

NOVÝ HRABĚ MONTE KRISTO

NOVÝ HRABĚ MONTE KRISTO

Pointe Pescade zamířil dělo, jež se opíralo o živou lafettu, a
vystřelil . . . (Str. 463.)

JULIUS VERNE:

NOVÝ HRABĚ
MONTE KRISTO

PŘELOŽIL

J. PACHMAYER

S ILLUSTRACEMI

L. BENETTA

V PRAZE

NAKLADATEL JOS. R. VILÍMEK

SPÁLENÁ ULICE ČÍSLO 13.

Čtvrté vydání.
1924.

Tiskem Jos. R. Vilímka v Praze.

Alexandru Dumasovi.

Věnuji Vám tuto knihu, posvěcuje ji zároveň památce genialního vypravovatele Alexandra Dumasa, Vašeho otce. Z reka díla tohoto pokusil jsem se učiniti MONTE KRISTA DOBRODRUŽNÝCH CEST. Prosím Vás, byste přijal věnování na svědectví mého hlubokého přátelství.

Julius Verne.

Odpověď M. A. Dumasa Juliu Verneovi.

Drahý příteli!

Hluboce mne dojíká projev Vašeho přátelství z věnování tohoto díla, jež počnu čísti ihned, jakmile se v pátek nebo v sobotu vrátím. Velmi případně Jste učinil spojiv ve svém věnování upomínku na otce s přátelstvím, jež chováte k jeho synovi. Nikdo druhý by nebyl nadšenější nežli autor MONTE KRISTA při čtení těch originelních, velepoutavých a duchaplných děl Vaší přepestřé obrazotvornosti. Jest mezi ním a Vámi literární příbuzenství, a to tak zřejmé, že Jste, abych tak řekl, více jeho synem nežli já. Miluji Vás již tak dlouho, že se cítím v tomto bratrství Vašem velmi šťastným.

Děkuji Vám za srdečnou a dlouholetou přízeň a ještě jedenkrát Vás ubezpečuji o své nejbližší náklonnosti.

A. Dumas.

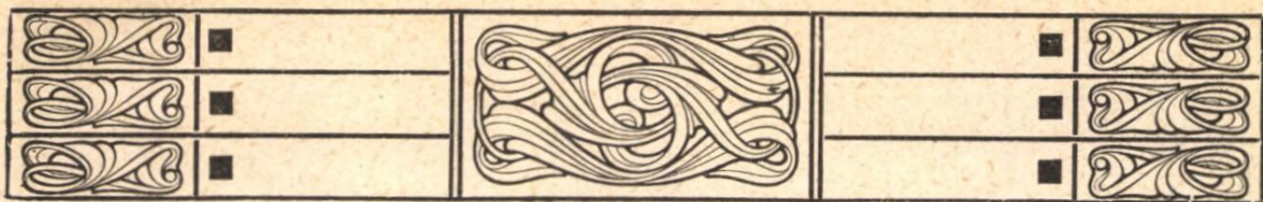
DÍL I.

ÚTĚK Z VĚZENÍ.

I.

Poštovní holub.

Terst, hlavní město Přímoří, dělí se ve dvě města velice různá, a to v nové, bohaté město Tereziino, jež stavěno jest pravidelně a zcela moderně na pobřeží zálivu, na jehož povrchu dovedl si lidský důmysl utvořit pevnou půdu, a v město staré, chudobné, jež je stavěno nepravidelně a jež vtěsnáno jest mezi korso, které dělí je od města nového, a mezi svahy Krasu, na jejichž vrcholku ční malebná citadela.

Terstský přístav jest chráněn vyzděným náspem, molem svatého Karla, u něhož obyčejně kotví lodi obchodní. Tam shromažďují se nejraději — často v počtu znepokojivém — lidé bez domova i rodiny, jejichž oděv, spodky, kabátce i kazajky mohly by kapes zcela postrádat, poněvadž majitelé jejich neměli nikdy ničeho, co by v nich skryli a dle všeho nikdy ničeho takového míti nebudou.

V den 18. května roku 1867 mohly býti pozorovány přece dvě osoby mezi těmito lidmi bez domova, kteréž oděvem svým mezi ostatními příznivě vynikaly. Nezdálo se, že by se jim někdy zlatek neb aspoň krejcarů bylo nedostávalo, zjev jich mluvil aspoň v jejich prospěch. Byli to v pravdě muži, kteříž se snažili učinit na každého co nejpríznivější dojem.

Jeden slul Sarkany a byl Tripolcem, druhý, Sicilian, jmenoval se Zirone. Když oba přešli po molu asi desetkrát, zastavili se konečně na jeho konci. Odtud hleděli k obzoru, k němuž se na západ

od zálivu terstského moře prostírá, jako by se měla objeviti náhle loď, jež by jim měla štěstí přinést.

„Kolik jest hodin?“ tázal se Zirone nářečím italským, jímž průvodce jeho mluvil právě tak plyně jako jinými řečmi a nářečím na pobřeží středozeimního moře zdomácnělými. Sarkany neodpověděl.

„Jakým jsem hlupákem!“ prohodil Sicilan, „blíží se právě doba, v níž začíná se ozývati hlad u toho, kdož zapomněl snídati!“

Členové různých národností rakouských, živlové slovanští a italští, jsou v této části říše rakouské smíšeni tak, že nevzbuzovalo to u nikoho pozornosti, kdož viděl spolu státi ony dvě osoby, ač bylo zjevno, že jsou v městě onom cizinci. Mimo to nemohl nikdo tušiti, že kapsy jejich jsou prázdné, neboť kráčeli na pohled velmi hrdě ve svých pláštích, jež jim sáhaly až po kotníky.

Sarkany, mladší z nich, prostřední, avšak dobře rostlé postavy, libých pohybův a způsobů, byl pětadvacet let stár. Jmenoval se Sarkany, nic víc — křestního jména neměl. A nebyl vskutku ani křtěn, jsa Afričan rodem, odkudsi z Tunisu neb Tripole. Ač byla pleť jeho tmavohnědá, podobal se pravidelnými tahy svými spíše bělochu než tmavému domorodci africkému.

Může-li nás kdy tvář zmýliti, bylo tomu u Sarkanyho. Jen pozorovatel velice bystrozaký byl by z těchto pravidelných rysů tváře, z očí tmavých a krásných, nosu úměrného a z úst pěkného tvaru dovedl vyčísti potměšitou povahu mladíkovu. Žádný skorem zrak nebyl by dovedl v nehybné jeho tváři vypátrati známky opovržení a odporu, jakéž stálý boj proti zákonům společnosti obyčejně do tváře vrývá. Tvrdí-li znalci tváří lidských — a ve většině případů jest tvrzení jejich pravdivé — že každý, přes nejobratnější svou přetvářku přece výrazem tváře se prozrazuje, vyvrátil by aspoň Sarkany jejich tvrzení. Kdo ho viděl, nemohl ani tušiti, jakým jest, čím jest, neb jeho zjev nebudil u nikoho nepřemožitelného odporu, jaký v nás vzbuzují zlosynové, a přece byl jedním z nejhorších.

Jakým bylo dětství Sarkanyho? Kdož to mohl věděti? Ovšem že asi životem dítky opuštěného, vyvrženého! Kým a jak byl vychován? V jaké peleši tripolské živořil as v prvých letech svého mládí? Čí pozornost a péče zachránila jej před četnými, záhubnými chorobami nepříznivého podnebí tripolského? Nikdo nedovedl dáti na otázky tyto odpověď, snad ani on sám; narozen náhodou, náhodě ponechán, žil dále snad jen náhodě! Sarkany dovedl si však v mládí svém získati jakési praktické vzdělání, děkoval za ně ovšem

snad jen té okolnosti, že svými poměry životními byl donucen toulati se světem, stýkati se s lidmi všech druhů a stavů, že nucen byl vymýšleti prostředek za prostředkem, aby snad jen holý život uhájil. Tak stalo se i následkem různých okolností, že po několik let byl již ve spojení s jedním z nejbohatších domů terstských, s domem bankéře Silasa Toronthala, jehož jméno úzce souvisí s průběhem našeho vypravování.

Průvodce Sarkanyho, Vlach Zirone, byl jedním z lidí, kteří neuznávají žádného zákona, byl dobrodruhem, jenž jest ochoten provést jakýkoli čin hanebný, člověkem, jenž nabídne se k službám prvnímu člověku, jehož potká, platí-li mu tento dobře, aneb i jinému, platí-li tento lépe — nechť jest již použit k účelu jakémukoli.

Sicilan rodem a třicet let jsa stár byl Zirone stejně ochoten udíleti špatné rady, jako je přijímati i v skutek uváděti. Nebyl by snad tajil, kde byl narozen, kdyby sám to byl věděl. Jinak však neudával rád, kde jest domovem, měl-li domov vůbec. V Sicilii při toulavém životě svém seznámil se náhodou se Sarkanym.

Oba vydali se pak na potulku světem, snažíce se prostředky dobrými neb i špatnými svůj neblahý osud v společné štěstí zaměnit.

Avšak Zirone, velký a vousatý to muž, pleti velmi hnědé a vlasu černého jako uhel, dovedl jen stěží skrýti vrozenou sobě zlomyslnost a potměšilost, již prozrazovaly stále přivřené jeho oči.

Nesmírnou povídavostí snažil se však zároveň též zakrýti nepěkné rysy své povahy. Ostatně býval více vesel než smuten, vyznačoval se výmluvností tím hojnější, čím málomluvnějším byl jeho druh. Avšak v onen den mluvil i Zirone se zjevnou umírněností. Otázka, čím se nasytiti, znepokojovala i jeho. Večer před tím vydal se Sarkany úplně z peněz v jakési herně nižšího druhu, kdež bývá štěstí obyčejně velice skoupé. Oba nevěděli nyní, jak nabýti prostředků, aby mohli dále žíti. Mohli spoléhati jen na náhodu, a poněvadž jim náhoda zde na molu ku pomoci příliš nespěchala, odhodlali se uchýliti zatím do ulic Nového města.

V tomto městě na nábřeží, na prostorách a procházkách, po obou stranách přístavu, na výlodních místech velkého průplavu, jímž je Terst profat, tísní a namáhá se v zájmu obchodu 70.000 obyvatelů terstských, původu namnoze italského, jichž nářečí, stejné s nářečím Benátčanů, ztrácí se v kosmopolitické směsi zvuků plynoucích z úst všech těch námořníků, kupců, obchodních zřízenců, řemeslníků, ve směsi jazykové, smíšené z francouzštiny, němčiny, angličtiny i z řečí slovanských.

Nové město terstské jest bohaté. Tím nedíme však, že i všichni, jež v ulicích tamějších lze vždy spatřiti, jsou lidmi, jimž štěstí přálo. Nikoli! I nejobratnější z nich nemohou závoditi s anglickými, řeckými, armenskými a židovskými obchodníky, kteří přední místa ve společnosti terstské zaujímají a jejichž stkvělý způsob života byl by hodným sídelního města rakousko-uherské říše. Kolik ubožáků míhá se od rána do pozdního večera po třídách oživených ruchem obchodním a obklopených řadami vysokých staveb, kteréž uzavřeny jsou pevně jako pokladny, a v nichž složena hromada zboží všeho druhu. Kolik z těch lidí, stojících na molu, kdež vykládá se z lodí rakousko-uherského Lloydů, velké paroplavební společnosti evropské, nesmírné bohatství ze všech dílů světa, nesnídalo — a kolik z nich ani obědvati nebude! Kolik těch chudšasů a ubožáků, jichž nalézáme na sta též v Londýně, Liverpoolu, Marseille, Antverpách a Livornu, mísí se mezi bohaté stavitele lodí na blízku loděnic, do nichž nikdy vstoupiti nesmějí, kolik se jich kupí před budovou bursy, jež jim nikdy brány své neotevře, a kolik jich spatřiti lze konečně i na stupních Tergeste, kdež jsou kanceláře Lloydů a čítárny bursy.

Nelze popřít, že ve všech přístavech starého i nového světa žije zvláštní třída ubožáků, jakou nalézáme výhradně jen ve velkých těchto střediskách světového obchodu. Odkud nešťastníci tito přicházejí, jest neznámo, kde mizejí a kam se ztrácejí, rovněž nikdo neví. A oni sami netuší, kde zahynou. Mezi nimi jest veliký počet těch, kteří viděli dny lepší, napočítali bychom mezi nimi i mnoho cizinců. Železnice a lodi obchodní přivezly je sem a zanechaly je zde na pobřeží jako zbytečnou přítěž, kteráž potom překáží proudu života na cestách veřejných, odkud je stráž nikdy již úplně vypuditi nedovede.

Sarkany a Zirone opustili, jak již řečeno, násep přístavní, když byly zraky jich zalétly naposled ještě přes záliv až k majáku, postavenému na předhoří svaté Terezie. Oba kráčeli na to podél budovy divadla zvaného „Teatro Communale“ (divadlo městské), kolem malého sadu a přišli na Veliké náměstí, kdež se po čtvrt hodiny procházeli kolem fontány, vystavěné kol sochy Karla VI. z kamenů přivezených z blízkého Krasu.

Po té zaměřili oba opět na levo. Zirone hleděl chodcům do očí s výrazem takovým, jako by měl chut na místě je oloupiti. Ohromný čtverec Tergeste minuli dobrodruzi právě v době, kdy se bursa končila.

„Bursa bude brzy tak prázdná jako náš sáček,“ připomněl Zirone, bezděky se směje, ač mu nebylo do smíchu.

Po té kráčeli přes tříhranné náměstí, na němž stojí bronzová socha císaře Leopolda I. Zapísknutí Zirona — právě to zapísknutí tulácké — vyplašilo hejno modrých holubů, hnízdících pod portikem staré bursy právě tak jako hnízdí holubi v Benátkách mezi podloubím náměstí Markova. Hejno vyplašené vzneslo se do výše.

Nedaleko od místa tohoto prostírá se korso, které dělí starý Terst od nového.

Korso to tvoří širokou, avšak nikoli právě elegantní třídu s bohatými krámy a podobá se spíše londýnské ulici zvané „Regent-Street“ (třída královská) nebo new-yorské ulici „Broadway“ nežli „Italskému boulevardu“ v Paříži. Ulice oživena jest stále velkým počtem lidí, a mimo to projíždí po třídě té od Velkého náměstí až k náměstí zvanému „Piazza della Legna“ stále mnoho povozů. Kdežto Sarkany zdál se nepřístupným jakémukoli pokušení, nemohl minouti Zirone ni jediného krámu, aniž by nebyl vrhl závistivý pohled na ty, jimž prostředky dovolují, by do bohatých těchto skladišť různého zboží mohli vstoupiti. Mnohé bylo by se tu oběma dobrodruhům hodilo, zvláště v krámech s potravinami a v hostincích, kdež nápoje nalévány ve větším množství než v kterémkoli městě rakouské říše.

„V této ulici pocituje člověk hlad i žízeň ještě více,“ prohodil Sicilan, jehož řeč, plynoucí mu z vyprahlých rtů, zněla jako klepání dvou suchých dřev o sebe.

Sarkany neodpověděl k poznámce té svažtiv jen obočí.

Oba zahrnuli po té do první ulice na levé straně a přišedše právě na to místo průplavu, kde jej přetíná most Ponto-Rosso — otáčivý most — překročili jej i zamířili opět vzhůru po nábřežích, u nichž přistati mohou i lodi hlubokého ponoru. Zde nebyli již příliš znepokojováni pohledem na lákavé bohatství krámuv a výkladních skříní. Když přibyli ke kostelu sv. Antonína, obrátil se Sarkany náhle opět na pravo. Druh jeho bez námítky kráčel za ním. Ocitli se opět na korsu, odkudž odbočili do starého města. Potulovali se zde bez cíle úzkými ulicemi, v nichž mnohých vůz ani jeti nemůže, poněvadž se táhnou po svahu a výběžcích Krasu. Ulice tyto založeny jsou na mnoze tak, aby bora, prudký ledový víchř severní, nemohl v nich řádit.

Ve starém tomto městě terstském cítili se ovšem oba dobrodruhové s prázdnými kapsami více doma nežli v zámožných čtvrtích nového města.

Od příchodu svého do hlavního města přímořského bydlili tam v úkrytu jistého skromného hostince nedaleko chrámu Santa Maria Maggiore. Poněvadž však hostinský, nejsa dosud zaplacen, vzhledem k účtu den co den rostoucímu stále dotěrnějším se stával, vyhnuli se oba nebezpečnému tomuto místu, překročili náměstí a toulali se několik okamžiků kolem „oblouku Richardova“.*)

Zkoumání těchto zbytků stavitelství římského nebavilo je však dlouho. A poněvadž náhoda i zde, v ulicích málo oživených, nekvapila, by jim poskytla ruky pomocné, stoupali oba po obtížných stezkách, jež téměř až k vrcholu Krasu vedou, směrem k terase katedrály.

„Podivný to nápad lézti tam!“ zamručel Zirone, utáhnuv plášť svůj více v pasu.

Neopustil však svého mladšího druha. Zdola bylo by bývalo možno sledovati je, jak vystupují po stupních, kteréž neprávem nazvány jsou ulicemi.

Za deset minut ocitli se, ještě znavenější a hladovější, na terase. Odtud otvírá se velkolepý rozhled přes záliv až k širému moři, k přístavu, oživenému přijíždějícími i na moře plujícími lodicemi rybářskými, parníky a loďmi obchodními; oko přehlédne odtud celé město i předměstí a zalétá až k posledním domkům na svahy zavěšeným a k letohrádkům po výšinách rozptýleným.

Tento rozhled nelákal však půvaby svými dobrodruhů, kteří viděli již dosti krásnějších. Ostatně již po několikáté přicházeli sem rozptýlit procházkou svoji nudnou bídu, ač Zirone byl dal jinak přednost procházce před bohatými krámy na korsu. Vyhledávající však i zde náhodu a z ní vyplývající štěstí, musili zatím trpělivě vyčkávati.

Na konci schodiště vedoucího k terase nalézá se poblízku byzantinské katedrály sv. Giusta ohrazený prostor, jenž dříve býval hřbitovem a nyní stal se sbírkou starožitností. Není zde již pomníkův a křížův, ale zbývají pouze roztrískané kusy náhrobků, rozmetané pod svislými větvemi krásných stromů, římské sloupy a obelisky, památky středověké, triglyfy a metopy z různých dob renesance, skleněné kostky, v nichž viděti ještě stopy popela, vše křížem krážem rozházené v trávě.

---

*) „Arco di Riccardo“ — dle jedněch vítězná to budova římská, dle jiných zbytek vodovodu.

Dveře, vedoucí k této prostoře, nebyly uzamčeny. Sarkany je otevřel, strčiv do nich, a vstoupil, následován jsa Zironem, jenž pronesl při tom jen trdnomyslnou poznámku:

„Kdybychom chtěli skončiti svůj život, hodilo by se toto místo k tomu nejlépe!“

„A kdyby tě někdo vyzval, abys tak učinil? . . .“ tázal se Sarkany posměšně.

„Nevyhověl bych mu, milý hochu! Nechť mi někdo zaručí jen jeden šťastný den za deset špatných — a budu spokojen!“

„Dostane se ti ho a ještě více.“

Nechť slyší tebe všichni vlastí svatí — a Bůh ví, těch jest na sta!“

„Pojď jen!“

Vstoupivše po té do stromořadí, vedoucího v polokruhu mezi dvěma řadami uren (nádob starořímských), usadli se na kamenu, nad zemí jen málo vyčnívající.

S počátku mlčeli oba, což bylo milo Sarkanymu, nikoli však jeho druhu.

Zirone ujal se vskutku záhy opět slova, když se mu dvakráte nezdařilo zívnutí přemoci, a děl:

„Proklatě! Náhoda, na niž jsme tak hloupě spoléhali, dává si na čas!“

Sarkany neodpovídal.

„Jaká to věru myšlenka,“ pokračoval Zirone, „vyhledávati ji zde mezi těmito troskami? Obávám se, příteli, že jsme na nepravé cestě! Ký ďábel chtěl by na tomto starém hřbitově uzavíratí nějaké obchody? Ani ubohé duše ho sem nepřilákají, poněvadž smrtelnou svoji schránku již opustily! Až budu tam dole pod zemí, pak budu též málo dbáti o oběd, který jsem zmeškal, a o večeri, již nemám zajištěnu. Pojďme jinam!“

Sarkany ponořen v přemítání, zrak bez výrazu do dále maje upřený, ani se nepohnul.

Zirone umlkl na několik okamžiků.

Po té však, nemoha odolati vrozené mu povídavosti, pravil:

„Sarkany, uhodneš, v jaké postavě přál bych si, by se nám objevila náhoda, jež dnes nás, děti svých, zapomíná? V postavě poslička domu Toronthalova, jenž by měl přijíti sem, přinésti tobolku plnou bankovek a doručiti nám ji z rozkazu bankéře s tisíci omluvami, že jsme musili tak dlouho čekati.“

„Slyš, Zirone,“ odvětil Sarkany, sraštiv čelo, „opakuj ti posledně, že nemůžeme ničeho očekávati od Silasa Toronthala.“

„Jsi tím jist?“

„Ano, jsem jist. Všechnen úvěr, jež jsem měl u něho, jest vyčerpán, a na mé poslední prosby odbyl mne Toronthal rozhodně a pro vždy.“

„Ah, to jest nemilé!“

„Ano, nemilá věc — avšak jest tomu tak.“

„Nuže,“ rozhovořil se opět Zirone; „je-li tvůj úvěr vyčerpán, je vidět aspoň, že jsi jej musil kdysi míti. A proč ti byl dříve poskytnut? Poněvadž jsi několikráte své schopnosti i horlivost svou propůjčil bankovnímu domu onomu v jistých záležitostech — choulostivých... Toronthal v prvních měsících našeho pobytu v Terstu nejevil se k nám skutečně též v otázkách peněžních odmítavým. Je tedy nemožno, abys v jistém ohledu neměl naň ještě jakéhosi vlivu a kdybys mu pohrozil...“

„Kdybych mohl, byl bych tak již učinil,“ odvětil Sarkany, pokrčiv rameny, „a ty bys nemusil se honiti za — obědy. Nikoli! Přísahám ti, že nemám Toronthala ve svých rukou, než k tomu může kdysi dojít, a pak zaplatí mi kapitál, jehož mi dnes odpírá, s úroky a s úroky z úroků! Mám ostatně za to, že obchody jeho nyní jaksí vážnou, a že jmění jeho vloženo jest do podniků velice pochybných. Několik velkých úpadků v Německu, Berlíně a Mnichově nezůstalo bez účinku ani na Terst a při poslední mé návštěvě zdál se mi Toronthal v pravdě sklíčen a znepokojen. Čekejme tudíž, až jak se vše vyvine!...“

„Budiž!“ odvětil Zirone, „do té doby nemáme však ničeho mimo vodu. Měl bys proto, Sarkany, učiniti poslední pokus u Toronthala, zaklepati ještě jednou na jeho pokladnu a zkusiti, zdaliž bychom nedostali od něho aspoň obnos, jehož potřebujeme k návratu do Sicilie — přes Maltu.“

„Co bychom činili v Sicilii?“

„To ponech mně. Znáš zemi tu a mohl bych přivésti tam s námi z Malty zástup smělych druhů, s nimiž dalo by se mnoho provést! Tisíc ďáblů! Nedá-li se zde nic činiti, odejdeme a donuříme bankéře Toronthala, aby nám cestovní útraty zaplatil. Co o něm víš, snad stačí, aby bankéř dbal, bys byl pokud možná daleko od Terstu.“

Sarkany sklonil hlavu.

„Hleď! tak to nemůže déle trvati, jsme se vším u konce!“ dodal Zirone.

A vzchopiv se, dupl hněvivě o zem, jak by to byla krkavčí matka, nechtějíc ho déle živiti.

Holub padl několik krokův od stromu k zemi. . (Str. 18.)

V okamžiku tom byl však již pohled jeho upoután ptákem, jenž kol hřbitova úzkostlivě poletoval. Byl to holub, jehož unavená křídla sotva se ještě ve vzduchu chvěla, a jenž se snášel zvolna k zemi.

Zirone netázal se, ke kterému ze 177 nyní známých druhů holub tento as náleží, on viděl v něm jen předmět, jenž se dá pojísti.

Protož také, ukázav naň svému druhu rukou, sám jej zraky svými téměř hltal.

Pták byl zjevně již vysílen. Zavěsil se na římsy katedrály, podle jejíhož průčelí stojí vysoká čtverhranná věž původu zajisté starého, a nemoha již dále a znaven jsa nesmírně, usedl nejdříve na střechu malého výklenku, postaveného nad sochou sv. Justa; jeho drápy však se tam nemohly zachytiti, i svezl se holub po střеше až k podstavci staré sochy, vztyčené v rohu utvořeném zmíněnou věží a průčelím chrámu.

Kdežto Sarkany, stále nehybný a mlčelivý, holuba v letu sotva zrakem sledoval, nespustil jej Zirone s očí.

Pták přilétal ze severu. Dlouhá cesta byla dle všeho příčinou, že síly jeho byly vyčerpány. Pud jeho poháněl jej však k cíli ještě vzdálenějšímu.

Za okamžik vzlétl holub opět, aby letěl dále, avšak opsav křivku ve vzduchu, jež se stále více k zemi nížila, byl konečně nucen snést se na nízké větve jednoho ze stromů starého hřbitova.

Zirone odhodlal se zmocniti se ptáka a tiše plížil se ke stromu, pod nímž skrčil se tiše jako pes, jenž číhá na zvěř, skrytou nad jeho hlavou.

Holub, nezpozorovav člověka, chtěl letěti dále, leč síly jej opustily znovu, i padl sotva několik krokův od stromu k zemi.

Jediným skokem vrhnouti se v před, rozpnouti rámě a chopiti se holuba, — bylo pro Sicilana dílem jediného okamžiku.

A již chtěl ubohé ptáče zardousiti, když náhle, vykřiknuv překvapením, přikvapil zpět k Sarcanymu.

„Jest to holub poštovní!“ zvolal k němu.

„Nu a co více? Jest to holub, jenž zajisté již poslední cestu svoji vykonal!“ odpověděl Sarcany.

„Zajisté!“ přisvědčil Zirone, „a tím hůře pro ty, jimž měl donést lístek, jež chová pod křídlem.“

„Lístek?“ vzkřikl nyní sám Sarkany, vzchopiv se. „Čekej, Zirone, čekej! Věc ta zaslouží odkladu!“

A již zachytil ruku Sicilanovu, vloženou opětně na hrdlo ptáčetě, aby jej zardousila.

Chopiv se pak přejemného sáčku, jež byl Zirone zpod holubího křídla vyňal, otevřel jej a vytáhl z něho lístek s písmem šifrovaným (tajným).

Lístek ten obsahoval jen 18 slov, jež byla, jak následuje, rozdělena ve třech svislých a rovnoběžných řadách:

<i>ihnalz</i>	<i>zaemen</i>	<i>ruiopn</i>
<i>arnuro</i>	<i>trvree</i>	<i>mtqssl</i>
<i>odxhnp</i>	<i>estlev</i>	<i>eeuart</i>
<i>aeeeil</i>	<i>ennios</i>	<i>noupvug</i>
<i>spesdr</i>	<i>erssur</i>	<i>ouitse</i>
<i>eedgnc</i>	<i>toeedt</i>	<i>artuee</i>

Odkud a kam lístek ten byl zaslán, nebylo lze se na něm dočísti. Zdaž bylo možná, rozřešiti smysl těchto 18 slov, skládajících se ze stejného počtu písmen bez příslušného k tomu klíče? Pravděpodobným to nebylo, leč že by se o to pokusil obratný řešitel písma šifrovaného, ale i pak nebyl výsledek jist — lístek mohl býti nerozřešitelným.

Sarkany hleděl na tajné toto písmo, jež ničeho neprozrazovalo, nejdříve velice zklamán, ponořil se však po té v přemítání.

Obsahoval lístek tento důležitou zprávu? a snad zprávu, jež by mohla osoby, mezi nimiž holub poselství prostředkoval, kompromitovati? Dlužno bylo tak souditi z opatření, která zasilatel učinil, aby lístek pro případ, že by padl do rukou nepovolanych, nemohl býti přečten. A nepoužil-li zasilatel pošty ni drátu telegrafního, nýbrž mimořádného prostředku — pošty holubí — zdaž nebylo důkazem, že tu jde o věc, o níž zachovati chtěl na prosté tajemství?

„Snad,“ děl Sarkany svému druhu, „jest v těchto řádcích tajemství, jež bude základem našeho štěstí!“

„Ach, byl by tedy holub tento,“ dodal Zirone, „poslem náhody, za níž se od rána honíme! A já — u ďábla! jsem ho chtěl zardousiti! Ostatně nejdůležitější věc — poselství — máme v rukou, a nyní nepřekáží nám již nic, abychom posla ochutnali!“

„Neukvap se, Zirone,“ podotkl Sarkany, uchopiv druhu za ruku, čímž ještě jednou holubu život zachránil. „Snad pomocí živého holuba nám bude možná poznati osobu, již lístek tento náleží, ovšem, bydlí-li v Terstu.“

„A co potom? Proto nebude ti přece usnadněno seznati obsah lístku.“

„Díš pravdu.“

„A mimo to nevíš, kým lístek byl zaslán.“

„Tak jest! Avšak podaří-li se mi poznati jednu z obou osob které si dopisují, mohu tím býti přiveden i na stopu osoby druhé. Protož, místo abychom ptáka zabili, musíme hleděti, by nabyl opět sil a aby svého cíle doletěl.“

„S lístkem?“ tázal se Zirone.

„Ano, s lístkem, ježž však dříve věrně opiši; opis uschováni si, až kdy ho budu moci použiti.“

Sarkany vyňal knížku zápisní z kapsy a tužkou opsal lístek. Věda, že při písmu tajném musí býti dbáno i pořadu slov, pečoval bedlivě, aby zachoval i vzájemné jejich sestavení. Opsav takto záhadná slova do knížky zápisní, vložil lístek opět do sáčku a připjal jej holubu pod křídlo.

Zirone pohlížel naň bedlivě, nekojil se však příliš nadějí, že by se případ tento měl státi počátkem jejich štěstí.

„A nyní?“ tázal se.

„Nyní věnuj veškeru péči svou okřídlenému poslu!“ odvětil Sarkany.

V pravdě byly síly holuba ještě více hladem nežli únavou vyčerpány. Křídla jeho byla nedotknuta; nebyla zlámána ni poškozena, což bylo důkazem, že slabost jejich nebyla způsobena ni brokem myslivce, ni kamenem některého zlomyslného hochy.

Holub byl hladov a žízniv, to bylo vše.

Zirone našel na zemi několik zrněk, kteráž holub hltavě pozřel; konečně napojil jej několika krůpějemi vody, jež zanechal poslední dešť ve zbytku jakési starobylé nádoby. Za půl hodiny byl holub, odpočinuv si a nasytiv se, opět tak dalece zotaven, že mohl dále letěti.

„Poletí-li ještě daleko, a je-li cíl jeho mimo Terst,“ pravil Sarkany, „nezáleží nám, klesne-li opět kdesi na cestě, poněvadž ztratíme jej pak s očí, a následovati ho nebude nám ovšem možno. Jestliže však očekáván jest v některém domu terstském, stačí mu zatím síly jeho, neboť poletí již jen jednu nebo dvě minuty.“

„Díš pravdu,“ prohodil Sicilan. „Zdali však budeme moci jej sledovati až k domu, nad nímž se snese, i když neletí dále než do Terstu?“

„Učiníme aspoň vše, co v té věci budeme moci,“ pravil klidně Sarkany.

Po té stalo se následující: Katedrála skládá se ze dvou starých chrámů románských, z nichž jeden zasvěcen jest Panně Marii,

druhý patronu terstskému, sv. Justu. Budova ta opírá se o věž stojící na rohu fačády, ozdobené velikou růžicí, pod níž jest hlavní vchod do chrámu.

Věž tato ovládá pláň na hřbetu Krasu, pod níž se město prostírá. Z vyvýšeného bodu toho lze rozeznati snadno jednotlivé střechy od svahu návrší až ke břehům zálivu. Bylo tudíž možná sledovati let holuba, kdyby vypuštěn byl s vrcholu věže té, a poznati dobře dům, nad nímž by zapadl, ovšem jen kdyby dům ten byl v obvodu terstském a kdyby cílem poštovního holuba nebylo některé jiné město přímořské.

Pokus mohl se tudíž zdařiti, a nebylo potřebí již ničeho jiného, než pustiti ptáka na svobodu.

Sarkany a Zirone opustili proto starý hřbitov, přešli prostorou před kostelem a zaměřili ku věži. Jedny dveře — náhodou ty, jež jsou pod chrličem dešťové vody, zřízeným pod výklenkem sv. Justa — byly otevřeny. Oba dobrodruzi vstoupili a vystupovali po točitých schodech, vedoucích do hořejších pater.

Za dvě nebo tři minuty ocitli se nahoře, pod samou střechou věže, které schází zevnější galerie. Avšak dvě okna po každé straně věže umožňují rozhled na všechny strany až k obzoru, ohraničenému na jedné straně pahorky a na druhé straně mořem.

Sarkany a Zirone postavili se u oken na straně severozápadní, z nichž se naskýtá pohled na Terst. Na starém zámku ze 16. století, jenž vystavěn jest v pozadí katedrály na vrcholku Krasu, byly právě čtyři hodiny. V ovzduší úplně jasném klonilo se slunce povolna k Jaderskému moři, a většina terstských domů ozářena byla paprsky slunečními právě na straně, obrácené ku věži katedrály.

Všechny okolnosti byly dobrodruhům příznivy.

Sarkany vzal holuba do rukou, poceloval jej naposled, načež jej pustil.

Pták rozpíal křídla, ale s počátku klesal tak rychle k zemi, že se bylo co báti, aby vzdušný ten poslíček neukončil svoji kariéru smrtelným pádem.

Vykřik zklamání vydral se ze rtů rozčileného Sicilana.

„Hle! Holub se opětně vznáší!“ zvolal hned na to Sarkany.

A skutečně holub nabýval opět rovnováhy v dolních vrstvách vzduchu, a vzlétnuv letěl přímo k severozápadní čtvrti města.

Sarkany a Zirone bedlivě jej sledovali.

Pták, v letu svém veden podivuhodným pudem, nebyl ani okamžik na rozpacích. Bylo viděti, že letí přímo ke svému cíli —

jehož by byl býval dostihl již před hodinou, kdyby nebyl býval nucen na hřbitově svůj let přerušiti.

Sarkany a druh jeho sledovali ho s úzkostlivou pozorností. V duchu se tázali, zdaž nepoletí za obvod města, v kterémž případě byl by býval jich záměr zmařen.

Štěstí jim přálo.

„Vidím jej! . . . Vidím jej stále!“ volal Zirone, jenž měl zrak neobyčejně bystrý.

„Musíme si všimnouti zvláště dobře místa,“ prohodil Sarkany, „na něž holub slétne, abychom dle toho mohli uhodnouti celou situaci.“

Za několik minut sletěl holub na dům, jenž špičatou střechou svojí nad ostatní vynikal. Dům ten ležel ve skupině stromů v oné části města, v níž jest nemocnice a veřejný sad. Tam zmizel ve vikýři, s věže ještě dobře viditelném, nad nímž vztyčena byla železná, prolamovaná korouhvička pro určování směru větru, jež by byla bývala jistě dílem Quentina Metsysa, kdyby náhodou Terst ležel ve Flámsku. Nyní nebylo již nesnadno podle směru i podle lehce znatelné korouhvičky i podle vikýře a vysoké střechy vy-pátrati dům, v němž bydlila osoba, kteréž měl holub lístek donésti.

Sarkany a Zirone tudíž ihned sestoupili, kráčeli po svazích Krasu a několika úzkými uličkami, jimiž přišli na náměstí zvané Piazza della Legna. Tam musili se orientovati dále, aby našli skupinu domů, z nichž skládá se východní čtvrt města.

Ocitnuvše se na křižovatce dvou největších ulic městských, korsa Stadionova, jež vede k veřejnému sadu, a krásného stromořadí zvaného Acquedotto, jímž dojíti lze k veliké pivnici v „Boschetti“, byli dobrodruzi na okamžik v neshodě v příčině pravého směru. Mají se dáti na pravo či na levo? Konečně zvolili bezděčně směr na pravo, majíce v úmyslu prohlédnouti bedlivě v celém stromořadí dům za domem, kdekoli zpozorovali nad vrcholky stromů vyčnívati jakou korouhvičku.

Kráčeli tudíž podél stromořadí, pozorující při tom různé domy a jejich střechy, aniž našli, čeho hledali, až se konečně ocitli na jeho konci.

„Hle! tam jest!“ zvolal konečně Zirone.

A ukázal na korouhvičku, již vítr od moře vanoucí otáčel kolem železné její osy. Pod korouhvičkou byl vikýř, kolem něhož právě několik holubů poletovalo. Omyl nebyl tu možný. Zde to bylo zajiště, kde se holubice usadila.

Skromný na pohled dům ztrácel se ve skupině stromů, jež jsou ozdobou „Acquedotta“.

V sousedních krámech zjednal si Sarkany bližších zpráv a dověděl se záhy, co chtěl vědět.

Dům od několika již let náležel hraběti Ladislavu Zathmarovi a byl jím obýván.

„Kým jest hrabě Zathmar?“ tázal se Zirone, pro nějž jméno to bylo prázdným zvukem.

„Nu — jest to hrabě Zathmar,“ odvětil Sarkany.

„Mohli bychom se však přeptati . . .“

„Až později, Zirone, neukvapme se. Zachovejme klid a rozvahu! A nyní do naší skrýše!“

„Ano — jest právě doba k obědu pro ty, kdož mají právo ke tolu zasednouti!“ podotkl Zirone posměšně.

„Byť bychom i dnes neobědvali, možná, že budeme obědvati již zítra,“ odpověděl Sarkany.

„U koho? . . .“

„Kdož ví, Zirone? Snad u hraběte Zathmara.“

Oba kráčeli zvolna — k čemu kvapiti? — ulicemi, až konečně došli k svému, pro ně ještě dosti drahému hostinci, neboť nemohli zaplatit ni svoji jizbu, v níž přenocovali.

Jaké překvapení však je tam očekávalo! . . .

Došelf list na adresu Sarkanyho. A v listu tom bylo několik bankovek, úhrnem dvě stě zlatých. Na lístku přiloženém připsána byla slova:

„Posílám tuto poslední peníze, jež ode mne kdy obdržíte. Stačí k Vašemu návratu do Sicilie. Odcestujte, abych již ničeho o Vás neslyšel!

Silas Toronthal.“

„Sláva Bohu.“ zvolal Zirone, „bankéř se rozmyslil v čas. Nadějí v tyto pány bankéře neměli bychom se nikdy vzdávati!“

„Jsem téhož mínění!“ pravil Sarkány.

„Peněz těch použijeme, abychom mohli Terst opustiti?“

„Nikoli, nýbrž abychom zde zůstali!“ děl Sarkany.

II

Maďarský hrabě.

Maďaři přišli koncem desátého století (dle křesťanského letopočtu) do země, již nyní obývají. Tvoří as třetinu všeho obyvatelstva Uher, čítají přes 5 milionů duší. Aťsi jsou původu španělského, egyptského či tatarského, aťsi jsou potomky Attilových Hunů neb severních Finů — o tom se mínění ještě velice rozchází — nám ovšem na tom málo záleží. Dlužno však poznamenati, že nejsou ani Slované ani Němci, a dle všeho ani se jimi nestanou.

Maďaři dovedli si náboženství své dosti dlouho zachovati, avšak od jedenáctého století jsou horlivými katolíky. Mluví i nyní starým svým jazykem, lahodnou řečí maďarskou, jež každý předmět odívá kouzlem poesie. Řeč tato není tak bohata jako jazyky jiné, ale jest určitější, ráznější a zatlačila od 14. do 16. století latinu v zákonech a nařízeních, stávajíc se jazykem národním.

Dne 21. ledna 1699 byly Uhry a Sedmihrady mírem Karlovickým opět připojeny k Rakousku, za dvacet let po té prohlášeno slavně pragmatickou sankcí, že státy rakouské mají býti nedílné. Pro případ, že by panovník neměl syna, měla přejíti koruna na dceru jeho dle zákonů prvorozenství. Dle těchto ustanovení vstoupila Marie Terezie roku 1749 na trůn otce svého Karla VI., posledního mužského potomka domu Rakouského. Maďaři musili se podrobiti moci; ale o sto padesát let později našli se ještě lidé všech stavů a tříd, již neuznávali ani pragmatické sankce ani podmínek Karlovického míru.

V době, kdy vypravování naše počíná (v letech šedesátých), žil jistý Maďar šlechtického rodu, jenž nenáviděl vše německé a jenž přál si zemi své zjednati dřívější samosprávu. V mládí svém poznal Košuta, a ač původ a vychování mu bránily, aby s ním v důležitých otázkách politických souhlasil, obdivoval se přece nadšenému srdci tohoto maďarského vlastence.

Hrabě Matyáš Sandorf obýval starý zámek feudálního původu v okrese Fogarašském v župě Sedmihradské. Zámek ten, vystavěný na jednom ze severních výběžků Karpat, jež Sedmihrady od Rumunska dělí, vztyčoval se na pohoří mnohokráte rozeklaném v kraji divoce krásném, jsa jakoby stvořen za útulek spiklencům, v němž se mohou držeti do poslední hodiny.

„Vidím jej! . . . Vidím jej stále! . . .“ volal Zirone . . . (Str. 22.)

Sousední doly, bohaté rudou železnou i měděnou, bedlivě byly vykořisťovány a tvořily pro majitele zámku Artenaku bohatý zdroj příjmů. Panství toto zaujímal část okresu Fogarašského, jehož veškeré obyvatelstvo čítá 72.000 duší. Obyvatelé tito, sedláci i měšťané, netajili se tím, že jsou hraběti oddáni celou duší, a že za dobrodiní, jež zemi prokázal, jsou mu nesmírně vděční. Proto byl zámek ten předmětem zvláštní pozornosti a dozoru uherské (bývalé) kanceláře ve Vídni, jež úplně neodvisle od ostatních ministerstev říšských byla zřízena. Ve vysokých kruzích známy byly náhledy pána na Artenaku a byly příčinou, ne-li již osoba jeho sama, značného znepokojení a četných obav.

Matyáš Sandorf, tak slul majetník Artenaku, byl tehdy stár 35 let. Postava jeho, poněkud více než prostředně vysoká, jevila značnou sílu svalů. Na širokých plecích spočívala ušlechtilá, hrdě nesená hlava. Kvetoucí, poněkud hranatý obličej jeho jevil maďarský ráz v plné ryzosti. Živost jeho pohybův, úsečnost jeho řeči, pevný a odměřený pohled, slabé, trhavé pohyby koutku úst, stálý téměř úsměv na rtech, neklamná to známka dobroty, malá zdržlivost v hovoru a posuncích — vše to jeвило povahu svobodně cítící a velikomyslnou. Mezi povahou francouzskou a maďarskou je prý veliká podobnost — hrabě Sandorf byl toho aspoň živým dokladem.

Vynikající známkou povahy hraběte Sandorfa bylo, že nikdy ještě neodpustil a odpustiti nemohl urážky, jichž osten proti jeho přátelům byl namířen, kdežto o sebe sama příliš se nestaral a často i křivdu na sobě spáchanou klidně snést dovedl. Měl v nejvyšší míře vyvinutý smysl pro spravedlnost a nenáviděl každou věrolomnost. V tom dlužno bylo hledati příčinu osobní jeho nesmířlivosti. Ne náleželo k těm, kteří jedině Bohu přenechávají starost, aby špatné činy trestal.

Dlužno připomenouti, že Matyáš Sandorf byl vychován velice přísně a vážně. Místo aby zahálel, což mu jeho jmění dovolovalo, zabýval se se zálibou studiem věd lékařských a fysiky. Byl by býval lékařem velice schopným, kdyby se vědou tou byl musil živiti, a kdyby mu byla bývala dána příležitost někoho léčiti. Spokojil se však nyní tím, že jej učenci považovali za zkušeného chemika. Peštská universita, akademie věd v Prešpurku, královská hornická akademie v Štávnici a normální škola v Temešváru čítaly jej k nejnadanějším svým žákům. Tento život, vyplněný studiem, zdokonalil a posílil přirozené jeho schopnosti. Učinil z něho m u ž e v nejširším smyslu slova. Za takového považován byl všemi, kdož

jej znali, a zvláště i profesory různých škol a universit království, kteříž zůstali jeho přáteli.

Začasté vládl na zámku artenackém čilý ruch a veselí. Na nevlídném tomto horském hřbetu scházeli se častěji sedmihradští lovci. Pořádány zde veliké a nebezpečné hony, při nichž ukájel hrabě Sandorf aspoň částečně svou bojechtivost, již nemohl ukojiti na poli politickém. Stranil se totiž života politického, sledoval však přece pilně rozvoj událostí. Zdálo se ovšem, že se věnuje dílem jenom svým studiím, dílem různým zábavám šlechtickým, kteréž mu veliké jeho jmění dovolovalo.

V době té žila ještě hraběnka Réna Sandorfova. Byla duší všech společností na zámku Artenaku. Patnáct měsíců před počátkem vypravování našeho zachvátila ji smrt v plném mládí a v plné kráse. Hraběti zůstala jen malá dceruška, jež nyní měla dvě léta.

Hrabě Sandorf byl krutě stížen touto ranou, a zdálo se, že nelze ho již utěšiti. Zámek spustl, bujný dřívější život v něm utichl. Ode dne toho žil hrabě v zámku pod dojmem hluboké bolesti jako v klášteře. Všechna mysl jeho soustřeďovala se v této dceři, jež svěřena byla péči Růženy Landekové, choti hraběcího intendanta. Výborná a ještě mladá tato paní oddala se duší tělem Sandorfově dědičce a jevila o ni starostlivost v pravdě mateřskou.

V prvých měsících svého vdovství neopouštěl hrabě Sandorf zámku Artenaku. Žil vzpomínkám na minulost. Později myšlenka na vlast, zaujímající v době té podřízené postavení v Evropě, na byla u něho převahy nad všemi city ostatními.

Francouzsko-italská válka roku 1859 zasadila právě v té době moci rakouské velikou ránu.

A za touto následovala po sedmi letech rána ještě hroznější: porážka u Králové Hradce. Nebylo to již Rakousko, ztrativši svoje italské provincie, nýbrž Rakousko přemožené na dvou stranách, podřízené Německu, a k tomuto Rakousku se viděly Uhry připoutány. Maďaři cítili se tím velice raněni ve své ctižádostivosti, — o citu tom se neuvažuje, nepřemýšlí, neboť vězí v krvi. V jejich očích nemohla vítězství u Custozzy a Visu nahraditi porážku u Sadové.

Hrabě Sandorf zkoumal následujícího roku bedlivě situaci politickou a shledal, že hnutí, směřující k rozdvojení říše, mělo by naději na zdar.

Doba činů tedy nastávala.

Dne 3. května roku 1867 opustil hrabě Sandorf zámek Artenak a ponechav dcerušku svoji mateřské péči Landekové, odebral se

do Pešti, kdež se stýkal s přáteli a stoupenci svými a kdež vykonal předběžná opatření. Po té, za několik dnů, odjel do Terstu, aby odtud události sledoval a řídil.

Zde mělo býti středisko spiknutí. Odtud měly se jeho nitky rozvětlovati, kteréž se pojily v ruce hraběte Sandorfa. V městě tom mohli náčelníci spiklenců, nejspíše zde tak přísně střeženi, jednati bezpečněji i volněji, aby svůj záměr se zdarem mohli uskutečniti. V Terstu bydlili dva z nejdůvěrnějších přátel Matyáše Sandorfa. Prodchnuti tímtež duchem, byli odhodláni jíti za ním v podnik jeho až na konec. Hrabě Ladislav Zathmar a professor Štěpán Bathory byli Maďaři vznešeného rodu. Oba, starší as o deset let než hrabě Sandorf, neměli téměř žádného jmění. Jeden z nich měl nevelké příjmy z malého panství svého v župě liptavské, v kraji zadunajském, druhý vyučoval fysice v Terstu a žil jen z příjmů za toto vyučování.

Ladislav Zathmar obýval dům, jež Sarkany a Zirone ve stro-mořadí „Acquedotto“ právě našli a kterýž byl poskytl hraběti Sandorfovi k volnému použití po celou dobu, po kterou by Sandorf mimo zámek artenacký dlíti musil, totiž až do konce chystaného hnutí, nechť již by toto skončilo jakkoli. Pětadvacetiletý Maďar, jménem Borik, byl celým služebnictvem domu. Muž ten byl oddán svému pánu právě tak celou duší, jako intendant Lendek svému veliteli.

Štěpán Bathory měl neméně skromné obydlí na korsu Stadio-novu, tudíž skorem v téže čtvrti města jako Ladislav Zathmar; tam žil Bathory skorem jen své ženě a svému dítěti Petrovi, jenž byl tehdy osm let stár.

Bathory náležel, byť i ne v přímé čáře, k onomu slavnému rodu knížat maďarských, kteří v 16. století zasedali na trůně bul-harském. Od té doby rodina jich se rozštěpila a ztrácela se v čet-ných větvích. Všem, kdož jej poznali, bylo ovšem divno, že jedním z posledních potomků slavného rodu toho jest skromný professor na prešpurské akademii. Nehledě k tomu, byl hrabě Štěpán Ba-thory učencem prvního řádu, jedním z těch, kdož žijí v ústraní, kterýmž však práce jejich získávají slávy. Jednoho dne přiměly jej jeho náhledy politické, jichž netajil, aby zadal za propuštěnou. Usadil se po té se svojí chotí, jež ve všech trudných dobách věrně při něm stála, v Terstu jako samostatný professor.

Tito tři přátelé po příjezdu hraběte Sandorfa, kterýž ostatně byl si okázale najal byt v paláci Modello — nyní „hotel Delormův“ zvaném — na Velkém náměstí, scházeli se tedy v obydlí Ladislava

Zathmara. Policie netušila ni v nejmenším, že malý onen domek ve stromořadí jest středem spiknutí, do něhož zasvěcen byl veliký počet osob, sídlících v největších městech říše. Ladislav Zathmar a Štěpán Bathory stali se bez rozmýšlení oddanými spojenci hraběte Sandorfa. Nahlédli jako on, že okolnosti velice příznivy jsou hnutí, směřujícímu k tomu, aby Uhry nabyly v Evropě opět té moci a váhy, jakéž se ctižádostivě domáhaly. Věděli, že záměr svůj zaplatí snad životem, leč to jich neodstrašovalo. V domě ve stromořadí „Acquedotto“ scházeli se tudíž, jak již řečeno, vynikající náčelníci spiknutí. Veliký počet zasvěcenců, přicházejících sem z různých krajů uherských, dostával zde své rozkazy. Poštovními holuby, kteříž měli donášeti zprávy a rozkazy, jež nemohly býti svěřeny poště a drátu telegrafickému, zřízeno bylo rychlé a bezpečné spojení mezi Terstem a předními městy uherskými i sedmihradskými. Slovem, veškerá opatření provedena byla tak opatrně a výborně, že na spiklence nepadl dosud ani stín podezření.

Ostatně vedena byla korespondence, jak známo, písmem šifrovaným (tajným), a sice dle soustavy, kteráž chována jsouc v tajemství, před nepovolanými řešiteli písma úplnou bezpečnost zaručovala.

Tři dny na to, když byla holubice, jejíž lístek Sarkany si opsal, přiletěla, a sice 21. května, seděli Ladislav Zathmar a Štěpán Bathory as o osmé hodině večer v pracovně, očekávajíce návrat hraběte Sandorfa. Osobní záležitosti přiměly totiž Matyáše Sandorfa nedlouho před tím, aby se vrátil do Sedmihradska na zámek Artenak. Cesta tato prospěla mu aspoň tak dalece, že se mohl v hlavním městě provincie, Kološi, setkati s přáteli svými a s nimi se poraditi. Sděliv s oběma přáteli v Terstu obsah depeše, již si byl Sarkany opsal, měl se hrabě Sandorf ve zmíněný den opět vrátiti.

Od jeho odjezdu vyměněny jiné ještě listy mezi Terstem a Peští; taktéž několik lístků šifrovaných bylo holuby doneseno. Právě v okamžiku tomto zabýval se Ladislav Zathmar tím, aby tajné písmo převedl ve slova srozumitelná, a sice pomocí tajného zařízení tak zvané „mřížky“.

Depeše tyto sestaveny byly dle jednoduché soustavy, totiž přestavením písmen. V soustavě té ponechán jest každému písmeni abecední význam jeho, *b* značí tudíž opět *b*, *o* značí *o* atd. Avšak písmena přestavují se jedno za druhým dle prázdných neb plných polí „mřížky“ (čtverce v pole rozděleného), kteráž se klade na řádky v depeši, načež jeví se oku (prázdnými poli mřížky) jistý počet

písmen v pořadí takovém, v jakém se čísti mají, kdežto ostatní zůstávají zatím zakryta.

„Mřížek“ těchto užívá se ode dávna, nejnověji však byly velice zdokonaleny plukovníkem Fleissnerem a platí dosud za nejbezpečnější a nejjistější prostředek, jakým lze nerozřešitelné písmeno poríditi. Veškeré jiné soustavy, spočívající na záměně písmen, neposkytují úplné jistoty před vyzrazením, nechť se tu již jedná o soustavu se základem stále týmž čili s klíčem jednoduchým (při níž každé písmeno abecedy nahrazuje se jiným sice, avšak v průběhu psaní stále tímtéž písmenem aneb znaménkem) aneb o soustavu se základem stále se měnícím čili s několika klíči, při čemž při každém písmeni k jiné se hledí abecedě. Důvtipní řešitelé písma dle soustav právě uvedených sestaveného dovedou tu při řešení často divy, řídíce se buď počtem pravděpodobnosti anebo pouhým nahodilým hledáním a zkoušením. Opírají se při tom namnoze toliko o známou věc, že některá písmena v některé řeči mnohem četněji se vyskytují než jiná (*e* ve francouzské, německé, anglické, *o* ve španělské, *a* v ruské, *e* a *i* v italské řeči), a že tudíž známky neb písmena použitá na jejich místě v šifrovaném písmě rovněž ve větším počtu zastoupena býti musejí. Tím se stává, že někteří řešitelé dovedou konečně písmenům v šifrovaném textu dáti pravý jejich význam, až konečně krok za krokem smysl depeše rozluští. Jest zajisté jen málo depeší šifrovaných a dle těchto soustav sestavených, při nichž by důvtip řešitelů takých nevedl k cíli.

Naproti tomu se však zdá, že předem zmíněné „mřížky“ nebo slovníky šifer — v nichž totiž jistá slova obvyklá, značící celé věty, označena jsou čísly — poskytují úplné záruky, že depeše jest nerozřešitelnou. Avšak obě tyto soustavy mají též jistou nevýhodu: vyžadují zachování naprostého tajemství či spíše bedlivou péči a závazek, že knihy nebo pomůcky zmíněné vždy a všude co nejopatrněji před rukama cizíma se ukryjí. A vskutku, tak jako nelze bez mřížky zmíněné neb bez slovníků depeše ty při všem důvtipu čísti, tak naopak jsou čitelné ihned pro každého, kdo by se mřížky neb slovníků těch dopátral, aneb je ukradl.

Pomocí mřížky té, čili jinak pomocí čtverce ze silného papíru, v němž jednotlivá pole byla vystřižena, skládány depeše vyměňované mezi hrabětem Sandorfem a jeho stoupenci. Avšak následkem přílišné opatrnosti spiklenců nemohlo hroziti jim nebezpečí ani pro případ, že by mřížky, kterých používali, se ztratily nebo byly ukradeny, neboť každá depeše, jakmile byla přečtena, byla hned zničena.

Nikde nezůstalo tudíž stopy, jež by mohla vésti ku prozrazení spiknutí, při němž magnáti uherští i přední zástupci měšťanstva a lidu dávali hlavy své do sázky.

Právě když Ladislav Zathmar poslední depeše spáliti chtěl, bylo lehounce na dveře zaklepáno.

Byl to Borik, jenž přivedl hraběte Sandorfa, pěšky z nádraží přicházejícího.

Ladislav Zathmar spěchal hraběti hned vstříc.

„Vaše cesta, Matyáši?“ tázal se s úsečností a s chvatem muže, jenž o všem chce býti ihned upokojen.

„Zdařila se, Zathmare!“ odpověděl hrabě Sandorf. „Nemohl jsem býti v pochybnostech o smýšlení svých sedmihradských přátel, i můžeme spoléhati na jejich podporu.“

„Sděлил jsi jim obsah depeše, kterouž jsme před třemi dny z Pešti dostali?“ ujal se slova nyní Bathory, jenž byl se Sandorfem tak důvěrně sprátcen, že mu tykal.

„Ano, Štěpáne,“ odvětil hrabě Sandorf, „jsou o všem zpraveni a jsou též přichystáni; povstanou na prvé znamení. Ve dvou hodinách pak budeme pány Budína a Pešti, a za půl dne budou v rukou našich i hlavní župy na obou stranách Tisy a za den náleží nám i Sedmihrady a Vojenská Hranice. Osm milionů obyvatelů uherských nabude rázem opět své samostatnosti!“

„A sněm?“ tázal se Bathory.

„Naši stoupenci jsou v něm ve většině,“ odpověděl Matyáš Sandorf. „Tito zřídí ihned novou vládu, jež se ujme řízení záležitostí veřejných. Vše půjde hladce a snadně, poněvadž župy, co se jich správy týče, nejsou od koruny odvislými, a náčelníci jejich mají v rukou svých moc policejní.“

„Avšak místodržitelská rada, v jejímž čele stojí palatin?“ tázal se Zathmar opět.

„Postaráme se v čas, aby nemohla zakročiti!“

„A též by jí nebylo možno dopisovati si s uherskou kanceláří ve Vídni a dorozuměti se s ní?“

„Ano, i o to postaráno! Veškerá opatření jsou tak vykonána, aby hlavně současností našich pohybů úspěch byl pojištěn!“

„Úspěch!“ zvolal Štěpán Bathory.

„Ano, úspěch,“ odvětil hrabě Sandorf. „Ve vojsku jsou všichni v jejichž žilách proudí krev maďarská, nám oddáni. Kdež jest po, tomka starých Maďarův, jehož srdce nebylo by mocně vzrušeno při pohledu na prapor Rudolfův a Korvinův?“

Matyáš Sandorf pronesl slova tato s vřelým nadšením vlasteneckým, dodávaje:

„Až do té doby nesmíme však ničeho opomenouti, abychom se vyhnuli každému podezření! Buďmež opatrní a budeme tím silnějšími! . . . Neslyšeli jste ničeho podezřelého v Terstu?“

„Nikoli!“ odvětil Ladislav Zathmar. „Všechny myslí zabývají se tu hlavně pracemi, kteréž vláda v Pulji dává vykonávati a pro kteréž najímá velký počet dělníků.“

Po patnáct let již vláda rakouská, obávajíc se možné ztráty Benátska — kteráž obava, jak známo, skutečně se splnila — zřizovala v Pulji, na nejzazším konci Přímoří, rozsáhlé loděnice a přístav válečný, aby odtud ovládala celé Jaderské moře. Nehledě k protestům terstského obyvatelstva, jehož přístav opatřením tím významu pozbýval, pokračovalo se v pracích se zimničnou horlivostí. Matyáš Sandorf a přátelé jeho doufali proto, že obyvatelstvo terstské přidá se ochotně k nim, kdyby hnutí jimi chystané až k Terstu se rozšířilo.

Tajemství spiknutí toho ve prospěch samostatnosti uherské bylo tudíž bedlivě zachováváno. Nic nemohlo vzbuditi u policie podezření, že náčelníci spiklenců dlí ve skromném domě v stromořadí „Acquedotto“.

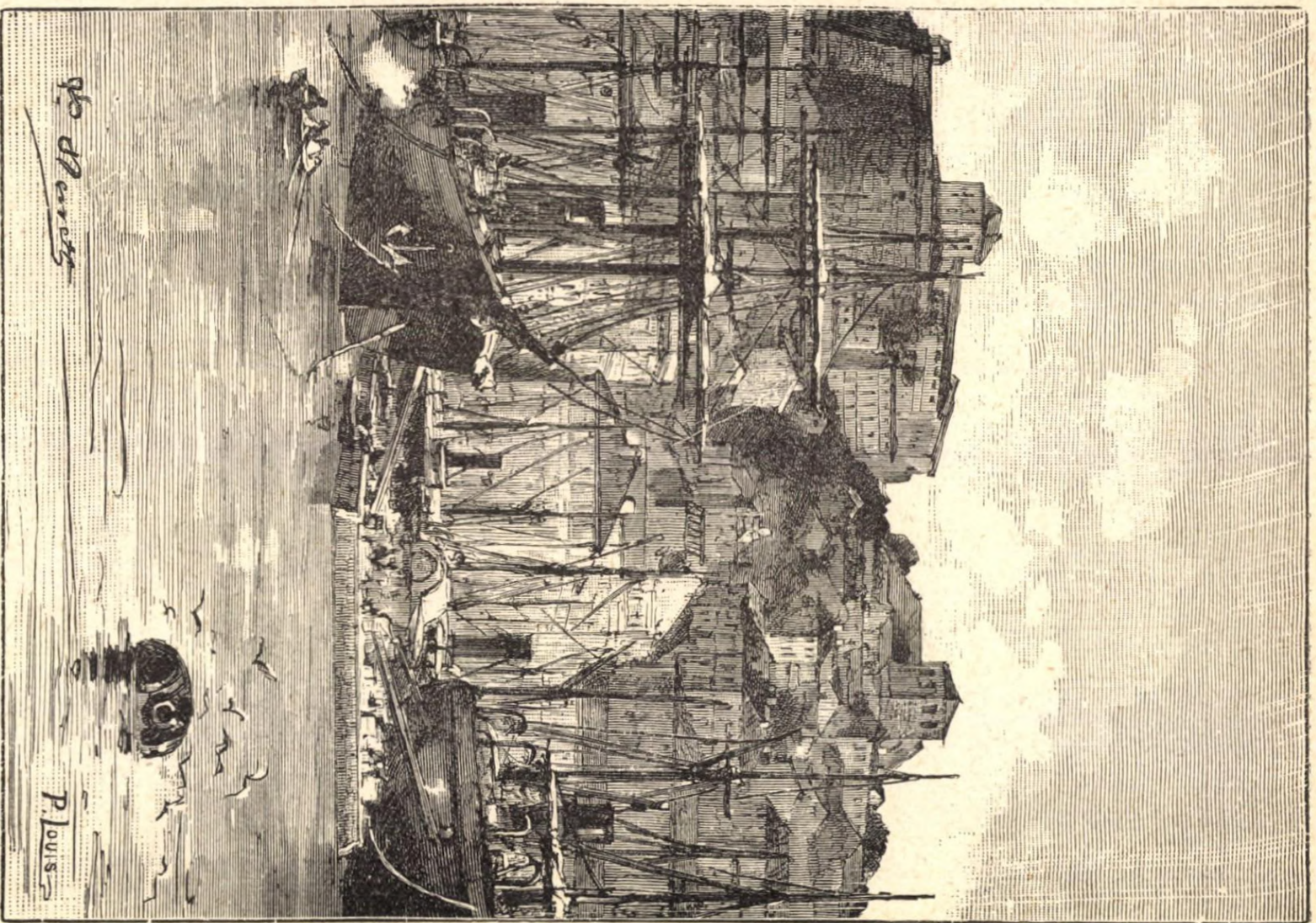
Pro zdar podniku zdála se proto všechna nezbytná opatření býti již vykonána, a bylo dlužno vyčkati již jen okamžiku k činu. Šifrované dopisy, vyměňované mezi Terstem a hlavními městy uherskými a sedmihradskými, měly býti zasílány nyní jen řidčeji anebo vůbec nikoli, vyjímaje nepředvídané případy.

Opeření poslové neměli donášeti od této chvíle již žádných depeší, poněvadž vše bylo již smluveno. Z přílišné opatrnosti uzavřen i jejich útulek v domě Zathmarově.

Musíme připomenouti tuto též, že peníze jsou hlavním prostředkem jak války tak i spiknutí. Jest důležité, aby spiklencům v okamžiku povstání nescházely. V případě tomto nebylo se třeba toho báti.

Jak již řečeno, mohli Ladislav Zathmar a Štěpán Bathory obětovati pouze život svůj pro neodvislost vlasti, nikoli však jmění, neboť měli jen nepatrné příjmy osobní. Avšak hrabě Sandorf byl nesmírně bohat a byl ochoten obětovati nejen život, nýbrž i celé své jmění pro svoji věc. Proto zaopatřil si již před několika měsíci půjčkou na své statky — prostřednictvím intendanta svého Lendeka — značný obnos, a sice více než dva miliony zlatých.

St. Louis

Plouis

Terst.

Bylo však nutno, aby měl obnos ten stále po ruce a aby mohl sáhnouti k němu každé chvíle. Proto uložil jej na jméno své u jistého bankovního domu terstského, jenž znám byl jako podnik poctivý a solidní a jehož pověst dosud byla nedotknuta. Byl to bankovní závod Silase Toronthala, o němž Sarkany a Zirone mluvili při pobytu svém na starém hřbitově nad Terstem.

Nahodilá tato okolnost měla však míti následky velmi vážné, jak čtenář v dalším průběhu děje pozná.

Poněvadž v posledním hovoru jejich jednalo se o těchto penězích, pravil nyní hrabě Matyáš Sandorf hraběti Zathmarovi a Štěpánu Bathorymu, že v nejkratší době navštíví bankéře Toronthala a zpraví jej o tom, že v brzku peníze, u něho uložené, hodlá vyvednouti.

Vskutku některé okolnosti zdály se hraběte Sandorfa nutkati k tomu, aby co nejdříve dal očekávané znamení z Terstu — a to tím spíše, poněvadž se mu zdálo téhož dne, že dům Ladislava Zathmara jest bedlivě střežen.

As po osmé hodině totiž, když hrabě Sandorf a Štěpán Bathory opustili dům svého přítele, aby se odebrali do svých bytů na korsu Stadionově a v hotelu Delormově, pozorovali ve stínu stromů dva muže, kteří je sledovali, avšak tak opatrně, že bylo viděti, že sami si nepřejí býti pozorováni.

Matyáš Sandorf a jeho průvodce, chtějíce znáti příčinu tajemného jednání oněch mužů, neváhali a obrátivše se, kráčeli přímo k podezřelým těmto osobám. Tito však, spatřivše je, zmizeli rychle kol rohu chrámu sv. Antonína na konci velkého průplavu, dříve než bylo lze jich dohoniti.

III.

Dům Toronthalův

Společenského života v Terstu téměř není. Rozdíly národní a rozdíly stavů jsou příčinou, že obyvatelé málo se stýkají. Rakouští úředníci hráli by — ovšem dle toho, jaký stupeň v úřadech zaujímají — první roli, avšak, ač jsou to lidé celkem vážení, vzdělaní a vlídní, jest služné jejich příliš malé a k postavení jejich nepřiměřené, takže nemohou ve společenském životě závoditi s kupci

a finančníky. Tito opět, poněvadž návštěvy a přijímání hostů v bohatých rodinách jest zjevem jen velice řídkým, a oficielní shromáždění se nedaří, jsou nuceni jeviti nádheru na venek — na ulicích města skvostnými povozy, v divadlech drahocennými toaletami a leskem přečetných dýmantův, jež jejich ženy v ložích divadla „Communale“ neb divadla „Armonia“ vystavují na odiv.

Mezi tyto zámožné rodiny čítána v době oné i rodina bankéře Silasa Toronthala.

Šef domu toho, jenž požíval vážnosti a důvěry i za hranicemi rakouskými, byl tehdy teprve 37 let stár. Obýval se svojí chotí, mladší o několik let, nádherný dům ve třídě „Acquedotto“.

Silas Toronthal pokládán byl za bohatého a v pravdě musil jím býti. Smělé a šťastné obchody na burse, čilé obchodní spojení s rakouským „Lloydem“ a jinými velkými podniky a domy obchodními, důležité půjčky, jichž sprostředkování mu bylo svěřeno — veškeré podniky tyto musily v pokladnách jeho zanechati množství peněz.

A tu snadno mohla rodina Toronthalova vésti život nádherou omamující, o němž se po celém městě mluvilo.

Avšak, jak pravil Sarkany svému druhu, bylo možno, že podniky Silasa Toronthala v době té poněkud vázly, byť i jen na okamžik. Snad to byl následek toho, že před sedmi lety musil zápasiti s nepříznivým vlivem, jaký válka rakousko-italská měla na banky a bursu; mimo to klesání veřejných fondů v době poslední na prvních bankovních a bursovních místech evropských, zvláště rakouských, ve Vídni, v Pešti a Terstu — následek to války rakousko-pruské — podrobilo závod jeho valným zkouškám. Mimo to způsobilo mu zajisté velké nesnáze, když větší obnosy u sebe na hotovosti uložené náhle opět musil hotově vyplatiti. Avšak z krise této zajisté již se zotavil, a bylo-li pravdou, co Sarkany pravil, byly to nové nesnáze, snad následkem toho, že se odvážil k novým nebezpečným spekulacím, které pevnost a solidnost závodu jeho musily v pochybnost uvésti.

A skutečně Silas Toronthal od několika měsíců, zvláště po stránce mravní, velice se změnil. Ač dovedl se částečně ovládati, byl i výraz obličeje jeho jiným. Nebyl již jako dříve vždy a zcela pánem nad sebou samým. Pozorovatelé byli by si u něho povšimli, že nedovedl se již dívati lidem přímo do očí, nýbrž že hleděl na ně úkosem a očima polopřivřenýma. Výmluvné tyto známky neušly ni pozornosti jeho chotí, ženy to stále churavějící, jež nebyla povahy rázné, manželci svému ve všem se podrobovala a o jeho pod-

nicích obchodních — zcela dle přání jeho — měla vědomosti jen zcela povrchní.

Kdyby někdy závod bankéřův byla stihla rozhodná rána zkázosná, nebyl by mohl Silas Toronthal od veřejnosti a účastenství jejího očekávati nic dobrého. Ač obchod seznámil jej s četnými osobami v městě i na venkově, mohl spoléhati skutečně jen na velmi málo přátel. Domýšlivost, s jakou pohlížel na své společenské postavení, vrozená mu marnivost a převaha, jakou dával znáti všem i v každé věci, nebyly vlastnosti, jež by byly umožňovaly s ním styky důvěrnější než pouze obchodní. Terstáné viděli v něm též cizince, poněvadž byl z Dubrovníku a tudíž rodem Dalmatinec. Nepoutaly jej proto ni svazky příbuzenské k tomuto městu, v němž před patnácti lety položil základ ke svému štěstí!

V takové situaci nalézal se v době té dům Toronthalův. Ač Sarkany měl podezření v ohledu zmíněném, nepotvrzovalo dosud nic té pověsti, že jsou podniky Toronthalovy ohroženy. Úvěr jeho nebyl dosud otřesen, aspoň veřejně nikoli. Protož neváhal také hrabě Sandorf, když si byl zaopatřil na hotovosti zmíněný značný obnos, svěřiti mu tyto peníze, s podmínkou, že budou jemu — Sandorfu — vyplaceny, kdykoli si toho práti bude, ač-li je 24 hodiny napřed vypoví.

Budí snad podivení, že bankovní závod Toronthalův, jenž byl čítán k nejpoctivějším, mohl míti spojení s osobností takou, jakou byl Sarkany. Bylo však tomu tak a spojení toto trvalo již as dvě nebo tři léta.

Tehdy měl Silas Toronthal rozsáhlé a důležité styky obchodní s vládou tripolskou. Sarkanymu, prostředníku, jenž se všem a ke všemu nabízel a číslicím i penězům dobře rozuměl, podařilo se vmísiti se do těchto obchodů, kteréž nebyly rázu zcela nepodezřelého. Jednalo se tu o věci, o nichž lépe by bylo mlčeti, o zvláštní přídavky při koupích, o pochybné nabídky, málo poctivé výplaty předběžné a pod., při nichž terstský bankéř nechtěl vystupovati osobně. Za okolností těch stal se Sarkany agentem při těchto pochybných kombinacích a konal Silasu Toronthalovi ještě jiné služby podobné. Naskytla se tudíž dobrodruhu jaksi sama sebou příležitost, aby noha jeho — či spíše ruka — octla se konečně v bankovním závodě Toronthalově. A skutečně Sarkany, opustiv Tripolis, prováděl od té doby stále jakési vyděračství na bankéři. Nikoliv snad proto, že byl by mu býval Toronthal vydán na milost a nemilost, neboť nebylo žádných hmotných důkazův o oněch operacích, kteréž by jej byly mohly kompromitovati. Avšak situace bankéře jest chou-

lostiva. Jediné slovo může mu velice škoditi. Sarkany mohl však mnohé slovo povědět i a proto musil s ním Toronthal účtovati.

A Silas Toronthal proto platil. Sarkany stál jej mnoho peněz, kteréž záhy byly lehkomyšlně promrhány zvláště v různých hernách—s bezstarostností vlastní jen dobrodruhům nedbajícím o budoucnost. Sarkany, když se byl dostal až do Terstu, stal se tak drzým a činil stále větší požadavky, až konečně bankéře omrzel, a týž mu veškerý další úvěr odepřel. Sarkany hrozil. Silas Toronthal zůstal vytrvalým. A sice právem, neboť Sarkany musil konečně doznati sám sobě, že nemaje přímých důkazů, jest odzbrojen.

A to právě bylo příčinou, že Sarkany a ctihodný jeho druh již po nějakou dobu byli v peněžních nesnázích a že neměli ani tolik, aby mohli město opustiti a štěstí své jinde hledati. Pravili jsme však již, že Silas Toronthal poskytl jim přece znovu ještě podpory, aby se jich konečně zbavil. Obnosem tímto měli zaplatiti si cestu z Terstu do Sicilie, kdež Zirone náležel k jisté společnosti pochybné pověsti, jež všemožným způsobem „vykořisťovala“ východní a střední kraje sicilské. Bankéř doufal proto, že nikdy již nespátří svého tripolského „prostředníka“, ano že nikdy již o něm ani neuslyší. Klamal se však v tom, jako ve mnohém jiném.

Bylo to večer 18. května, kdy oněch 200 zlatých, poslaných Silasem Toronthalem, i lístek zásilku tu provázející, odevzdáno bylo v hostinci, v němž bydlili oba dobrodruzi.

Šest dní na to, tudíž 24. téhož měsíce, objevil se Sarkany náhle v bankovním závodě, přeje si mluvit se Silasem Toronthalem a naléhaje tak úsilovně na splnění přání svého, že mu konečně bylo vyhověno.

Bankéř byl ve své pracovně a Sarkany, byv do ní uveden, uzavřel ihned za sebou dveře.

„Vy ještě zde?“! zvolal hněvivě Silas Toronthal. „Co chcete ještě? Poslal jsem vám — a sice naposled — dost peněz, aby vám stačily pro odjezd z Terstu! Nedostanete již ode mne ani haléře, nechť mluvíte neb činíte cokoli. Proč jste neodejel? Vězte, že učiním opatření, abych byl příště chráněn před vaším vydíráním. Co zde chcete?“

Sarkany klidně snesl tento vášnivý výbuch bankéřův, jsa naň připraven. Chování jeho nebylo ostatně již drzým a vyzývavým jako dříve, když do domu bankérova docházel. Dovedl se nejen dokonale ovládati, nýbrž byl i velice vážným. Přitáhl si sedátko k bankéři, aniž tímto byl vyzván, aby usedl, a pak očekával, až

hněv bankéřův rozptýlí se ve vášnivých výčitkách, by mu mohl pak odpovídati.

„Promluvíte-li konečně?“ tázal se nevlídně Silas Toronthal, když byl několikráe pokojem přešel a rovněž si usedl, aniž rozčilení své mohl ovládnouti.

„Čekám, až budete klidnějším,“ odvětil Sarkany, „a budu čekati, bude-li třeba, ještě déle.“

„Jsem-li klidným či nikoli, na tom vám nezáleží! Táži se posledně: Co chcete?“

„Toronthale, jedná se o důležitý obchod, kterýž vám mohu nabídnouti.“

„Nechci již mluvit o žádném obchodu s vámi, aniž nějaký s vámi hodlám podnikati!“ zvolal bankéř. „Nemám s vámi již ničeho jednat a očekávám, že dnes ještě Terst pro vždy opustíte!“

„Opustím Terst,“ pravil Sarkany, „avšak nikoli dříve, dokud vám svůj dluh nesplatím!“

„Vy chcete splatit dluh?! . . . Vy! . . . Vy mi chcete vrátit peníze? . . .“

„Chci splatit vám kapitál i s úroky, nečítaje podílu na zisku . . .“

Silas Toronthal pokrčil rameny při tomto neočekávaném návrhu Sarkányho.

„Obnosy, kterých jsem vám poskytl, přenesl jsem na účet zisku a ztráty,“ pravil. „My jsme spolu vyrovnáni, nežádám od vás již ničeho.“

„Zlíbilo-li by se mi však, nezůstati vaším dlužníkem?“

„Pak zlíbilo by se mi zůstati vaším věřitelem.“

Po těchto slovech pohledli oba mužové na sebe. Sarkany, pokrčiv rameny, děl:

„Pouhé fráze, nic než fráze. Opakuji vám, že hodlám mluvit s vámi o obchodu velice vážném!“

„Asi tak hanebném, jako vážném, není-li pravda?“ tázal se bankéř.

„Nebylo by to po prvé, co byste mé přispění hledal, abyste . . .“

„Slova! pouhá slova!“ zvolal bankéř, přerušuje drzou poznámku Sarkányho.

„Slyšte mne,“ pravil tento, „budu mluvit stručně!“

„Učiníte dobře!“

„A jestliže s tím, co vám nabídnu, nebudete souhlasiti, nepromluvíme o tom již ani slova a odejdu!“

„Odtud či z Terstu?“

„Odtud i z Terstu!“

„Zítřka již?“

„Dnes ještě!“

„Mluvte tedy!“

„Slyšte, oč se jedná!“ pravil Sarkany. „Avšak,“ dodal, obrátiv se, „jste jist, že nás nikdo neuslyší?“

„Trváte tudíž na tom, aby rozmluva naše zůstala tajemstvím?“ tázal se posměšně bankéř.

„Ano, Toronthale, neboť máme v rukou svých život vznesených osob!“

„Vy snad ano — já nikoliv!“

„Sudte sám. Jsem na stopě spiknutí. Kam čelí, nevím ještě. Avšak od událostí, kteréž se odehrály v rovinách lombardských a od bitvy u Sadové, může míti každý, kdo není Rakušanem, snadnou hru proti Rakousku. Mám dosti příčiny věriti, že se připravuje jakési hnutí ve prospěch Maďarů, kteréhož bychom mohli využítkovati.“

Silas Toronthal prohodil jen uštěpačně:

„Mně nemůže býti spiknutí k prospěchu . . .“

„Snad přece?“

„Jakým způsobem?“

„Tím, že je vyzradíte!“

„Mluvte přece jasněji!“

„Slyšte tedy!“

A Sarkany vyprávěl nyní, co se událo na starém hřbitově terstském, jak se zmocnil poštovního holuba, jak se mu dostal do rukou šifrovaný lístek, jehož opis si schoval, a konečně, jak se mu podařilo naléztí dům, jehož majiteli lístek holubem přinesený zajisté náležel. Dodal, že během pěti dnů on a Zirone vše vyzvěděli i vypátrali, co se mimo dům událo.

Dle toho scházelo se v domě tom několik osob, a sice vždy tytéž; do domu vstoupily vždy jen s největší opatrností. Několik holubů z domu odletělo, jiní přiletěli, první letěli k severu, druzí od severu přilétli. Vchod do domu střežil starý sluha, jenž nerad otvíral a nad cizími, kteří k domu se přiblížiti chtěli, bedlivé oko měl. Sarkany i Zirone musili si počínati při pátrání svém velice opatrně, aby nevzbudili pozornosti tohoto muže. A přece musili souditi ze mnohých okolností, že v posledních dnech vzbudili podezření obывatelů domů.

Silas Toronthal naslouchal nyní vypravování Sarkanyho pozorněji. V duchu již rozvažoval, kolik as pravdy jest na tomto

sdělení, za něž se bývalý „maklér“ jeho chtěl zaručiti a v čem tento as při této věci svůj zájem vidí, by z ní těžiti mohl.

Když byl Sarkany skončil a opětně ujistil, že jedná se tu o spiknutí proti státu, a že vykořistění odhaleného tajemství značný užitek musí přinést, odhodlal se bankéř přece k následujícím otázkám vůči dobrodruhu:

„Kde jest zmíněný dům?“

„Jest to dům číslo 89. ve třídě Acquedotto.“

„Komu patří?“

„Jistému šlechtici uherskému.“

„A jak zove se tento šlechtic?“

„Hrabě Ladislav Zathmar.“

„A kdož jsou osoby, kteréž jej navštěvují?“

„Dvě totiž jsou to a obě jsou původu maďarského.“

„Jedna z nich jest . . .?“

„Professor města zdejšího, Štěpán Bathory.“

„A druhá . . .?“

„Hrabě Matyáš Sandorf.“

Při tomto jménu Silas Toronthal překvapen sebou trhl, což neušlo Sarkanymu.

Nebyloť mu nesnadno dopátrati se těchto tří jmen: stopoval totiž Štěpána Bathoryho, když se týž ubíral do svého bytu v třídě Stadionově, a hraběte Sandorfa, když kráčel k hôtelu Delormovu.

„Vidíte, Toronthale, že jsem neváhal jména tato vám udati. Uznáte tedy, že si nehodlám s vámi pouze zahrávat.“

„To vše není dosud nic určitého!“ odvětil bankéř, jenž si přál zvědět mnohem více, nežli by se k něčemu odvážil, nebo k něčemu zavázal.

„Nic určitého?“ tázal se Sarkany.

„Zajisté! Vždyť nemáte ani dosud nejmenšího důkazu přímého!“

„A co zde toto?“

Opis lístku ocitl se v rukou Silasa Toronthala. Bankéř zkoumal jej zvědavě.

Avšak tajemná ta slova nemohla míti pro něho žádného smyslu, a nic nedokazovalo, že by mohla býti tak důležitá, jak Sarkany tvrdil. Věc tato zajímala jej potud jen, pokud se týkala hraběte Sandorfa, jeho klienta, neboť postavení tohoto znepokojovalo jej, poněvadž se obával, že by hrabě mohl žádati náhle, aby peníze uložené byly mu hned vyplaceny.

„Podařilo se vám rozřešiti písmo?“ (Str. 42.)

„Nuže,“ pravil bankéř konečně, „mám za to, že není tu přece dosud nižádných důkazů určitých.“

„Mně naopak se zdá, že nemůže býti nic jasnějšího!“ odvětil Sarkany.

„Podařilo se vám rozřešiti písmo?“

„Nikoli, Toronthale, ale rozřeším je, jakmile naskytne se vhodná k tomu doba.“

„A jak?“

„Zabýval jsem se již podobnými záležitostmi, právě tak jako jinými,“ vysvětloval Sarkany. „Měl jsem v rukou svých již větší počet šifrovaných depeší. Zkoumaj pak důkladně toto písmo, shledal jsem, že klíč jeho nelze hledati ni v číslech ani v abecedě umluvené, jež by každému písmenu dávala význam jiný, než jaký obyčejně mívá. Ano! v lístku tomto „s“ značí opět „s“, „p“ značí „p“, avšak písmena tato jsou přestavena a psána v pořádku dle určité metody změněném. Sestavití je v pořadí původním lze jen pomocí mřížky.“

Jak víme, Sarkany se nemýlil. Soustavy, k jaké poukázal, skutečně při lístku tomto bylo použito. Rovněž známo jest, že právě proto byl lístek tím méně rozřešitelným.

„Budiž,“ děl bankéř, „neodpírám, snad máte pravdu, avšak nemáte-li mřížky té, nelze vám lístek čísti.“

„Zajisté!“ doznal Sarkany.

„A jak zaopatříte si mřížku tu?“

„Nevím dosud, jakým způsobem si ji zaopatřím, ale že si ji skutečně zaopatřím, o tom buďte ujštěn!“

„Vskutku? Avšak na vašem místě, Sarkany, nenamáhal bych se tolik.“

„Budu se namáhati jen potud, pokud bude potřebí!“

„K čemu vám to vše prospěje? Já sdělil bych prostě policii terstské své podezření a doručil bych jí tento lístek.“

„Učiníme tak rovněž, Toronthale, avšak nikoli na základě pouhých domněnek,“ odpověděl chladně Sarkany. „Dříve než promluví, musím míti důkazy určité a nepopíratelné. Chci míti v rukou toto spiknutí, ano chci býti úplně pánem jeho, abych mohl ho ve svůj prospěch využítovati — o kořist chci se s vámi rozdělití. Kdož ví ostatně, zdaž nebude prospěšnějším jíti se spiklenci místo postavití se proti nim?“

Tato slova nepřekvapila Silasa Toronthala, kterýž věděl, čeho všeho důvtipný, avšak bezkarakterní Sarkany jest schopen. Avšak mluvil-li muž tento tak přímo a bez okolků před bankéřem terstským

musil vědětí zajisté, že Silasu Toronthalovi lze učiniti jakýkoli návrh, a že pružné jeho svědomí souhlasiti bude s obchodem jakéhokoli druhu. Ostatně, jak již vícekrátě řečeno, znal Sarkany bankéře již dlouhou dobu a měl mimo to dosti příčin souditi, že poměry závodu bankovního nejsou po jistou dobu valně příznivy, zdaž by tudíž tajemství tohoto spiknutí, když bylo by odhaleno, prozrazeno a patřičně využito, nemohlo bankéři pomoci, aby obchod svůj opět povznéstí mohl? S tím Sarkany počítal a se zřetelem k tomu učinil bankéři svůj návrh.

Na druhé straně Silas Toronthal snažil se tvářiti nepřístupným vůči svému bývalému „makléři“ tripolskému. Jestliže skutečně chystalo se jakési spiknutí proti vládě rakouské, jehož původce Sarkany objevil, nebyl Toronthal z těch, kteříž by na přípravy ke vzpouře klidně hleděli. Dům Ladislava Zathmara, v němž děly se tajné schůzky a rozhovory, tato výměna šifrovaných lístků prostřednictvím holubů poštovních, obnos, kterýž hrabě Sandorf u něho uložil a ježž chtěl míti stále po ruce — vše to zdálo se nyní i bankéři podezřelým. Sarkany posuzoval zajisté věc dobře. Avšak bankér, chtěje se dovědětí mnohem více a chtěje prohlédnouti dokonale jeho záměry, nechtěl se dosud vzdáti a odvětil proto Sarkanymu na oko zcela lhostejně:

„A když se vám podaří skutečně rozřešiti tento lístek — předpokládám totiž, že vám bude štěstí práti — přesvědčíte se pak, že se jedná tu o záležitosti zcela soukromé a nedůležité, tak že z nich nikterak nebudete moci kořistiti — vy ni já.“

„Nikoli!“ zvolal Sarkany s přízvukem nejhlubšího přesvědčení. „Nikoli! Jsem na stopě spiknutí velice nebezpečnému, řízenému osobami vznešenými a vynikajícími — a ostatně jsem přesvědčen, Toronthale, že vy rovněž o tom nepochybujete!“

„Nuže, co tedy ode mne žádáte?“ otázal se bankér tentokrátě velice určitě.

Sarkany povstal a děl hlasem přitlumeným, hledě však bankéři do očí:

„Co chci?“ a dobrodruh kladl důraz na slovo poslední, „toto, slyšte: chci míti co nejdříve — pod záminkou, kterou dlužno teprve vymysleti — přístup do domu hraběte Zathmara, abych mohl získati si snad i jeho důvěry. Jakmile se octnu na místě tom — a nikdo mne nebude znáti — naleznu již zajisté příležitost, abych se zmocnil mřížky a abych tuto depeši rozřešil, načež použiji jí co nejlépe na prospěch nás obou.“

„Na prospěch nás obou?“ opětoval tázavě Silas Toronthal.
 „A proč si přejete mne do věci té zaplésti?“

„Poněvadž se zajisté dobře vyplatí a přinese vám bohatý užitek.“

„A proč tedy nepodniknete vše sám?“

„Potřebuji vaší podpory!“

„Vysvětlete vše jasněji!“

„Abych cíle svého dosáhl, potřebuji času, čas však stojí peníze — a těch již nemám.“

„Úvěr váš jest u mne vyčerpán, jak víte.“

„Vím, vy však poskytnete mi úvěr nový.“

„A čeho tím získám?“

„Toto: z tří lidí, kteréž jsem vám jmenoval, jsou dva, hrabě Ladislav Zathmar a professor Štěpán Bathory, beze jmění, třetí však, hrabě Sandorf, jest nesmírně bohat. Statky, kteréž má v Sedmihradsku, jsou velice rozsáhlé. Jest vám zajisté známo, bude-li jako spiklenec zatčen a odsouzen, že statky jeho budou skonfiskovány a připadnou větším dílem těm, kdož spiknutí objevili a udali... Vy a já, Toronthale — my se pak rozdělíme!“

Sarkany umkl.

Bankéř neodpovídal. Přemýšlel, pokud dobrodruh přeje si jeho účastenství. Nebyl zajisté mužem, jenž by se v aféře takové osobně chtěl kompromitovati, věděl však, že agent jeho — Sarkany — jest schopen jednati za oba. Kdyby se odhodlal účastniti se pletek těch, musil by jej zavázati smlouvou, jež by mu prospěch přinášela a přece dovolovala, by mohl zůstati ve stínu... A přece váhal. Leč, co mohl by ztratiti? On sám nebude osobně vystupovati v této odporné aféře, shrábne však velký zisk, jenž by jeho závod bankovní opět povznésti mohl...

„Nuže tedy?“ tázal se Sarkany.

„Nuže tedy — nechci!“ odvětil Silas Toronthal, zastrašen v posledním okamžiku pomyslením, že by měl takového společníka, či lépe řečeno: takového spoluvinníka.

„Vy odmítáte?“

„Ano! . . . Odmítám! . . . Ostatně nevěřím v úspěch vašich záměrů . . .“

„Mějte se na pozoru, Toronthale!“ zvolal Sarkany tónem hrozivým, neukládaje si tentokráte zdržlivosti.

„Míti se na pozoru!? A proč?“

„Poněvadž vím o jistých vašich obchodech . . .“

„Odejděte, Sarkany!“ zvolal bankéř.

„Mohu vás donutiti!“

„Ven!“

V okamžiku tom bylo lehce na dveře zaklepano. Zatím co Sarkany spěšně se k oknu obrátil, otevřely se dveře a sluha oznamoval hlasem jasným:

„Hrabě Sandorf přeje si mluvit s panem Toronthalem.“

Poté odešel.

„Hrabě Sandorf?“ zvolal Sarkany.

Bankér byl nemile překvapen, že se Sarkany o této návštěvě dověděl, mimo to měl předtuchu, že mu z návštěvy této vzniknou větší ještě nesnáze.

„Co chce hrabě Sandorf?“ tázal se Sarkany s přízvukem ironickým. „Žijete tedy ve stycích se spiklenci z domu Zathmarova? Vskutku tedy obrátil jsem se k jednomu z nich?“

„Odejdete konečně?“

„Neodejdu, Toronthale — musím dovědět se, proč hrabě Sandorf přichází do vašeho závodu.“

Po slovech těch vstoupil Sarkany kvapně do pokoje vedlejšího spustiv záclonu u dveří za sebou.

Silas Toronthal chtěl sluhy přivolali, aby jej vypudili, rozmyslil se však přece jinak: „Snad jest lépe,“ prohodil sám k sobě, „uslyší-li vše, co se zde bude mluvit.“

Po té zazvonil bankér na sluhu a velel mu, aby uvedl hraběte Sandorfa. Hrabě Matyáš Sandorf vstoupil po té do komnaty a chladně odpověděl, jak to bylo v povaze jeho, k velmi přívětivému uvítání bankérova. Po té usedl do křesla, kteréž mu sluha přistrčil.

„Neočekával jsem vaší návštěvy, pane hrabě,“ pravil bankér, „nevěda, že dlíte v Terstu, avšak dům Toronthalův jest vždy poctěn vaším příchodem.“

„Jsem jedním z nejmenších klientů vašich, pane Toronthale,“ odpověděl Matyáš Sandorf, „jak víte, nespekuluji s penězi. Musím vám však býti vděčen za ochotu, s jakou jste v závodu svém uložil obnosy mé, kteréž jsem právě měl.“

„Pamatujete se zajisté, pane hrabě,“ odvětil Silas Toronthal, „že obnosy ty jsou u mne v běžném účtu zanešeny, a neračte zapomínati, že proto nesou vám i úroky.“

„Vím o tom, pane bankéři,“ odpověděl hrabě Sandorf, „leč opakuji vám, že nehodlal jsem jich u vás na dobu delší pevně uložit, uschoval jsem si je takřka jen u vás na krátký čas.“

„Připouštím, pane hrabě,“ pravil Silas Toronthal. „Avšak peníze mají dnes cenu velikou, a bylo by záhodno, aby ani váš kapitál nezůstal neplodným. Jest obava, že se finanční krise rozšíří

po celé zemi. Vnitřní situace jest velice nejistá. Obchody vážnou. Několik úpadků velikých závodů a domů otřáslo úvěrem veřejným a jiných dlužno se obávati . . .“

„Avšak dům váš jest solidním, pane Toronthale,“ pravil hrabě Sandorf, „a vím, že dotkly se ho jen málo následky těchto úpadků.“

„Ó, zcela málo,“ odpověděl Silas Toronthal s největším klidem. „Doprava na Jaderském moři zajišťuje nám celou řadu obchodů zámořských, kterýchž se domům vídeňským a pešfským nedostává. Krise dotkla se nás proto jen velmi málo. Netřeba nás tedy litovati, pane hrabě, neboť my sami nemáme příčiny ke steskům.“

„Musím vám jen blahopřáti, pane Toronthale,“ pravil hrabě Sandorf. „Ostatně nemluví se při této krisi též o vnitřních zápletkách?“

Ač hrabě Sandorf pronesl tuto otázku tak lhostejně, jako by nepřikládal jí důležitosti, všiml si jí Silas Toronthal přece velmi pozorně. Snad souviselo s ní, co Sarkany mu sdělil? . . .

„Neslyšel jsem ničeho takového, ano, neslyšel jsem ani, že by rakouská vláda měla v příčině té nějaké obavy. Soudíte snad vy, pane hrabě, že nějaká událost v brzku . . .?“

„Nikoli,“ odvětil hrabě Matyáš Sandorf, „avšak ve vyšších kruzích finančních bývají často zpraveni již předem o událostech, o kterých se veřejnost teprve později dovídá. Protož pronesl jsem otázku tu, ponechávaje zcela libosti vaší, hodláte-li k ní odpověděti — čili nic.“

„Neslyšel jsem skutečně ničeho podobného,“ odtušil Silas Toronthal, „ostatně před klientem takým, jakým vy jste, pane hrabě, neměl bych ni práva, býti ve věci té mlčelivým, neboť by tím zájmy vaše mohly trpěti.“

„Děkuji vám, pane Toronthale,“ odvětil hrabě Sandorf. „Soudím ostatně jako vy, že uvnitř říše i za hranicemi jejími netřeba se ničeho obávati. Opustím sám brzy Terst a vrátím se do Sedmihradska, kam mne naléhavé záležitosti volají.“

„Ach! hodláte odcestovati, pane hrabě?“ tázal se živě Silas Toronthal.

„Ano — za čtrnáct dní — nejdéle . . .“

„A vrátíte se bezpochyby opět do Terstu?“

„Pochybuji,“ odvětil Matyáš Sandorf. „Avšak nežli odjedu, urovnal bych rád ještě veškeré účty zámku Artenackého, kteréž jsou u velikém nepořádku. Obdržel jsem od svého intendanta veliký počet účtů, nájemných listin, příjmů z lesů atd., kteréž sám nebudu již moci prohlédnouti, ni zanésti. Mohl byste mi snad laskavě

doporučiti některého účetního nebo propůjčiti na čas některého ze svých úředníků, který by mi službu tu prokázal?“

„Nic snazšího, pane hrabě!“

„Budu vám velice povděčen!“

„A kdy budete úředníka toho potřebovati?“

„Pokud možno nejdříve.“

„Kde se má vám představit?“

„U mého přítele, hraběte Zathmara: dům jeho jest ve třídě „Acquedotto“, číslo 89.“

„Budiž, stane se.“

„Práce jeho bude trvati as deset dní. Jakmile budou účty urovnány, vrátím se na Artenacký zámek. Prosím proto, byste měl pohotově obnos, jež jsem u vás uložil.“

Silas Toronthal při požadavku tom nemohl přemoci živé hnutí, kteréhož však hrabě Sandorf nezpovozoval.

„Kdy vám má býti obnos ten doručen?“

„Osmého příštího měsíce!“

„Budete jej míti!“

Po slovech těch hrabě povstal a bankéř doprovodil jej až do předsíně.

Když Silas Toronthal vrátil se do své komnaty, spatřil tu již Sarkanyho, jenž děl jen:

„Než minou dva dny, musím býti uveden do domu hraběte Zathmara jako jeho účetní.“

„Ano, musí se tak státi,“ odvětil Silas Toronthal.

IV.

Tajemný lístek.

Za dva dny na to byl Sarkany uveden do domu Ladislava Zathmara. Byl představen Silasem Toronthalem a proto hrabětem Sandorfem i bez okolků přijat. Takovým způsobem oba, bankéř i Sarkany, stali se na sobě závislými spoluvinníky v tajných úkladech, jichž se oba stejnou měrou účastnili. Účelem úkladů těch bylo: odhaliti spiknutí, jež náčelníky jeho mohlo státi život. Konečný cíl jak odměna udání: veliké jmění, kteréž z jedné části splynouti mělo do kapes dobrodruha, jenž byl ochoten podniknouti vše, aby je

naplnil, z druhé části do pokladen bankéře, jenž se ocitl v úzkých a nemohl obchodním závazkům svým již dostáti.

Netřeba ani podotýkati, že dle smlouvy, uzavřené mezi Sarkanym a Toronthalem, mělo býti jmění, jimi při úkladech těch získané, mezi oba stejnými částmi rozděleno. Mimo to musil bankéř Sarkanymu poskytnouti peníze, jichž měl dobrodruh potřebí, aby s přítelem svým Zironem v Terstu slušně žiti mohl, a musil krýti i veškeré výlohy za kroky, kterýchž v zájmu společné jejich věci nutno bylo podnikati. Na druhé straně jakožto záruku musil Sarkany bankéři doručit opis lístku, jenž — o čemž pochyboval — skrýval tajemství spiknutí.

Snad vinil by někdo hraběte Matyáše Sandorfa z neopatrnosti. Uvésti za takých okolností cizince do domu, v němž se jednalo o věcech tak vážných a to ještě v samý takořka předvečer povstání, k němuž každý okamžik mělo býti dáno umluvené znamení, — zdá se býti zajisté činem nejvýše neopatrným.

Avšak hrabě neučinil tak bez naléhavých důvodů. Předně velice mu na tom záleželo, aby osobní záležitosti jeho byly spořádány v okamžiku, kdy se hodlal účastniti nebezpečného dobrodružství, v němž hrozila mu ztráta hrdla neb aspoň vyhnanství, kdyby pro případ nezdaru byl nucen uprchnouti. Přivesti cizince do domu hraběte Zathmara zdálo se mu však mimo to nejvhodnějším prostředkem, aby veškeré podezření bylo odvráceno. Zdálo se mu, že od několika dní již viděl — a jak víme, nemýlil se — číhati i špehouny v stromořadí Acquedotto. Byli to Sarkany a Zirone, jichž ovšem neznal. Policie terstská střežla tedy přece zrakem bdělým jednání jeho i soudruhů. Hrabě Sandorf mohl tak souditi a musil se toho obávati. Jestliže však místo, kdež se spiklenci dosud scházeli, zdálo se podezřelým, poněvadž osobám cizím bylo uzavřeno, zda nebylo nejlepším prostředkem, aby podezření bylo vyvráceno, připustiti do domu i člověka cizího, jenž by se jinak zabýval pouze účetnictvím? A zdaž přítomnost zřízence toho mohla býti nebezpečnou hraběti Ladislavu Zathmarovi a jeho hostům? Nikoli, nijak! Šifrované depeše mezi Terstem a jinými městy království uherského se již nevyměňovaly. Veškeré listiny, týkající se chystaného povstání, byly zničeny. Nebylo psaného lístku ni řádky, jež by někoho na stopu spiknutí mohla přivésti. Veškerá opatření se již stala — jiných potřebí nebylo. Hraběti Sandorfu zbývalo již jen dáti umluvené znamení, jakmile by vhodný okamžik nastal. Uvedení cizího zřízence do domu Zathmarova bylo tudíž i pro

Zdalo se mu, že viděl číhati i špehouny . . . (Str. 48.)

případ, že vládě byla dána výstraha, jenom způsobilým, podezření její rozptýlití.

Tyto důvody byly zajisté správné a opatrnost tato byla by bývala dobrou — kdyby mužem do domu uvedeným nebyl býval právě Sarkany, a kdyby nebyl ho doporučil — bankéř Silas Toronthal.

Ostatně Sarkanymu, mistru v přetvářce, prospěly právě vnější vlastnosti jeho, přímá jeho tvář, volné jeho vystupování, skromné a poctivé vzezření. Hrabě Sandorf a přátelé jeho, byvše těmito vlastnostmi jeho jati — byli tím jati i do léčky. Mladý účetní jevil se horlivým, svědomitým i ochotným a vyznal se velmi dobře v řadách číslic, jež měl srovnati a spořádati. Ostatně nic nebylo by mohlo v něm — kdyby nebyl o tom předem již věděl — vzbuditi podezření, že má co činiti s náčelníky spiknutí, jimiž měl býti národ maďarský veden k zápasu proti převaze německé. Matyáš Sandorf, Štěpán Bathory a Ladislav Zathmar zabývali se při svých schůzkách výhradně otázkami vědeckými neb uměleckými. Nebylo již stopy po tajné korespondenci, ni podezřelých tajených schůzek v domě dříve stále uzavřeném. Avšak Sarkany věděl, na čem jest. Příležitost želaná musila se mu konečně naskytnouti, a proto čekal. Vstoupiv do domu Ladislava Zathmara měl Sarkany na mysli jediný cíl: zmocniti se mřížky, pomocí jejíž se šifrované písmo dalo rozřešiti. Avšak nyní, kdy žádné depeše již do Terstu se nezasílaly, v duchu přemítal, zdaž mřížka ta z opatrnosti nebyla zničena? Obava tato znepokojovala jej stále, neboť veškeré jeho plány a záměry opíraly se o jediný základ — o naději, že bude mu možno čísti lístek, jež holubice přinesla, a který si byl na terstském hřbitově opsal.

Pořádaje tudíž účty hraběte Matyáše Sandorfa, všímal si bedlivě všeho, co se kol něho dělo, pozoroval a střežil spiklence v každém kroku. Přístup do komnaty, v níž se scházeli Ladislav Zathmar a jeho přátelé, nebyl mu zakázán. Často pracoval tam sám. A tu oči i prsty jeho zabývaly se spíše vším jiným nežli výpočty a seřadováním číslic. Prohrabával se v papírech, otvíral skřínky pomocí různých pakličů, kteréž Zirone, mistr v tomto umění, sám byl zhotovil. Sarkany se měl však velice na pozoru, aby nebyl zpozorován sluhou Borikem, jehož sebe menší přízně po celý čas si získati nedovedl.

Po pět prvních dnů bylo veškeré pátrání Sarkanyho marno. Přicházel každého dne ráno s nadějí, že mu štěstí bude přáti, večer však vracel se do svého hostince, aniž něčeho byl dosáhl. Obával se již, že nepěkné jeho záměry se nezdaří. Povstání — jednalo li se o ně — o čemž pochybovati nebylo mu dovoleno — mohlo vy-

puknouti každého dne, a sice dříve, nežli přípravy k němu mohl odhaliti a spiklence udati.

„Učinil bys snad lépe, nežli pozbyti zcela odměny za udání spiklenců,“ pravil Zirone, „kdybys oznámil policii vše i bez dalších důkazů a doručil jí opis lístku.“

„Ano,“ odvětil Sarkany, „učiním tak, bude-li třeba.“

Netřeba podotýkati, že Sarkany zpravil Silasa Toronthala o všem, co se dalo. Mohl však jen stěží upokojiti bankérovu netrpělivost.

Náhoda přispěla mu však konečně opět ku pomoci. Po první pomohla mu, nechavši do rukou slétnouti mu šifrovaný lístek; po druhé pomohla mu rozřešiti obsah jeho.

Bylo to posledního dne v květnu as o 4. hodině odpolední. Sarkany, jak obyčejně, měl opustiti dům Zathmarův o páté hodině. Byl sklíčen tím, že se cíli svému nejen nepřiblížil dosud o nic blíže než první den služby své u Sandorfa, ale zejména tím, že práce, kterouž mu hrabě uložil, spěla již ke konci. Jakmile úkol svůj v domě tom skončí, bude zajisté s díky a s bohatou mzdou propuštěn, nebude však nadále již záminky, do domu toho přicházeti.

Okamžik před tím hrabě Ladislav Zathmar a oba jeho přátelé odešli. V domě nebylo nikoho mimo sluhu Borika, jenž zaměstnán byl v jedné síni v přízemí. Sarkany, nikým nestřežen, mohl tudíž jednati úplně volně i rozhodl se vstoupiti do komnaty hraběte Zathmara — což mu dosud nebylo popřáno — a pátrati tam co nejúsilněji po mřížce.

Dveře zavřeny byly na klíč. Sarkany otevřel je paklíčem a vstoupil do komnaty.

Mezi dvěma okny, vedoucími na ulici, stál psací stůl, jehož starobylé tvary byly by okouzly každého přítele nábytku z dob starších. Spuštěný příkrov stolu nedovoloval nahlédnouti ve vnitřní jeho zařízení.

Sarkanymu naskytla se po první příležitost prohledati úkryty této části nábytku a on zajisté nebyl mužem, aby příležitost takou nechal si ujíti. Aby mohl nahlédnouti do zásuvek, bylo nutno, příkrov — byť i násilně — odstraniti. Učinil tak pomocí paklíče, takže nezanechal po svém jednání ani stopy.

Ve čtvrté zásuvce, kterou prohlédl, našel Sarkany list z pevného papíru s otvory, učiněnými v něm v pořadí nepravidelném. List tento upoutal ihned jeho pozornost.

„Mřížka!“ pravil sám k sobě.

A nemýlil se!

Prvou myšlenkou jeho bylo zmocniti se papíru, avšak uváživ vše, doznal, že v hraběti Zathmarovi musilo by vzniknouti podezření, kdyby zpozoroval, že mřížka zmizela.

„Nuže,“ pomyslí si Sarkany, „tak jako jsem si opsal lístek, mohu si nakresliti též obraz mřížky a poté dovedu již s Toronthalem lístek pohodlně přečísti.“

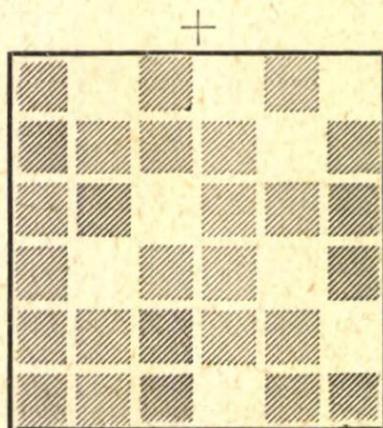
Mřížka tato byla jednoduchý čtverec z papíru, mající as šest centimetrů šíře. Rozdělena byla v šestatřicet stejných čtverců, širokých asi po jednom centimetru. Z těchto šestatřiceti čtverců, seřazených v řadě svislé i vodorovné, bylo sedmadvacet plných a devět prázdných, totiž na místě těchto devíti byly čtvercové otvory, kteréž z papíru ve stejných rozměrech byly vystřiženy.

Sarkanymu záleželo nejvíce na tom, aby znal: 1. přesné rozměry mřížky, 2. polohu prázdných čtverců.

Rozměr mřížky naznačil si tím, že položil ji na kus bílého papíru, při čemž tužkou jel kolem okrajů jejích, takže je v přirozené velikosti na papíru obkreslil. Při tom neopomenul vyznačiti dobře místo, kdež na okraji mřížky nakreslen byl malý křížek, jenž značil zajisté hořejší stranu její.

Poté poznamenal též bedlivě místa, kdež byly otvory, jimiž bylo viděti na papír, pod mřížku vložený; shledal, že otvory ty v první vodorovné řadě zaujímají místa druhého, čtvrtého a šestého čtverce, v řadě druhé čtverce pátého; v třetí řadě čtverce třetího, ve čtvrté řadě vodorovné byly dva otvory na místě druhého a pátého čtverce, v páté řadě jediný otvor na místě čtverce šestého, a konečně v šesté — poslední — řadě též jeden otvor, zaujímající místo čtverce čtvrtého.

Tuto ostatně zřítí lze v zmenšené velikosti mřížku tu, jež jediná Sarkanymu a Toronthalu zdar jich záměrů měla umožniti.*)

*) V obrazci tomto místa bílá značí otvory v mřížce vystřižené.

Sarkanymu stačilo několik minut, aby nákras provedl a vše důležité zaznamenal. Nepochyboval, že mřížkou tou, kterouž snadno si mohl zhotoviti nyní doma v stejné podobě — totiž ze silného papíru ji vystříhnouti a otvory v ní na příslušných místech učiniti — bude mu lze rozřešiti opis lístku, v rukou Toronthalových zanechaného.

Vložil tudíž nyní opět mřížku nalezenou do zásuvky pod papíry, pod nimiž dříve ležela, opustil poté komnatu hraběte Zathmara uzavřev opět dveře na klíč, a spěchal z domu, aby se vrátil do svého hostince. Čtvrt hodiny na to viděl jej Zirone vstupovati do jizby, kterou společně obývali, s pohledem tak vítězoslavným, že zvolal hlasitě:

„Co jest, příteli? Měj se na pozoru! Dovedeš lépe skrývati své zklamání nežli svoji radost. I tak lze se prozraditi . . .“

„Žádných poznámek, Zirone,“ odvětil kvapně Sarkany. „A nyní k dílu! Nesmíme ztratiti ni okamžiku!“

„K dílu? — Ještě před večeří?“

„Ano, ještě před večeří!“

Řka to, vzal Sarkany kus papíru a vystříhl jej dle svého obrazce tak, aby obdržel čtverec, jenž měl stejné rozměry jako mřížka — nezapomenuv při tom nakresliti i křížek na straně příslušné. Poté, chopiv se pravídky, rozdělil čtverec tužkou v šestatřicet menších, stejných čtverečků.

Z těchto šestatřiceti čtverečků označil zvlášť devět, kteréž zaujímaly ovšem přesně místo otvorů naskytajících se v mřížce u Zathmara nalezené. A těchto devět nejdůležitějších čtverců pak Sarkany špičkou nože z papíru úplně vyřízl, takže na místě jejich byly nyní taktéž jen čtverečné otvory, kterými se musily zraku objeviti slova neb písmena lístku, na něž by se mřížka položila.

Zirone seděl proti Sarkanymu a hleděl na práci jeho zvědavým, jiskřícím zrakem. Zajímala jej tím více, poněvadž pochopil již úplně soustavu, dle kteréž tajné ono písmo bylo napsáno.

„Znamenitě! výtečné!“ opakoval stále. „Pomyslím-li, že každý tento čtverec vystřižený značí milion . . .“

„A více!“ odvětil Sarkany.

Skončiv Sarkany práci, povstal a vložil mřížku patřičně upravenou do své tobolky.

„Zítřa, hned záhy z rána, budu u Toronthala,“ pravil.

„Pozor na jeho tobolku!“

„Má-li on lístek s nápisem, mám já klíč k němu!“

„Tentokráte bude přinucen se vzdáti!“

„Vzdá se zajisté!“

„Nuže, nyní můžeme večeřet?“

„Ano, pojezme!“

„Nuže pojďme!“

A Zirone, stále při chuti, nezanechal mnoho z bohaté večeře, již objednal si dle své libosti.

Druhého dne — 1. června — o osmé hodině ranní dostavil se Sarkany do závodu Silasa Toronthala, a bankéř rozkázal ihned, aby byl k němu uveden.

„Hle, zde jest mřížka!“ děl prostě Sarkany, vyňav list papíru, ježž byl den před tím upravil.

Bankéř vzal jej do ruky, obracel jej opět a opět a potřásl pak hlavou, jako by nesdílel důvěry svého spojence.

„Pokus můžeme přece učiniti,“ pravil Sarkany.

„Učiňme jej!“

Silas Toronthal vyňal opis lístku, ježž měl ukrytý v jedné příhrádce a položil jej na stůl.

Jak se čtenář pamatuje, napsáno bylo na lístku osmnáct úplně nesrozumitelných slov, z nichž každé mělo šest písmen. Mohlo se míti předem za jisté, že prvních šest slov lístku, kteráž právě ze šestatřiceti písmen sestávala, postupně sestaveno bylo použitím 36 čtverců mřížky a že i takým způsobem opět rozřešena býti musila.

Skutečně — a to dalo se snadno konstatovati — byly prázdné čtverce v mřížce té co do své polohy tak důvtipně rozděleny, že při čtver násobném otočení mřížky zaujaly vždy postupně místa před tím plnými čtverci zakrytá, aniž se dvakráte ocitly na tomtéž místě.

Vysvětlíme ihned, jak se věc měla. Položíme-li na příklad mřížku po prvé na bílý prázdný papír a vpíšeme-li do otvorů čísla 1—9, otočivše pak mřížku o pravý úhel, čísla 10—18, poté — otočivše ji opět — čísla 19—27 a konečně, když byli jsme ji posledně opět o pravý úhel otočili, čísla 28—36 — tu uvidíme konečně na papíře, když jsme z něho mřížku byli sňali, všechna čísla od 1 do 36 na místě 36 čtverců mřížky.

Sarkany ovšem poznal, že nutno jest — při čtver násobném otočení mřížky — zabývati se nejprve prvými šesti slovy lístku. Hodlal pak pokus ten opakovati i při dalších šesti slovech a konečně i při šesti slovech posledních, takže by pokusu tomu všech 18 slov, z nichž lístek sestával, bylo podrobeno.

Důvody své, tuto naznačené, přednesl Sarkany Silasu Toronthalovi, jenž musil oprávněnost jejich uznati.

Osvědčí-li se však tyto důvody i v praxi? O to se právě při pokusu tom jednalo.

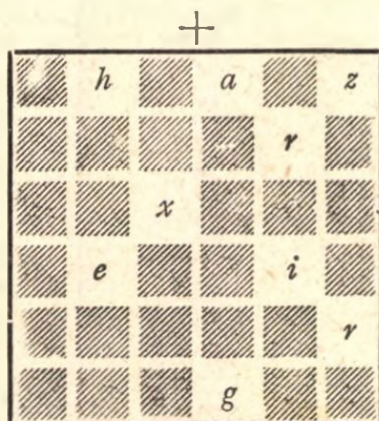
Jest záhodno uvést tuto v paměť čtenáře znovu oněch 18 slov, z nichž lístek sestával. Slova ta byla:

<i>ihnalz</i>	<i>zaemen</i>	<i>ruiopn</i>
<i>arnuro</i>	<i>trvree</i>	<i>mtqssl</i>
<i>odxhnp</i>	<i>estlev</i>	<i>eeuart</i>
<i>aceeil</i>	<i>ennios</i>	<i>noupvug</i>
<i>spesd</i>	<i>erssur</i>	<i>ouitse</i>
<i>eedgnc</i>	<i>toeedt</i>	<i>artnez</i>

Předem, jak již řečeno, jednalo se o to, rozřešiti prvních šest slov. Aby toho docílil, napsal je Sarkany na bílý lístek, ponechávaje mezi nimi dostatečné mezery, tak aby každé písmeno odpovídalo jednomu čtverci mřížky. Napsána byla tudíž písmena ta asi takto:

<i>i</i>	<i>h</i>	<i>n</i>	<i>a</i>	<i>l</i>	<i>z</i>
<i>a</i>	<i>r</i>	<i>n</i>	<i>u</i>	<i>r</i>	<i>o</i>
<i>o</i>	<i>d</i>	<i>x</i>	<i>h</i>	<i>n</i>	<i>p</i>
<i>a</i>	<i>e</i>	<i>e</i>	<i>e</i>	<i>i</i>	<i>l</i>
<i>s</i>	<i>p</i>	<i>e</i>	<i>s</i>	<i>d</i>	<i>r</i>
<i>e</i>	<i>e</i>	<i>d</i>	<i>g</i>	<i>n</i>	<i>c</i>

Poté vložena byla mřížka na tuto skupinu písmen, a sice tak, že kraj označený křížkem byl nahoře. A tu objevila se v otvorech mřížky písmena následující (jak viděti jest v obrazci tuto položeném):

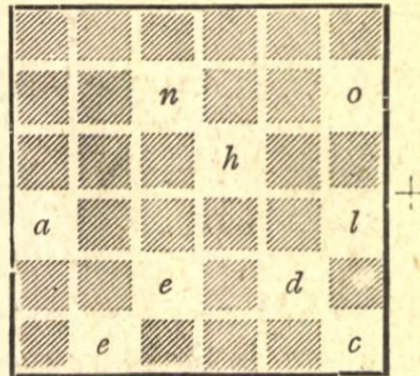

kdežto ostatních 27 písmen zůstalo zakryto plnými, nevystřiženými poli mřížky.

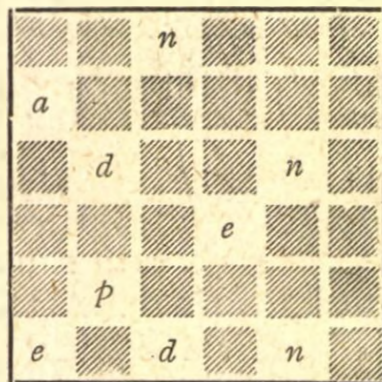

Sarkany otočil pak mřížku o pravý úhel, směrem od levé strany k pravé, takže hořejší kraj, vyznačený křížkem, octl se tentokráte v pravo.

Po tomto otočení viděti bylo otvory písmena následující:

Po třetím otočení — při němž ocitl se okraj s křížkem dole — objevila se v otvorech tato písmena:

Podiv Sarkanyho i Silasa Toronthala budilo, že slova, utvořená tím, že se četla pořadem písmena v otvorech se objevivší, neměla žádného smyslu.

Oba očekávali, že pravý jejich smysl vyjde na jevo prostředkem této mřížky a že otáčením jejím písmena na lístku v přirozený pořad budou uvedena — a hle! i nyní slova ta neměla smyslu jasnějšího, nežli jak byla napsána na lístku šifrovaném, či byl snad lístek ten vskutku nerozřešitelným?

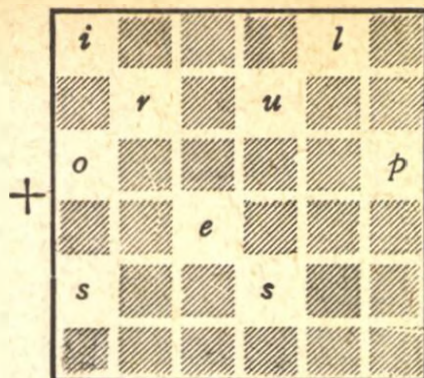
Po čtvrtém otočení mřížky, po němž ocitl se křížek v levo objevila se v prázdných polích mřížky písmena tato:

Sarkany vložil opětně mřížku do zásuvky . . . (Str. 53.)

Tudiž opět žádný výsledek, smysl stejně nejasný, tatáž záhada jako dříve!

Slova totiž, kteráž Sarkany a bankéř při čtyřnásobném otočení mřížky obdrželi, četli-li, jak řečeno, pořadem písmena, objevivší se v jejích otvorech, byla:

hazrxevg
nohaledec
nadnepedn
ilruopess

To ovšem nemělo smyslu žádného!

Sarkany nemohl zatajiti hněv, který mu působilo takové zklamání. Bankéř svěsil hlavu a děl, nikoli bez ironie:

„Snad není to ani mřížka, kteréž spiklenci při tajném svém písmu použili!“

Tato poznámka popudila Sarkanyho.

„Pokračujme!“ zvolal.

„Pokračujme tedy!“ souhlasil Silas Toronthal.

Sarkany, jenž se chvěl rozčilením, ovládl je a pokračoval pak v pokusech na dalších šesti slovech, kteráž tvořila druhý sloupec lístku.

Napav je opět způsobem svrchu již naznačeným, totiž s patřičnými mezerami mezi jednotlivými písmeny, otočil nad nimi opět čtyřikráte mřížku. Obdržel pak čtením písmen v devíti otvorech postupně se objevující opět skupinu slov následujících, rovněž úplně nesrozumitelných

amnetnore
velessuot
etseirted
zerrevncs

Tentokráte odhodil Sarkany, proklínaje při tom, mřížku na stůl. Ku podivu, Silas Toronthal zachoval naopak úplnou chladnokrevnost. Zkoumal slova od počátku pokusů sestavená a zamyslel se.

„Dábel vezmi mřížku i všechny, kdož jí používají!“ zvolal Sarkany, povstávaje.

„Prosím, nebylo by libo poseděti ještě?“ děl Silas Toronthal.

„Ještě poseděti?“

„A pokračovati? . . .“

Sarkany pohledl na Silasa Toronthala. Poté usedl znovu, chopil se mřížky a užil jí mechanicky opět tímže způsobem i při posledních šesti slovech lístku, nevěda sám již, proč tak činí.

Výsledkem čtyřnásobného opětného otočení mřížky byla tato slova:

*uonsuoveis
qlangisre
imerpuate
rptsetuot*

Slova ta měla ovšem právě tak málo smyslu, jako slova při pokusech předcházejících.

Sarkany rozčilen a pobouřen měrou neobyčejnou, chopil se lístku, na němž napsány byly nesrozumitelné tyto řady písmen, pomocí mřížky sestavené, a chtěl jej roztrhnouti.

Silas Toronthal jej zadržel.

„Klid! klid!“ volal.

„Eh, co jest nám,“ vykřikl Sarkany, „platna tato nerozluštitelná hádanka?“

„Napište tato slova souvisle jedno za druhé!“ odvětil prostě bankéř.

„Proč to?“

„Uvidíme!“

Sarkany uposlechl i obdržel tuto řadu písmen:

*hazrxeirgnohaledecnadnepednilruopessamnetnorevelessuotetséirtedzerra
vnesuonsuoveuqlangisreimerpuaterptsetuot*

Sotva byla slova tato napsána, již Silas Toronthal vytrhl papír z rukou Sarkanyho, četl je a vykřikl překvapen. Tentokráte jej klid opustil. Sarkanymu se málem zdálo, že bankéř náhle sešlel.

„Čtěte přece!“ zvolal Silas Toronthal, podávaje papír Sarkanymu. „Čtěte jen!“

„Čtěte? . . .“

„Což nevidíte, že zasilatelé lístku dříve než utvořili pomocí mřížky slova záhadná, přeložili věty napsané do francouzštiny a přepsali je pak od zadu?“

Sarkany, chopiv se papíru, četl, počínaje písmenem posledním, od zadu ku předu, jak následuje:

„Tout est prêt. Au premier signal que vous nous enverrez de Trieste, tous se lèveront en masse pour l'indépendance de la Hongrie. Xrzah.“

(Vše jest hotovo. Při prvném znamení, jež nám dáte z Terstu, povstanou všichni hromadně pro neodvislost Uherska. Xrzah.)

„A posledních těchto pět písmen?“ zvolal Sarkany, když byl dočetl.

„Umluvené znaménko,“ odvětil Silas Toronthal.

„Konečně je máme!“

„Avšak policie jich dosud nemá!“

„To jest mojí věcí!“

„Budete jednati však při tom opatrně a co možná tajně?“

„Ovšem! Guvernér terstský samojediný se doví jména obou přátel říše, kteří v zárodku již zmařili spiknutí proti vládě rakouské.“

A bídník, mluvě takto, přízvukem hlasu i posunkem dával na jevo, že toliko uštěpačnost pohnula jej k těmto slovům.

„Nemusím se tedy starati již o nic více?“

„O nic — leda o podíl na kořisti!“

„A kdy?“

„Až padnou tři hlavy, jež pro každého z nás budou míti cenu více než milion!“

Silas Toronthal a Sarkany se po té rozešli. Chtěli-li využitkovati tajemství, jež jim náhoda odhalila, chtěli-li udati spiklence dříve ještě, než vzpoura vypukla, musili jednati rychle.

Prozatím vrátil se Sarkany jako obyčejně do domu Ladislava Zathmara. Pokračoval tam v pořádání účtů, které se blížilo již konci. Hrabě Sandorf pravil mu sám — děkuje mu za velikou jeho horlivost — že v osmi dnech služeb jeho již potřebovati nebude.

To značilo v očích Sarkanyho nepochybně, že v době té vydáno bude z Terstu očekávané znamení prvním městům uherským.

Pozoroval tedy i dále co nejbedlivěji, co se v domě Zathmarově děje, aniž sám vzbudil podezření. Ano, jevil tolik vzdělanosti a širšího rozhledu, byl názorů tak svobodomyšlných a tajil tak málo svůj

Terstská policie obklopila dům hraběte Ladislava Zatlmara . . .
(Str. 62.)

nepřemožitelný odpor proti živlu německému, slovem hrál celkem úlohu svoji tak dobře, že hrabě Sandorf pomýšlel již na to, připoutati jej zcela k sobě, jakmile by se Uhry staly povstáním zemí neodvislou. Borik jediný nedal se o jeho ceně přesvědčiti, bylť proti mladému muži od počátku zaujat a smýšlení své od té doby nezměnil.

Sarkany dosáhl tedy svého cíle.

Osmého června měl hrabě Sandorf dle úmluvy se svými přáteli dáti znamení k povstání, a tento den již se přiblížil.

Avšak dílo udavačské bylo rovněž již dokonáno.

Večer toho dne o osmé hodině obklopila terstská policie náhle dům hraběte Ladislava Zathmara.

Každý odpor byl marný.

Hrabě Sandorf, hrabě Zathmar, professor Bathory, Sarkany, náhodou přítomný, jenž ostatně ni slovem neprotestoval, i Borik byli zatčeni, aniž se někdo o tom dověděl.

V.

Před soudem, při něm a po něm.

Istrie, kteráž smlouvami z r. 1815 byla připojena k Rakousku, tvoří trojhranný poloostrov, jenž se prostírá od Terstského zálivu až k zálivu Kvarnerskému. Na pobřeží jeho jsou četné přístavy. Mezi jinými otevřen jest plavbě téměř na nejjižnějším konci poloostrova přístav Puljský, z něhož vláda snažila se učiniti válečný přístav prvního řádu.

Istrie, najmě na březích západních, zůstala mravy i jazykem ještě krajem vlašským či lépe řečeno: benátským. Živel slovanský zápasí tam sice velice se živlem vlašským, leč za to německý vliv a ráz jen stěží mezi nimi dovedl se udržeti.

Několik větších měst na pobřeží i uvnitř země oživuje tento kraj, jež vlny severního Jaderského moře omývají. Jsou to Kopr a Pizano, jejichž obyvatelstvo pracuje skorem vesměs ve velkých solivárnách, Poreč, sídlo vlády a biskupství, Rovinj, bohaté olivami, Pulj, kterouž cestovatelé rádi pro její velkolepé památky římské navštěvují a kteráž určena jest, aby se stala místem nejdůležitějšího a největšího válečného přístavu na Jaderském moři.

Žádné z míst těchto nemá však práva zváti se hlavním městem Istriie. Názvem tím honosí se Pazin, město ležící téměř ve středu poloostrova. A tam právě měli býti dopraveni, aniž sami věděli o tom, mužové zatčení tajně v domě hraběte Ladislava Zathmara.

Před domem čekal v osudný večer totiž již vůz poštovní. Všichni čtyři musili hned vstoupiti do něho, a dva četníci rakouští, kteří pečují jinak bedlivě o bezpečnost cestovatelů v krajinách přímořských — usedli po jejich boku. Zajatcům nebylo po celou cestu dovoleno pronésti ni jediného slova, aby se nemohli snad umluviti o společném jednání a vystupování dříve než by mohli býti vedeni před soudce.

Četa dvanácti četníků na koních, již velel poručík, jela dílem před povozem, jenž as deset minut na to opustil město, dílem podle něho i za ním.

Sluha Borik odveden byl přímo do terstského vězení a ponechán v samovazbě.

Kam měli býti zajatci dopraveni? V které pevnosti rakouské měli býti uzavřeni, když terstský hrad nezdál se býti místem k tomu dosti vhodným a bezpečným? Hraběti Zathmarovi a přátelům záleželo velice na tom, dověděti se toho, leč namáhali se marně uhodnouti pravé místo.

Noc byla temna. Svítilny vozu osvětlovaly cestu sotva až ku prvé řadě jezdců, před povozem jedoucích. Jelo se rychle. Matyáš Sandorf, Štěpán Bathory a Ladislav Zathmar seděli nehybně a mlčky v povoze. Sarkany sám nepokusil se přerušiti ticho, ani aby protestoval proti svému zatčení, ani aby se tázal, proč zatčení se stalo.

Když byl vůz opustil Terst, přiveden byl oklikou opět na pobřeží. Hrabě Sandorf domníval se mimo dupot koní a řinčení šavlí slyšeti jakýsi vzdálený hukot, jenž zdál se mu býti způsoben příbojem vln o pobřežní skaliny. Na okamžik zableskla se nocí světla. uhasla však opět. Byla to malá obec Muggia, kterou byl vůz minul, nezastaviv se však. Po té zdálo se hraběti Sandorfu, že se vůz vzdaluje opět pobřeží.

O jedenácté hodině večer vůz zastavil, aby jiní koně k němu zapřažení býti mohli. Bylo to kdesi u osamělé usedlosti, kdež jiní koně již byli připraveni. Nebyla to však stanice poštovní. Strážcové vězňů, jak zřejmo, nechtěli tudíž zúmyslně koně na poštovní stanici v Kopru vyměnit.

Povoz se po té opět hnul. Jel nyní cestou, vedoucí jakýmsi hájem vinným, v němž stonky révy věšely se na větve moruší a vinuly se kol nich. Pohyboval se při tom stále v rovině, takže se mohlo

jeti stále divokým kvapem. Temnota byla tím neproniknutelnější, poněvadž těžké mraky, hnané prudkým, teplým větrem „sirocco“, naplňovaly téměř celou oblohu. Ač okna vozu čas od času byla spuštěna, aby svěží vzduch do vozu vniknouti mohl, nebylo možná ani na krátkou vzdálenost ničeho rozeznati. Ač hrabě Sandorf, Ladislav Zathmar a Štěpán Bathory věnovali největší pozornost všemu, z čeho by bylo možno souditi, kam jsou vezeni, i směru větru a času, který od odjezdu z Terstu uplynul, nemohli poznati přece směr, kterým se vůz pohyboval. Úřadům šlo zjevně o to, aby soud se spiklenci proveden byl úplně tajně a na místě, jež by obecenstvu zůstalo neznámým.

As o 2. hodině z rána vůz opět zastavil, leč zastávka jeho trvala jen pět minut.

Hraběti Sandorfu zdálo se, že zahlédl v temnotě několik domů na konci silnice, jež tvořily snad konec předměstí.

Bylo to okresní město Buje, vzdálené as 20 mil jižně od Muggie. Mezitím co jiné koně zapřáhali, pronesl poručík četnický ke kočímu několik slov tichým hlasem, načež povoz opět tryskem dále ujížděl.

As o půl čtvrté hodině ranní musilo nastati svítání. Za hodinu po té byli by zajatci mohli snadno směr cesty podle polohy slunce na obloze seznati: potud aspoň, jsou-li vezeni k severu nebo jihu. Avšak četníci spustili záclony u okna a vnitřek povozu zahalil se opět v temno.

Hrabě Sandorf a přátelé jeho nemohli za okolností těch ničeho pozorovati. Na dotyčnou otázku nebylo by se jim dostalo zajisté odpovědi; proto uznali za vhodnější mlčeti a vyčkávati.

As za hodinu nebo dvě hodiny na to — přesně dobu tu určití bylo nesnadno — zastavil vůz posledně; v malé obci Visinadě vyměnění totiž ještě jednou koně

Od okamžiku toho nebylo lze již ničeho jiného pozorovati, než že cesta stávala se stále nepříjemnější. Kočí voláním a práskáním biče pobízel stále k rychlejšímu běhu koně, jichž podkovy o tvrdou, kamenitou půdu hornaté krajiny jasně zvonily.

Několik pahrbků, pokrytých lesy zahalenými v šedou mlhu, uzavíralo obzor. As dvakráte neb třikráte slyšeli zajatci zvuk flétny. Byliť to pastýři, kteří pískali na nástroj ten zvláštní, mnohdy pitvorné své melodie, hlídající stáda černých koz. To však nemohlo býti zajatcům ve voze uzavřeném určitou známkou, dle níž by seznali, kterou krajinou jedou.

Bylo as devět hodin z rána, když náhle povoz, jak bylo možno dobře seznati, počal jeti zcela jinak než dosud. Nebylo pochyby:

„Tři naše hlavy patří vám . . .“ odpověděl hrabě . . . (Str. 70.)

sjížděl nyní mnohem rychleji s vrchu, když byl nejvyššího bodu silnice, jež před tím zajisté značnou měrou stoupala, dosáhl. Jízda byla neobyčejně rychlou a několikrát musila býti rychlost kol otáčejících se svěrákem umírněna; cesta nebyla zajisté prosta nebezpečí.

Skutečně nížila se nyní silnice, když byla stoupala dříve k hornatému kraji, ovládanému horou Monte Maggiore — směrem k Pazinu. Ač město leží ještě značně vysoko nad hladinou moře, zdá se, že přece rozkládá se již na dnu údolí, máme-li totiž zřetel k vrchům okolním. Ještě než se cestovatel k městu přiblíží, upozoruje již zvonici, jež vztyčuje se vysoko nad řadami domů, malebně na úbočí vystavěných.

Pazin jest hlavním místem okresu čítajícího as 25.000 obyvatelů. Jeho poloha as uprostřed trojhranného poloostrova usnadňuje v něm styk Morláků, Slovanů různých kmenů i cikánů v dobu trhu, na němž vede se obchod dosti značný.

Hlavní město Istrie, jsouc městem starým, zachovalo si dosud svůj ráz feudální. Jest tak viděti zvláště ve starém opevněném zámku, jenž ovládá několik novějších budov vojenských, v nichž umístěny jsou správní úřady rakouské vlády.

Ve dvoře zámku tohoto zastavil se po cestě patnáctihodinné dne 9. června o desáté hodině ranní povoz se zatčenými.

Hrabě Sandorf, dva jeho druhové a Sarkany musili tu vystoupiti z vozu okamžitě, na to odvedeni byli — každý zvláště — do klenutých cel, k nimž vedlo as padesát stupňů.

Byla to tudíž samovazba v celé své hrůze!

Hrabě Matyáš Sandorf, Ladislav Zathmar a Štěpán Bathory, ač nemohli se již spolu stýkati a myšlenky své vzájemně vyměňovati, zabývali se v době té vesměs jedinou otázkou: Jakým způsobem odhaleno bylo spiknutí?

Byla to náhoda, jež uvedla policii na stopu jeho? Avšak nic nemohlo přece o spiknutí do veřejnosti vniknouti. Veškeré dopisování mezi Terstem a hlavními městy uherskými i sedmihradskými bylo v poslední době úplně přestalo.

Stala se zde tudíž zrada? Kdo byl však zrádcem? Tajemství nebylo svěřeno žádné osobě, jež nebyla úplně spolehlivou. Do rukou vyzvědače nemohl padnouti též žádný list, svědčící o spiknutí, neboť veškeré listiny dotyčné byly zničeny. I kdyby se byly všechny kouty domu hraběte Zathmara prohledaly, nemohlo se nalézti ni jediného předmětu podezřelého...

A přece! Agenti policejní nemohli ničeho nalézt — mimo mřížku, kterouž hr. Zathmar nezničil, poněvadž se mohlo státi, že by jí musil někdy ještě použiti. A na neštěstí právě tato mřížka měla se státi důkazem, svědčícím proti spiklencům, kteří nemohli používání její vysvětliti ničím jiným, než že vedli tajnou korespondenci.

Hlavně však — což vězňové věděti dosud nemohli — záleželo vše na opisu šifrovaného lístku, kterýž Sarkany dle úmluvy se Silasem Toronthalem doručil guvernérovi terstskému, když byl smysl jeho písmem srozumitelným napsal.

Avšak lístek ten stačil, aby na základě jeho vzněsti se mohla na zatčené obžaloba pro zločin proti bezpečnosti státu. A více nebylo potřebí, aby hrabě Sandorf a přátelé jeho postaveni byli před soud výjimečný — vojenský, jenž provéstí měl líčení dle obvyklých způsobů vojenských. Vše bylo tedy činem zrádce a ten nebyl daleko. Tím však, že dal se zatknouti, aniž slova pronesl, že dal se souditi i odsouditi, očekáváje ovšem, že později mu bude milost udělena, dovedl zrádce odvrátiti veškeré podezření od sebe. Tak dovedl Sarkany úkol svůj provéstí — a sice vážně, jak uměl to při všech příležitostech.

Hrabě Sandorf však, oklamáný tímto padouchem — a kdo na jeho místě by jím nebyl oklamán? — byl odhodlán učiniti vše, by jej zbavil sebe menšího stínu viny.

Nebude mu nesnadno — soudil — dokázati, že Sarkany neměl žádného účastenství ve spiknutí, že to byl pouhý účetní, jenž uveden byl právě před tím do domu hraběte Zathmara a jemuž bylo uloženo, zabývati se toliko osobními záležitostmi Sandorfovými, které se spiknutí nikterak netýkaly.

Hrabě Sandorf hodlal se po případě dovolati i svědectví bankéře Silase Toronthala, aby nevinu svého zřízence dokázal. Nepochyboval proto, že Sarkany sprostěn bude obžaloby, že se spiknutí účastnil neb že o něm věděl, bude-li obžaloba vůbec vznesena, což hraběti Sandorfu nezdálo se dosud jistým.

Rakouská vláda neměla o celém spiknutí a hnutí žádných zpráv jiných: znala toliko spiklence v Terstu zatčené. Jich stoupeni a spoluviníci v Uhrách a Sedmihradsku byli úplně neznámí. Důkazu jich spoluviny nebylo lze vůbec naléztí.

Hrabě Ladislav Zathmar, Matyáš Sandorf a Štěpán Bathory nemohli býti tedy v této příčině znepokojeni. Co jich se týkalo, byli odhodláni popříti vše, aspoň pokud by jim nebyl předložen nebo proti nim uveden pádný důkaz očividný a nepopíratelný.

V tomto případě dovedli by obětovati svůj život. Jiní ujali by se v dobách příštích zmařeného nyní jich díla. Věc neodvislosti

nalezla by později nové obhájce a nové vůdce. Kdyby vina jich zjevně byla dokázána, netajili by se těmito nadějemi. Ukázali by k cíli, k němuž směřovali a jenž dříve nebo později dle jich mínění bude přece dosažen. Nehodlali se pro případ ten ani hájiti; hru jimi ztracenou zaplatili by velikomyslně svým životem.

Hrabě Sandorf a oba jeho přátelé soudili nikoli bez příčiny, že činnost policie ve věci jich musila býti velice obmezenou. V Pešti a v městech ostatních, v nichž na znamení z Terstu povstání mělo vypuknouti, pátrali zřízenci policejní marně po stopách spiknutí. Proto právě vláda provedla zatčení tří náčelníků terstských v takovém tajemství. Uvěznila je ve tvrzi pazinské, aby nikdo o věci té se nedověděl, dokud by nebyla rozhodnuta, neboť doufala, že zatím některá nahodilá okolnost prozradí i odesilatele lístku, holubicí do Terstu přineseného, o němž nevědělo se však ani, z kterého místa byl zaslán.

Naděje tato ukázala se však klamnou. Ohlášené znamení dáno nebylo a dáno býti nemělo. Celému hnutí učiněna tudíž přítrž, aspoň na okamžik. Vláda obmezila se tudíž na to, že obžalovala a dala souditi hraběte Sandorfa a spoluviníky pro velezrádu.

Předběžné toto pátrání a vyšetřování vyžadovalo několik dnů, tak že teprve dne 20. června mohlo hlavní jednání počíti výsledkem obžalovaných. Nebyli však ani při výslechu tomto konfrontováni, tak že se teprve až před svými soudci posledními opět spatřili.

Vláda přikázala úkol pronéstí rozsudek nad náčelníky spiknutí soudu vojenskému. Jest známo, jak sumárně vyřizují se záležitosti, které takovému výjimečnému soudu jsou přikázány, jak rychlé jest tu líčení a jak kvapně bývá rozsudek vykonán. I v tomto případě bylo tomu tak.

Dne 25. června shromáždil se soud vojenský v jedné z nízkých síní zámku pazinského a téhož dne ještě byli obžalovaní před něj uvedeni. Líčení nemohlo býti dlouhé ani pohnuté, neboť nemohl býti očekáván při něm žádný případ zvláštní.

Přelíčení počalo o deváté hodině ranní.

Hrabě Sandorf, hrabě Zathmar a professor Štěpán Bathory z jedné a Sarkany z druhé strany viděli se tu opět po prvé od svého uvěznění. Stisk ruky, kterýž Matyáš Sandorf a přátelé jeho na lavici obžalovaných spolu vyměnili, byl novým projevem, novým potvrzením, že stejné myšlenky dušemi jejich hýbají.

Znamení, jež dal hrabě Ladislav Zathmar a Štěpán Bathory hraběti Sandorfu bylo pro tohoto pokynem, že oba přátelé jeho

ponechávají jemu je před soudem hájit. Ni jeden ni druhý nechtěli přijmouti výhodný úkol obhájce. Co hrabě Sandorf dosud činil, dobře činil. Co soudcům nyní řekne, zajisté též dobře bude řečeno.

Přelíčení bylo veřejné, totiž dveře síně soudní byly otevřeny. Avšak málo osob bylo přítomno, poněvadž věc tato nebyla vnikla do veřejnosti. Dostaviloť se k líčení nanejvýše dvacet osob, kteréž vesměs náležely k obyvatelům zámku. Nejdříve zjištěna byla totožnost obžalovaných.

Po té tázal se ihned hrabě Sandorf předsedy soudu, kam s přáteli svými byl zavezen a v kterém místě soud se koná, nedostal však odpovědi na svoji otázku.

Totožnost Sarkanyho byla rovněž zjištěna; týž neprohlásil však ani, že nebyl spojencem spiklenců, s ním zatčených.

Po té předložen byl obžalovaným opis lístku, zrádně policii vydaný. Když předseda se tázal, zdaž doznávají, že obdrželi originál lístku, odpověděli obžalovaní, že jest věcí soudu, aby důkaz ten provedl.

Po této odpovědi ukázána jim mřížka, jež byla nalezena v komnatě hraběte Ladislava Zathmara.

Hrabě Sandorf a přátelé jeho nemohli popříti, že mřížka tato byla jejich vlastnictvím. Nepokusili se ani o to. Na tento důkaz očividný nedalo se ničím odpověděti. Poněvadž pak prostřednictvím mřížky této dal se zmíněný lístek čísti, bylo též zjevno, že obžalovaní skutečně lístek ten obdrželi.

Tito pochopili nyní, jak tajemství mohlo býti prozrazeno a o jaký základ žaloba se opírala.

Od okamžiku toho proneseny otázky i odpovědi již jen zcela stručně.

Hrabě Sandorf nemohl již ničeho popírati. Mluvil tudíž jménem svých přátel.

Doznal, že připravovali hnutí, jehož cílem bylo odtržení Uher od Rakouska a znovuzřízení bývalého samostatného království maďarského. Nebýti jich zatčení, bylo by již povstání vypuklo a Uhry byly by získaly neodvislost.

Matyáš Sandorf, vydávaje se za vůdce spiknutí, líčil, jako by se ho přátelé jeho jen v druhé řadě byli zúčastnili. Avšak tito protestovali proti slovům hraběte, neboť kladouce si za čest, že byli jeho spoluviníky, chtěli, by dopřáno jim bylo též cti sdíleti osud jeho.

Líčení nemohlo již dlouho trvati. Když předseda tázal se obžalovaných po jich stycích zahraničních, odepřeli odpověď. Ni jediné jméno proneseno nebylo a býti nemělo.

„Tři naše hlavy patří vám,“ odpověděl hrabě Matyáš Sandorf, „a ty nechť vám stačí!“

Tři hlavy jen — neboť hrabě Sandorf snažil se po té všemožně, by dokázal nevinu Sarkanyho, jenž dle výpovědi jeho byl pouhým účetním, zaměstnaným na doporučení bankéře Toronthala v domě hraběte Zathmara.

Sarkany musil tyto výpovědi hraběte Sandorfa jen potvrditi. O spiknutí — pravil — nic nevěděl. Byl prý nejvíce překvapen zprávou, že v klidném, skromném onom domku terstském kulo se spiknutí proti státu. Nenamítal prý s počátku proti svému zatčení ničeho, poněvadž nevěděl tehdy, oč vlastně jde.

Ani hraběti Sandorfu, ani Sarkanymu nebylo nesnadno věc tu jasně a věrohodně vylíčiti, a soud vojenský sám, jak se zdálo, o věci již dříve nabyt předsvědčení, neboť od žaloby proti Sarkanymu za chvíli na to upuštěno.

O druhé hodině odpolední líčení bylo skončeno a po poradě soudu, ihned na to konané, pronesen byl rozsudek.

Hrabě Matyáš Sandorf, hrabě Ladislav Zathmar a professor Štěpán Bathory, byvše usvědčeni z velezrády, odsouzeni k trestu smrti.

Obžalovaní měli býti zastřeleni na dvoře zámku. Rozsudek měl býti během osmačtyřiceti hodin vykonán.

Sarkany byl v hlavní věci obžaloby sprostěn, měl však zůstat ještě ve vězení až do konce všeho, tedy až po popravu.

Tímtéž rozsudkem prohlášeno též, že jmění odsouzených má býti skonfiskováno.

Po té dán rozkaz, aby hrabě Sandorf, hrabě Zathmar a Štěpán Bathory odvedeni byli zpět do vězení.

Sarkany odveden byl do kobky ležící v pozadí elipsovitě chodby v druhém poschodí strážné věže. Hrabě Sandorf a přátelé jeho uvěznění byli v posledních hodinách života svého společně v prostranné kobce žalární, jež nalézala se v tomže poschodí právě na konci velké osy elipsy, kteroužto křivku, jak řečeno, chodba tvořila.

Od samovazby tedy nyní upuštěno, odsouzenci měli dlíti spolu až do popravu.

Tato výhoda byla pro ně útěchou, ano rozkoší, když octnuvše se opět o samotě, mohli vnitřnímu pohnutí svému volného výrazu popřáti. Jestliže před soudci jeví se pevnými, nepohnutými, zde pobouření citův nedalo se utlumiti: rozpíali rámě a beze svědků sklesli si na prsa.

„Přátelé,“ pravil hrabě Sandorf, „jsem to já, jenž jsem příčinou vaší smrti. Leč nežádám od vás odpuštění! Šlo o neodvislost Uherska. Naše věc byla spravedlivá. Hájiti ji kázala povinnost! Je to ctí pro nás, zemřítí pro ni!“

„Matyáši,“ odpověděl Štěpán Bathory, „my naopak děkujeme ti, že jsi nás učinil spolupracovníky v této věci, jež jest dílem celého tvého života . . .“

„A jsme šťastni, že budeme druhy tvými i ve smrti,“ dodal hrabě Ladislav Zathmar chladnokrevně.

Po té, pomlčevše na okamžik, prohlíželi všichni temný žalář, v němž měli strávití poslední hodiny svého života.

Úzké okno, prorazené v silné zdi as čtyři nebo pět stop nad půdou žaláře, osvětlovalo jej jen málo. Kobka opatřena byla třemi železnými loži, několika stolicemi a stolem, na zdech upevněna byla prkénka, na nichž umístěny byly různé předměty potřebné.

Mezi tím, kdy hrabě Ladislav Zathmar a Štěpán Bathory oddali se úplně svým myšlenkám, procházel se hrabě Sandorf sem a tam.

Ladislav Zathmar, jenž sám žil ve světě a neměl rodiny ni příbuzných, nemusil nikoho vzpomínati. Starý sluha jeho Borik byl jediný, jenž jej mohl oplakati.

Jiné však byly poměry Štěpána Bathoryho. Smrt jeho netýkala se pouze jeho samého. Jeho choť a syna jeho stihne též tato rána a snad bude příčinou i smrti těchto drahých bytostí.

A kdyby jej i přežili, jaký život je očekává! Jaká budoucnost hrozí ženě beze jmění, dítěti sotva osmiletému! Ostatně i kdyby Štěpán Bathory byl měl nějaké jmění, co zbylo by z něho po rozsudku, jenž pronesl nejen smrt obžalovaných, nýbrž i konfiskaci jich jmění?

Hraběti Sandorfu tanula na mysli v těchto okamžicích celá jeho minulost. Před zraky jeho vznášela se postava jeho zesnulé ženy i malé dcerušky, dívka sotva dvouletého, kteréž zanechal péči intendantově, by je vychoval! A přátele své strhl sám v náruč smrti. Tázal se sama sebe, zdaž jednal dobře, zdaž nezašel dále, než mu kázala povinnost k vlasti, poněvadž trest nestihl nyní pouze jeho, nýbrž i nevinné!

„Ne . . . ne! . . . Konal jsem jen svoji povinnost!“ opakoval. „Vlast především! Vlast nade vše!“

As o 5. hodině večer vstoupil strážce do kobky žalární, postavil na stůl potravu vězňům určenou a odešel nepromluviv ani slova.

Matyáš Sandorf zvláště by se byl rád dověděl, v jakém městě neb v jaké pevnosti jsou věznění. Leč jestliže předseda soudu ne-

uznal za vhodné, na tuto otázku jemu odpovědět, bylo zřejmé, že by strážce, poslušen přísných svých předpisů, na dotaz taký rovněž nedal odpovědi.

Odsouzenci dotkli se sotva pokrmu, jenž jim byl přinesen. Zbytek dne strávili v hovoru o různých věcech, pronášejíce naději, že hnutí, kteréž nyní bylo zmařeno, jednoho dne opět se obnoví.

Po té vraceli se v hovoru několikráte k událostem přelíčení.

„Víme nyní,“ pravil hrabě Ladislav Zathmar, „proč jsme byli zatčeni, a jak se dověděla policie o všem prostředkem lístku toho, o němž byla zpravena . . .“

„Díš pravdu, Ladislave,“ přerušil jej hrabě Sandorf, „leč do kterých rukou padl nejdříve tento lístek, jenž byl jedním z posledních, které jsme dostali, a kdo učinil jeho opis?“

„A když se mu do rukou dostal,“ dodal Štěpán Bathory, „jak se mu podařilo jej rozluštit?“

„Zajisté musila nám býti mřížka odcizena, byť i jen na okamžik!“ pravil hrabě Sandorf.

„Odcizena! . . . A kým?“ odvětil Ladislav Zathmar. „V den, kdy jsme byli zatčeni, byla ještě ve stolku v mé pracovně, kdež ji pak policejní zřízení našli!“

Okolnost tato byla záhadna. Že lístek nalezen byl na těle holubice, jež jej přinášela, že byl opsán, dříve než se dostal do rukou osoby pravé, že i dům osoby této podařilo se nalézt, to vše mohlo a musilo se připustiti, to vše jevílo se nepochybným. Že však tajné písmo mohlo býti rozřešeno ještě dříve, než mřížka při zatčení vězňů v domě Zathmarově byla nalezena — to zdálo se nepochopitelným.

„A přece,“ pravil hrabě Sandorf, „lístek ten před tím byl čten, o tom není žádné pochybnosti — a mohl býti čten jen prostředkem mřížky! Lístek ten právě uvedl policii na stopu spiknutí a jen on byl základem obžaloby!“

„Konečně na tom všem nezáleží!“ odvětil Štěpán Bathory.

„Ó, záleží na tom!“ zvolal hrabě Matyáš Sandorf. „Snad jsme byli zrazeni! A žije-li zrádce . . . nelze vědět . . .“

Hrabě Sandorf umkl. Připomněl si náhle v duchu jméno Sarkanyho, leč zapuzoval tuto myšlenku, chtěje ji zcela vymýtit z mysli své a neshledil jí ani s druhy svými. — Matyáš Sandorf a oba přátelé jeho hovořili dále o všem, co se jim zdálo při jich zatčení a odsouzení nevysvětlitelným, až zatím nastala noc. Druhého dne probuzení byli z dosti hlubokého spánku svého příchodem strážce.

Nastal předposlední den jejich života. Za dvacetčtyři hodiny na to měla býti vykonána poprava.

Štěpán Bathory tázal se strážce, zda mu bude dovoleno uzříti ještě před smrtí svoji rodinu.

Strážce odvětil, že u této věci nebylo mu dáno žádných rozkazů. Ostatně nebylo pravdě podobno, že by vláda hodlala odsouzcům povolití tuto poslední útěchu, poněvadž celá věc až ke dni soudu chována byla zajisté v největší tajnosti, takže ani jméno pevnosti, v níž byli uvězněni, nebylo proneseno.

„Můžeme aspoň psáti, a dojde list na místo určené?“ tázal se hrabě Sandorf.

„Přinesu vám papír, péra a inkoust,“ odvětil strážce, „a slibuji vám, že listy vaše dodám do rukou guvernerových.“

„Děkujeme vám, příteli,“ odvětil hrabě Sandorf, „neboť činíte pro nás vše, co jest vám možno. Z vděčnosti za vaši ochotu...“

„Dík váš mi stačí, pánové,“ odvětil strážce, jenž neskrýval svého pohnutí.

Hodný ten muž neváhal a přinesl za několik okamžiků náčiní ku psaní potřebné. Odsouzcenci strávili část dne tím, že poslední opatření o osobních svých záležitostech učinili.

Hrabě Sandorf se srdcem otcovsky pečlivým udílel dcerušce své, jež nyní měla se státi sirotkem, písemně své rady. Štěpán Bathory vložil veškerou svou lásku, již otec a manžel k miláčkům svým míti může, v poslední list, jež psal své choti a svému synáčku. Ladislav Zathmar děl v listu vše, co pán starému sluhovi a jedinému příteli svému říci může.

Ač zaměstnání byli téměř zcela touto prací, naslouchali přec bedlivě každému zvuku, jenž se kdekoli ozval. Kolikrát snažili se rozeznati, zdaž nějaký hluk nebo zvuk vzdálený chodbami k nim nezalétá. Jak často zdálo se jim, že se otvírají dveře kobky žalární, že mezi nimi již rozvírá se po nich náruč ženy, synáčka a dcerušky! To aspoň bylo by pro ně útěchou! Avšak snad bylo přece lépe, že nelítostný rozkaz zbavil je posledního rozloučení a ušetřil je i jich drahé této chvíle srdcelomné! Dveře se neotevřely. Zajisté nevěděla paní Bathoryová, ni její syn, ni intendant Landek, jehož péči hrabě Sandorf dcerušku svoji svěřil, kam byli spiklenci po svém zatčení dopraveni. Rovněž nemohl věděti to Borik, jenž seděl dosud ve vězení terstském. Patrně žádný z nich dosud netušil, jaký osud stihl náčelníky spiknutí. Odsouzcenci neměli tudíž svých drahých před vykonáním rozsudku již uzříti.

Při takovém přemítání uplynuly první denní hodiny. Chvillemi hovořil hrabě Sandorf se svými přáteli, chvílemi seděli však všichni mlčky a hluboce zahloubáni. V takových okamžicích vystupuje před duševními zraky celá minulost s nadpřirozenou téměř jasností. Člověku se tu zdá, jako by se nezabýval minulostí, neboť vzpomínky nabývají tvarů přítomnosti. Je to snad již předtucha věčnosti, jež před námi se má rozevřítí, nezměřitelného a nepochopitelného toho stavu věcí, kterýž zove se nekonečností?

Mezitím co Štěpán Bathory a Ladislav Zathmar ponořeni byli ve vzpomínky takové, zabýval se hrabě Sandorf stále jedinou myšlenkou, jež celou duši jeho jíjala. Nepochyboval již, že věc jejich byla zrazena. Pro muže však jeho povahy byla smrt, nemohl-li se dříve pomstiti na zrádci, byť ho neznal a byť byl tento kdokoli, smrtí dvojnásobnou.

Kdo vydal či prodal snad policii lístek ten, jemuž jedině úřady povděčny mohly býti za odhalení spiknutí a zatčení spiklenců, kdo lístek ten zachytil a kdo zjednal si prostředků, by jej mohl čísti...? Při přemítání o této nerozluštitelné záhadě ocitoval se mozek hraběte Sandorfa, v poslední době tak napínaný, v zimničním rozechvění.

Proto, mezitím co přátelé jeho psali nebo mlčky a nehybně seděli, chodil rozčilen kolem zdi vězení svého jako zvěř zavřená v kleci.

Zvláštní zjev, avšak zákony akustiky úplně vysvětlitelný, odhalil mu konečně tajemství, jež poznati již naprosto nedoufal.

Již několikrát zastavil se hrabě Sandorf při chůzi své v koutě, kterýž tvořila příčná zeď vnitřní se zdi, dělicí žálář od chodby, do níž vedly dveře z různých kobek žalářních, v poschodí tom ležících. V rohu tom, těsně u dveří, domníval se hrabě Sandorf slyšeti zvuk jakýsi, šepot vzdálených, sotva srozumitelných hlasů. S počátku nevěnoval zjevu tomu pozornosti, avšak náhle přimělo jej jisté jméno, hlasitěji pronesené — jméno jeho — by bedlivěji naslouchal.

Zde odehrával se zajisté úkaz akustický, podobný těm, které lze pozorovati uvnitř galerií chrámů neb pod klenbami, kteréž mají tvar elipsy. Zvuk hlasu, vycházející z jedné strany elipsy, lze, když byl sledoval obrys zdi, slyšeti ve druhém ohnisku, aniž byl by slyšitelným neb srozumitelným na některém místě, mezi tím ležícím. Úkaz tento jeví se v Pantheonu pařížském, uvnitř kopule sv. Petra v Římě, rovněž tak i v „galerii zvuků“ sv. Pavla v Londýně. Za podmínek zmíněných lze každé slůvko i hlasem tichým v jednom ohnisku klenob těch pronesené slyšeti v ohnisku druhém,

Nebylo pochyby, dvě neb více osob hovořilo spolu buď na chodbě samé nebo v kobce ležící na konci její osy, a ohnisko bylo zajisté na blízku dveří do vězení hraběte Sandorfa a jeho přátel vedoucích.

Pokynem přivolal Matyáš Sandorf soudruhy své k sobě. Naslouchali nyní s pozorností napiatou.

Úryvky vět zalétaly dosti jasně k jich sluchu, věty srozumitelné přerušovány byly, kdykoli hovořící osoby vzdalovaly se byť i jen na několik kroků od ohniska, to jest od místa, jehož poloha umožnila a uskutečnila úkaz tento.

Vězňové slyšeli rozhovor v úryvcích následujících:

„Zejtra, po popravě, budete propuštěni na svobodu“

„A pak statky hraběte Sandorfa rozděleny budou rovnou částí“

„Beze mne nebyl byste mohl rozluštit listek ten“

„A beze mne, kterýž sňal jej s těla holubiho, nebyl by nikdy listek ten ocitl se v rukou vašich“

„Ostatně nikdo nemůže nás podezřívati, že jen nám má policie děkovati“

„I kdyby obžalovaní měli nás v podezření“

„Nikdo, příbuzní ni přátelé nevniknou již k nim“

„Na shledanou zítra, Sarkany!“

„Na shledanou, Toronthale!“

Po té zdály se hlasy vzdalovati, utichly — a záhy na to slyšeti bylo zvuk, způsobený uzavřením dveří.

„Sarkany! . . . Silas Toronthal!“ zvolal hrabě Sandorf. „Oni tedy jsou zrádci našimi!“

Pohledl na své přátele, zblednuv. Srdce jeho, stáhnuvší se křečovitě, přestalo na okamžik bít. Zornice zraků jeho hrozně se rozšířily, šíje jeho ztrnula, hlava zdála se zapadlou mezi rameny — vše jevil hrozný hněv, dostupující u této povahy rázné vrcholu nejvyššího.

„Oni jsou to — bídníci!“ opakoval hlasem hněvem se chvějícím. Upokojiv se konečně, rozhledl se kol sebe a přecházel prostru žalární prudkými kroky.

„Prchnouti! . . . Prchnouti!“ volal. „Musíme prchnouti.“

A tento muž, jenž byl by za několik minut krácel odhodlaně smrti vstříc, tento muž, jenž nepomýšlel dříve na to, by o svůj život zápasil, tento muž měl nyní jedinou myšlenku: žítí! — žítí, aby mohl potrestati oba zrádce, Sarkanyho a Silasa Toronthala.

„Ano, musíme se pomstiti!“ zvolali Štěpán Bathory a Ladislav Zathmar.

„Pomstiti se! Nikoli! . . . Konati pouze spravedlnost!“

V těchto slovech zračila se celá povaha hraběte.

VI.

Žalář nad propastí.

Tvrz pazinská jest jednou z nejpodivnějších staveb středověkého stavitelství. Zjev její jest velice malebný. V dlouhých klenutých síních jejích scházejí jen rytíři, v gotických oknech dámy ve středověkém rouchu brokátovém a s krajkovými čepci; na cimbuří, u střílen a mříží, za mosty padacími lučištníci a střelci. Kamenná stavba jest dosud nepoškozena, avšak guvernér v rakouském svém stejnokroji, vojíni a vrátní v novověkém oděvu nejeví již žádných stop po zpola žlutém a červeném kroji dob starých. Svým zjevem moderním nehodí se do těch stkvělých zbytků doby dávno uplynulé.

Ze strážné věže této tvrze hodlal hrabě Matyáš Sandorf s přáteli svými v posledních hodinách před popravou uprchnouti. Byl to pokus neobyčejně smělý a nerozmyslný, neboť odsouzenci nevěděli ani, jak jest stavěna věž, v níž byli uvězněni, a neznali ani země, již se po svém útěku měli dále potají ubíratí.

Snad bylo dobře, že v tomto ohledu ničeho nevěděli. Kdyby byli bývali lépe zpraveni, byly by je snad odstrašily obtíže, či lépe řečeno — nemožnost útěku z této věže. Nechceme tím říci, že by země sama neměla příznivých podmínek k útěku, neboť uprchlík, byť se dal kterýmkoli směrem, musil v době nedlouhé dostihnouti pobřeží. Rovněž nepomýšlíme na to, že ulice pazinské střeženy jsou

tak přísně, že by vězeň uprchlý, sotva by učinil několik kroků, opět byl přistižen a zatčen. Avšak až dosud považován útek z této tvrze a více ještě z věže, ve které právě hrabě Matyáš Sandorf s druhy svými byl uvězněn, za holou nemožnost, ano ni pouhá myšlenka na útek ten nemohla v mysli střízlivé vzniknouti.

Poloha věže této byla následující:

Věž vystavěna jest na terase, která náhle v místech těch město ukončuje. Nakloníme-li se přes terasu, zalétá zrak náš do hlubokého a širokého jícnu, rozvírajícího se pod námi, jehož stěny, příkře do hloubi spadající, pokryty jsou úponnými rostlinami, vzájemně se proplétajícími. Nic nepřerušuje hladkou plochu stěn. Není viděti stupně, po němž by se mohlo sléztí neb vystoupiti, nikde na stěně není ničeho, oč bychom se mohli opřítí nebo zachytiti. Slovem, rozvírá se před námi propast, jež v nás budí závrať a která ničeho, co do ní bylo vrženo, zpět nevydá.

Nad touto propastí zdvíhá se jedna strana věže, jež tu a tam jest prolomena okny, kteréž jednotlivým kobkám žalárním světlo přivádějí. Kdyby se některý vězeň nahnul z takového okna, byl by bez odporu zděšen rychle od něho ustoupil, kdyby náhlá závrať nebyla ho již strhla do propasti. A kde by se byl ocitl, kdyby byl do ní spadl? Tělo jeho bylo by se bývalo buď roztránilo o skalisko na dně propasti nebo bylo by bývalo strženo vlnami bystřice, jejíž proud v době dešťů z hor byl neobyčejně dravý a uchvacoval vše neodolatelnou silou.

Propast tato, zvaná v okolní krajině „Buco“, jest jaksi nádržkou vod pro potok, jenž sluje Foiba. Potok ten odtud protéká jeskyní, jež časem ve skále byla se utvořila a do níž se vrhá dravostí mohutnou. Kterým směrem vine se pod městem tok jeho? Nikdo to neví. Kde potok ten z nitra země opět vychází? I to dosud nikdo se nedověděl. Není známa nikomu ni délka, ni výška, ni směr této jeskyně, či spíše tohoto průplavu, který si časem břidlicí a hlinou byl cestu prorazil. Kdož ví, zdaž vlny potoka netříští a nelámou se o celé řady pilířů podzemních, které jaksi jako základy nebo spodní stavba tvrz i celé město nesou. Když kdysi ani příliš vysoký, ni příliš nízký stav vody dovoloval, by se použilo lehké lodice, pokusilo se několik smělych mužů tok potoka v temném tomto jícnu podzemním sledovati. Avšak klenba stále více se úžící zabránila jim záhy v další cestě — o podzemním toku potoka nedopátráno opět ničeho. Kdož ví, zdali neztrácí se potok ten kdesi na místě neviditelném, jež leží pod hladinou Jadejského moře?

Takovou byla tedy propast, rozvírající se pod věží — leč hrabě Sandorf o tom všem neměl ani tušení. Poněvadž však bylo lze prchnouti jenom okénkem, ležícím na straně propasti, značil útek pro odsouzence smrt stejně jistou, jako kdyby se postavili před pušky vojínů, kteříž měli příštího dne popravu vykonati.

Hrabě Ladislav Zathmar a Štěpán Bathory vyčkávali již jen okamžik činu. Byli ochotni zůstat v žaláři, kdyby takto hraběti Sandorfu lépe k útěku pomoci mohli, jinak byli však odhodláni následovati jej, kdyby seznali, že útek jejich nebude překážet útěku jich náčelníka.

„Prchneme spolu,“ pravil hrabě Matyáš Sandorf, „odloučíme se však, jakmile se ocitneme venku.“

Z města bylo slyšeti bítí osmou hodinu večerní. Odsouzenec měli žítí ještě jen dvanáct hodin.

Noc snesla se nad krajem a byla, jak zdálo se, velice temnou. Mraky těžké a téměř nehybné zahalovaly oblohu. Vzduch byl dusný a elektřinou nasycený. Schylovalo se k prudké bouři. Blesky nekřížovaly se dosud spoustami a chumáči par, postavených proti sobě jako akumulatory elektriky, a temný rachot hromu ozýval se již za horami, jež Pazin obkličují.

Při útěku, podniknutém za těchto okolností, mohlo se doufati, že se zdaří, kdyby — pod nohami uprchlíků nebyla se rozvírala propast jim ovšem neznámá. Za temné noci nikdo by nebyl uprchlíků viděl, za hukotu bouře nikdo by jich nebyl slyšel.

Útek, jak hrabě Matyáš Sandorf ihned nahlédl, byl možným jedině oknem kobky žalární. Na to, aby dubové, železem okované dveře byly vyvráceny nebo prolomeny, nebylo ani pomyslení. Ostatně slyšeti bylo kroky stráže, po chodbě se procházející. Leč i když by věžňové dveřmi šťastně unikli, jak dostali by se z labyrintu uvnitř pevnosti? Jak byli by minuli mříž, uzavírající bránu a zdvihací most, které zajisté přísně byly střeženy? Na straně propasti nebylo ovšem stráže. Leč propast chránila sama tuto stranu věže lépe, než by to byla dovedla celá řada vojínů. Hrabě Sandorf zkoumal, jak řečeno, již jen, zda bude možná aspoň oknem prchnouti.

Okno toto bylo asi tři stopy vysoké a dvě stopy široké. Na zevnější straně zdi, jež v těch místech byla as čtyři stopy široká, rozšiřovalo se poněkud. Pevné, železné tyče křížem je uzavíraly. Byly zapuštěny do zdi blízko vnitřní stěny. Okno nemělo dřevěného bednění propouštějícího denní světlo pouze horem dovnitř. Pažení takového nebylo ostatně ani potřebí, poněvadž otvor byl učiněn tak, že zrak nemohl spatřiti propasti pod oknem zející. Kdyby se

tudíž podařilo železné tyče vytrhnouti neb odstraniti, bylo by lze snadno provléci tělo tímto otvorem, kterýž se podobal spíše střílné nežli oknu.

Leč kdyby podařilo se konečně oknem uniknouti, jakž mohli věžňové slézt neb sestoupiti po zevnější příkré zdi věže? Provazovým žebříkem snad? Věžňové jej neměli, aniž prostředků, by si jej mohli zhotoviti. Použitím prostěradel z lože? I tu neměli než vlněných pokryvek, jež rozestřeny byly na slavnících, spočívajících na železném loži, připevněném ke zdi žaláře. Nebylo by jim tudíž přece bývalo možno oknem uprchnouti, kdyby hrabě Sandorf nebyl si povšiml železného řetězu či spíše železného lana, na vnější zdi věže visícího, jenž útěk jejich mohl umožniti. Lano toto bylo vodičem hromosvodu, vztyčeného na hřebenu střechy právě na oné straně věže, která se kolmo nad propastí zdvíhala.

„Vizte tohle lano,“ pravil hrabě Sandorf svým přátelům, „třeba míti jen odvalu a použití ho k útěku.“

„Odvalu máme,“ odvětil hrabě Ladislav Zathmar, „leč budeme míti dosti síly?“

„Co na tom?“ prohodil Štěpán Bathory. „Opustí-li nás síly, zemřeme o několik hodin dříve, horšího nic nás stihnouti nemůže.“

„Nemusíme zemřít, Štěpáne,“ odvětil hrabě Matyáš Sandorf. „Poslyš jen a též vy, Ladislave, slyšte. Kdybychom měli provaz, neváhali bychom zajisté upevniti jej k oknu a spustiti se po něm dolů. Avšak tento drát jest lepší než provaz, neboť jest pevnější a neklátí se, po něm slezeme snadněji. Jako všechny svodiče hromosvodů upevněn jest zajisté ke zdi železnými skobami. Skoby ty však poskytují nohám našim četné opory. Netřeba se ani obávati zmítání drátu, poněvadž jest ke zdi upevněn. Rovněž nemusíme se obávati závratí, poněvadž jest noc a nevidíme prázdna pod sebou. Toto okno zve nás k útěku — chladnou krev, odvalu a můžeme se ocitnouti na svobodě! Snad vydáváme život svůj v nebezpečí — neupírám! Avšak kdyby i naděje ve zdar útěku měla se jen jako deset ke stu, nelze nám jinak jednati, neboť zastihnou-li nás strážci zítra ještě v této kobce, pak smrt naše jest teprve jistou!“

„Budiž tomu tedy tak!“ odvětil hrabě Ladislav Zathmar.

„Kde končí as ten řetěz?“ tázal se Štěpán Bathory.

„Snad v některé studni,“ odvětil hrabě Sandorf. „avšak zajisté mimo věž, a ničeho jiného nežádáme. Nevím, neznám zatím nic jiného, než že na konci železného lana toho čeká nás snad — svoboda!“

Hrabě Matyáš Sandorf se nemýlil, pravil-li, že svodič hromosvodu upevněn jest ke zdi skobami, vždy po jistých vzdálenostech do této zapuštěnými. Tím útěk se ovšem značně usnadňoval, poněvadž uprchlíci mohli použití skob těch čas od času jako příček žebříkových ke chvilkovému odpočinku, čímž se vyvarovati mohli tomu, aby se s lana příliš rychle nesvezli. Avšak vězňové nevěděli, že počínaje od kraje propasti, na němž věž byla vystavěna, lano dále dolů nebylo již upevněno a po příkré stěně propasti volně se klátilo; rovněž nebylo jim známo, že drát ten ponořoval se do vln dravého potoka Foiby, kterýž posledními lijáky byl rozvodněn. Tam, kdež doufali — na konci drátu — nalézt pevnou půdu, tam na dně propasti byl dravý proud a vír, jenž šel s divokou rychlostí v podzemní klenby a prostory. A kdyby jim vše to bylo známo, zdaž by upustili od pokusu uprchnouti? Nikoli!

„Zemřítí jako zemřítí!“ byl by řekl hrabě Matyáš Sandorf, „zemřeme, až učiníme veškeré pokusy, jimiž bychom smrti mohli ujítí!“

Předem jednalo se o to, aby byl zjednán volný průchod oknem. Tyče, jež jej přepažovaly, bylo nutno vytrhnouti. Bylo to možná bez dláta, bez páky a vůbec bez jakéhokoli nástroje? Vězňové neměli ani nože.

„Otatní bude dosti snadné,“ pravil hrabě Matyáš Sandorf, „leč tato věc nedá se snad ani provésti. K dílu!“

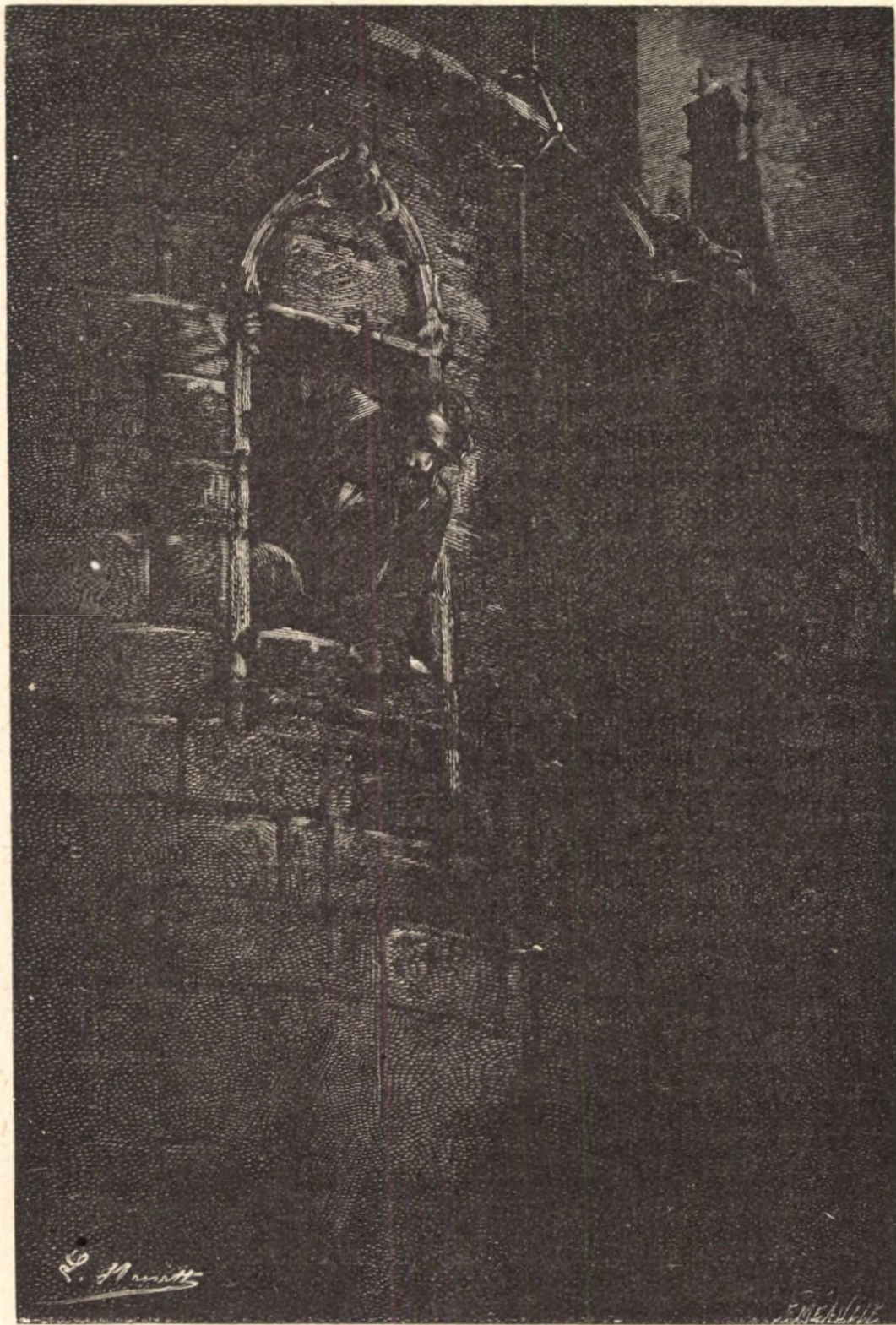
Řka to, vyšinul se hrabě Sandorf až k oknu a chopil se tyčí silnými pažemi; zpozoroval, že nebude třeba snad ani veliké námahy, ni velikého napětí sil, by se podařilo je vytrhnouti.

Železné tyče zapuštěny byly skutečně poněkud volně do zdi. Zdivo, sloužící k jejich upevnění, neskýtalo přílišného odporu. Dle všeho svodič od hromosvodu vedoucí měl, dříve než učiněny na něm opravy, vodivost jen velmi nepatrnou. Snad na železné mříže v okně přeskočila pak elektrická jiskra, jež do zdiva okna vnikla — a známo jest, jaký účinek tato mívá. Protož právě snad zdivo v místech, kde byly tyče do něho zapuštěny, bylo velice chatrno a houbovito, tak jako by tisíce jisker elektrických do něho bylo vniklo.

Štěpán Bathory vysvětlil tímto způsobem úkaz, když sám jej též byl zpozoroval.

Leč zde se nejednalo o vysvětlení, nýbrž o okamžité jednání — ni okamžik nesměl býti ztracen. Podařilo-li by se uvolniti konce tyčí tím, že by se zdivo kol nich úplně roztránilo a odstranilo, mohla se pak mříž vytlačiti ven — neboť otvor rozšiřoval se na straně vnější a — shoditi se pak z okna dolů. Hluk, jenž by pádem jejím

Hrabě Sandorf provlekl se otvorem . . . (Str. 84.)

byl způsoben, nemohl býti slyšán za temného rachotu hromu, kterýž nyní téměř bez přestávek se ozýval.

„Nemůžeme přece kameny ty rukama odstraňovati!“ pravil hrabě Ladislav Zathmar.

„Nikoli!“ odvětil hrabě Sandorf. „Jest nám třeba kusu železa, dláta . . .“

Skutečně takového nástroje bylo potřebí. Ač by se bylo dalo zdivo na konci tyčí snadno rozdrobiti, pouhé prsty byly by se přece krvavě odřely a nehty olámaly, kdyby se byli vězňové pokusili kamení odstraniti. Bez kusu železa, byť i jen hřebíku, nemohl se pokus ten zdařiti.

Hrabě Matyáš Sandorf rozhlížel se v neurčitém slabém světle, jež z chodby osvětlené skulinami u dveří do kobky vnikalo, po žaláři. Hmatal rukama po zdech, v nichž mohl býti snad nějaký hřebík zatlučen. Nenalezl ničeho.

Tu namanula se mu myšlenka, že snad se podaří ulomiti nohu některého železného lože, u zdi připevněného. Všichni tři podjali se práce té, a v brzku na to přivolal Štěpán Bathory druhy své polohlasem.

Jedna spojka kovových tyčí, kteréž křížem tvořily spodní část lože, povolila. Stačilo jen uchopiti ji na konci, ježž byl uvolněn, a viklati jí několikráte sem a tam, by byla zcela uvolněna.

To stalo se v několika okamžicích. Hrabě Sandorf měl nyní železný nástroj, as pět palců dlouhý a palec široký, ježž na jednom konci, kdež jej rukou držeti chtěl, šátkem ovinul. Po té vyšinul se k oknu a počal rozdrobovati a vylamovati zdivo na konci železných tyčí.

Prací tou působen byl ovšem jakýsi hřmot, na štěstí byl však přehlušen rachotem hromu. V přestávkách bouře ustával hrabě Sandorf od své práce, — jež rychle pokračovala — aby se jí pak za chvíli opět tím horlivěji ujal.

Štěpán Bathory a hrabě Ladislav Zathmar naslouchali u dveří, aby jej v práci přerušili, jakmile by se stráž ke dveřím blížila.

„Pst!“ ozvalo se náhle z úst Zathmarových; hrabě Sandorf v práci hned ustal.

„Co jest?“ tázal se Štěpán Bathory.

„Slyšte!“ odvětil hrabě Ladislav Zathmar.

Ucho jeho přiblížilo se právě ke známému ohnisku elipsovité klenby, a již opět opakoval se akustický úkaz, kterýž byl vězně před tím uvedl na stopu zrady.

Zde zlomky vět, kteréž naslouchajícími mohly býti ještě zaslechnuty:

„Zítř — propuštěn — na svobodu — — — — —

„Ano — — — — jakmile — — — — a pak — — — — —

„Po popravě — — — — po té — — setkám se se Zironem, druhem svým, na Sicilii, kdež mne má očekávati — — — — —

„Nedlel byste dlouho ve věži tvrze — — — — —

Jak se dalo souditi, hovořil tu Sarkany s některým strážcem nebo žalárníkem. Sarkany pronesl nyní též jméno jakéhosi Zirona, jehož vězňové dosud neznali. Tento Zirone zapředen byl zajisté i v rejdy zrádcův, a protož si hrabě Matyáš Sandorf jméno jeho pečlivě zapamatoval.

Na neštěstí slovo další, zajisté to název města, v němž se nalézali, nezalétlo k sluchu uvězněných. Ke konci poslední věty zachotil totiž hrom ohlušujícím třeskem a proud elektrický sjel po svodiči hromosvodu a vnikl i do železa, kteréž hrabě Sandorf v ruce držel. Nebýti hedvábného šátku, jímž bylo železo ovinuto, byl by býval hrabě Sandorf elektrickým proudem zajisté usmrcen.

Poslední tak důležité slovo přehlušeno bylo tudíž rachotem hromu. Vězňové nemohli je zaslechnouti. A přece, jak prospěšno bylo by pro ně bývalo věděti, v které tvrzi jsou uzavřeni a kterou zemí budou prchati — jak velice bylo by to rozmnožilo jejich naděje ve zdar útěku, který počínal již za okolností tak nesnadných.

Hrabě Sandorf ujal se opět práce. U tří tyčí byly otvory ve zdivu vylámány již tak dalece, že se tyče daly pohodlně z nich vymknouti. Čtvrtý otvor počal hrabě vylamovati za záře blesků, oblohou stále křižujících.

O půl jedenácté hodině bylo dílo dokonáno. Křížová mříž mohla se otvorem posunouti. Bylo třeba již jen vyraziti ji z okna, aby ven vypadla. Stalo se tak, jakmile hrabě Ladislav Zathmar zpozoroval, že se stráž vzdaluje na druhou stranu chodby.

Mříž postrčena byvši k zevnější straně otvoru zmizela za jeho okrajem a padala do hloubky.

Rachot hromu v té chvíli právě ustal. Hrabě Sandorf naslouchal pozorně, aby slyšel ránu, pádem mříže k zemi způsobenou. Neslyšel však ničeho!

„Věž vystavěna jest asi na některé vysoké skále, jež ovládá údolí!“ prohodil Štěpán Bathory.

„Na výši nám nezáleží!“ odvětil hrabě Matyáš Sandorf. „Nemůže býti pochybnosti o tom, že svodič hromosvodu dosahuje až k zemi, třeba až na dno údolí, poněvadž jinak by účelu svému nemohl dostáti. Protož i my slezeme po něm až k zemi, aniž se pádu obávati musíme!“

Tento úsudek byl všeobecně zajisté správný, v tomto případě byl však klamný, poněvadž svodič hromosvodu končil ve vlnách potoka Foiby.

Okno bylo tudíž otevřeno — okamžik útěku nastal.

„Prchneme, přátelé, způsobem následujícím,“ pravil hrabě Matyáš Sandorf. „Já jsem nejmladším z vás, a jak myslím, i nejsilnějším. Proto pokusím se nejprve po železném lanu slézt. Pro případ, že by se naskytla překážka, kterou nelze nyní již předvídati, a jež by nedovolila sestoupiti po lanu až k zemi, vylezl bych, kdybych měl ještě dosti síly, opět až k oknu. Dvě minuty na to se vydáš, Štěpáne, ty za mnou. Opět za dvě minuty bude následovati Ladislav. Až se na úpatí věže opět sejdem, rozhodneme se dle okolností, co dále máme činiti.“

„Poslechneme, Matyáši, vždy tvého hlasu,“ odvětil Štěpán Bathory. „Učiníme vždy, co nám radíš, půjdeme, kam nám přikážeš, Avšak nyní nechceme, abys přijal úkol nejnebezpečnější . . .“

„Život náš nemá tolik ceny, jako život váš,“ dodal hrabě Ladislav Zathmar.

„Životy mají stejnou cenu vzhledem k spravedlnosti, kteréž nám dlužno průchod zjednati,“ odvětil hrabě Matyáš Sandorf. „A jestliže jediný z nás zůstane na živu, vykoná svoji povinnost. Obejměte mne, přátelé!“

Tři mužové tito objali se vřele, a zdálo se, že v objetí tomto našli tím větší odvahu.

Zatím co hrabě Ladislav Zathmar stál u dveří na stráži, pro-vlekl se hrabě Sandorf otvorem.

Hned na to visel již nad propastí. Kolena jeho se pevně sevřela, spouštěl se, drže se rukama drátu a hledal nohama skobu, drát ke zdi upevňující, aby na ní na okamžik odpočinul.

Bouře se zatím rozzuřila největší silou. Nepršelo, avšak vál prudký vítr. Blesk za bleskem osvětloval oblohu. Křížoval se nejvíce nad věží, kteráž osamělou svojí polohou na výšině jej přitahovala. Hrot hromosvodu zářil v bělavém světle, kteréž působil

na něm elektrický proud, a svodič hromosvodu chvěl se pod nárazy vichru.

Jest pochopitelné, jak nebezpečno bylo zavěsiti se na tento drát, jímž stále procházel elektrický proud, ztrácející se ve vodách, do podzemních prostor plynoucích. Byl-li přístroj ten — svodič — v dobrém stavu, nebylo se ovšem třeba báti, že blesky člověka po něm slézajícího usmrtí, neboť neobyčejně veliká vodivost kovu vzhledem k daleko menší vodivosti těla lidského musila chrániti odvážlivce před smrtící ranou. Avšak byl-li hrot hromosvodu jen poněkud otupen, neb byla-li vodivost drátu na některém místě přerušena, anebo byl-li drát na dolní své části poškozen anebo zlomen, hrozilo odvážlivci nebezpečí, že bude elektřinou usmrcen — totiž následkem spojení obou proudů,*) negativního a pozitivního, byť i bez zablesknutí, pouze tudíž napětím elektřiny ve vadném přístroji nahromaděné.

Hrabě Sandorf znal dobře nebezpečí, v něž se byl vydal. Mocnější však cit než pud po sebezachování dodával mu odvahy. Sestupoval zvolna, opatrně, uprostřed elektrických proudů, kteréž ho zahalovaly. Noha jeho vyhledávala podél zdi každou skobu a spočinula na ní vždy na okamžik. Poté, když blesk ozářil propast pod ním, snažil se, ač marně, seznati hloubku její.

Když byl asi 60 stop od okna sestoupil, ucítil pod nohama náhle pevnější oporu. Byl to jakýsi zděný výstupek, jenž v šíři několika palců vystupoval přes základy zdi.

Lano železné však zde nekončilo, vedlo dále dolů a nebylo již od místa toho — čehož hrabě Sandorf ovšem nevěděl — upevněno, nýbrž klátilo se volně, vedouc chvílemi těsně podle skalní stěny a chvílemi visíc volně ve vzduchu, když totiž bylo přemknulo přes skalní výstupky, tu a tam nad propastí vyčnívající.

Hrabě Sandorf zastavil se zde na chvíli, aby nabyl oddechu a nových sil. Obě nohy jeho opíraly se o zděný výstupek, rukama však železného lana se nepustil. Pochopil, že se ocitl u nejspodnější vrstvy věžní stavby. Avšak v jaké výši zdvihala se nad údolím, nemohl poznati.

„Musí to býti velmi vysoko,“ pomyslíl si.

Velcí, vyplašení ptáci, poděšení oslepující září blesků, obletovali jej, bijíce mocně křídly, avšak místo aby vzlétali do výše, snášeli se do hlubiny pod ním zející.

---

*) Tak i v r. 1653 učenec Richemann zabit byl jiskrou, velikou jako pěst, ač stál několik kroků od hromosvodu, v jehož svodiči spojení byl přerušil.

Hrabě musil souditi z toho, že se pod ním rozvírá propast ne-smírně hluboká. :

V okamžiku tom ozval se na horní části lana slabý lomoz. Při zablesknutí viděl hrabě Sandorf, že jakási temná hmota objevila se mimo okno věže.

Byl to Štěpán Bathory, jenž se byl právě z věže na nebezpečnou cestu vydal. Chopil se též hned pevně železného lana a spouštěl se zvolna za hrabětem Sandorfem. Tento očekával jej, maje nohy pevně o zděný výstupek opřeny. Tam musil se zastaviti i Štěpán Bathory, kdežto druh jeho hodlal se pak vydati na další cestu — do hlubiny.

Za několik okamžiků dleli již oba podle sebe, stojíce na výstupku.

Když poslední rachot hromu dozněl, mohli oba promluvíti i si porozuměti.

„A Ladislav?“ tázal se krátce hrabě Sandorf.

„Za minutu bude též zde!“ odvětil Štěpán Bathory.

„Nehrozí nahoře žádná nebezpečí?“

„Žádné!“

„Díky Bohu! Učiním místo Ladislavovi, a ty, Štěpáne, čekati budeš zde, až tebe dostihne.“

„Jsem srozuměn.“

Blesk zahalil je v okamžiku tom téměř zcela. Cítili se zpola rozdrčení, jako by proud elektrický, procházející ve chvíli té drátem, byl jim vnikl až do kostí.

„Matyáši! Matyáši!“ zvolal Štěpán Bathory pod dojmem hrůzy, kteréž opanovati nedovedl.

„Jen chladnou krev! . . . Sestoupím . . . Následuj mne pak!“ odvětil hrabě Matyáš Sandorf.

A již chopil se pevněji drátu, hodlaje spustiti se až k nejbližší skobě, kdež hodlal opět stanouti a přítele svého očekávati.

Tu náhle shora zalétly sem hlasy. Zdály se přicházeti z okna žalární kobky, kterouž právě byli opustili. A pak dolétla k nim jasně tato slova:

„Zachraňte se!“

Byl to hlas Ladislava Zathmara.

Skorem současně zableskl se ohnivý pruh u zdi, za ním následoval ostrý třesk bez ozvěny.

Tentokráte nebyla to klikatá čára blesku, jež se mihla tmou, nebyl to rachot hromu, jenž ve vzduchu se ozýval. Výstřel vyslán byl nazdařbůh ze kteréhosi okna věžního. Nechť to bylo pouhé

znamení o útěku vězňů, nechť rána ta byla vyslána za prchajícími, bylo již jisto, že útek jejich byl zpozorován.

Stráž na chodbě slyšela skutečně podezřelý lomoz, dala příslušné znamení, a pět nebo šest osob, strážců a dozorců, vniklo neprodleně do žalární kobky. Nepřítomnost dvou vězňů byla ihned zpozorována. Okno, mříže prosté, dokazovalo, že mohli jenom tudy prchnouti. A tu Ladislav Zathmar, dříve než mu v tom mohlo býti zabráněno, nahnul se rychle z okna a dal přátelům svým zmíněnými slovy varovné znamení.

„Nešťastník!“ zvolal Štěpán Bathory. „Máme jej opustiti?! Matyáši! . . . opustiti jej?!“

Druhá rána byla vypálena a tentokráte výstřel mísil se v jedno s rachotem hromu.

„Bůh budiž mu milostiv!“ děl hrabě Sandorf. „My musíme prchnouti . . . byť jen proto, abychom jej posmtili! . . . Za mnou, Štěpáne, za mnou!“

Byl již nejvyšší čas. I jiná okna v dolních poschodích věže se otvírala. Nové výstřely zableskly se temnotou. Bylo slyšeti i četné lidské hlasy. Snad strážé, kvapící po náspu na jejím úpatí, chtěly uprchlíky přistihnouti? Tito mohli zastiženi býti ostatně i výstřely, vysílanými za nimi z různých věžních oken.

„Za mnou!“ zvolal posledně hrabě Matyáš Sandorf.

I spustil se rychle po železném lanu; Štěpán Bathory, chopiv se drátu, ihned ho následoval. A tu zpozorovali oba, že lano viselo volně v prázdnu pod výstupkem. Nebylo tam již skob, připevňujících je ke stěně skalní, kteréž by byly uprchlíkům dovolily na chvílku odpočinouti. Oba viseli nyní na kymácejícím se a zcela uvolněném lanu, jež jim ruce řezalo a rozdíralo. Sestupovali, majíce kolena pevně sevřena, aniž se na okamžik na lanu mohli zadržeti, kdežto jim zatím kolem hlavy kulky fičely.

Způsobem tímto svezli se v jediné minutě as o 80 stop níže. Propast, jež je objímala, zdála se jim bezednou. Již slyšeli hukot vod, pod nimi se mocně čeřících a o skaliska se rozbíjejících. Seznali nyní, že drát končí kdesi v dravém proudu. Leč co činiti? Byli by se pokusili snad po lanu opět vzhůru vylézt, leč nedostávalo se jim již sil, aby opět úpatí věže dosíci mohli. Avšak byli by tím kráčeli též jisté smrti vstříc a protož bylo lépe nalézt ji v hlubinách.

Právě nyní zarachotil hrom s praskotem ohlušujícím, a ohnivá záplava několik okamžiků trvajících je na chvíli oslepila. Ač hrot hromosvodu na střeše nebyl tentokráte přímo bleskem zastižen,

bylo napětí elektriny tentokráte přece tak veliké, že drát po celé délce zazářil bílým světlem, jako by byl zcela rozžhaven.

Štěpán Bathory vykřikl bolestí a pustil se drátu.

Hrabě Matyáš Sandorf viděl jej kol sebe z rozpiatýma rukama letěti do hlubiny.

I on musil se železného lana, jež mu ruce spalovalo, pustiti a zřít se s výše více než čtyřiceti stop do dravého víru Foiby, do zejícího jícnu jeskyně, nikým dosud neprozkoumané.

VII.

Ve vlnách podzemní řeky.

Bylo 11 hodin večer. Z mraků spustil se prudký liják. S deštěm mísily se kroupy, kteréž bičovaly vlny Foiby a odrážely se na skalách sousedních. Výstřely z věže ustaly. K čemu mařiti tolik prachu k vůli uprchlíkům? Vydají-li je vlny, vydají zajisté již jen mrtvolky jejich!

Sotva se hrabě Sandorf ponořil do proudu, cítil se již unášen silou neodolatelnou k jeskyni. Za několik okamžiků na to zaměnila se proň jasná záře, osvětlující propast elektrinou naplněnou, úplnou temnotou. Hukot vod nahradil rachot hromu.

Do tajemné jeskyně nemohl z venku vniknouti ni praskot hromu, ni záře blesku.

„Sem! . . .“ ozval se hlas.

Štěpán Bathory byl tak zvolal. Chladná voda přivedla jej opět k vědomí; nemohl však se udržeti na povrchu a byl by se zajisté opět ponořil, kdyby nebylo se ho chopilo silné rámě, když již opět pod hladinu klesal.

„Jsem zde! . . . Štěpáne! . . . Neboj se ničeho!“

Hrabě Sandorf, přivinuv jej těsně k sobě, držel jej jednou rukou a druhou snažil se plovati.

Postavení jejich bylo nebezpečné. Štěpán Bathory mohl sotva údy svými hýbati, neboť byly dosud účinkem elektrického proudu ochromeny. Ač rány na rukou působením chladné vody nyní méně pálily, nemohl rukou následkem částečného ztrnutí, v jakémž se nalézal, ku plavbě použiti. Hrabě Sandorf nesměl jej proto ni na okamžik pustiti, nechtěl-li jej nechati zahynouti, a přece musil se již dosti namáhati, aby sama sebe zachránil.

Za několik okamžiků dleli již oba podle sebe, stojíce na výstupku . . .
(Str. 86.)

Mimo to znepokojovala jej úplná nejistota o tom, kam podzemní proud tento směřuje, kde končí anebo v které řece nebo v kterém moři se ztrácí. I kdyby hrabě Sandorf byl věděl, že tok tento sluje Foiba, nebyla by situace jeho bývala méně zoufalou, poněvadž neví se vůbec, kam dravé vlny tyto spějí. Uzavřené láhve, kteréž hozeny byly do vln při vstupu jich do jeskyně, neobjevily se již v žádné řece, ni v žádném potoku Istrie. Vysvětlováno to tím, že buď roztráštěly se při plavbě podzemními klenbami nebo že proudem strženy byly do některé rozsedliny neb některého otvoru v kůře zemské.

Uprchlíci unášeni byli neobyčejnou rychlostí. Okolnost tato usnadňovala hraběti Sandorfovi udržeti se nad vodou.

Štěpán Bathory nebyl si již stavu svého vědom. Tělo jeho v rukou hraběte Sandorfa bylo úplně nehybné. Tento namáhal se a zápasil za oba, cítil však, že síly jeho budou záhy vyčerpány.

K nebezpečí, že budou vrženi velkou silou proti některému skalisku vyčnívajícimu, proti stěně jeskyně neb výstupku klenby, pojilo se nebezpečí ještě jiné, mnohem větší, že budou uchvázeni některým vírem, jenž tvořil se tam, kdež náhlým odrazem vod od stěn pravidelný proud byl rušen a zúžován. Dvacetkrát cítili se přitahováni neodolatelnou silou maelstromského víru v taká nebezpečná místa. Strženi jednou v pohyb točivý a vrženi pak opět na obvod víru, nemohli se vymknouti z něho až teprve, když vír sám o překážky se tříštil a lámal.

Půl hodiny uplynulo při takové plavbě, kdy každou minutu, ano každou vteřinu smrt jim hrozila.

Matyáš Sandorf, jsa vůle a vytrvalosti téměř nadlidské, neochaboval dosud. Byl tomu vlastně rád, že soudruh jeho pozbyl téměř zcela citu a vědomí. Kdyby byl v něm žil pud po sebezachování, byl by se bránil, zmítal. Hrabě Sandorf byl by musil svést s ním boj, aby jej své vůli podmanil. A tu byl by jej snad musil opustiti, nebo byli by se oba potopili.

Avšak tento stav nemohl trvati dlouho. Síly hraběte Sandorfa počaly přece ochabovati. V některých okamžicích, když nadzdvihl hlavu Štěpána Bathoryho, ponořila se hlava jeho samého do vln. Chvillemi docházel mu dech. A tu se potápěl, dusil se a musil zápasiti proti ztrnulosti se ho zmocňující.

Několikrát musil pustiti svého soudruha, jehož hlava se ihned potopila, leč podařilo se mu vždy chopiti se ho opět, a to vše dělo se v divokém letu vod, kteréž, jsouce na mnohých místech skalisky stísněny, s hukotem děsným se o ně rozbíjely.

Za krátko hrabě Sandorf měl se za úplně ztracena. Tělo Štěpána Bathoryho vymknulo se mu náhle a uniklo mu úplně. Posledním úsilím snažil se opět se ho chopiti... Leč nenalezl ho a ponořil se vysílen sám ke dnu.

V okamžiku tom prudký náraz do ramene probudil jej opět ku vědomí. Hmátl maně rukou ve směru tom a prsty jeho, sevřevše se, chopily se kořenů, kteréž do vody splývaly.

Byly to kořeny stromu jakéhosi, unášeného proudem. Matyáš Sandorf chytil se křečovitě kmene toho a dostal se opět na povrch. Poté, třímaje jednou rukou kmen, hledal rukou druhou svého druha, ve vlnách zmizelého.

Několik okamžiků na to byl Štěpán Bathory přítelem svým za rameno zachycen a vytažen na kmen, na němž nyní i Matyáš Sandorf místo zaujal.

Oba unikli nyní zatím nebezpečí že utonou, avšak osud jich spojen byl s osudem tohoto kmene: byli vydáni rozmarům dravého proudu podzemního.

Hrabě Sandorf vysílen namáháním, pozbyl na okamžik opět vědomí. Jakmile ho opět nabyl, bylo první jeho myšlenkou, pečovati o to, aby se Štěpán Bathory s kmene nesvezl.

Z opatrnosti zaujal místo za ním, aby jej lépe držeti mohl. Poté zrakem svým bedlivě zíral vpřed. Pro případ, že by zásvit denního světla vnikl do jeskyně, mohl jej ihned pozorovati. Nic však nenasvědčovalo tomu, že se nalézají na blízkou východu ze záhadného podzemního tohoto průplavu.

Situace uprchlíků se nyní poněkud zlepšila. Kmen byl as dvanáct stop dlouhý a kořeny jeho, opírajíce se o vodu, bránily, by se náhle nepřevrátil. Stálost polohy jeho přes četné překážky v proudu zdála se proto zabezpečenou. Co rychlosti se týče, nebyla zajisté menší tří mil za hodinu a rovnala se rychlosti proudu, jenž jej unášel.

Hrabě Matyáš Sandorf nabyl nyní opět chladnokrevnosti. Snažil se předem probuditi k životu svého druha, jehož hlava spočívala na jeho kolenou. Shledal, že srdce jeho ještě bije, že však sotva dýchá.

Naklonil se proto k ústům jeho, aby do plic jeho vniknouti mohl opět proud vzduchu. Snad tato ztrnulost nezničila dosud úplně činnost jeho organismu.

A skutečně Štěpán Bathory za nedlouho lehce se zachvěl. Mocnější oddychování otevřelo ústa jeho.

Konečně i několik slov splynulo se rtů jeho:

„Má žena! . . . Dítě! . . . Matyáši!“

V slovech těch obsažen byl celý život jeho.

„Štěpáne! Slyšíš mne? . . . slyšíš mne?“ tázal se hrabě Sandorf. Musil křičeti, aby přehlušil hukot vod.

„Ano . . . Ano . . . Slyším . . . Mluv! . . . Mluv! . . . Vlož ruku svou v ruku moji!“

„Štěpáne, nehrozí nám již nebezpečí neodvratné,“ odvětil hrabě Matyáš Sandorf. „Jsme unášeni na jakémisi kmeni . . . Kam? . . . nemohu říci . . . leč kmene toho se nespustíme již!“

„A věž, Matyáši?“

„Jsme již hodně daleko od ní. Strážcové naši domnívají se zajisté, že jsme našli smrt v těchto vlnách neb v této jeskyni a zajisté nebudou pomýšleti na to, by nás pronásledovali. Nechť proud tento vylévá se kamkoli do řeky nebo moře, doplujeme k místu tomu, a sice za živa! Nechť jen tebe odvaha neopouští, Štěpáne! Bdím nad tebou! Odpočiň ještě, nežli nabudeš sil, jichž budeš míti zapotřebí! V několika hodinách budeme zachráněni. Budeme svobodni!“

„A Ladislav?“ zašeptal Štěpán Bathory.

Hrabě Matyáš Sandorf neodpověděl. Co byl by mohl odvětit? Ladislavu Zathmaru, když byl vykřikl varovná slova oknem, byl zajisté každý útěk učiněn nemožným. Nyní, kdy Zathmar zajisté byl stále bedlivě střežen, nebylo možno druhům jeho nic již pro něj učiniti.

Hlava Štěpána Bathoryho zatím opět bezvládně klesla na zad. Nedostávalo se mu zajisté ještě tělesných sil a vůle, aby ztrnulost mohl přemoci.

Avšak hrabě Sandorf bděl nad ním, hotov ke všemu a odhodlán opustiti i kmen, kdyby se byl roztránil o některou z překážek, kterým v temnotě tak úplné nebylo možno se vyhnouti.

Byly as dvě hodiny z rána, když rychlost proudu a tudíž i rychlost kmene zdála se očividně zmirňovati. Bylo zřejmo, že průplav podzemní se šířil a že vody, majíce tu mezi stěnami odtok volnější, tekly mnohem pomaleji. Mohlo se z okolnosti té i souditi, že východ z této jeskyně podzemní není již příliš vzdálen.

Leč zatím co stěny jeskyně od sebe se vzdalovaly, nížila se klenba její. Zdvihl-li hrabě Sandorf ruku, mohl dotknouti se nepravdělných útvarů břidlicových, jež nad jeho hlavou tvořily strop.

Někdy též slyšel zvuk, jakoby třením způsobený: byly to kořeny stromu přímo vzhůru se pnoucí, kteréž o strop jeskyně se třely. Následkem toho kmen zachvíval se často pod mnohými nárazy,

Štěpán Bathory byl přítelem svým za rameno zachycen . . .
(Str. 91.)

odrážel se a rychlost jeho se zmirňovala, otáčel se kolem sebe a byl zmítán tak, že uprchlíci obávali se již, že s něho spadnou.

I když se tomuto nebezpečí, jež několikráte se naskytl, vyhnuli, zbývalo jiné ještě, jehož všechny následky hrabě Sandorf klidně uvažoval a kteréž vznikalo tím, že strop jeskyně stále se nížil. Několikráte již vyhnul se nárazu jen tím, že naklonil tělo rychle vzad, kdykoli ruka jeho skalní výstupek, pod nímž kmen měl plouti, ucítla.

Bude na dále snad i nezbytno do vln se potopiti? On mohl by to ještě zkusiti, leč jak mohl by tu Štěpána zachrániti? A kdyby strop jeskyně na delší vzdálenost byl tak nízkým, že po delší dobu bylo by nutno pod vodou plouti, zdaž by mohl uniknouti odtud ještě za živa? Nikoli, to značilo by pro něj smrt konečně nevyhnutelnou, kdy již byl tolikráte zkáze, hrozící mu v různé podobě, unikl.

Ač Matyáš Sandorf byl neobyčejně odhodlaným, cítil, že se mu srdce nyní úzkostlivě svírá. Tušil, že nastávají poslední okamžiky jeho života. Kořeny stromu třely se stále více o klenbu jeskyně a někdy horní jich část ponořila se tak hluboko, že je vlny zcela pokryly.

„Východ z jeskyně této,“ pravil hrabě Sandorf sám k sobě, „nemůže býti přece již daleko.“

A tu pokoušel se vypátrati, zdaž nějaké světlo, nějaký paprsek neproniká temnotou před ním. Noc musila v této chvíli již dosti daleko pokročiti, takže venku nemohla již vládnouti čirá temnota. Snad osvětlovaly ještě blesky prostor mimo jeskyni? V případě tom bylo by však přece jakési světlo vniklo do průplavu, jenž na dále již snad neposkytoval vodám Foiby odtoku dostatečného.

Leč nikde stopy po světle! Všude jen stále tatáž temnota a týž hukot vod, jichž i pěna stále černou zůstávala.

Náhle udál se prudký náraz! Kmen narazil předním svým koncem o skalní výstupek klenby, jenž hluboko do vln sahal. Při nárazu tom převrátil se kmen úplně. Avšak hrabě Sandorf se ho nepustil. Jednou rukou držel se křečovitě kořenů, druhou rukou zachytil svého druha právě, když jej vlny opět již odnášely.

Poté nechal se uchvátiti a unášeti proudem, i ponořil se do vod, jež se o strop jeskyně rozbíjely.

Trvalo to as minutu. Hrabě Sandorf cítil, že jest ztracen. Bezděčně zatajil však dech svůj, aby zachoval si ještě trochu vzduchu, který v prsou jeho byl uzavřen. Náhle v klínu vln těchto, ač víčka očí jeho byla zavřena, zdálo se mu, jako by se vodami byla mihla

jasná záře. Zablesklo se a za bleskem následoval ihned rachot hromu.

Konečně světlo!

Skutečně potok, když byl opustil temný průplav podzemní, plynul nyní dále pod širým nebem. Leč ke kterému pobřeží směřoval tok jeho? Do kterého moře ústil?

To bylo stále pro uprchlíky otázkou nerozluštitelnou — otázkou života a smrti.

Kmen vynořil se nyní opět na povrch. Štěpán Bathory byl dosud pevně svírán Matyášem Sandorfem, jehož velikému úsilí podařilo se opět vyšinouti jej na kmen a zaujati opětně místo za ním.

Poté rozhledl se hrabě kolem sebe i nad sebou.

Nesmírná temná hmota vztyčovala se v pozadí. Byla to obrovská skála, v níž otvírala se jeskyně, kterouž si vlny potoka průchod byly zjednaly. Že den se již blíží, věstily na obloze vystupující slabé odrazy světelné, jež jevily se oku tak neurčitě, jako v krásných nocích zimních mlhavé mráčky, kteréž zrak stěží dovede rozeznat. Chvillemi osvětlovaly blesky dosud bílou září dolní část obzoru, jsouce provázeny stálým, mnohem však slabším rachotem hromu. Bouře vzdalovala se nebo se rozptylovala, když byla veškerou elektrinu ve vzduchu nashromážděnou strávila.

Hrabě Matyáš Sandorf rozhlížel se v levo i v pravo s opravdovou obavou. Zpozoroval již, že potok řítí se mezi dvěma příkrými kolmými stěnami skalními s rychlostí stále ještě dravou a divokou.

Potok unášel tudíž uprchlíky i dále kol svých vírů, zkázou hrozících, leč nyní prostíral se nad nimi opět aspoň nekonečný prostor a neklonila se nad hlavami jejich klenba stále se nížící, jež každé chvíle výstupky svými hrozila jim lebky rozdrtit. Leč neviděli dosud kol sebe žádných, byť i příkrých břehů, na něž by noha jejich mohla vstoupiti, ni vůbec místa, jež by jim bylo dovolovalo přistáti.

Dvě vysoké stěny skalní tísnily dosud potok; tento podoben byl tudíž dosud úzkému průplavu s příkrými svislými stěnami, kteréž vlnami byly uhlazeny, toliko strop skalní scházel.

Štěpán Bathory probudil se účinkem chladných vln, když se byl posledně před východem z jeskyně ponořil, opět k životu.

Vyhledal nyní rukou svojí ruku hraběte Sandorfa. Tento sklonil se nad ním a zašeptal:

„Jsme zachráněni!“

Měl právo, pronést tato slova již nyní? Zachráněni byli, jak děl — a přece nevěděl sám, kam je tyto vlny unášejí, kterou zemí plují ani kdy budou moci kmen opustiti. Leč důvěra jeho i vůle

nabyly u něho opět takové převahy a mohutnosti, že vzchopiv se na kmeni, zvolal třikráte jasným hlasem:

„Zachráněni! Zachráněni! Zachráněni!“

Kdo byl by ostatně tato slova slyšel? Na těchto příkrých skaliskách, jimž nedostává se plodné půdy a jež skládají se z vrstev břidlice a křemence, a kde dosud není tolik prsti, aby tu křoviny růsti mohly, nedlela zajisté žádná bytost lidská. Krajina, jež se za skalními břehy rozkládala, nelákala lidi zajisté též ku pobytu.

Jest to smutný kus země, kterou protéká potok tento, uzavřený v žulové stěny. Žádný přítok jej nenapájí. Žádný pták nepoletuje nad jeho hladinou, ano ni ryby neodvážejí se v příliš nepokojné vlny jeho. Tu a tam vystupují z něho balvany neútvárné, jichž vrchol, byv dříve zaplaven, nyní opět již oschl. Bylo viděti, že potok stal se jen proto tak divokým a dravým, poněvadž se následkem velikých lijáků posledních okamžitě byl rozvodnil. Jindy řečištěm jeho plynul jen obyčejný potok horský.

Uprchlíci neobávali se, že kmen vržen bude proti některému takovému skalisku. Mijel je sám, sleduje stále jen proud, kol nich dále kvapem spějí.

Avšak právě proto nebylo možno vyvésti jej z proudu toho, aneb rychlost jeho zmenšiti, tak aby bylo lze břehu dosíci, když by bylo možno i záhodno na něj vstoupiti.

Za takových okolností uplynula ještě asi hodina, aniž uprchlíci byli nuceni učiniti opatření, by nějaké, znovu jim hrozící nebezpečí odvrátili. Na dálném obzoru míhaly se poslední blesky a stopy bouřky jevíly se ještě jen v dunivém hřmění, vycházejícím z mraků, v temných vrstvách nad obzorem nakupených.

Den počal jasněji již svítati a osvětloval oblohu, noční bouří z větší části očištěnou a vyjasněnou. Byly asi čtyři hodiny z rána.

Štěpán Bathory polovztyčen spočíval nyní v ramenou hraběte Sandorfa, jenž bděl za oba.

V okamžiku tom zvuk vzdálené rány zalétl k nim směrem jihozápadním.

„Co jest to?“ tázal se hrabě sama sebe. „Jest to snad výstřel z děla, jenž oznamuje, že některý přístav jest opět otevřen? A jaký to může býti přístav. Snad Terst? Nikoli, neboť tam, kdež slunce má vyjít, jest východ. Snad jest to Pulje na nejjižnějším konci Istrie. Avšak tu...“

Druhý výstřel zazněl nyní a za nim následoval skorem ihned výstřel třetí.

„Tři rány z děla?“ děl hrabě Sandorf. „To jest snad spíše znamením o uzavření přístavu, jež dává se lodím, kteréž chtějí se vydati na širé moře? Souvisí to snad i s útekem naším?“

Toho musil se Matyáš Sandorf ovšem obávat. Zajisté neopomenuly úřady ničeho, čím by mohli zabrániti, aby uprchlíci, o nichž se musilo souditi, že k pobřeží se obrátí, úplně dosahu jich moci neunikli.

„Bůh pomozíž nám!“ šeptal hrabě Sandorf. „On jediný nás může nyní zachrániti.“

Kolmé stěny, v kterýchž byl potok stěsnán, počaly se nyní snižovati a od sebe stále více se vzdalovati. Leč z okolní krajiny nebylo lze dosud ničeho spatřiti. Příkré vrcholky uzavíraly obzor a dovolovaly zraku jen na několik set kroků se rozhlédnouti. Orientovati se bylo dosud nemožno.

Řečiště potoka, nyní mnohem širší, umožňovalo, že vlny pomaleji tu mohly plynouti. Několik kmenů a pařezů stromů, kteréž byly vyvráceny na horním toku téhož, unášeny byly mírnou rychlostí.

Červnové jitro toto bylo dosti chladné. Uprchlíci chvěli se zimou ve svém oděvu promočeném. Bylo již záhodno a nejvýše na čas, aby mohli uchýliti se do nějakého úkrytu, kdež by mohli oděv osušiti.

As o 5. hodině uzřeli, že poslední vrcholky ustoupily nízkým břehům, za nimiž prostírala se pustá rovina. Foiba, tekouc na konci řečištěm téměř půl míle širokým, rozlévala se konečně v takové šíři, že tok její byl tu spíše laguně podobný. V pozadí, na západě, objevilo se několik bárek, z nichž některé ještě byly zakotveny, kdežto jiné při ranním větříku k plavbě se již chystaly. Jich objevení zdálo se svědčiti, že laguna tato jest jen zálivem hluboko do pobřeží vnikajícím. Moře nebylo zajisté již vzdálené i bylo záhodno dostihnouti ho co nejdříve. Útulku u rybářů oněch žádati nebylo by však opatrně. Značilo by to odvážit se v nebezpečí, že budou vydáni — jestliže rybáři již zpraveni byli o jich útěku — rakouským četníkům, kteříž zajisté již po nich pátrali a v okolním kraji hlídku konali.

Matyáš Sandorf nevěděl, co dále činiti, když tu kmen, zachytiv se o jakýsi kořen pod hladinou vodní, na levém břehu laguny náhle se zastavil. Kořeny jeho připíaly se v tyto pahýly, pod vodou čnějící tak, že kmen položil se nehybně proti břehu, jako loď kotvou upevněná.

Hrabě Sandorf vystoupil na břeh velice opatrně; chtěl se dříve přesvědčiti, že jich nikdo nepozoruje.

Pokud zrakem se mohl rozhlednouti, neviděl nikoho, rybáře ni jiného obyvatele tohoto břehu laguny.

A přece dlel na blízku sotva dvě stě kroků vzdálen člověk, jenž leže na písku, mohl odtud uprchlíky zcela dobře pozorovati.

Hrabě Sandorf, maje se za bezpečna, sestoupil opět až ke kmeni, chopil se druha svého a odnesl jej na ramenou na břeh, aniž věděl, na jakém místě se nalézá a jakým směrem se dále má ubírat.

V pravdě tato rozsáhlá hladina vodní, do níž potok končil, nebyla ni lagunou ni jezerem, nýbrž skutečným zálivem, jenž v době přílivu vodou se zcela naplňoval.

Toku, jenž tu — na západním pobřeží istrijském mezi Orserou a Rovinjí — ústil, dáno zde jméno průplav římský, neboť nikdo ovšem nevěděl, že jsou to vlny Foiby, kteréž, řítíce se v době velikých lijáků zmíněnou jeskyní podzemní, tuto do průplavu se vlévají.

Několik kroků od místa, kde uprchlíci přistáli, stála chyše některého lovce. Tam uchýlil se hrabě Matyáš Sandorf a Štěpán Bathory, když se poněkud byli zotavili a sil nabyli. Svlékli oděv, kterýž paprsky slunce osušiti měly a vyčkávali, co dále se stane.

Rybářské barky vypluly zatím z průplavu římského. Pokud zrak mohl dohlédnouti, byla země pustá.

Nyní povstal muž, jenž byl svědkem výjevu onoho, přiblížil se k chyši, jako by chtěl se o všem lépe přesvědčiti, a zmizel pak za mírným návrším na straně jižní.

Tři hodiny poté Matyáš Sandorf a Štěpán Bathory oblekli opět oděv, poněkud sice ještě vlhký, bylo však nutno, vydati se již dále.

„Nemůžeme déle zůstat v této chyši,“ pravil Štěpán Bathory.

„Jsi dosti silným, abys mohl další cestu nastoupiti?“ tázal se Matyáš Sandorf.

„Jsem hladem téměř vysílen!“

„Musíme se tudíž pokusiti o to, dostihnouti pobřeží. Snad naskytne se nám tam příležitost, opatřiti si potravu a snad i odplouti. Nuže, pojď, Štěpáne!“

A oba opustili chyši, seslabeni spíše hladem nežli únavou.

VIII.

Stihání.

Hrabě Sandorf měl v úmyslu, sledovati jižní břeh průplavu limského a dostihnouti takto břehu mořského.

Kraj byl sice opuštěn, byl však prorýván četnými potoky, jichž vlny vesměs k zálivu spěly.

Tato síť vodní proměňovala celý kruh země, hraničící se zálivem tím, v jediný téměř močál, jenž neposkytoval nikde pevné opory. Uprchlíci obrátili se tudíž přímo k jihu; směr bylo jim lze poznati podle slunce, pozvolna nad obzorem vystupujícího.

Dvě hodiny kráčel takto Matyáš Sandorf a Štěpán Bathory, aniž potkali jedinou bytost lidskou; nemohli však též ukojiti hlad, jenž je mučil.

Konečně octli se v krajině méně pusté. Přišli k cestě, jež probíhala krajem od východu k západu a spatřili za ní mílový kámen, z něhož však nemohli seznati nikterak, kterou krajinou nazdařbůh se ubírají. Avšak několik řad keřů morušových a poněkud dále i pole prosem oseté, dovolilo jim, ne-li hlad zcela ukojiti, aspoň žaludek na čas oklamati.

Mohli takto dostihnouti aspoň pobřeží dříve, než by klesli vyhladověni. Avšak poněvadž země tato byla obydlenu — pole dokazovala, že zde ruce lidské pracovaly — musili býti přichystáni, že i s lidmi se setkají.

Stalo se tak o poledni. As pět nebo šest chodců objevilo se na cestě.

Z opatrnosti chtěl se jim hrabě Sandorf vyhnouti. Na štěstí spatřil as padesát kroků na levo od silnice dvorec, jenž z valné části v troskách se nalézal. Tam uchýlili se oba, dříve než byli zpozorováni, a ukryli se v jakémisi temném sklepení, sloužícím za zásobárnu neb špižírnu. Kdyby některý chodec byl se před tímto dvorcem zastavil, nemohli být zde zpozorováni; byli však nuceni, prodlíti tu až do noci.

Zmínění chodci byli dílem rolníci, dílem dělníci ze soliváren. První hnali stádo husí, nepochybně na trh do některého města nebo vesnice, jež nemohly býti od průplavu limského příliš vzdáleny.

Ženy i muži měli přímořský kroj, se šperky, penízky, náušnicemi, křížky na prsou a filigranovými pracemi i závěsky, jež oby-

čejně zdobí oděv obou pohlaví. Dělníci oděni byli mnohem jednodušeji, nesli pytle na zádech a v ruce měli hole. Šli dle všeho do práce do blízkých soliváren.

Někteří, přišedše před opuštěný dvorec, stanuli na chvíli, ano usedli na práh dveří. Hovořili hlasitě a velmi živě, avšak jen o věcech, jež týkaly se jich zaměstnání.

Oba uprchlíci, schouleni v koutě, naslouchali pozorně.

Snad již tito lidé zpraveni byli o jejich útěku a mluvili o něm? Snad prohodí i několik slov, z nichž hrabě Sandorf a druh jeho budou moci seznati, ve kterém kraji Istrie se octli?

Leč ani slova nebylo o tom proneseno, bylo tudíž nutno, obmeziti se na pouhé domněnky.

„Tito venkované nezmiňují se o našem útěku,“ prohodil hrabě Matyáš Sandorf, „nevědí dosud as ničeho o něm!“

„To ovšem bylo by důkazem,“ odvětil Štěpán Bathory, „že jsme již dosti daleko od pevnosti vzdáleni. Nepřekvapuje mne to ovšem, pomyslí-li na rychlost proudu, jenž pod zemí nás unášel.“

„Ano, tak tomu as jest!“ odvětil hrabě Sandorf.

Avšak za dvě hodiny na to slyšeli, jak nějakí dělníci, jdouce kolem dvorce, aniž se tu zastavili, mluví o oddělení četnickém, kteréž před branou městskou byli spatřili.

Před branou k t e r é h o města? . . . Dělníci je nejmenovali.

To, co tuto slyšeli, musilo však uprchlíky znepokojiti. Jestliže četníci ve větším počtu procházeli krajem, bylo nepochybně, že je stíhají.

„A přece,“ pravil Štěpán Bathory, „musilo se z okolností, za kterých jsme uprchli, souditi, že jsme zahynuli. Podivno tudíž, že nás pronásledují . . .“

„Nebudou nás pokládati za mrtvé dříve, dokud nenaleznou naše mrtvoly,“ odvětil hrabě Sandorf.

Nechť tomu tak či onak, něbylo již pochyby, že policie vyvíjela horlivou činnost a že po uprchlících pátrala. Rozhodli se proto, zůstatí ve dvorci skryti až do noci. Hlad je opět mučil, leč přes to neodvážili se opustiti svoji skrýši a — dobře učinili.

As o páté hodině odpolední dupot koní zazněl na cestě, po níž se četa jezdců ke dvorci blížila.

Hrabě Sandorf, jenž schýlen doplížil se až ke vratům dvora, vrátil se rychle ke svému druhu a vtáhl ho do nejtemnějšího kouta sklepení. Tam ukryli se oba pod hromadou lupení a chovali se zcela tiše. Půl tuctu četníků, vedených strážmistrem, jelo po silnici směrem k východu. Zdaliž se ve dvorci zastaví? Hrabě Sandorf

tázel se tak s nemalou obavou. Kdyby četníci prohledali tento polozřícený dům, našli by jistě osoby v něm ukryté.

A četa jich tu skutečně stanula. Strážmistr ji zastavil. Dva četníci a on sestoupili s koně, ostatní zůstali v sedle.

Těmto dán rozkaz, aby projeli krajem, s průplavem limským sousedícím, aby jej prohlédli, a na to aby se vrátili ke dvorci, kdež budou do sedmi hodin večer očekáváni.

Čtyři četníci na rozkaz tento ihned odjeli. Strážmistr a druzí dva četníci přivázali koně své ke mříži, jež dvorec obkličovala. Pak usedli venku a rozhovořili se. Uprchlíci mohli ze svého úkrytu vše slyšeti, co četníci mluvili.

„Dnes večer vrátíme se do města a obdržíme tam rozkazy pro noční službu,“ odvětil strážmistr na otázku jednoho z četníků. „Snad dojdou telegraficky z Terstu již nové zprávy.“

Město blízké nebylo tudíž Terst: hrabě Sandorf si to dobře vryl v paměť.

„Nemohlo by se státi“ prohodil druhý četník, „že uprchlíci, co je tuto hledáme, obrátili se směrem opačným a dostihli již pobřeží zálivu kvarnerského?“

„Jest to ovšem možno,“ odvětil první četník, „neboť pobřeží ono zdálo se snad uprchlíkům skýtatí větší bezpečnost, než tyto břehy.“

„Učinili-li tak,“ doložil strážmistr, „vydali se rovněž v nebezpečí, že budou vypátráni, neboť celé pobřeží jest střeženo od jednoho konce země ke druhému.“

Druhá věc, jež musila býti zapamatována: hrabě Sandorf a jeho druh našli se tedy ještě na západním pobřeží Istriie, na břehu moře jaderského, a nikoli na pobřeží protějšího zálivu, jenž sahá až ke Řece a hluboko do země vniká.

„Po uprchlících pátrati se bude jistě i v solivárnách piranských a koperských,“ pokračoval strážmistr, „neboť lze se snadno v nich ukryti, bárky se zmocniti a pak Jaderské moře směrem k Benátkám nebo ku Rimini přeplouti.“

„Byli by lépe učinili, kdyby byli zůstali v žaláři!“ odvětil jeden z četníků s filosofickým klidem.

„Ovšem,“ dodal druhý, „dříve nebo později budou přece vypátráni, jestliže mrtvolky jejich nebudou z Foiby vyloveny! Byl by aspoň již všemu konec a my nemusili bychom se v takovém vedru za nimi honiti!“

„A kdo ví, zda skutečně již není všemu konec?“ odvětil strážmistr. „Foiba snad sama vykonala popravu. Odsouzenci nemohli zvoliti v době rozvodnění potoka horší cestu k útěku!“

Foiba bylo tudíž jméno potoka, jenž hraběte Sandorfa a druha jeho vlnami svými v podzemní jeskyni byl unášel. Pevnost pazinská byla to tedy, do níž byli dopraveni po svém zatčení, v níž byli uvězněni a odsouzeni! Z věže její podnikli tudíž útěk! Tam byli by též odpraveni bývali. Hrabě Sandorf dobře znal Pazin. Byli tedy zpraveni konečně o věci pro ně tak důležité a nemusili již na zdař Bůh ubírat se poloostrovem Istrijským, byl-li útěk vůbec ještě možným!

Četníci nešířili se dále ve svém hovoru; leč několika slovy oněmi dověděli se uprchlíci již vše; co si věděti přáli — vyjímaje snad to, jak jmenuje se město, blízko průplavu limského na pobřeží moře Jaderského ležící.

Zatím strážmistr povstal. Procházel se kolem ohrady dvorce, aby se rozhlédl, zdaž četníci dříve odeslaní se již nevracejí. Dva-kráté neb třikráté vstoupil do pobořené budovy a prohlédl jednotlivé její místnosti, čině tak ale spíše ze zvyku nežli z podezření, že by tu stíhaní mohli býti ukryti. Přišel též až ke dveřím sklepení, v němž byl by uprchlíky zajisté spatřil, kdyby v něm nebyla vládla úplná temnota. Ano vstoupil i do místnosti té a dotkl se bodákem svým hromady lupení, v níž uprchlíci byli skryti, aniž však jich zasáhl.

Ve chvíli té Matyáš Sandorf a Štěpán Bathory prožili veškeré stupně obav, strachu a úzkosti. Byli však odhodláni draze zaprodati život svůj, kdyby zde skutečně byli vypátráni.

Zamýšleli pro případ ten vrhnouti se na strážmistra, použití překvapení jeho, vyrvati mu zbraň, útočiti naň i na dva druhé četníky a zabiti je nebo dáti se od nich zabiti.

Strážmistr však v okamžiku tom byl již vyvolán ven a opustil sklepení dříve, nežli něco podezřelého zpozoroval. Čtyři četníci, vyslaní na hlídku, byli se vrátili ke dvoci. Přes veškeré své úsilí nenalezli v celém kraji, ohraničeném průplavem, pobřežím a silnicí, stopy po uprchlících.

Nevraceli se však sami. Jakýsi muž je doprovázel.

Byl to jistý Španěl, jenž pracoval obyčejně v sousedních solivárnách. Vracel se právě k městu, když jej četníci potkali. Poněvadž jim děl, že prošel celým pruhem země mezi městem a solivárnami, rozhodli se přivésti jej k strážmistrovi, aby se ho dotazoval. Muž se nevzpíral jíti s nimi.

Když octl se tváří v tvář strážmistrovi, tázal se ho tento, zdaž dělníci v solivárnách nezpозorovali dva cizince.

„Nikoli,“ odvětil muž ten, „avšak když dnes ráno opustil jsem město, viděl jsem dva muže vystoupiti na břeh na konci průplavu.“

„Dva muže, díš?“ tázal se strážmistr.

„Ano, avšak poněvadž všichni na venkově domnívali se, že poprava byla vykonána dnes ráno v žaláři pazinském a poněvadž nikdo nevěděl dosud o útěku vězňů, nevšimal jsem si příliš těchto dvou mužů. Nyní teprve vím, oč se jedná. Nedivil bych se, kdyby oba ti lidé byli uprchlíky.“

Hrabě Sandorf a Štěpán Bathory slyšeli v úkrytu svém dobře každé slovo tohoto rozhovoru, jenž byl pro ně tak důležit. Byli tudíž přece zpozorováni, když na břeh vystupovali.

„Jak se jmenuješ?“ tázal se strážmistr dále.

„Karpena, jsem dělníkem v blízkých solivárnách.“

„Poznal bys opět muže, kteréž jsi dnes ráno u průplavu spatřil?“

„Ano . . . snad!“

„Půjdeš do města, učiníš tam oznámení o tom, co jsi viděl, a budeš policii po ruce.“

„Učiním, jak přikazujete.“

„Víš, že vypsáno jest pět tisíc zlatých odměny pro toho, kdo uprchlíky vypátrá?“

„Pět tisíc zlatých!“

„A že káznice čeká toho, kdož by je u sebe skrýval?“

„Slyším to od vás po prvé.“

„Jdi nyní!“ děl strážmistr.

Výpovědi Španělovy měly aspoň za následek, že četníci dvorec opustili. Strážmistr poručil lidem svým vsednouti do sedla, a ač noc již nastávala, odjela celá četa, aby bedlivěji prohledala pobřeží průplavu.

Karpena vydal se ihned na cestu do města, koje se nadějí, že vyzíská si, bude-li mu štěstí jen poněkud přát, vypátráním uprchlíků značnou odměnu. Ze statků hraběte Sandorfa mohla se odměna taková snadno uhraditi!

Hrabě Matyáš Sandorf a Štěpán Bathory zůstali však ještě po nějakou dobu ve sklepení skryti. Věděli nyní, že četníci jsou jim na stopě, že byli spatřeni a že budou snad opět zpozorováni i poznáni: slovem, že půda istrijská neskýtá jim již řádné bezpečnosti. Bylo proto nutno opustiti zemi tu co nejdříve a prchnouti buď do Itálie přes moře Jaderské nebo uniknouti přes Dalmacii mimo obvod říše rakouské.

Prvý směr poskytoval sice naděje ve zdar, s podmínkou ovšem, že by se uprchlíkům podařilo zmocniti se některé bárky nebo že by se jim zdařilo přiměti některého rybláře k tomu, by je převezl na druhý břeh moře Jadeiského.

Zvolen tento směr. O půl deváté hodině, když večer byl dosti temný, hrabě Matyáš Sandorf a jeho druh, opustivše pobožený dvorec, vydali se na cestu směrem východním, aby dostihli břehů moře.

Silnici však opustiti nesměli, nechtěli-li ocitnouti se v močálech. Avšak sledovali-li stále tuto cestu, musili konečně dojíti města, kteréž silnice tato spojovala se srdcem země. To značilo vydati se v největší nebezpečí. Jinak však jednati nebylo možno.

As o půl desáté hodině počaly vystupovati v temnotách na dálku as čtvrt míle obrysy města. Nebylo možná však rozeznati nic bližšího.

Bylo viděti jen skupinu domů na nesmírném, mohutném skalisku. Skála toto ovládá moře a pod ní prostírá se přístav; nad městem vztyčuje se vysoká zvonice, kteráž v temnotě zdála se býti rozměrů mnohem větších.

Matyáš Sandorf nehodlal vstoupiti do města, kdež by přítomnost dvou cizinců byla záhy zpozorována a oznámena. Jednalo se tudíž o to, obejít zdi městské a dosáhnouti, možno-li, na některém místě samého břehu mořského.

Uprchlíci učinili tak, byli však od počátku již sledováni z jisté dálky mužem, který byl je spatřil již na břehu průplavu limského, — Karpenou totiž, jehož výpovědi, před strážmistrem pronesené, uprchlíci sami byli slyšeli.

Skutečně, Španěl když se vracel ke svému domovu, byl se na cestě zastavil a ukryl, aby ze své skrýše lépe mohl pozorovati, co se na cestě děje a kdo po ní kráčí. Náhoda uvedla jej takto opět na stopu uprchlíků.

Skoro v tomtéž okamžiku četa policejních strážníků, jež opouštěla bránu městskou, hrozila jim cestu zatarasiti. Byl nejvyšší čas, aby se uchýlili spěšně stranou od cesty; proto dali se rychle směrem ku břehu podél zdí přístavních.

Na břehu stál skrovný domek rybářův s malými, osvětlenými okny. Dveře byly pootevřeny. Jestli Matyáš Sandorf a Štěpán Bathory zde nenaleznou útulku, nebude-li jich rybář chtíti přijati, pak jsou nezbytně ztraceni.

Hledati však v domku tom úkrytu, značilo: dáti vše, i život v sázku a všeho se odvážiti. Váhati ni otáleli však déle již nemohli.

Hrabě Sandorf a jeho druh spěchali ke vchodu domku, zastavili se však na prahu.

V jizbě spravoval jakýsi muž síť při záři lodní svítilny.

Viděl jsem dva muže vystoupiti na břeh . . . (Str. 102.)

„Příteli,“ děl hrabě Sandorf, „rcete mi laskavě, jak jmenuje se toto město?“

„Rovinj.“

„A ke komu právě vstupujeme?“

„K rybáři Ondřeji Ferratu.“

„Poskytl by nám Ondřej Ferrato útulek pro tuto noc?“

Ondřej Ferrato pohledl na oba muže, přistoupil ke dveřím a zpozoroval odtud četu strážníků, kteří se právě na rohu přístavní zdi objevili. Uhodl nepochybně, kdo se pohostinství jeho dovolává a seznal, že by uprchlíci byli ztraceni, kdyby otálel prosbě jejich vyhověti.

„Vstupte!“ pravil.

Uprchlíci váhali však práh překročiti.

„Příteli,“ pravil hrabě Sandorf, „odměna pěti tisíc zlatých vy-psána jest tomu, kdož vypátrá a vydá odsouzence, kteří prchli z věže Pazinské!“

„Vím o tom.“

„A káznice hrozí tomu, kdo by je u sebe ukryl.“

„Vím taktéž o tom!“

„Mohl byste nás vydati . . .“

„Řekl jsem, byste vstoupili, vstupte tedy!“ odvětil rybář.

A Ondřej Ferrato zavřel za sebou i za uprchlíky dveře právě v okamžiku, kdy četa strážníků již kolem domu kráčela.

IX.

V domku rybářově.

Ondřej Ferrato byl Korsikán, roden ze Santa Manzy, malého to přístavu v okresu sartenském, jenž leží za výběžkem jižní části ostrova.

Přístav ten, jakož i přístav bastijský a přístav města Porta Vecchia jsou jediné přístavy na tomto východním pobřeží Korsiky, kteréž as před 1000 lety bylo rozerváno, nyní však, stálým účinkem proudů mořských a omíláním vln vždy více se vyrovnává: předhoří a výběžky se otupují, zálivy se zanášejí, rozsedliny se vyplňují.

Tam v Santa Manze, na úzkém pruhu moře mezi Korsikou a územím italským, někdy až mezi skaliny průlivu sv. Bonifáce

(mezi Sardiníí a Korsikou) vykonával Ondřej Ferrato svou živnost rybářskou.

Před dvaceti lety pojal za ženu mladou dívku ze Sartene, jež po dvou letech obdařila ho dceruškou, kteráž pokřtěna byla na jméno Marie.

Práce rybářů jest dosti krušná, zvláště když k rybářství pojí se též lov korálů, k vůli nimž dlužno se ponořiti k úskalím na dně v nejnebezpečnějších místech průplavu. Ondřej Ferrato byl však muž odvážný, silný, neunavný a obratný při používání všech druhů sítí. Živnost jeho kvetla. Žena, čilá a rozumná, vedla řádně hospodářství v malém domku v Santa Manze. Oba umějíce čísti, psátí a počítati, byli poměrně dosti vzdělaní, máme-li na mysli, že z 260.000 obyvatelů korsických neumí dosud, jak statistika udává, 150.000 lidí čísti ani psátí.

Mimo to byl Ondřej Ferrato smýšlení francouzského, ač byl původu vlašského jako většina korsických obyvatelů. A tato okolnost v době oné zjedнала mu v okreseu tom jistou nepřízeň.

Skutečně kraj ten, ležící v nejjižnější části ostrova, daleko od Bastie, daleko od Ajaccia, daleko od ústředních míst správy politické a soudnictví, jeví se dosud nepřístupným a uzavřeným ke všemu, co není italským neb sardinským. Tyto politování hodné poměry mohou změnití jen nová pokolení, v jiných názorech vychovaná. K rodině Ferratově chovali tudíž obyvatelé v kraji tom, jak řečeno, nepřízeň více méně zjevnou. Avšak na Korsice od nepřítelství a k zášti není daleko, od zášti pak k násilnictví ještě méně. Několik okolností nahodilých způsobilo konečně zjevnou roztržku.

Jednoho dne Ondřej Ferrato, jehož trpělivost byla již vyčerpána, zabil v návalu hněvu jistého člověka, povahy dosti bídácké, jenž jej byl ohrožoval. Musil proto prchnouti.

Leč Ondřej Ferrato nebyl povahy takové, aby jako jiní byl prchl do divokých pustin a lesů korsických, aby žil v stálém zápasu s policií neb s druhy a přáteli zabitého a aby v krvavé pomstě dále pokračoval, až by jeho samého byla zastihla.

Rozhodl se opustit zemi a odplul potají z Korsiky ke břehům sardinským. Jeho žena, prodavši domek v Santa Manze, nábytek, bárku i sítě, odebrala se s dceruškou svojí v krátké době za ním. Ondřej Ferrato byl odhodlán, nevrátiti se nikdy do své země rodné.

Ostatně vražda ta, ač vykonána byla v nutné sebeobraně, tížila velice svědomí rybáře. Jsa poněkud názorů pověřčivých, kteréž mu již od mládí byly vštěpovány, přál si za čin svůj pokání

činiti a uraženou spravedlnost usmířiti. Myslil, že zavraždění člověka odpuštěno mu bude teprve tenkrát, až zachrání život jiného člověka, byť by tím i život svůj vydal v nebezpečí. Byl odhodlán učiniti tak, jakmile by se mu příležitost k tomu naskytla.

Avšak opustiv Korsiku, neprodlel Ondřej Ferrato dlouho v Sardinii, kdež byl by mohl býti snadno vypátrán. Neobával se sice o sebe, jsa rázným a statečným, chvěl se však o své drahé, kteří by pomstou, již tam rodina na rodině vykonává, nejvíce mohli utrpěti.

Očekával tudíž okamžik vhodný, by nevzbudil nedůvěru nebo podezření a odplul pak do Itálie. V Ankoně naskytla se mu příležitost přelouti moře Jaderské a vystoupiti na břeh istrijský. Použil jí.

Tyto okolnosti byly tudíž příčinou, že Korsikán tento usadil se v malém přístavu rovinjském. Od 17 let prováděl opět svou živnost rybářskou, čímž podařilo se mu zajistiti si opět život dosti bezstarostný. Za devět let po jeho příchodu narodil se mu synáček, jenž byl nazván Ludvíkem, jehož narození však bylo příčinou smrti matčiny.

Od doby té, co stal se vdovcem, žil Ondřej Ferrato jediné své dceři a svému synu. Marie, nyní osmnáct let stará, byla osmiletému bratru svému zároveň i matkou. A nehledě k žalu nad ztrátou statečné své družky, byl Ferrato dosti šťastným, jak jen se jím člověk prací a vědomím vykonané povinnosti státi může. Byl milován v celém kraji, jsa ke všem ochoten a každému dobrou radou po ruce.

Jest nám již známo, že byl považován za velice obratného ve své živnosti. V této řadě úskalí, vinoucí se podél pobřeží istrijského, nemusil litovati dobrých lovů v zálivu před Santa Manzou a v průlivu sv. Bonifáce. Vyznal se záhy dobře také v těchto vodách, kdež mluvilo se tímtéž jazykem, jako na Korsice. K užitku, jaký mu lov v těchto rybami bohatých vodách přinášel, pojila se i odměna za to, že co lodivod provázel lodi v nebezpečných místech pobřeží od Pulje až k Terstu. V domku jeho bylo lze tudíž viděti vždy chudé, kteříž podpory jeho nikoli nadarmo se dovolávali. Dcera jeho Marie podporovala jej horlivě v tomto díle milosrdenství.

Avšak rybář ze Santa Manzy nezapomněl slibu, který si byl učinil: život za život.

Zničil život jednoho člověka. Musil tudíž život jiného člověka zachrániti.

Protož, když uprchlíci octli se na prahu domku, neváhal, ač věděl, kdo jsou a jaký trest mu hrozí, a zvolal k nim: „Vstupte!“ dodav po té ihned: „Nechť bůh nás všecky chrání!“

Četa strážníků kráčela však kolem domku rybářova, ani se tu nezastavivši. Hrabě Sandorf a Štěpán Bathory tudíž v domku rybářově měli se za bezpečny aspoň pro několik hodin nočních.

Dům ten vystavěn byl mimo město, as pět set kroků ode zdi městských za přístavem na vrstvě skalní, jež vztyčovala se nad břehem. Nedaleko od místa toho bily vlny mořské o skalní břehy; moře zdálo se na obzoru býti toliko oblohou k němu se sklánějící ohraničeno. Na jihozápadu, v mírném zaokrouhlení, vnikalo do moře předhoří, jehož záhyb tvoří nevelkou rejdu rovinjskou.

Přízemní domek se čtyřmi jizbami, z nichž dvě vpředu, dvě vzadu se nacházely, a kůlna pokryta šindelem, v níž ukryto bylo náradí rybářské, tvořily celý majetek Ondřeje Ferrata. Lodice jeho byla as 30 stop dlouhá a opatřena vysokým stěžněm a plachtami, hodila se výborně pro rybolov. Nepoužívalo-li se jí, byla uvnitř vodou naplněna a mezi skalisky ukryta; dostati se k ní bylo možno jen pomocí malé kocábky, jež jinak bývala na břeh vytažena. Za domem byl polokruhový ohražený prostor, v němž mezi olivami a morušemi rostly zeleniny. Živým plotem oddělena byla zahrádka tato od potůčka, sotva šest stop širokého.

Takým byl skromný, pohostinský příbytek, do něhož prozřetelnost uprchlíky uvedla, takým byl hostitel, jenž svobodu svoji v nebezpečí vydával, aby jim útulku poskytnouti mohl.

Sotva se dveře za nim zavřely, rozhlížel se hrabě Sandorf a Štěpán Bathory po jizbě, do níž je rybář nejdříve uvedl.

Síň tato byla v domku největší a opatřena nábytkem u velké čistotě udržovaným, což svědčilo o vkusu a pečlivosti bedlivé hospodyně.

„Především — pojíte něčeho?“ tázal se Ondřej Ferrato.

„Ano zmíráme hladu,“ odvětil hrabě Sandorf. „Po dvanáct hodin nepojedli jsme ničeho.“

„Slyšela jsi, Marie!“ zvolal rybář.

Ve chvíli na to prostřela dívka na stůl bílý ubrus, přinesla dva ubrousky, solené maso vepřové, sušenou rybu, chléb, láhev domácího vína a dvě sklenky. Lampa „veglione“ zvaná (to jest lampa olejová s třemi knoty a plaménky) osvětlovala jizbu.

Hrabě Sandorf a Štěpán Bathory usedli ihned ku stolu; síly jejich byly již vyčerpány.

„A vy?“ tázali se rybáře.

„My již večereli,“ odvětil Ondřej Ferrato.

Vyhladovělí shltali — to jediné jest slovo vhodné — záhy jídlo, jež jim tak upřímně a dobrosrdečně bylo nabídnuto.

Avšak pojídajíce, pozorovali stále rybáře, dceru i syna jeho, kteří usedli v koutě jizby, patříce na ně, aniž slova pronesli.

Ondřej Ferrato mohl být tehdy as dvaadvacet let stár. Byl to muž vážného, ano poněkud zasmušilého pohledu, výrazných rysů, tváře opálené, temného, avšak živého zraku. Nosil kroj rybářův moře jaderského, pod nímž jevílo se mohutné a silné tělo.

Marie, jejíž postava upomínala rybáře na zesnulou jeho ženu, byla půvabných tvarů, spíše krásná nežli hezká, měla žárem plannoucí tmavé oči i tmavý vlas, pleť její svědčila o ohnivosti korsické krve. Povinnosti, které již od mládí svého konati musila, učinily z ní dívku vážnou; v jejím chování i v každém pohybu jejím jevíl se klid z chladné rozvahy vyplývající.

Vše svědčilo u ní o odhodlanosti, kterou dovedla si zachovati v jakýchkoli okolnostech, jež osud jí uchystal.

Několikrát již mladí rybáři žádali za ruku její, ona odmítla však vždy, nechtějíc o vdavkách slyšeti. Celý život její náležel otci jejímu a dítěti, jež jí tak ku srdci přirostlo.

Ludvík byl hoch rovněž neohrožený, bedlivý a pracovitý, rybářské práci byl již dobře uvykl. Provázel otce svého při rybolovu, i kdykoli týž cizí lodě do přístavu vodil, maje při tom hlavu nepokrytu, vzdoruje větru i dešti. Bylo viděti, že stane se z něho později statný, zdravý a více nežli smělý muž, jenž bez bázně se v nebezpečí vydává, ano s ním si zahrává.

Miloval svého otce. Sestru svoji zbožňoval.

Hrabě Sandorf pozoroval tyto tři bytosti, jež tak něžná a dojemná láska pojila, velmi bedlivě. Nepochyboval již, že octli se u lidí dobrých, kterým lze se svěřiti.

Když uprchlíci byli pojedli, povstal Ondřej Ferrato a přistoupiv k nim, pravil prostě:

„Jděte spat, panové. Nikdo netuší, že jste zde. Zítřa uvidíme, co dále bude možno činiti.“

„Nikoli, Ondřeji Ferrato!“ odvětil hrabě Sandorf. „Nyní hlad náš jest ukojen! Nabyli jsme opět svých sil! Opustíme proto ihned tento dům, v němž naše přítomnost jest tak velikým nebezpečím pro vás i vaší rodinu!“

„Ano, odejděmež,“ dodal Štěpán Bathory. „Bůh odměň vás za vše, co jste pro nás učinil!“

„Jděte spat, nelze jinak!“ pravil rybář. „Celé pobřeží jest tento večer střeženo. Veškeré přístavy jsou na rozkaz uzavřeny. Tuto noc nelze nic činiti.“

„Budiž tedy tak, chcete-li tomu!“ odvětil hrabě Sandorf.

„Chci tomu!“

„Jen slovo ještě! Od které doby jest náš útěk znám?“

„Od dnešního rána!“ odvětil Ondřej Ferrato „Avšak ve věži Pazinské byli jste čtyři . Nyní jste pouze dva. Jak se praví, byl třetí vězeň propuštěn .“

„Sarkany!“ zvolal Matyáš Sandorf, potlačuje stěží hněv, jenž se ho zmocňoval, když připomenul si toto jméno proklaté.

„A čtvrtý? . . .“ tázal se Štěpán Bathory, aniž se odvážil větu dokončiti.

„Čtvrtý vězeň ještě žije,“ odvětil Ondřej Ferrato. „Poprava byla odročena.“

„Žije!“ zvolal Štěpán Bathory.

„Ano!“ prohodil hrabě Sandorf posměšně a trpce zároveň. „Čekají, až nás opět dostihnou, aby nám dopřáli radosti, zemřítí společně!“

„Marie,“ pravil rybář, „odveď naše hosty do jizby vzadu ku plotu vedoucí, ale nerozsvěcuj! Není třeba, aby dnes večer bylo vidět v jizbě té z venčí světlo. Po té můžeš odebrati se na lože. Já a Ludvík budeme bdít!“

„Ano, otče!“ děl hoch.

„Pojďte, pánové!“ pravila dívka.

Hrabě Matyáš Sandorf a druh jeho stiskli srdečně pravici rybářovu.

Po té odebrali se do jizby, kdež očekávaly je dvě žíněnky, na něž mohli konečně ulehnouti po tolika námahách a útrapách.

Zatím opustil Ondřej Ferrato se svým synem domek. Chtěl se přesvědčiti, že nikdo na blízku, na břehu neb za potokem neslídí a dům nestřeží. Nenalezl nikoho. Uprchlíci mohli tudíž klidně až do svítání odpočívati.

Noc uplynula bez všeliké příhody. Rybář vyšel ještě několikráte z domu. Nespatriil nikde nic podezřelého.

Druhého dne, 18. června, odebral se Ondřej Ferrato mezi tím, co hosté jeho ještě spali, až do středu města a na nábřeží přístavní, aby dověděl se nových zpráv. Na mnohých místech kupili se zvědavci spolu hovořící.

Plakáty, od včerejška nalepené, oznamovaly útěk vězňů, zmiňovaly se o slíbené odměně i trestu, hrozícím osobám, jež by uprchlíky přechovávaly. Návěští tato byla předmětem rozhovorů. Lidé promlouvali o nich, sdělovali si novinky, opakovali pověsti a domněnky, z nichž však nebylo lze něčeho určitého neb nového se

dověděti. Nic nenasvědčovalo tomu, že hrabě Sandorf a druh jeho zpozorováni byli v okolí, ano nikdo netušil ani, že dlí v kraji rovinjském.

Avšak as o deváté hodině, když strážmistr a lidé jeho byli opět do Rovinje po noční své hlídce přibyli, rozšířila se po městě pověst, že dva cizinci zpozorováni byli čtyřiadvacet hodin před tím na břehu průplavu limského. Četníci projeli celým krajem až k moři, pátrajíce po stopě uprchlíků, leč marně.

Žádná známka nenasvědčovala tomu, kterým směrem se dali. Podarilo se jim snad dostihnouti pobřeží, zmocniti se některé bárky a vystoupiti na jiném místě Istrie, nebo dokonce přeplouti moře a uprchnouti vůbec mimo hranice rakouské? Dle všeho se tak souditi musilo.

„Stát uspoří aspoň pět tisíc zlatých!“ pravili jedni.

„A peněz těchto může býti lépe použito nežli za odměnu uda-vačům!“

„Zajisté! Odsouzencům podaří se zajisté uprchnouti!“

„Uprchnouti! Co myslíte? Není jim toho již třeba. Jsou jistě již na druhé straně a v bezpečnosti!“

Soudí-li se podle projevů takých a podle hovoru podobného, vedeného v skupinách rolníků, dělníků a měšťáků, klonilo se mínění veřejné spíše na prospěch obžalovaných, aspoň mezi těmi obyvateli přímořskými, kteříž byli původu slovanského nebo vlašského.

Rakouští úředníci nemohli tudíž očekávati, že někdo z občanův těchto zprávu o uprchlících podá. Nezanedbali však ničeho, aby je vypátrali. Veškerá stráž a veškeré mužstvo četnické bylo již záhy z rána rozesláno na veškeré strany a mezi Rovinjí, Pazinem a Terstem vyměňovány neustále telegrafické depeše.

Když se Ondřej Ferrato o jedenácté hodině do domku svého vrátil, přinesl tyto novinky, kteréž uprchlíky mohly spíše potěšiti nežli zarmoutiti.

Hrabě Matyáš Sandorf a Štěpán Bathory, jimž Marie do jizby, v níž noc strávili, snídání přinesla, pojídali je právě, když se rybář vrátil. Několik hodin spánku, syté pokrmy a veškerá ta péče o ně navrátily jim opět síly a vyhladily veškeré stopy únavy.

„Nuže, příteli?“ tázal se hrabě Matyáš Sandorf, sotva Ondřej Ferrato dveře za sebou zavřel.

„Soudím, pánové, že prozatím nemusíte se ničeho obávat.“

„Co mluví se ve městě?“ tázal se Štěpán Bathory.

„Mluví se sice o tom, že včera zpozorováni byli dva cizinci, jak vystupovali na břeh průplavu limského... jste-li to vy, pánové...“

Prekvapen ocitl se tváří v tvář Španělu . . . (Str. 118.)

„Ano, jsme to my,“ odvětil Štěpán Bathory „Jistý muž, dělník ze soliváren, nás spatřil a prozradil.“

Uprchlíci vyprávěli po té Ondřeji Ferratu, co slyšeli v položbořeném dvorci, mezitím co v něm byli skryti.

„A nevíte, kdo jest onen udavač?“ tázal se důrazně rybář.

„Neviděli jsme ho,“ odvětil hrabě Sandorf „Slyšeli jsme jej toliko!“

„To jest velice nemilé,“ odvětil Ondřej Ferrato. „Důležité však jest, že pronásledovatelé ztratili stopu vaši. Ostatně i kdyby někdo měl podezření, že uchýlil jste se do domku mého, nemusíte se obávat, že naskytne se zde udavač, jenž by úkryt váš vyzradil. Smýšlení lidu v celém kraji jest vám příznivo.“

„Ano,“ odvětil hrabě Sandorf, „a nejsem tím překvapen. Lid v tomto kraji jest dobrý. Dlužno však počítati i s úřady, a tyto neopomenou zajisté ničeho, aby se nás opět zmocnily!“

„V tomto ohledu,“ pravil rybář, „můžete býti upokojen tím, že všeobecně se soudí, že jste již na druhé straně moře Jaderského.“

„Dej Bůh, aby tomu již záhy tak bylo!“ dodala Marie, sepnouc ruce jakoby k modlitbě.

„Stane se tak jistě, milé dítě,“ pravil hrabě s přízvukem nezlozmné důvěry. „Nebe nám pomůže...“

„I já, pane hrabě!“ pravil Ondřej Ferrato. „Nyní půjdu po svém zaměstnání jako obyčejně. Lidé uvykli si vídati nás denně na břehu spravovat sítě nebo navlhčovati loď naši a není radno, abychom zvyky své nyní měnili. Ostatně musím se rozhlédnouti, jakou povětrnost nám nebe slibuje, dříve nežli se budu moci rozhodnouti. Zůstaňte v této síni. Neopouštějte ji v žádném případě a pod žádnou záminkou. Abyste podezření lépe odvrátili, otevřte okno vedoucí k zahrádce, avšak zůstaňte stále v pozadí jizby a neukazujte se. Vráťím se za hodinu nebo za dvě.“

Řka to, opustil Ondřej Ferrato dům se synem svým. Marie vykonávala před vchodem do domu obvyklé své práce.

Několik rybářů objevilo se na břehu. Ondřej Ferrato chtěl z opatrnosti, nežli sítě po zemi rozprostřel, vyměnit s nimi několik slov.

„Nám právě vhod — věje vítr východní,“ prohodil jeden rybář.

„Ano,“ odvětil Ondřej Ferrato, „a předčerejší bouře vyčistila řádně vzduch!“

„Hm,“ odvětil jiný starostlivě, „větrík mohl by večer vzrůst a změnit se v bouři, jestliže se bóra dostaví.“

„Nu, pak byl by to jen víchř pozemní a moře mezi úskalím zůstalo by klidné.“

„To dlužno teprve vyčkati.“

„Hodláš v noci loviti, Ondřeji?“

„Zajisté, připustí-li toho počasí.“

„Avšak pobřeží jest na rozkaz uzavřeno!“

„Toliko pro velké lodě a nikoli pro bárky, poněvadž se tyto nemohou daleko od břehů vzdáliti.“

„Tím lépe, poněvadž oznamuje se, že od jihu plují celá hejna tumáků a dlužno tedy sítě přichystati.“

„Dobře, leč až dosud ničeho jsme nezmeškali!“ pravil Ondřej Ferrato.

„Snad přece!“

„Buď přesvědčen, že nikoli! Odpluju-li tuto noc, budu loviti u břehů orserských nebo porečských.“

„Čiň, jak ti libo, my však roztáhneme sítě své za skalisky.“

Ondřej Ferrato a Ludvík přinesli po té sítě, ukryté v blízké kolně a rozprostřeli je na písku, aby na slunci vyschly.

As za dvě hodiny po té vrátil se rybář, uloživ synu svému ještě, aby vše k lovu přichystal, do svého domku. Kouřil ještě několik minut z dýmky své na prahu domku a vstoupil po té do jizby ke svým hostům, kdežto Marie zatím v práci své venku pokračovala.

„Pane hrabě,“ pravil rybář, „vítr věje od země a neobávám se proto, že moře bude v noci příliš bouřlivé. Nejlépe bude, chcete-li prchnouti bezpečně, aniž byste stop zanechali, abyste odplul se mnou. Rozhodnete-li se tak, jest nejlépe vyplouti dnes večer as o desáté hodině. V době té doplíte se mezi skalami až k samému příboji mořskému. Nikdo nás nespátří. Lodička má dopraví vás až k bárce, načež ihned odplujeme, což nebude nápadným, poněvadž jest známo, že hodlám tuto noc na lov vyplouti. Bude-li vítr silným, popluji podél pobřeží, abych dopravil vás mimo hranice rakouské, na jih, na území kotorské.“

„A nebude-li vítr příliš silným, co hodláte učiniti?“ tázal se hrabě Sandorf.

„Pak vyplujeme do širého moře,“ odvětil Ondřej Ferrato, „přeplujeme moře Jaderské a vy vystoupíte na břeh italský u Rimini aneb u ústí Pádu.“

„Stačí bárka vaše ku plavbě tak daleké?“ tázal se Štěpán Bathory.

„Ano! Jest to pevná, polokrytá loď, o jejíž bezpečnosti přesvědčil jsem se již častěji se synem svým při bouřích velmi zlých. Všeho nebezpečí ovšem nebudeme prosti . . .“

„Jest přirozeno, že my, jichž život jest ohrožen, musíme se jakéhosi nebezpečí odvážiti. Avšak vy, přáteli, dáte tím i život svůj v sázku . . .“

„To jest mojí věci, pánové,“ odvětil Ondřej Ferrato. „Ostatně konám jen svoji povinnost, chci-li vás zachrániti.“

„Povinnost? . . .“

„Ano.“

A Ondřej Ferrato vyprávěl o oné události svého života, jejíž následkem musil korsický domov svůj opustiti, a připomenul, že dobrý čin, jež hodlá vykonati, jest jen spravedlností požadovanou náhradou za zločin, jež spáchal.

„Šlechtné srdce!“ zvolal hrabě Sandorf, dojat slovy těmi. Po té pokračoval:

„Nechť poplujeme směrem ke Kotoru nebo přes moře Jaderské, bude plavba dosti dlouho trvati a tato dlouhá nepřítomnost vaše může býti lidem v Rovinji nápadna. Nechci, abyste sám, když byste nás dopravil na místo bezpečné, při návratu svém byl zatčen . . .“

„Neobávejte se ničeho, pánové,“ odvětil Ondřej Ferrato. „Prodlím mnohdy, v době velikých lovů, pět až šest dní na moři. Ostatně, jak pravím, jest to mojí věci. Tak nutno jednati: učiním proto tak!“

Proti rozhodnutí rybářovu nebylo lze ničeho namítati. Jím zvolený způsob útěku byl zajisté nejlepší a dal se dosti snadno provésti, poněvadž bárka — jak doufali — mohla odolati rozmarům moře.

Jen při odplutí bylo zapotřebí největší opatrnosti. Očekával právem, že noc bude velmi temnou a že ani paprsky měsíce tmou nebudou rozptylovati. Mimo to snášela se večer nad pobřežím obyčejně hustá mlha, jež však daleko od břehu nesahala. V hodinu ustanovenou nebude na osamělém břehu — mimo jednoho nebo dva strážce celní — zajisté nikoho. Ostatní rybáři, sousedé Ferratovi, v době té pak budou zajisté již zaměstnání tím, že sítě své — očekávající tah ryb — roztahovati budou za skalisky as dvě nebo tři míle jižně od Rovinje. Spatří-li přece bárku, bude tato s uprchlíky v ní skrytými daleko již na širém moři.

„A jak vzdálena jest Rovinj v přímé čáře od nejbližšího bodu italského pobřeží?“ tázal se Štěpán Bathory.

„As padesát mil.“

„V které době lze vzdálenost tu proplouti?“

„Bude-li vítr jako dosud přízniv, můžeme ke břehu italskému doplouti as ve dvanácti hodinách. Avšak vy nemáte peněz. Při-

jměte tento opasek — jest v něm tři sta zlatých — přivažte jej k tělu.“

„Příteli!“ vzpíral se hrabě Sandorf.

„Vrátíte mi je později,“ odvětil rybář, „až budete v úplné bezpečnosti; nyní očekávejte mne!“

Když vše bylo takto umluveno, odešel Ondřej Ferrato po svém zaměstnání. Pracoval dílem na břehu, dílem v domě samém.

Ludvík mohl zatím nepozorovaně vnést do bárky zásoby na několik dní, zaobaliv je dříve pečlivě do výpomocné plachty lodní. Podezření, kteréž by mohlo zmařit záměr rybářův, nemohlo zajisté v nikom vzniknouti. Ano, Ondřej Ferrato byl tak opatrným, že umínil si raději po celý den již s hosty svými se nesetkati. Matyáš Sandorf a Štěpán Bathory zůstali ukryti v pozadí malé jizby, jejíž okno stále bylo otevřeno.

Hostitel jich slíbil jim, že přijde jim sám oznámiti, kdy bude čas k odchodu.

Odpoledne přišlo ostatně do příbytku rybářova několik sousedů, aby přátelsky pohovořili s ním o lovu a zvláště o tom, že na pobřeží istrijském objevil se veliký počet tumákův. Ondřej Ferrato přijímal hosty tyto v síni, kdež rodina jeho obyčejně prodlávala, a vyčastoval je, jak jest zvykem, nápoji.

Větší část dne uplynula při tomto hovoru a při těchto návštěvách. Někdy mluvilo se i o uprchlících z věže Pazinské. V jedné chvíli kolovala i pověst, že byli přistiženi a jati na pobřeží zálivu kvarnerského, tudíž na druhé straně Istrie — pověst tato byla však záhy vyvrácena.

Vše zdálo se tudíž býti uprchlíkům příznivo. Jisto bylo ovšem, že pobřeží střeženo jest přísněji než jindy strážníky celními neb i zřízenci policejními a četníky, avšak jakmile by noc nastala, nebylo nesnadno bdělost stráží těchto oklamati. Opouštění pobřeží zakázáno bylo, jak již řečeno, pouze velkým lodím mořským anebo dopravním lodím pobřežním; bárky rybářské, kteréž daleko od břehu v širé moře vydati se nemohou, byly ze zákazu tohoto vyňaty. Ferratova bárka mohla tudíž odplouti, aniž by vzbudila pozornost nebo podezření stráží.

Ondřej Ferrato nepojal však do těchto domněnek a výpočtů svých návštěvu, kterouž v samý večer byl nucen přijati. Návštěva ta překvapila jej z počátku, byť jej i nebyla znepokojila. O nebezpečném významu jejím měl se dověděti teprve, když se nevítaný host byl vzdálil.

Bilo právě osm hodin a Marie chystala již večeři, ano ubrus prostřen byl již na stole ve velké síni, když tu někdo na domovní dvěře dvakrát zaklepal.

Ondřej Ferrato neváhal ni okamžik a otevřel. Překvapen octl se tváří v tvář Španělu Karpenovi.

Karpena byl rodem z Almaje, malého to města v okolí Malagy. Jako Ondřej Ferrato Korsiku, tak opustil i on Španělsko, snad aby unikl následkům nějakého nekalého činu svého, a přesídlil se do Istrie. Tam stal se dělníkem v solivárnách a nosil výtěžek jich ze západního pobřeží do nitra země; nevděčná to práce, kterouž vydělal si právě jen tolik, aby holé živobytí mohl uhájiti. Jinak byl to muž mladý a silný, stáří sotva pětadvaceti let. Byl postavy malé, avšak široký v ramenou; velikou hlavu jeho pokrýval černý, ježatý vlas; tvář jeho, tváří buldoka podobná, měla spíše výraz zvířecí nežli lidský. Karpena nemiloval společnost, byl mstivým, závistivým, ano byl i zbabělým a nebyl proto u nikoho v kraji oblíben.

Nikdo nevěděl, proč vlastně vlast svoji opustil. Spory a hádky se soudruhy jeho v solivárnách, hrozby proti některým osobám pronášené a rvačky z toho vznikající pověst jeho ještě více zhoršily. Každý se mu rád vyhýbal.

Karpena sám však nesoudil o své povaze i osobě nepříznivě. Naopak. Tím lze si vysvětliti, proč vyhledával — ujríme za jakým účelem — styků s Ondřejem Ferratem.

Rybář, což dlužno doznati, nepřijímal ho nikdy laskavě. Jednání jeho pochopíme však, až záměry Karpenovy v následujícím rozhovoru se nám odhalí. Sotva Karpena postoupil o krok dále do síně, zastavil jej Ondřej Ferrato, postaviv se před něj a děl:

„Co chcete zde?“

„Kráčel jsem kolem a vida u vás světlo, vstoupil jsem.“

„A proč?“

„Abych vás navštívil, sousede!“

„Vaše návštěvy se mi nelíbí, jak víte!“

„Obyčejně ano,“ odvětil Španěl, „avšak dnes tomu bude snad jinak.“

Ondřej Ferrato neporozuměl a netušil, co tato záhadná slova v ústech Karpenových znamenají.

Nemohl však přemoci lehké zachvění, jež neušlo jeho hostu. Tento uzavřel dvěře za sebou.

„Musím s vámi o něčem promluvit!“ pravil.

„Nikoliv — nemáme spolu co mluvit!“

„Ano . . . musím mluvit s vámi — a sice potají!“ pravil Španěl, stlumiv hlas.

„Nuže, pojdte tedy!“ odvětil rybář, jenž v den tento z dobrých příčin nechtěl nikomu zameziti přístup do svého příbytku.

Karpena na znamení dané Ondřejem Ferratem přešel velkou, rodině společnou síní a vstoupil do zvláštní jizby rybářovy.

Tato oddělena byla od jizby, v níž dleli hrabě Matyáš Sandorf a Štěpán Bathory, jen zcela tenkou zdí příčnou. Okna jizby oné vedla na cestu, kdežto okna jizby, v níž uprchlíci byli skryti, otvírala se, jak řečeno, do zahrádky.

Když oba byli sami, tázal se rybář:

„Nuže, co mi chcete?“

„Sousedě,“ odvětil Karpena, „odvolávám se k vašemu přátelství!“

„A z jaké příčiny?“

„Za příčinou — dcery vaší!“

„Ni slova dále!“

„Slyšte přece! . . . Víte, že miluji Marii a že nejvřelejším přáním mým jest pojeti ji za ženu.“

Takovou byla tedy smělá žádost Karpenova.

Pronásledoval dívku již po několik měsíců dotěrnými svými návrhy. Zjistnost pudila jej k tomu, jak lze souditi, více nežli láska, Ondřej Ferrato byl na rybáře dosti zámožným a vzhledem ke Karpenovi, jenž neměl ničeho, byl bohat. Nic není tedy přirozenějšího, než že Karpena pomýšlel na to, státi se jeho zetěm; stejně přirozeno však jest, že rybář jej odbyl, poněvadž se mu v žádném ohledu nelíbil.

„Karpeno,“ odvětil chladně Ondřej Ferrato, „obrátil jste se již přímo k mé dceři s takým návrhem a ona děla vám rozhodně: nikoli. Přednesl jste jednou také již mně žádost tuto a já vám děl rovněž: nikoli. Naléháte na mne dnes opětně a já dím vám: Na-
posled nikoli!“

Španěl sraštil čelo. Rty jeho se chvěly a mezi nimi objevily se zuby jeho. V zraku jeho mihl se hrozivý blesk. Leč jizba byla slabě osvětlena, a Ondřej Ferrato nezpozoroval hrozivou tvářnost svého hosta.

„Jest to poslední snad slovo?“ tázal se Karpena.

„Jest to poslední mé slovo, jestliže i vy mi posledně tuto žádost přednášíte. Učiníte-li tak znovu, obdržíte tutéž odpověď.“

„Ano, učiním tak znovu,“ opakoval Karpena. „Učiním tak znovu, jakmile mne Marie k tomu vyzve.“

„Marie!“ zvolal Ondřej Ferrato, „Marie! Vy víte, že dcera má nechová k vám přátelství ni úcty.“

„City její mohou se změnit, jakmile s ní budu moci promluvit.“

„Promluvit s ní?“

„Ano, přeji si tak!“

„A kdy?“

„Ihned! . . . rozumíte! — musím s ní mluvit . . . musí to být . . . tento večer ještě . . .“

„Odmítám za ni tuto žádost!“

„Mějte se na pozoru, nevíte, co činíte!“ pravil Karpena hněvivým a povýšeným hlasem.

„Na pozor se mám mít?“

„Pomstím se!“

„Nuže, pomsti se, můžeš-li, neb odvážíš-li se toho, Karpeno!“ odvětil Ondřej Ferrato, jenž rovněž se počal rozčilovati. „Tvých hrozeb se nelekám, jak zajisté víš. A nyní odejdi, nebo tě vyhodím!“

Krev zpěníla se Španělovi v těle. Chtěl se již vrhnouti na rybáře, avšak ovládl svůj hněv a otevřev prudce dvěře, kráčel přes velkou síni přímo ke dveřím domu a vyšel ven, nepromluviv již ani slova.

Sotva byl odešel, otevřely se dvěře jizby sousední a hrabě Sandorf, jenž celý hovor byl vyslechl, pravil Ondřeji Ferratovi hlasem přitlumeným:

„To jest onen muž, jenž nás strážmistrovi vyradil. Zná nás. Viděl nás, když jsme vystoupili na břeh průplavu limského. Sledoval nás nepochybně až do Rovinje. Ví zajisté, že jste nám v domě svém poskytl útulku. Prchněme proto okamžitě anebo jsme ztraceni . . . a vy též!“

X.

Poslední úsilí v posledním zápasu.

Ondřej Ferrato nepromluvil. Nevěděl, co by hraběti Sandorfovi odvětil. Jeho krev korsická vřela v něm. Zapomněl obou uprchlíků, pro kteréž byl se dosud tolik odvážil. Myslil již jen na Španěla, zraky svými viděl již jen Karpenu!

„Bídník! bídník!“ zvolal konečně. „Ano! On ví o všem! Jsme v jeho moci! Měl jsem to ihned pochopit!“

Nový hromadný výstřel rozčeřil vody kolem Matyáše . .
(Str. 125.)

Matyáš Sandorf a Štěpán Bathory hleděli úzkostlivě na rybáře. Očekávali, co dále řekne, co dále učiní.

Nesmělo se čekati ni okamžik, mělo-li se něco pro záchranu státi! Dílo udavačské bylo zatím snad již dokonáno.

„Pane hrabě,“ pravil konečně Ondřej Ferrato, „policie může vniknouti do domu mého každý okamžik! Ano, tento bídník ví, neb aspoň tuší, že zde dlíte. Neváhal mi nabídnouti — obchod! Dceru za cenu mlčelivosti! Zničí vás, aby se mohl pomstíti na mně. Přijdou-li zřízenci policejní, nebude lze jim uniknouti a naleznou vás zajisté. Ano, jest třeba ihned uprchnouti!“

„Pravdu díte, Ferrato!“ pravil hrabě Sandorf, „leč dříve, nežli se odloučíme, přijměte dík za vše, co jste pro nás učinil a co jste ještě učiniti hodlal . . .“

„Co jsem ještě učiniti chtěl, to učiním!“ pravil Ondřej Ferrato vážně.

„Odmítáme tuto obět!“ pravil Štěpán Bathory.

„Ano, odmítáme ji,“ dodal hrabě Sandorf. „Vy k vůli nám vydal jste se již v dosti veliké nebezpečí. Nalezne-li nás policie ve vašem příbytku, očekává vás káznice. Pojď, Štěpáne, opustíme tento dům, dříve nežli bychom uvalili naň neštěstí a zkázu. Prchneme, avšak prchneme sami!“

Ondřej Ferrato chopil se ruky hraběte Sandorfa.

„Kam chcete jíti?“ pravil. „Země jest celá úřady střežena. Strážníci i četníci konají dnem i nocí hlídku po celém kraji. Na pobřeží není jediného místa, odkud byste sami mohli odplouti a není ni jediné cesty neb stezky volné, jež by vás uvedla za hranice. Odejít ode mne, jest jíti smrti vstříc!“

„Následujte mého otce, pánové!“ odvětila Marie. „Cokoli se snad stane, on — snaží-li se vás zachrániti — vykoná jen svoj povinnost.“

„Dobře díš, dcero má!“ pravil Ondřej Ferrato. „Konám vskutku jen svoji povinnost. Nechť Ludvík nás očekává u loďky. Noc jest temná. Dříve nežli nás někdo spatří, budeme na moři. Obejmi mne Marie, obejmi mne — a nyní odejdeme!“

Avšak hrabě Sandorf a druh jeho nechtěli se dosud vzdáti. Nechtěli přijmouti takou obět. Hodlali opustiti okamžitě dům, aby neuvedli rybáře v jistou zkázu. Odplouti však jeho vedením a vydati jej takto káznici — tomu svoliti nechtěli.

„Pojď!“ děl hrabě Matyáš Sandorf Štěpánu. „Jakmile budem mimo dům tento, bude nám pak strachovati se již jen o sama sebe!“

Oba spěchali k otevřenému oknu své jizby, aby jím prchli a pak přes nízký plot buď na břeh se dostali nebo do vnitra země vnikli.

V tom vstoupil však Ludvík do síně.

„Policie!“ zvolal.

„Žijte blaze!“ děl Matyáš Sandorf a vyskočil oknem. Štěpán Bathory jej následoval.

V tom okamžiku vstoupila do jizby četa strážníků.

Karpena ji vedl.

„Bídáku!“ pravil mu Ondřej Ferrato.

„Moje odpověď na tvoje zdráhání!“ odvětil Španěl.

Rybář byl jat a spoután. V malé chvíli obsadili a prohlédli zřízenci policejní všechny místnosti domu. Okno, směrem k zahrádce otevřené, ukázalo jim, kudy obě stíhané osoby prchly. Vydali se za nimi.

Hrabě Sandorf a Štěpán Bathory doběhli zatím ku živému plotu, jenž na této straně potoka rostl. Jedním skokem ocitl se Matyáš Sandorf na druhé straně a pomohl Štěpánu Bathorymu rovněž přestoupiti, když tu náhle as padesát kroků za nimi se zablesklo a výstřel nocí se ozval.

Štěpán Bathory zastižen byl kulí, kteráž ranila jej sice pouze do ramena, toto bylo však ochromeno, i nebylo mu možno, vyrovnati se v rychlosti druhu jeho.

„Prchni, Matyáši, prchni!“ zvolal.

„Nikoli, Štěpáne, nikoli, zemřeme spolu,“ odvětil hrabě Sandorf, pokoušeje se vzíti raněného druha svého na ramena.

„Prchni, Matyáši!“ opětoval Štěpán Bathory, „a žij, bys mohl na zrádcích pomstu vykonati!“

Tato slova poslední zněla hraběti Sandorfu jako rozkaz. Na něm jediném bylo nyní, aby vykonal dílo tří. Magnát sedmihradský, spiklenec terstský, druh Štěpána Bathoryho a Ladislava Zathmara měl vstáti opět jako mstitel!

V okamžiku tom zřízenci policejní překvapivše sem vrhli se na raněného.

Hrabě Sandorf byl by býval ztracen, kdyby jen okamžik byl váhal.

„S Bchem, Štěpáne, s Bohem!“ volal prchaje a zmizel strážníkům s očí.

Tito vyslali pět neb šest výstřelů směrem tím, leč kule nezasáhly hraběte, jenž kvapil ke břehu mořskému.

Avšak zřízenci policejní byli mu v patách. Nemohouce jej vidět ve tmách, nespěchali též přímo za ním. Rozptýlili se však, aby mu každý návrat zamezili, a sice jak do vnitra země, tak i směrem k městu a k předhoří, které na severní straně záliv rovinjský uzavírá.

Oddělení četnické přispěchalo jim ku pomoci a rozestavilo se tak, že hrabě Sandorf mohl prchatí jen směrem k moři. Leč, jak mohl se tam na úskalí pobřežním zachrániti? Podaří se mu zmocniti se nějaké lodice a vydati se na moře? Nezbude mu k tomu času, dříve nežli by ji mohl odvázati, klesl by pod kulemi. Avšak pochopil, že návrat jest zcela nemožným. Výstřely a pokřik blížících se strážníkův a četníků zpravily jej, že na straně pozemní jest zcela obklíčen.

Mohl tedy prchatí jen k moři a přes moře. Pádil tak jisté smrti vstříc, avšak lépe bylo zemřítí ve vlnách, nežli vyčkávati smrti z pušek vojinů na nádvoří věže pazinské.

Hrabě Sandorf kvapil tudíž dále přímo le břehu. Několika skoky dosáhl malých kaluží, jež příboj zanechával na písčitém břehu.

Tušil, že pronásledovatelé jsou mu již v patách. Kule, za ním nazdařbůh vystřelené, zafičely mu několikrátě kolem hlavy.

Za vlastním břehem — jak jest to zjevem na celém pobřeží istrijském — zdvíhá se řada úskalí, osamělých to skalisek, vystupujících mezi břehem a mořem samým.

V tomto úskalí utvořily se četné kaluže vody v jamách písčitých — některé byly hluboky několik stop, v jiných sahala voda sotva ke kotníku.

Byla to poslední cesta, jež byla ještě hraběti Sandorfu volna, Ač nepochyboval, že jej tam na konci smrt očekává, spěchal přece směrem tím.

Brodil se kalužemi vody a skákal se skaliska le skalisku. Leč obrysy postavy jeho cdrážely se nyní zřejměji od méně temného pozadí obzoru. Pokřik a hlasy, jež se za ním ozývaly, poučily jej, že pronásledovatelé jej zpozorovali.

Hrabě Sandorf byl odhodlán nedati se chytiti za živa. Vydá-li jej moře zpět, mělo vydati již jen jeho mrtvolu.

Tato nebezpečná honba přes kluzké neb pohyblivé kameny, kalužemi a řasami, kdež při každém kroku mohl prchající upadnouti, trvala as čtvrt hodiny. Hrabě Sandorf byl dosud o velký kus cesty napřed, leč pevné půdy k útěku nemělo se mu na dlouho již dostávati. Ocítl se na posledním skalisku, na kraji úskalí. Dva nebo tři pronásledovatelé byli sotva deset kroků za ním, ostatní byli as o dvacet kroků dále na zad. Hrabě Sandorf se obrátil.

Poslední výkřik ozval se z úst jeho — poslední „S Bohem“ vyslal k obloze. A v okamžiku tom, kdy již několik kulí kolem hlavy jeho zafičelo, vrhl se do moře.

Policejní zřízenci, doběhnuvše až ke kraji skaliska, spatřili hlavu uprchlíka již jen jako černý bod, jenž se vzdaloval směrem k širému moři.

Nový výstřel hromadný rozčeřil vody kolem Matyáše Sandorfa. Zajisté některá kule musila jej zastihnouti, neboť ponořil se pod vodu, aniž se již objevil.

Až do rána střežli strážníci a četníci skalnaté i písčité pobřeží od předhoří na severu zálivu až daleko za tvrz rovinjskou. Leč marně.

Nic nenasvědčovalo tomu, že by hrabě Sandorf byl mohl vystoupiti opět na břeh. Bylo tudíž zjevno, že se utopil, nebyl-li některou kulí usmrcen.

Avšak přes veškeré pátrání bedlivé nebylo tělo jeho nalezeno ni v příboji ni na břehu v délce dvou mil. Avšak poněvadž vír vál od země, soudilo se, že tělo uprchlíka zaneseno bylo proudem, jihozápadním v širé moře.

Hrabě Sandorf, magnát maďarský, našel tudíž hrob ve vlnách moře Jaderského!

Po bedlivém vyšetřování přijala vláda rakouská tuto domněnku co nejpřirozenější za věc skutečnou. Avšak i spravedlnosti měl býti zjednan průchod.

Štěpán Bathory, jat za okolností již vylíčených, byl dopraven ještě za noci pod silnou stráž do věže pazinské a uvězněn pro několik hodin posledních společně s Ladislavem Zathmarem.

Poprava byla ustanovena na druhý den 30. června.

V této chvíli poslední bylo by bývalo Štěpánu Bathorymu přece ještě dopřáno spatřiti naposled svoji ženu a své dítě, i Ladislav Zathmar byl by mohl ještě jednou objati věrného sluhu svého, neboť úřady konečně přece dovolily, aby k odsouzencům přátelé jejich byli připuštěni. Avšak paní Bathoryová i synáček její, jakož i Borik, když byl z vězení propuštěn, opustili Terst. Nevědouce kam vězňové byli dopraveni, poněvadž vše chováno bylo v tajnosti, vyhledávali jich až v Uhrách i v jiných zemích rakouských. Proto nebylo možno, když rozsudek byl již pronesen, příbuzných odsouzencův v čas se dopátrati.

Štěpán Bathory neměl tudíž ni tu útěchu poslední, že spatřil svou choť a své dítě. Nemohl sděliti jim jména zrádce, jehož nemohla nyní i pomsta hraběte Sandorfa stihnouti.

Štěpán Bathory a Ladislav Zathmar byli o páté hodině z rána zastřeleni na nádvoří věže pazinské. Zemřeli chrabře jako muži, kteří obětovali život svůj své vlasti.

Silas Toronthal a Sarkany byli tudíž bezpečni před každým pronásledováním i před všelikou pomstou. Skutečně tajemství jich zrady bylo známo nyní pouze jim samým a guvernérovi terstskému. A zrada tato zaplácena byla polovicí statků Matyáše Sandorfa. Druhá polovice milostí panovníkovou ponechána byla dědičce hraběte a měla jí býti odevzdána, až by dospěla osmnáctého roku.

Silas Toronthal a Sarkany, necitelní pro veškeré výtky svědomí, mohli se tudíž těšiti v klidu z bohatství, jehož hnusnou zradou nabyli,

Jiný zrádce, — Španěl Karpena — jemuž vyplácena byla odměna 5000 zlatých, přislíbená udavači, nemusil se, jak se zdálo, rovněž pomsty obávati.

Avšak mohli-li bankéř Toronthal a druh jeho Sarkany zůstatí v Terstu a ve společnosti důstojné postavení zaujímati, poněvadž o zradě jich se veřejnost nedověděla, musil Karpena pod nátlakem veřejného opovržení opustiti Rovinj. Nikdo nevěděl, kam se odebral. Což ostatně mu na všech záleželo, když nyní nemusil se obávati pomsty rybářovy.

Ondřej Ferrato byl totiž uvězněn, souzen a odsouzen k doživotní nucené práci, poněvadž byl uprchlíkům útulku poskytl.

Marii, jež osaměla se svým bratrem Ludvíkem, očekávala nyní bída a nouze v domku, z něhož otec byl násilně vyrván, aby se nikdy již do něho nevrátil.

Tak dokonán byl tudíž zrádný čin oněch tří bídníků, k němuž pudila je pouhá ziskuchtivost, aniž některý z nich — vyjímaje snad Karpenu — veden byl záští proti své oběti. Jeden přál si povznésti svůj obchod pokleslý, druzí dva zjednati si chtěli rázem bohatství.

Taková nešlechtnost neměla býti ztrestána ještě na zemi, kdež spravedlnost boží se vždy nenaplnuje?

Hrabě Sandorf, hrabě Zathmar, Štěpán Bathory, tito vlastenci nadšení, Ondřej Ferrato, tento skromný, šlechtný muž, nebudou pomstěni?

Budoucnost dá snad na otázku tuto odpověď.

DÍL II.

ZÁHADNÝ DOKTOR.

I.

Pescade a Matifu.

Patnáct let po událostech, jež odehrály se na konci předcházejícího úvodu k této povídce — a sice 24. května 1882 odbývala se v Dubrovníku, jednom z největších měst dalmatských, jakási slavnost místní.

Dalmacie jest velký pruh země, vsunutý vhodně mezi severní část Alp dinarských, Hercegovinu a moře Jaderské.

Jest tam právě ještě dosti místa pro obyvatelstvo čtyř až pět set tisíc lidí, kteříž bydlí tu dosti hustě pospolu.

Dalmatinci jsou krásný lid; žijí skromně v této zemi nevlídné, již se úrodné půdy nedostává, a zachovali hrdost svoji při různých změnách politických, jimž Dalmacie byla vydána; naproti Rakousku, jemuž země jich přiřčena byla smlouvou campo-formijskou, jeví upíatost, jsou však poctiví nade vše. Na vlast jich hodí se pěkná slova, užitá Yriartem: „Země dveří bez zámkův“.

Dalmacie dělí se ve čtyry kraje: v kraj zaderský, splitský, kotorský a dubrovnický.

V Zadru, v hlavním městě země, sídlí vláda zemská. V Zadru sestupuje se i sněm, jehož několik členů náleží též panské sněmovně vídeňské.

Od šestnáctého století se poměry velice změnily. Tehdy Uskoci, uprchlíci turečtí, vedouce stále zjevnou válku s Mohamedány i s křesťany — se sultánem i s republikou benátskou — znepokojovali

a ohrožovali toto moře. Avšak Uskoci vymizeli a jich stopy nalézáme již jen v Krajině.

Jaderské moře jest nyní právě tak bezpečné jako kterákoli jiná část krásného a poetického moře Středozevního.

Dubrovník, či spíše malý stát dubrovnický, byl dlouho a ode dávna republikou, ano i před Benátky, to jest od devátého století. Teprve v r. 1808 byl dekretem Napoleona I. připojen ke království illyrskému; veliký panovník tento učinil z něho vévodství pro maršálka Marmonta.

Již v devátém století námořníci dubrovničtí, jichž lodě pluly po všech vodách Levanty, měli výhradné právo — papežskou stolicí udělené — vésti obchod s nevěřícími, což zjednálo Dubrovníku velikou důležitost mezi četnými malými republikami jihoevropskými.

Avšak Dubrovník vynikal i jinými, krásnějšími ještě vlastnostmi: proslulost jeho učencův a spisovatelův a dobrý vkus jeho umělců získal mu název „slovanských Atén“.

K zámořskému obchodu zapotřebí jest dobrého přístavu s vodou hlubokou, v němž kotviti by mohly lodě s velikým ponorem.

Takového přístavu se však Dubrovníku nedostávalo. Přístav jest úzký, četná skaliska jsou přístupu na překážku a proto mohou vplouti do něho jen malé lodi pobřežní neb pouhé bárky rybářské.

Na štěstí as půl míle na sever utvořil rozmar přírody jeden z nejvýtečnějších přístavů, jenž může vyhověti všem potřebám i nejrozsáhlejší paroplavby.

Jest to přístav Gružský, snad nejlepší na pobřeží dalmatském. Má dostatečné hloubi i pro lodě válečné a jest v něm prostory dosti i pro dílny, loděnice a skladiště.

Díky této příznivé okolnosti stala se v době naší ze silnice, vedoucí z Dubrovníka do Gruže, krásná třída. Po obou stranách vystavěny jsou rozkošné letohrádky a vysázeny jsou krásné stromy. Cesty této používá se zálibou obyvatelstvo dubrovnické, jež čítá šestnáct až sedmnáct tisíc duší.

V zmíněný den, as o deváté hodině dopolední bylo pozorovati, že obyvatelstvo dubrovnické ve velkém počtu proudí po cestě té ke Gruži.

V předměstí tomto — či nelze tak nazvati Gruž, vystavěnou přímo téměř před branami města? — konala se v den ten jakási místní slavnost, při níž pořádány různé hry a zábavy; hudba hrála a tančilo se pod širým nebem. Jinde bylo lze spatřiti různé prodavače, akrobaty, herce a „umělce“, jichž křik, nástroje a písně působily veliký hluk v ulicích až na samé nábřeží přístavu.

Cizinec měl příležitost studovati zde různé typy slovanské, mezi něž mísili se cikáni všeho druhu. Nejen tento stěhovavý lid pospíchal sem, aby kořistil ze zvědavosti cizinců, ale i venkované a horalé súčastnili se ve velkém počtu radovánek veřejných.

Zvláště četně zastoupeny byly ženy, a sice paní a dívky z města právě tak jako selky z okolí a rybářky. Oděv prvých jevil snahu napodobiti kroj, jenž v západní Evropě právě se nosil. Kroj druhý lišil se aspoň v podrobnostech podle různých okresů, odkud ženy ty přicházely; pravidelně měly bílé košile, vyšívané na ramenou a prsou, kabátec s pestrobarevnými květy, pásy se stříbrnými okrasami — pravá to směs, v níž barvy splývaly jako na koberci perském — bílý čepeček neb pokrývku bílou na vlasech, propletených barevnými stužkami, závojem pokrytou „okrongu“, jež jako „puskul“ u turbanu spadá do zad, a střevíce k nohám přivázané. Aby výzdobu svoji doplnily, okrášlily se skvosty a šperky, jimiž v podobě náramků, řetězů a penízků stříbrných nejrůznějším způsobem zdobily šíji svoji, rámě, prsa i pas. Tyto okrasy pozorovati lze i u rolníků, kteříž nepohrdali rovněž nápadným vyšíváním, jež zdobilo okraj jich oděvu.

Avšak mezi těmito kroji dubrovnickými, kteréž dovedli půvabně nositi i lodníci, buditi musil pozornost cizinců nejvíce kroj nosičů. Nosiliť tito oděv v pravdě orientálský: turban, vestu, krátký kabátec, velmi široké spodky a střevíce turecké. Nosiči tito byli by se zcela dobře hodili na nábřeží Galaty nebo na náměstí tofanské v Cařihradě.

Radovánky dosáhly zatím vrcholu. Krámky a budky na ulicích a nábřeží byly stále plny.

Leč jiné ještě „divadlo“ mimořádné bylo přichystáno, kteréž dovedlo přilákati veliký počet zvědavců. „Trabacolo“, zvláštní to loď, jakou nalézáme namnoze jen na moři Jaderském — s dvěma stěžni a s dvěma plachtami, upevněnými na hořejším okraji — měla býti spuštěna na moře.

Mělo se tak státi o 6. hodině večer a kыл lodi, sproštěn podpory, očekával již jen, až překážka před ním bude odstraněna, aby mohl sjeti do moře.

Až po tu dobu snažili se však o závod akrobati, hudebníci a provazolezci získati výkony svými a svojí obratností pochvalu pestrého obecenstva.

Dlužno doznati, že hudebníci lid nejvíce lákali a vábili. A mezi nimi opět guslaři největší odměny tržili. Pěli — provázejíce zpěv svůj hrou na podivných svých nástrojích — hlasem hlubokým písně své vlasti. Stálo to za to, zastaviti se na chvíli a je poslouchati.

Jeden z těchto hudebníků, mladý muž, snědé pleti a černých vlasů, drže mezi koleny nástroj svůj, provázel i pohyby svými tuto píseň:

„Když cikánka zpívá
a myšlenky vzývá
ve veselý rej,
tu naslouchej, hochu, jejímu zpěvu,
však pozor před ní měj!“

„Když z dálky jen písně své zpívá
a při tom se tobě zrak její skrývá,
ten jiskrný zrak, to oko tak vlídné,
je srdce klidné —“

„Když cikánka zpívá
a myšlenky vzývá
ve veselý rej,
tu naslouchej, hochu, jejímu zpěvu,
však pozor před ní měj.“

Po těchto prvých slokách obcházel zpěvák, nesa nástroj svůj v ruce, od diváka k diváku, žádaje za dárek, jenž udělován byl mu v několika mincích stříbrných.

Příjem zdál se mu však dosti nepatrným, neboť vrátiv se na své místo, hleděl přízeň diváků získati zpěvem dalších slok:

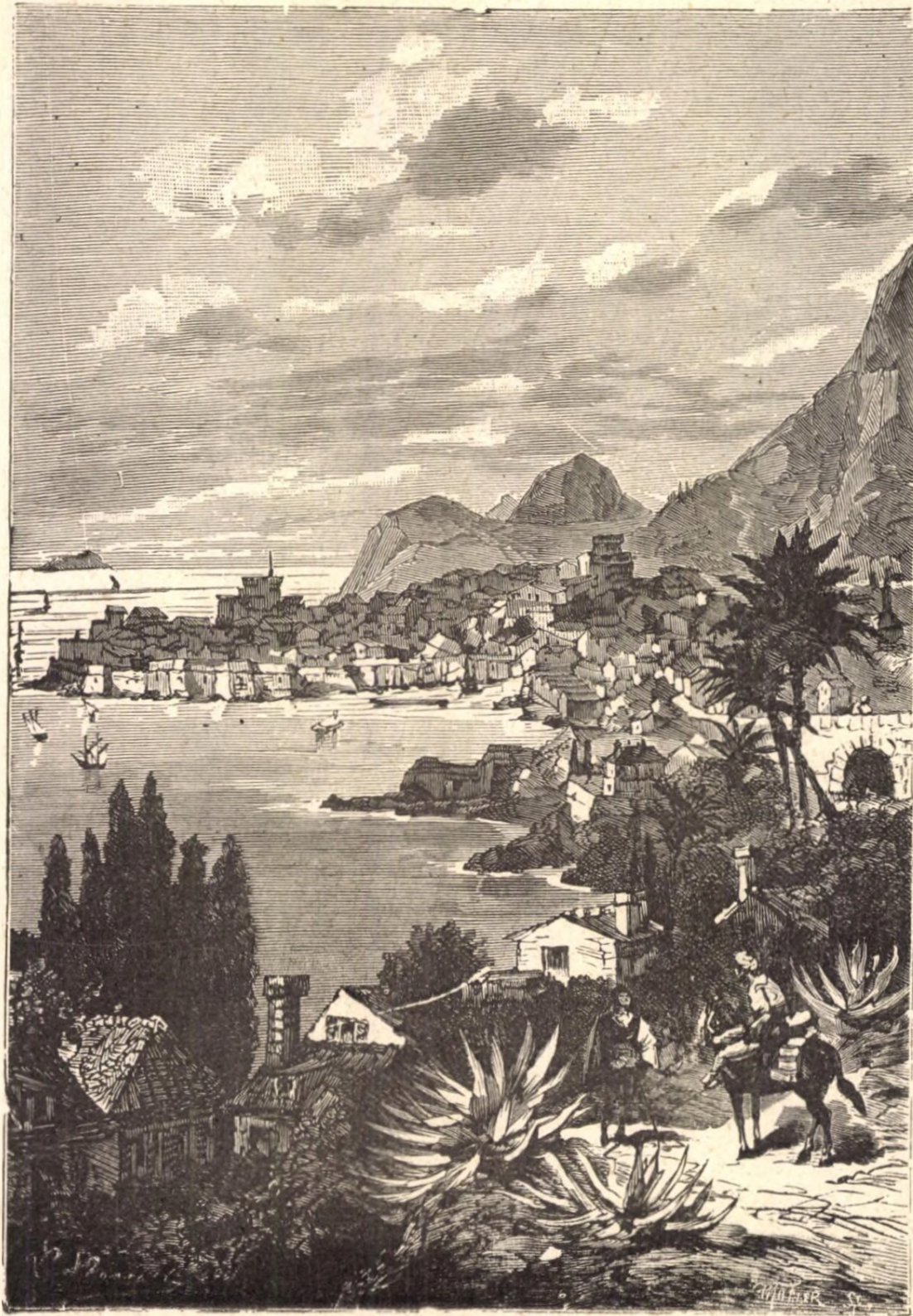
„Však jestli svou píseň ohnivou zpívá,
a při tom se tobě do očí dívá,
a rdějíc se luzně, směje se trochu —
jsi ztracen, hochu!“

Když cikánka zpívá
a myšlenky vzývá
ve veselý rej,
tu naslouchej, hochu, jejímu zpěvu,
však pozor před ní měj!“

Jakýsi muž v stáří as padesáti neb pětapadesáti let naslouchal klidně zpěvu cikána, zdál se býti však málo dojat poetickými výlevy těmi, neboť sáček jeho až dosud zůstal zavřen. Nebyla to ovšem cikánka, jež pěla tu, hledíc naň svým „velkým černým okem“, nýbrž prostě velký, vytáhlý chlap, jenž byl tlumočníkem písně a citů její.

Muž onen chtěl již opustiti toto místo, aniž by zpěváku dárek udělil, když malé děvče, jež jej provázelo, jemu pravilo:

Dubrovnik.

„Nemám peněz u sebe, otče. Prosim tě, dej něco tomu hodnému muži.“

A hudebníku dostalo se takto tři nebo čtyř krejcarů, kterých nebyl by měl, kdyby se ho dívka nebyla ujala. Otec její, jenž byl velice bohat, neodepřel dříve snad z lakomství almužnu ubohému pěvci, náležel však k otrlým lidem, kteréž bída lidská nechává nedotknuty.

Po té kráčeli oba, otec i dceruška, s davy lidu k jiným budkám a divadlům, kde jevil se život neméně hlučný, kdežto guslaři rozptýlili se zatím v hostince sousední, aby příjem svůj v nápoje proměnili. Nešetřili peněz za číšky slivovice; hrdly cikánů stékala tato jako medovina.

Avšak všem těmto zpěvákům a provazolezcům pod širým nebem se produkujícím nedostalo se stejné přízně obecnstva. Mezi těmi, kdo nejméně lid lákali, byli dva akrobati, kteří marně snažili se, stojíce na výstupku na kvap zřízeném, diváky přivábiti.

Za výstupkem tím viselo plátno v křiklavých barvách dosti již ošumělé, na němž namalována byla vodními barva ni zvíř v rysech fantastických: lvové, šakalové, hyény, tygři, mohutní hadi atd., prohánějící nebo svíjející se v krajinách nepravděpodobných.

V pozadí za touto plátěnou oponou zřízena byla malá arena, zakrytá kolem kol starými plachtami, kteréž však měly množství děr, jež lákaly mnohý zrak zvědavý, aby se k nim přiblížil a vnitřek poněkud si prohlédl. Následek toho pozorovati bylo na malém příjmu.

Napřed, na tyčích dosti slabě upevněných, přibito bylo nevkusné, hrubé prkno, na němž napsáno bylo uhlem těchto pět slov:

PESCADE a MATIFU,

akrobati francouzští.

Ve svém zjevu vnějším a nepochybně i ve svých vlastnostech duševních lišili se oba mužové tito od sebe tak, jak jen dva lidé různiti se mohou.

Jedině snad stejný jich původ pojil je tou měrou, že odhodlali se vydati se společně do světa, by podnikli v něm „boj o život“.

Oba byli z Provence.

Leč jak nabyli podivných svých jmen, která snad ve vzdálené jich vlasti byla pouhými pro ně přezdívkami? Snad daly k nim podnět dva body zeměpisné, mezi nimiž se prostírá záliv alžírský — mys Matifou*) a předhoří Pescadské? Ano, skutečně tato jména jich byla přijata dle názvů těch a měla označovati vlastnosti a povahu obou mužů.

Mys Matifou jest nesmírná, mohutná výšina, jež se vztyčuje na severovýchodně od rozlehlé rejdy alžírské a kteráž vzdoruje hněvu živlu tak, jak by se hodila na ni proslulá slova „nezlomná síla její znavila čas!“

Takým byl i silák Matifu, pravý to Alcides, Porthos, šťastný sok Mikuláše Cresta a jiných proslulých zápasníkův, kteříž jsou chloubou arén jihofrancouzských.

Tento silák — „bylo by třeba jej viděti, aby se mohlo tomu věriti,“ řekne se snad — byl skorem šest stop vysokým, měl mohutnou hlavu, ramena v poměru k tomu, prsa jako měch kovářský, paže jako železo. Zde jevila se lidská síla v celé své mohutnosti a přece, kdož by byl se tázal po jeho věku, byl by překvapen uslyšel, že tento muž dosáhl sotva dvaadvacátého roku.

Tato bytost však, ač vzdělání prostředního, měla srdce dobré, povahu mírnou. Muži tomu zášť a hněv byly neznámou věcí. Nebyl by dovedl nikomu ublížiti. Odvážil se sotva stisknouti ruku, již mu někdo podal, obávaje se, by ji stiskem ruky své snad nerozdrtil.

V povaze jeho nejevil se ni jediný ráz zuřivosti tygra, jehož měl muž ten sílu. Protož na jediné slovo, na jediný posunek druhu svého uposlechl, jako by rozmarem Stvořitele v pravdě byl obrovským synem nepatrného človíčka toho.

Na druhé straně zálivu alžírského, na nejzápadnější straně naproti mysu Matifou, leží předhoří Pescadské, nevelký to, úzký a kamenitý pruh země, jenž daleko do moře zasahá.

Podle pohoří tohoto dáno bylo Pescadu jméno jeho. Muž tento — dvacetiletý — byl skutečně malý, zakrnělý a hubený a vážil v librách sotva čtvrtinu toho, co druhý vážil v kilogramech.

Byl však těla pružného, čilého, důvtipného a výborného humoru, jenž jej neopouštěl v dobách zlých ni dobrých. Byl filosofem ve vlastním svém způsobu, vynalézavým a praktickým — opici podobný ve všem, postrádající však zlomyslnosti tohoto zvířete. Byl spojen neodlučitelně s dobromyslným, těžkopádným druhem

*) čti „Matifu“.

svým, jehož provázel všemi osudy a příhodami dobrodružného života akrobatův.

Oba byli akrobaty z povolání a navštěvovali trhy a slavnosti. Matifu neb Cap*) Matifu — tak býval též zván — sváděl zápasy v arenách, prováděl různé výkony na důkaz své síly, ohýbal loktem svým tyče železné, zdvíhal rameny napiatými nejtěžší z diváků a pohrával se svým mladším druhem, jako by byl tento kulí z ku-lečníku. Pescade neb Pointe Pescade**) — jak jej též obyčejně nazývali, — deklamoval, zpíval, prováděl různé šprýmy, bavil obecnstvo nevyčerpatelnými žerty svými a budil mnohdy úžas i smě-lymi výkony na provaze neb laně. Rovněž vzbuzoval překvapení i svými uměleckými kousky s kartami, tak že staven byl na roveň nejohratnějším kejklířům, dovedá i nejnedůvěřivější osoby obrat-ností svojí oklamati.

„Složil jsem již zkoušku dospělosti v tomto umění!“ opakoval často.

„Proč však, řekněte mi?“ — rčení to u Pescada obvyklé, — proč právě v den ten na nábřeží Gružském tito ubozí lidé nevzbu-zovali přílišnou pozornost obecnstva, jakéž se těšili umělci a di-vadélka ostatní? Proč i toho příjmu skrovného, jehož měli tak velice potřebí, nemělo se jim dnes dostatí?

Věc to v pravdě nevysvětlitelná!

Řeč jich — příjemná to směs nářečí provençalského a jazyka italského — nepřekážela zajisté, aby jim obyvatelstvo dalmatské, pokud bylo při jich výkonech potřebí, porozumělo.

Rodičův svých neznali, jsouce pravými dětmi okamžiku a ná-hody. Proto od doby odchodu svého ze své vlasti provençalské jen s těží životem se protloukali, navštěvujíce města, kde se po-řádaly trhy nebo radovánky, majíce se spíše špatně nežli dobře, žijíce však přece.

Nesnídali-li každého dne, večereli aspoň téměř každého večera, a to jim dostačilo — n boť, jak Poin e Pescade často říkával, „není třeba žádati nemožností“!

A přece, ač byl by se hodný ten hoch spokojil v den ten bez večere, pokoušel se přece vydělati si na ni, snaže se přilákati aspoň tucet diváků před budku svoji, doufaje, že pak snad vstoupí tito i do malé, chudičké arény. Avšak ani výmluvná slova jeho, kterým cizí výslovnost dodávala půvabného rázu, ni jeho dobré i špatné vtipy a jeho posunky, jež byly by přiměly k smáchu i mnohého

*) Cap = mys. **) Čti Poent Pescad.

Oba byli akrobaty z povolání . . . (Str. 136.)

kamenného světce v úkrytu chrámovém, ni pohyby jeho těla, pravé to divy umění svého druhu, ni skoky jeho, hodné římského Pulcinella nebo florentinského Stentarella,*) nedovedly obecenstvo přilákat.

A přece on i jeho druh již několik měsíců dleli mezi tímto obyvatelstvem slovanským.

Opustivše Provençalsko, oba přátelé vydali se na cestu přes Alpy přímořské, územím milánským, lombardským až do Benátek. Ctižádost pudila je až do Terstu a Přímoří. Z Terstu putovali dále přes Istrii a podél pobřeží dalmatského do Zadru a Dubrovníku, shledávající, že pro př.jmy jejich jest výhodnějším putovati raději stále ku předu nežli vraceti se na zad. Kde jednou již byli, tam stali se již známými a sevšedněli.

Putující stále ku předu, přinášeli do měst, do nichž po prvé vstoupili, program dosud svěží a nový, jenž sliboval jim vyn.sti přece aspoň nějaký příjem.

Leč nyní, běda! pozorovali, že pou. jejich, jež nikdy nebyla příliš skvělou, stává se krušnou. A tu ubožáci chovali jedině již jen přání, kteréž nevěděli však jak uskutečniti — přání, aby se mohli vrátiti do domova, aby uzřeli opět kraje provençalské, z nichž nikdy nevzdálili by se již na tak dalekou pou. dobrodružnou! Avšak vláčeli za sebou těžkou kuli olovenou, jež k nohám jich byla připoutána, kuli bídy, a ujíti sta mil cesty s touto kulí př. nohou bylo krušno!

Avšak dříve nežli myšlenkami na budoucnost bylo nutno zabývati se péčí o přítomnost, totiž starati se o večeri, jež dosud nikterak nebyla zabezpečenou.

V pokladně — vlastně totiž v uzlu šátku, do něhož Pointe Pescade skrýval obyčejně malou hotovost obou — nebylo ani krejcaru!

Marně namáhal se drobný mužik diváky př.vábiti, marně hlasem zoufalým líčil, co vše zrakům obecenstva v areně se naskýtá. Nadarmo ukazoval Kap Matifu lidem kolemjdoucím své mohutné svaly. Nikdo nejevil touhy vstoupiti do prostoru plátnem zakrytého.

„Děsně tvrdí a nepřístupní jsou tito Dalmatinci!“ zvolal Pointe Pescade.

„Tvrdí, jak kámen dlažební!“ přisvědčoval Kap Matifu.

„Pochybuji, že se nám podaří uchystati si dnes též den sváteční! Budeme musit, hochu, s nepořízenou odtud odejít!“

*) Postavy staré veselohry italské.

„A kam máme jít?“

„Jsi velice zvědav!“ odvětil Pointe Pescade.

„Mluv jen!“

„Co říkal bys zemi, kde bychom byli jisti, že se denně aspoň jednou najíme?“

„Která jest to země, příteli?“

„Ó, leží daleko, velmi daleko, nesmírně daleko — ano více než nesmírně daleko, hochu můj!“

„Snad na konci země?“ . . .

„Země nemá konce,“ odvětil Pointe Pescade vážným tónem.

„Kdyby měla konce, nebyla by kulatou. Kdyby nebyla kulatou, neotáčela by se. Kdyby se neotáčela, byla by nehybnou, kdyby byla nehybnou . . .“

„Nuže, co tedy?“ tázal se Kap Matifu.

„Kdyby byla nehybnou, spadla by ke slunci!“

„A pak?“

„Pak stalo by se, co stává se neobratnému kejk íři, když dvě kule jeho ve vzduchu se setkají. Krak! Vše je roztráštěno, zmařeno, obecenstvo píská, žádá nazpět své peníze a nutno mu je vrátiti — a v ten večer se nevečeří!“

„Spadne-li tudíž země na slunce,“ tázal se Kap Matifu, „nebudeme večeřeti?“

A Kap Matifu ponořil se nyní v přemýšlení o hrozných následcích, jaké by katastrofa tato míti mohla. Usednuv do kouta a skříživ ramena na prsou, kýval hlavou jako porc lánový Číňan; nemluvil již ničeho, neslyšel ničeho. Jedna myšlenka za druhou v něm vznikala, pojíc se k předešlé vždy nerozumně a nelogicky. V hlavě jeho byl úplný zmatek, jediná směr.

V nitru jeho vše vířilo. Zdálo se mu, že letí vysoko, velmi vysoko, nesmírně vysoko . . . : tento výraz, jehož Pointe Pescade užil k označení vzdálenosti, líbil se mu velice a vryl se mu v paměť. Po té cítil, že se pod ním propast rozvírá, padal — do svého břicha, to jest do úplného prázdna.

Ubožák povstal jako slepý s rukama rozpiatýma ze svého sedadla. Málem byl by s výstupkem spadl.

„Hej! hochu, co jest ti?“ zvolal Pointe Pescade, uchopiv druhou svého za rámě a přitáhl ho, avšak jen stěží nazpět.

„Já . . . já . . . co mi jest? . . .“

„Ano, tobě!“

„Já . . . já . . .“ mluvil neso visle Matifu, jenž však opět myšlenky své v soulad uvést se snažil, „měl jsem provést nesnadný

kousek, obecenstva nebylo mnoho — musím mluvit s tebou. Pointe Pescade!“

„Mluv jen, Kape můj, a neboj se, že někdo tebe uslyší! Odejděte, diváci, odejděte!“

Kap Matifu usedl opět a mohutným svým ramenem, avšak něžně, jako by se bál, že mu některý úd zlomí, přitáhl k sobě malítkého, hodného druha svého.

II.

Jak byla loď na moře spuštěna.

„Tedy se nevyplácí?“ tázal se Kap Matifu.

„Co se nevyplácí?“

„Naše umění.“

„Mohlo by se lépe vypláceti, pravda, leč mohlo by nám vynášeti také ještě méně.“

„Pescade?“

„Matifu!“

„Nezazlívej mi, řeknu-li ti něco.“

„Zajisté budu ti zazlívati, zasloužíš-li, abych se na tebe hněval.“

„Nuže . . . musíš mne opustiti.“

„Co míníš tím, tebe opustiti? . . . Zanechati mne samotného při díle?“ tázal se Pointe Pescade.

„Ano!“

„Pokračuj, Herkule mých snů! Zajímáš mne!“

„Ano, jsem jist, že lépe by se ti dařilo, kdybys byl sám! Já tobě překážím a beze mne nalezl bys již dosti prostředků, abys . . .“

„Rci, můj hochu,“ odvětil vážně Pescade, „jsi silným, není-liž pravda?“

„Ano!“

„A velikým!“

„Ano!“

„Nuže, právě tak jak jsi silným a velikým, tak jsi pošetilým.“

„A proč, Pointe Pescade?“

„Poněvadž mluvíš ještě mnohem hloupěji nežli jsi silným a velikým, hochu. Já tebe mám opustiti, svého přítele? Mluv jen, s kým prováděl bys své kousky umělecké?“

„S kým?“

„Kdo provedl by nebezpečný skok na tvou šíji?“

„Nedím . . .“

„A kdo by vykonal smělý obrat mezi pažemi tvými?“

„Proklatě! .!“ odvětil jen Kap Matifu, který tolika otázkami naléhavými ocífoval se v nesnázích.

„A to před obecenstvem tleskajícím,“ pokračoval Pointe Pescade, „je-li obecenstvo náhodou přítomno.“

„Obecenstvo!“ opětoval polohlasem Kap Matifu.

„Mlč tedy a hleďme raději vyzískati něco na večeři.“

„Nemám hladu!“

„Máš vždy hlad, příteli můj, a zvláště n ní máš hlad!“ odvětil Pointe Pescade, klepaje rukou na ohromná ústa svého druha. „Vidím to na zubech tvých, jež jsou ostrý, jako špičáky buldogga. Máš hlad, pravím ti, a vyděláme-li jen půl zlatky, jen čtvrtzlatník, budeš jísti.“

„A ty, maličký?“

„Já? . . . zrno prosa mi dostačí. Já nemám zapotřebí býti tak silným, jako ty, synu můj. Poslouchej jen mé rady. Čím více jísti budeš, tím více budeš síliti a tloustnouti. Čím více budeš tloustnouti, tím vzácnějším jsi zjevem!“

„Ano, pravdu díš!“

„Já však, čím méně jím, tím více hubnu a tím více také, co se mne týče, budím pozornost diváků. Není-liž tomu tak?“

„Ano, svatou pravdu mluvíš,“ odvětil Kap Matifu, nejdětinštější a nejprostodušnější snad ze všech tvorů. „V zájmu mém jest tedy, abych jedl!“

„Ano, tak tomu jest,“ odvětil Pointe Pescade. „A v zájmu mém jest, abych nejedl!“

„Nuže, stačí-li příjem jen pro jednoho? . . .“

„Použiješ ho pro sebe!“

„Avšak stačí-li pro dva?“

„Bude rovněž tobě celý náležeti. U ďábla, ty přece, hochu, vydáš za dva!“

„Za čtyry — za šest — deset!“ zvolal obr, jemuž v pravde deset lidí nebylo by odolalo.

Všichni siláci starého i nového světa chlubí se rádi větší silou, nežli mají. Kap Matifu z pravidla toho ovšem není vyňat. Avšak pravdou bylo, že všichni, kteří s ním dosud v zápas vešli, byli jím přemoženi.

Z jeho života vyprávěli se zvláště dvě události, jež byly důkazem neobyčejné jeho síly.

Kdysi v Nimesu, v cirku ze dřeva zřízeném, povolil jeden z trámů, jenž střechu opíral. Praskot poděsil diváky, kteří octnuli se v nebezpečí, že střecha řítící se je rozdrtí nebo že v tísní u východů budou umačkáni.

Avšak Kap Matifu přiskočil ke trámu, jenž z pevné polohy se byl vymkl, právě v okamžiku, když celé trámové již kolísati se počalo a držel jej rameny tak dlouho, až se prostor pod střechou vyprázdnil. Pak zachránil se sám několika mocnými skoky ven, kdežto střecha se za ním sřítla.

Jindy opět prolomil v rovinách camargských býk ohradu, v níž byl chován, a splašiv se pronásledoval a poranil několik lidí. Byl by způsobil zajisté ještě více neštěstí, kdyby nebylo bývalo našeho siláka. Kap Matifu spěchal býku vstříc a opřev nohu pevně o zem, očekával zuřivé zvíře. V okamžiku, kdy býk s hlavou skloněnou se naň vrhl, uchopil ho za rohy a jediným prudkým trhnutím pavalil jej k zemi na záda. Tak držel jej, s kopyty vzhůru obráceného, dokud zuřivost zvířete nepominula a dokud byl lidem nebezpečným.

Daly by se uvésti ještě jiné příklady této nadlidské síly, kteréž svědčily zároveň i o obětavosti a odvaze Kapa. On nikdy neváhal, dáti život svůj v sázku, když jednalo se o to, jiným lidem život zachrániti nebo jim ku pomoci přispěti. Byl člověkem právě tak dobromyslným, jako silným.

Jak Pointe Pescade několikráte opakoval, bylo tudíž naprosto nutno, aby Kap Matifu mnoho jedl, by svých sil nepozbyl; nutil jej proto jísti a sám raději potravu postrádal, stačily-li peníze jen pro jednoho, neb i pro dva.

V onen večer neměli však ni sebe menší naděje, že aspoň jeden z nich by mohl se navečeřeti.

Pointe Pescade, aby druha svého rozveselil, počal znovu bavit jej svými žerty, šprýmovnými poznámkami a posunky. Poskakoval v dřevěném výstupku, zkrucoval údy a chodil po rukou, nelíbilo-li se mu již na nohou státi — pozoroval totiž, že hlad pocífuje se méně, visí-li hlava dolů.

A obrácen k obecenstvu, opětoval stále v jazyku poloprovençalském a poloslovanském ony bombastické fráse, jichž dosti se namluví všude, kdež naskytne se šašek neb komediant, a kdež jest dosti hlupáků, aby je poslouchali.

„Vstupte, pánové, vstupte jen, mé dámy!“ volal. „Platí se teprve při východu... krejcar za osobu!“

Avšak chce-li někdo odněkud vyjít, musí tam dříve vstoupiti, zde však nikdo se k tomu neměl. Pět nebo šest osob zůstalo sice

před pomalovaným plátnem státi, nikdo však nejevil chuti do malé arény vstoupiti.

Pescade tenkou hůlčičkou ukazoval na divokou zvěř, jež na plátně byla namalována. Neměl sice zvěřince, jež by obecenstvu mohl ukázati — chtěl však pouze říci, kdyby Kap Matifu setkal se někdy s některým z těchto zvířat, kteráž žijí v dalekých krajích afrických a indických, že by je hravě přemohl a bohaté hody z masa jich si uchystal.

A Kap Matifu s dobromyslným obličejem přerušoval chvílemi křik svého druha mocnými údery na veliký buben, jenž vydával při tom temné zvuky, ranám z děla podobné.

„Zde, pánové,“ ukazoval Pointe Pescade na plátně, „zde vizte hyenu, jež ve velkém počtu žije na Mysu Dobré naděje. Je to zvíře čilé a hbité, avšak krvelačné; přelézá mnohdy zdi hřbitovů a vyhrabává mrtvoly, aby je ožrala.“

A po té ukazuje na jiné místo plátna, kdež namalována byla žlutavá voda s modrými květy, volá: „Zde hleďte, pánové, mladého tohoto a zajímavého nosorožce. Jest teprve patnáct měsíců stár. Byl lapen na Sumatře. Při plavbě byl by hrozným svým rohem málem stěnu lodi probodl!“

A hůlka svezla se po té na jiné místo plátna, kdež na zeleném trávníku byly rozmetány kosti lidské.

„Sem, pánové, pohleďte! Uzdíváte zde věci strašné! Hrozný lev z Atlasu! Obývá Saharu a pobíhá po žhavém písku pouště. Je-li vedro nesnesitelné, ukrývá se v jeskyních. Nalezne-li kaluž vody, vrhne se do ní a celý promočen kvapí dále. Sluje proto též lev numidský!“

Avšak veškeré toto úsilí neprospívalo, Pointe Pescade namáhal se marně. A nadarmo tloukl též Kap Matifu skorem již zoufale na veliký buben.

Několik Dalmatinců, statných to horalů, zastavilo se však přece konečně před obrovským silákem, na nějž pohlíželi zrakem znaleckým.

Ihned použil Pointe Pescade této nenadálé příležitosti a vybízel muže tyto, aby síly své s Kapem změřili.

„Jen vstupte, pánové, vstupte jen! Okamžik jest vhodný! Příležitost jest nejlepší. Velký zápas statných mužů! Ramena musejí se dotýkati! Kdo koho porazí? Kap Matifu jest si jist, že porazí každého přítele tohoto umění, jenž jej poctí svou důvěrou! Klubko bavlny dostane vítěz! Je-li libo, pánové?“ dodal Pointe Pescade,

obracjee se ke třem statným hochům mohutných plecí, kteří naň udiveně pohlíželi.

Avšak mládci tito neměli za vhodné, zkusiti sílu svoji v tomto zápase, byť mohl býti i sebe čestnějším pro odpůrce obrovy.

Pointe Pescade, nevida nikde ochoty, prohlásil konečně, nemá-li nikdo odvahy, že podstoupí sám zápas se svým druhem! Ano, „síla měřiti se bude s obratností!“

„Jen dále, pánové, vstupte jen!“ opakoval Pointe Pescade skorem již bez dechu. „Uvidíte, co nikdy jste ještě neviděli! Pointe Pescade a Kap Matifu v křížku! Oba dvojčata provençalská! Ano . . . dvojčata . . . nikoli však téhož věku, ni téže matky! . . . Hle, jak jsme si podobni: Já zvláště!“

Jakýsi mladý muž zastaviv se před budkou, naslouchal pozorně sevšednělým šprýmům kejkliře až do slova posledního.

Tento muž, sotva dvaadvacet let starý, byl postavy více než prostřední. Pěkné rysy tváře jeho, v nichž jevily se stopy práce únavné, i vážný výraz svědčily o povaze hloubavé, jež snad se otužila ve škole utrpení. Jeho černé oči, plný, avšak krátký vous, ústa, nezvyklá úsměvu, avšak výrazná a černý, pečlivě upravený knír svědčily na sto kroků, že muž tento jest Uhrem a že v žilách jeho krev maďarská převládá.

Byl prostě oděn, a sice v oblek moderní, aniž však v tomto bylo zřítí snahu, řídit se poslední módou. Jeho chování vylučovalo každý omyl: mladík tento dospěl již v muže, naslouchal, jak řečeno, pozorně slovům Pointa Pescada. Viděl, jsa pohnut tím, jak se tento zbytečně namáhá, by diváky přilákal. Poněvadž sám dosti vytrpěl, nemohl dívati se lhostejně na bídu jiných.

„Jsou to dva Francouzi!“ děl sám k sobě. „Ubožáci! Nevydělali dnes dosud zajisté ničeho!“

I namanula se mu myšlenka, aby jim byl sám „obecenstvem“ — ovšem obecenstvem platícím. Vstupné jeho bude ovšem pouhou almužnou, myslil si, leč přece nikoli almužnou zřejmou a přijde oběma mužům zajisté velmi vhod.

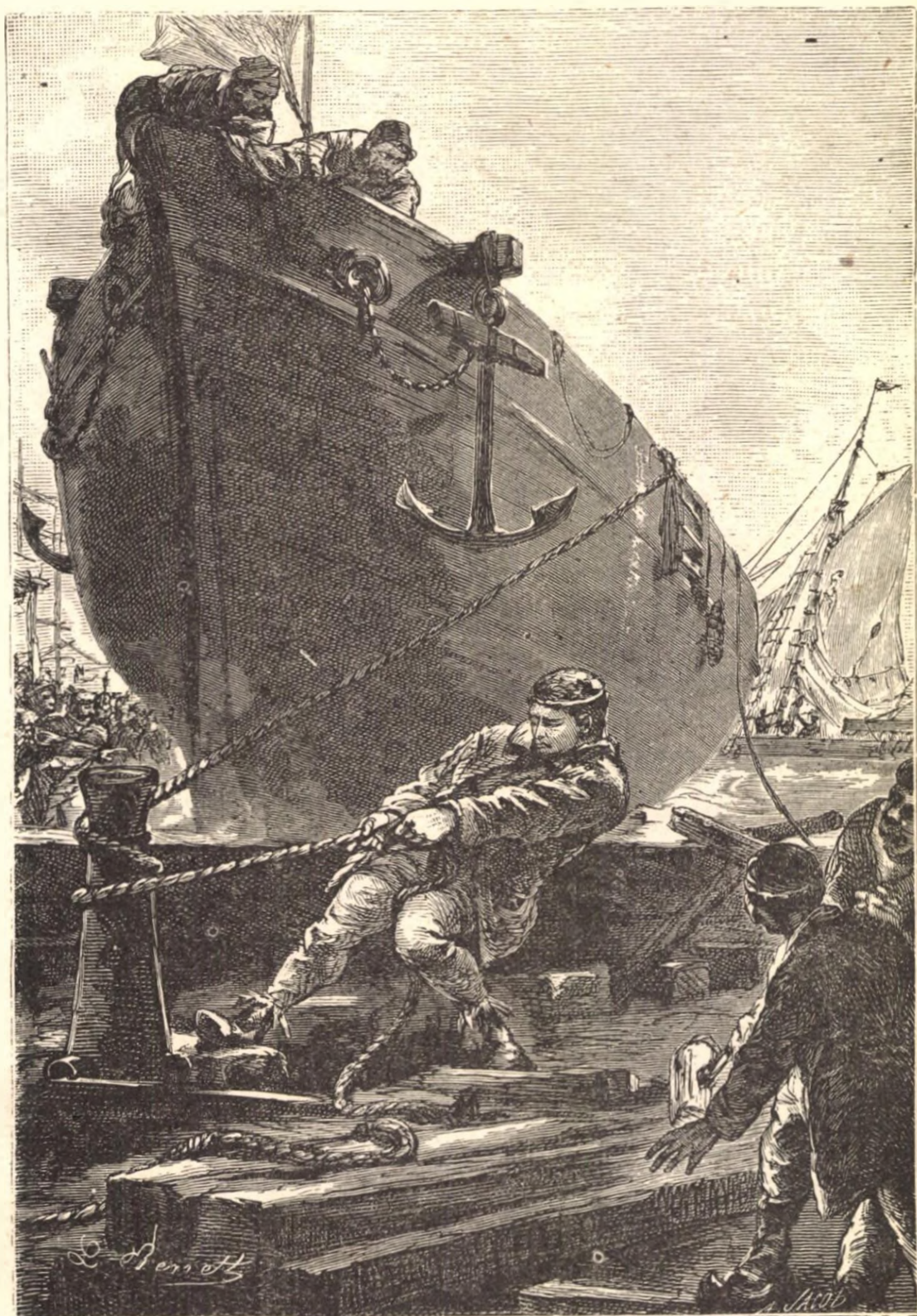
Přistoupil tudíž ke dveřím, totiž ke kusu plátna, jež musilo se nadzdvihnouti, chtěl-li někdo vejíti do ohražené prostory.

„Vstupte, pánové, vstupte!“ volal opět Pointe Pescade. „Představení počíná!“

„Avšak, jak vidím . . . jsem sám!“ pravil mladý muž přívětivě.

„Praví umělci, pane,“ pravil Pointe Pescade hrdě, „nehledí tak na to, kolik jest obecenstva přítomno, jako na to, jakým obecenstvem jest!“

V okamžiku otáčí odvážlivec provaz kol roury . . . (Str. 148.)

„Dovolíte tedy!“ . . . pravil mladík, vytahuje sáček s penězi z kapsy.

Vyňal z něho dvě zlatky a položil je na cínový talíř, jenž postaven byl na stolku při vchodu.

„Šlechtné srdcel!“ pravil Pointe Pescade v duchu sám k sobě. Po té obrátiv se k druhu svému, volal na něj:

„Na zápasistě, příteli, na zápasistě! Nechť pán za své peníze něco uzří!“

Právě však, když jediný návštěvník do arény vstoupit hodlal, obrátil se náhle před vchodem a odkvapil. Spatřil totiž onu dívku s otcem jejím, jež čtvrt hodiny před tím byla naslouchala písni guslaře. Mladík tento a dívka ona vykonali skorem v téže době dílo milosrdenství: jeden z nich udělil almužnu cikánu, druhý potěšil dárkem provençalské „umělce“.

Mladý muž, sotva byl dívku spatřil, zapomněl na své „vstupné“ i na divadlo, jež se zrakům jeho v areně mělo naskytnouti, a spěchal rychle směrem, kdež se dívka mezi davy zrakům jeho opět ztratila.

„Hej, pane! slyšte!“ volal Pointe Pescade za ním. „Vaše peníze! Nezasloužili jsme si jich dosud! U ďábla! kde jest? Kam zmizel? . . . Pane, slyšte přece!“

Avšak marně hledal Pescade svoje „obecenstvo“. I to mu uniklo. Po té pohlédl na druhu svého, jenž jsa neméně překvapen stál zde s ústy otevřenými.

„Právě když jsme chtěli počítí,“ pravil konečně tento obr. „Nemáme štěstí!“

„Počneme přece!“ pravil Pointe Pescade a sestoupil po malých schůdcích, jež vedly do arény.

Takým způsobem provádějice smělé své kousky před prázdnými lavicemi — jichž zde ostatně, máme-li pravdě průchod dáti, nebylo — zasloužili si aspoň peníze, jež od neznámého mladíka obdrželi.

Právě nyní ozval se na nábřeží pustý hluk a křik. Davy tísnice se hrnuly se v jistém určitém směru, totiž k moři, a ze sta retů ozval se výkřik:

„Loď! . . . Loď! . . . Trabocolo!“

Nastal totiž okamžik, kdy nevelká loď měla býti spuštěna na moře. Lákavé toto divadlo budilo ovšem ve velké míře zvědavost obecenstva. Nábřeží a veškeré prostory sousední, kteréž lid byl dříve naplňoval, byly záhy opuštěny; vše hrnulo se k loděnici, odkud loď měla býti po prvé na vlny spuštěna.

Pointe Pescade a Kap Matifu nahlédli, že pro dobu nejbližší nemohou očekávati žádných diváků. Práli si ostatně též setkati se

opět s oním mužem, jenž nedlouho před tím málem byl by již do areny vstoupil — a opustili proto tuto, aniž ji dříve uzavřeli. Proč a před kým byli by ji měli uzavíratí?

Oba odešli rovněž směrem k loděnici.

Tato ležela mimo samý přístav gružský, na konci výběžku země, do moře vnikajícího a na svahu, jehož okraj příboj mořský pěnou pokrýval.

Pointe Pescade a Kap Matifu protlačili se — užívajíce při tom horlivě svých loktů — až do prvých řad zvědavců. I slavnostní nejskvělejší představení jejich nepřivábilo tolik obecenstva, kolik se ho zde tísnilo. Ó té nevděčnosti lidu, jenž nedovede pravé umění oceniti, kdežto takou prostou událostí, jakou jest spuštění lodi na moře v městech přístavních, dá se tak nesmírně vzrušiti!

Loď byla zbavena již podpor, jež boky její opíraly, a vše bylo již připraveno, aby mohla býti spuštěna na moře. Kotva umístěna byla již na pravém místě, bylo třeba jen spustiti ji, jakmile kýl by se octl ve vodě, aby zarazila jeho běh, poněvadž by jinak loď daleko do moře byla vržena. Ač loď unesla pouze padesát tun, byla přece značných rozměrů, tak že vykonána před spuštěním jejím z opatrnosti veškerá opatření bezpečnosti.

Dva dělníci lodní stáli na můstku těsně podle zadního stěžně, dva jiní, majíce kotvu na starosti, stáli v předu.

Loď byla, jak v takých případech obyčejně bývá, k moři zadní částí obrácena a měla takto na vlny býti spuštěna; kýl její, spočívající na dřevěném, namydleném podkladu, byl jediným ještě trámem zadržován. Bylo nutno jen tento trám odstraniti, aby loď byla uvedena v pohyb; jakmile by se to stalo, zrychloval by se pohyb vlastní její tíží, až by se octla jako střela ve svém vlastním živlu. As půl tuctu tesařů poklepalo již železnými kladivy na klíny, umístěné pod kýlem lodi, tak aby ji poněkud podzvedly. Davy shromážděné sledovaly se živým zájmem a za všeobecného ticha tuto práci.

V okamžiku tom objevila se za záhybem předhoří, jež na jihu chrání přístav gružský, yachta zábavní. Mohla býti as o 350 tunách. Musila plouti kol výběžku země, na němž loděnice byla zřízena, aby se mohla dostatí snadno do přístavu. Poněvadž pak vítr vál vhodným směrem, dala se pouze jím hnáti ke svému blízkému cíli.

V době kratší deseti minut musila loď tato již zde býti i zvětšovala se stále před zraky diváků.

Aby mohla vjeti právě ve vchod přístavní, musila těsně plouti kol loděnice, z níž loď, právě dostavěná, na moře měla býti spuštěna.

Jakmile tudíž bylo oznámeno, že yachta pluje směrem k loděnici, uznáno za nutné, sečkati ještě, aby se možnému neštěstí předešlo. Jakmile by však yachta minula dráhu nové lodi vytčenou, měla tato ihned býti spuštěna.

Opatření toto bylo zajisté zcela na místě. Srážka těchto dvou lodí, z nichž jedna zadní částí narazila by na druhou, velmi rychle plující, musila by způsobiti strašnou katastrofu na palubě yachty.

Dělníci, tlukouce kladivy do klínů, ustali proto od své práce, a muž, jenž měl odstraniti trám, loď zadržující, dostal rozkaz, aby čekal. Jednalo se jen o odklad několika minut!

Yachta blížila se stále více. Bylo již viděti, že dějí se na ní přípravy, aby kotva mohla býti spuštěna. Plula ještě dosti rychle.

Veškery zraky obracely se k úpravné této lodi, jejíž bílé plachty v šikmých paprscích slunce zdály se pozlacenými. Námořníci na palubě její cděni byli v kroj levantský a na hlavě měli červenou čapku. Kapitán, stoje na místě, jemu v pozadí podle kormidelníka vyhraženém, udílel rozkazy své klidným hlasem.

Loď, jež měla napiaty již jen některé plachty, poněvadž přístav byl již nedalekým, octla se právě před loděnicí.

Náhle ozval se všeobecný výkřik zděšení!

Kýl nové lodi počal se pohybovati. Z jakési nepatrné příčiny povolil trám, loď na šikmé ploše zadržující a tato uvedena tím v pohyb právě v okamžiku, kdy yachta obrácená k ní bokem kolem plula.

Srážka obou lodí byla neodvratnou. Nebylo času, ani prostředků, ji zameziti, žádný pokus nebyl by tu prospěl. Na pokřik obecenstva odvětilo i mužstvo yachty zoufalým výkřikem!

Kapitán, jenž chladnokrevnost svoji zachoval, dal okamžitě kormidlo obrátiti, leč nebylo již možno, aby se yachta včas vyhnula nebo se o pravý úhel otočila.

Kýl nové lodi sjížděl rychle po dřevěném svém podkladu. Dým, třením způsobený, valil se z pod jeho přídy, kdežto zadní část lodi nořila se již do vln.

Náhle vyskočil jakýsi muž z řad diváků. Chopil se provazu, jenž po jedné straně lodi visel. Marně však opíral se nohou pevně o zem a provaz křečovitě svíral; vydával se jen v nebezpečí, že bude sám do moře stržen.

Na štěstí zaražena byla na blízku do země roura dělová, k níž lodice se obyčejně přivazovaly. V okamžiku otáčí odvážlivec kol ní provaz, jenž nyní jen zvolna se rozvinuje, kdežto smělec ten jej

s veškerou silou zadržuje a tak as io vteřin přes veškeré nebezpečí zabraňuje, aby loď s divokou rychlostí do moře nesjela.

Provaz se přetrhl. Avšak těchto deset vteřin stačilo. Loď vnořila se hluboko v rozčeřené vlny a pak se opět mžikem z nich vynořila. Sjela do moře sotva několik stop za yachtou a letí vlnami zálivu dále do předu, až kotva o dno se zachytila a napiatý řetěz její loď zarazil.

Yachta byla zachráněna.

Muž, jenž odvážné dílo to vykonal a jemuž nikdo nemohl ku pomoci přispěchat, poněvadž vše odehrálo se neočekávaně a téměř bleskem, byl Kap Matifu.

„Výborně! znamenitě!“ zvolal Pointe Pescade a spěchal ke svému druhu, jenž jej do náručí svého sevřel, nikoli, aby s ním provedl nějaký kousek „umělecký“, nýbrž aby jej objal, jak měl ve zvyku objímati, totiž tak, že skorem byl by jej udusil.

A již také potlesk a bouře pochvaly ozývaly se na všech stranách. Všechn lid spěchal k obru, jenž byl stejně skromným, jako proslulý vykonavatel dvanácti prací báječných a jenž nadšení lidu sotva pochopoval.

Pět minut na to zakotvila yachta v přístavu; úpravnou lodicí šestiveslovou dal se majitel její dovézti na břeh.

Muž ten byl vysoké postavy a stár byl as padesát let. Vlas měl skorem již bílý a vous po orientálsku přistřižený. Velké, tmavé a tázavé oči jeho, jež jevily neklid, oživovaly tvář poněkud opálenou, s pravidelnými, ano dosud krásnými rysy. Každému byla však ihned nejvíce nápadnou noblesa, ano vznešenost, jakou celá postava jeho jevila.

Jeho oděv námořnický: tmavomodré spodky, kabátec stejné barvy se zlatými knoflíky, černý pás, lehký klobouk z hnědého sukna slušel mu znamenitě. Oděv ten kryl, jak na prvý pohled zřejmo bylo, tělo mohutné a statné, jež stáří dosud oslabiti nedovedlo.

Sotva že muž tento, v němž bylo lze ihned seznati osobu ráznou a zámožnou, vystoupil na zem, již zaměřil k akrobatu, kteréhož davy s jáсотem obklopovaly.

Lid ustoupil cizinci uctivě z cesty.

Když muž tento přistoupil k obru, nebylo první myšlenkou jeho vytáhnouti z kapsy sáček a obdarovati štědře svého ochránce. Nikoli! Podal mu ruku a pravil italsky:

„Děkuji vám za to, co jste pro nás učinil.“

Kap Matifu styděl se za čest, jež mu prokazována byla za akou — jak soudil — maličkost!

„Ano, výtečně jsi to provedl, znamenitě! Kape, příteli!“ opakoval Pointe Pescade s neunavnou svojí provençalskou výmluvností.

„Vy jste Francouzi?“ tázal se cizinec.

„O více nežli jen Francouzi!“ odvětil Pointe Pescade chlubně, „jsme Francouzi z jihu Francie.“

Cizinec pohlížel na ně s opravdovým zájmem, v nějž se soucit mísil. Jich bída byla příliš zjevnou, než aby jí nebyl poznal. Měl před sebou, jak viděl, dva ubohé akrobaty, z nichž jeden, nasadiv vlastní svůj život, prokázal mu nesmírnou službu, poněvadž srážka lodi s yachtou byla by si vyžádala četných obětí na životech.

„Navštivte mne na palubě!“ pravil jim.

„A kdy, můj kníže?“ tázal se Pointe Pescade, pokloniv se nejdovedněji, jak uměl.

„Zítřka o jedné hodině odpoledne!“

„O jedné hodině tedy!“ přisvědčil Pointe Pescade, kdežto Kap Matifu vyslovil němý svůj souhlas kývnutím své obrovské hlavy.

Množství lidu obklopovalo stále ještě hrdinu této události. Byli by jej snad ve vítězoslávě na ramenou odnesli, kdyby váha mohutného jeho těla nebyla odstrašila i nejodhodlanější a nejsilnější z nich.

Pointe Pescade, jenž dovedl vždy mžikem pochopiti situaci, soudil, že jest záhodno, využítovati příznivého smýšlení obecnstva. Když se byl tudíž cizinec vzdálil směrem k nábřeží, pokynuv oběma druhům ještě přívětivě rukou, zvolal Pescade svým pronikavým hlasem:

„Boj mezi Kapem Matifuem a Pointem Pescadem! Nastane ve chvíli, pánové! Jen za mnou na zápasíště, pánové! Prosím, vstupte jen! Platí se teprve po představení! . . . Kdo chce, může platiti napřed!“

Tentokráte vyzvání jeho uposlechli veliké davy lidu. Takové návštěvy umělci v životě svém dosud neměli!

Aréna byla příliš malá . . . Četní diváci musili býti odmítnuti. Peníze těmto vráceny nazpět.

Cizinec, když byl ušel několik kroků směrem k nábřeží, potkal mladou dívku s otcem jejím, s nimiž jsme se byli již seznámili a kteří byli rovněž svědky celé příhody.

Mladík, jenž je následoval, krácel za nimi v malé vzdálenosti; otec dívky poděkoval na pozdrav jeho jen zběžně a hrdě, čehož si cizinec dobře všiml.

Tento nemohl, spatřiv muže toho, potlačiti své pohnutí. Celá postava jeho se zachvěla, kdežto v očích jeho mihl se blesk.

Zatím přistoupil k němu otec dívčin a pravil:

„Unikl jste přičiněním onoho akrobata velikému nebezpečí, pane!“

„Ovšem, pane,“ odvětil cizinec, jehož hlas chvěl se nepřemožitelným pohnutím.

Obraceje se pak k tazateli, pravil:

„Smím věděti, pane, s kým mám právě čest mluvit?“

„Jsem Silas Toronthal z Dubrovníku,“ odvětil bývalý bankéř terstský. „A smím rovněž zvědět, kdo jest majitel oné rozkošné yachty?“

„Doktor Antekirtt!“ odvětil cizinec.

Pak rozloučili se oba mužové, pozdravivše se zdvořile. Z arény francouzských akrobatů zaznívaly až sem potlesk a bouře pochvaly.

Týž večer najedl se Kap Matifu, jenž obyčejně jedl za čtyři, do syta, a přece zbylo jim mnohem více, než by co pro jednoho bylo stačilo. A tím byl malý, dobrosrdečný Pointe Pescade neobyčejně potěšen.

III.

Doktor Antekirtt.

Jsou lidé, jichž jméno a slávu tisíciústá Pověst na všech stranách světa hlásá.

Tak dělo se i proslulému lékaři dru Antekirttovi, jenž právě byl do přístavu gruzského přibyl. Příchod jeho provázen byl událostí, jež byla by na nejobyčejnějšího cestovatele obrátila všeobecnou pozornost. On však k obyčejným cestovatelům nikterak čítán býti nemohl.

Od několika let utvořil se kol doktora Antekirtta v dalekých zemích východních celý kruh bájí. V Asii, od Dardanell až k průplavu suezskému, od Suezu až k hranicím tuniským, na pobřeží moře Černého a v krajích arabských rozšířena byla o něm zvěst, že ve vědách přírodních neobyčejně se vyzná a že známy jsou mu nejtajnější záhyby přírody. V poříčí Eufratu byli by ho ctili co potomka starých magů (kouzelníků).

Bylo na pověsti jeho něco přehnaného? Pouze to, že připisovala se mu moc čarodějná a nadpřirozená.

Dr. Antekirtt byl prostým člověkem, jako každý jiný, avšak byl mužem velice vzdělaným, ducha přímého a mužného, úsudku jistého

a bystrozrakosti podivuhodné. Veškeré vzácné tyto vlastnosti podporovány byly náhodou vždy i příznivými okolnostmi. Tak kdysi ochránil veškeré obyvatelstvo jisté vnitřní provincie maloasijské radikálním jakýmsi prostředkem, který sám byl vynalezl, před chorobou, jež dosud za velice nakažlivou byla považována.

Následkem toho stala se důvěra v léčení jeho neoblomnou a sláva jména jeho rozšířila se po celém Východě.

Tajemství, v něž osoba jeho byla zahalena, činilo jej ještě zajímavějším. Odkud přišel? Nikdo to nevěděl.

Jaká byla jeho minulost? O tom rovněž nic nebylo známo, Nikdo nemohl říci, v jakých poměrech dříve žil.

Každý věděl jen, že tento doktor Antekirtt byl obyvatelstvem Malé Asie a východní Afriky přímo zbožňován, že považován byl tam za lékaře téměř zázračného a že pověst o jeho úspěšném a podivuhodném léčení vnikla i v nejproslulejší vědecké kruhy evropské. Známo bylo též, že chudému obyvatelstvu věnoval neméně péči nežli boháčům a knížatům východním. V západních zemích však ho nikdo dosud tváří v tvář nespatriil, ano od několika let nebylo známo ani jeho vlastní bydliště. Takto tím snáze vznikla pověst, jež učinila z něho tajemného mudrce původu indického, ano jež přikládala mu vlastnosti nadpřirozené a prostředky zázračné.

Ač doktor Antekirtt nezkusil dosud umění svého v žádném z větších měst evropských, předcházela jej pověst až do těchto. I do Dubrovníku přibyl sice jen co prostý cestovatel, jenž na své yachtě navštěvuje pro zábavu různá pobřežní města moře Středozevního, avšak jméno jeho bylo už i zde všem dobře známo.

Yachta v přístavu budila stále pozornost obecnstva, poněvadž toto doufalo, že podaří se mu na palubě její uzříti i proslulého lékaře.

Neštěstí, obratností Kapovou odvrácené, všeobecnou zvědavost tuto ovšem ještě zvyšovalo.

Yachta tato byla by ostatně i nejbohatším milovníkům vodního sportu v Anglii, Americe a Francii ke cti sloužila. Vše bylo na ní zařízeno tak, že za každého povětrí mohla co nejrychleji plouti. Loď tato mohla pojmouti as tři sta padesát tun. Jsouc dlouhá a štíhlá, přece však ponoru tak hlubokého, že nebylo se třeba obávati, hodilá se zcela bezpečně pro plavbu mořskou a dala se snadno řídit rukou kormidelníka. Při silném, vhodném větru mohla za hodinu snadno urazit třináct a půl uzlu. Znamé lodi Spojených států amerických „Boadicäas“, „Gaetanas“ a „Mordons“ při mezinárodním závodě sotva by jí byly stačily.

Toto záhálčivé pozorování bylo jediným jejich zaměstnáním po představení . . . (Str. 155.)

Čistota a krása lodi v zevnější i ve vnitřní úpravě byla takovou, že ani nejpečlivější námořník nic by tu nebyl mohl vytknouti. Paluba z kanadského dřeva sandalového, jež lesk a se v zářivé bělosti a již n jediný suk v prknech nezohyzďoval, vnitřní, pečlivě uhlazené stěny, vyřezávané ozdoby na kolu u kormidla, uspořádání stěžňů a bíého jich roucha a lanoví, tvar výpomocných lodí, jež vkusně visely na svých podstavcích, lesk a černá barva trupu lodi, přerušená jen zlatým pruhem od přídy lodi do zadu se táhnoucím, slovem, celé ústrojí a uspořádání lodi — vše svědčilo o výborném vkusu majitele jejího, o praktičnosti i eleganci zároveň.

Jest zapotřebí, bychom poznali yachtu i uvnitř, neboť tvořila plovoucí obydlí tajemné oné osoby, kteráž se má státi hrdinou této povídky.

Yachta nebyla ovšem obecnstvu přístupnou. Románopisec však má dar, že dovede zvědět i popsati vše, i to, co oko jeho nemohlo uzříti.

Nádhera závodila uvnitř lodi s pohodlím. Salony i kabiny a jídelna byly ozdobeny malbami a drahocennými, různými okrasami. Čalouny, koberce, vše, co k úpravě bytu náleží, bylo přizpůsobeno potřebám zábavné yachty. Doklady všeobecně provedené zásady, že příjemné splynouti má s užitečným, bylo lze pozorovati nejen v kabině kapitánově a důstojníkův, nýbrž i v kuchyňských místnostech, kdež stříbrné a porculánové náčiní chráněno bylo vhodným opatřením proti nárazům při kolísání se lodi a kdež všude jevila se vzorná čistota, a konečně i v prostorách pro mužstvo, kde závěsná lože pohodlně byla upravena.

Mužstvo lodi, dvacet hlav čítající, nosilo vkusný, pěkný oděv maltézských námořníků: krátké spodky, střevíce, pruhovanou košili hnědý pás, červenou čapku a námořnickou halenu, na níž byla vyšita bíá písmena, označující název lodí a majitele jejího.

Leč kterému přístavu náležela původně tato yachta? Ve kterých seznamech lodních byla uváděna? Ve kterém přístavu pobřeží Středozemního obyčejně přezimovala? K jaké národnosti hlásilo se mužstvo její?

Odpověď k otázkám těmto nedovedl nikdo dáti, tak jako nikdo nedovedl odvětit na dotazy, týkající se osoby doktora samého. S lodi vlála zelená vlajka s červeným křížem při vnitřním okraji, jenž skorem přes celou výši sukna sahal. Toto označení marně bychom však hledali v nekonečné řadě různých vlajek, které na všech mořích země shledáváme.

Lodní papíry byly ovšem dříve, nežli doktor Antekirtt sám na břeh vystoupil, přístavnímu důstojníku doručeny a týž shledal je zajisté v pořádku, neboť po návštěvě komise zdravotního úřadu na yachtě nekladeny mužstvu i majiteli jejímu žádné překážky.

Název lodi napsán byl malými, zl tolesklými písmeny na štítu lodním, aniž udáno bylo při tom jméno domácího přístavu jejího. Yachta slula „Savarena“.

Takou byla tedy loď, jež právě v přístavu gružském všeobecný obdiv vzbudila. Pointe Pescade a Kap Matifu, kteréž na druhý den doktor Antekirtt na palubě očekával, pohlíželi na loď stejně zvědač jako námořníci přístavu, s větším však ještě rozčilením. Jsouce rodem s pobřeží provençalského, dovedli, zvláště Pointe Pescade, obdivuhodnou stavbu lodi posouditi a oceniti. Toto zahálčivé pozorování bylo jediným jich zaměstnáním po představení v areně.

„Ach!“ zvolal Kap Matifu při pohledu na loď.

„Ó!“ pravil Pointe Pescade.

„Hle! hle! příteli!“

„Myslím totéž, Kape!“

Tyto krátké výkřiky obdivu znamenaly v ústech obou ubolých akrobatů více než dlouhé řeči osob jiných.

Práce na palubě „Savareny“, jichž bylo potřebí ještě, když kotva již byla spuštěna, byly ukončeny. Plachty byly svinuty, lanová byla pečlivě uspořádána, střecha stanu byla stažena. Yachta kotvila v jednom koutě přístavu, což svědčilo o tom, že hodlá zde déle prodlíti.

Doktor Antekirtt procházel se večer téhož dne toliko v okolí Gruže. Silas Toronthal s dcerou svojí vrátili se ve svém povoze, jenž je na nábřeží očekávan, do Dubrovníka. Mladík nám rovněž již známý nevyčkav ani konce slavnosti v Gruži, vrátil se taktéž domů stromořadím. Doktor Antekirtt však hleděl při potulce své na blízko přístavu př moci své pohnutí.

Přístav tento jest jedním z nejlepších na celém pobřeží i lze spatřiti v něm vždy dosti lidí nejrůznějších národů. Doktor opustiv Gruž samu, ubíral se podél břehu zálivu, jenž se v délce asi dvanácti mil táhne až k ústí malé řeky Ombey, jež však jest dosti hlubokou, aby i lodě s hlubokým ponorem mohly plouti po ní až k úpatí hor zvaných „Vlastica“.

As o desáté hodině večer vrátil se doktor Antekirtt opět na ochranný násep přístavní a byl přítomen příjezdu velikého parníku „Lloydu“, jenž právě z Indie přibyl. Doktor dal se dopřaviti na to

opět na pa'ubu své yachty a sestoupil do své komnaty, jež byla osvětlena dvěma lampami, a prodlel tam až do rána.

To bylo tak zvykem jeho a kapitán „Savareny“ — muž v stáří as čtyřiceti let, jménem Narsos, — dostal rozkaz, aby doktora v této době studií a tiché práce jeho nikdy nerušil.

Obecenstvu nebylo tudíž nic známo o minulosti záhadné této osoby, avšak i důstojníci a mužstvo lodní nevěděli více. Přes to byli však oddáni svému pánu tělem i duší.

Doktor Antekirtt netrpěl sice ni nejmenší porušení kázně na palubě lodi, avšak na druhé straně pečlivě dbal o všechny a byl ke všem štědrým. Protož každý námořník přál si toužebně, aby byl přijat do služby na loď „Savarenu“.

A na yachtě za okolností těchto nikdy nikomu nemusila býti důtka udělena, nikdo nemusil býti trestán, tím méně snad z mužstva vyloučen. Všichni byli jako členové jedné rodiny.

Po návratu doktora Antekirtta vykonána na lodi veškerá opatření, pro noc potřebná.

Na přídě i zadní části yachty rozžaty výstražné svítlny; stráž zaujala místo jí určené. Po té nastalo na lodi hluboké ticho.

Doktor Antekirtt usedl na divan, umístěný v jednom rohu jeho komnaty. Na stole leželo několik nejnovějších čísel novin, kteréž sluha jeho byl koupil v Gruži. Doktor prohlédl listy tyto jen zběžně a zrakem roztržitým; pominuv články politické, všiml si toliko „denních zpráv“, zpráv o příjezdu a odjezdu lodí a pak zpráv osobních. Po té noviny odložil.

Bylo mu, jako by byl omámen, ač neznal příčinu toho.

O jedenácté hodině odložil, aniž zavolal sluhu, oděv a ulehl. Dlouho však nemohl usnouti.

A kdyby bylo možno čísti myšlenky, jimiž se duch jeho ve chvíli té výhradně zabýval, byli bychom užasli, že vrcholily v jediné jen otázce:

Kdo jest as onen mladý muž, jenž pozdravil Silase Toronthala na nábreží gružském?

Druhého dne ráno vystoupil doktor Antekirtt as o osmé hodině na palubu. Den sliboval býti rozkošným. Slunce ozařovalo již vrcholky hor, jež tvoří pozadí zálivu. Stíny v přístavu počaly se ztráceti, prchajíce po vlnách. Na „Savarenu“ padala brzy plná zář sluneční.

Kapitán Narsos přiblížil se k doktoru Antekirttovi, aby přijal další rozkazy, jež mu tento da několika slovy, když oba dříve vyměnili zdvořilé a přívětivé pozdravy.

O poledni odrazila od yachty nevelká lodice se čtyřmi veslaři a kormidelníkem. Plula k nábřeží, kdež měli vstoupiti do ní, jak bylo smluveno, Pointe Pescade a Kap Matifu.

Byl to slavný den a památný okamžik v životě těchto dvou ubožáků, kteří vzdálili se tak daleko od své vlasti drahé, od Provençalska, jež tak toužebně si přál opět uzříti!

Oba byli již na nábřeží.

Dříve nežli opustili svoji arénu, svlékli kroj, jež při produkcích svých nosívali, a oblekli starý sice již, avšak čistý, prostý oděv. Nyní obdivovali se s nábřeží yachtě, jako již dne přede lého. Oba byli ve výtečné náladě. Nejen že den před tím oba večereli: Kap Matifu a Pointe Pescade i toto ráno snídali! Hrozná to lehkomyšlnost, kterou však lze vysvětliti neobyčejně velikým jich příjmem včerejším! Vybrali dvačtyřicet zlatých vstupného! Nikdo však ať nemyslí, že celý tento příjem promrhali. Nikoli! Pointe Pescade byl příliš spořivým a opatrným, než aby se tak státi mohlo. Na deset dní měli živobytí pojištěno!

„Za vše mám jen tobě co děkovati, Kape!“

„Ó Pescade.“

„Ano, tobě, můj milý, velký hochu!“

„Nuže — — chceš-li — — tedy ano — — mně!“ odvětil Kap Matifu.

V okamžiku tom přirazila loďka „Savareny“ k nábřeží. Kormidelník povstav a smeknuv čapku pravil, že jest oběma pánům k službám.

„Pánům?“ zvolal Pointe Pescade. „Jakým pánům?“

„Vám, pane. Doktor Antekirtt očekává vás na své odí!“

„Hle! nyní jsme již i my pány!“ pravil Pointe Pescade.

Kap Matifu otevřel jen ještě více velké své zraky a tiskl rozpačitě v ruce svůj klobouk.

„Je libo, pánové?“ tázal se kormidelník.

„Ó ano — ano!“ odvětil kvapně Pointe Pescade, pokynuv svému soudruhu.

Okamžik na to seděli již oba na černém koberci s rudým okrajem, jímž pokryta byla lavička v lodi. Kormidelník zaujal mí to za nimi.

Při tíži Kapa vyčníval okraj loďky jen as čtyry neb pět palců nad vodou. Konce koberce přes okraj lodě splývající musily býti do ní zpět vtaženy, aby se ve vlnách nesmočily.

Kormidelník dal pí falkou znamení k odjezdu a již vnořila se čtyry vesla současně do vln. Lodice k „Savareně“ jen letěla.

Oba ubožáci byli neobyčejně pohnuti, ano ocítovali se v nemalých rozpacích. Tolik cti prokazuje se pouhým akrobatům! Kap Matifu neodvážil se ni hnouti. Pointe Pescade nemohl při veškerém svém rozčilení potlačit dobrý úsměv, jenž oživoval jemné rysy jeho výrazné tváře.

Když lodice stanula u yachty, spuštěn můstek, jehož příčky ohýbaly se pod tíží těla Kapova. Vystoupivše na palubu, byli oba soudruzi uvedeni ihned k doktoru Antekirttovi, jenž je očekával na zadní části lodě.

Po přátelských pozdravech a když vyměněno bylo ještě několik zdvořilých slov, usedli Pointe Pescade a Matifu konečně na dvě jim nabídnuté stoličky.

Majitel lodi pohlížel na ně několik okamžiků, aniž promluvil slova. Jeho krásná tvář, klidný, chladný pohled a mužná postava jeho činily na ně mocný dojem. Avšak nebylo pochyby: netkvěl-li úsměv na jeho rtech, tkvěl zajisté v jeho srdci!

„Přátelé!“ pravil doktor Antekirtt konečně. „Zachránili jste včera mužstvo mé i mne před velikým neštěstím. Chtěl jsem vám ještě jednou poděkovati a protož pozval jsem vás k sobě . . .“

„Pane doktore,“ odvětil Pointe Pescade, jenž konečně nabyl opět své odvahy, „jste velice laskav. Věc ta není příliš důležitou. Přítel můj vykonal jen, co by každý na místě jeho byl učinil, kdyby byl měl tolik síly, co on. Není-li pravda, Kape?“

Tento kývl hlavou, což značilo ovšem, že souhlasí.

„Snad díte pravdu, leč takou sílu má málo kdo. Váš druh však mimo to dal pro nás svůj život v sázku a jsem tudíž jeho dlužníkem!“

„O, pane doktore!“ odvětil Pointe Pescade. „Přítel můj musí se do ruda zardít při této pochvale — a poněvadž jest plnokrevným, jest pro něj nebezpečným, jestliže mu krev do hlavy vstoupí . . .“

„Vidím, příteli, že nemilujete poklon. Chci tedy jich pominouti. Poněvadž však každá služba . . .“

„Pane doktore, odpusťte, osměluji-li se vás přerušiti. Mám však za to, že každý dobrý čin sám sebou jest již odměnou. Aspoň dočítám se tak v knihách mravoučných. Ostatně jsme již dosti odměněni!“

„Již! jak?“ tázal se doktor Antekirtt, obávaje se, že snad jej někdo již predešel.

„Včera po události, při níž přítel můj tak znamenitou sílu svoji osvědčil, chtělo obecenstvo nabýti úsudku též o jiných jeho schopnostech uměleckých. Hrnulo se proto v davech do naší provençalské

arény. Kap Matifu porazil půl tuctu nejsilnějších horalů a nosičů gružských. Měli jsme proto obrovský příjem!“

„Obrovský?“

„Ano, příjem, jakéhož jsme dosud nikdy na své umělecké pouti neměli!“

„A kolik tento obrovský příjem obnášel?“

„Dvačtyřicet zlatých“

„Opravdu? . . . O tom jsem ovšem nevěděl,“ odpověděl doktor Antekirtt. „Kdybych byl tušil, že hodláte dávat představení, bylo by mi bývalo potěšením, být taktéž přítomnu. Dovolte však, abych aspoň nyní své místo zaplatil.“

„Dnes večer, pane doktore, dnes večer, až nás návštěvou svou poctíte a produkcím našim přítomností svojí lesku dodáte!“

Kap Matifu poklonil se při těchto slovech druha svého taktéž velice, při čemž rameny svými, jež „dosud nikdy země se nedotkla“ — jak stálo v programu produkcí, Pointem Pescadem sestaveném — neobratně a rozpačitě pohyboval.

Doktor Antekirtt nahlédl, že sotva bude moci akrobaty přiměti, aby přijali od něho odměnu v podobě peněžitého daru.

Rozhodl se tudíž jednati jinak. Již den před tím pojal zvláštní záměr. Byl se večer dotazoval po životu a poměrech obou akrobatů a dověděl se, že jsou to lidé poctí a důvěry hodní.

„Jak se zovete?“ tázal se nyní.

„Jsem znám pod jménem Pointe Pescade, pane doktore!“

„A jak slujete vy?“

„Matifu!“

„Kap Matifu,“ dodal Pointe Pescade a vyslovil celé toto jméno, jež na všech přístavištích jihofrancouzských mělo dobrý zvuk, s netajenou hrdostí.

„To jsou jména zajisté jen přijatá?“ tázal se doktor Antekirtt.

„Nemáme jiných,“ odvětil Pointe Pescade.

„I kdybychom byli někdy jiná jména měli, byla by se nám ztratila roztrhanými našimi kapsami.“

„A . . . rodiče vaše?“

„Rodiče, pane doktore? Naše prostředky nedovolily nám nikdy něco tak drahého. Kdybychom někdy zbohatli, našli by se snad někteří, kteří by po nás mohli dědit.“

„Jste Francouzi — z kterého však kraje?“

„Z Provençalska,“ odvětil Pointe Pescade. „Jsme tudíž dvojnásobnými Francouzi!“

„Máte vždy dobrý humor, Pointe Pescade.“

„Povolání mé toho vyžaduje. Pomyslete si, pane doktore, že při vchodu k aréně naší stojí veliký, stydlivý nemotora, jinak však dobrák člověk, jenž vždy uši rozpaky svěsí. Za hodinu naházelo by mu obecenstvo, tropc si z něho posměch, na hlavu více jablek, než by jich mohl za celý život snísti. Proto musím býti aspoň já vždy veselý mysli a míti vždy nějaký vtip po ruce.“

„A Kap Matifu?“

„Ó, Kap Matifu jest vážnější i rozváznější, žije spíše uvnitř, v myšlenkách!“ odvětil Pointe Pescade, poklepávaje příteli svému přátelsky na ramena, tak jako činíme koni, chceme-li mu zalichotit. „Jeho zaměstnání toho vyžaduje! Pohrává-li si někdo s břemenem padesáti liber těžkým, musí býti velice vážným. Zápasí-li, nezápasí pouze rameny, nýbrž i hlavou! A Kap Matifu zápasil vždy — i s bídou. A přece jej tato ani k zemi dosud neporazila.“

Doktor Antekirtt naslouchal se zřejmým zájmem slovům malého muže tohoto, pro nějž osud měl vždy jen chvíle krušné a jenž přece z ničeho jej nevinil. Doktor poznával, že muž tento jest stejně dobrosrdečným jako důvtipným, a tázal se sama sebe, čím by se byl mohl státi tento ubožák, kdyby od kočebky již nebyl trpěl nedostatkem prostředků hmotných.

„A kam hodláte se odtud odebrati?“ tázal se

„Stále ku předu — na zdař bůh!“ odpověděl Pointe Pescade. „Náhoda není vždy špatným vůdcem a celkem zná dobře cesty. Obávám se jen, že odlákala nás přece příliš daleko od vlasti — od našeho Provençalska. Leč jsme tím sami vinni! Měli sme se dříve vždy náhody otázati, kam nás zavede!“

Doktor Antekirtt pozoroval oba akrobaty mlčky opět delší chvíli.

Po té tázal se znovu:

„Co tedy mohu, přátelé, pro vás učiniti?“

„Nic, pane doktore,“ odvětil prostě Pointe Pescade, „ano, zhola nic!“

„Nepřáli byste si vrátit se nyní do Provençalska a uzříti opět rodný svůj kraj?“

Oči obou akrobatů náhle zazářily

„Mohl bych vás tam dopravit,“ dodal doktor Antekirtt.

„To by bylo výtečné! překrásné!“ zvolal Pointe Pescade uchvácen radostí.

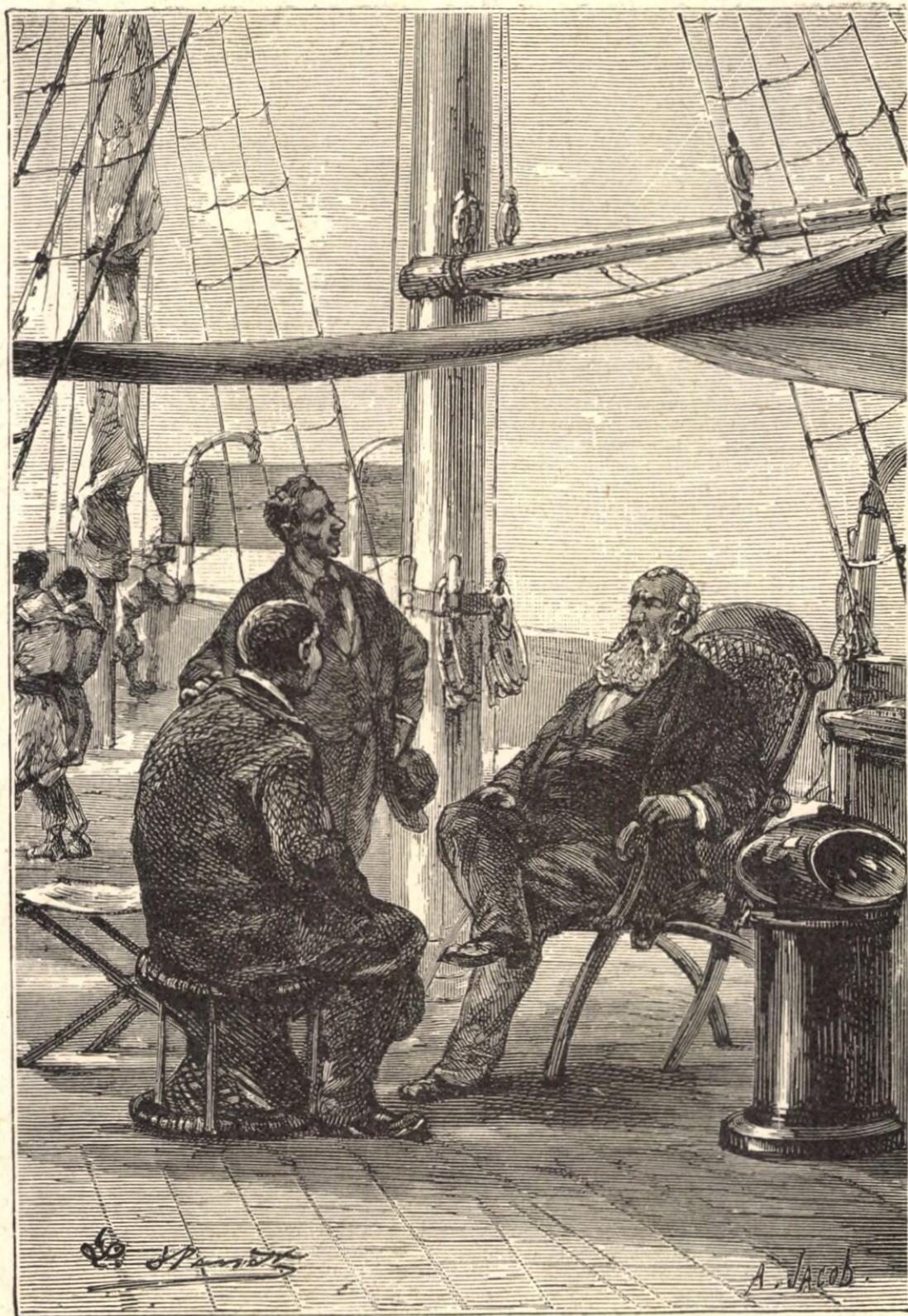
A po té obrátiv se ke svému druhu, děl:

„Hochu, chtěl bys i ty vrátit se do domova?“

„Ano, Pointe Pescade, kdybys také ty se vrátil...“

„Leč čím se budeme pak zabývati? Čím se uživíme?“

„Zůstali byste tedy snad raději u mne?“ (Str. 162.)

Kap Matifu vložil si ruku na čelo, což činil vždy, kdykoli se ocitoval v nesnadích.

„Čím se uživíme — — budeme — musíme,“ mumlal sotva srozumitelně.

„Nevíš si rady právě tak jako já. Avšak co na tom? Budeme konečně doma! Není to podivné, pane doktore, že dva chudáci, jako my, mají též vlast — domov — že dva ubožáci, kteří nemají ni rodičů, přece někde se zrodili?“

„Zůstali byste tedy snad raději u mne?“ tázal se doktor Antekirtt.

Při tomto nenadálém návrhu Pointe Pescade rychle povstal, kdežto Kap Matifu tázavě naň pohlížel, nevěda, má-li též povstati jako on.

„Zůstati u vás, pane doktore?“ pravil konečně Pointe Pescade. „Leč čím bychom vám mohli prospěti? Siláckými nebo kejklářskými kousky? Jinému jsme se nikdy nepřiučili! Leda snad, že bychom vás tím mohli bavit při plavbě nebo na vašich statcích...“

„Slyšte,“ odvětil doktor Antekirtt, „mám zapotřebí mužů odvážných, oddaných, přímých a důvtipných, kteříž by mi pomohli uskutečniti mé záměry. Nemáte nic, co by vás poutalo, a rovněž ne mnoho, co by vás do vlasti vábilo. Chcete vytrvati při mně?“

„Avšak až záměry své provedete? . . .“ tázal se Pointe Pescade.

„Ani pak mne nebudete musit opustiti, bude-li vám to vhod,“ odvětil doktor Antekirtt, usmívaje se, „zůstanete na lodi se mnou! Po případě můžete učiti mužstvo mé lodí krkolomným skokům! Hodláte-li však raději vrátit se do své vlasti, nechci vám v tom brániti a postarám se i pak, byste na příště bezstarostně žíti mohli!“

„O, pane doktore!“ zvolal opět Pointe Pescade zmaten tolika laskavostí. „Avšak nemíníte při svém návrhu zajisté, abychom u vás jen zaháleli? Nebýti k ničemu by se nám rovněž nelíbilo!“

„Slibuji vám dosti práce, takže budete spokojeni,“ odvětil doktor Antekirtt.

„Vaše nabídka jest velmi svůdná,“ prohodil Pointe Pescade ještě nerozhodně.

„A co proti ní namítáte?“

„Jen jediné již. Jak vidíte, jsme dva, Kap Matifu a já. Jsme z téhož kraje a byli bychom snad i z téže rodiny, kdybychom byli někdy rodinu měli! Jsme však bratry srdcem, duší! Kap Matifu nemohl by žíti bez Pointa Pescada a Pointe Pescade nemohl by ni den strávit bez Kapa Matifua. Vzpomeňte si na dvojčata siamská! Nikdy jich nemohli od sebe odloučiti, poněvadž bylo by je to stálo

život. Nuže, my jsme jako tato dvojčata siamská! Milujeme se velice, pane doktore!“

A Pointe Pescade podal druhu svému ruku, jenž ji k prsům přitiskl a jako dítě ji celoval.

„Nemám na mysli vaše odloučení, přátelé,“ pravil doktor Antekirtt; „pochopil jsem dobře, že byste se nikdy od sebe odloučiti nemohli.“

„Věc je tedy ujednána, pane doktore, jestliže totiž . . .“

„Jestliže . . .“

„Jestliže Kap Matifu přivolí!“

„Řekni jen ano, Pointe Pescade, a promluvíš tím i za mne!“ pravil Kap.

„Nuže, vše jest tedy v pořádku!“ pravil doktor Antekirtt. „Nebudete musít, přátelé, nikdy rozhodnutí svého litovati. Dnešním dnem počínaje nebudete se musít již nikdy v areně produkovati.“

„Oho, pane doktore!“ zvolal Pointe Pescade, „dbejte též sama sebe! Přejímáte snad větší břemeno, nežli sám tušíte.“

„Co tím míníte?“

„Budeme vás mnoho státi, zvláště Kap Matifu. Druh můj jest velikým jedl kem a vy zajisté nebudete si přáti, aby ve službách vašich sil mu ubývalo?“

„Doufám naopak, že síly jeho se zdvojnásobí!“

„Pak budete, pane doktore, zničen.“

„Nikdo mne nedovede finančně zničit, Pointe Pescade!“

„Av ak bude-li Kap Matifu jísti dvakrát, třikrát denně? . . .“

„Může jísti, bude-li míti chuti, pětkrát, šestkrát i sedmkrát denně,“ odvětil dr. Antekirtt, usmívaje se. „Stůl můj jest pro každého přichystán.“

„Slyš, Kape!“ zvolal Pointe Pescade rozradostněn. „Budeš se moci nasytit den co den dle své libosti!“

„Vy též, Pointe Pescade!“

„Ó, já jsem živ jako pták, spokojím se s málem. Smím však se otázati, zda vyplujeme též na širé moře?“

„Ano, velmi často. Mám dosti práce na všech stranách Středomořího moře. Pacienti moji bydlí po celém jeho pobřeží. Hodlám vykonávati mezinárodní lékařskou praxi. Zavolá-li mne některý chorý v Tangeru nebo na Balearech a sice v době, kdy dlím právě v Suez, mám odepřít mu pomoc lékařskou a nemám k němu přijeti? Tak jako lékař v některém městě velikém spěchá z jedné čtvrti do druhé, aby poskytl pomoci lékařské, tak plují od Gibraltaru k řeckým ostrovům, od Adrie k zálivu Lyonskému, od moře

Jonského k zálivu Gabeskému. Mám jiné ještě mnohem rychlejší lodě nežli jest tato yachta, a vy budete mne na mnohých z nich provázeti.“

„To bude znamenité, pane doktore,“ odvětil Pointe Pescade a radostí tleskal rukama.

„Nebojíte se moře?“ tázal se doktor Antekirtt.

„Moře-li se bojíme? My synové Provençalska? Již jako děti pluli jsme nesčetněkrát na řece v lodici. Nikoli! neobáváme se moře ni mořské nemoci, — vždyť zvykli jsme si choditi hlavou po zemi a nohama vzhůru. Kdyby pánové i dámy cvičili se aspoň dva měsíce v tom, nežli se na moře vydají, zajisté by neměli příčiny bédovati a sténati při plavbě a nebyli by nemocí zachvázeni. Jen dále, pánové! Připojte se ke společnosti naší!“

A Pointe Pescade počal opět tímže tónem a způsobem, jako by dosud stál před svým divadélkem a obecenstvo v ně lákal.

„Výborně, Pointe Pescade!“ pravil doktor Antekirtt. „Mezi námi nebude zajisté rozmíšek, zvláště když svého humoru nepozbudete. Jen smějte se, přátelé, smějte a zpívejte. Budoucnost slibuje mi ještě snad mnoho smutného a tím vzácnější bude mi vaše veselost.“

Doktor Antekirtt při slovech těchto stal se opět vážným. Pescade, jenž jej bedlivě pozoroval, tušil, že jej v dřívějších dobách života jeho stihla zajisté bolest veliká, kterou snad i doby příští pro něj chovají.

„Pane doktore,“ pravil proto kvapně, aby vyrušil jej z trudných myšlenek, „od dnešního dne náležíme vám tělem i duší.“

„Ode dneška můžete se již v kajutě své po domácku zařídit. Prodlím snad ještě několik dní v Gruzi a Dubrovníku; přes to však jest lépe, jestliže již nyní na „Savareně“ bydliti budete.“

„Učiníme tak, těšíme se však na dobu, až uvedete nás do svého domova,“ odvětil Pointe Pescade.

„Nemám domova,“ pravil doktor Antekirtt, „avšak mám přece domov, kterýž sám jsem si utvořil, půdu, jež mi náleží, a kterouž i vy, bude-li vám libo, sdíleti budete.“

„Nuže pojďme, Kapel!“ zvolal Pointe Pescade, „musíme závod náš ještě likvidovati. Neobávej se však, nejsme nikomu dlužni a konkurs nám nehrozí.“

Rozloučvše se s doktorem Antekirttem, odpluli oba přátelé po lodici, jež je očekávala, opět na nábřeží gružské.

As za dvě hodiny na to podařilo se jim prodati jednomu svému soudruhu v povolání budku, arénu snadno sestrojitelnou, plátno

pomalované i veliký buben. To byl celý jejich majetek. Jednání o koupi netrvalo příliš dlouho a několik zlatek, kteréž jim prodej vynesl, netížilo rovněž příliš jejich kapsy.

Pointe Pescade však podržel si v tomto okamžiku, kdy z „uměleckého“ života uchýloval se do života soukromého, svoji trubku, a Kap Matifu nechtěl rovněž vzdáti se svého trombonu a svého kroje, v kterýž se při zápase odíval. Bylo by jim působilo nesmírný žal, kdyby se byli musili odloučiti od těchto tretek, kteréž je upomínaly na chvíle úspěchu a okamžité slávy. Věci tyto složeny byly na dno vaku, kterýž pojal celý jejich majetek: několik drobných předmětů a jich oděv.

K večeru vrátili se Pointe Pescade a Kap Matifu opět na palubu „Savareny“. Velká kajuta v přední části lodi byla jim upravena za obydlí. Byla pohodlně zařízena a opatřena vším, čeho mohli potřebovati.

Mužstvo lodi přijalo nové tyto své soudruhy velice přívětivě, vědouc, že jim děkovati musí za své zachránění.

Sotva Pointe Pescade a Kap Matifu na yachtu přibyli, přesvědčili se, že kuchyně lodní jest bohatou tak, že kuchyně jich provençalské arény nikdy a v ničem s ní měřiti se nemohla.

„Vidíš, Kape,“ pravil Pointe Pescade, vyprazdňuje sklenici vína astijského, „jedná-li člověk rozšafně, štěstí ho nemine. Avšak rozumným musí vždy býti.“

Kap Matifu mohl souhlas se slovy druhá svého projevití jen kývnutím hlavy, neboť zuby jeho vrývaly se právě s labužnickou rozkoší do velikého kusu uzeného masa, jenž s dvěma vejci, na tvrdo vařenými, rychle v obrovských jeho ústech se ztrácel.

„Obecenstvo by nás penězi zasypalo jen za to,“ pravil Pointe Pescade, „kdyby tě vidělo jísti.“

IV.

Vdova odsouzencova.

Příchod doktora Antekirtta vzbudil velikou pozornost nejen v Dubrovníku, nýbrž v celém území dalmatském. Listy, oznámivše příchod yachty do přístavu gružského, vykořisťovaly událost tu, jež slibovala řadu zajímavých zpráv. Majitel „Savareny“ nemohl unik-

nouti počtám mu prokazovaným, avšak rovněž nemohl vyvarovati se i nepříjemnostem, jež sláva a proslulo t za následek mívají. Osoba jeho byla předmětem všech rozhovorů. Kruh bájí a pověstí počal se kol něho tvořiti. Nikdo nevěděl, kdo vlastně jest, odkud přichází, kam se ubírá. Záhada tato budila ovšem zvědavost obyvatelstva tím větší měrou. A jest pochopitelné, že tam, kde nikdo nic neví, jest pole domněnkám úplně otevřeno a že obraznost okolnosti té měrou největší dovede použiti.

Zpravodajové listů, sledující přání čtenářů, vydali se do Gruže, ano někteří navštívili i palubu yachty. Nebylo jim však dopřáno užíti osobu, kterou se veřejné mínění tak velice zabývalo. Rozkazy byly přísné. Doktor Antekirtt nechtěl nikoho přijímati, koho sám by nebyl pozval. Také odpovědi, kteréž kapitán Narsos dával všem zvědavcům a navštěvovatelům, byly stále stejně stručny i záhadny

„Odkud přichází doktor?“

„Nevím, odkud se mu přijíti zlíbilo.“

„Kam pluje?“

„Nevím, kam za vhodné uzná.“

„Avšak kým vlastně jest?“

„Nikdo to neví, snad neví sám více, nežli ti, kdož se ho po tom táží.“

Takovými odpověďmi a zprávami zvědavost obecnstva ovšem nedala se ukojiti. Obraznost, majíc tudíž úplně volné pole, pustila uzdu všem domněnkám. Doktor Antekirtt byl dnes tím, zítra oním. Některí měli jej za náčelníka mořských loupežníků. Jiní pokládali jej za krále některé rozsáhlé atrické říše, jenž pod cizím jménem cestuje, aby se poučil o poměrech jiných států. Mnozí tvrdili opět, že jest psancem, osobností politickou, kterou nějaká revoluce ze země jeho vyhnala, a jenž cestuje nyní po světě pro zábavu i poučení. Každému bylo volno, k některé této domněnce se přidati.

I co se titulu doktorského týče, lišilo se mínění; někteří soudili, že jest znamenitým lékařem, jehož výborné léčení v případech nejpovážlivějších se osvědčilo, jiní považovali jej za krále šarlatánů, jenž byl by se ocitl as v nesnázích, kdyby někdo byl od něho žádal, by se diplomy prokázal, že titulu toho právem užívá.

Lékařům gružským a dubrovnickým nenaskytla se však příležitost, aby mohli záhadného muže toho pro neoprávněné vykonávání praxe lékařské stíhati. Doktor Antekirtt choval se v ohledu tom velice zdržlivě, a žádal-li ho někdo o radu lékařskou, dovedl se vždy tomu vyhnouti.

Ostatně majitel „Savareny“ nenajal si vůbec žádného obydlí na pevnině po dobu svého pobytu. Prvé dva dny po svém příchodu do Gruže nevstoupil ani do Dubrovníka samého. Obmezil se na procházky v okolí a dvakrát nebo třikrát dal se provázeti i Pointem Pescadem, jehož přirozený vtip dobře oceňoval.

Nenavštívil sám nikdy Dubrovnik, posla tam jednoho dne Pointa Pescada za sebe. Tomuto svěřen důvěrný úkol, aby zjednal doktoru zprávy o jistých osobách. Když se Pointe Pescade vrátil, odpovídal k otázkám mu daným následovně:

„On bydlí tedy ve čtvrti Stradone?“

„Ano, pane doktore, v nejkrásnější části města. Obývá dům nedaleko místa, kdež se cizincům ukazuje palác vládců staré republiky dubrovnické. Dům jeho jest nádherný, sluhové v něm jen se hemží, a krásné povozy a spřežení jsou majiteli jeho vždy po ruce. Je to pravá domácnost milionářova“

„A druzí?“

„Druzí?“ odvětil Pointe Pescade, „druzí obývají v téže čtvrti města, domek jich však ztracen jest v úzkých, krivolakých a nerovných uličkách, kteréž jsou podobny spíše schodišti a jimiž se přichází k obydlím nejchudším“

„A jejich domek?“

„Jest malý, nízký, z venčí skýtá pohled smutný, ač uvnitř, jak myslím, vládne čistota a pořádek. Jest viděti, že obýván jest lidmi sice chudými, avšak hrdými a řádnými.“

„A paní, jež v něm bydlí?“

„Neviděl jsem jí a slyšel jsem, že uličku onu vůbec málokdy opouští.“

„Syn její?“

„Syna jsem viděl, pane doktore, právě když se k matce své vracel.“

„Jaký dojem učinil na tebe?“

„Tvář jeho měla výraz starostlivý, ano zdál se býti znepokojen! Soudím, že musil mnoho vytrpěti! Lze to poznati na něm!“

„Ty také jsi mnoho vytrpěl, Pointe Pescade, a přece ničím nedáváš toho na jevo.“

„Nedostatek hmotný není, pane doktore, utrpením duševním. Protož dovedl jsem jej vždy zakryti — ano při tom i vesel býti!“

Doktor Antekirtt tykal již — jak jest viděti — Pointe Pescadovi, což si tento jako zvláštní důkaz přízně vyžádal. I soudruhu jeho záhy se cti té mělo dostati. Obr tento činil dojem však příliš mohutný, než aby někdo mohl si dovoliti ihned mu tykati.

Doktor, dověděl se takto od Pointa Pescada, čeho si přál, ustal od svých procházek v okolí Gruže. Vyčkával jakési události, kteréž nechtěl předbíhati svým příchodem do Dubrovníka, kdež zpráva o pobytu jeho v přístavu gružském všem známa již byla. Neopouštěl tudíž paluby, až se událo, co očekával.

Dne 29. května o 11. hodině ranní, když byl pozoroval po delší dobu kukátkem nábřeží gružské, dal doktor Antekirtt rozkaz, aby lodice byla přichystána, i odplul po ní a vystoupil na nábřeží nedaleko hráze přístavní, kde stál člověk, jenž zdál se naň čekati.

„Je to on!“ pravil doktor Antekirtt sám k sobě, „ano, nemýlím se! Poznávám jej, byť i byl velice změněn!“

Člověk, jehož mínil, byl stařec, jenž měl asi sedmdesát let. Hlavu, jež chýlila se k zemi, pokrýval bílý vlas. Výraz tváře jeho byl vážný a smutný, oživený trochu polo již uhaslým zrakem, ježž slzy zajisté častěji smáčely. Stařec ten stál nehybně na nábřeží, nespouštěje zraku s lodice od okamžiku, kdy tato od yachty odrazila.

Doktor Antekirtt si umínil, že jednati bude tak, jako by muže toho ani nepozoroval, tím méně jej poznával. Avšak sotva učinil několik kroků, již stařec přistoupil k němu a uctivě pozdraviv, tázal se:

„Doktor Antekirtt?“

„Ano, jsem doktor Antekirtt,“ odvětil tento, pozoruje starce, jehož brvy se ani nezachvěly, když pronikavé oči doktorovy se naň upřely.

Po té pravil doktor:

„Kdo jste, příteli, a čeho žádáte?“

„Jmenuji se Borik,“ odvětil stařec, „jsem ve službách paní Bathoryové a na rozkaz její mám vás žádati o rozmluvu s ní.“

„Paní Bathoryová?“ tázal se doktor Antekirtt. „Není-liž to vdova onoho maďarského vlastence, jenž pro spiknutí k smrti byl odsouzen?“

„Ano, tak jest!“ odpověděl stařec. „Ač jste jí nikdy neviděl, není možná, abyste jí aspoň dle jména neznal, vždyť jste doktor Antekirtt.“

Doktor naslouchal velmi pozorně slovům starého sluhy, jehož oči byly sklopeny. Tázal se v duchu sama sebe, zdaž poslední slova starcova nemají ještě jiný tajný smysl.

Na to se otázel opět:

„A co chce mi paní Bathoryová?“

„Přála by si promluviti s vámi z příčin, jež snad znáte nebo aspoň tušíte, pane doktore.“

Brána byla otevřena . . . (Str. 171.)

„Půjdu k ní!“

„Jí bylo by milejší, kdyby mohla navštívit vás na palubě lodi vaší“

„Proč?“

„Poněvadž záleží na tom, aby rozmluva ta zůstala tajnou.“

„Tajnou? . . . Před kým má být utajena?“

„Před jejím synem! Petr nemá zvědět, že matka jeho přijala vaši návštěvu“

Tato odpověď překvapila doktora Antekirtta, jenž však to Borikovi nedal znáti.

„Já však raději,“ pravil po té, „navštívím paní Bathoryovou v jejím bytu. Mohu tak snad učiniti v nepřítomnosti jejího syna?“

„Bylo by to možná, pane doktore, kdybyste přišel až zítra. Petr Bathory odjede dnes večer do Zadru a nevrátí se až za čtyřadvacet hodin.“

„A čím jest Petr Bathory?“

„Jest inženýrem, až posud nepodařilo se mu však zjednati si místa. Oh! život byl pro něj i pro matku jeho dosti již krušným!“

„Krušným! . . .“ opětoval doktor Antekirtt zamyšleně. „Nemá snad paní Bathoryová dostatečných příjmů?“

Zamlčel se. Stařec nachýlil ještě více hlavu, prsa jeho dmula se mocným pohnutím, a oči jeho zvlhly.

„Pane doktore,“ pravil konečně, „nemohu vám více říci. V rozmluvě, kterou na vás žádá, sdělí vám paní Bathoryová zajisté vše, co máte právo zvědět!“

Doktor Antekirtt musil se velice přemáhati, aby nedal na jeho nesmírné své pohnutí.

„Kde bydlí paní Bathoryová?“ tázal se.

„V Dubrovniku, ve čtvrti Stradonské, v ulici Marinella číslo 17.“

„Mohu se setkati s ní zítra mezi jednou a druhou hodinou odpoledne?“

„Zajisté, pane doktore; budu vás v této chvíli očekávat a sám vás k ní uvedu“

„Řcete tedy paní Bathoryové, aby mne v dobu tu určitě očekávala!“

„Děkuji vám jménem jejím,“ odvětil stařec.

Po té dodal ještě:

„Mohl byste se snad domnívati, že vás hodlá žádati, byste jí nějakou službu prokázal . . .“

„A kdyby tomu tak bylo?“

„Není tomu tak!“

Po té, pokloniv se hluboce, vzdálil se stařec a zaměřil na cestu vedoucí z Gruže k Dubrovníku.

Poslední slova starého sluhy doktora Antekirtta zřejmě překvapila. I zůstal státi chvíli nehybně na nábřeží, sleduje zraky Borika, jenž odcházel. Vrátiv se po té na palubu, dovolil Pointu Pescadu a jeho soudruhu, by směli se podívat do města. Na to uzavřel se do své kajuty, oznámiv kapitánu, že chce v ní zbývající část dne strávit sám.

Pointe Pescade a Kap Matifu hleděli zatím použití pokud možno nejlépe své dovo'ené. Dopřáli si té radosti, že byli přítomni několika představením akrobatů.

Pointe Pescade měl mnohdy chut napomenouti nebo poučiti některého neobratného provazolezce, a jeho druh také pocífoval velikou touhu vstoupiti v řady zápasníků. Oba upamatovali se však včas, že mají čest náležitě mužstvu „Savarena“. Zůstali proto pouhými diváky a neskrblili pochvalou když zdála se jim zaslouženou.

Druhého dne dal se doktor Antekirtt nedlouho před polednem dopravit na nábřeží. Lodici poslal k yachtě zpět, načež dal se cestou, vedoucí z Gruže do Dubrovníka. Rozkošná to procházka po této silnici, vroubené letohrádky a posázené stinnými stromy!

Na cestě té, as dva kilometry dlouhé, nejevil se v dobu tu ještě tak čilý život, jaký bývá tu za několik hodin později, kdy povoz za povozem přejíždí a kdy davu lidu se tu procházejí.

Doktor, ponořen v myšlenky o nastávajícím setkání se s paní Bathoryovou, kráčel vedlejšími stromořadími a přišel brzy ke bráně města, obklopeného trojí řadou hradeb. Brána byla otevřena, i minuv opevnění ocitl se doktor uvnitř města.

Od brány té vede nádherná třída s pobočnými uličkami, zvaná „Stradone“, až ku předměstí Pločskému, tudíž celým městem. Leží na úpatí návrší, na němž se v podobě amfiteatru vztyčuje celá skupina domů. Na konci třídy té poutá pozornost naši palác vládců staré republiky benátské, krásný to pomník století patnáctého, s vnitřním dvorem, se sloupořadími ve slohu renaissančním a s okny o p'ných obloucích, jichž stíhlé sloupky připomínají nám dobu rozkvětu toskánského stavitelství.

Doktor Antekirtt nemusil dojít až k tomuto místu. Ulice Marinella, již Borik mu včera naznačil, odbočovala v levo, as v polovici třídy Stradonské. Krok jeho uvolnil se poněkud, když kráčel kol paláce, ze žuly vystavěného, jehož bohaté průčelí a přístavky. v pravém úhlu k hlavní budově se pojící, zůstaly mu po pravé straně. Otevřeným průjezdem užíel doktor Antekirtt skvostný

povoz, do něhož krásné spřežení bylo zapraženo. Kočí seděl na kozlíku, kdežto sluha čekal nedaleko pod vkusnou verandou.

Skorem v téže chvíli vstoupil jakýsi muž do povozu, koně tryskem vyjeli ze dvora, a vrata uzavřela se za nimi.

Muž onen byl touže osobou, kteráž tři dny před tím oslovila doktora Antekirtta na nábreží gružském: byl to bývalý bankéř terstský, Silas Toronthal.

Doktor Antekirtt, jenž si nepřál setkati se opětně s mužem tímto, vstoupil, když povoz vyjel, rychle do blízkého domu a nevyšel z něho dříve, dokud nebyl povoz zmizel.

„Oba dlí v tomže městě,“ pravil sám k sobě. „Je to vina náhody a nikoli vina moje!“

Uličky, kteréž odbočují v levo od třídy Stradonské, jsou úzké, křivolaké, špatně dlážděné, zjevu chudičkého a skličujícího. Lze proto přirovnati zmíněnou hlavní třídu k mohutné řece, do níž na jednom břehu ústí jen nepatrné potůčky. Jakoby touhou puzeny, aby ke zdravému vzduchu pronikly, hledí domy jeden přes druhého vyšinouti se a při tom všechny se tísní. Hledí si navzájem zblízka do očí — lze-li očima nazvati okna, jež vedou do ulice. Vystupují vysoko po výšině, jejíž vrcholky korunovány jsou tvrzí zvanou Mincetto a tvrzí sv. Vavřince.

Vůz nemůže ulicemi těmi. V době deště tvoří tyto pravé bystřiny, avšak i jindy podobají se rokličím, a pro příkrý jich spád a půdu nerovnou bylo nutno zříditi v nich stupně a schůdky. Jak liší se skromné příbytky v uličkách těchto od nádherných paláců a staveb v třídě Stradonské!

Doktor Antekirtt přišel ke vchodu do ulice hledané, počal vystupovati po nekonečných téměř stupních jejích. Když překročil as šedesátý stupeň, stanul před číslem 17.

Dveře domku toho se ihned otevřely. Staříčkový Borik očekával zde již, jak slíbil, doktora. Uvedl jej, nepromluviv slova, do síně velmi čisté, chudým však nábytkem opatřené.

Doktor Antekirtt usedl. Nic nenasvědčovalo tomu, že by byl sebe méně pohnut — ani když paní Bathoryová vstoupila a pravila:

„Pan doktor Antekirtt?“

„Ano, jsem jím, milostivá paní,“ odvětil doktor a povstal.

„Chtěla jsem vám ušetřiti cestu tak dalekou a obtížnou!“ odvětila vdova.

„Přál jsem si, navštívití vás,“ odvětil doktor; „prosím, uvěřte, že jsem zcela k vašim službám!“

„Dověděla jsem se, pane, teprve včera o vašem příjezdu do Gruže a vyslala jsem ihned Borika, aby vás vyhledal a za návštěvu vás požádal.“

„Jsem ochoten, ctěná paní, vyslechnouti vás!“

„Odejdu!“ pravil Borik!

„Nikoli, zůstaňte!“ odvětila mu paní Bathoryová. „Jste jediným přítelem rodiny, a co hodlám doktoru Antekirttovi říci, není vám již tajno.“

Paní Bathoryová usedla, a doktor Antekirtt zaujal místo před ní, kdežto stařec stál u okna.

Paní Bathoryová byla tehdy as šedesát let stará. Postava její nechýlila se dosud k zemi pod břemenem stáří, avšak za to bílý její vlas a tvář vrásčitá naznačovaly, jak krušně zápasila s nouzí a zármutkem. Přes to bylo viděti, že jest dosud statečnou a odhodlanou, jako dříve bývala. Dosud bylo lze poznati, že byla neohroženou družkou a důvěrnou přítelkyní muže, jenž své postavení příjemné obětoval svému přesvědčení, jeho spoluvinnicí, když počal osnovati spiknutí společně s hrabětem Matyášem Sandorfem a Ladislavem Zathmarem.

„Pane,“ pravila hlasem se chvějícím, snažíc se marně pohnutí své zakrýti, „poněvadž jste doktor Antekirtt, jenž dříve již útrpnost mi projevil, ač nevím, z jaké příčiny, — hodlám vám vyprávěti o událostech, jež se před patnácti lety v Terstu odehrály...“

„Milostivá paní, ušetřte si vypravování tak bolestné. Vím vše — a poněvadž jsem doktor Antekirtt — vím též, jaký byl osud váš od nezapomenutelného dne 30. června 1867.“

„Avšak rcete, pane doktore,“ odvětila paní Bathoryová, „jaký zájem poutá vás k osudu mému a mého syna?“

„Je to, ctěná paní, cit úcty, jež míti musí každý muž šlechtný ke vdově muže, kterýž neváhal život svůj zasvětili neodvislosti své vlasti!“

„Znal jste profesora Štěpána Bathorya?“ tázala se vdova hlasem chvějícím.

„Znal jsem jej, ctěná paní, a miloval jsem jej i vážím si všech, kdož jméno jeho nosí.“

„Jste snad rodem ze země, pro niž on krev svou proflil?“

„Žádná země není již vlastí mojí!“

„Kdo jste tedy?“

„Mr. vý, jenž dosud hrobu nemá!“ odvětil chladně doktor Antekirtt.

Paní Bathoryová a Borik při této neočekávané odpovědi se zachvěli; doktor Antekirtt dodal však spěšně:

„Zprávy, kteréž jste mi chtěla, milostivá paní, podati, mohu já doplniti, poněvadž, znáte-li mnohé věci, nevíte přece o jiných, kteréž jsou rovněž pro vás důležitý!“

„Vypravujte, pane, poslouchám“ odvětila paní Bathoryová.

„Ctěná paní,“ pravil doktor Antekirtt, „před patnácti lety tři mužové maďarští stali se náčelníky spiknutí, jež mělo za účel, zjednati Uhrám bývalou jich neodvislost. Mužové tito byli hrabě Matyáš Sandorf, professor Štěpán Bathory a hrabě Ladis'av Zathmar, tři přátelé to, kteréž již dlouho pojila táž naděje, eden duch a jedno srdce!“

„Dne 8. června 1867, den před tím, kdy mělo býti dáno znamení ku povstání, jež mělo vypuknou i v Uhrách i Sedmihradsku, vnikla policie rakouská do domu hraběte Zathmara v Terstu, v němž shromážděni byli oni tři náčelníci spiknutí. Hrabě Sandorf a dva soudruzi jeho byli zatčeni, ještě v noci do Pazinské tvrze dopraveni a tam ve věži uvězněni. Za několik neděl byli k smrti odsouzeni.“

„Mladý účetní hraběte Matyáše Sandorfa, jenž dlel v dobu tu právě v domě Ladislava Zathmara, byl taktéž zatčen, ač ve spiknutí vůbec nebyl zasvěcen; byl však později obžaloby zproštěn a — když vše již bylo ukončeno — na svobodu propuštěn!“

„Druhého dne po tom, když rozsudek byl pronesen, pokusili se spiklenci, kteříž v téže kobce žalární byli uvězněni, o útěk. Hrabě Sandorf a Štěpán Bathory, kteříž použili k útěku lana hromosvodu, prchli skutečně, avšak spadli do dravého toku, pod věží proudícího. V téže chvíli však byl Ladislav Zathmar, když se rovně chystal k útěku, stráží překvapen a bezpečněji uvězněn.“

„Ač uprchlíci neměli naděje, že by smrti unikli, poněvadž vlny řeky podzemní odnášely je do krajů jim neznámých, přálo jim přece štěstí neobyčejně. Dostihli břehů průplavu limského a po té i města Rovinje, kdež našli útulku v domě rybáře Ondřeje Ferrata.“

„Rybář tento — člověk šlechetný — přichystal vše, aby uprchlíky moh dopraviti na druhý břeh moře Jaderského, když tu, ze msty osobní, Španěl Carpena, jenž věděl o úkrytu uprchlíků, prozradil policii rovinj ké, kde se skrývají. I pokusili se tu po druhé uprchnout. Avšak Štěpán Bathory, byv raněn, padl opět do rukou zřízenců poliejných. Hrabě Matyáš Sandorf, stíhán jsa až ke břehu, vrhl se do moře, právě když déšť kulí za ním byl vyslán. Moře Jaderské nevydalo již jeho mrtvolý!“

„Pozejtří na to Štěpán Bathory a hrabě Ladis'av Zathmar popraveni by i ve věži Pazinské prachem a olovem. Rybář Ondřej Ferrato byl, poněvadž jim útulek poskytl, odsouzen do žaláře doživotního a dopraven byl do trestnice ve Steinu.“

Paní Bathoryová sklonila hlavu. Srdce se jí svíralo, avšak poslouchala doktora, ani jej nepřerušivši.

„Jsou vám známy tyto podrobnosti, ctěná paní?“ tázal se tento konečně.

„Ano, dověděla jsem se jich, pane, z novin, jako nepochybně i vy.“

„Ano, z novin,“ odvětil doktor Antekirtt. „Avšak co noviny nemohly sdělití obecnstvu, poněvadž chováno to bylo v největší tajnosti, to vím já, milostivá paní, a prozrazeno mi to bylo jistým strážcem zmíněné pevnosti. Nehodlám toho před vámi tajiti.“

„Mluvte, pane,“ odvětila paní Bathoryová.

„Že hrabě Sandorf a Štěpán Bathory vypátrání byli v domě rybáře Ferrata, jest vinen Španěl Carpena jenž je prozradil. Avšak příčinou, že tři neděle před tím zatčení byli v domě Zathmarově v Terstu, byla rovněž zrada. Byli rakouské policii zrazeni!“

„Zrazeni!“ opětovala překvapena paní Bathoryová.

„Ano, a důkazy zrady té byly podány během líčení trestního. Po prvé našli zrádce na hrdle holuba poštovního šifrovaný lístek, jenž adresován byl hraběti Sandorfu a jež si opsali. Po druhé podařilo se jim v domě hraběte Zathmara zmocniti se mřížky, jež pomocí šifrované písmo dalo se přečísti. Po té, když jim byl znám obsah lístku, doručili jej guvernérovi terskému. A nepochybně část konfiskovaných statků hraběte Sandorfa byla odměnou za tuto zradu.“

„A jest známo, kdo jsou tito bídníci?“ tázala se paní Bathoryová hlasem chvějícím se nesmírným rozčilením.

„Nikdo, ctěná paní!“ odvětil doktor Antekirtt. „Snad tři odsouzení znali ména jich, leč těm o nebylo již dopřáno před smrtí s rodinami svými se setkati a jména zrádců zůstala proto zatajena.“

Skutečně paní Bathoryová, jež nebyla tehdy se synem svým v Terstu přítomna, ni Borik, jenž byl vězněn, nemohli se s drahými svými před popravou již ani rozloučiti.

„A není možná někdy dověděti se jmen těchto bídníků?“ tázala se paní Bathoryová.

„Zrádci,“ odvětil doktor Antekirtt „obyčejně se jmenami prozradí. Leč musím ještě vypravování své doplniti.“

„Vy zůstala jste vdovou, majíc osmileté dítě a téměř žádné jmění. Borik, sluha hraběte Zathmara, nechtěl vás opustit po smrti svého pána; byl však chud a přinesl vám tudíž jen svoji oddanost.“

„Opustila jste pak nadobro Terst a usídlila jste se zde v Dubrovníku. Pracovala jste zde rukama svýma, byste uhradila spotřeby hmotné a abyste dostála povinností morálním. Chtěla jste, aby syn váš ve vědě sledoval tutéž dráhu, kterou zvolil osvícený jeho otec. Leč jak krušně jste musila stále zápasiti, jakou nouzi musila jste snášeti Činila ste však tak s odvahou a vytrvalostí, a já musím s úctou se skloniti před ženou, jež jevila tolik mužné síly, jež péčí a obětavostí tak velikou učinila ze syna svého vzdělaného muže!“

Řka to doktor Antekirtt, povstal a pod jeho zdánlivým chladem jevily se známky pohnutí.

Paní Bathoryová neodvětila ni slova. Vyčkávala, nevědouc, zda-li doktor skončil nebo hodlá-li pokračovati a vyprávěti o záležitostech, jež také jeho se týkaly a k vůli nimž s návštěvu jeho vyžádala.

„Avšak, ctěná paní,“ ujal se opět slova doktor, pochopiv její myšlenky, „i síla lidská má meze a vyčerpá se. Vy, jsouc churava a tolika zkouškami trpkými stížena, byla byste snad podlehla úkolu svému, kdyby muž neznámý — nikoli! kdyby přítel zesnulého chotě vašeho nebyl vám přispěl ku pomoci. Nikdy nebyl bych se vám o tom zmínil, kdyby starý sluha váš nebyl mi sdělil, že přejete si se mnou mluvíti . . .“

„Jsem vděčna, pane,“ odvětila paní Bathoryová, „a chtěla jsem poděkovati doktoru Antekirttovi za jeho přízeň a laskavost . . .“

„Za co však, ctěná paní? Za to snad že před pěti nebo šesti lety, vzpomenuv přátelství, kteréž pojilo jej k hraběti Sandorfu a druhům jeho, zaslal vám sto tisíc zlatých, aby vás nedostatku zbavil a ve snahách vašich vás podporoval? Nebylo to pro něj samého štěstím a potěšením, že vám může přispěti? Nikoli, vážená paní, spíše já musím děkovati, že jste přijala s důvěrou tento dar, jímž aspoň poněkud mohl jsem pomoci vdově i synu svého přítele!“

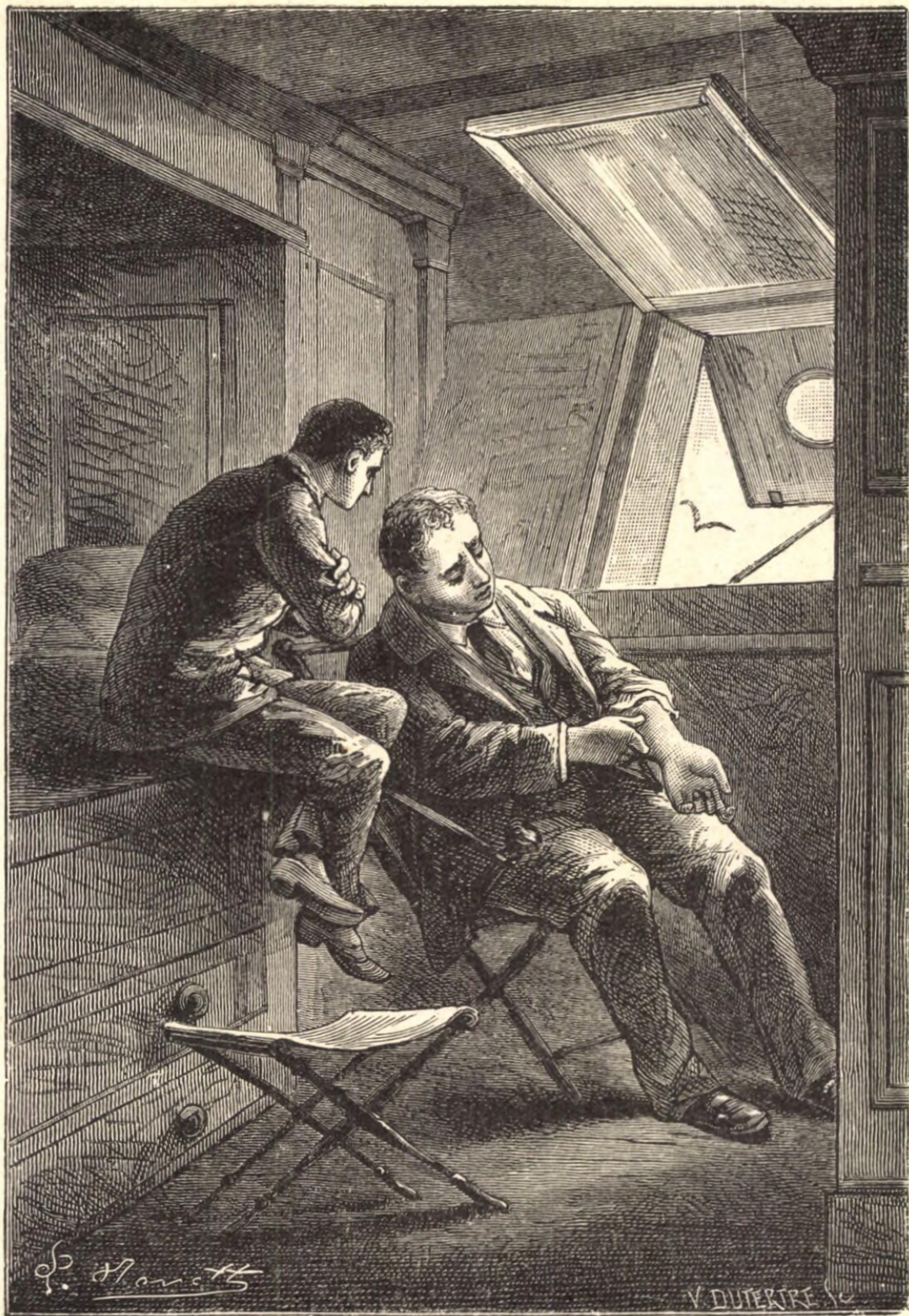
Vdova poklonivši se, odvětila: „Nechť je tomu jakkoli, pane, přála jsem si projeviti vám svoji vděčnost. To bylo prvou příčinou, proč jsem si přála setkat se s vámi. Leč měla jsem důvod ještě jiný . . .“

„A ten jest, ctěná paní?“

„Chtěla jsem . . . vrátiti vám onu částku!“

„Co díte, milostivá,“ pravil živě doktor Antekirtt, „vy nechtěla jste přijmouti?“ . . .

„Svaly měknou a ochabují,“ odpověděl obr . . . (Str. 181.)

„Soudila jsem, pane, že nemám práva použití oněch peněz. Neznala jsem doktora Antekirtta. Neslyšela jsem nikdy pronést jména jeho. Onen obnos mohl býti almužnou, kterou sk. ta i mi snad ti, proti nimž choť můj zápasil a jichž soustrast se mi hnusila! Protož nechtěla jsem peněz těch dotknouti se ani k účelu, pro kterýž je doktor Antekirtt ustanovil!“

„Tedy . . . peníze tyto . . .“

„Jsou nedotknuty!“

„A syn váš?“

„Můj syn, čeho si dobude, nechť děkuje za to jen sám sobě!“ . . .

„A matce své!“ dodal doktor Antekirtt, v němž taká velkodušnost a taká povaha mužná vzbuzovaly obdiv a úctu.

Avšak paní Bathoryová byla již povstala a vyňala ze skříně, na k ič uzavřené, balíček bankovek a podala jej hostu svému.

„Pane,“ pravila, „prosím, vezměte peníze tyto, neb vám náležejí, a přijměte tž dík matky, jako kdyby jich byla užila ku vychování svého syna!“

„Peníze tyto již mi nepatří, ctěná paní!“ odvětil doktor, učiniv pohyb odmítavý.

„Pravím vám, že nikdy neměla a nečinila jsem na ně nároků!“

„Leč Petr Bathory mohl by jich užiti!“

„Můj syn, jak doufám, zjedná si záhy místo, jehož jest hoděn, a budu moci pak spoléhati na něj, tak jako on mohl spoléhati se na mne.“

„Neodmítne, bude-li naléhati na něj přítel otcův, by obnos ten přijal!“

„Odmítne zajisté!“

„Pak dovolte mi, ctěná paní, abych se aspoň pokusil?“

„Prosím, nečiňte tak, pane doktore,“ odpověděla paní Bathoryová. „Můj syn neví ani, že jsem peníze ty přijala, a přeji si, by se toho nedověděl nikdy!“

„Budiž tedy, ctěná paní! . . . Pochopuji city, kteréž přiměly vás tak jednati, poněvadž jsem byl a dosud jsem mužem vám zcela neznámým. Ano, rozumím citům těm a dovedu si jich vážiti. Avšak opakuji vám, nepatří-li tyto peníze vám, nepatří také již mně!“

Doktor Antekirtt povstal. Odmítnutí daru se strany vdovy nestalo se způsobem, kterýž by jej byl mohl uraziti. Pochopil čin vdovin, a tž vzbudil v něm proto en pocit úcty. Pozdravil paní Bathoryovou a chystal se již odejíti, když vdova pronesla k němu novou otázku:

„Zmínil jste se, pane,“ pravila, „též o tom, že byl choť můj i se soudruhy svými zrazen a tak smrti vydán?“

„Ano, vyprávěl jsem pouze, co se skutečně událo!“

„Avšak — nezná nikdo tyto zrádce?“

„Ano, zná!“

„Kdo?“

„Bůh!“

Doktor Antekirtt, řka to, poklonil se posledně a vyšel pak.

Paní Bathoryová po jeho odchodu se hluboce zamyslíla. Tajnou příchylností, kterou nedovedla si vysvětliti, pužena byla neodolatelně k této tajemné osobě, jež měla účastenství v nejosudnějších událostech jejího života.

Zdaž uzří někdy ještě doktora Antekirtta? Aneb vypluje „Savarena“ záhy opět na širé moře?

Nedovedla si dáti odpovědi k těmto otázkám.

Druhého dne ráno oznamovaly listy dubrovnické, že kdosi neznámý daroval dobročinným ústavům městským sto tisíc zlatých.

Byl to dar doktora Antekirtta, avšak zdaž nebyl to zároveň i dar vdovy, jež nepřijala ho pro sebe ni pro svého syna?

V.

Různé příhody.

Doktor Antekirtt nespěchal opustit přístav gružský, jak se paní Bathoryová domnívala. Když snaha jeho pomoci matce se nezdařila, umínil si přispěti synu.

Poněvadž Petr Bathory až dosud nemohl se domoci místa, na jaké dle svých studií, s vyznamenáním odbytých, mohl činiti nároky, neodmítne zajisté — soudil doktor — nabídku, kterou mu on učiní. — Zjednati mu místo, schopnosti a jménu jeho odpovídající, nebylo již almužnou. Naopak bylo by to jen odměnou, jaké mladý muž po tolikerém strádání a po tolikeré práci si zasloužil.

Petr Bathory byl však, jak pravil Borik, odjel do Zadru.

Doktor rozhodl se hned mu psáti. Učinil tak ještě téhož dne. V listu nepsal více, než že byl by šťasten, kdyby se mohl setkati s Petrem Bathorym na palubě „Savareny“, poněvadž by se mu rád zmínil o věci, jež by ho zajisté zajímala.

List ten dán byl na poštu v Gruži. Zbývalo již jen očekávati, až se mladý inženýr ze Zadru vrátí.

Vyčkávaje návratu jeho, žil doktor ještě osaměleji, než kdykoli jindy na své yachtě. „Savarena“, jsouc zakotvena v přístavu, byla, poněvadž i mužstvo její na břehi nevystupovalo, skutečně tak osamělou, jako by kotvila kdesi uprostřed moře Středozemního neb uprostřed Atlantického okeánu.

To ovšem napínalo tím více zvědavost obecnstva a reportérů, kteří se nikterak nevzdali úmyslu setkati se s tajemnou osobou na její lodi a vyptati se jí na minulost její.

Pointu Pescadu a druhu jeho byla v ohledu tomto udělena úplná vo nost, jak na otázky podobné odpovídati chtějí.

Pointe Pescade byl, jak známo, nejveselejší živel, jaký na pa ubu se souhlasem doktora Antekirtta byl uveden. Jestliže Kap Matifu zůstával vážným, smál se za to i žertoval Pointe Pescade stále, ano prozpěvoval též nepozbýváje veselosti a lehkomylnosti. Jestliže se nemíhal právě kdesi v lanoví, k veliké radosti mužstva, které cvičil v provazolezectví, jsa čilejší kteréhokoli z plavčků, tož bavil je nevyčerpateľnými svými vtipy. Doktor Antekirtt doporučoval mu, aby zachoval veselou svoji mysl a dobrý humor — nuže zachoval si je a nakazil tím i jiné!

Jak již dříve bylo řečeno, měli Pointe Pescade a Kap Matifu úplnou volnost opustiti loď a na ni se vrátit. Veškeré ostatní mužstvo prodlávalo stále na palubě, jim však bylo povoleno vystoupiti na pevninu, kdykoli se jim zlíbilo. Protož byli přirozeně zvědavci nejvíce obtěžováni, kteříž je obklopovali všude, nebo na ně číhali, dotazující se jich po všem možném.

Leč Pointa Pescada, chtěl-li mlčeti, nikdo nedovedl přiměti, aby mluvil, a mluvil-li, neřekl nic, co by jiným nebylo již známo „Kdo jest doktor Antekirtt?“

„Proslulý lékař. Vyléčí vás z každé nemoci!“

„Jest bohat?“

„Nemá ani krejcaru. Já, Pointe Pescade, sám mu každého týdne jistý obnos vyplácím!“

„Leč odkud přišel?“

„Ze země, jejíž jméno nikdo nezná.“

„A kde leží ta země?“

„Vše co mohu říci, jest, že na severu ohraničena jest čímsi velikým a na jihu ničím.“

Nebylo tudíž lze dověděti se něčeho od veselého mužika tohoto. I jeho druh, Kap Matifu, byl mlčelivým jako kámen.

Za to však oba přátelé mnohdy tím horlivěji hovořili spolu a zvláště často též o novém svém pánu.

Oblíbili si jej již a milovali jej velice. Nepřáli si, než aby mu mohli dokázat svoji oddanost. Vzájemná páska mezi nimi a mezi doktorem utužovala se stále více.

Každého dne očekávali, že budou náhle povoláni do kajuty doktorovy, a že jim tento řekne:

„Přátelé, jest mi vás nyní potřebí.“

Leč k velké své mrzutosti čekali stále marně.

„Bude to trvati dlouho?“ pravil jednoho dne Pointe Pescade k svému druhu. „Je to trapno stále zaháleti, zvláště když jsme nebyli vychováni pro zahálku, není-liž pravda, Kape?“

„Ano, svaly měknou a ochabují,“ odvětil obr, pohlížeje na mohutná svá ramena, podobná pákám stroje odpočívajícího.

„Víš, příteli, co myslím o doktoru Antekirttovi?“

„Nikoli, pověz mi však, co myslíš, Pointe Pescade, a budu ti moci odpověděti!“

„Nuže, v minulosti doktora Antekirtta udály se věci... věci veliké... neobyčejné... Je to viděti na jeho očích, z nichž vyšlehnou často blesky oslňující. A nastane den, kdy nejen vyšlehnou blesk, ale též zahřmí...“

„A udeří!“ dodal Kap Matifu.

„Ano, udeří — a míním, že nebudeme při tom zbyteční!“

Pointe Pescade nesoudil tak bez příčiny. Ač na palubě yachty vládl úplný klid, důvtipný muž tento všiml si přece mnohých věcí, kteréž ho vyzývaly k přemýšlení. Bylo zjevno, že doktor nebyl obyčejným turistou, který cestoval na yachtě své po moři Středomořím pro pouhou zábavu. „Savarena“ byla středem, v němž se sbíhalo mnoho nitek, kteréž tajemný majitel její v ruce své pevně třímával. Skutečně docházely na loď četné telegrafické depeše a dopisy téměř ze všech koutů moře, jehož vlny omývají břehy rozličných zemí, a sice z pobřeží italského, francouzského, španělského, z Marokka, Alžíru i Tripole. Kdo je zasílal? Nepochybně dopisovatelé, kterýmž doktor Antekirtt svěřil úkol, dle všeho velice důležitý i obtížný. Nebo byly telegramy a listy ty pouze od osob, kteréž proslulého muže žádaly za pomoc lékařskou? Domněnka poslední jevila se málo pravděpodobnou.

Avšak i v kancelářích telegrafního úřadu v Dubrovníku nemohli pochopiti smysl těchto depeší, poněvadž psány byly v jazyku neznámém, jemuž snad toliko doktor a dopisovatelé jeho rozuměli,

A byť by se to i bylo podařilo převést depeše ty v řeč všeobecně známou, kdo byl by vyrozuměl něco na příklad z těchto kusých vět:

„Almeira: soudil jsem, že jsem na stopě Z. R. Stopa však klamná.“

„Nalezl dopisovatele H. V. 5. Spojen s oddělením K. 3, mezi Katanií a Syrakusami.“

„Cyrena. Očekáváme nové rozkazy. Loďstvo Antek . . . pohotově. „Elektrika č. 3.“ připravena dnem i nocí.“

„R. O. 3. Zemřel od té doby v trestnici. — Oba zmizeli.“

V jiném telegramu pak dala se o čemsi zmínka prostředkem umluveného čísla „2117“. Depeše ta zněla:

„2117. Sark. Někdy sprostředkovatel. V službách Toronth. Přerušil styky s Tripolem.“

Odpověď na většinu těchto depeší zněla obyčejně takto:

„Nechť se v pátrání pokračuje. Nešetřte peněz ni péče. Zašlete další doklady.“

Bylať to tedy korespondence nesrozumitelná pro nezasvěcence, kteří mohli souditi z ní toliko, že celý obvod moře Středozevního jest pod bedlivým dozorem doktora Antekirtta. Tento netrával tedy dny svého pobytu v Dubrovníku tak klidně a nečinně, jak se s počátku zdálo.

Přes veškerou opatrnost i tajemství, zaručené pro depeše telegrafické, nebylo lze utajiti tak čilou výměnu telegramů a dopisů před obecenstvem. Tím však zvědavost jeho dostoupila vrcholu.

Nejvíce zabýval se v myšlenkách záhadnou osobností doktorovou bývalý bankéř terstský. Jak se čtenáři zajisté pamatují, setkal se Silas Toronthal s doktorem Antekirttem na nábřeží gružském několik minut po příjezdu „Savareny“. Setkání toto vyvolalo v doktorovi pocit odporu, v bývalém bankéři vzbudilo však zvědavost, kterou Silas Toronthal z příčin známých dosud ukojiti nemohl.

Máme-li pravdu říci, přítomnost doktora Antekirtta učinila na Silasa Toronthala zvláštní dojem, který sám nedovedl pravým jménem označiti. V Dubrovníku hovořilo se stále o tom, že se doktor uchyluje v ústraní, vyhýbá se společnosti a že jest nesnadno, ne-li nemožno, k němu proniknouti. Právě tyto okolnosti podezřelě vzbuzovaly v bankéři tím mocnější touhu, aby se záhadným cizincem opět se mohl setkati. Za účelem tím vydal se častokráte do Gruže. Zde stanuv na nábřeží pohlížel dlouho k yachtě hoře touhou, aby se na palubu její mohl dáti dopraviti. Jednou skutečně tak učinil,

avšak když vystoupil na loď, dostalo se mu stejné odpovědi jako jiným:

„Doktor Antekirtt nepřijímá nikoho.“

Čím nepřekonatelnější jevila se překážka, která se záměru bankéře stavěla, tím rozčilenější stával se tento.

Konečně umínil si Silas Toronthal, že dá záhadného cizince stríci. Přikázal jednomu ze svých zřízců, na něž spoléhati mohl, aby střežil veškeré kroky doktorovy a aby jej sledoval, kdykoli yachtu opustí, byť i se procházel jen v Gruži samé.

Lze si pomyslit, jak znepokojila bankéře zpráva zřízence jeho, že starý Borik setkal se s doktorem Antekirttem na nábřeží gruzském, a že doktor druhého dne na to navštívil paní Bathoryovou.

„Kdo jest as člověk ten?“ tázal se sama sebe.

Avšak čeho se mohl Silas Toronthal nyní ještě obávati? Po patnáct let nebylo ni hlesu o jeho rejdech a jeho skutku zrádném. o němž nikdo přece zvědět nemohl! Avšak vše, co se týkalo rodiny těch, kteréž byl zradil, musilo jej přece znepokojovati.

Necítil nikdy výtek svědomí, za to však bázeň často vplížila se do duše jeho, a návštěva, kterouž neznámý, bohatý a mocný cizinec vdově Bathoryové učinil, probudila v něm nové obavy.

„Kdo jest přece tajemný ten muž?“ opakoval. „Co chce v Dubrovniku a v domě paní Bathoryové? Povolala jej k sobě jen, aby jí přispěl radou lékařskou? Co mohla by míti jiného s ním společného?“

K otázkám těmto nemohl si dáti odpovědi.

Silasa Toronthala upokojila však přece poněkud jistota (již bedlivým střežením doktora Antekirtta si zjedna), že tento návštěvu svoji u paní Bathoryové neopakoval.

Avšak bankéř př záměru svém: vejíti stůj co stůj ve styk s doktorem, tvrdošijně setrval. Myšlenkou tou zabýval se dnem i nocí. Musil nepokoji svému učiniti konec. Jsa myslí stále rozechvěné těšil se, že by nabyl opět klidu, kdyby mohl uzříti zase doktora Antekirtta, promluvit s ním a dověděl se přičiny, jež ho přiměly, aby připlul do Gruže. Vyhledával proto záminky, aby mohl se s ním setkati.

Konečně ji našel.

Paní Toronthalová po několik již let churavěla na souchotě, proti nimž lékaři dubrovničtí neznali žádného prostředku. Přes jejich péči, jakož i přes starostlivost, jakou dcera její o ni měla, slábla paní Toronthalová stále, ač dosud neulehla. Snad přispívalo

k tomu také duševní utrpení? Snad — leč nikdo nemohl s určitostí to tvrditi.

Jediný bankéř byl by mohl říci, zdaž jeho ženě, jež znala celou jeho minulost, nehnusil se život, jenž musil ji naplňovati jen děsem.

Nechť tomu tak či onak, choroba paní Toronthalové, jejíž stav jevil se lékařům dubrovnickým již beznadějným, zdála se býti bankéři vhodnou záminkou, by s doktorem Antekirttem opět se setkali mohl. Požádá-li tohoto za radu lékařskou i návštěvu za tím účelem, nebude moci doktor zajisté — a byť jen z ohledů lidskosti — odmítnouti.

Silas Toronthal napsal tudíž list, který dal jednomu ze sluhů svých donést na palubu „Savareny“. „Byl by šťastným,“ psal, „kdyby dostalo se mu rady a přispění lékaře tak proslulého a zasloužilého.“

Omlouvaje se dále, jestliže doktora, jenž žije v úplném klidu a zátíší, prosbou svojí vyrušuje, žádal jej na konec, by mu oznámil den, kdy jej má v domě svém očekávati.

Druhého dne, když doktor obdržel list tento, na jehož podpis nejprve pohlédl, ni jeden sval v tváři jeho se nezachvěl. Přečetl dopis až k poslednímu slovu, nic však neprozrazovalo, jaké myšlenky a city řádky tyto v duši jeho vzbudily.

Jakou odpověď měl dáti? Měl využití příležitosti této, vniknouti do domu Toronthalova a vejíti ve styk s rodinou bankéřovou? Leč okolnosti, za jakých byl by tu do domu toho vstoupil, nehodily se mu ani jako lékaři.

Doktor Antekirtt proto neváhal. Chopil se listu papíru a napsal naň pouze několik slov, načež jej odeslal bankéři.

Slova ta zněla:

„Dr. Antekirtt lituje, že nemůže věnovati péči svoji paní Toronthalové. Není lékařem evropským.“

Ni slova více.

Když bankéř obdržel tuto úsečnou odpověď, roztrhal lístek se zjevnou nevolí. Bylo viděti, že doktor Antekirtt nepřál si styk s ním. Odmítnutí toto dokazovalo jasně, že tajemný cizinec učinil v ohledu tomto rozhodnutí nezvratné.

„Jestliže není lékařem evropským,“ pravil bankéř sám k sobě, „proč tedy chtěl paní Bathoryové lékařskou radou přispěti... navštívil-li jí vůbec jako lékař? ... Co jinak byl by u ní činil? ... Co se děje vlastně mezi nimi? ...“

Tato nejistota mučila velice Silase Toronthala, jenž byl přítomností doktora Antekirtta v Gruži sklíčen, ač neznal sám toho

V temnější části komnaty seděl doktor Antekirtt... (Str. 189)

příčinu, a jenž klidu dojíti nemohl, dokud by „Savarena“ opět neodplula. Své choti však a své dceři nezmínil se ni s ovem o bezúspěšném kroku, který byl učinil. Chtěl nepokoj svůj přede všemi utajiti. Nepřestával však stříci doktora tak, aby se mu dostalo nejrychlejších zpráv o každém kroku, který by tento v Gruži nebo Dubrovníku podnikl.

Druhého dne udál se však případ, jenž byl mu podnětem k novým a větším ještě obavám.

Petr Bathory vrátil se zklamán ze Zadru. Nemohl dohodnouti se v příčině místa, jež mu bylo nabídnuto při velikých jakýchsi hutích v Hercegovině.

„Podmínky nebylo mi možno přijati!“ pravil prostě své matce.

Paní Bathoryová pohlédla na svého syna, nechtěla však tázati se ho, proč k podmínkám oněm přistoupiti nechtěl nebo nemohl. Na to podala mu list, který pro něj došel za jeho nepřítomnosti.

Byl to list, kterým doktor Antekirtt zval Petra, aby navštívil jej na palubě „Savareny“, kdež hodlá promluvit s ním o věci, jež ho jistě bude zajímati.

Petr Bathory podal list své matce. Jí pozvání doktora Antekirtta nepřekvapilo.

„Očekávala jsem je!“ pravila.

„Očekávala jste toto vyzvání, matičko?“ tázal se mladý muž, jsa udiven touto odpovědí.

„Ano . . . Petře . . . Doktor Antekirtt navštívil mne za tvé nepřítomnosti.“

„V te, kdo jest muž ten, o němž se v Dubrovníku tolik mluví?“ tázal se Petr.

„Nikoli, synu můj, ale doktor Antekirtt znal tvého otce, byl přítelem hraběte Matyáše Sandorfa i Ladislava Zathmara a protož navštívil i mne!“

„Jaké důkazy, matko, dal vám doktor, že byl přítelem mého otce?“

„Žádné,“ odvětila paní Bathoryová, jež nechtěla zmíniti se o tom, že doktor jí nabídl dar stotisíc zlatých, co i tento mladému muži zatajiti s'íbil.

„Je li to však nějaký intrikán anebo slídič rakouský?“ odvětil Petr Bathory.

„To posoudíš sám, synu můj!“

„Radíš mi, abych jej navštívil?“

„Ano, radím ti to. Není vhodno nedbati přání muže, který přátelství, jež choval k otci tvému, i tobě chce věnovati.“

„Avšak co činí v Dubrovníku?“ tázal se Petr. „Jaké zájmy poutají jej k této zemi?“

„Snad hodlá zde teprve nějaký podnik provésti,“ odpověděla paní Bathoryová. „Praví se, že jest nesmírně bohat a dost možná, že ti chce nabídnouti některé místo, jež by se ti hodilo.“

„Půjdu k němu, matko,“ pravil Petr Bathory, „a dovím se, co mi chce!“

„Učiniš lépe, vykonáš-li záměr svůj ještě dnes! Oplatíš mu takto i návštěvu, kterou mne poctil!“

Petr Bathory objal svoji matku a přitiskl ji vášnivě k prsům. Zdálo se, jako by jej tísnilo jisté tajemství — kteréž neodvážil se prozraditi. Jakou bolest, jaké utrpení skrývalo jeho srdce, že nechtěl svěriti se jím své matce?

„Ubohé mé dítě!“ zašeptla paní Bathoryová.

O jedné hodině odpoledne kráčel již Petr Bathory třídou Stradonskou směrem ku přístavu gruzskému.

Když se ocitl před domem Toronthalovým, zastavil se, avšak jen na okamžik. Oko jeho zalétlo k balkonu, jehož okna byla zahalena záclonami. Dům tento prost byl všeho života a byl na všech stranách uzavřen tak, že se zdál býti neobýván.

Petr Bathory kráčel dále volným krokem. Okolnost však, že stanul dříve na okamžik, nemohla ujíti pozornosti ženy, jež na protějším chodníku sem a tam se procházela.

Žena ta byla postavy vysoké. Věk její? Mezi čtyřiceti a padesáti roky. Chodila krokem odměřeným a stejnotvárným jako by bez myšlenek.

Dle pleti tmavohnědé, účesu vlasů i oděvu bylo lze souditi, že žena tato jest Marokánkou, ač mnohý, méně znalý, byl by ji mohl míti i za cikánku neb Egyptanku, neboť ženy těchto kmenů velice se sobě podobají. Zřejmo bylo však, že nedlela zde, aby žebrala o almužnu, ano že by ji ani nebyla přijala. Bylať tu zajisté za jiným účelem buď na popud svůj nebo na popud cizí. Číhala, slídila a vyvídala, co se dalo v domě Toronthalově, právě tak jako co se dělo na blízku domku paní Bathoryovou obývaného.

Jakmile spatřila mladého muže, jenž kráčel ulicí Stradonskou směrem ke bráně, následovala jej, avšak tak opatrně, aby sice stále jej na očích měla, sama aby však nebyla pozorována.

Petr Bathory byl ostatně příliš v přemítání ponořen, než aby si byl povšiml, co se za zády jeho dělo. Když se zastavil přímo před domem Toronthalovým, zastavila se i ona žena. Když opět

ku předu pokročil, kráčela i ona dále, zmírňujíc nebo zrychlujíc krok svůj dle toho, zdaž i on tak činil.

Branou městskou prošel Petr Bathory dosti rychle, neunikl však přece z dozoru slídičky. Když i ona z brány vystoupila, uzřela jej opět na silnici, směřující ke Gruži, i kráčela as dvacet kroků za ním vedlejším stromořadím.

V době té právě vracel se Silas Toronthal v otevřeném povoze z Gruže do Dubrovníka. Musil se na cestě setkati nezbytně s Petrem Bathorym.

Spatřivši je oba, Marokánka stanula. Snad očekávala, že jeden druhého osloví. Zrak její zaplál podivným žářem. Skryla se včas za stromem, leč promluví-li tito muži na sebe, jak je uslyší?

Nestalo se to však.

Silas Toronthal spatřil z dálky as dvaceti kroků, že Petr Bathory přichází proti němu. Tentokráte neodpověděl mu však ani hrdým pokynem hlavy, čemuž nemohl se vyhnouti na nábřeží gružském, když jej dcera jeho provázela. Odvrátil obličej právě, když mladý muž nadzdvihl klobouk, a povoz ujížděl kvapem dále k Dubrovníku.

Cizinka pozorovala dobře celý tento výjev, a úsměv oživil na okamžik necitnou její tvář.

Petr Bathory byl však spíše zarmoucen nežli pohněván tímto jednáním bankéřovým. Kráčel dále krokem mnohem volnějším, neotočil se však ni jednou tváří na zad.

Marokánka následovala ho z povzdálí. Kdo by jí byl dlel na blízku, byl by slyšel, jak pronesla polohlasem a v jazyku arabském tato slova:

„Jest čas, aby přišel!“

Čtvrt hodiny na to přibyl Petr Bathory na nábřeží gružské. Zastavil se na několik minut, aby si prohlédl vkusnou yachtu, jejíž vlajka vesele vlála ve větříku mořském na vrcholi hlavního stěžně.

„Odkud as připlul doktor Antekirtt?“ tázal se Petr Bathory sama sebe. „Vlajka tato jest mi úplně neznámou.“

Po té se obrátiv k námořníku, jenž kráčel právě po nábřeží, tázal se ho:

„Příteli, víte, jaká jest tato vlajka?“

Námořník však rovněž jí neznal. O yachtě věděl toliko, že připlula z Brindisi, a že průkazy její, kteréž úředník přístavní prohlédl, shledány byly v pořádku. Poněvadž ohlášena byla jako loď zábavní, šetřily úřady tajemství, v něž se majitel její halil.

Petr Bathory zavolal na to blízkého plavce a dal se dopravit na palubu „Savareny“. Marokánka zřela — jsouc nejvýš překvapena — jak se zvolna od břehu vzdaluje.

Okamžik na to vstoupil mladý muž na můstek yachty a tázal se, je-li doktor Antekirtt přítomen.

Zákaz, jenž byl dán majitelem yachty v příčině přístupu cizinců na loď, nepochybně neplatil pro mladého muže. Kapitán odvětil totiž, že doktor Antekirtt dlí ve své komnatě.

Petr Bathory odevzdal po té navštívenku svoji a tázal se, zdaž může doktor návštěvu jeho přijati.

Jeden z plavčků přijal lístek a sestoupil po schůdkách, jež vedly k salonu v pozadí.

Za minutu na to vystoupil plavčík opět na palubu a oznámil Petru, že doktor Antekirtt ho očekává. Mladý muž uveden byl ihned do salonu, kdež vládlo pološero, poněvadž lehké záclony zakrývaly okenní otvory. Když však se ocitl Petr u dveří, jichž obě křídla byla otevřena, byl na okamžik oslepen paprsky, odrážejícími se při vhodném zařízení od zrcadel na stropě.

V temnější části komnaty seděl doktor Antekirtt na divanu. Když syn Štěpána Bathoryho vstoupil, byl doktor velice rozechvěn, čehož však Petr nezpozoroval a ústa jeho bezděky zašeptala: „Jak jest mu podoben . . . jest to celá jeho tvář i postava!“

Skutečně Petr Bathory byl otci svému velice podoben. Takový byl asi zjev Štěpána Bathoryho, když mu bylo dvaadvacet let: týž oheň v očích, táž mužná a hrdá postava, týž pohled, jenž vzplanul pro vše, co jest krásného, pravdivého a dobrého.

„Pane Bathory,“ pravil doktor Antekirtt povstav, „jsem potěšen, že jste ochotně vyhověl mému vyzvání.“ A na jeho pokyn usedl Petr Bathory na sedátko naproti němu.

Doktor Antekirtt hovořil jazykem maďarským, jenž, jak věděl byl mateřskou řečí Bathoryovou.

„Byl bych přišel, pane,“ pravil Petr Bathory, „oplatit vám návštěvu, kterou jste učinil mé matce, i kdybyste mne na loď nebyl pozval. Víím, že jste jedním z neznámých přátel, jimž jest drahou památkou mého otce i obou vlastenců, kteří zemřeli s ním! . . . Děkuji vám, že jste jim zachoval v mysli své přátelskou vzpomínku!“

Mluvě takto o dávné již minulosti, o otci svém i jeho soudruzích, hraběti Sandorfu a Ladislavu Zathmarovi, nemohl Petr skrýti mocné své pohnutí.

„Odpusťte, pane,“ pravil, „připomínám-li si, co vykonali a co je stihlo, nemohu . . .“

Což nepozoroval, že doktor Antekirtt dojat jest více snad než on sám a že neodpovídal proto jen, aby neprozradil, co v duši jeho se dálo?

„Pane Bathory,“ pravil konečně, „nemám příčiny, bych vám odpouštěl bolest a žal tak pochopitelný. Ostatně krev maďarská koluje ve vašich žilách, a kdo ze synů vlasti vaší byl by tak bezcitným, aby se mu srdce při vzpomínkách takých nesevěřelo? V době oné, před patnácti lety — ano, jest tomu již patnáct let! — byl jste ještě velice mlád. Nepamatujete se snad ani na svého otce a tím méně na události, kteréž s osudem jeho nerozlučně byly spojeny.“

„Matka má byla takřka duší mého otce,“ odvětil Petr Bathory. „Vychovala mne v lásce a v úctě k tomu, jehož nepřestala dosud oplakávati. Vše, oč se snažil, co konal celý jeho život, jež zasvětil blahu svého národa a své vlasti — vše to znám prostřednictvím své matky. Když můj otec zemřel, byl jsem osm let stár, zdá se mi však, že dosud žije, neboť ožil pro mne v mé matce!“

„Milujete matku svoji, jak zasluhuje býti milována,“ odvětil doktor Antekirtt, „a my ctíme ji jako vdovu mučenníka národa!“

Petr byl vděčen doktoru za city, kterým slovy těmito dán byl výraz. Srdce bušilo mu radostně, když je slyšel, a při tom nepozoroval ani, že doktor zachovává při tom chladnost, ať již přirozenou neb zúmyslnou, kteráž však byla na pohled základním rysem jeho povahy.

„Smím tázati se vás, pane doktore, zdaž jste znal osobně mého otce?“

„Ano, pane Bathory,“ odvětil doktor Antekirtt, váhaje poněkud s odpovědí, „avšak znal jsem ho jen, jako žák znáti může jednoho z nejproslulejších profesorů university. Studoval jsem totiž lékařství a vědy přírodní ve vaší vlasti. Byl jsem žákem vašeho otce, jenž však byl mne starším sotva o deset let. Naučil jsem se vážiti si ho i milovati jej, poněvadž z přednášek jeho vyčetl jsem ony city a nadšení, kteréž učinily z něho později odhodlaného mučenníka . . . Odloučil jsem se od něho teprve, když jsem se odebral do ciziny, abych ukončil tam svá studia. Nedlouho na to však professor Štěpán Bathory obětoval výhodné místo své svému přesvědčení, názorům, jež považoval za pravdivé i spravedlivé. Žádný zájem osobní nedovedl jej zastaviti na cestě povinnosti. V době té opustil Prešpurk zcela a usídlil se v Terstu. Matka vaše v trapné té době pro něho podporovala jej radou svojí i svou péčí. Měla veškeré ctnosti, jakéž má míti rádná žena, právě tak jako otec váš měl veškeré vlastnosti pravého muže. Odpustíte zajisté, že opět

uvádím vám na mysl bolestné tyto vzpomínky — myslím však, že nikdy sám jich z myslí své nezapudíte.“

„Nikdy! pane! pravdu díte!“ pravil muž s ohnivým nadšením, jež pěkně svědčilo jeho věku. „Nikdy! — právě tak jako Uhry nikdy nezapomenou Ladislava Zathmara a Štěpána Bathoryho a snad nejodvážlivějšího z nich: hraběte Matyáše Sandorfa!“

„Byl-li nejodvážlivějším z nich,“ pravil doktor Antekirtt, „vyrovnali se mu přece soudruzi jeho i co do obětavosti a mužnosti! Všem třem platí stejná naše úcta. Všichni tři mají nároky a právo na to, aby byli pomstěni! . . .“

Doktor Antekirtt náhle umkl. Tázał se sama sebe, zdaliž paní Bathoryová sdělila synu svému okolnosti, za jakých náčelníci ocitli se v rukou policie, a zdaliž pronesla před ním slovo „zrada“? Petr Bathory se o tom aspoň nezmiňoval.

Skutečně paní Bathoryová zachovala ve věci té tajemství. Nechtěla vnésti snad v city syna svého zášť a touhu po pomstě, kteréž byly by ho mohly na nepravou stopu uvésti, poněvadž nikdo neznal jména zrádcův.

Doktor proto raději o věci té se nezmiňoval a Petra ve směru tom se nedotazoval.

Jinak neváhal však říci, že bez zrádného činu Španěla, jenž prozradil uprchlíky, ukryté v domě rybáře Ferrata, hrabě Matyáš Sandorf a Štěpán Bathory byli by dle všeho unikli policejním zřízcům rovinjským, po nich pátrajícím. Jakmile byli by mimo obvod hranic rakouských, všude veškeré dveře byly by se před nimi otevřely a každý ochotně byl by je přijal.

„U mne,“ dodal doktor Antekirtt, „byli by našli. k zpečného útulku, který by nikdy nebyli musili opustiti!“

„Leč v které zemi?“ tázał se Petr Bathory.

„V Kefalonii, kde v době té právě jsem bydlil.“

„Ano, na ostrovech jonských, pod ochranou vlajky řecké byli by bývali bezpečni, a můj otec žil by ještě!“

Ještě nějakou chvíli na to hovořili oba mužové o minu'osti. Konečně však pravil doktor Antekirtt:

„Pane Bathory, trudné vzpomínky odchýlily nás daleko od přítomnosti. Přejete si, abychom nyní o ní mluvil? či abychom si pohovořili o budoucím vašem osudu, jak bych ej rád pro vás uchys a'?“

„Poslouchám, pane!“ odvěti Petr Bathory.

„Vím, pane Bathory,“ ujal se slova doktor Antekirtt, „jak obětivou pro vás byla matka vaše v době mádí vašeho, vím, žež,

že jste byl hoden péče této a že po trapných zkouškách stal jste se mužem . . .“

„Mužem!“ pravil Petr Bathory s trpkým přízvukem. „Mužem, který dosud nemůže sám o sebe se starati ni matce své splatiti, co pro něho učinila.“

„Díte sice pravdu,“ pravi doktor, „leč vy ím vin n ne'ste. Jest nesnadno, zjednati si místo v době úžasně nynější konkurence, když tolik soupeřů domáhá e zaměstnání, jež jen málo kde se naskýtá a nabízí. Vy jste inženýrem?“

„Ano, pane, studoval jsem školy technické. Musím se snaž ti nyní zjednati si místa u některého podniku průmyslového. Ač dosud nepodařilo se mi nic vhodného naléztí — aspoň ne v Dubrovníku!“

„A mimo Dubrovnik?“

„Mimo Dubrovnik!“ opětoval Petr Bathory, váhaje s odpovědi k této otázce.

„Ano! Mimo Dubrovnik! Neodcestoval jste před několika dny do Zadru právě v této záležitosti?“ tázal se doktor Antekirtt.

„Ano, mluvilo se o tom že by u jisté společnosti, kteréž několik hutí náleží, bylo pro mne vhodné místo.“

„A místo to? . . .“

„Bylo mi nabídnuto!“

„A vy jste nepřijal?“

„Musil jsem odmítnouti, poněvadž se jednalo o to, abych se trvale usadil v Hercegovině.“

„V Hercegovině? Což paní matka nemohla by vás tam doprovázeti?“

„Matka moje, pane, následovala by mne všude, kam by mne zájmy mé volaly.“

„Nuže, proč tedy jste nepřijal místo vám nabízené?“

„Pane doktore,“ odvětil Petr Bathory, „mám mnohé vážné příčiny, abych Dubrovnik neopouštěl!“

Doktor Antekirtt pozoroval, že Petr Bathory při odpovědi té ocitl se v rozpacích. Hlas jeho chvěl se, když pronášel toto přání — anebo více nežli přání: pevné své rozhodnutí Dubrovnik neopustiti. Jaké vážné příčiny mohly to býti, jež ho přiměly, aby odmítl nabízené mu výhodné místo?

„Příčiny ty nedovolí vám asi též,“ pravil Antekirtt, „byste přijal nabídku, o níž jsem chtěl s vámi pohovořiti.“

„Musil bych odejeti odtud?“

„Ano, do země kde dávám prováděti rozsáhlé práce, jež bych rád byl svěřil vašemu dohledu a řízení . . .“

„L tuj pane, 'odvěti' Petr Bathory, „avšak věřte, učinil li jsem zmíněné rozhodnutí . . .“

„Věřím vám, pane Bathory a i uji odmítnutí toho snad více nežl vy. Byl bych býva šťasten, kdybych byl mohl vám dokázati, že jsem vám přítelem tak jako jsem jím byl vašemu otci!“

Petr Bathory neodpověděl. V duši jeho odehrával se krutý zápas, bylo viděti, že trpí velice! Doktor pozorova, že rád by o něčem promluvil, avšak že se k tomu odvážiti nemůže. Leč konečně viděl se Petr Bathory přece neodolatelně puzena říci vše tomuto muži, jenž jevil to i k účastenství a péče o něj i jeho matku.

„Pane . . . pane!“ pravil hlasem přerývaným pohnutím, jež marně se snažil zakryti. „Nikoli! Nedomnívejte se, že snad vrtoch nějaký nebo tvrdošíjnost přiměly mne, abych nabídku vaši zamítnul . . . Mluvil jste jako přítel otce mého Štěpána! . . . Chtěl jste i na mne lásku svoji přenést . . . Věřím vám, ačkoli vás znám jen několik okamžiků . . . Ano, cítím k vám tutéž příchylnost, jakou byl bych měl i ke svému otci, kdyby žil!“

„Petře . . . synu můj!“ zvolal doktor, uchopiv se ruky mladého muže.

„Ano, pane,“ odpověděl Petr Bathory. „A řeknu vám proto vše. Miluji mladou dívku z tohoto města! . . . Mezi námi jest propast, jež dělí bohatství od chudoby! Leč nechtěl jsem viděti propast tuto . . . a ona rovněž jí snad nedbá! Ačkoli vídám ji zřídka v okně nebo na ulici, jsou okamžiky ty pro mne štěstím neskonalým, jehož se nemohu odříci! . . . Pomyslím-li si, že bych musil odjet . . . odjet na dobu dlouhou, stávám se šíleným . . . Ach pane! . . . porozumíte-li . . . odpustíte . . .“

„Ano, Petře,“ odpověděl doktor Antekirtt, „pochopuji vás a nemám, co bych vám odpouštěl. Učinil jste dobře, že jste mluvil ke mně zcela upřímně. Tím se mnoho změní. Ví i vaše matka, co jste mi právě sdělil?“

„Neřekl jsem jí dosud ničeho, pane! Nemohl jsem se dosud k tomu odhodlati, poněvadž by mne snad, při skromných poměrech našich, slovy svými zbavila veškeré naděje. Avšak snad uhodla a pochopila, co trpím a trpěti musím!“

„Petře,“ pravil doktor Antekirtt, „dokazujete mi, že mi důvěřujete, a činíte tak právem. Jest dívka ta velmi bohata?“

„Ano, velmi bohata!“ odpověděl mladý muž. „Nesmírně bohata pro mne!“

„Jest vás hodna?“

„Ano, pane,“ odvětil Petr. „Nikdy nechtěl bych matce své přivésti dívku, jež by jí hodna nebyla.“

„Nuže, Petře,“ děl doktor Antekirtt. „snad lze propast, jež vás dělí, překlenouti.“

„Nedávejte mi, pane, naději, jež jest nesplnitelna!“

„Nesplnitelna?“

A přízvuk, s jakým doktor Antekirtt pronesl toto slovo, svědčilo o takové důvěře v sama sebe, že i myšlenky Petra Bathoryho pozměnily se náhle, takže se již viděl pánem přítomnosti i budoucnosti.

„Ano, Petře,“ odvětil doktor, „mějte důvěru ve mně! Až uznáte za vhodné, až bude čas, bych vám pomohl naděje vaše splniti, pak sdělíte mi zajisté jméno té dívky . . .“

„Pane,“ odvětil Petr Bathory, „proč tajil bych vám je? Jest to slečna Toronthalova!“

Toliko muž, jenž by se nezachvěl ani, kdyby před něj hrom udeřil, byl by schopen úsilí, jakým se doktoru podařilo zakrýti mohutný, mocný dojem těchto slov Petrových. Několik okamžiků jen a již utlumil své pohnutí a byl opět zcela pánem svých citů.

Po chvíli pravil, aniž hlas jeho prozrazoval nějaké rozechvění: „Dobře, Petře! Uvážím vše . . . Popřejte mi času vše rozmysliti . . .“

„Odejdu, pane doktore,“ odvětil mladý muž, stisknuv ruku, již mu doktor Antekirtt podal, „a dovolte, bych znovu poděkoval vám za vaši péči a za vaše přátelství!“

Petr Bathory opustil salon, v němž doktor osaměl, a sestoupil po té do lodice, jež ho očekávala, a dal dopraviti se na hráz přístavní, načež zaměřil opět k Dubrovníku.

Cizinka, jež byla ho očekávala na nábřeží po celou dobu pobytu jeho na „Savareně“, kráčela opět za ním, nejsouc jím pozorována.

Petr Bathory cítil neobyčejnou úlevu. Konečně mohl svým citům výraz dáti, konečně mohl svěřiti se příteli, jenž chtěl býti mu snal více nežli přítelem! Byl to okamžik pro něho tak blahý, na jakéž Štěstěna skoupá bývá.

A jak mohl by i o dívce milované pochybovati, když — právě jak kráčel kol domu Toronthalova — viděl, jak v okně jednom pozdvihla se na okamžik záclona a objevila se tvář dívky zbožňované, k němu odhodlaně zírající. Jen okamžik a záclona opět sklesla.

Avšak i cizinka zpozorovala tento pohyb dívky a zůstala státi nehybně před palácem Toronthalovým, dokud Petr Bathory v úzké uličce, v níž bydlil, nezmizel.

Po té odebrala se do kanceláře telegrafní a odeslala depeši, jež obsahovala jediné slovo:

„Přijď!“

Adresa depeše té zněla:

„Sarkany, Syrakusy, Sicilie (restante).“

VI.

V boce Kotorské.

Náhodou, jež má v událostech na zemi naší hlavní úkol, setkaly se v Dubrovniku rodina Bathoryův i rodina Toronthalova. Nejen však že bydlily obě v tomtéž městě — vyhlédly si i tutéž čtvrť. Bylo tudíž pochopitelné, že Sava Toronthalova i Petr Bathory záhy se setkali — i zamilovali . . . Petr, syn muže, jež zrada uvedla v náruč smrti, Sava, jež byla dcerou zrádce!

Doktor Antekirtt, když jej mladý inženýr opustil, pravil sám k sobě:

„Petr odchází s nejlepší nadějí, a naději tu, kteréž dosud neměl, já sám v něm vzbudil.“

Byl doktor Antekirtt mužem, jenž se nebál vejíti v nevděčný zápas proti osudu? Cítil se dosti mocným, aby životem lidským vládl dle své vůle? Měl dosti té síly a vytrvalosti mravní, kteréž jest potřebí, aby moc osudu byla zlomena?

„Ano, chci zápasiti!“ zvolal. „Láska taková jest zločinem a hnusem. Kdyby se Petr Bathory, stav se manželem dcery Silasa Toronthala, dověděl někdy pravdy, nemohl by pomstíti již svého otce! Nezbývalo by mu, než aby se ze zoufalství usmrtil . . . Řeknu mu tudíž vše, bude-li toho potřebí . . . Řeknu mu, co rodina Toronthalova rodině jeho učinila . . . Lásku tu, nechť je způsobem jakýmkoli, zmařiti musím!“

A věru manželství mezi dcerou zrádce a jeho obětí bylo by bývalo odporné.

Pamatujeme se, že doktor Antekirtt v hovoru svém s paní Bathoryovou vyprávěl, jak tři náčelníci spiknutí terstského stali se obětí hnusné intriky, jež při líčení byla odhalena a kterouž mu jeden ze strážcův věže Pazinské byl prozradil.

Rovněž víme, že paní Bathoryová z příčin závažných o zradě té synu svému se nezmínila. Neznala ostatně její původce. Nevěděla že jeden z nich, bohatý a vážený, bydlil v Dubrovníku, několik kroků od jejího obydlí, v třídě Stradonské. Doktor Antekirtt však jí zrádce ty nejmenoval. Proč? Nepochybně proto, že neuznával dosud dobu za vhodnou, aby byli odhaleni.

Avšak znal je dobře. Věděl, že bankéř Silas Toronthal byl jedním z těchto zrádců a Sarkany že byl druhým. Jestliže paní Bathoryové a synu jejímu ničím více se nesevěřil, učinil tak proto, že spolehal na přispění Petra Bathorya, a že hodlal získati jej též pro dílo spravedlivé odplaty, jež měla stihnouti zrádce otce jeho, a že chtěl ve spolku s ním pomstiti i oba své přátele, Ladislava Zathmara a hraběte Matyáše Sandorfa!

Kdyby byl více řekl synu Štěpána Bathorya, byl by srdce jeho zlomil.

„Budiž!“ pravil však nyní. „Nelze jinak! Srdce to zlomím!“

Když se byl doktor Antekirtt takto rozhodl, zbývala otázka, jak úmysl svůj provede. Měl odhaliti paní Bathoryové nebo synu jejímu minulost bývalého bankéře terstského? Leč měl hmotné, nepopíratelné důkazy jeho zrady? Nikoli, poněvadž Matyáš Sandorf, Štěpán Bathory a Ladislav Zathmar, kteří jedině mohli podati důkazy takové, byli mrtvi. Měl rozšířiti po městě zvěst o onom hnusném činu, aniž by dříve o něm zpravil rodinu Bathoryovu? Ano, to by stačilo, aby mezi Petrem Bathorym a Savou Toronthalovou utvořila se propast nová, a sice tentokráte v pravdě nepřeklenutelná. Avšak jakmile tajemství to bylo by odhaleno, hleděl by Silas Toronthal zajisté Dubrovník opustiti.

Doktor Antekirtt nechtěl však, aby bankéř zmizel. Bylo nutno, aby zrádce zůstal v dosahu moci mstitele a stále téměř na očích jeho, až by nastala hodina odplaty.

Za tím účelem musil doktor dáti událostem průběh zcela jiný, než jak si jej dosud představoval.

Když byl důkladně uvážil důvody pro i proti otázce, kterouž zodpověděti hodlal, rozhodl se, nevystoupiti přímo proti bankéři, avšak jednati přece pokud možná nejspěšněji. Především musil vzdáliti Petra Bathorya z tohoto města, kde cti jména jeho hrozilo nebezpečí. Ano, musil se pokusiti odvésti jej tak daleko, aby nikdo stopy jeho již nalézti nemohl. Jakmile by jej měl ve své moci, mohl mu říci vše, co věděl o Silasu Toronthalovi i jeho spoluvinníku Sarkanym a přiměti jej takto k účastenství při díle odplaty.

Ni jediný den nesměl však býti ztracen.

K účelu tomu povolal doktor Antekirtt depeší, zaslanou z Dubrovníka, jednu z nejrychlejších lodí svých do zálivu kotorského, ležícího jižně od Dubrovníka, na konci Dalmacie. Byla to jedna z podivuhodných lodí, tak zv. „thornycrofts“, kteréž byly vzorem moderním lodím torpedovým. Jedenačtyřicet metrů dlouhá, štíhlá, na obou stranách zašpičatělá, ocelová tato loď o nosnosti sedmdesáti tun neměla stěžně ni komínu, nýbrž na povrchu, nad vodou vyčnívajícím, jen rovnou plochu a kovový domek s čokovitými otvory, jenž sloužil kormidelníku k pobytu a neprodyšně uzavřen býti mohl, když by stav moře toho vyžadoval. Loď tato mohla i proti větru a při bouřlivém počasí rychle ku předu se pohybovati, aniž by pro vysoké vlny ztrácela času. Majíc rychlost větší nežli veškeré torpedové lodice Starého i Nového světa, mohla uraziti za hodinu snadno padesát kilometrů. Díky rychlosti této vykonal doktor Antekirtt na ní při různých příležitostech mnohé podivuhodné a překvapující plavby. Tím lze i vysvětliti, že připisován mu dar, že skorem v téže době všude může se objeviti, neboť stalo se na př., že náhle zmizel ze souostroví řeckého a v době poměrně velmi krátké objevil se na druhém konci moře Středozevního.

Mezi lodmi „thornycrofts“ zvanými a mezi lodmi doktorovými jevil se však ještě pozoruhodný rozdíl. Kdežto prvejší pudila v před pára, byla na lodích doktorových prostředkem zvláštních, jím vynalezených akkumulatorů hnací silou elektřina; v akkumulatorech těch bylo možno elektřinu nashromážditi s napětím takřka nekonečným.

Rychlé lodi ty měly vesměs název „Elektrika“ a byly číslovány, aby se vzájemně mohly rozeznávati. A tu byla to loď „Elektrika č. 2“, jež doktorem Antekirttem telegraficky byla povolána do Boky Kotorské.

Doktor, dav rozkaz ten, vyčkával okamžiku činu. Zároveň zpravil Pointa Pescada a Kapa Matifuu, že bude míti v době nejkratší potřebí jejich služeb.

Není třeba ani podotýkati, že oba přátelé byli šťastnými, že konečně jim bude poskytnuta příležitost, aby oddanost svoji doktoru i skutky dokázali.

Jediný jen mrak vrhal stín na radost jich, s jakou zprávu tu přijali.

Pointe Pescade zůstati měl v Dubrovníku, aby střežil dům Toronthalův v třídě Stradonské i skromný domek, paní Bathoryovou obývaný, kdežto Kap Matifu měl následovati doktora Antekirtta do Kotoru. Musili se tedy odloučiti — po prvé po tolika

letech, křerěz v bídě, avšak vždy spolu strávili. Protož v duši Kapa Matifua vzbuzen nepokoj a zármutek, jakmile se dověděl, že má opustiti svého malého druha.

„Buď trpěliv, Kape můj,“ pravil mu Pointe Pescade. „Nebude to dlouho trvati. Jen co se napínavý děj odehraje, a vše bude odbyto! Nemýlím-li se, chystá se náš výtečný vůdce provésti znamenitý kousek, v němž přidělen nám bude slavný úkol . . . Věř mi, nebudeš míti příčiny stěžovati si!“

„Soudíš tak?“

„Ano, jsem si tím jist! Milovníka nebudeš ovšem při tom hráti. Povaha tvoje není dle toho, ač jsi u ďábla, velice citlivým. Také úkol intrikána bude ponechán jinému. Ty máš pro to tělo příliš objemné a tvář poněkud dobráčkou. Budeš představovati však dobrého genia, jenž ve chvíli rozhodné se objeví, aby bezpráví potrestal a ctnost odměnil!“

„Tak tomu tedy bude, Pointe?“ tázal se Kap Matifu.

„Ano, právě tak. Již tě vidím při úkolu tom, Kape můj! V okamžiku tom, kdy zrádce nejméně se toho naděje, objevíš se s obrovskýmá svýma rukama — stiskneš jej pouze, a vše bude rozhodnuto. Nebude-li práce tvá dlouhá, bude za to záslužná, a co peněz i pochvaly si při ní získáš!“

„Snad díš pravdu,“ odvětil obr, „leč nežli k tomu dojde, budeme se musit rozloučiti!“

„Ano, avšak snad jen na několik dní! Slib mi, že budeš i v nepřítomnosti mé pečovati o to, bys nezhubnul! Jez šestkrátě denně jako dosud, a vzrůstej stále, Kape! . . . A nyní sevři mne již ve svých ramenou, aneb učiň tak jen na oko, jako na divadle, jinak bys mne mohl v náručí svém udusiti . . . Ó, jest potřebí, abychom si navykli hráti ve světě stále jen komedii! . . . Obejmi mne ještě jednou, druha můj, a nezapomeň na svého malého Pointa Pescada, jako já rovněž nikdy nazapomenu obra Kapa Matifua!“

Tak se loučili dojemně oba přátelé, když se navzájem musili opustiti.

Kapu Matifuovi svíralo se opravdu bolestně srdce a nepokojně bušilo v nepokojných prsou, když osaměl na palubě „Savareny“. Týž den ubytoval se totiž — na rozkaz doktora — Pointe Pescade v Dubrovníku, maje uloženo, aby nespouštěl s očí Petra Bathorya a aby střehl dům Toronthalův: slovem, aby o všem závažnějším, co se v Dubrovníku dalo, doktoru Antekirttu zprávy podávali.

V době té, kterou Pointe Pescade trávil ve čtvrti stradonské, byl by se musil nepochybně setkati s cizinkou, již od osoby jiné

byl uložen týž úkol jako jemu. Bylo by se tak stalo zajisté, kdyby Marokánka, když odeslala telegrafickou depeši, nebyla opustila Dubrovnik a nebyla se odebrala na místo předem smluvené, kam i Sarkany měl přijíti.

Pointe Pescade nemusil se tudíž obávati žádných překážek a vykonával svůj úkol s důvtipem a chytrostí mu přirozenou.

Petr Bathory netušil zajisté, že byl tak bedlivě střežen, tím méně, že při tom Pointe Pescade vystřídal Marokánku. Po rozmluvě s doktorem Antekirttem a po vyznání, jež mu učinil, nabył více důvěry sama v sebe. Proč byl by nyní ještě skrýval své matce, o čem na „Savareně“ hovořil? Nečetla to dávno již ve zracích i v duši jeho? Nepoznala též změnu, jaká se s ním udála, neprohlédla, že bol a zoufalství nahrazeny byly blahem a nadějí?

Petr Bathory vyznal se tudíž ze všeho své matce, řekl jí, kterou dívku miluje i že k vůli ní odmítl místo mu nabízené a že hodlá setrvati v Dubrovniku. Málo dbal již bohatství dívky a odporu bankéře. Nedal mu doktor Antekirtt na jevo, že může doufati?

„Proto tedy jsi tolik trpěl, synu můj!“ odvětila mu na vyznání toto paní Bathoryová. „Nechť Bůh ti přispěje a obdaří aspoň štěstím, jehož se nám dosud nedostávalo!“

Paní Bathoryová žila velice odloučeně ve svém příbytku. Opouštěla jej toliko, když se starým sluhou svým šla na mši, čehož nikdy nepomíní katoličky maďarské. O rodině Toronthalově nikdy mluvit neslyšela. Pohled její neutkvěl nikdy ani na domu bankéřově, kolem něhož kráčeti musila, ubírala-li se do chrámu Spasitele, jenž souvisí s klášteřem Františkánů a nalézá se téměř při vchodu do třídy Stradonské. Neznala tudíž ni dcery bývalého bankéře terstského.

Petr musil vylíčiti jí matce proto dokonale; vyprávěl, jak jí poprvé uzřel i o tom, že není pochybnosti, že dívka náklonnost jeho, sdílí. A veškeré podrobnosti ty vyprávěl hlasem vřelým a chvějícím se, tak že matka jeho znovu přesvědčila se, jak něžnou a citlivou jest duše Petrova.

Avšak, když sdělil jí tento, jaké jsou poměry rodiny Toronthalovy, když jí pravil, že dcera tato jest jednou z nejbohatších dědiček dubrovnických, tu nemohla zatajiti své znepokojení. Svolí bankéř vůbec někdy, aby jediná dcera jeho stala se ženou muže beze jmění, ne-li vůbec bez budoucnosti?

Petr neuznával za vhodné zmíniti se dále o chladnosti a hrdé pýše, s jakou Silas Toronthal se dosud k němu choval. Opakoval pouze slova doktora Antekirtta. Týž, jak matce sdělil, dal mu na

jevo, že může i má míti důvěru k němu co k příteli, jenž chová lásku k němu téměř otcovskou — o čemž paní Bathoryová nemohla pochybovati, vědouc již, co doktor Antekirtt chtěl učiniti pro ni i syna jejího!

Tak jako syn její i jako Borik, jenž měl též za povinnost svoji, náhled svůj pronésti, nechtěla z mysli své vymýtití veškerou naději, a štěstí zavládlo opět po delší době ve skromné jizbě v ulici Marinelle.

Ano, Petr Bathory byl tak šťasten, že i příští neděli spatřil Savu Toronthalovu ve chrámě Františkánů. Tvář mladé dívky, jež měla obyčejně výraz smutný, zazářila též blahem, když uzřela Petra a viděla, že ve zracích jeho plá zákmit naděje. Mluvili spolu pohledem a rozuměli si na vzájem. A když se Sava vrátila do domu otce svého, přinesla si v srdci svém poprvé blaživou naději, kterouž četla ve zracích milovaného muže.

Doktora Antekirtta však Petr Bathory již nespatriil. Očekával, že jej doktor pozve snad znova na palubu yachty. Několik dní však uplynulo, aniž dostal od něho dopis nějaký.

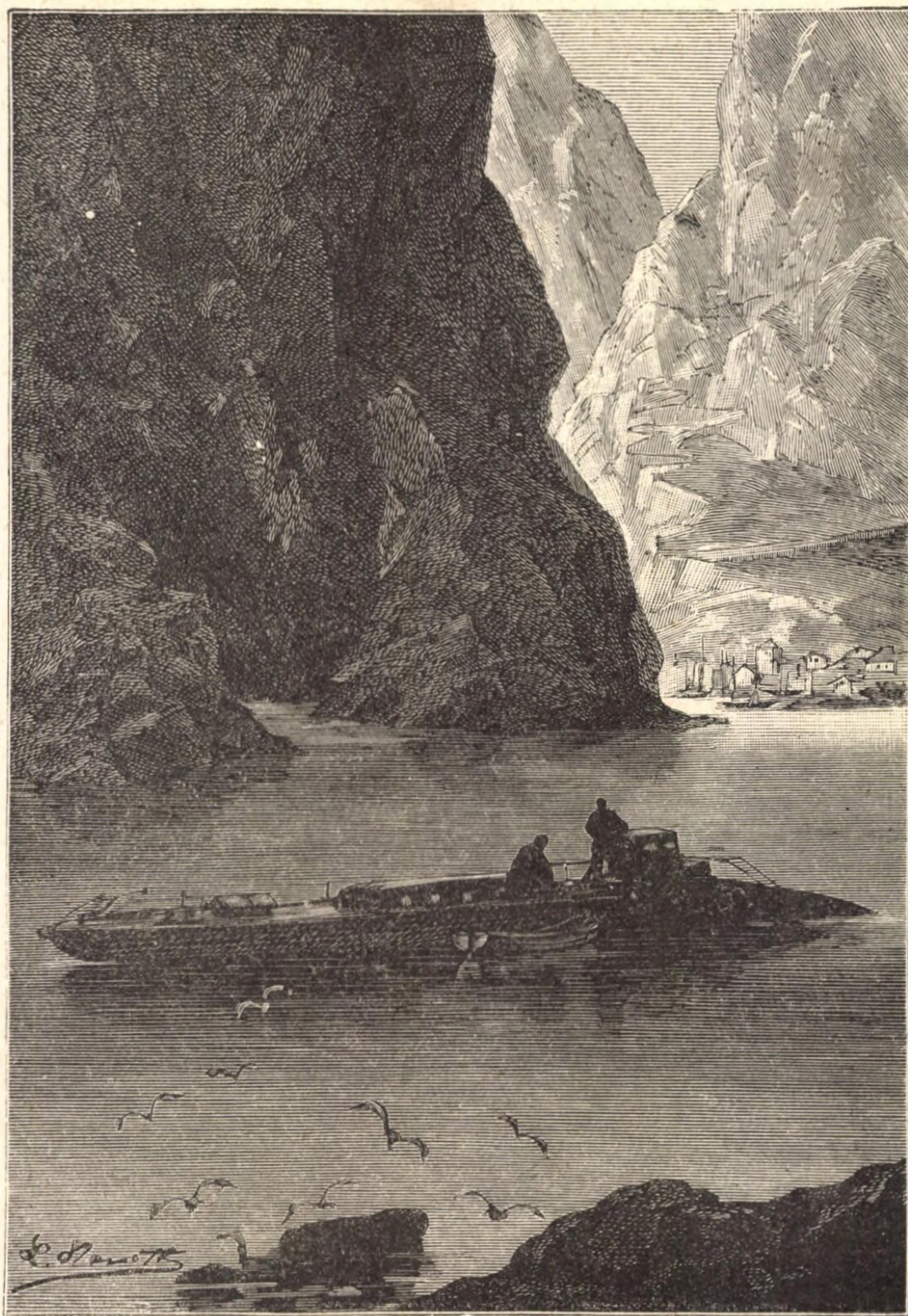
„Dle všeho,“ soudil, „chce si doktor Antekirtt zaopatřiti dříve bližších zpráv o rodině Toronthalově. Sám snad odebral se za účelem tím do Dubrovníku nebo vyslal sem své důvěrníky! Možná, že si přeje též seznati Savu! Není také nemožno, že se setkal již s otcem jejím . . . Avšak jediné řádka, jediné slovo od něho by mne potěšilo a upokojilo, zvláště když by slovo to znělo: Přijďte!“

Leč vyzvání to nepřicházelo. Paní Bathoryová dovedla jen stěží ukojiti netrpělivost svého syna. Počal již opět důvěry pozbývati, a nyní bylo na ní, aby jej povzbudila, ač sama byla znepokojena. Doktor Antekirtt musil věděti, že dům jich jest mu vždy otevřen i bez zájmu, jaký v něm láska Petrova vzbudila, nemělo jej přátelství, které dříve již rodině té osvědčil, puditi, aby se hleděl v nejkratší době opět s ní setkati?

Konečně Petr, když byl s nepokojem vyčkával a dny i hodiny čítal, nemohl déle již trapnou nejistotu snésti: — musil doktora Antekirtta opět spatřiti a s ním promluviti. Neodolatelnou silou puzen byl k přístavu gruzskému. Doufal, že doktor Antekirtt zajisté pochopí netrpělivost jeho a omluví jeho příchod, byť snad i předčasný.

Dne 7. června o osmé hodně ranní opustil Petr Bathory přibytěk svůj, aniž matce o úmyslu svém něco sdělil. Spěchal ke Gruži tak rychle, že Pointe Pescade sotva by mu byl stačil, kdyby sám nebyl rychlé chůzi zvyklým. Ocitnuv se na nábřeží, právě naproti místu, kdež „Savarena“ při poslední návštěvě jeho kotvila, stanul.

„Elektrika č. 2“ zakotvila v jisté vzdálenosti od města...
(Str. 202.)

Yachty nebylo již v přístavu. Petr pátral zrakem, nevyměnila-li místo . . . Neviděl jí však nikde.

Námořníka, jenž právě kolem po nábřeží se ubíral, tázal se, co stalo se s yachtou doktora Antekirtta.

„Savarena vyplula včera večer,“ odvětil tázaný, „a právě tak, jako se neví, odkud přibyla, neví se též, kam odplula.“

Yachta vyplula na moře! A doktor Antekirtt zmizel tak tajuplně, jako se byl objevil!

Petr Bathory vydal se na cestu zpět do Dubrovníku, jsa sklíčen více než kdykoli jindy.

Zajisté, kdyby se mladý muž tento byl mohl dovědět, že „Savarena“ odplula do Kotoru, nebyl by váhal a byl by se tamtéž odebral. Avšak i cesta tato byla by bývala marnou.

„Savarena“ přibyla před záliv, nevplula však do něho. Doktor Antekirtt, provázen jsa Kapem Matifuem, dal se lodičkou dovézt na břeh; yachta pak vyplula opět na moře, neznámo však, kam. Není snad v celé Evropě, ano snad ve všech dílech Starého světa místa, kteréž bylo by vzhledem k útvarům země a břehů podivuhodnějším nežli kraj, zvaný Bokou Kotorskou.

Kotor sám jest město, jež jest sídlem arcibiskupa, a mimo to vyvoleno bylo i za sídlo krajských úřadů. Názvem „Boka Kotorská“ rozumí se vlastně šest zálivů, ležících jeden za druhým a spojených úzkými průplavy. Lze je proplouti v šesti hodinách.

Z řetězu malých těchto jezer, obklopených strmými horami pobřežními, tvoří článek poslední — jezero na úpatí vrchu Norri ležící — hranici říše rakouské. Za ním počíná již území černohorské.

Doktor Antekirtt dal se lodicí dopravit do přístavu toho. Zde očekávala jej již rychloloď, elektrinou pohybovaná, aby jej dovezla do vnitřního zálivu. Když loď tato obeplula předhoří zvané Ostroh a minula Nový Erceg, při čemž po obou stranách naskytovaly se rozkošné rozhledy na osady a kapličky po úbočí roztroušené, a když z dohledu jejího zmizel Stoliv, Risan a Perast, proslulé to poutnické místo, kde kroje dalmatské mísily se již s kroji albánskými a tureckými, připlula konečně — míjejíc jedno jezero za druhým — v poslední kruh, v jehož pozadí leží Kotor.

Loď, — nazvaná, jak již víme — „Elektrika č. 2“, zakotvila divisté vzdálenosti od města na temných, nehybných vodách, jichž eajnjíný vánek v krásný tento den červnový nerozčeřoval.

Doktor Antekirtt neubytoval se však na lodi samé. Nepochybně nepřál si vzhledem k záměrům, které hodlal provést, aby někdo zvěděl, že jest majitelem oné rychlodlodi. Vystoupil tudíž na břeh

v Kotoru s úmyslem, najati si byt v některém hotelu města, kam měl jej i Kap Matifu doprovázeti.

Lodice, která je na břeh dopravila, ztratilo se v temnotách v pravo od přístavu, kdež měla se ukryti za některým výběžkem skalním.

V Kotoru mohl dlíti doktor Antekirtt právě tak nepozorován, jako kdyby se byl uchýlil do některého nejodlehlejšího koutku světa. I obyvatelům Boky, podivuhodného tohoto kraje dalmatského, kteříž původem jsou Slované, nemohla býti přítomnost cizince příliš nápadna.

Hledíme-li od zálivu, zdá se, jako by Kotor stavěn byl ve výdutiné hory, na jejíž úpatí leží. Nejpřednější rady domů tvoří nábreží, kteréž dlužno bylo teprve moři urvati, a sice v pozadí špičatého koutku malého jezera, jehož výběžek hluboko do massy pobřežního horstva vniká. Na konci nálevkovitého výběžku toho, jehož se zelenající stráně milý pohled skýtají, kotví obyčejně parníky „Lloydu rakousko-uherského“ a veliké pobřežní lodě moře jaderského.

Doktor Antekirtt hleděl vyhledati si ještě týž večer obydlí. Kap Matifu následoval jej, netázaje se ani, na který břeh vystoupil. Bylo mu lhostejno, bylo-li to v Dalmacii nebo v Číně. Jako věrný pes následoval svého pána, kam kráčet. Byl jen nástrojem, poslušným strojem, jenž byl by se otáčel, vrtal, řezal nebo tříštil, dle toho, co přál by si pán jeho, jenž jej mohl dle libosti každé chvíle v pohyb uvésti,

Oba minuvše nábreží, prošli opevněním kotorským a kráčeli úzkými uličkami, v nichž hemží se obyvatelstvo města, čítající čtyry až pět tisíc duší.

Doktor Antekirtt poznal záhy, že nenalezne ni jediného vhodného hostince v městě. Musil hledati tudíž někoho, kdož by mu byt pronajal, což ostatně majitelé domů a rodiny kotorské ochotně činí, zvláště zaplatí-li se jim dobře.

Netrvalo to dlouho, a doktor pronajímatele takového skutečně našel. Byt vedl do ulice dosti úhledné, nalézal se v přízemí a stačil doktoru i jeho druhu. S majitelem umluveno ihned, že Kap Matifu bude u něho se stravovati, ovšem za plat výjimečně veliký, jaký odpovídal rozměrům Kapovým. Vše sjednáno tudíž ke spokojenosti obou stran.

Doktor Antekirtt sám hodlal stravovati se mimo dům.

Druhého dne, ponechav Kapovi na vůli, aby trávil čas svůj, jak se mu vhodným zdá, odebral se doktor ihned z rána na poštu,

kde hodlal vyzvednouti listy nebo depeše, jež by zde snad pro něj podle šifer umluvených ležely.

Nedošly však žádné. Vyšel proto z města, jehož okolí přál si seznati. Nalezl zároveň příhodnou restauraci, v níž se scházela obyčejně společnost kotorská, důstojníci i úředníci rakouští, kteříž tráví život v Kotoru jako vyhnanci, ne-li jako vězňové.

Doktor vyčkával nyní již jen okamžik vhodný, aby mohl k činu přikročiti.

Plán jeho byl následující: Hodlal na lodi své odvézti Petra Bathorya i proti vůli jeho. Záměr tento bylo však nesnadno v Dubrovníku provésti. V Gruži byl Petr Bathory dosti dobře znám, a poněvadž „Savarena“ i majitel její poutali tu všeobecnou pozornost, byla by se zpráva o činu tom, kdyby se totiž podařil, rychle rozšířila. A poněvadž yachta byla toliko lodí plachetní, byl by ji každý parník, jenž byl by se za ní vydal, aby ji pronásledoval, snadno dohonil.

V Kotoru však únos mohl se provésti za okolností mnohem příznivějších.

Nic nebylo snadnějšího nežli přilákati Petra Bathorya na loď. Jediné slovo doktora Antekirtta, jediný list byl by stačil, aby Petr neprodleně přikvapil do Kotoru, tudíž do města, kde byl právě tak neznám, jako doktor sám. A jakmile byl by na lodi, „Elektrika“ vyplula by na moře, a tam dověděl by se Petr vše, co mu dosud o minulosti Silasa Toronthala známo nebylo, a obraz Savy Toronthalovy byl by se při vzpomínkách na otce v jeho paměti rozplynul.

Takový byl jednoduchý plán, jež doktor Antekirtt hodlal provésti. Dva nebo tři dny ještě — nejpozdější to lhůta, kterou si doktor vytkl — a dílo bude vykonáno: Petr bude na vždy odloučen od Savy Toronthalovy.

Druhého dne 9. června dostal doktor Antekirtt list od Pointa Pescada. Tento psal, že v domě Toronthalově neudálo se nic pozoruhodnějšího. Co se Petra Bathorya týče, neviděl jej Pointe Pescade od té doby, kdy se mladý muž ten byl odebral do Gruže, dvanáct hodin po té, kdy yachta „Savarena“ přístav onen opustila.

Avšak Petr sotva Dubrovník opustil: byl se zajisté jenom uzavřel v domě své matky. Pointe Pescade soudil — a nemýlil se! — že odjezd „Savareny“ způsobil tuto změnu ve zvyku mladého muže, a sice tím spíše, poněvadž Petr Bathory při nenadálém odjezdu doktorově upadl v beznadějnost, ne-li v zoufalství samo.

Doktor Antekirtt rozhodl se jednati neprodleně a napsati již dne příštího listu Petru Bathoryu, v němž by jej zval, aby ihned do Kotoru přijel.

Nenadálá událost změnila však tento úmysl doktorův a přiměla jej, aby jinými prostředky hleděl téhož cíle dosíci.

Večer as o osmé hodině dlel doktor Antekirtt právě na nábřeží kotorském, když oznámen byl příjezd lodi „Saxonie“.

„Saxonia“ přibyla právě z italského města přístavního Brindisi, kdež po delší plavbě své zakotvila, aby ještě další cestující přijala. Odtud měla plouti dále do Terstu se zastávkami v Kotoru, v Dubrovniku, v Zadru a v jiných pobřežních místech rakouských.

Doktor Antekirtt stál právě blízko můstku, po němž cestující z lodi vystupují, nebo do nich vstupují, kdy — za soumraku již — zrak jeho utkvěl nehybně na jistém cizinci, jehož zavazadla z lodi právě byla vynášena.

Člověk ten stár byl as čtyřicet let, pohled jeho byl pyšný, ano drzý; rozkazy své udílel hlasitě a příkře. Byla to jedna z osob, na nichž jest viděti, že špatně jsou vychovány, i když snaží se býti uhlazenými.

„On . . . zde . . . v Kotoru.“

Výkřik ten byl by splynul se rtů doktorových, kdyby v poslední chvíli nebyl jej násilně potlačil. V očích jeho mihl se však blesk svědčící o jeho pobouření.

Cizinec onen byl Sarkany.

Patnáct let uplynulo od té doby, kdy byl účetním v domě hraběte Ladislava Zathmara. Nebyl to však již, aspoň pokud dle kroje se souditi mohlo, onen dobrodruh, jež na počátku vypravování tohoto viděli jsme blouditi po ulicích terstských. Měl elegantní oděv cestovní pod pláštěm, dle módy právě obvyklé upraveny; též vaky jeho, bohatě kované, dokazovaly, že dřívější agent tri-polský uvykl nyní pohodlnému životu.

Po patnáct let žil Sarkany jen rozkoším a zábavám, což dovoval mu ohromný podíl z jmění hraběte Sandorfa mu přikázaný.

Co zbylo mu však z něho? Ani nejlepší přátelé jeho, kdyby přátel opravdových vůbec byl měl, nebyli by to mohli říci. Obličej jeho jevil však stopy nepokoje a starostlivosti, po jich příčinách však při povaze tak uzavřené nespodně bylo pátrati.

„Odkud přichází? . . . Kam hodlá se bráti?“ tázal se v duchu doktor Antekirtt, jenž nespouštěl ho s očí.

Odkud Sarkany přichází, bylo možno snadno se dověděti; bylo potřebí jen otázati se komisaře „Saxonie“. Jak tento sdělil, vstoupil

cizinec onen na loď v Brindisi. Avšak přicházel z Itálie horní nebo dolní? Kdo mohl to vědět?

V pravdě přicházel však Sarkany ze Syrakus. Obdržev depeši Maročanky, opustil ihned Sicílii, aby se odebral do Kotoru.

Kotor totiž předem již smluven byl mezi oběma za místo dostaveníčka, a v něm Maročanka, ukončivši, jak se zdálo, úkol svůj v Dubrovníku, pána svého měla očekávat.

Cizinka ta skutečně dlela zde již na nábřeží, očekávajíc příjezd parníku. Doktor Antekirtt upozoroval ji též a viděl, jak Sarkany k ní přistoupil, ano slyšel i jak pronesla k němu arabským jazykem slova:

„Byl již čas!“

Sarkany odvětil jen pokynem hlavy. Obstarav po té dovoz zavazadel svých do celnice, pokynul Maročance, aby jej následovala směrem na pravo podél hradeb městských, tak aby nemusili vstoupiti do města branou „mořskou“.

Doktor Antekirtt okamžik váhal. Unikne mu Sarkany? Má jej následovati?

Obrátiv se, spatřil Kapa Matifu, jenž klidně pozoroval, jak cestující loď opouštějí a opět do ní vtupují. Pokynul mu a obrátil ihned přikvapil.

„Kape,“ pravil mu, ukázav na cizince, jenž se s Maročankou právě vzdaloval, „vidíš onoho muže?“

„Ano!“

„Kdybys ti řekl, abys se ho zmocnil. učinil bys tak?“

„Ano!“

„A přemohl bys ho, kdyby se bránil?“

„Ano!“

„Pamatuj však, že jej chci dostat do svých rukou živého!“

„Ano!“

Kap Matifu, jak viděti, nemluvil příliš mnoho, odpovědi jeho byly však za to tím jasnější. Doktor viděl, že se může spoléhati na něj. Nechť obdrží rozkaz jakýkoli, vykoná jej zajisté.

Co se Maročanky týče, mohla se tato pevně svázati a kamsi na místo méně navštěvované pohoditi. Nežli byla by mohla lid pobouřiti, Sarkany byl by již na palubě „Elektriky“.

Temnota, ač nebyla ještě úplnou, usnadnila by tím více provedení záměru toho.

Sarkany a cizinka kráčeli zatím dále kol hradeb městských, nepozorujíce, že jsou sledováni. Nemluví spolu. Nechtěli zajisté rozhovořiti se, dokud by nebyli na místě bezpečném. Přišli takto

k jižní bráně, kterou vede z Kotora silnice k horám, na hranici říše se vztyčujícím.

U brány jest tržiště čili bazar Černohorcův. Na tomto místě vedou čilý obchod, neboť do města dovolen jest vstup jen obmezenému jich počtu, a sice teprve, když byli zbraně odložili.

V úterý, ve čtvrtek a v sobotu každého téhodne přicházejí horalé tito z Něguše neb Cetyně, když byli urazili pět nebo šest hodin cesty, a přinášejí na trh vejce, brambory a drůbež, jež mají hojný odbyt.

Právě i tento den bylo úterý. Několik skupin osob, jimž teprve později podařilo se zásoby vyprodati, zůstalo na tržišti, aby na něm noc strávili.

Bylo tu as třicet horalů; z nich někteří procházeli se, hovořice spolu, jiní leželi na zemi, a opět jiní, rozdělavše na rychlo oheň, pekli na rožni po způsobu albánském celé jehně.

Sarkany a jeho průvodkyně uchýlili se sem jako na místo, jež již dávno znali. Tam mohli dle libosti spolu hovořiti, ano stráviti tu i celou noc, aniž by musili dlouho hledati nejistý některý byt. Od svého příchodu do Kotoru Maročanka ostatně o jiný byt se nestarala.

Doktor a Kap Matifu vstoupili jeden po druhém v tento bazar. Na několika ohništích oheň již dohasínal, nevysílal tudíž veliké záře, takže bazar byl dosti temný. Přes to nebylo ovšem možno na těchto místech zmocniti se Sarkanyho, leč že by před svítáním ještě tržiště opustil.

Doktor litoval proto, že nepřikročil k provedení záměru svého na cestě od brány Mořské k bráně Jižní. Nyní však bylo již pozdě litovati. Nezbyvalo než vyčkávati příležitosti, jež by se snad ještě naskytla.

Pro všechny případy byla připravena lodice za skalisky as dvě stě kroků od tržiště a v malé dálce od ní viděti bylo temné obrysy lodi „Elektriky“. Svítilna v předu zavěšená naznačovala, kde loď kotvila.

Sarkany a Maročanka uchýlili se na nejtemnější místo tržiště, kdež na blízku několik horalů spalo. Mohli zde hovořiti o svých záležitostech, aniž se musili obávati, že je někdo uslyší.

Doktoru Antekirttovi podařilo se však vmísiti se mezi spící ony horaly. Přítomnost jeho nevzbudila pozornost. Kap Matifu ukryl se pokud možno nejlépe, byl však připraven, aby k doktoru na první pokyn přikvapil.

Sarkany a cizinka domnívali se, že hovoru jich nikdo v těchto místech nerozumí, protože mluvili jazykem arabským. Klamali se však, neboť doktor Antekirtt byl tu přítomen. Znaje veškeré hlavní jazyky asijské a africké, rozuměl každému slovu, kteréž obě osoby ony pronesly.

„Dostal jsi depeši moji v Syrakusách?“ tázala se Maročanka.

„Ano, Namiro,“ odvětil Sarkany, „a odjel jsem ihned druhého dne se Zironem.“

„Kde jest Zirone?“

„V okolí Katanie, kdež shromažďuje novou četou svoji.“

„Jest potřebí, Sarkany, abys byl již zítra v Dubrovníku a abys navštívil Silase Toronthala.“

„Odjedu tam a promluvíím s ním! Nemýlila jsi se tedy, Namiro? Byl již čas, abych přišel?“

„Ano! Dcera bankéřova . . .“

„Dcera bankéřova!“ opakoval Sarkany s přízvukem tak zvláštním, že doktor Antekirtt bezděky se zachvěl.

„Ano! . . . Dcera jeho!“ odvětila cizinka.

„Jakže? Ona nechává v srdci svém klíčiti lásku a bez mého svolení?“ pravil Sarkany posměšně.

„A to tebe překvapuje, Sarkany?“ Nic není přirozenějšího! Budeš však více ještě překvapen, až dovíš se, koho Sava Toronthalova miluje!“

„Snad některého finančně zničeného šlechtice, jenž by si rád miliony její otce pomohl?“

„Pravdu díš,“ odvětila Maročanka, „miluje mladého muže vznešeného původu, avšak bez jmění . . .“

„A jméno toho smělce jest? . . .“

„Petr Bathory!“

„Petr Bathory!“ zvolal Sarkany, „Petr Bathory zasnoubiti se chce s dcerou Toronthalovou!“

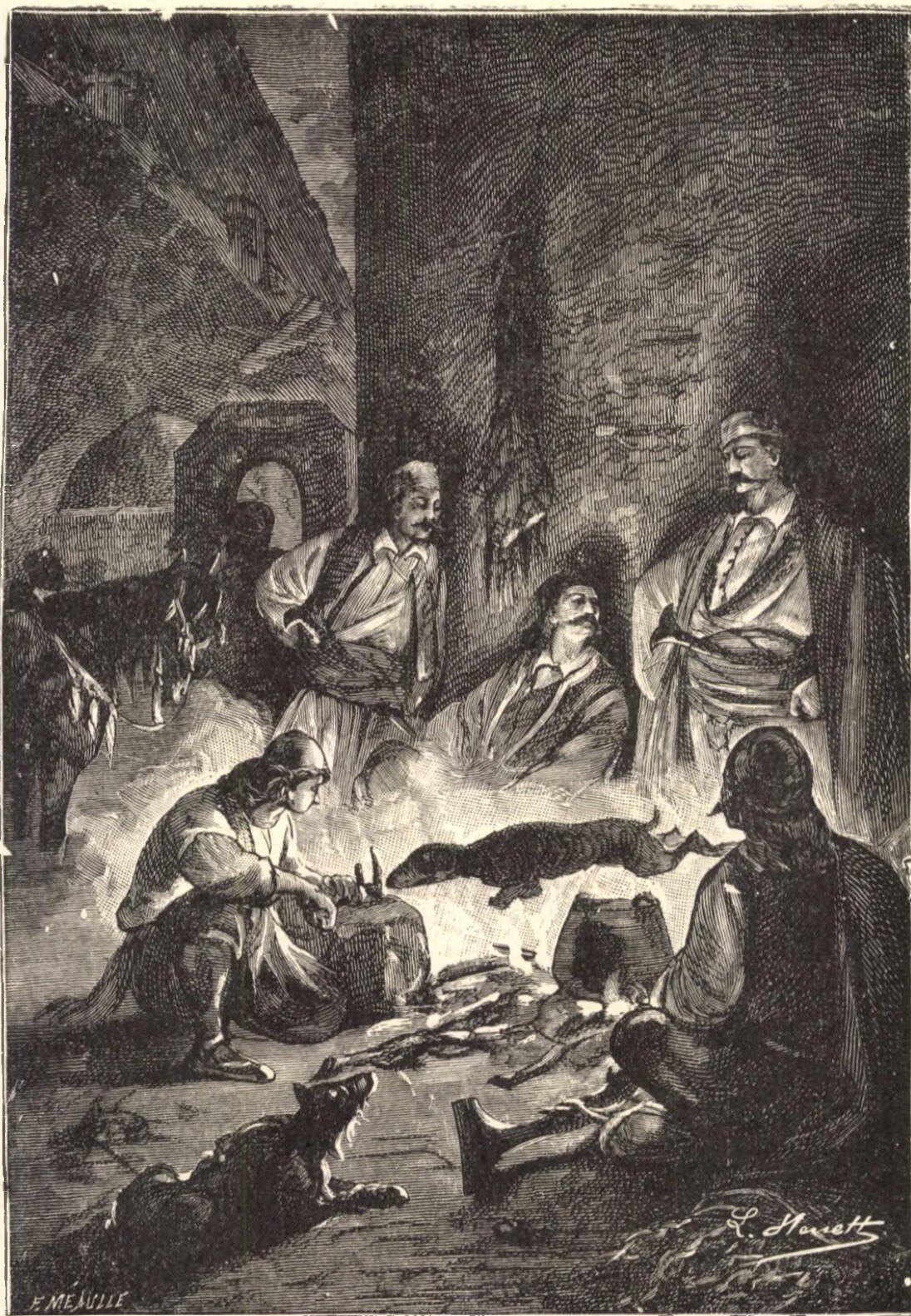
„Upokoj se, Sarkany“ konejšila cizinka svého druha. „Že Sava Toronthalova a Petr Bathory se milují, o tom jsem již pevně přesvědčena. Silas Toronthal snad však dosud o tom neví . . .“

„Silas Toronthal . . . a nevědět o všem . . .“

„Snad! Ostatně zajisté by nikdy ke sňatku tomu nesvolil!“

„Kdož může vědět?“ odvětil Sarkany. „Silas Toronthal jest schopen všeho . . . i toho, svoliti ke sňatku tomu, jen aby svědomí své upokojil . . . má-li totiž vůbec nějaké svědomí! . . . Na štěstí jsem já zde . . . a jsem ohodlán po případě překaziti jeho plány! . . . Zítra budu v Dubrovníku!“

Horale pekli na rozni po způsobu albánském celé jehně...
(Str. 207.)

„Dobře učiníš!“ odvětila cizinka, jež, jak se zdálo, měla jistý vliv na svého druha.

„Slyš, Namiro, dcera Silasa Toronthala bude náležeti toliko mně a nikomu jinému. Sňatkem s ní získám opět jmění.“

Doktor Antekirtt slyšel tudíž vše, co si přál vědět. Nyní nezáleželo mu již mnoho na tom, co dále ještě Sarkany s Maročankou mluvit bude. Bídník na bídniku — uvažoval doktor — žádati chce dceru jeho, maje snad dosti prostředků, aby ji na něm vymohl. Spravedlnost musí však stihnouti konečně oba. Za těchto okolností nebylo však třeba obávati se, že Petr Bathory by dceru Toronthalovu za choť pojati mohl. Sarkany sám zmaří tuto naději svého soka. Nebylo proto již nutno Bathorya do Kotoru povolati, ani záhodno zmocniti se Sarkanya, jenž sám se chtěl státi zetěm Toronthalovým!

„Nechť ještě pevnější svazky spojí oba padouchy, nechť tvoří jedinou rodinu!“ děl doktor sám k sobě. „Potom — uvidíme!“

Na to odešel z bazaru, pokynuv Kapu Matifuovi, aby jej následoval. Kap Matifu nevěděl, proč doktor přál si zmocniti se cizince a unésti jej na loď svoji a netázal se též, proč záměru toho nyní se vzdal.

Druhého dne, 10. června, as o osmé hodině večer otevřely se v Dubrovníku dvěře velikého salonu v nádherném domě Toronthalově a sluha oznamoval jasným hlasem:

„Pan Sarkany!“

VII.

Zápletky.

Uplynulo od té doby čtrnáct let, co bankéř Silas Toronthal byl opustil Terst, aby se usadil v Dubrovníku, kdež koupil nádherný dům ve třídě Stradonské. Byl původem Dalmatinec a proto nic nebylo přirozenějšího, nežli že vrátil se do své země rodné, když se byl obchodu vzdal.

Slib daný zrádcům byl splněn: čin jich zůstal zúplna utajen. Odměna za zradu byla jim taktéž na krejcar vyplacena. Bývalý bankéř terstský a pomocník jeho, Sarkany, nabyli takto velikého jmění. Když oba odsouzenci ve věži Pazinské byli prachem a olovem popraveni a když byl hrabě Matyáš Sandorf na útěku svém vrhl

se do moře Středozemního, provedena byla i poslední část rozsudku. Jména odsouzenců bylo skonfiskováno.

Z domku a malého statku, náležejících hraběti Ladislavu Zathmarovi, nezbylo nic, ba ani tolik, aby starý sluha jeho poslední léta života svého bez mnohých starostí trávit mohl.

Z toho, co patřilo Štěpánu Bathorymu, ovšem rovněž nic nezbylo, protože Bathory, nemaje jmění, živil se výnosem soukromého vyučování.

Za to však zámek artenacký a vše, co k němu náleželo: blízké, bohaté doly a rozsáhlé lesy na severních svazích Karpat — slovem: veškeré statky Matyáše Sandorfa měly cenu nesmírnou, kteráž rozdělena byla ve dvě části. Jedna z nich určena byla za odměnu zrádcům, druhá z nich, jež byla sekvestoru podřízena, měla připadnouti dědičce hraběte Sandorfa, až by tato dosáhla osmnáctého roku. Kdyby dívka ta zemřela před rokem osmnáctým, měl podíl její opět státu připadnouti.

Obě čtvrtiny, kteréž zrádcům z jmění toho k volnému použití byly vyplaceny, obnášely více nežli půldruhého milionu.

Především zamýšleli oba spoluvinníci, Sarkany i Toronthal, odloučit se od sebe. Sarkany netoužil po tom, dlíti stále na blízku Silasa Toronthala. A tento přál si pokud možno nejdříve přerušiti styky s bývalým svým agentem.

Sarkany opustil proto Terst a Zirone jej následoval. Byl-li tento dobrodruhu tripoliskému věren v dobách zlých, proč by jej opouštěl, když dobře se mu dařilo? Oba zmizeli a bankéř nic o nich neslyšel. Kam se odebrali? Nepochybně do některého velkého města evropského, kdež nikdo nepátrá po původu a minulosti lidí, jsou-li bohati, ni po způsobu, jakým jmění svého nabyli, zvláště dovedou-li je jiným na prospěch promarnovati.

Bankéř oddechl si, když oba zmizeli. Těšil se, že nemusí se ničeho již obávati od muže, jenž znal jisté slabé stránky jeho a jenž dovedl kdysi okolnosti té hojnou měrou vykořistiti. Avšak byl-li Sarkany nyní bohat, nebylo přece radno spoléhati na to u muže tak prostopášného, jenž po případě, kdyby jmění své promarnil, mohl by opět spoluvinníka svého učiniti předmětem vyděračských svých pokusů.

Silas Toronthal opustil proto raději taktéž Terst. Šest měsíců na to, když mu byla cena zrady vyplacena, uspořádal finanční poměry své, jež byly dosti choulostivy, zrušil svůj závod a odebral se do Dubrovníku, kdež se definitivně usadil. Nemusil se sice obávati, že by guvernér terstský, jenž jediný věděl, jaký úkol Toronthal

při odhalení spiknutí hrál, tajemství to prozradil. Avšak tato okolnost že vynikající osobnost terstská věděla o činu jeho, byla by stačila již bankéři, jenž nechtěl pozbyti ničeho ze své vážnosti, aby opustil společnost terstskou.

Snad však k rozhodnutí tomuto přiměla Silasa Toronthala ještě jiná zvláštní okolnost, — o níž později bude nutno se zmíniti — a o kteréž věděl toliko on a choť jeho. Okolnost tato byla i příčinou, že došlo ke stykům mezi rodinou Toronthalovou a Namirou, o jejíž známosti se Sarkanyem již víme.

V Dubrovniku usídlil se tedy opět bývalý bankéř terstský. Bylť opustil kdysi město toto, jsa ještě velice mlád a nemaje rodičů ni přátel. Zapomnělo se na něj zcela a protož vracel se nyní do města toho, jež po čtyřicet let nebyl spatřil — opět jako cizinec a osoba úplně neznámá.

Společnost dubrovnická přijala jej však velice ochotně ve svůj kruh: nesmírné bohatství jeho razilo mu všude cestu. Vědělo se o něm toliko, že v Terstu měl závod neobyčejně výnosný a rozsáhlý.

Bankéř vyhledal a koupil si krásný dům v nejbohatší čtvrti dubrovnické. Domácnost jeho vedena byla způsobem nádherným a služebnictvo jeho bylo teprve v Dubrovniku samém najato. Přijímal i činil návštěvy. Poněvadž nikdo nevěděl nic o minulosti jeho, byl považován za jednu z řídkých těch osob, kterýmž štěstí plnou měrou přálo.

Silas Toronthal nebyl nikdy přístupen výčitkám svědomí. Kdyby jej nebyla mučila obava, že zrada jeho někdy přece může býti odhalena, nic nebylo by kalilo svrchované jeho štěstí.

Přes to však stál bankéř tváří v tvář výčitce sice němé, avšak živé: svojí choti.

Ubohá žena, dobrá a citlivá, věděla o činu, jímž tři vlastenci uherští smrti byli vydáni. Slovo, jež kdysi muži jejímu uklouzlo ze rtů, když jeho obchodu hrozila zkáza, neopatrně pronesená naděje, že podílem z jmění hraběte Matyáše Sandorfa napraví nepříznivé své poměry finanční, podpisy, kteréž musil na choti své vyžádati — vše to přimělo bankéře k tomu, aby přiznal se, jaký podíl měl při odhalení spiknutí terstského.

Paní Toronthalová chovala vůči muži, k němuž nerozlučně osud její byl připojen, jediný cit: pocit nepřemožitelného odporu, a to tím spíše, poněvadž byla původu maďarského. Leč neměla rozhodnosti ni síly mravní. Po ráně, kteráž jí stihla, nedovedla se již vzchopiti.

Od doby oné, nejdříve v Terstu a pak v Dubrovniku, žila v ústraní, aspoň pokud jí to společenské postavení její dovolovalo. Při přijímání četných hostů bývala přítomna, bylo to nezbytno, a manžel její byl by jí k tomu donutil; avšak jakmile odbyla si tuto povinnost nevděčnou, uchýlila se do své komnaty. Tam věrovala se pak zcela vychování své dcery, na niž veškerou lásku svou přenesla a snažila se zapomenouti. Jak nesnadno však bylo jí zapomínati, když muž, jenž hrál tak hnusnou roli, žil s ní pod jednou střechou!

Za dvě léta na to, když se byl v Dubrovniku usadil, poměry tyto staly se o zápletku bohatšími. Jestliže tím v bankéři vzbuzen byl nový nepokoj, způsoben choti jeho událostí tou nový žal i nová bolest.

Paní Bathoryová totiž, její syn a sluha Borik opustili taktéž Terst a usadili se v Dubrovniku, kdež měli ještě několik příbuzných. Vdova Bathoryová neznala Silasa Toronthala; nevěděla ani, že mezi hrabětem Matyášem Sandorfem a bývalým bankéřem terstským byly kdysi nějaké styky.

Jak mohla ostatně dověděti se, že muž tento zapleten byl v rejdy, kteréž stály chotě jejího a dva ještě vlastence uherské život, když právě manželé její nebylo popřáno, dříve nežli zemřel, setkati se ještě s ní a odhaliti jí jména zrádců, kteříž vydali jej policii rakouské?

Avšak jestliže paní Bathoryová neznala bankéře terstského, znal ji za to tento zcela dobře. A bývalo mu velice nepříjemno, že setkal se, když se byla usadila v městě jako on, někdy s ní na ulici, chudičkou tak a jen na syna svého při vši práci i snaze myslící. Kdyby paní Bathoryová byla již bydlila v Dubrovniku, když se bankéř odhodlal opustiti Terst, byl by nepochybně záměr svůj změnil a jiné místo za příští své sídlo zvolil. Avšak když vdova ubytovala se ve skromném domku v úzké uličce dubrovnické, byl bankéř dům svůj již koupil i zařídil a s dubrovnickou společností se seznámil, takže nemohl se odhodlati k tomu, aby poznovu sídlo své změnil.

„Člověk přivykne konečně všemu!“ pravil sám k sobě.

I rozhodl se setrvati a zavíratí oči před touto stálou upomínkou na svou zradu.

A když Silas Toronthal zavřel oči, stačilo to, jak se zdá, aby i v nitru svém ničeho neviděl.

Avšak to, co bývalému bankéři terstskému bylo pouze nepříjemným, bylo paní Toronthalové stálým podnětem muk du-

ševních, bolestí i výčitek. Pokusila se několikrát tajně o to, aby vdově oné, jež mimo práci rukou svých neměla jiného zdroje příjmů, přispěla, avšak pomoc její byla vždy odmítnuta, právě tak, jako veškeré dary, jimiž neznámí přátelé paní Bathoryové hleděli pomoci.

Odhodlaná a rázná tato žena nikoho o nic nežádala a ničeho nechtěla přijati.

Neočekávaná a nevypočítatelná okolnost učinila stav tento ještě nesnesitelnějším — ano hrozným vzhledem k zápletkám, jež měla za následky.

Paní Toronthalová přenesla veškerou lásku na dcerušku svoji, kteráž byla sotva půl třetího roku stará, když koncem roku 1867 bankéř Toronthal v Dubrovniku se usadil.

Nyní však byla Sava dívka skorem sedmnáctiletá. Byla to dívka rozmilá a půvabná. Byla podobna spíše Maďarce nežli Dalmatince. Černý hustý vlas, ohnivě oči výrazu oduševnělého, vysoké čílko, ústa malá a rozkošná, pleť svěží, postava půvabná a poněkud větší nežli prostřední — veškeré tyto vlastnosti tělesné poutati musily k sobě každý zrak.

Avšak hlubší ještě dojem než tyto vlastnosti musila učiniti — zvláště na duše citlivé — vážná tvářnost této dívky a její pohled přemítavý, jako by duše její hledala upomínky dávno rozplynulé. Vše to vábilo k ní zvláštním kouzlem, jež nebylo prosto trudného rázu. Avšak vlastnost tato udržovala v patričné vzdálenosti též davy všedních mladíků, kteříž setkali se s ní při návštěvách v salonu u otce jejího neb i na ulici.

Vědělo se ovšem, že jest dědičkou nesmírného, jak se pravilo, jmění, kteréž někdy pouze jí bude náležeti. Proto měla Sava Toronthalova mnoho nápadníků, a mnohdy ucházel se o ruku její muž, jenž vynikal všemi vlastnostmi společenskými. Avšak dívka tato, byvši otázána matkou svojí, odmítla vždy, aniž udala důvody toho.

Silas Toronthal ostatně nezmínil se jí nikdy sám o sňatku, aniž na ni naléhal. Nepochybně zeť, jenž jemu byl by se líbil — a sice jemu lépe snad nežli Savě — se dosud neobjevil.

Máme-li vylíčiti celou povahu Savy Toronthalovy, musíme dodati ještě, že k nadšenému obdivu dala se uchvátit jakýmikoli činy šlechtnými neb odvážnými, zvláště však takými, jimž podnětem byla láska vlastenecká. Nezabývala se sice událostmi politickými, avšak vypravování o všem, co vlasti její se dotýkalo — o obětech, jež této byly přineseny, i o činech slavných, jakými dějiny uherské mohou se vykázati — učinilo hluboký dojem na duši

její. Tím jen, že náhodou rodem svým — po matce — byla Maďarkou, nedaly by se city ty vysvětliti, Silas Toronthal pak zajisté jí je nevnukl — vznikly a klíčily tudíž v duši její, tak jako klíčí vůbec v každé duši šlechtné a pro vše krásné nadšené.

Tím lze si vysvětliti zajisté i náklonnost, jaká mezi Petrem Bathorym a Savou Toronthalovou, dušemi tak příbuznými, ihned při prvním setkání byla vznikla. Pouhý rozmar osudu, jenž v život bankéřův zasáhl, seznámil navzájem obě tyto mladé bytosti.

Savě bylo sotva dvanáct let, když kdysi někdo před ní, ukázav na Petra, pravil:

„Je to syn člověka, jenž zemřel pro svoji vlast, pro svůj národ maďarský!“

A od té chvíle upomínka na Petra nemohla vymizeti z duše dívčiny.

Oba vzrůstali, a Sava myslila stále na hochu onoho, jenž sám o tom netušil. Viděla jej vždy tak vážného a zamyšleného!

Byl chud, jak věděla, avšak pracoval zajisté a snažil se, aby stal se hodným otce svého, o jehož osudu Sava záhy zvěděla.

Ostatní jest nám známo — víme již, jak i Petr Bathory později byl okouzlen pohledem Savy, jejíž povaha — jak tušil — příbuzna byla povaze jeho. Mladá dívka nevěděla tehdy snad dosud, jak nazvati cit, jenž v duši její klíčil, avšak Petr ji miloval již láskou vřelou a hlubokou, kterou konečně i ona sdílela.

Jest nám tudíž známo skorem již vše, co se Savy Toronthalovy týče, zbývá říci již jen několik slov o poměru jejím k matce i otci. Naproti otci svému chovala se Sava vždy nejvýše zdržlivě. Bankéř nikdy nedal se strhnouti k zřejmým projevům otcovské lásky, a dcera jeho nikdy něžně ho nepocelovala. Snad na jedné straně byla to přirozená chladnost a bezcitnost, na druhé straně byla však příčinou zdržlivosti té neshoda v náhledech a různost povahy. Sava chovala k Toronthalovi úctu, jakou dívka k otci má míti — nic však více. Ostatně ponechával jí bankéř úplnou volnost jednání, nevytýkal jí některé její názory a nepřekážel jí v díle dobročinnosti, jež často i ze svého měšce podporoval, ovšem jen, aby tím pozornost na se obrátil. U něho příčinou chladného poměru byla hlavně lhostejnost, u dívky však spíše tajný odpor proti otci a povaze jeho.

Vůči paní Toronthalové chovala však Sava city zcela jiné. Ač žena bankéřova musila se vůči chotě svého, jenž k ní nejevil něžnosti ni úcty, ve všem podřizovati, byla přece v nitru svém

povahy ryzí a dobromyslné a poctivostí svých úmyslů i péčí o osobní důstojnost svoji nesmírně nad něj vynikala.

Paní Toronthalová dceru svoji velice milovala. Objevíi u ní i při zdržlivé povaze její vlastnosti vážné a velice cenné. Ano láska matky ku dceři byla téměř bezměrnou, pojilyť se v ní obdiv i úcta, snad poněkud i bázeň. Vznešená povaha Savina, její přímost, ano — v některých případech — i její neoblomnost vysvětlovaly tento neobyčejný stupeň lásky mateřské. Sava splácela však lásku láskou. I kdyby nebyly je pojily svazky nejužšího příbuzenství, byly by obě ženy tyto zajisté našly v sobě zálibu, byly by k sobě vřele přilnuly.

Není tudíž divu, že paní Toronthalová též první uhodla, co se děje v duši a v srdci dcery její. Často Sava mluvila s matkou svojí o Petru Bathorym a rodině jeho, nepozorujíc, jak bolestný dojem jméno to na matku činilo. Paní Toronthalová seznala tak záhy, že dcera její Petra miluje.

„Bůh tomu tedy přece chce!“ zašeptala sama k sobě.

Co slova tato značila v ústech paní Toronthalové, lze tušiti; do jaké míry byla by však láska Savy k Petru spravedlivou odměnou za dny trapné, rodině Bathoryův způsobené, bude možno teprve později posouditi.

Paní Toronthalová, považujíc lásku tu za dílo Prozřetelnosti, přála si, jsouc zbožnou, již proto, aby muž její svolil, by obě rodiny spojeny byly svazky příbuzenskými. Rozhodla se proto nezmíniti se sice dceři o ničem, promluviti však o věci té přímo s Toronthalem.

Bankér však při prvých slovech ženy své zachvácen byl hněvem nesmírným, který nesnažil se ani ovládati a rozčilil se měrou neobyčejnou. Paní Toronthalová sklíčena nezdarem pokusu svého, vrátila se do své komnaty, kdežto bankér volal za ní ještě hrozivě:

„Mějte se na pozoru, paní! Odvážíte-li se ještě někdy o záměru tom promluviti, budete toho litovati!“

Tudíž to, co Silas Toronthal zval osudem, přivedlo nejen rodinu Bathoryovu do téhož města, jež on za sídlo si zvolil, nýbrž sblížilo i Savu a Petra a vznítilo v mladých jich srdcích lásku!

Bezděčně naskýtá se otázka, proč se bankér tak nesmírně rozčilil. Měl snad tajné záměry v příčině Savy a budoucnost její, kterýmž tato při lásce své k Petrovi by se opřela? Nebylo spíše v zájmu jeho, aby následky možného odhalení zrady jeho již předem byly odvráceny? Co by mohl vůči němu učiniti v případě tom Petr Bathory, kdyby již byl mužem Savy? Co mohla by učiniti paní Bathoryová? Zajisté byl by to hrozný život pro Petra a rodinu

Za hodinu přinesen byl do bytu své matky krvácejí a těžce jsa
zraněn . . . (Str. 221.)

jeho, kdyby byl zvěděl, že on, syn oběti, jest mužem dcery zrádcovy, avšak život ten byl by hrozným toliko pro něj a jeho drahé, nikoli však pro Toronthala!

Avšak ještě žil Sarkany, o němž Toronthal neměl po dlouhou dobu žádných zpráv. Bylo však možno, že se opět vrátí a že naléhati bude na bankéře, aby splnil některé požadavky jeho, čemuž tento jako spoluvinník jeho nemohl by se vyhnouti. Sarkany zajisté nebyl mužem, jenž by příležitosti té byl opomenul, zvláště když by mu osud přestal býti přízniv.

Silas Toronthal nemohl tedy býti prost starostí, co stalo se s bývalým jeho agentem. Od té doby, kdy se odloučili a Terst opustili, nezvěděl o něm, a tak prošlo nyní téměř patnáct let. I v Sicilii, kdež, jak věděl, Sarkany prostřednictvím Zirona udržoval spojení s různými osobami, marně snažil se bankéř o něm zpráv nabýti.

Avšak Sarkany mohl se objeviti každé chvíle. Bankéř Toronthal strachoval se toho stále a proto, zpráva, že Sarkany snad kdesi zahynul, byla by jej naplnila velikým uspokojením. V tomto případě byl by snad hleděl s jiného stanoviska na možnost sňatku mezi Savou a Petrem Bathorym. Nyní však myšlenku tu s největší rozhodností odmítal.

Své choti však nepodal žádného vysvětlení v ohledu tom. Umínil si ale, že bude bdíti nyní bedlivěji nad Savou, ano že dá ji stříci. K mladému muži odhodlal se pak chovati co nejchladněji a odvracetí obličej, když by jej potkal, aby tak zmařil veškeré jeho naděje. A takovým způsobem podařilo se mu Petra skutečně přesvědčiti, že každý krok s jeho strany byl by marným.

Za takých okolností pronesl sluha v domě Toronthalově večer dne 10. června opět po prvé jméno Sarkanyho, když byl před ním dvěře do salonu otevřel.

Téhož jitra byl Sarkany odejel z Kotoru do Dubrovníka, provázen jsa Namirou. Ubytoval se v jednom z nejpřednějších hotelů města, oblekl se v elegantní oděv a odebral se do domu Toronthalova.

Bývalý bankéř terstský uvítal jej a rozkázal, aby nikým nebyli vyrušováni.

Jak přijal as jeho návštěvu? Dovedl ovládati pohnutí své a neprozradil, jaké city v něm tento nevítaný příchod vzbudil? Mluvil Sarkany s ním i nyní tak velitelsky a drze, jako dříve činival? Připomínal bankéři snad sliby, jež mu tento kdysi mohl učiniti, nebo smlouvu jakousi, jež před dobou snad dávnou byla mezi nimi ujednána? Mluvili o minulosti, přítomnosti nebo budoucnosti?

Na veškeré ty otázky nikdo nemohl dáti odpověď, neboť rozmluva obou byla úplně tajná.

Leč výsledek její byl tento:

Čtyřadvacet hodin na to kolovala po městě zpráva, jež budila všude udivení. Mluvílo se o nastávajícím sňatku Sarkanyho, boháče tripoliského, se slečnou Toronthalovou.

Zajisté bankéř nemohl odolati hrozbám muže, který jej jediným slovem zničit mohl. Proto ni prosby choti jeho, ni zjevný odpor dcery, s níž otec jednati chtěl zcela jen dle své vůle, nezměnily jeho úmysl a nepohnuly jím.

Jediný zájem, kterýž měl Sarkany při sňatku tomto na zřeteli, bídník ten ani před bankéřem netajil.

Sarkany byl totiž nyní finančně opět zničen. Obrovský obnos, kterým podařilo se bankéři napravit opěť poměry své, stačil sotva dobrodruhu tripoliskému pro těchto patnáct let.

Od odjezdu svého z Terstu potuloval se Sarkany po celé Evropě. Vedl prostopášný život v Paříži, Londýně, Berlíně, ve Vídni i v Římě a hôtely v městech těchto neměly proň dosti oken, jimiž by peníze mohl vyhazovati. Když byl užíval rozkoší všeho druhu, oddal se hazardní hře v městech, kdež dosud nejvíce se jí holduje, ve Švýcarsku, Španělsku i na pověstných stolcích v Monte Karlu v knížectví monackém, kteréž územím francouzským jest obklíčeno. V hazardní hře ztratil zbytek svého jmění.

Netřeba ani připomínati, že Zirone po celou dobu tu od něho téměř ani se neodloučil. Když však měli již jen několik tisíc zlatých, vrátili se oba v kraje každému Sicilianu drahé, totiž na východní pobřeží sicilské. Tam vyčkávali času, až by Sarkany mohl obnoviti spojení své se Silasem Toronthalem, chystajíce se však při tom i k podnikům jiným. Sarkany zamýšlel nabýti opěť jmění sňatkem s Sava, jedinou dědičkou bohatého Toronthala, kterýž jemu nic nemohl odepríti.

Skutečně Silas Toronthal seznal, že všecken odpor byl by marný. Snad mezi oběma muži bylo cosi ještě, co jediné snad budoucnost mohla by odhaliti?

Sava však žádala od otce svého vysvětlení, proč tak bezohledně s ní jedná a proč štěstí její na vždy ničí.

„Čest moje závisí od sňatku toho,“ odvětil prostě Silas Toronthal, „a proto sňatek ten stane se skutkem!“

Když Sava sdělila tuto odpověď své matce, klesla tato polo v mdlobách do náručí své dcery, a z očí vytryskly jí slzy beznaděje.

Silas Toronthal děl pravdu!

Svatba byla určena na den 5. července.

Lze si pomyslet, v jaké náladě Petr Bathory trávil následující týdny. Muka jeho byla nesmírná. Podává se žalu i malomocnému hněvu, uzavíral se často po celé hodiny v jizbě své neb opouštěl kleté proň město a bloudil daleko v jeho okolí. Paní Bathoryová obávala se mnohdy, že se již nevrátí.

Jakou útěchou mohla jej povzbuditi? Dokud nemluvilo se o sňatku zmíněném, měl Petr, ač byl otcem Savy odmítán, vždy ještě jakousi naději. Avšak jakmile by Sava byla provdána, rozevřela by se mezi nimi propast nepřeklenutelná. Cokoli děl doktor Antekirtt, přes veškeré své sliby Petra opustil!

Avšak, tázal se Petr dále sama sebe, jak mohla přivoliti Sava, jež jej milovala a jejíž odhodlanou povahu znal, ke sňatku takovému? Jaké tajemství skrýval dům Toronthalův, kdež věci takové se odehrály? Ah! byl by lépe učinil, kdyby byl opustil Dubrovník a místo jinde mu nabízené přijal, kdyby byl odešel daleko — daleko od Savy, kterouž cizinci otec zadával!

„Ne, nikoli!“ pravil však ihned na to. „Nemožno! Vždyť ji miluji!“

Zoufalství usadilo se tudíž nyní v domě, kdež dříve byl se kmitl slabý paprsek štěstí!

Pointe Pescade, jenž stále na vše pozor měl a skutečně o všem věděl, co se v městě dalo nebo mluvilo, byl jedním z prvých, kteří zvěděli, co se v domě Toronthalově chystalo. Jakmile dověděl se o nastávajícím sňatku Savy Toronthalové se Sarkanym, psal ihned do Kotoru. Když seznal, v jakém povážlivém stavu duševním ocitl se Petr Bathory, nemeškal sdělit to rovněž doktoru Antekirttu.

Co odpověď obdržel rozkaz, aby i na dále bděl nad tím, co se v Dubrovníku dělo, a aby podrobné zprávy do Kotoru zasílal.

Čím více však blížil se osudný šestý červenec, tím více horšil se stav Petra Bathorya. Matka nemohla jej ničím již ukonejšiti, ni hluboký žal jeho jediným zábleskem naděje na okamžik rozptýlili. Bylo možno zmařiti záměr Silasa Toronthala? Což nebylo zjevno již z kvapu, s jakým den svatby byl ustanoven, že sňatek ten dávno byl již umluven, že Sarkany a bankéř dlouho již se znali a že tento „boháč tripoliský“ měl as na otce dívčina vliv neobyčejný?

Petr Bathory odhodlal se konečně psáti Silasu Toronthalovi. Poslal mu list osm dní přede dnem, kdy svatba měla se konati.

Dopis jeho zůstal bez odpovědi

Na to pokusil se Petr setkat se s bankéřem na ulici. Ani to se mu nezdařilo.

Zoufalý mladík chtěl vniknouti proto i do bytu Toronthalova. Nebyl však vpuštěn ani přes práh!

Zatím Savu a matku její v posledních dnech těch nikde nebylo viděti! Bylo naprosto nemožno i s nimi se setkati!

Avšak nemohl-li Petr Bathory spatřiti Savu ni otce jejího, setkal se častěji v třídě Stradonské tváří v tvář se Sarkanym. Na záštiplný pohled mladíkův odvětil Sarkaný jen pohledem pyšným a opovrhlivým.

Petru namanula se myšlenka, aby jej vyzval a aby jej donutil s ním se bítí . . .

Leč za jakou záminkou měl tak učiniti? A byl by Sarkaný souboj přijal, když mu právě zájem jeho kázal, aby nyní, když měl se státi manželem Savy, všelikému nebezpečí se vyhnul?

Šest dní opět uplynulo. Petr proti přání své matky a přes prosby Borikovy opustil příbytek svůj večer dne 4. července. Starý sluha jej nepozorovaně následoval, avšak ztratil záhy jeho stopu. Petr spěchal bez cíle ku předu jako šílený a bloudil nejtemnějšími a nejpustějšími uličkami podél hradeb městských.

Za hodinu přinesen byl do bytu své matky, krvácející a těžce jsa zraněn.

Byl bodnut dýkou, jež projela mu levou částí plic.

Nebylo možno pochybovati: Petr zachvácen jsa nejvyšším zoufalstvím, sám se probodl.

Pointe Pescade, jakmile zvěděl o tomto neštěstí, spěchal ihned na úřad telegrafní.

Za hodinu na to doktor Antekirtt v Kotoru dostal zprávu o sebevraždě Petrově.

Nesnadno bylo by líčiti bolest paní Bathoryové, kdy zřela krvácejícího syna, jemuž zbývalo snad již jen několik hodin života. Avšak starostlivost matčina zvítězila nad slabostí ženy. Chtěla především pečovati o raněného, na slzy bylo dosti času později.

Byl povolán lékař. Dostavil se ihned, prohlédl raněného a naslouchal slabému i přerývanému dechu jeho. Ohledal ránu a obvázal ji. Činil, co bylo v moci jeho, naději však matce dáti nemohl.

Patnáct hodin na to stav Petřův zhoršil se ještě následkem silného krvácení i hrozilo nebezpečí, že každé chvíle na vždy dýchat přestane.

Paní Bathoryová sklesla na kolena a prosila Boha, aby jí syna zachoval.

V okamžiku tom otevřely se dvěře jizby a doktor Antekirtt vstoupil.

Paní Bathoryová chtěla se mu vstříc vrhnouti, jeho pokyn však ji zastavil.

Doktor sklonil se nad raněným a pozorně jej prohlédl, aniž slova promluvil.

Po té hleděl naň utkvěle a dlouho. Z očí jeho jako by vycházela síla magnetická; vnikal zrakem svým do mozku, v němž poslední myšlenka již dohasínala. a vnášel tam vlastní svůj život a vlastní vůli svoji.

Náhle se Petr zpola obrátil. Víčka očí jeho se pozdvihla, pohlédl na doktora . . . a na to sklesl bez života zpět.

Paní Bathoryová vzkřiknuvši srdcelomně vrhla se na svého syna a klesla pak ve mdlobách do náručí Borikova.

V okamžiku tom doktor zatlačil oči zesnulému; na to povstal a opustil jizbu, při čemž bylo slyšeti jej šeptati průpověď z legend indických:

„Smrt neničí — nýbrž činí jen neviditelným!“

VIII.

V den svatby.

Smrt Bathoryova způsobila ve městě velké pohnutí, nikdo však netušil pravou příčinu sebevraždy mladého muže, ani že Sarkany a Silas Toronthal byly původem neštěstí toho.

Dne následujícího, 6. července, měla se slaviti svatba Savy Toronthalové se Sarkanym.

O sebevraždě, jež stala se za okolností tak pohnutých a dojemných, nevěděly však ni paní Toronthalová, ni dcera její. Silas Toronthal, jednáje tu v souhlase se Sarkanym, postaral se o to, aby zpráva o smrti Petrově k nim nevnikla.

Bylo umluveno též, aby se svatba odbyla způsobem velice jednoduchým. Omluvou před společností dubrovnickou uvádělo se, že Sarkany následkem jakéhosi úmrtí v rodině své nepřeje si hlučné svatby. To nesouhlasilo ovšem se zvyky Toronthalovými, jenž miloval nádheru a okázalost, avšak tentokráte myslil sám, že jest lépe, aby vše odbylo se zcela potichu. Novomanželé měli prodlíti jen několik dní v Dubrovniku a měli odebrati se potom do Tripolisu, kdež — jak se vyprávělo — Sarkany obyčejně sídlil. Ke svatbě, jež vykonati se měla v chrámu františkánském, neměli býti

žádní hosté zváni. Smlouvou svatební pojištěno mělo býti Savě značné jmění.

V den svatby, kdy v domě Toronthalově konaly se poslední přípravy, procházeli se dva mužové na protější straně třídy Stradonské.

Mužové tito byli Kap Matifu a Pointe Pescade.

Vrátiv se z Kotoru do Dubrovníku, přivedl doktor Antekirtt s sebou i Kap Matifua, jehož přítomnosti nebylo již v Kotoru potřebí. Kdož by mohl líčiti, jak oba druhové čili „dvojčata“, jak říkal Pointe Pescade, radovali se z opětného svého setkání!

Doktor Antekirtt pak odebral se po příchodu svém do Dubrovníku přímo do domu paní Bathoryové, kdež, jak nám již známo, našel Petra již umírajícího. Opustiv pak dům ten, ubytoval se v malém hostinci v předměstí pločském, kdež vyčkával, až by se vvkonala svatba Savy Toronthalovy se Sarkanym, aby pak další kroky podnikl.

Ještě jednou navštívil doktor Antekirtt paní Bathoryovou před pohřbem Petrovým a pomohl jí sám uložit mrtvolu do rakve, načež vrátil se do bytu svého v hostinci, když byl Pointa Pescada a Kapa Matifua vyzval, aby střežli třídu Stradonskou.

Pointe Pescade dovedl s druhem svým živě hovořiti a při tom zároveň na vše bedlivý pozor míti.

„Vidím, že jsi sesílil, Kape můj,“ pravil ke svému příteli, stoupaje na špičky, aby rukou mohl změřiti sílu jeho ramen.

„Ano . . . jsem stále při síle!“

„Spozoroval jsem to ihned, když jsi mne objal.“

„Leč kus, v němž jsem měl vystoupiti?“ tázal se Kap Matifu. jenž nezapomínal, že dle úsudku Pointa Pescada veliký úkol jej očekává.

„Kus ten již počíná a dojde v něm řada i na tebe. Což nevidíš, že děj jest velice zauzlen?“

„Zauzlen?“

„Ano, a není to, jak se zdá, veselohra, nýbrž drama, jehož počátek jest dojemný a úchvatný . . .“

Pointe Pescade se zamlčel. Jakýsi povoz rychle přijíždějící zastavil se před domem Toronthalovým. Vrata se ihned otevřela a zavřela se opět, když povoz onen, v němž Pointe Pescade Sarkanyho byl zpozoroval, do průjezdu vjel.

„Ano, velice úchvatný,“ pokračoval pak Pointe Pescade v přerušném hovoru, „a to slibuje kusu tomu veliký úspěch!“

„A zrádce?“ tázal se Kap Matifu, kterého právě tato osoba dramatu velice zajímala.

„Zrádce... v okamžiku tomto vítězí... jako jest vždy na počátku kusu dobře zpracovaného!... Leč buďme trpělivi!... Očekávejme rozluštění!“

„V Kotoru měl jsem již za to, že...“

„Že zasáhneš již v děj?“

„Ano, Pointe Pescade, ano!“

A Kap Matifu vyprávěl příteli svému, co se událo v bazaru kotorském, totiž jak chystala se již ramena jeho k únosu, k němuž však nedošlo.

„Zcela dobře!“ pravil Pointe Pescade, jenž neopomněl při hovoru tom rozhlížeti se pozorně na všechny strany. „Bylo by to bývalo příliš záhy. Ty vystoupíš teprve ve čtvrtém nebo pátém aktu!... Ano, snad objevíš se teprve v poslední scéně!... Avšak neobávej se... učiníš veliký efekt! Můžeš tím býti jist!“

V okamžiku tom nastal na druhém konci třídy Stradonské ruch mezi procházejícím se obecnstvem.

Pointe Pescade přerušil rozhovor a obrátil se ve zmíněnou stranu. Pohřební průvod opouštěl právě malou uličku příční a zatačel se do třídy Stradonské, směřuje k chrámu františkánskému, v němž konati se měly poslední obřady církevní.

Málo jen osob kráčelo za skrovnou rakví, spočívající na ramenou několika mužů a pokrytou černým sukrem.

Pohřební průvod blížil se zvolna, když tu Pointe Pescade náhle stlumiv výkřik — chopil se ruky Kapa Matifua.

„Co je ti?“ tázal se tento.

„Nic!... Musil bych ti dlouho vysvětlovati!“

Poznal paní Bathoryovou, jež kráčela za rakví svého syna.

Církev neodepřela modliteb svých zesnulému, jež zoufalství k sebevraždě dohnalo, a kněz očekával již průvod v kostele františkánském, aby rakev doprovodil až ke hrobu.

Zrak paní Bathoryové byl suchý. Plakati již nemohla. Oči její nepřírozeně, rozevřené, rozhlížely se buď plaše kolem, nebo tkvěly na rakvi, jež skrývala mrtvolu jejího syna.

Starý Borik kráčel podle své paní s hlavou sklopenou.

Pointe Pescade cítil, jak mu slzy vstupují do očí. Kdyby nebyla mu povinnost kázala setrvati ve třídě Stradonské, nebyl by dobrý muž tento váhal připojiti se k několika přátelům a sousedům zesnulého, kteří rovněž za rakví kráčeli.

Prolezl průlomem, a Pointe Pescade a Kap Matifu jej následovali...
(Str. 228)

Náhle v okamžiku, kdy se průvod pohřební pohyboval právě podél domu Toronthalova, otevřela se veliká vrata domu toho. Na dvoře stály dva povozy, přichystané k odjezdu.

První vůz vyjel. Ve voze lom spatřil Pointe Pescade Silasa Toronthala, jeho choť a dceru.

Paní Toronthalová, sklíčena žalem, seděla podle své dcery, jež byla bledší než jej svatební závoj.

Sarkany, provázen několika příbuznými nebo snad jen přáteli, seděl v druhém povozu.

Svatba tedy byla právě tak málo okázalou, jako pohřeb. Zde i tam stejný zármutek a žal hluboký.

Náhle, když první povoz na ulici vyjel, slyšeti bylo výkřik srdcelomný.

Paní Bathoryová byla stanula s rukou proti Savě vztyčenou a proklínala tuto dívku.

Sava to byla, jež vykřikla. Spatřilať matku Petrovu v šatu smutečním. Pochopila rázem vše, co jí skrývali! . . . Petr byl mrtev, mrtev vinou její, zemřel pro ni! A jeho pohřeb ubíral se právě kolem, když ji vezli k oltáři!

Sava sklesla ve mdlobách. Paní Toronthalová zděšena snažila se jí vzkřísiti! Nadarmo! Sava sotva dýchala.

Silas Toronthal nemohl potlačiti svůj hněv. Avšak Sarkany, jenž přispěchal ku prvnímu povozu, dovedl se ovládnouti.

Za takových okolností bylo nemožno odebrati se do chrámu, i dán rozkaz, aby povozy se vrátily do domu, jehož vrata se kvapně za nimi zavřela.

Sava, přenešena byvši do své komnaty, byla uložena na lože, aniž jediným pohybem dala na jevo, že žije. Matka její poklekla vedle ní, a lékař naspěch povolán. Zatím pohřební průvod postupoval dále ke chrámu františkánskému, načež, když obřady církevní byly odbyty, dopravena rakev v průvodu kněze i přátel zesnulého na hřbitov dubrovnícký.

Pointe Pescade pochopil, že doktor Antekirtt musí býti co nejrychleji zpraven o příhodě, kterouž nemohl předvídati. Privil tudíž Kapu Matifuovi:

„Počkej zde a měj na vše dobrý pozor!“

Na to odebral se sám v největším spěchu do předměstí pločského

Doktor Antekirtt, když Pointe Pescade vše mu sdělil, neodvětil ni slova.

Tázel se jen v duchu: „Překročil jsem meze svého práva? Nikoli! Ublížil jsem dívce nevinné? Zajisté! — Avšak tato dívka jest dcerou Silasa Toronthala!“

Na to obrátiv se k Pointu Pescadovi, tázel se:

„Kde jest Kap Matifu?“

„V třídě Stradonské před domem Toronthalovým.“

„Budu vás obou dnes večer potřebovati!“

„V kolik hodin?“

„O desáté hodině!“

„Kde máme vás očekávati?“

„U hřbitova!“

Pointe Pescade odešel ihned na to a odebral se ke Kapu Matifuovi, jenž byl setrval na místě mu vykázaném.

Večer o osmé hodině vyšel doktor Antekirtt, zahaliv se v široký plášť, z města, a kráčel ke břehu mořskému. Vyhledal malý záliv mezi skalami, jenž nad přístavem do země vnikal.

Místo toto bylo úplně osamělé. Nebylo zde viděti ni domů ni lodí. Barky rybářské nekotvily zde vzhledem k četným, pod vodou se skrývajícím úskalím, jež malý záliv tento proti moři uzavírají.

Doktor Antekirtt stanul zde, rozhlédl se kolem, a vykřikl pak, což asi bylo umluveno. V malé chvíli na to objevil se jakýsi námořník a přiblíživ se, pravil:

„Jsem k službám, pane!“

„Jest člun připraven?“

„Ano, jest ukryt za touto skalou.“

„Jest mužstvo jeho pohotově?“

„Ano!“

„A ‚Elektrika‘?“

„Kotví poněkud dále k severu mimo obvod tohoto zálivu.“

A námořník ukázal k temné hmotě, jež v mírné dálce nad hladinou vystupovala, a jejíž přítomnost žádné světlo neprozrazovalo.

„Kdy připlula z Kotoru?“ tázel se doktor Antekirtt dále.

„As před hodinou.“

„Nezpozoroval jí nikdo?“

„Nikdo! Plula stále těsně podél úskalí.“

„Nechť nikdo neopustí místa svého. Bude-li potřebí, očekávejte mne zde celou noc!“

„Ano, pane!“

Na to vrátil se námořník ke člunu, jenž v temnotách se sousedními skalisky téměř v jedno splýval.

Doktor Antekirtt prodlel ještě chvíli na břehu. Vyčkával dle všeho, až temnota bude ještě větší. Chvílemi se procházel. Po té náhle stanul. Stál zde nehybně, s rukama skříženými a hleděl utkvěle na moře Jaderské, jako by mu byl světil celé své tajemství.

Na obloze nezářily měsíc ni hvězdy. Bylo sotva pozorovati větřík pozemní, jenž z večera váti počíná a jen několik hodin trvá. Mraky vysoké, avšak hustě nakupené, pokrývaly celou oblohu.

„V před!“ pravil doktor sám k sobě.

Vrátiv se k městu, kráčel podél hradeb směrem ke hřbitovu.

Před vchodem hřbitovním očekávali jej Pointe Pescade a Kap Matifu. Byli ukryti za stromem, tak že jich nikdo spozorovati nemohl.

Hřbitov byl v této pozdní době večerní již uzavřen. V domku hrobařově uhaslo poslední světlo. Bylo jisto, že před svítáním nikdo již na hřbitov nevstoupí.

Doktor Antekirtt znal zajisté velmi dobře polohu hřbitova. Nezamýšlel však vstoupiti tam vraty, neboť to, co hodlal vykonati, vyžadovalo největší tajnosti.

„Následujte mne!“ pravil Pointu Pescadovi a druhu jeho, kteří, spatřivše jej blížiti se, k němu přistoupili.

Všichni tři kráčeli na to podél zevnější zdi, kteráž na vlnité půdě do dosti značné výše stoupala.

Za chvíli na to doktor Antekirtt zastavil se a ukázal na nevelký průlom ve zdi, jenž vznikl asi tím, že se zde nedávno zeď sřítla.

„Za mnou!“ pravil.

Prolezl průlomem, a Pointe Pescade i Kap Matifu jej následovali.

Pod velikými stromy, jež větve své nad hroby skláněly, byla temnota ještě větší. Doktor však, aniž by okamžik váhal, dal se blízkým stromořadím a na to stezkou vedlejší, kteráž vedla k hořejší části hřbitova. Několik nočních ptáků, vyplašeno jeho kroky, tu a tam vzlétlo. Mimo ně však nebylo zde mezi kameny a kříži ni jediné živé bytosti.

Záhy na to zastavili se všichni tři před náhrobkem, majícím podobu kaple, jejíž mříž nebyla na klíč uzavřena.

Doktor proto jediným pohybem ruky tuto mříž otevřel. Po té stisknuv knoflík v malé svítilně elektrické, již byl s sebou přinesl, nechal padati světlo na náhrobek, avšak tak, aby odjinud nemohlo býti zpozorováno.

„Vejdí!“ pravil Kapu Matifuovi.

Kap Matifu vstoupil na rozkaz ten do malé kaple a ocitl se přede zdí, v níž tři mramorové desky byly zasazeny.

Na jedné z desek těch — na prostřední — bylo lze čísti nápis:

ŠTĚPÁN BATHORY

1867.

Deska v levo od této neměla dosud nápisu. Na desku v pravo měl býti však za nedlouho vyryt.

„Odstraň pravou desku,“ přikázal doktor Antekirtt Kapu Matifuovi.

Tento vyňal hravě desku tu, neboť nebyla ještě pevně zazděna, a položil ji na zem. V pozadí klenby, jež ve zdi se nyní otevřela, viděti bylo rakev.

Bylať to rakev, jež skrývala tělo Petra Bathorya.

„Vytáhni rakev,“ rozkázal doktor Antekirtt.

Kapu Matifu vytáhl rakev, aniž mu Pointe Pescade musil přispěti ku pomoci, ač byla těžkou; vynesl ji z kaple a položil ji na trávu.

„Zde vezmi!“ pravil doktor Antekirtt Pointu Pescadovi, podávaje mu nástroj, jímž bylo možno šrouby vyšroubovati, „a sejmi víko rakve!“

Stalo se tak v několika minutách.

Doktor Antekirtt odhrnul bílé roucho, jímž tělo bylo pokryto, a přiložil hlavu na prsa zesnulého, jako by chtěl naslouchati, zda srdce jeho bije. Na to povstav, pravil Kapu Matifuovi:

„Vyzvedni tělo z rakve!“

Kapu Matifu poslechl, aniž on neb soudruh jeho pronesli nějaké námitky, ač jednalo se o čin, zákonem zapovězený.

Když tělo Petra Bathoryho položeno bylo na trávu, zahalil je Kapu Matifu opět do rubáše a zavinul je ještě do pláště, kterýž mu byl doktor Antekirtt za účelem tím podal. Víko bylo na to opět na rakev připevněno, tato vložena do klenby, a deska zasazena opět v otvor, kterýž dříve byla zakrývala.

Doktor Antekirtt přerušil na to elektrický proud ve své svítilně. Temnota byla opět úplnou.

„Vezmi toto tělo!“ pravil dále doktor Kapu Matifuovi.

Kapu Matifu zvedl silnými rameny svými tělo mladého muže tak snadno, jako by to bylo tělo děcka, načež následován Pointem Pescadem kráčel za doktorem přímo ke průlomu ve zdi hřbitovní.

Dvě minuty na to vystoupili ven průlomem tímto a když byli obešli zeď, zaměřili k pobřeží,

Po cestě té ni slova nebylo proneseno; jestliže však Kap Matifu přemýšlel tak málo, jako stroj přemýšlí o tom, co koná, jaké za to myšlenky rojily se v hlavě Pointa Pescada!

Na cestě od hřbitova k pobřeží doktor Antekirtt i oba druhové jeho s nikým se nesetkali. Když však přiblížili se k zálivu, kdež je očekávati měl člun „Elektriky“, spatřili celního strážníka, jenž se procházel po skalách pobřežních.

Šli však dále, neznepokojujíce se jeho přítomností. Doktor Antekirtt vzkřikl jako dříve byl již učinil, a ve chvíli na to přivesloval námořník s člunem, jenž dosud byl skryt.

Na pokyn doktorův sestoupil Kap Matifu po skaliskách a chtěl vstoupiti do loďky.

V okamžiku tom přikročil k nim celní strážník, jenž seznav, že chtějí odplouti, tázal se:

„Kdo jste?“

„Lidé, kteří vám ponechávají na vybranou: dvacet zlatých na hotovosti nebo ránu pěstí — taktéž hotově!“ pravil Pointe Pescade, ukazuje na Kapa Matifua.

Strážníku celnímu nezbývalo, než přijati dvacet zlatých.

„Odplujeme!“ pravil doktor Antekirtt.

Za chvíli na to zmizel člun v temnotách. Pět minut později přirazil ke štíhlé lodi, již s břehu nebylo možno rozeznati. Všichni vystoupili na palubu, na níž Kap Matifu vynesl i tělo Bathorya, a loď „Elektrika“, jejíž stroje tiše pracovaly, byla za nedlouho na to již na širém moři.

Kap Matifu uložil zatím tělo Petra Bathorya na divan v úzké kajutě, jež neměla žádného otvoru, jímž by zvenčí světlo do ní vnikati mohlo. Doktor Antekirtt, když byl vedle těla osaměl, sklonil se nad ním, a rty jeho dotkly se bledého čela nebožtíkova.

„Probuď se nyní, Petře!“ pravil. „Chci tomu!“

Petr ihned, jako by byl býval ukolébán jen ve spánek magnetický, jenž smrti tak velice jest podoben, otevřel oči.

S počátku, když poznal doktora Antekirtta, zachmuřila se jeho tvář nevolí.

„Vy!“ šeptal, „vy, jenž jste mne opustil . . .“

„Ano, já, Petře!“

„Leč kdo jste vlastně?“

„Mrtvý . . . jako ty!“

„Mrtvý?“

„Jsem hrabě Matyáš Sandorf.“

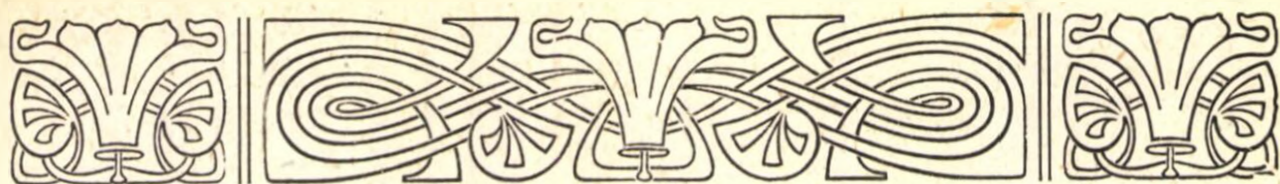

DÍL III
MSTITELÉ.

I.

Středozevní moře.

Středozevní moře jest krásné zvláště dvěma vlastnostmi svými: svým rámcem harmonickým a živostí, průzračností vzduchu i světla . . . Tak, jak jest, otužuje podivuhodně člověka. Dodává mu vytrvalosti a síly; podél něho sídlí proto kmeny nejvytrvalejší.“

Michelet pronesl tato slova, a sice dle pravdy. Na štěstí příroda odloučila skálu kalpskou od skály abylské a utvořila takto úžinu gibraltarskou. Lze připustiti též přes tvrzení mnohých geologů domněnku, že v místech těch průliv vždy stával.

Bez něho nebylo by moře Středozevního. Výpary uchází moři tomu totiž třikráte tolik vody, co mu jí veškeré řeky přivádějí a bez mohutného přítoku z moře Atlantického, jenž se valí úžinou gibraltarskou, bylo by moře to již po mnoho století jakýmsi Mrtvým mořem místo mořem Živým, kterýžto název nyní by se pro ně nejlépe hodil.

V jednom z nejukrytějších a nejméně známých zákoutí rozsáhlého moře Středozevního žil skrytě hrabě Sandorf, jenž až po dokončení díla svého zůstali chtěl doktorem Antekirttem, užívaje při tom veškerých výhod, kteréž mu vznikaly tím, že věřilo se všeobecně, že zahynul před patnácti lety v moři Jaderském.

Na zemi naší jest dvojí moře Středozevní, jedno ve Starém světě, druhé v Novém světě. Středozevním mořem americkým jest

záliv mechický, jenž zaujímá prostoru neméně nežli čtyř a půl milionu čtverečních kilometrů. Ač evropské moře Středozevní zaujímá plochu toliko 2,885.522 čtver. kilometrů, tudíž polovici amerického, jest mnohem více rozčleněným a bohatším na krásné zátoky, zálivy a různá oddělení, poloostrovy od sebe odloučená. Jsou to moře egejské a krétské nad ostrovem téhož jména; moře lybické; moře Jaderské mezi Itálií a Rakouskem; moře Jonské, jež omývá břehy ostrovů Korfu, Zante, Kefalonie a jiných; moře tyrhenské na západě Itálie; moře eolské kol skupiny Liparských ostrovů; záliv lyonský; záliv provençalský, záliv janovský, lignoský, gabešský a konečně zálivy na březích tuniských, obě Syrty, kteréž mezi syrenským poloostrovem a Tripolisem do africké pevniny vnikají.

Kterou skrytou část moře toho, jehož některé břehy jsou ještě málo známy, zvolil doktor Antekirtt ku pobytu svému? V tomto rozlehlém moři jest na sta ostrovů a na tisíce ostrůvků. Veškeré jeho malé zálivy a mysy marně bychom se snažili vyjmenovati. Jak četní národové nejrůznějších kmenů a plemen, zvyky i politickými snahami velice se lišící, žijí na březích tohoto moře, na nichž dějiny více než dvaceti století stopy zanechaly! Shledáváme se na pobřeží moře Středozevního s Francouzy, Vlasy, Španěly, Slovany, Němci, Turky, Řeky, Araby, Egyptany, Tripolifany, Alžírany, Maročany — ano i s Angličany na Gibraltar, Maltě a Cypru. Moře to stísněno jest mezi třemi velikými pevninami: Evropou, Asií a Afrikou.

Kde tudíž měl hrabě Matyáš Sandorf, nyní zvaný doktor Antekirtt — jméno to zvláště východním národům drahé — nové, skryté své sídlo, v němž chystal se k provedení svého úkolu životního?

Petr Bathory měl to brzy zvědět.

Když byl na okamžik oči otevřel, upadl Petr opět v bezvědomí podobné tomu, v jakém jej doktor Antekirtt v bytu matky jeho byl zanechal. Tehdy doktor provedl se zdarem jeden z oněch pokusů fyziologických, v nichž vůle hraje tak veliký úkol, a o jejichž opravdovosti se již nepochybuje. Maje zvláštní moc přenášeti vůli svoji na osoby cizí, mohl i bez pomoci světla magnesiového i bez použití lesklého a drobného předmětu kovového pouhým účinkem neobyčejně pronikavého zraku svého vzbuditi u Petra jakýsi stav hypnotický a vůli jeho vůli svojí zaměnit.

Petr, jsa zeslaben velice ztrátou krve, usnul tehdy jen, ač zdánlivě nejevil známek života, a probudil se opět dle vůle doktorovy. Leč nyní, kdy hrozilo nebezpečí, že plamen života jeho shasne každé chvíle, jednalo se o to, zachovati jej. Snaha to nesnadná,

jež vyžadovala péče nejúzkostlivější a použití všech vědomostí lékařských. Doktor Antekirtt ničeho neopomněl.

„Bude žít! . . . Chci, aby žil!“ opakoval stále sám k sobě. „Ah, proč v Kotoru neprovedl jsem původní svůj záměr? . . . Proč příchod Sarkanya do Dubrovníku zmařil úmysl můj odvésti Petra z kletého města onoho! . . . Avšak zachráním jej! . . . V budoucnosti musí Petr Bathory býti pravou rukou hraběte Matyáše Sandorfa!“

Po patnáct let byla stále vodítkem doktorovým myšlenka na trest a odměnu. Nezapomněl, čím byl povinen více ještě svým druhům nežli sobě — hraběti Ladislavu Zathmarovi a Štěpánu Bathoryu. Nyní považoval dobu za vhodnou, aby konečně záměry své provedl a proto „Savarena“ byla jej dopravila do Dubrovníku.

Doktor za dlouhou tu dobu změnil velice tvářnost svoji, takže nebylo nyní možno jej poznati. Vlasy jeho zbělely a pleť pozbyla lesku. Jsa padesát let stár, nezachoval si sílu mládí, nabyl však střízlivosti a klidu stáří. Lidem, kteří se setkali s chladným a přísným doktorem Antekirttem, nepřipomínalo nic ve zjevu jeho kadeřavé vlasy, pleť s nádechem do růžova a rusý vous, jež hrabě Sandorf míval. Otuziv se ještě více, zůstal doktor Antekirtt jednou ze železných těch povah, o nichž bylo možno říci, že již pouhým přiblížením se uvedou střelku magnetickou v pohyb. Nuže i z Petra Bathorya chtěl učiniti doktor, co sám ze sebe byl učinil!

Ostatně — a sice již od doby dosti dávné — zůstal doktor Antekirtt jediným z celé rodiny Sandorfů. Měl ovšem, jak čtenář zajisté se pamatuje, děcko, dcerušku, jež po zatčení jeho svěřena byla choti Landecká, správce zámku artenackého.

Dceruška tato, tehdy teprve dvě leta stará, byla jedinou dědičkou hraběte. Jí měla připadnouti, až by dosáhla osmnáctého roku, polovice jmění jejího otce, kteráž ponechána byla jí rozsudkem, jímž zároveň druhá polovice statků byla zabavena. Landeck, jenž se stal správcem této polovice sedmihradských statků, nad nimiž sekvestrace byla prohlášena, zůstal na zámku s chotí svojí i s děckem, jemuž zcela se věnovati chtěli.

Avšak neblahý osud i nyní pronásledoval rod Sandorfů.

Několik měsíců po vyzrazení spiknutí terstského a po událostech jež odsouzení účastníkův jeho mělo v zápětí, zmizelo dítě Sandorfovo, aniž bylo možná je vypátrati. Nalezen toliko klobouček jeho na břehu jednoho z potoků, kteréž prýstíce z blízkého pohoří rozsáhlým parkem protékají. Nebylo tedy na neštěstí pochyby, že děcko spadlo do potoka a že mrtvola jeho odplavena byla do některé z propastí, jimiž řeky a potoky karpatské se prodírají. Jiné

stopy nenalezeno. Růžena Landecková, choť správce, sklíčena byvši velice žalem nad opětným neštěstím tímto, zemřela za několik týdnů po události té. Vláda však nechtěla měniti nic na ustanovení, učiněném v rozsudku původním. Polovice statků, vyhrazená dědičce hraběte, měla i na dále zůstatí v sekvestraci a měla připadnouti státu teprve, když by se dědička, jejíž smrt zákonným způsobem nemohla býti zjištěna, neobjevila do oné doby, v níž se dědictví dle rozsudku ujeti mohla, totiž do osmnáctého roku stáří svého.

To byla poslední rána, jež stihla vznešený a mocný rod Sandorfů, kterýž zdál se býti nyní vymřelým, když smrt zničila poslední — dle domnění všech — ratolest jeho. Čas pak dovršil zvolna své dílo, a událost tato jakož i vše, co týkalo se spiknutí terstského, upadly konečně v zapomenutí.

Hrabě Matyáš Sandorf zvěděl o smrti dcerušky své v Otrantu, kde právě tehdy žil v největším ústraní, ovšem pod jménem cizím. S děčkem tím zahynulo vše, co zanechala mu hraběnka Rena, která jen dobu tak krátkou byla chotí jeho a kterou tak velice miloval. Nedlouho na to hrabě Sandorf opustil Otranto, jsa při odchodu svém neznám právě tak, jako když tam přibyl. Nikdo nemohl říci, kam se odebral a kde žiti počal nový život.

Patnáct let na to, když hrabě Matyáš Sandorf objevil se opět na evropských březích moře Středozevního, nikdo nemohl tušiti pravé jeho jméno — a nikdo neznal jeho minulosti.

V době té věnoval se hrabě Matyáš Sandorf zcela svému dílu. Nyní byl sám již z rodiny své i z přátel svých na světě a měl vykonati úkol, kterýž pokládal za svatou povinnost svoji. Několik let na to, když byl Otranto opustil, získal za okolností, o nichž čtenář později se doví, veliké jmění, jež propůjčovalo mu velikou moc, jako vůbec každé jmění.

I počal pátrati, jsa zapomenut a za cizí jméno se skrýváje, po stopách oněch, kterež, jak si byl přísahal, chtěl potrestati. Již tehdy v myšlenkách považoval Petra Bathorya za příštího spojence svého při tomto díle spravedlnosti. Agenti a zřízenci jeho pátrali po vinících ve všech městech při moři Středozevníím ležících. Jsouce rozptýleni na všech stranách a majíce přikázáno, aby zachovávali nej přísnější tajemství, sdíleli výsledky pátrání svého pouze doktoru Antekirttu, s nímž udržovali spojení pomocí rychlolodí a jemuž zasílali zprávy své nejvíce na ostrov Antekirttu, spojený telegrafem podmořským s Maltou a tím i s celou Evropou, neboť i z Malty vedou telegrafní dráty podmořske dále ku pevnině.

Doktor Antekirtt sám pak dle zpráv agentů svých pátral dále. a tím zdařilo se mu konečně přijít na stopu všech osob, kteréž přímo nebo nepřímo zapleteny byly ve spiknutí terstské. Mohl je stříci zdaleka, dovídati se o všech jejich činech a sledovati je takřka krok za krokem. To dělo se od čtyř nebo pěti let.

Doktor Antekirtt věděl, že Silas Toronthal opustil Terst, aby s chotí i s dcerou svojí se usadil v Dubrovníku, v domě vlastním, ve třídě Stradonské. Stopu Sarkanya sledoval doktor ve všech velkých městech evropských, v nichž dobrodruh tento jmění své utrácel, a později i ve východních krajích sicilských, kdež Sarkany s druhem svým chystal se k podnikům, jež by oba mohly opět obohatiti. O Karpenovi dověděl se doktor toliko, že opustil Rovinj a Istrii, aby se mohl nečinně potloukati po Rakousku a Itálii, dokud by odměna zrady jeho, několik to tisíc zlatých, dovolovala mu zaháleti.

O Ondřeji Ferratu věděl doktor Antekirtt, že pyká za jednání své vůči uprchlíkům z věže pazinské v trestnici u Steinu v Tyrolsku, a byl by mu — dle všeho se zdarem — k útěku pomohl, kdyby smrt po několika měsících nebyla sprostila obětavého rybáře trýzně žalární. Co dítek jeho, Marie a Ludvíka, se týče, opustily tyto taktéž Rovinj a zápasily nepochybně krutě s útrapami života. Avšak žili kdesi tak skrytě, že nebylo možno objeviti stopy jejich. Paní Bathoryovou, jež usídlila se se synem svým i s Borikem, starým to sluhou hraběte Zathmara, v Dubrovníku, nespustil doktor Antekirtt nikdy s očí, i jest nám již známo, že přispěti jí chtěl značným obnosem, kterýž však hrdá a odhodlaná žena tato nepřijala.

Nastala konečně doba, kdy doktor mohl přikročiti ku provedení nesnadných svých záměrů. Jsa jist, že nikým po patnácti letech nebude poznán, zvláště, když byl za mrtvého považován, přišel do Dubrovníku. A stalo se to právě v čas, kdy již syn Štěpána Bathoryho a dcera Silasa Toronthala oddáni byli sobě vřelou láskou, kterou nutno bylo zmařiti.

Čtenář zajisté má dosud v dobré paměti, co stalo se dále: totiž zakročení Sarkanya, následky, jež toto mělo, zranění Petra, zdánlivá smrt jeho a konečně i opětné probuzení jeho k životu doktorem Antekirttem, jenž dal se mu poznati jako hrabě Matyáš Sandorf.

Nyní bylo nutno Petra vyléčiti a říci mu pak vše, co dosud nevěděl, to jest, že hnusnou zradou vydán byl otec jeho i oba soudruhové Štěpána Bathorya smrti. Doktor chtěl mu sdělití též, kdo byli zrádci, a vyzvati jej, by stal se soudruhem jeho v úkolu ne-

smířitelného soudce a v záležitosti, kterouž hodlal rozhodnouti mimo obor obyčejného soudnictví, jehož obětí sám se byl stal.

Především však bylo nezbytno, vyléčiti Petra Bathorya, a úkolu tomu věnoval se doktor Antekirtt s celou péčí.

Po prvních osm dnů, když byl na ostrov dopraven, Petr potácel se stále mezi životem a smrtí. Rána jeho byla velmi těžká, avšak i duševní stav jeho byl velmi chorobný. Vzpomínka na Savu, o níž myslil, že jest ženou Sarkanya, myšlenka na matku jeho, jež ho oplakávala, a konečně z mrtvých vstání hraběte Sandorfa, nejvěrnějšího přítele otce jeho — vše to učinilo na duši Petrovu dojem mohutný a vzbudilo v něm chorobné rozechvění a rozčilení. Doktor neopouštěl lože mladého muže dnem i nocí. Slyšel, jak v blouznění svém opakuje často jméno Savy Toronthalovy. Pochopil, jak hluboká jest jeho láska a jaká muka působí mu sňatek milované dívky se Sarkanym.

Doktor tázal se sama sebe, neodolá-li láska tak vřelá i zprávě, že Sava jest dcerou muže, jenž otce Petrova zaprodal a smrt jeho způsobil? Avšak říci to Petru byl doktor Antekirtt pevně odhodlán. Bylo to jeho povinností.

Několikráte zdálo se již, že Petr podlehne nemoci. Jsa churav duševně i tělesně byl již tak blízek smrti, že nepoznával ani hraběte Matyáše Sandorfa! Ano neměl již ani síly pronésti jméno Savy Toronthalovy.

Avšak úsilná péče doktorova neminula se účinkem a nastal obrat. Mladost zvítězila nad smrtí.

Tělo však uzdravilo se mnohem dříve nežli duše. Rána počala se hojiti, plíce pracovaly opět pravidelně, a dne 17. července doktor Antekirtt nabyt již přesvědčení, že Petr jest zachráněn. V den ten mladý muž doktora opět poznal. Zavolal je, ač hlasem slabým, pravým jménem.

„Pro tebe, synu,“ pravil doktor Antekirtt, „jsem Matyášem Sandorfem, avšak jedině pro tebe!“

A když Petr pohledem zdál se jej žádati o vysvětlení, jež ovšem rád byl by již obdržel, děl mu doktor Antekirtt:

„Později!“

Petr měl lože v útulné komnatě, do níž okny, k severu a východu se otvírajícími, vnikati mohl svěží vzduch mořský. Z oken těch viděti bylo krásné stromy, jimž čerstvé tekoucí vody dodávaly svěžesti a věčné zeleně. V jizbě této Petr rychle se uzdravoval. Doktor Antekirtt věnoval mu stále péči nejbedlivější. Dříve dlel teměř pořád podle lože jeho, nyní však, kdy stav jeho přestal býti

nebezpečným, zvolil si pomocníka, jenž s ním střídavě bděl v komnatě Petrově, osobu to, v jejíž ochotu a horlivost mohl úplně spoléhati.

Byl to Pointe Pescade, jenž oddán byl Petru Bathoryovi právě tak jako doktorovi. Není třeba ani podotýkati, že on i Kap Matifu zachovali přísné tajemství o tom, co událo se na hřbitovu dubrovnickém, a že odhodláni byli nikomu nikdy nesdělit, že Petr za živa odnesen byl z hrobu svého.

Pointe Pescade byl zasvěcen skorem ve vše, co se v posledních měsících událo, a protož zajímal se tím více o chorobného, jenž dohledu jeho byl svěřen. Tato láska Petra Bathorya, zmařená zakročením Sarkanya — člověka nadutého, jenž Pointe Pescadovi byl velice protivným, — toto setkání se svatebního průvodu s pohřbem ve třídě Stradonské, únos těla Petrova ze hřbitova dubrovnického — vše to učinilo nesmazatelný dojem na duši Pescadovu, a sice tím více, když cítil, že příští život jeho spojen jest se záměry doktorovými, ač cíle těchto dosud neznal.

Pointe Pescade přijal proto rád úkol, aby střežil nemocného. Bylo mu zároveň uloženo, aby hleděl jej vtipy svými i svým dobrým rozmarem pokud možno rozveseliti. Dobrý mužík ovšem se o to všemožně přičiňoval. Ostatně ještě od té doby, kdy dával s Kapem Matifuem představení v Gruzii, považoval Petra Bathorya za svého. věřitele a měl za povinnost svoji splatit dluh svůj tak či onak. Sedě stále podle lože, hleděl hovorem a žerty svými obrátit chod myšlenek Petrových v jinou stranu a zabrániti tím, aby chorý vzpomínal událostí dubrovnických.

Za takých okolností byl jednoho dne na přímý dotaz Petruv donucen říci mu, jak se s ním doktor Antekirtt seznámil.

„Pamatujete se zajisté,“ pravil mu, „na spuštění jisté lodi gružské na moře, právě když yachta doktorova přijížděla. Tehdy osvědčil se Kap Matifu pravým hrdinou a zachránil doktorovu loď i mužstvo její.“

Petr Bathory nezapomněl skutečně dosud události, jež odehrála se tehdy v Gruzii, nevěděl však, že oba akrobati byli vyzváni doktorem Antekirttem, aby zanechavše zaměstnání svého, vstoupili do jeho služeb.

„Ano, pane Bathory!“ dodal Pointe Pescade, když byl Petru vše vyprávěl. „Obětavost Kapa Matifua byla pro nás zdrojem štěstí. Avšak, jsme-li povinni mnohým doktoru Antekirttovi, nezapomínáme též, čím jsme povinni vám!“

„Mně?“

„Ano, vám, pane Petře, vám, jenž jste v den onen chtěl býti naším obecenstvem, avšak odešel jste náhle, zanechav nám dva zlaté, kterýchž jsme si dosud nevydělali, neboť neviděl jste dosud našeho představení.“

A Pointe Pescade připomněl Petru, jak tento v Gruzi náhle, sotva byl vstoupil do areny provençalske, tuto již opět v největším spěchu opustil.

Petr Bathory zapomněl již na událost tu a připomněl to, usmívaje se Pointu Pescadovi. Leč i trpkost mísila se v úsměv ten, neboť Petr vzpomněl si zároveň, že pouze k vůli Savě Toronthalové, již byl tehdy právě v množství lidu spatřil, arénu náhle opustil.

Oči jeho se zavřely. Vzpomínal na vše, co událo se od té doby. Myslíl na Savu, o níž soudil, že jest již provdána za Sarkanya, a úzkostí i bolestí sevřelo se srdce jeho a v duchu proklínal skorem již ty, kdož jej smrti vyrvali.

Pointe Pescade zpozoroval záhy, že zmíněná událost v Gruzi vzbudila v Petru jiné ještě trudné upomínky. Nemluvil proto dále o tom, ano umlkl úplně, řka v duchu jen k sobě samému:

„Mám chorobnému podati každých pět minut půl lžice veselé mysli. Tak doktor přikázal, avšak není to tak snadné.“

Petr však sám za několik okamžiků otevřel oči a tázal se:

„Pointe Pescade, vy tedy jste doktora Antekirtta před onou událostí v Gruzi neznal?“

„Neviděl jsem ho nikdy před tím, pane Bathory,“ odvětil Pointe Pescade, „ano, neznal jsem ani jména jeho.“

„Od onoho dne však jste ho již neopustil!“

„Mimo některá posláná, jež mi byla uložena — nikdy!“

„V které zemi jsme nyní? Můžete mi to říci, Pointe Pescade?“

„Myslím, pane Petře, že jsme na jakémsi ostrově, neboť moře nás obkličuje na všech stranách.“

„Nepochybně — avšak v které části Středoziemního moře leží ostrov tento?“

„Co se toho týče, nevím, leží-li na severu či na jihu, na východě či západě!“ odvětil Pointe Pescade. „Ostatně nezáleží na tom. Jisto jest jen, že jsme u doktora Antekirtta, že výtečně zde jíme, klidně spíme a dobře se šatíme, nehledě na vyznamenání, jichž se nám dostává...“

„Avšak víte snad aspoň, jak se ostrov tento jmenuje, byt byste polohy jeho neznal?“ tázal se Petr Bathory znovu.

„Jak se jmenuje? To jest mi ovšem již známo!“ odvětil Pointe Pescade. „Nazývá se Antekirtta.“

Pointe Pescade přijal rád úkol, aby střežil nemocného . .
(Str. 239.)

Petr Bathory marně vzpomínal, má-li některý ostrov v Středozemním moři název taký, a pohlédl pak tázavě na Pointa Pescada.

„Ano, pane Bathory, Antekirtta!“ opakoval dobrý mluvka ten. „Mému strýčku, kdybych nějakého měl — nebe mi však radosti té nedopřálo — nezbývalo by, kdyby mi psáti chtěl, nic než na list napsati prostě: Pointe Pescade, ostrov Antekirtta, moře Středozemní! Zeměpisná šířka a délka známy mně nejsou. Ostatně co jest divného na názvu „Antekirtta“, když ostrov ten náleží doktoru Antekirttovi? Nemohl bych vám přece říci — ani snad kdybych byl předsedou zeměpisné společnosti — zdaliž doktor přijal jméno své od ostrova, nebo zdali ostrov dle sebe jmenoval.“

Tím hovor skončen, aniž Petr věděl, v které části moře Středozemního se nalézá. Zdraví jeho zatím stále se lepšilo. Neudála se žádná z neočekávaných příhod, jimiž někdy choroba náhle se zhorší, i když zdá se již vyléčenou. Při dobré výživné stravě, kteráž mu však jen opatrně byla podávána, nabýval Petr den ode dne sil.

Doktor Antekirtt navštěvoval jej často a hovořil s ním o všech věcech, vyjímaje o těch, jež by jej byly nejvíce zajímaly. Petr pak vyčkával trpělivě, až doktor sám uzná dobu za vhodnou, by učinil mu sdělení nejdůvěrnější.

Pointe Pescade sdílel též doktoru Antekirttovi věrně, o čem obyčejně s Petrem hovořil. Tajemství, v něž byl zahalen nejen doktor, nýbrž i ostrov, který obýval, zaměstnávalo zjevně mysl Petrovu. Rovněž bylo nepochybné, že stále vzpomíná na Savu Toronthalovu, jež byla nyní tak velice od něho vzdálena, neboť spojení Antekirtty s pevninou evropskou bylo přerušeno. Avšak nastane okamžik, kdy Petr bude dosti silným, aby vše vyslechl!

Ano, aby vyslechl vše! A v den ten doktor rovněž jako operatér bude necitelným k bolestným výkřikům svého pacienta.

Několik dní uplynulo. Rána Petrova byla již úplně zahojena. Ano mohl již i povstati a usednouti podle okna komnaty. Zářivé slunce zahřívalo jej svými paprsky, a svěží větřík z moře vějící, jež vdychoval, dodával mu zdraví a síly. Zdálo se mu, jako by byl znovu zrozen.

Zraky jeho utkvěly na obzoru bez mezí, duše jeho zalétala však ještě daleko za tento. Ona ještě churavěla, ač tělo bylo zdrávo. Nesmírná plocha vodní kol ostrova se prostírající byla téměř stále pusta. Sotva někdy malá loď pobřežní objevila se na obzoru, nikdy však nezaměřila k ostrovu, aby zde zakotvila. Nikdy nebylo však viděti veliké parníky a lodi obchodní, kteréž ve všech směrech křižují po tomto rozlehlém moři evropském.

Zdalo se skutečně, jako by Antekirtta ležela na konci světa! Dne 24. července oznámil doktor Antekirtt Petru Bathoryu, že může příštího dne odpoledne vyjít po první na procházku a nabídl se sám, že bude jej doprovázeti.

„Mám-li dosti síly, abych se mohl procházeti,“ pravil mu Petr Bathory, „mám též dosti síly, abych vás mohl vyslechnouti“

„Vyslechnouti mne! . . . Co tím chceš říci, Petře?“

„Chci říci tím, že vy víte celý můj život, já však že neznám minulosti vaší!“

Doktor Antekirtt pohlédl naň pozorně, nikoli jako přítel, nýbrž jako lékař, jenž uvažuje, má-li železem neb ohněm hojiti ránu svěřence svého.

Na to usednuv k němu, pravil:

„Chceš znáti moji minulost, Petře? Nuže, slyš mne tedy!“

II.

Minulost a přítomnost.

„Předem chci vyprávěti o událostech v životě svém, jež počínají od té chvíle, kdy vrhl jsem se, jsa pronásledován strážníky rovinjskými, ve vlny moře jaderského.“

„Z deště kulek, jež za mnou strážníci posledním výstřelem svým vyslali, vyvázl jsem živ a zdráv. Noc byla tmavá. Nebylo možno mne viděti.“

„Proud mořský unášel mne od pevniny k širému moři, a nebyl bych se mohl proto k zemi vrátiti, i kdybych byl chtěl. Ostatně nechtěl jsem. Lépe bylo, abych zemřel ve vlnách mořských, nežli abych byl chycen, do věže pazinské opět odveden a tam zastřelen. Zahynu-li, myslil jsem, bude konec mých útrap. Podaří-li se mi zachrániti se, budu aspoň považován za mrtvého. Nic nebude mi pak brániti, anych vykonal dílo spravedlivé odplaty, jak přísahal jsem hraběti Ladislavu Zathmarovi i tvému otci, Petře, a též sobě. . .“

„Dílo spravedlivé odplaty?“ tázal se Petr, v jehož očích kmitl se blesk při tomto slovu neočekávaném.

„Ano, Petře, dovíš se více ještě o tomto záměru mém, k vůli němuž, chtěje v tobě pomocníka získati, jsem tebe unesl — tebe, mrtvého jako jsem já, a přece živého, jako jsem já!“

Petr v myšlenkách zalétal ve chvíli, od níž již patnáct let uplynulo, kdy totiž otec jeho, zastižen kulemi popravčích, klesl na nádvoří věže pazinské.

„Přede mnou,“ pokračoval na to doktor ve svém vypravování, „bylo širé moře, sahající až ke břehům italským. Ač byl i sem dobrým plavcem, nemohl jsem doufat, že bych je mohl přeplouti. Věděl jsem, že musím zahynouti, jestliže nebudu zvláštní náhodou zachráněn, totiž nebudu-li se moci zachytit některého kmene nebo nepopluje-li kolem loď, jež by mne na palubu přijala. Avšak jestliže jest někdo odhodlán život svůj obětovati, jest přece ještě dosti silným, aby jej hájil, dokud má za to, že jest možno jej uhájiti.

„Z počátku ponořil jsem se opětně, abych unikl posledním výstřelům. Na to, když jsem byl jist, že mne s břehu nikdo již nespátří, hleděl jsem se udržeti na povrchu a plul jsem, jsa též proudem unášen, k širému moři. Oděv můj mi valně nepřekážel, neboť byl velmi lehký a přiléhal těsně k tělu.

„Bylo tehdy již asi půl desáté večer. Plul jsem, jak jsem soudil, již asi hodinu, vzdaluje se při tom stále od břehu a od přístavu rovinjského, jehož poslední světla před zraky mými konečně zmizela.

„Kam cílil jsem a jakou měl jsem naději? Neměl jsem žádné. Petře, avšak cítil jsem v sobě velikou odhodlanost, vytrvalost i vůli téměř nadlidskou, kteréž dodávaly mi síly. Nehleděl jsem již život svůj zachrániti, nýbrž jen dílo, jež jsem slíbil vykonati.

„Ve chvíli té, kdyby některá bárka rybářská byla kolem mne plula, byl bych se zajisté ponořil, abych nebyl zpozorován. S kolika zrádci, kteří by mne k vůli vypsané odměně strážci byli vydali, mohl jsem se ještě setkati na pobřeží rakouském! Kolik Karpenů žilo tam snad vedle jediného Ondřeje Ferrata!

„A skutečně, když jsem byl as hodinu plul, vynořila se náhle z temnoty na blízku mne jakási loď. Plula ze širého moře a měla veškeré plachty rozpiaty, směřujíc k zemi; poněvadž jsem již byl unaven, položil jsem se na záda, avšak otočil jsem se rychle, jsa hotov skryti se ve vlnách. Byla to bárka rybářská, jež náležela k některému přístavu istrijskému: musila mi býti proto podezřelou.

„Na lodi pozorovali však již jakési tělo plouti na vlnách. Jeden z námořníků volal totiž ke svým druhům, aby změnili směr lodi. Já však ponořil se rychle, dříve než mne ostatní mužstvo zpozorovalo. Loď plula nad mojí hlavou dále.

„Maje vzduchu potřebí, vynořil jsem se na několik okamžiků na to opět na povrch a plul jsem dále směrem k západu.

„Vítr utišil se, když noc nastala. A s větrem stišily se i vlny. Byl jsem nesen nyní již jen dlouhými, málo se čerícími vlnami, kteréž mne v širé moře unášely.

„Takto — pluje chvílemi a chvílemi na vlnách odpočívaje — unášen jsem byl ještě as hodinu. Měl jsem na mysli jen cíl, jehož jsem chtěl dosíci, nikoli cestu, již jsem měl proplouti. Padesát mil byl bych musil takovýmto způsobem uraziti, abych byl doplul ku protějšímu břehům moře Jaderského! Chtěl jsem vzdálenost tu proplouti a byl bych ji proplul! Ach, Petře, člověk musí věci takové přestáti, aby věděl, čeho jest v pravdě schopen, co dovede lidský stroj, spojí-li se síla morální se silou fysickou!

„Plul jsem tedy vytrvale ještě as hodinu. Tato část moře Jaderského byla úplně pusta. Ptáci sami opustili ji už, aby vyhledali hnízda svá na skaliskách pobřežních a jen bouřliváci poletovali ještě nad mojí hlavou, mizejíce však se skřekem pronikavým jako šíp opět v temnotách.

„Ač nechtěl jsem se dáti únavou schvátiti, oslábly konečně přece paže moje a nohy mé se již jen s těží pohybovaly. Prsty mé nelhly již jeden ke druhému a jen s namáhavým úsilím podařilo se mi ještě ruce svírat. Hlava má byla tak těžkou, jako bych byl nesl na ramenou olověnou kouli, i nebylo mi možno již udržeti ji nad vodou. Zmocnila se mne jakási mdloba. Divné myšlenky, jichž chod nedovedl jsem již určovati, vířily mojí hlavou. Slyšel i viděl jsem jen velice nejasně, tak že nebyl bych rozeznal hlomoz, kdyby se byl na blízku mne ozval, aniž bych byl poznal původ světla, kdyby toto snad náhodou v temnotách právě přede mnou bylo zazářilo. A tento případ se udál.

„Bylo as o půl noci, když směrem k východu ozval se temný vzdálený hlomoz, jehož původ a povahu ve stavu zmíněném nemohl jsem rozeznati. Paprsek světla pronikl k očím mým, jichž víčka se proti vůli mé zavřela. Chtěl jsem vztyčiti hlavu, avšak podařilo se mi to teprve, když jsem se do polovice ponořil. Po té hleděl jsem v před.

„Vypravuji všechny tyto podrobnosti, Petře, poněvadž z nich i mne lépe poznáváš.“

„Znám vás, pane doktore, velmi dobře!“ odvětil Petr Bathory.
„Což myslíte, že matka má mi nesdělila, co věděla o hraběti Matyaši Sandorfu?“

„Připouštím, Petře, že věděla mnohé o hraběti Sandorfovi, nikoli však o doktoru Antekirttovi. A toho máš poznati. Slyš jej tedy, slyš mne!“

A doktor pokračoval:

„Hlomož, který jsem slyšel, byl působen lodí, jež přicházela od východu a plula ku pobřeží italskému. Dle polohy zavěšené svítilny seznal jsem, že jest to parník, a pozoroval jsem též, že pluje přímo ke mně.

„Nastával okamžik rozhodný. Vše nasvědčovalo tomu, že jest to parník rakouský, poněvadž přicházel od břehů terstských. Žádati útulku na palubě jeho bylo tolik, co vydati se do rukou četníků rovinjských. Byl jsem proto odhodlán neučiniti to, přes to však chtěl jsem dle možnosti použiti prostředku záchrany, jenž se mi tak nenadále naskytoval.

„Parník ten byl rychlolodí. Rozměry jeho, čím více se ke mně blížil, stále rostly, a viděl jsem již, jak přída jeho moře rozčeřuje. Ve dvou minutách musel proplouti místem, kde jsem nehybně na vlnách spočíval.

„Nepochyboval jsem nyní již, že to byl parník rakouský. Bylo však možno, že pluje do Brindisi nebo do Otranta neb aspoň, že před další plavbou svojí tam se zastaví. Kdyby tato domněnka moje byla pravdivou, byl by parník musil doplouti do těchto přístavů asi ve čtyřiaadvaceti hodinách.

„Rozhodl jsem se vyčkávati. Jsa jist, že v temnotě nebudu spozorován, hleděl jsem zachovati směr, ve kterém pohybovala se tato nesmírná massa, jež plula však jen rychlostí mírnou a kteráž se ani nekolísala uprostřed vlnícího se moře.

„Konečně ocitl se parník podle mne. Jeho přední část vztyčovala se do výšky as dvaceti stop nad mořem. Ocitl jsem se mezi pěnou, parníkem působenou, avšak nebyl jsem vlnami od něho odpuzen. Když měla mne minouti i zadní část lodi, chytil jsem se u kormidla, nedbaje nebezpečí, že budu šroubem zachycen, a pevně jsem se držel.

„Parník měl na štěstí veliký náklad, takže šroub jeho, hluboko jsa ponořen, nerozčeřoval hladiny vodní, jinak nebyl bych mohl víru odolati a zachytiti se, jak jsem nyní učinil. Jako u všech lodí podobných visely od zadní části lodi dva řetězy, kteréž upevněny byly na kormidlu.

„Uchopil jsem jeden z těchto řetězů a vyšinul jsem se až k jich zakotvení, těsně nad hladinou vodní. Tam držel jsem se, a zaujal jsem polohu nejprůzračnější, pokud bylo možno . . . Vyvázl jsem tedy konečně z největšího nebezpečí!

„Tři hodiny na to počalo svítati. Připomněl jsem si, že ještě dvacet hodin budu muset vytrvati v této poloze, pluje-li parník

totiž do Brindisi nebo do Otrantu. Hladem a žízní trpěl jsem nejvíce

„Důležité bylo, že jsem nemohl býti spozorován z paluby, ba ani ze záchranné lodice, jež na zadní části lodi mezi dvěma železnými nosiči visela. Z lodí kolem plujících mohl jsem býti ovšem spatřen a mužstvem jejich kapitánu našeho parníku oznámen, avšak v den ten plulo jen málo lodí kolem a to ještě ve vzdálenosti tak veliké, že z paluby jich nemohl býti spozorován člověk, jenž visel mezi řetězy kormidla.

„Žhavé paprsky sluneční osušily záhy můj oděv, kterýž jsem byl svlékl. Tři sta zlatých, jež Ondřej Ferrato na cestu mi daroval viselo ještě v opasku na mém těle. Měly mi pomoci pro první dobu, až bych na břeh italský vystoupil.

„Tam nemusil jsem se ničeho obávati. V zemi cizí nehrozilo mi nebezpečí se strany agentů rakouských, nebo mezi státy nebylo smlouvy o vydávání politických provinilců. Chtěl jsem však nejen život svůj zachrániti, nýbrž jednati i tak, aby se všeobecně soudilo, že jsem mrtev. Nikdo neměl se dověděti, že poslední uprchlík z věže pazinské vystoupil na půdu italskou.

„To, co jsem si přál, stalo se. Den minul bez všelikých příhod. Nastala opět noc. O deváté hodině večer objevovalo se v pravidelných přestávkách na jihozápadě světlo. Byl to maják v Brindisi. Dvě hodiny na to ocitl se parník před vchodem do přístavu.

„Avšak dříve ještě než lodivůdce přišel na palubu, svázel jsem šaty své v uzlík a přivázal jsem si je na šiji. Pak spustil jsem se ve vzdálenosti as dvou mil od země s řetězu kormidla tiše do vody.

„Několik minut na to ztratil jsem s očí parník, jehož píšťala pronikavé zvuky vydávala.

„As za půl hodiny připlul jsem — moře bylo klidné — ke břehu, o nějž vlny příbojem se neodrážely. Uchýlil jsem se mezi skaliska, oblekl jsem se a usnul: únava přemohla hlad.

„Když jsem se probudil, byl již den. Vešel jsem do města a vyhledal si jeden z nejmenších hostinců, zde pak vyčkával jsem rozvoj událostí dříve nežli jsem se rozhodl, co dále činiti.

„Dva dny na to zvěděl jsem z novin, že drama spiknutí terstského jest dokonáno. Četl jsem též, že pátráno po těle hraběte Matyáše Sandorfa, avšak bez výsledku. Byl jsem považován za mrtvého — mrtvého právě tak, jako kdybych byl býval zastřelen s oběma druhy svými na nádvoří věže pazinské!

„Avšak nebyl jsem mrtev, a zrádcové zvědí, že dosud žiji!“

Petr Bathory dychtivě naslouchal slovům doktorovým. Byl pohnut tak, jako kdyby slova ona byla vycházela z hrobu. Ano, byl to doktor Antekirtt, jenž tak mluvil! Vůči Petru opustila doktora Antekirtta obyčejná chladnost jeho, i otevřel mu celou duši svoji, ukázal se mu takým, jakým vsutku byl — což po tolik let skrýval! Neřekl však dosud ničeho o tom, co Petr tak toužebně přál si zvěděti, totiž o svých záměrech, při nichž mladý muž měl mu přispěti.

Co dosud doktor vyprávěl o smělé své plavbě přes moře Jaderské, bylo pravdivo do nejmenších podrobností; způsobem takto vylíčeným přibyl zdráv a zachráněn do Brindisi — od doby té však měl hrabě Sandorf pro všechny býti mrtvým.

Doktor, když byl zvěděl o popravě svých přátel, přál si opustiti Brindisi neprodleně. Město toto jest jen přístavem průvozním. Kdož odejeti chce do Indie, vstupuje tu na lodi, kdož pluje od tamtud do Italie a Evropy, vystupuje zde. Město bývá obyčejně pusto; živo jest zde jen as dva dny v týdnu, kdy velké lodi zde zakotvují, a zvláště když se tu staví parníky známé anglické společnosti paroplavební „Peninsular and Oriental Company“. Leč v takých dnech mohlo by se státi, že by uprchlík z věže pazinské byl poznán, a ač se pro svůj život ničeho neobával, záleželo mu na tom, aby nebyl poznán a aby byl za mrtvého považován.

Dva dny po příjezdu svém do Brindisi doktor procházeje se pod terasou, již ovládá sloup Kleopatřin, uvažoval veškeré tyto okolnosti a přemítal, jakým způsobem měl by z Brindisi odjeti. Pro příští život svůj byl již pojal pevný záměr. Hodlal odebrati se do zemí východních a tam vědomostmi získati si veliké jmění, jež by mu i dostatečnou moc k vykonání úmyslů jeho propůjčovalo. Nechtěl však odejeti po některém z hlavních parníků, kteréž sprostředkují spojení s pobřežím maloasijským a na nichž byl by se setkal s cestujícími všech národností. Přál si odplouti do Malé Asie po některé z méně nápadných lodí, kterých však v Brindisi by nalézti nemohl. Odejel proto ještě téhož večera drahou do Otranta,

Za půl druhé hodiny dojel vlak do města toho, ležícího téměř na konci poloostrova italského na průlivu, jenž tvoří vchod k moři jaderskému. Tam smluvil se doktor o cenu přeplavní s majitelem jisté malé lodi, jež vezla do Smyrny albánské koně, kteříž nemohli v Otrantu kupců nalézti.

Druhého dne vyjela loď z přístavu a doktor viděl mizeti na obzoru maják na Puntě de Luca, posledním to výběžku poloostrova. Po plavbě několikadenní, při níž neudála se žádná příhoda, minula

Uchopil jsem jeden z řetězů . . . (Str. 216.)

loď mys Matapan na jižním konci Řecka a vjela konečně v příštích dnech do přístavu ve Smyrně.

Doktor Antekirtt vypravoval Petru o této své cestě a dále i o tom, jak z novin zvěděl o úmrtí své dcerušky.

„Konečně byl jsem na půdě maloasijské,“ děl pak dále, „kde měl jsem dlouho žítí, jsa tam úplně neznámý. Svých vědomostí lékařských i chemických a vůbec své znalosti věd přírodních, kteréž pěstoval jsem velice horlivě již na universitě, kde tvůj otec jako proslulý učenec vyučoval, musil jsem využítkovati nyní, abych se vyživil. Byl jsem tak šťasten, že dobře se mi dařilo, ano záměry mé uskutečňovaly se dříve, nežli jsem myslil. Z počátku žil jsem ve Smyrně as sedm neb osm let a byl jsem tu považován za výborného lékaře. Podařilo se mi vyléčiti neočekávaně několik osob na smrt nemocných a zvěsti o tom uvedly mne ve styk s nejbohatšími muži i v jiných krajinách, kde lékařství jest dosud v nepatrných zárodcích.

„Odhodlal jsem se, opustiti Smyrnu. A jako činili professoři v dobách dávných, vykonával jsem lékařskou praxi a zároveň jsem i vyučoval lékařství. Při tom procházel jsem různými krajinami, prodlévaje zde několik neděl, onde celé měsíce. Byl jsem o radu tázán i volán do Karahisaru, Benderu, Adamy, Halebu, Tripolisu i Damašku; pověst má mne předcházela, šířila se stále a získala mi značné jmění, které se slávou mojí stále se množilo.

„To však mi nestačilo. Chtěl jsem míti jmění obrovské, jakým mohou chlubití se rajové indičtí, jichž bohatství vyrovná se jich vědění.

„Vhodná příležitost se mi naskytlá.

„V Homsu, v severní Syrii, žil muž, jenž zmíral plíživou chorobou. Až do příchodu mého nemohl žádný lékař povahu její seznati, nebylo tudíž též možno, vhodnými prostředky chorobného vyléčiti.

„Muž ten, jménem Faz-Rat, zaujímal dříve vysoký úřad v císařství tureckém. Byl teprve pětáctyřicet let stár a litoval tím více, že musí zemřítí, poněvadž nesmírné jmění dovolovalo mu užívati všech rozkoší života.

„Faz-Rat zvěděl konečně o mně, neboť pověst moje byla tehdy již daleko rozšířena. Dal mne požádati, abych přišel do Homsu, a já jsem pozvání jeho vyhověl.

„Doktore,“ pravil, „polovice jmění mého náležeti bude tobě, jestliže mne zachrániš.“

„Ponech si polovici jmění svého!“ odvětil jsem jemu. „Chci ti věnovati všechnu péči svoji a vyléčiti tebe, dá-li Bůh!“

„Pozoroval jsem a zkoumal bedlivě chorobu tohoto muže, o jehož záchranění lékaři přestali již pochybovati. Dávali mu nejvyšší naději, že bude žít ještě několik měsíců. Mně však podařilo se zjistiti šťastně pravý způsob léčení. Po pět neděl zůstal jsem u Faz-Rata, abych pozoroval účinky léčení. Uzdravil se úplně. Když chtěl mi udělití odměnu slíbenou, přijal jsem toliko honorář, jenž mi dle úsudku mého náležel. Na to jsem Homs opustil.

„Tři léta později následkem nehody na honbě Faz-Rat zemřel. Nemaje potomků ni příbuzných, učinil mne dědicem celého nesmírného jmění a všech svých statků, jichž cena páčila se as na padesát milionů zlatých.

„Bylo tomu tehdy třináct let, co uprchlík z věže pazinské byl vystoupil na půdu maloasijskou. Jméno doktora Antekirtta, kteréž nabývalo tam významu báječného, známo bylo již i v celé Evropě. Dosáhl jsem tedy toho, co jsem předem chtěl, i zbývalo dosíci ještě, co vytkl jsem si za úkol životní.

„Odhodlal jsem se vrátit se do Evropy neb aspoň v některý kout moře Středozevního. Navštívil jsem pobřeží africké a tam zakoupil jsem, zaplativ jej draze, důležitý, bohatý a úrodný ostrov, jenž by skýtati mohl výživu malé osadě — ostrov Antekirttu.

„Zde, Petře, jsem vládcem a pánem neobmezeným, králem bez tisíců poddaných, avšak vůdcem lidí, kteří jsou mi oddáni duší tělem. Zde počal jsem zřizovati pevnosti obranné, jež, až budou hotovy, budou téměř nedobytny, a pořídil jsem si prostředky dopravní, kteréž udržují spojení s různými místy pobřeží moře Středozevního. Loďstvo, jehož rychlost jest neobyčejná, propůjčuje mi veliké moci v tomto moři.“

„Kde leží ostrov Antekirtta?“ tázal se Petr Bathory.

„Na pobřeží Velké Syrty, jejíž pověst není chvalná již od dob nejstarších, na konci moře toho, kteréž větry severní činí tak nebezpečným i lodím moderním, v pozadí zálivu siderského, jenž vniká do pevniny africké mezi územím tripolským a cyrenským.“

Tam vskutku — na severu skupiny ostrovů syrických — leží ostrov Antekirtta. Před několika lety byl doktor procestoval pobřeží cyrenské, navštívil Suzu, starý to přístav cyrenský a území Barku i všechna města, kteráž nahradila dřívější místa: Ptolemais, Bérenici a Adrianopoli, slovem starou Pentapoli, kdysi řeckou, macedonskou, římskou, perskou, saracenskou atd., nyní arabskou a od pašalíku tripolského odvislou. Náhodou navštívil na cestě své — neboť dostavil se všude, kam byl volán — i četná souostroví, roz-

troušená podél pobřeží lybického, až konečně přibyl i ke skupině ostrovů syrtských.

Tam, v zálivu siderském, třicet mil na jihozápadu od vilajetu Ben-Ghazi, nejbližšího to pobřeží, upoutal pozornost jeho nejvíce ostrov Antekirtta. Nazývá se tak, poněvadž leží právě před skupinou ostrovů syrtských čili kyrtských („ante“ značí „před“). Doktor od návštěvy oné stále myslel na to, státi se majitelem ostrova onoho, ano dal sobě sám již předem název Antekirtt, kteréžto jméno záhy nabylo dobrého zvuku po celém pobřeží středomořském.

Mnohé příčiny vážné přiměly doktora hlavně k získání Antekirtty. Předem byl ostrov ten dosti rozsáhlým — máje osmnáct mil v obvodu — aby mohl poskytnouti dosti místa osobám, kteréž doktor hodlal zde shromážďiti; dále byl i dosti vyvýšeným a kuželovitý vrch, jenž se na ostrově vztyčuje až do výše osmi set stop, umožňuje přehlédnouti okolní moře až ku pobřeží cyrenskému. Mimo to skýtal ostrov tento, jsa svlažován několika potoky, nejruznější plodiny v míře bohaté, takže mohl živiti několik tisíc obyvatelů. Konečně ležel v zákoutí moře, bouřemi svými strašného, kteréž v dobách předhistorických bylo osudné Argonautům a o němž zmiňují se Apollonius z Rhodu, Horac, Vergil, Propertius, Seneca, Valerius Flaccus, dále i Sallust, Strabon, Mella, Plinius a j., tudíž básníci i učenci, připomínajíce nebezpečí, jež cestovatelům na něm hrozí.

To ovšem bylo místo, kteréž hodilo se doktoru Antekirttovi.

Koupil tudíž ostrov ten za veliký ovšem obnos peněžité, a sice bez závazků poddanství nebo jakýchkoli jiných. Odstup tento schválen byl sultánem a učinil z majitele Antekirtty i neobmezeného vládce jejího.

Od tří let již doktor na ostrově tomto sídlil.

As tři sta rodin evropských i arabských, povolanych doktorem, jenž zaručil jim šťastný život, tvořily tu malou osadu, čítající skorem dva tisíce duší.

Nebyli to otroci, ba ani poddaní doktorovi, nýbrž věrní soudruzi, oddaní zcela svému náčelníku a lpící s celou duší na tomto kousku země, jenž stal se novou jich vlastí.

Pozvolna zavedena byla zde i pravidelná správa a zřízeny čtyry ozbrojené za účelem obrany ostrova. Zřízen také soud z předních mužů osady, jenž však neměl dosud příležitosti vykonávati svůj úkol. Na to podle plánů zaslaných doktorem Antekirttem předním strojírám a loděnicím anglickým, francouzským i americkým, pořízeno podivuhodné loďstvo, sestávající z parníků, yacht.

a lodí elektrinou pohybovaných, kteréž měly vykonávati rychlé plavby po moři Středozezemním a udržovati spojení ostrova s pevninou.

Zároveň počalo se i s opevňováním ostrova Antekirtty; opevnění nebyla však dosud hotova, ač doktor naléhal na urychlení prací, a sice z důvodů závažných.

Měla snad Antekirtta nepřítele? Hrozilo jí nebezpečí z břehů zálivu siderského? Ano!

Jistá sekta četná, či lépe společnost loupežníků námořních, nehleděla bez závisti a zášti, jak cizinec zřizuje v sousedství území lybického bohatou osadu.

Sekta tato slula „Bratrství Sidi-Mohameda Ben Ali-Es-Senusia“ V roku onom (r. 1110 dle letopočtu mohamedánského) vystupovala nejohroženěji a čítala již na tři milliony přívrženců. Členové této zvláštní společnosti mohamedánské rozptýleni byli v Egyptě, po celém císařství tureckém, v Evropě i v Asii, dále i v Alžíru a v osadách saharských, v největším počtu však v Tripolisu a v území cyrenském.

Sekta tato hrozila stálým nebezpečím evropským osadám v severní Africe, ano i podivuhodnému Alžíru, jenž snad stane se nejbohatší zemí světa, a zvláště i ostrovu Antekirttě. Byl to tedy jen skutek opatrnosti, snažil-li se doktor opevniti jej a hájiti jej po případě všemi moderními prostředky válečnými.

To vše dověděl se Petr Bathory v rozmluvě s doktorem Antekirttem, v níž ještě mnohem více uslyšel.

Dlel tedy nyní na tomto ostrovu Antekirttě, ležícím v málo známém koutu moře syderského, několik set mil od Dubrovníku, kdež Petr zanechal dvě bytosti, matku svoji a Savu Toronthalovu, na něž vzpomínka neměla nikdy z duše jeho vymizeti.

Potom doktor Antekirtt několika slovy doplnil vypravování své o druhé této polovici života svého. Mezitím co dával vykonávati vše potřebné k zabezpečení ostrova a co zužitkoval bohatství jeho, aby osada hmotné i mravní potřeby své plnou měrou ukájeti mohla, nespouštěl i se zřetele, co stalo se s bývalými jeho přáteli, jichž stopy nikdy neztratil, totiž s paní Bathoryovou, synem její a sluhou Borikem, kteří opustili Terst, aby se v Dubrovníku usadili.

Petr zvěděl též, za jakých okolností, jež zvědavost obecnstva tak velice vzbudily, přibyla yachta „Savarena“ do Gruže, slyšel dále i proč doktor navštívil matku jeho, a jak peníze, jež jí byly nabídnuty, odmítla, o čemž syn její za jiných okolností nikdy by nebyl zvěděl. Konečně vyprávěl doktor Antekirtt též, jakým způ-

sobem podařilo se mu odnésti Petra z hrobu, v němž spal jen, byv ukolébán v spánek magnetický.

„Ty, synu můj, pozbyv rozvahy,“ pravil doktor ke konci, „nelekal jsi se ani sebevraždy!“

„Sebevraždy!“ zvolal Petr udiveně. „Jak mohl jste věriti, že jsem sám sebe probodl!“

„V záchvatu zoufalství, Petře!“

„Zoufal jsem! Ano! Myslíl jsem, že jsem opuštěn i vámi, přítelem mého otce, opuštěn po slibech, kteréž jste mi učinil a kterých jsem od vás nežádal. Ano, zoufal jsem a nemám dosud naděje... Avšak zoufalci nekáže Bůh, aby zemřel... nýbrž aby žil... aby se pomstil!“

„Nikoli — aby potrestal!“ odvětil doktor Antekirtt. „Leč kdo tebe, Petře, tedy bodl?“

„Člověk, kterého nenávidím,“ odpověděl Petr, „a s nímž jsem se setkal onoho večera náhodou na místě opuštěném u hradeb dubrovnických! Snad domníval se, že hodlám se na něj vrhnouti a jej udeřiti, vyzvati... Předěšel mne a bodl mne dýkou! Muž ten jest Sarkany, jest to...“

Petr nemohl skončiti. Při vzpomínce na bídníka, v němž viděl nyní manžela Savina, zachváčena byla duše jeho bolestným rozechvěním, a zrak jeho se přivřel, i zdálo se, že život jej opouští tak, jako by rána jeho snad znovu se byla otevřela.

Okamžik na to doktor Antekirtt probudil jej opět ku vědomí a pohlížeje na něj šeptal:

„Sarkany! ... Sarkany! ...“

Po bolestných dojmech, jakéž Petr přestál, soudil doktor, že zapotřebí mu bude chvíli klidu, leč mladý muž nepřál si odpočinku, řka:

„Nikoli! Vyprávěl jste mi jen počátek, totiž život doktora Antekirtta od té doby, kdy hrabě Matyáš Sandorf vrhl se do moře Jaderského...“

„Ano, Petře!“

„Nuže, jest ještě na vás, byste mi sdělil, co o hraběti Matyáši Sandorfu dosud mi známo není!“

„Máš dosti síly, abys mne vyslechl?“

„Mluvte!“

„Budiž tedy!“ pravil doktor Antekirtt. „Jest lépe odhaliti konečně tobě tajemství, jež máš právo znáti, a neskrývati tobě, co hrozného chová minulost. Jest lépe učiniti tak ihned a nevracet se potom již k tomu! Petře, ty domníval jsi se, že jsem chtěl opustiti tebe, poněvadž jsem náhle z Gruže odplul... Nuže, slyš mne

a suď potom! . . . Víš, že pokusili jsme se, já i druhové moji, několik hodin před ustanovenou popravou uprchnouti v noci z věže pazinské. Avšak Ladislav Zathmar byl strážci přistižen v okamžiku, když chtěl se z okna za námi spustiti. Otec tvůj Štěpán i já, spadnuvše do rozvodněných vln, byli jsme jimi pod zemí unášeni.

„Když jsme přestáli podivuhodně veškerá nebezpečí této podzemní plavby a když jsme vystoupili na břeh, spatřil nás jistý bídník, jenž neváhal hlavy naše prodati za cenu, která na přistižení uprchlíků byla vysazena. Byli jsme vypátráni v domku rybáře rovinjského, právě když tento chystal se dopravit nás lodí svojí na druhý břeh moře jaderského. Tvůj otec byl chycen a odvezen zpět do Pazina. Mně, šťastnějším, podařilo se uprchnouti. To vše jest ti známo, leč slyš nyní i to, o čem nevíš.

„Před zradou Španěla Karpeny, jehož čin měl pro rybáře Ondřeje Ferrata v zápětí ztrátu svobody a několik měsíců na to i ztrátu života — již před zradou tou stali jsme se obětí jiných dvou zrádců, kteříž úradům za odměnu čekanou odhalili tajemství spiknutí terstského!“

„Jména jich! . . .“ zvolal Petr Bathory rozčileně.

„Jest lépe, abys zvěděl dříve, jak přišli jsme na stopu jich zrady!“ odvětil doktor Antekirtt.

I vyprávěl na to stručně, co se událo v kobce žalární ve věži pazinské: jak zjev akustický přivedl vězně na stopu zrádců a jak odhalil jim i jich jména.

„Jak slují ti zrádcové?“ zvolal znovu Petr Bathory pobouřen. „Vy přece jména jich mi nezatajíte?“

„Sdělím ti je!“

„Kterí jsou to?“

„Jeden ze zrádců vloudil se jako účetní, vlastně však jako vyzvědač do domu hraběte Ladislava Zathmara. Jest to muž, jenž tebe v Dubrovniku přepadl a dýkou bodl. Jest to Sarkany!“

„Sarkany!“ zvolal Petr, a hněvivě se vzchopiv, přikročil k doktorovi. „Sarkany! . . . Ten bídník! . . . A vy jste to věděl! . . . Vy, soudruh Štěpána Bathorya, jehož synu jste slíbil ochranu svoji, vy, jemuž jsem svěřil tajemství své lásky a kterýž jste mi odvahy dodával, vy nechal jste klidně bídníka toho vstoupiti do domu Toronthalova, ač jediným slovem mohl jste mu přístup tam zaméziti! . . . Mlčením svým sám schválil jste zločin . . . ano, zločin. ! . . jímž ubohá Sava byla vydána bídnému tomu zrádci!“

„Ano, Petře, učinil jsem tak!“

„A proč?“

„Protože nemohla se státi tvou ženou!“

„Ona! . . . Ona! . . .“

„Protože byl by to býval čin ještě hnusnější, kdyby Petr Bathory byl za choť pojal Savu Toronthalovu.“

„Proč? . . . Proč?“ opakoval Petr, jehož srdce svíralo se nyní neobyčejnou úzkostí.

„Poněvadž Sarkany měl spoluvinníka! Ano, spoluvinníka při svých rejdech, jimiž otec tvůj vydán byl na smrt! . . . A spoluvinník ten . . . jest nutno, abys to konečně zvěděl . . . jest bývalý bankéř terstský, Silas Toronthal!“

Petr slyšel . . . a pochopil rázem vše!

Nemohl odpovědět. Rty jeho sevřely se křečí. Byl by klesl, kdyby překvapením a zděšením nebylo tělo jeho ztuhlo tak, jako by bylo zkamenělo. Zrak jeho zornicí rozšířenou zdál se hledět ve tmy neproniknutelné . . .

Tento stav trval jen několik vteřin, avšak doktor tázal se již v okamžiku tom, zdaž pacient jeho nepodlehne nebezpečné operaci, kteréž ho byl podrobil.

Avšak Petr Bathory měl povahu otužilou a mužnou. Ovládl city, jimiž duše jeho byla pobouřena. Několik slz skanulo s očí jeho! . . . Na to sklesl zpět na sedadlo.

Doktor chopil se ruky jeho.

„Petře,“ pravil mu hlasem něžným a vážným zároveň, „jsme oba mrtvi pro všechny, pro celý svět! Nyní jsem sám, nemám přátel ani dítěte! . . . Chceš býti mým synem?“

„Ano . . . otče!“ odvětil Petr Bathory mocně pohnut.

A cit lásky synovské ozval se v duši Petrově, jenž vzpřímiv se, klesl beze slova v náruč doktorovu.

III.

Co se událo v Dubrovniku.

Zatím, co se vše toto odehrálo na ostrově Antekirttě, byl Dubrovnik dějištěm událostí neméně pohnutých a vážných.

Paní Bathoryová nedlela již v městě. Po smrti syna jejího podařilo se Borikovi pomocí několika přátel přemluvit ji, aby opustila dům v ulici Marinella. Po několik dní bylo se co obávati, že

rozum ubohé matky neodolá poslední této ráně. A skutečně u ženy této, ač byla jinak velice zmužilou, počaly se jeviti již známky trudnomyslnosti, kteréž znepokojovaly lékaře.

Za těchto okolností byla paní Bathoryová na radu jeho dovedena k jisté přátelské rodině ve vesnici Vinincelto, kdež mělo se jí dostati péče nejhrořlivější. Leč jakou útěchu bylo možno dáti této osiřelé matce a vdově, kterouž osud dvakráte tak těžce stihl, sklátiv do hrobu muže i syna jejího?

Starý sluha Borik nechtěl ji ani nyní opustiti. Příbytek v Dubrovníku byl uzavřen, a Borik odebral se též do zmíněné vesnice, aby tam byl paní své i na dále druhem věrným a oddaným.

Mezi oběma nebylo nikdy řeči o Savě Toronthalové, kterou matka Petrova byla proklela. Oba nevěděli též, že svatba její se Sarkany odložena byla na dobu pozdější.

Skutečně stav mladé dívky byl takým, že nemohla dlouho lože opustiti. Stihlať ji rána stejně neočekávaná, jako hrozná. Ten, kterého milovala, byl mrtev... a zmařil život svůj nepochybně sám skutkem zoufalým!... A tělo jeho odnášeno bylo na hřbitov právě v okamžiku, když opouštěla dům, aby stala se na vždy chotí nenáviděného Sarkanyho!

Po deset dní, až do šestnáctého července, nalézala se Sava ve stavu velice nebezpečném. Matka lože její ani neopouštěla. Byla to však poslední péče, kterou dceři své věnovala, neboť ihned na to i ji samu těžká choroba zastihla.

Jaké myšlenky vyměňovaly si as matka s dcerou v trapných těch hodinách? Snadno lze to tušiti i uhodnouti. Dvě jména vracela se stále na mysl oběma těmto bytostem trpícím a slzícím: jméno Sarkanya, jež proklínali, a jméno Petra, jež vyryto bylo snad již na náhrobku a kteréž oplakávaly!

Rozmluvy tyto, jimž Silas Toronthal ovšem nebýval přítomen — nepřicházeli ani k loži své dcery — měly za následek, že paní Toronthalová učinila poslední pokus u svého chotě.

Žádala jej, aby upustil od svatby, poněvadž již jen pouhá myšlenka na sňatek ten Savu naplňovala bolestí a zděšením.

Bankéř zůstal však neoblomným a vytrval při svém záměru.

Snad nečinil tak z vůle své, snad nemohl odolati důvodům a naléhání osoby jiné — Sarkanya?

Ano, byl skutečně ovládán tímto spoluvinníkem svým více než by se dalo souditi a protož nevyslyšel proseb paní Toronthalové.

Svatba Savy a Sarkanya byla věcí rozhodnutou a měla se odbývati ihned, jakmile zdraví Savy by to dovolovalo.

Možno si domyslíti též, jak Sarkany byl rozčilen nad nena-
dálou příhodou v třídě Stradonské a s jakým špatně tajeným hněvem
zřel, že záměr jeho v poslední chvíli byl překažen. Sňatek byl ovšem
jen na jistou dobu odročen, avšak doba tato se prodlužovala, cho-
roba Savy zdála se mu nesmírně dlouho trvati, i obával se, že od-
kladem tím zmaří se snad celý jeho obratně sestrojený plán, dle
něhož chtěl zbudovati si opět skvělou budoucnost. Naléhal proto
tím úsilněji na Silasa Toronthala, aby sňatek urychlil.

Věděl ovšem, že Sava pocituje vůči němu nepřemožitelný odpor,
leč to nedovedlo jej od zámyslu jeho odvrátiti.

Jaké však byly by bývaly pocity Saviny, kdyby byla věděla,
že Petr Bathory klesl pod dýkou muže, jehož chotí měla se z při-
nucení státi!

Sarkany blahopřál si ovšem k tomu, že soka svého násilně
se zbavil. Ni jediná výčitka svědomí neozvala se v jeho duši, ne-
přístupné všem citům lidským.

„Jest štěstí,“ pravil jednoho dne Silasu Toronthalovi, „že
hochu tomu napadlo se zabiti. Čím spíše vyhyne rod Bathoryův,
tím lépe pro nás. Vskutku — nebe nás chrání!“

A v pravdě — kdo byl dosud na živu z rodin tří spiklenců:
hraběte Matyáše Sandorfa, Ladislava Zathmara a Štěpána Bathorya?
Jenom — jak zrádci se domnívali — stařícká žena, jejíž dny byly
sečteny. Ano — nebe zdálo se chrániti zrádce a bylo by je chrá-
nilo snad i do té chvíle, až by Sarkany, stav se chotěm Savy To-
ronthalovy, stal se i pánem jmění jejího.

Avšak když se ubohá dívka zotavila — tělesně aspoň — ze
strašné rány, kteréž málem byla by podlehla, když již Sarkany
těšil se, že nyní záměry jeho konečně se uskuteční, onemocněla
těžce paní Toronthalová.

Životní síla její byla vyčerpána. Nelze se diviti tomu, vzpome-
neme-li, jaký byl život její od událostí v Terstu, když totiž zvěděla,
k jakému muži nehodnému jest pro vždy připoutána. A k tomu
pojil se v poslední době rozčilující zápas, kterýž ve prospěch Petrův
se Sarkanym a chotěm svým podnikala, chtěc napravití aspoň čá-
stečně zlo, rodině Bathoryů způsobené. Neúspěch snah jejích bolestně
se jí dotýkal a zlomil poslední síly její.

Ihned v prvých dnech choroby bylo zjevno, že paní Toron-
thalová kvapem blíží se konci svých útrap. Lékaři dávali jí již jen
několik dní života. Zmírala vysílením. Nemohla býti ničím již za-
chráněna, ani tím, kdyby Petr Bathory byl povstal ze svého hrobu,
aby se stal chotěm dcery její!

Sava věnovala matce své veškerou péči, která i jí dříve byla údělem, a neopouštěla lože choré dnem ani nocí.

Pochopíme, co as cítil Sarkany při tomto novém odkladu. Zasypával Silasa Toronthala výtkami, ač tento nemohl nic tu činiti.

Avšak rozhodnutí nemohlo býti na dlouhou dobu oddáleno.

Již za několik dní — 29. července paní Toronthalová nabyla poněkud sil. Vráceny jí byly prudkou horečkou, kteráž musila však zmařiti život její snad již během osmačtyřiceti hodin.

V horečce této počala i blouzniti a pronášela chvílemi slova, Savě mnohdy zcela nesrozumitelná.

Jedno jméno vracelo se stále na ústa její a překvapovalo Savu. Byloť to jméno Bathoryův, nikoli však Petrovo, nýbrž matky jeho, kterouž chorá stále volala i odprošovala, opakujíc stále, jako by těžká vina srdce její tížila:

„Odpusťte! . . . paní! . . . odpusťte! . . .“

A když paní Toronthalová ve chvílích, kdy záchvat zimnice přestal, otázána byla dcerou svojí, co slova ta značí, zvolala zděšena:

„Mlč! . . . Savo! . . . mlč! . . . Já ničeho neřekla!“

Nastala noc dne ze 30. na den 31. července.

Na okamžik mohli lékaři souditi, že nemoc paní Toronthalové, když byla dosáhla vrcholu nebezpečí, ochabuje a ulevuje.

Choré bylo po celý den před tím lépe, neblouznila již, a tato nenadálá změna překvapovala i lékaře. Zdálo se, že noc uplyne stejně klidně jako den.

Avšak bylo-li tomu tak, byla změna ta jen následek toho, že paní Toronthalová v okamžiku, kdy měla zemříti, pocítovala v sobě sílu, jakéž sama se nenadála. Usmířivši se s Bohem, pojala jistý záměr a vyčkávala okamžiku, až by jej mohla provést.

V noci té žádala dceru svojí, aby na okamžik aspoň spánkem se zotavila. Ač Sava se tomu bránila, musila konečně poslechnouti matku, když tato neustala na to naléhati.

O jedenácté hodině odebrala se Sava do své komnaty.

Paní Toronthalová osaměla. Vše v domě spalo i vládlo v něm ticho, kteréž právem bylo lze nazvati „tichem smrti“. Paní Toronthalová povstala. Tato chorá, o níž soudilo se již, že slabost nedovoluje jí učiniti jediného pohybu, měla dosti síly, aby se oblekla a u malého stolku usedla.

Tam, vzavši list papíru, napsala naň rukou se třesoucí několik řádek, kteréž podepsala svým jménem. Po té vstrčila list tento do obálky, kterouž zalepila a napsala na ni tuto adresu:

„Paní Bathoryová, Dubrovník, čtvrt Stradonská, ulice Marinella.“

Paní Toronthalová, přemáhajíc pak únavu, kterou jí práce tato způsobila, otevřela dvěře komnaty, sestoupila po schodech, přešla dvůr a otevřevši i vrátka, vedoucí na ulici, ocitla se ve třídě Stradonské.

Ulice byla temna a pusta v této hodině, neboť bylo již po půlnoci.

Paní Toronthalová kráčela krokem nejistým po levém chodníku a když učinila as padesát kroků, stanula před skřínkou poštovní a vhodivši do ní list, vrátila se do domu.

Avšak síly její, kteréž napiala naposled ještě, aby provedla poslední svůj úmysl, byly nyní úplně vyčerpány i klesla, nemohouc dále, na prahu domu.

Na tomto místě nalezena byla as hodinu na to Silasem Toronthalem a Savou. Odnesena ihned na lože jsouc bez vědomí.

Druhého dne vyprávěl Silas Toronthal Sarkanymu o tomto případu. Ni jeden, ni druhý nemohli tušiti, že paní Toronthalová byla v noci té vyšla na ulici proto, aby hodila list do skřínky poštovní. Avšak proč opustila dům? tázali se oba.

Nemohli si tento krok choré vysvětliti a protož byl případ tento pro ně příčinou stálého znepokojení.

Paní Toronthalová trpěla ještě čtyřadvacet hodin. Několikrátě tělo její se zachvělo, jako by duše z něho již již chtěla ulétnouti. Sava pojala matku za ruku, jako by chtěla udržeti ji ve světě, v němž měla býti nyní úplně opuštěnou. Avšak ústa choré byla nyní něma, ani jméno Bathoryův nesplynulo s bledých rtů jejích.

Nepochybně bylo svědomí její, když poslední svou vůli byla vykonala, nyní upokojeno, a neměla tudíž již ani proseb na odpuštění ni jiných přání.

V následující noci, o třetí hodině z rána — Sava dlela v době té sama u lože umírající matky — pohnula tato sebou a ruka její dotkla se při tom ruky Saviny.

Při dotknutí tom oči chové se otevřely a zrak její utkvěl na Savě. Pohled tento byl tak tázavý, že Savu musila mu porozuměti „Matko . . . matko!“ pravila, „co si přeješ?“

Paní Toronthalová učinila pohyb hlavou.

„Chceš mluvit se mnou?“

„Ano!“ pronesla šeptem paní Toronthalová.

Sava sklonila hlavu svou téměř až k hlavě své matky, jež děla jí hlasem ztlumeným:

„Mé dítě, zemru nyní!“

„Matko! . . . matičko!“

„Tiše . . .“ šeptala paní Toronthlaová, „tiše! . . . nechť nikdo nás neslyší!“

Na to napiavši zbývající síly, pravila hlasem sotva slyšitelným:

„Savo, žádám tě za odpuštění za to, co jsem ti zlého způsobila . . . neměla jsem síly tomu zabránit . . .“

„Zlého! . . . mně zlého, ty, matičko, že jsi něco učinila! . . . Mne prosíš ty za odpuštění! . . .“

„Polib mne naposled, Savo! . . . Ano . . . Naposled! . . . Budu tak vědět, že jsi mi odpustila! — —“

Tato měla ještě síly, aby jí ovinula rámě kol šíje. Vzchopivši se pak poněkud a hledíc na ni s utkvělostí děsivou, pravila:

„Savo! . . . ty nejsi . . . slyš . . . dcerou Silasa Toronthala! . . . Nejsi dcerou mojí . . . Otec tvůj . . .“

Nemohla domluvit . . . Celé tělo její mocně se zachvělo a vymklo se z ruky Saviny. Duše její odlétla s posledními slovy těmi.

Dívka sklonila se nad mrtvolou . . . Chtěla ji vzkřísiti! . . . Nadarmo. Zděšená počala úzkostlivě volati. Všichni z domu sběhli se.

Silas Toronthal byl jedním z prvních, kteří k mrtvé přispěchali.

Sava, spatřivši člověka toho, zachváčena byla nevýslovným odporem vůči němu a odstoupila na krok od něho. Měla nyní právo jej nenávidět, nebo nebyl jejím otcem. Umírající řekla jí to a člověk zmírající nepronáší lež!

Na to Sava prchla, jsouc pobouřena tím, co sdělila jí ubohá žena, jež milovala ji jako dceru svoji — a zděšená nad tím, co tato jí nemohla již říci, poněvadž smrt nedopřála jí času odhaliti celé tajemství!

Dva dny na to konal se pohřeb paní Toronthalové s velikou okázalostí. Celý dav přátel, jež má vždy muž bohatý, obklopoval pana Toronthala. Podle něho kráčel Sarkany, dokazuje takto přítomností svojí, že nic nezměnilo se v záměrech, jež uvést ho měly v kruh rodiny Toronthalovy. Tak doufal také on sám, avšak měla-li se naděje jeho splnit, musil přemoci větší ještě překážky, nežli tušil. Sarkany ve chvíli té se domníval však, že okolnosti jsou pří-
nivě provedení úmyslu jeho, poněvadž Sava byla mu vydána nyní téměř bez obrany.

Sňatek však, jenž odročen byl pro chorobu paní Toronthalové, musil býti odložen nyní znovu pro smrt její. Dokud trval rodinný smutek, nemohlo býti řeči o svatbě. Zvyky společenské žádaly, aby od úmrtí do sňatku uplynulo aspoň několik měsíců.

To ovšem nelíbilo se Sarkanymu. Musil konečně podrobiti se sice společenskému mravu, avšak mezi ním a Silasem Toronthalem došlo proto k mnohým rozhovorům.

Hovor taký končil bankéř obyčejně slovy:

„Já nemohu tu nic činiti. Odbude-li se však svatba před pěti měsíci, nemáte příčiny býti znepokojeni!“

Oba mužové tito nepochybně dobře si rozuměli. Sarkany, uznáváje důvod Silasa Toronthala, netajil proto přece hněv svůj, který vedl často mezi oběma k velice bouřlivým výstupům.

Oba však od tajemné události před smrtí paní Toronthalové, když tato nalezena totiž v noci na prahu domu, byli stále znepokojeni. Ano Sarkanymu napadlo, že umírající žena zamýšlela hoditi snad do skříňky poštovní list, jehož adresu chtěla zatajiti.

Bankéř, jemuž Sarkany obavu tuto sdělil, věřil tomu skorem též.

„Je-li tomu tak,“ pravil Sarkany, „tedy nás list ten velice ohrožuje. Vaše choť podporovala vždy Savu proti mně, hájila i mého soka — kdož ví, zda v okamžiku smrti nenabyla síly a odvahy, kteréž dříve nebyla schopna, k tomu, aby prozradila naše tajemství. V případě tom měli bychom býti stále na stráži a měli bychom opustiti město, kdež vy a já můžeme více ztratiti nežli získati.“

„Kdyby list její,“ odvětil bankéř, „byl nám hrozil nebezpečím, bylo by se toto již za několik dní stalo skutkem. Avšak, jak jest viděti, nic se nezměnilo, ač uplynula doba již dosti dlouhá.“

Sarkany nevěděl, co by měl na důvod ten odpověděti. Týkal-li se list paní Toronthalové jejich skutků minulých a záměrů budoucích, neměl dosud aspoň žádných následků.

Kdyby mělo hroziti jim však později nebezpečí, bylo by vždy ještě dosti času jednati.

Záměrům jich měla naskytnouti se skutečně překážka as čtrnáct dní po smrti paní Toronthalové, jiná však, nežli jaké se nadíti mohli.

Od smrti choti bankéřovy žila Sava vždy v ústraní, neopouštějíc nikdy skorem svou komnatu. Nejedla ani u jediného stolu s panem Toronthalem, jenž nepřál si ostatně s ní se setkati, poněvadž společnost její uváděla jej do rozpaků. Ponechával jí proto plnou vůli a žil sám v jiné části domu.

Sarkany mnohokráté káral bankéře pro toto jednání. Neměl dosud sám nikdy příležitosti setkati se s mladou dívkou. To neodpovídalo jeho záměrům. Ač nemohlo se mluviči o svatbě až teprve po několika měsících, nechtěl, aby Sava uvykla myšlence, že snad od sňatku toho bylo upuštěno.

Sarkany naléhal ve věci té na Toronthala tónem tak velitelským, že se tento odhodlal konečně k činu a dal vzkázati 16. srpna Savě, že hodlá s ní mluvit ještě večer téhož dne. Poněvadž dal sdělit jí též, že Sarkany přál si býti přítomen rozmluvě té, očekával, že žádost jeho odmítne.

Nestalo se však tak. Sava odpověděla, že učiní, jak si on přeje.

Večer očekávali Silas Toronthal a Sarkany netrpělivě Savu ve velkém salonu. První byl odhodlán, že nebude dbáti námitek Saviných, maje nad ní moc, kterouž mu propůjčovalo právo otcovské. Druhý chtěl pak ovládati sebe úplně, poslouchati spíše nežli mluvit a proniknouti takto, možno-li, tajné myšlenky dívčiny. Obával se stále, že snad jest zpravena o jistých věcech více, nežli se zdálo.

Sava vstoupila do salonu v určitou hodinu. Sarkany povstal, jakmile se objevila, avšak dívka na pozdrav jeho odvětila jen tím, že sklonila hlavu. Zdálo se, že jej nevidí nebo spíše, že si jej nepřeje viděti.

Na pokyn Silasa Toronthala Sava usedla. Na to, zdajíc se ve svém smutečním šatě ještě bledší, očekávala chladně, až bankéř promluví.

„Savo,“ pravil Silas Toronthal, „měl jsem ohled ke tvému žalu, který způsobila ti smrt matčina, a nerušil jsem tvou samotu. Avšak následkem trudné té události jest nutno konečně promluvit s tebou o jistých záležitostech peněžních! . . . Ač nejsi ještě plnoletou, jest lépe, zviš-li hned, co tobě náleží z dědictví! . . .“

„Nejedná-li se o nic jiného nežli o obnos ten,“ odvětila Sava, „bylo by zbytečno o tom hovořiti. Nečiním nároků na dědictví toto.“

Sarkany učinil pohyb, jenž mohl značiti náhlé zklamání, avšak snad i překvapení a znepokojení.

„Myslím, Savo,“ odvětil dívce Silas Toronthal, „že neznáš ani dosah svých slov. Chceš-li tomu či nikoli, jsi dědičkou paní Toronthalové, matky své, a dle zákona budu povinen složit ti tobě účty, až staneš se plnoletou.“

„Avšak jen, nevzdám-li se dědictví toho!“ Odpověděla klidně dívka.

„Proč chceš se ho vzdáti?“

„Poněvadž nepochybně nemám na ně žádného práva!“

Bankéř vztyčil se ve svém křesle. Neočekával nikdy takové odpovědi.

Sarkany nepromluvil slova. Dle jeho mínění měla Sava jakýsi plán i snažil se záměry její prohlédnouti neb uhodnouti.

„Nepochopuji, Savo,“ pravil opět Silas Toronthal, stávaje se netrpělivým vzhledem k chladným a úsečným odpovědím dívčíným, „co značí slova tvá a kdo tě k nim mohl navésti. Ostatně nemám v úmyslu mluvit zde o právu neb otázkách právnických. Nyní rozhoduji ještě já, a ty ve svém věku nemáš dosud práva něco přijímati nebo zamítati! Nuže, jsi ochotna podrobiti se autoritě otcově, které, tuším, nebudeš popírati . . .“

„Snad!“ odvětila Sava.

„Nikoli: snad!“ zvolal Silas Toronthal, jenž počínal se již rozčilovati. „Mluvíš způsobem, jaký teprve za tři léta bude ti slušeti! Až budeš plnoletou, budeš moci se jméním svým nakládati dle libosti. Až do té doby mám já starati se o tvé zájmy, a budu jich hájiti, jak za dobré uznám!“

„Budiž,“ odvětila Sava, „budu tedy čekati!“

„A nač chceš čekati?“ tázal se živě bankéř. „Zapomínáš nepochybně, že stav tvůj se změní, jakmile to společenský mrav dovolí. Máš proto tím méně práva odmítati jmění, neboť nejde při tom jen o tvůj zájem, o tvůj zisk . . .“

„Ano! . . . zisk!“ odvětila Sava pohrdlivým tónem.

„Věřte, slečno,“ měl za vhodné podotknouti Sarkany, na nějž mířilo slovo ono, pronesené tónem největšího opovržení, „že šlechtnější city vedly mne . . .“

Sava tvářila se, jako by slov těch ani neslyšela a hleděla nehybně jen na bankéře, jenž pravil jí hlasem poněkud nejistým:

„Nebudeš příště jen sama žíti — neboť smrt matky tvé změnila naše záměry!“

„Jaké jsou to záměry?“ tázala se Sava.

„Sňatek, na kterýž — jak se tváříš — jsi zapomněla a jenž učiní — pana Sarkanya mým zetěm!“

„Jste opravdu jist, že sňatek učiní pana Sarkanya vaším zetěm?“

Narážka tato na známý nám již poměr Savy k bankéři pronesena byla tentokráte tak přímo a bez obalu, že Toronthal povstal, aby opustil komnatu, chtěje zakrýti své rozechvění a své rozpaky. Na pokyn Sarkanyův však zůstal. Tento chtěl v rozmluvě jíti ještě dále a zvědětí najednou vše.

„Slyšte mne, otče můj,“ pokračovala Sava, „neboť jest to naposled, co vás takto nazývám. Pan Sarkany nepřeje si dostati mne, nýbrž mé jmění, na něž od dnešního dne již nároků nemám. Ač jest velice drzým, neodvází se přece viniti mne z nepravdy. Poněvadž svolila jsem dříve ke sňatku tomu, chci to nyní vysvětliti. Ano! Měla jsem za povinnost svoji obětovati sama sebe, když jsem se

„Vy, pane, nejste mým otcem . . . (Str. 266.)

domnívala, že jde tu o čest mého otce; můj otec však, jak jsem se nyní přesvědčila a jak dobře víte, nemůže býti zapleten v tento hanebný obchod! Přejete-li si tudíž pana Sarkanya obohatiti... dejte mu klidně jen mé jmění... Více nežádá!“

Sava povstala a kráčela ke dveřím.

„Savo“ zvolal bankéř.

Silas Toronthal postavil se před dívku. „Ve slovech tvých jest cosi... tak nerozumného a nesouvislého, že jich nepochopuju... a nepochybně nevíš sama, co pravíš... Snad smrt tvé matky...“

„Mé matky... ano!... byla mojí matkou... láskou svojí ke mně!“ šeptala Sava.

„Táží se,“ pokračoval Silas Toronthal rozčileně, „zdaž smrt matky tvé nezbavila tebe rozumu. Kdybys nebyla šílenou, nemluvila bys...“

„Šílenou!“ zvolala dívka.

„Avšak, o čem jsem se rozhodl, to stane se skutkem a do šesti měsíců budeš ženou Sarkanya!“

„Nikdy!“

„Dovedu tě k tomu donutiti!“

„A jakým právem?“ tázala se Sava, nezatajujíc svého opovržení.

„Právem, jež má otec nad dcerou!“

„Vy... pane! Vy nejste však mým otcem a já nejmenuji se Sava Toronthalova!“

Posledními slovy těmi byl bankéř překvapen tak, že nevěděl, co odpověděti i ustoupil ode dveří.

Sava, ani hlavu neobrátila, opustila síň a odebrala se do své komnaty.

Sarkany, jenž Savu po celou rozmluvu tu bedlivě pozoroval, nebyl posledními slovy jejími překvapen. Tušil cosi podobného. A co tušil, bylo pravdou. Sava věděla, že žádný svazek příbuzenský ji nepojí k rodině Toronthalův.

Co se bankéře týče, byl týž nenadálou ranou tou tak zničen, že rozechvění své nedovedl ovládnouti ni slova pronésti.

Sarkany promluvil proto první a bedlivě i chladně, jak měl ve zvyku, vyličil, jaká jest nyní jich situace. Silas Toronthal jej pouze poslouchal. Musil ostatně souhlasiti s tím, co spoluvinník jeho pravil, neboť vývody tohoto byly nepopíratelně logické.

„Nemůžeme již očekávati,“ děl Sarkany, „že Sava svolí dobrovolně ke sňatku tomu. Avšak z důvodů, jež oba známe, jest přes to nutno — a sice více než kdy jindy — aby ke sňatku tomu došlo! Co ví Sava o naší minulosti? Nic, neboť byla by to řekla. Ví toliko.

že není dcerou vaší — nic více! Zná svého otce? Zajisté nikoli, neboť jméno jeho bylo by prvním slovem, které by nám byla ve tvář vrhla! Jest již dlouho jí znám opravdový její poměr k vám? Sotva — spíše zdá se, že paní Toronthalová teprve před samou smrtí svojí o tom promluvila! A jistým zdá se též, že umírající řekla Savě jenom to, čeho bylo zapotřebí Savě zvědět, aby nemusila poslouchati muže, jenž není jejím otcem!

Silas Toronthal dal pokynem na jevo, že tvrzení Sarkanya má za správné. Jak jest vidno, nemýlil se Sarkany ni v tom, jakým způsobem Sava pravdu zvěděla, ani v tom, že stalo se tak teprve v době nedávné. Uhodl též, že z tajemství života její nic více nebylo odhaleno, nežli to, že není dcerou Toronthalovou. Kdo jest otcem jejím, nevěděla . . .

„Suďme dále o všem,“ pravil po chvíli opět Sarkany. „Ač Sava ví jen málo z toho, co se tak velice jí týká, a ačkoliv nezná, co v minulosti se událo, jsme přece oba ohroženi. Ohroženo jest vaše čestné postavení ve společnosti dubrovnické a ohroženy jsou též mé zájmy, kteréž svatbou tou chtěl jsem si zajistiti a kterýchž nehodlám se vzdáti. Nutno tedy učiniti — a sice co nejdříve — toto: oba musíme raději dnes nežli zítra opustiti Dubrovník, odvésti Savu s sebou, aniž by mohla zatím s někým promluvit neb s někým se setkat, a potom nevrátiti se do města tohoto, dokud svatba nebude odbyta a dokud Sava, stanouc se ženou mojí, nebude sama nucena mlčeti! Jakmile budeme v cizině, budeme stříci ji tak, že ničeho nebudeme se musiti od ní obávati. O to, aby svolila ke sňatku tomu, a sice v době, jež mně zdáti se bude výhodnou, postarám se sám a nechť jsem proklet, jestliže se mi to nezdaří!“

Silas Toronthal uznával, že situace je takou, jak ji Sarkany líčil.

Nepomýšlel na to, odporovati mu. Ovládán jsa stále více spoluvinníkem svým, nebyl by to mohl ostatně ani učiniti. A proč by tak byl činil? K vůli této dívce, jež vzbuzovala v něm vždy nepřemožitelný odpor a pro niž nikdy srdce jeho láskou se nezachvělo?

Oba umluvili se dále, že záměr jich proveden má býti dříve ještě, než by Sava mohla dům opustiti.

Na to Silas Toronthal a Sarkany se rozloučili. Skutečně učinili dobře v zájmu svém, že rozhodli se úmysl svůj ihned provésti.

Dva dny na to totiž paní Bathoryová, provázena jsouc sluhou Borikem, opustila vesnici Vitincello a vrátila se po prvé od smrti syna svého do starého bytu svého v Dubrovniku. Chtěla, jej, jakož i město vůbec na dobro opustiti, poněvadž vše zde budilo v ní trudné upomínky. Chystala se proto stěhovati se.

Když Borik otevřel dvěře, našel ve zvláštní skřínce, pro listy určené, dopis. Byl to list, kterýž paní Toronthalová před smrtí svojí hodila do skříňky poštovní.

Paní Bathoryová vzala tento list z ruky Borikovy, otevřela jej a pohlédla nejprve na podpis, na to přečetla kvapně několik řádek napsaných chvějící se rukou umírající ženy, v nichž obsaženo bylo tajemství narození a původu Savina.

Na mysl její učinil list ten dojem neobyčejný. Přečetsi jej, vzkřikla rozechvěna jen dvě slova: „Ona! . . . On! . . .“

A na to, neodpověděvši ani starému sluhovi svému, a odstrčivši jej, když chtěl ji zadržeti, vyběhla na ulici, spěchala kvapem ke třídě Stradonské, již téměř prolétla, a stanula před domem Toronthalovým.

Pochopovala dosah toho, co hodlala učiniti? Pochopovala, že bylo lépe, i v samém zájmu Sávy, jednati opatrněji a méně ukvapeně?

Nikoli, byla neodolatelně pužena k dívce té, tak jako by choť její Štěpán Bathory i syn Petr, povstavše z hrobů svých, byli k ní volali: „Zachraň ji! . . . Zachraň ji!“

Paní Bathoryová zaklepala na vrata domu.

Vrata se otevřela. Sluha objevil se a tázal se, co si přeje.

Paní Bathoryová chtěla mluvit se Savou.

Slečna Toronthalova nebyla již v domě přítomna.

Paní Bathoryová chtěla mluvit s bankéřem Toronthalem.

Pan Toronthal odejel předešlého dne, aniž řekl kam, a odvezl s sebou i dívku — Savu!

Paní Bathoryová, zasažena poslední touto ranou, zapotácěla se a klesla do náručí Borikova, jenž byl za ní přikvapil.

A když starý sluha odvedl ji opět do bytu její v úzké příční uličce, pravila mu:

„Zejtra, Boriku, půjdeme spolu na svatbu Sávy s Petrem!“

Paní Bathoryová zšílela.

IV.

V bouři.

Zatím co se odehrávaly v Dubrovníku tyto události, Petr Bathory, jehož se tak velice týkaly, kvapem se uzdravoval a stav jeho lepší se den ode dne. Rána jeho neznepokojovala již doktora Antekirtta, neboť se téměř již úplně zahojila.

Avšak jak velice musil Petr trpěti, vzpomínal-li na matku neb na Savu, kterou měl již za ztracenu pro něj!

Matka jeho? . . . Nebylo přece možno zanechat ji v trapném tom domnění, že syn její jest mrtev. Bylo proto ujednáno, že o všem opatrně má býti zpravena a že dopravena má býti na ostrov Antekirtu.

Jeden ze zřízenců doktorových v Dubrovníku dostal rozkaz, aby jí nespouštěl s očí, dokud by se Petr úplně neuzdravil a nezotavil.

Co však se Savy týče, byl Petr odsouzen k tomu, nemluvit o ní nikdy před doktorem Antekirttem. Avšak ač tušil, že nyní jest již ženou Sarkanyovou, jak mohl by na ni zapomenouti? Přestal ji milovati proto snad, že byla dcerou Silasa Toronthala?

Nikoli! Mohla Sava činěna býti zodpovědnou za vinu svého otce? A přece byl to zločin neodpustitelný, jímž Štěpán Bathory na smrt byl vydán! Při myšlenkách takových odehrával se v duši Petrově zápas, o němž jen on sám mohl říci, jak byl proň trapný a hrozný.

Doktor Antekirtt to tušil. Proto chtěje myšlenky Petrovy odvrátiti od Savy, neustal mu připomínati dílo spravedlnosti, jež měli vykonati společně. Opakoval mu stále, že zrádci musí býti a budou potrestáni! Jakým způsobem se to stane, o tom nebylo dosud rozhodnuto, doktor byl však přesvědčen, že dospěje k cíli svému již za nedlouho.

„Tisíc cest,“ pravíval, „jediný však cíl!“

A kdyby bylo bývalo zapotřebí spěti k cíli tomu po tisíci cestách, nebyl by se toho lekal.

Petr, jak již řečeno, uzdravoval se tak rychle, že mohl již konati procházky po ostrově a navštěvovati jednotlivá místa jeho buď pěšky neb v povoze. Divil se — a kdož by tak nebyl činil! — čím stala se malá tato osada pod správou doktorovou.

Předem pracovalo se úsilně na opevněních, jež měla chrániti před každým útokem město, ležící na úpatí vrchu, přístav jeho a ostrov celý vůbec. Až by práce ty byly dokončeny, měly baterie, skládající se z děl dalekonosných, učiniti nemožným přístup loďstvu nepřátelskému.

Elektrina hrála velmi důležitý úkol v této soustavě obranné. Jí používalo se při lodicích torpedových i u děl a baterií. Doktor dovedl dosíci největších úspěchů pomocí tohoto důležitého činitele, jemuž náleží budoucnost.

V ústřední stanici opatřené motory parními a potřebnými kotly bylo dvacet dynamoelektrických strojů nové soustavy, doktorem

velice zdokonalené. Jimi vzbuzovaly se proudy elektrické, kterýchž pomocí zvláštních akkumulatorů, neobyčejnou intensivností vynikajících, používalo se téměř při všech pracích a zařízeních na ostrově Antekirttě; při osvětlení města, při rozvětvené síti telegrafické, při dopravě po dráze městské i ostrovní atd.

Slovem, doktor Antekirtt, jemuž v ohledu tom prospívaly velice důkladné studie z jeho mládí, uskutečnil tu neobyčejně dokonalým způsobem jedno z předních přání vědy moderní: přenášení síly do velké dálky pomocí elektřiny. Pomocí velmi praktického činitele tohoto mohl sestrojiti lodi (o nichž zmínka se stala) velikou rychlostí vynikající. Jimi mohl se dáti dopravit v době neobyčejně krátké z jednoho konce moře středoziemního na konec druhý.

Poněvadž však bylo potřebí velikého množství uhlí k vytápění parních strojů, jichž používalo se k výrobě elektřiny, byly ve skladištích Antekirtty nahromaděny vždy veliké zásoby uhlí, kteréž stále doplňovati za úkol měla veliká loď nákladní, jež uhlí přímo z Anglie dovážela.

Přístav, v jehož pozadí město leželo, byl utvořen přírodou, avšak byl velkolepými pracemi ještě zdokonalen. Náspy ochranné i jiná zařízení činily jej úplně bezpečným, nechť směr větru byl jakýkoli. Byl všude dosti hlubokým, a lodi mohly přistáti až k samému nábřeží.

Loďstvo Antekirtty mělo tudíž výborné místo, kde mohlo se ve všech dobách bezpečně ukrýti. Loďstvo to sestávalo ze známé nám yachty „Savareny“, z jiné yachty parní, zvané „Ferrato“, z parníku o sedmi až osmi stech tunách, určeného, aby dovážel uhlí ze Swansea a Cardiffu, a konečně ze tří lodí „Elektrik“, z nichž dvě upraveny byly co lodi torpedové a mohly takto výborně přispěti k obraně ostrova.

Pod správou doktorovou zdokonalovaly se tudíž stále ochranné prostředky Antekirtty. Námořní lupiči tripolští a cyrenští dobře o tom byli zpraveni, přes to bylo největší touhou jich zmocniti se ostrova toho, poněvadž bylo by to prospělo záměrům náčelníka sekty Senusistů, Sidi Mohameda El-Mahedi.

Znaje však nebezpečí a nesnáze podniku toho, vyčkával muž tento s trpělivostí, jež v této míře vrozena jest snad jen Arabům, vhodné doby k jednání. Doktor Antekirtt věděl o tom a protož urychloval práce ochranné s velikým spěchem. Až byly by ukončeny, bylo nutno, opatřiti je moderními prostředky ničivými, kteréž Senusistům dosud známy nebyly.

Ostatně utvořil doktor Antekirtt z mužův osady ve stáří od osmnácti do čtyřiceti let též setniny vojenské, jimž rozdány byly dalekonosné a rychlostřelné pušky a kteréž cvičily se též v zacházení s děly. Velitelé jich vybráni byly z mužů nejzkušenějších a nejvycvičenějších. Malé vojsko toto čítalo pět až šest set mužů, na něž bylo možno v každém případě spolehati.

Někteří obyvatelé ostrova sídlili ve dvorcích, po ostrově rozptýlených, většina jich bydlila však v malém městě, jež přijalo jméno své od sedmihradského zámku Artenaku na výběžcích Karpat ležícího a kdysi hraběti Sandorfu patřícího.

Nový tento Artenak na ostrově Antekirttě poskytoval pohled velice malebný. Město toto čítalo jen několik set domů.

Nemělo za vzor šachovnici jako města americká, kdež každá ulice a třída jest přesně odměřena a pravidelna; domy jeho stavěny byly bez určitého pořádku, ovládaly malé pahrbky a obklopeny byly malými, úhlednými zahrádkami. Mezi nimi plynuly v průplavech proudy svěží vody, kteréž zvláštní stroje stále zásobovaly.

Některé z domů těch měly tvar evropský, jiné stavěny byly po způsobu arabském: bylať to směs malebná, svěží, rozkošná a lákavá — město ve skromném smyslu slova toho, kdež obyvatelé mohli účastniti se života veřejného, požívati však zároveň klidu rodinného a neodvislosti.

Proto byli lidé tito v pravdě šťastni. Přísloví „Ubi bene, ibi patria“ jest zajisté málo vlastenecké, avšak lze je prominouti těmto mužům dobrým, kteříž poslechnuvše vyzvání doktora Antekirtta našli v tomto městě pohostinném — když ve vlasti své namnoze byli bídu snášeli — štěstí a život bezstarostný.

Dům doktora Antekirtta zván byl všeobecně radnicí. Bydlil v něm nikoli hrdý pán osady, nýbrž přední občan její. Byl to rozkošný dům ve slohu maurském s galeriemi, dvory, sloupovím, s vodotrysky a s komnatami, ornamenty bohatě ozdobenými od umělců, ze zemí arabských povolanych. Ke stavbě jeho použito bylo nejdrahocennějšího staviva, mramoru a onyxu, dováženého z hor filfílských na zálivu Numidském. Nerostů těchto výhodně dá se použití k architektonickým okrasám; již pod nebem africkým nabývají onoho zlatolesklého nádechu barevného, jehož slunce paprsky svými jakoby štětcem dodává všem krajinám východním.

Poněkud v pozadí ovládnán byl Artenak úhlednou věží kostelíka, pro nějž tyto lomy dodaly svůj mramor bílý i černý, modravý i žlutý, jenž snadno přizpůsobuje se všem potřebám sochaře i archi-

tekta a kterýž tak velice jest podobný vzácnému stavivu, jaké za dávných již věků skýtaly Karrara a Paros.

Mimo město zdvíhaly se na blízkých pahrbcích jiné budovy zjevu a rázu více samostatného, několik letohrádků a nemocnice, stavěná v ovzduší zdravějším. Do ní mohl doktor Antekirtt posílati chorie, kdyby jich mezi obyvateli bylo.

Na svahu, který se skláněl k moři, tvořila řada rozkošně stavěných domků jakési lázeňské místo. Jeden z domků těch, co nej-pohodlněji zařízený, rázu však masivního, mohl se nazývati: „Letohrádek Pescade a Matifu.“ V něm bydlili totiž oba nerozluční přátelé se sluhou, jež doktor Antekirtt k obsluze jejich sám vyhledal. Žádný z nich zajisté dříve nikdy o tom nesnil, že se stane pánem domu tak krásně upraveného.

„Zde se dobře žije!“ opakoval stále Kap Matifu.

„Až příliš dobře!“ odpovídal na to obyčejně Pointe Pescade. „Při svém vzdělání společenském nehodíme se ani do takového domu, vlastně měli bychom, příteli můj, nyní teprve školu navštěvovati, učiti se, odměny dostávati a vysvědčení dospělosti si zjednati.“

„Ty jsi vzdělán, Pointe Pescade,“ děl na to soudruh obr, „umíš čísti, psáti, počítati . . .“

Vedle přítele svého mohl Pointe Pescade ovšem považován býti za muže vzdělaného. Ubožák věděl však dobře, že se mu mnohých vědomostí nedostává. Kdy a kde však měl se jim přiučiti, an jen školy nejnižší navštěvoval. Nyní však hleděl vše nahraditi a četl a učil se pilně v arthenacké knihovně. Petr Bathory povzbuzoval sám Pointe Pescada, neboť poznal neobyčejný jeho důvtip, jemuž scházelo jen vzdělání. Stal se jeho učitelem a poučoval jej tak horlivě, že Pointe Pescade záhy nabyl úplné znalosti základů vědy. Žák tedy rychle pokračoval.

Avšak i jiné ještě důvody přiměly Petra, že k Pointu Pescadu přilnul. Tento znal totiž dobře jeho minulost. Byloť mu dříve doktorem Antekirttem uloženo, aby střežil dům Toronthalův v Dubrovníku. A byl přítomen i rozčilujícímu výstupu, když Sava při pohřbu Petrově vědomí pozbyla. Několikráte musil Pointe Pescade, vyprávěti Petru o bolestné oné události, v níž nepřimo byl účasten, Jen s ním mohl mladý muž o tom rozprávěti i hovořil o Savě, kdykoli srdce mu překypovalo. Tak vznikl svazek, jenž oba k sobě pojil.

Zatím blížil se kvapem čas, v němž doktor Antekirtt chtěl provésti dvojí svůj záměr: nejprve odměniti, pak trestati.

Dluh, který nemohl splatiti šlechtnému rybáři Ondřeji Ferratu, poněvadž týž již několik měsíců po svém zatčení ve trestnici v Steinu

Nový Artenak na ostrově Antekirttě skýtal pohled velmi
malebný . . . (Str. 271.)

byl zemřel, byl by rád zapravil jeho dětem. Na neštěstí nevěděl přes všechnu horlivost, s jakou agenti jeho po obou dítkách Ferratových pátrali, co se s nimi stalo. Po smrti svého otce opustili Ludvík i Marie Rovinj i Istrii jsouce zcela opuštěni a po druhé domova zbavení. Kam se odebrali? Nikdo to říci nemohl, nikdo toho nevěděl.

Doktora Antekirtta velice mrzel nezdar v této věci. Nevzdával se však naděje, že se mu podaří konečně přece naléztí dítky muže, jenž se zaň obětoval, a přikázal proto zřízencům svým, aby v nejúsilovnějším pátrání neustávali.

Petr přál si toužebně, aby matka jeho, paní Bathoryová, dopravena byla na ostrov Antekirttu. Doktor Antekirtt však, jenž z domnělé smrti Petrovy chtěl kořistiti pro své záměry, vysvětlil mu, že ve věci té dlužno jednati co nejopatrněji. Ostatně chtěl čekati, až by zotavující se svěřenec jeho nabył tolik sil, aby jej mohl provázeti v chystané výpravě proti zrádcům, a dále až by svatba Sarkanya se Savou — o jejíž odročení následkem úmrtí paní Toronthalové věděl — byla odbyta.

Jeden ze zřízenců doktorových v Dubrovníku podával mu zprávu o všech tamějších událostech a střehl stejně bedlivě nádherný dům v třídě Stradonské jako skromný domek paní Bathoryové.

Taký byl stav věcí. Doktor očekával netrpělivě, až zmizejí důvody odkladu. Nevěděl sice, co se stalo s Karpenou, jehož stopu ztratil při odchodu jeho z Rovinje, avšak Silas Toronthal a Sarkany, kteří stále ještě v Dubrovníku sídlili, nemohli mu, jak soudil, uniknouti.

Lze si proto domysleti, jak as doktor Antekirtt nemile byl překvapen, když dvacátého srpna obdržel od dubrovnického agenta svého podmořským drátem telegrafickou depeši, v níž mu dána zpráva nejprve o tom, že Silas Toronthal, Sarkany a Sava Dubrovník náhle opustili a že také paní Bathoryová a sluha její Borik odtamtud zmizeli, aniž bylo možno stopy jejich opět naléztí.

Doktor nemohl dále váhati. Povolal Petra k sobě. Neskryl mu ničeho z toho, co se byl dověděl! Jaká to opět rána pro mladého muže! Matka jeho zmizela, Sava odvedena byla Silasem Toronthalem, aniž bylo známo kam, a nalézala se, o čemž nebylo pochyby, v rukou Sarkanya!

„Zítřa odjedeme!“ pravil doktor Antekirtt.

„Dnes ještě!“ zvolal Petr. „Leč, kde máme hledati moji matku?... Kde ji nalezneme?“

Nedomluvil. Doktor Antekirtt jej přerušil a pravil.

„Nevím, je-li jakási souvislost mezi oběma událostmi. Jsou-li Silas Toronthal a Sarkany příčinou náhlého zmizení paní Bathoryové,

dovíme se toho! Leč nejdříve musíme pátrati po obou těchto bídnicích!“

„Kde je nalezneme?“

„V Sicilii . . . snad?!“

Čtenář pamatuje se zajisté ještě, že v rozmluvě mezi Sarkanym a Zironem, kterouž hrabě Sandorf ve věži Pazinské vyslechl, Zirone mluvil o Sicilii jakožto o hlavním dějišti svých kousků, a že Sarkanya vyzval, aby se tam vrátil, když by okolnosti toho snad žádaly. Hrabě Sandorf, čili nyní doktor Antekirtt, pamatoval si věc tuto a zapamatoval si též jméno Zirona. To ovšem nebylo mnoho, avšak snad mohla věc tato, když jiné známky nebylo, uvéstí pátrající přece na stopu Silase Toronthala a Sarkanya.

Doktor Antekirtt rozhodl se tedy odejeti neprodleně. —

Pointe Pescade a Kap Matifu měli doktora provázeti a dostali proto rozkaz, aby se na cestu přichystali.

Pointe Pescade zvěděl tu konečně též, kdož vlastně byli Silas Toronthal, Sarkanya i Karpena.

„Tři ničemové!“ pravil. „Myslil jsem si to hned.“

A Kapu Matifovi děl:

„Bude tebe co nevidět potřebí!“

„Brzy?“

„Ano, čekej však, až se ti dá pokyn!“

Ještě týž večer odjel doktor Antekirtt se soudruhy svými. Parník „Ferrato“, stále přichystán k odplutí a dostatečně zásoben, vyplul o osmé hodině z přístavu.

Od břehů Velké Syrty až k jižnímu břehu sicilskému — k mysu Portio di Palo — počítá se as devět set padesát mil. Rychlý parník onen, jehož prostřední rychlost obnášela více než osmnáct mil za hodinu, potřeboval ovšem jen as půldruhého dne, aby vzdálenost onu proplul.

„Ferrato“, tento křižák antekirttského loďstva, byl lodí podivuhodnou. Byl stavěn ve Francii v loděnicích loarských a mohl vyvinouti až patnáct set koňských sil. Kotly jeho, sestrojené dle zvláštní soustavy, spotřebovaly jen málo uhlí k rychlému vypařování a k tomu, aby vzbudily napětí až čtrnácti i patnácti kilogramů, aniž při napětí tom hrozilo nebezpečí výbuchu. Účinek páry byl tudíž tak veliký, že umožnil lodi této, aby vyrovnala se rychlostí velkým návěštním lodím států evropských.

Netřeba ani podotýkati, že loď „Ferrato“ opatřena byla vším, co zajišťovalo všemožné pohodlí cestujícím. Na lodi umístěna byla po způsobě otevřených baterií čtyři děla ze zadu nabíjená, dvě

děla revolverová soustavy Hotkissovy a dvě mitrailleusy Gallingsovy soustavy; na přídě postaveno bylo obrovské dělo, jež mohlo vrhati špičaté projektily do dálky až šesti kilometrů.

Velitelé lodi byli kapitán Köstrik, rodem Dalmatinec, první a druhý poručík lodní; u stroje zaměstnán byl první a druhý strojník, čtyři topiči a dva skladníci; mužstvo se skládalo ze 30 námořníků s jedním národním a dvěma podnárodnými; při obsluze cestujících a v kuchyni zaměstnáno bylo pět osob. Mimo cestující bylo tudíž na lodi devětačtyřicet mužů.

V prvních hodinách vyplula loď ze zálivu Siderského a sice za okolností dosti příznivých. Ač vítr byl směru opačného běhu lodi — válf od severozápadu — mohl jí kapitán dodati přece rychlosti znamenité, ač nebylo mu možno plachet použití.

Po celou noc mohli doktor Antekirtt i Petr, obývající dvě komnaty sousedící, jakož i Pointe Pescade a Kap Matifu, pro něž zvoleny kajuty na přídě lodi, odpočívati na lůžku, aniž znepokojuvati se musili pohyby lodi, jež plula dosti klidně jako všechny lodi dobře stavěné. Máme-li však pravdu říci, musíme doznati, že ač oba přátelé, Pointe Pescade a Kap, tvrdým spánkem spali, doktor Antekirtt a Petr Bathory za to snad ani na okamžik oka nezavřeli, přemítající o událostech posledních, jež naplňovaly je obavami.

Druhého dne, když cestující vystoupili opět na palubu, urazila loď v uplynulých dvanácti hodinách od svého odjezdu z Antekirtty více než stodvacet mil. Vítr vál z téže strany jako večer, sesiloval se však. Slunce vystoupilo nad obzor, mraky zahalený, a dusný vzduch věstil nastávající zápas živlů.

Pointe Pescade a Kap Matifu přáli dobrého jitra doktoru Antekirttu a Petru Bathorymu.

„Díky, přátelé,“ odvětil doktor, „spali jste dobře první tuot noc?“

„Výborně, jako všichni, kdož mají dobré svědomí!“ odvěti vesele Pointe Pescade.

„A Kap Matifu již posnídal?“

„Ano, litr kávy, k níž snědl dvě kila sucharů!“

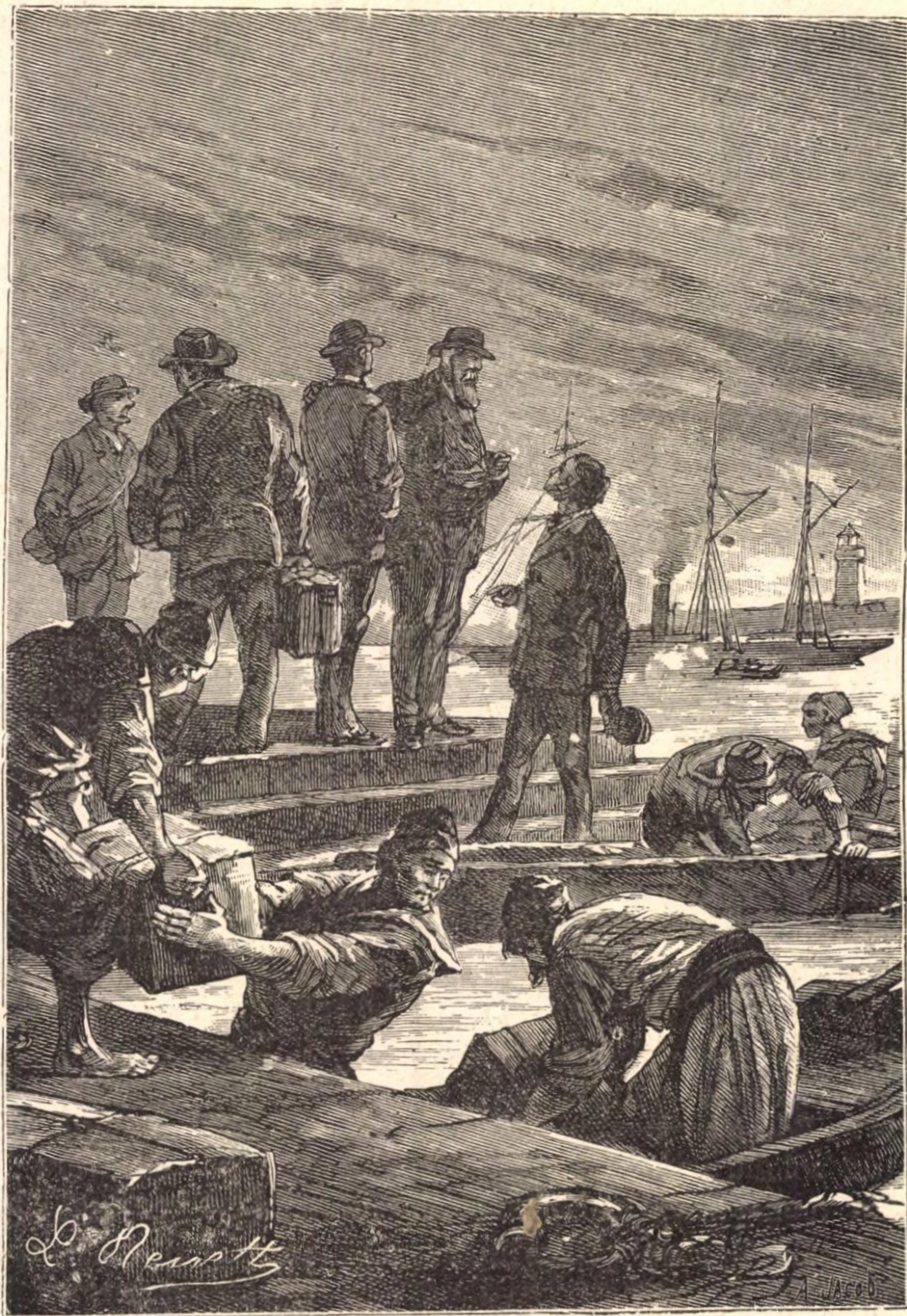
„Hm . . . suchary jsou tvrdé poněkud!“

„Nevadí! Člověk, jenž jídal někdy oblázky, snese je . . .“

Kap Matifu pokynul zvolna velkou svojí hlavou na důkaz, že s odpovědí soudruha svého souhlasí.

Zatím loď letěla vpřed na rozkaz doktora Antekirtta s rychlostí největší, jaká jí dána býti mohla, a rozčeřovala přídou svojí mocně vlny, jež se kol ní pěnily.

Ještě týž večer odjel doktor Antekirtt . . . (Str. 275.)

Bylo ostatně záhodno urychlití běh lodi. Kapitán Köstrik tázal se již sám sebe, zmíniv se o tom též doktoru, zdaž by nebylo radno kotviti přes noc na Maltě, jejíž světla musila se objeviti as o osmé hodině večerní.

Povětrí bylo skutečně stále hrozivější.

Nejen že vítr vzrůstal, ale i mraky, čím více slunce k obzoru se nížilo, tím více se na obloze kupily a pokrývaly již tři čtvrtiny její. Zatím již i několik blesků bez rachotu hromu osvítilo široká, elektřinou naplněná ona mračna. Zároveň jako by vítr východní zápasil s větrem západním, což bylo lze pozorovati dosud jen podle rozvlněného moře, vzrůstaly vlny pod údery větru, tříštily se a rozbíjely se o můstek yachty.

As o šesté hodině večer nastalo pod touto klenbou hustých mraků, jež oblohu zakrývaly, úplné temno.

Hrom rachotil již, a bílé blesky osvětlovaly temnoty.

Doktor Antekirtt radí se s kapitánem Köstrikem, jaký běh se má lodi dáti.

„Východ se západem,“ pravil kapitán, „zápasí o vítězství a obávám se, že prvý v bouři bude vítězem. Moře podél ostrovů Gozza a Malty jest asi velice rozbouřeno, a jest otázkou, máme-li tam zaměřiti. Neradím vám, abychom pluli k La Valettě, nýbrž abychom vyhledali až do úsvitu úkryt na západním pobřeží jednoho neb druhého ostrova.“

„Učiňte, čeho třeba!“ odvětil na to doktor Antekirtt.

Parník byl v době té vzdálen od Malty as třicet mil na západ. Ostrov Gozzo, jenž leží od Malty poněkud na severozápad, oddělen jest od ní úzkým průlivem, v němž jiný ještě ostrůvek se z moře zdvíhá, a má vysokou světlárnu prvního řádu, jejíž světla lze uzříti do dálky sedmadvaceti mil námořních.

Loď „Ferrato“ musila býti přes to, že moře bylo rozbouřené, nejdéle za hodinu v dosahu světlárny majáku. Když by byla bedlivě vyšetřila polohu jeho a k němu zaměřila, aniž by k samému břehu přirazila, mohla přece na blízku země nalézti úkryt po několik hodin.

Kapitán Köstrik přikročil ihned k provedení úmyslu toho, zmírnil však z opatrnosti rychlost lodi, aby se vyvaroval každé nehodě: možnému porušení strojů aneb kotlů lodi.

Avšak uplynula hodina, ale majáku na ostrově Gozzo viděti nebylo.

Nebylo možná rozeznati blízkou zajisté již zemi, ač rozervané a příkré její pobřeží zdvíhá se do značné výšky.

Bouře v době te zuřila nejprudčeji. Teplý déšť splýval na loď ve velkých kapkách. Páry v malé výši nad mořem nakupené, roztrhány byly větrem v cáry, a tyto hnány byly s velikou rychlostí vpřed. Mezi nimi chvílemi zakmitla některá hvězda, avšak uhasla opět, a konce cárů těchto, sahající až k moři, smýkaly se po něm. Blesky trojnásobné, bijíce do vln na třech místech, obklopovaly mnohdy září celou loď, a rachot hromu neustále se ozýval.

Až dosud byla situace znepokojivou, nyní však se stávala nebezpečnou.

Kapitán Köstrik věda, že loď musí býti již na dvacet mil v dosahu majáku ostrova, neodvážil se přiraziti k zemi ještě více; obával se též, že jest to výše příkrých břehů, jež brání uzříti světla její. V případě tom musil býti parník zemi již velice blízký. A tu hrozilo nebezpečí, že mohl by naraziti na skaliska, jež úpatí břehů vroubí, a o ně se roztrástiti.

O půl desáté hodině rozhodl se kapitán Köstrik zaraziti běh lodi. Nezastavil úplně stroj, zmírnil však chod jeho, aby se mohla loď kormidlem aspoň ještě částečně řídit a aby se bokem neobrátila proti vlnám.

Za těchto okolností musila loď ovšem velice se kymáceti, avšak aspoň nehrozilo jí nebezpečí, že bude převrácena.

Stav tento trval tři hodiny, totiž as do půlnoci.

V době té však nebezpečí ještě vzrostlo.

Jak tomu v době bouře často bývá, zápas větrů východního a západního náhle ustal. Vítr obrátil se na stranu, se které byl po celý den vál a změnil se v orkán. Prudkost jeho, jež byla zadržována po několik hodin větrem opačným, nabyla nad tímto převahy a vzrůstala stále uprostřed blesků, oblohu i moře osvětlujících.

„Světlo vpředu!“ zvolal plavčík, konající stráž pod předním stěžněm.

„Obráťte kormidlo!“ zvolal kapitán Köstrik, jenž se chtěl od břehu vzdáliti.

Také on viděl světlo signálové a poznal dobře, že vychází z majáku na ostrově Gozzo.

Byl nejvyšší čas obrátiti loď směrem opačným, neboť vítr hnál ji s neobyčejnou prudkostí a zuřivostí v před. Byla již sotva míli vzdálena od břehu, nad nímž maják náhle se byl objevil.

Strojníku dán rozkaz, aby uvedl stroj v pohyb nejrychlejší, avšak náhle chod stroje se zmírnil a pak přestal tento úplně pracovati.

Doktor, Petr Bathory, mužstvo lodi, všichni byli na palubě, tušíce, že se stala nějaká nehoda. A skutečně, stroj byl porouchán,

a šroub, když ještě několikráte se byl otočil, zarazil se náhle s rachotem, podobným rachotu hromu.

Správka stroje nedala se za těchto okolností provésti. Bylo by bývalo nutno jednotlivé částky jeho rozložiti, což by bylo vyžadovalo několik hodin.

Loď však, pužena nárazy větru, musila naraziti ve dvaceti minutách na břeh.

Kapitán Köstrik dal rozkaz, aby byly roztaženy některé plachty, chtěje aspoň jimi poněkud směr lodi řídit. Rozkazy tyto provedeny plavčíky co nejrychleji a nejopatrněji. Netřeba ani podotýkati, že Pointe Pescade svojí čilostí a Kap Matifu silou svojí nemálo jim ku pomoci přispěli.

Avšak loď nalézala se proto přece u velikém nebezpečství.

Parník při svém tvaru podélném, při malé své šířce a při plachtoví nedostatečně zařízeném není způsobným, aby mohl bez účinku šroubu plouti proti větru aneb od směru jeho libovolně se odchylovati. A má-li plouti po větru, i když jest moře málo bouřlivé, hrozí mu vždy nebezpečí, že se nebude moci otočiti v určitém směru.

A toto nebezpečí hrozilo i „Ferratu“.

Nehledě k tomu, že četné nesnáze překážely, aby plachty, pokud možno, vhodně byly rozepiáty, bylo vůbec nemožno obrátiti se na západ proti směru větru. Loď pužena byla stále k pobřežním skaliskům a zdálo se, že nezbývá již nic nežli vyhlédnouti místo, kdež by loď za okolností méně nebezpečných mohla ku břehu přiraziti.

Na neštěstí v úplné temnotě této nemohl kapitán Köstrik útvary břehu vůbec rozeznati. Věděl ovšem, že dva průlivy mořské podél každé strany ostrůvku Comino dělí ostrov Gozzo od Malty. Avšak bylo-li možná v této tmě nalézt vchod k nim a uvésti loď bouřlivým mořem v některý průliv a vyhledati pak úkryt na východním břehu ostrova, nebo dosíci snad i přístavu v La Valettě?

Toliko zkušený a míst těchto znalý lodivůdce mohl se k pokusu tomu odvážiti. Avšak který lodivůdce neb rybák byl by se v této bouřlivé noci, za deště a mlh pokusil proniknouti až k lodi, zkáže téměř již zasvěcené?

Poplašná píšťala parníku zněla však přes to pronikavě v jekot větru, volajíc o pomoc, a z děla vypáleny rychle za sebou tři rány.

Náhle na straně ku břehu objevil se černý bod v mlhách.

Velitel byl by jistě zahynul, kdyby Kap Matifu jej nebyl zachytil . . . (Str. 282.)

Loď jakási plula přímo k parníku. Byla to bezpochyby bárka rybářská, kterou bouře donutila ukrýti se v pozadí malého zálivu melleaského. Tam velitel její, chráněn jsa skalami a skrýváje se před bouří snad v podivuhodné jeskyni Kalipsy, již lze přirovnati k proslulé jeskyni fingalské na ostrovech hebridských, zaslechl zvuk píšťaly a rány z děla, hlásající, že loď některá jest v nebezpečí.

Nedbaje nebezpečí života, rozhodl se muž ten ihned přispěti parníku, jehož kapitán — neznaje dobře místa tato — nemohl již řídit.

Bylo-li možno parník zachrániti, mohl tak učiniti jen onen rybák.

Bárka jeho zvolna se blížila. Na lodi připravován byl řetěz, jenž mu měl býti hozen, když by bárka ku parníku přirazila.

Uplynulo několik minut, jež zdály se nekonečnými. Parník byl již blízko úskalí.

V okamžiku tom hozen řetěz. Mohutná však vlna, zdvihnuvši bárku, vrhla ji vší silou k bokům „Ferrata“.

Loď rybákova rozbila se v kusy, a velitel její byl by jistě zahynul, kdyby Kap Matifu jej nebyl zachytil a na palubu hravě ho nevyzdvihl, jako by to bylo jen děcko.

Nepromluviv slova — nebylo k tomu času — rybák jediným skokem ocitl se na můstku, chopil se kola kormidelního a dal parníku v okamžiku, kdy již tento přídou měl o skaliska naraziti, jiný směr, a uvedl jej — vyznaje se i v mlhách v nebezpečných místech těchto — do průlivu.

Parník proplul průlivem a asi za dvacet minut ocitl se na východním pobřeží Malty, kdež bylo moře klidnější. Plul zde kolem břehů ve vzdálenosti as půl míle, a z rána o čtvrté hodině, když počalo svítati na obzoru, zaměřil k přístavu La Valettskému, kdež přistal.

Doktor Antekirtt vystoupil tu na můstek a pravil mladému muži:

„Vy jste nás zachránil!“

„Konal jsem jen svoji povinnost.“

„Jste lodivodem?“

„Nikoli, jsem rybákam!“

„Jak se jmenujete?“

„Ludvík Ferrato!“

V.

Na Maltě.

Syn rybáře rovinjského byl to tedy, jenž právě jméno své byl doktoru Antekirttu sdělil. Rozmarem osudu stalo se, že byl to Ludvík Ferrato, jehož odvaha a obratnost zachránila parní yachtu, cestující i všechno mužstvo její před jistou záhubou.

Málem byl by doktor spěchal již k Ludvíkovi, aby jej ve svém náručí sevřel. Utlumil však své city, neboť tímto předčasným poznáním byl by se v něm hrabě Sandorf prozradil. Hrabě Sandorf měl býti však pro všechny mrtvým, ano i pro syna Ondřeje Ferrata. Rovněž Petr, jenž z těchže důvodů musil sebe zapříti, byl by málem zapomněl na svůj slib, daný doktorovi Antekirttu, kdyby jej tento pohledem svým na něj nebyl upomněl. Oba sestoupili do salonu, a Ludvík byl požádán, aby je tam následoval.

„Jste, příteli,“ tázal se ho doktor Antekirtt, „synem onoho rybáka rovinjského, jenž zval se Ondřej Ferrato?“

„Ano, pane,“ odvětil Ludvík.

„Máte, tuším, sestru?“

„Ano, bydlíme spolu v městě La Valettě. Znal jste snad, pane,“ děl rybák váhavě, „mého otce?“

„Otce vašeho? Nikoli!“ odvětil doktor Antekirtt. „Otec váš poskytl však před patnácti lety v domě svém v Rovinji úkryt dvěma uprchlíkům. Tito uprchlíci byli mými přáteli, odhodlanost otce vašeho nedovedla je však zachrániti, ano stála ho i svobodu a život. Dopraven byl do trestnice v Steinu a zemřel tam . . .“

„Nelitoval však svého činu!“ dodal Ludvík.

Doktor uchopil se ruky rybákovy.

„Mně, Ludvíku,“ pravil, „uložili moji přátelé, abych vše, co dluhovali otci vašemu, splatil. Po celou řadu let marně snažil jsem se dopátrati, co se stalo z vás a z vaší sestry; po odjezdu vašem z Rovinje zmizela úplně vaše stopa. Bohu budíž dík, že právě vás vyslal nám ku pomoci. Lodi, kterou jste zachránil, dal jsem na památku na Ondřeje Ferrata název „Ferrato“! . . . Dovoltež nyní, abych vás objal, příteli!“

Petr nemohl se při dojemném výstupu tom již přemoci. Byl neodolatelnou silou puzen k odvážnému synu šlechtného Ondřeje Ferrata.

„I mne, obejměte, i mne!“ volal s náručí rozevřenou.

„Vás, pane?“

„Ano, mne . . . syna Štěpána Bathoryho!“

Doktor Antekirtt nelitoval ani příliš, že vyznání toto Petru se rtů uklouzlo. Byl přesvědčen, že Ludvík Ferrato svědomitě zachová tajemství to, jakž i Pointe Pescade a Kap Matifu byli učinili.

Ludvík byl potom o všem zpraven a zvěděl též, jaký úkol si doktor Antekirtt vytkl. Jen jediná věc měl pro něho zůstat i na dále tajemstvím: neměl zvědět, že stojí hraběti Sandorfu tváří v tvář.

Doktor Antekirtt žádal, aby neprodleně byl doveden k Marii Ferratové. Přál si toužebně, uzříti ji opět a zvláště dovědět se, jak nyní žije. Bylť život její zajisté pln útrap, neboť Ondřej Ferrato zanechal dívky své v nouzi.

„Přejete-li si, pane doktore,“ děl Ludvík, „můžeme ihned na břeh vystoupiti. Marie bude zajisté míti obavy o mne. Uplynulo skorem již osmačtyřicet hodin od té doby, co jsem ji opustil, hodlaje loviti v zálivu meleaském, i domnívá se snad, že v noci za bouře přihodilo se mi neštěstí.“

„Milujete nepochybně velice sestru svoji?“ tázal se doktor Antekirtt.

„Jest mi matkou a sestrou zároveň,“ odvětil Ludvík Ferrato.

Patří ostrov Malta, sto kilometrů od Sicilie vzdálený, k Africe nebo k Evropě? Otázka tato rozčilovala již často zeměpisce, nám však může býti lhostejnou. Ostrov tento darován byl Karlem V. rytířskému řádu Johanitů, kteříž od té doby přijali název rytířů maltézských. Nyní patří Angličanům, a bylo by zajisté velmi nsnadno, na nich ho dobyti.

Délka ostrova Malty obnáší osmadvacet, šířka sedmnáct kilometrů. Hlavním městem jeho jest La Valetta s obcemi sousedními; mimo to jest na ostrově ještě několik měst a vesnic, mezi nimi Citta Vecchia, velmi staré město, kteréž za vlády rytířů bylo sídlem arcibiskupství, dále Bosquet, Dinghi, Zebug, Itard, Berkercara, Luca, Farrugi atd. Ostrov jest dosti úrodným ve své části východní, málo však plodným v části západní. Rozdíl tento jeví se i tím, že lidnatost ve východních krajích Malty jest hustší. Celkem má ostrov přes sto tisíc obyvatelův.

Nelze ani dostatečně oceniti, co učinila příroda pro ostrov ten tím, že na pobřeží jeho sama utvořila čtyři nebo pět přístavů, kteréž náleží k nejlepším světa. Všude dosti vody, všude samý výběžek země, samý mys a samá stráň a výšina, jež se hodí výborně pro umístění baterií a tvrzí.

Již rytíři maltézští učinili z ostrova tvrdý oříšek pro dobyvatele, Angličané však, kteříž podrželi jej přes mír amienský, učinili jej nedobytným. Žádný obrněnec, jak zdá se, nedovedl by si vynutiti vchodu do Velké Marsy, čili jinak do „Velkého přístavu“, tím méně pak do přístavu karanténního, jinak zvaného: „Marsa Muscetto“. Ostatně bylo by dříve ovšem potřebí, aby se lodi obrněné mohly přiblížiti, tomu brání však nyní dvě děla stotunová, kteráž hydraulickými stroji se nabíjejí a pohybují a jež vrhati mohou devíticentové projektily do dálky patnácti kilometrů. To není ovšem milou zvěstí pro státy, které se závistí hledí na to, jak krásnou stanici mají Angličané v ostrovu tomto, kterýž ovládá střední část moře Středozemního, a kdež ukryti by se mohlo veškeré loďstvo Spojeného království.

Na Maltě jest ovšem mnoho Angličanů. Anglický generální guvernér sídlí v někdejší paláci velmistra řádu rytířského; mimo to je tu anglický admirál, jenž jest náčelníkem námořnictva i přístavů. Posádka maltézká má čtyři až pět tisíc mužů. Také Vlachů, kteří ostrov rádi by za svůj považovali, žije tu velký počet, mimo to však setkáváme se zde právě jako na Gibraltaru s potulnými lidmi, kteří viděli již celý svět, honíce se za dobrodružstvím anebo za výdělkem. Většinu obyvatelstva tvoří pak ovšem domorodci.

V přístavech řídí tito bárky své, natřené křiklavými barvami, v ulicích a na silnicích, často i na svazích, zavrať budících, doprovázejí své povozy; na trzích prodávají plodiny, luštěniny, maso i ryby majíce obyčejně rozžatou posvátnou lampičku a nedávajíce se vyrušovat ohlušujícími lomozem pouličním.

Lze tvrditi skorem, že všichni tito lidé podobají se sobě tmavohnědou pletí svojí, černými, poněkud kučeravými vlasy, ohnivými svými zraky i prostřední, silnou však postavou. Cizinec přísahal by skorem na to, že ženy pocházejí vesměs z jedné rodiny: dlouhobrvé oči jejich jsou stejně dlouhé, vlas jejich jest stejně tmavý, ruce jejich i nohy jsou půvabně malé, postava jest pružná a štíhlá; bílou pleť jejich nemůže slunce opáliti, neboť chrání ji „falzetta“, jakýsi to pláštík z černého hedbáví, kterýž nosí se po způsobu tuniském, a jenž, jsa všem tříclám společný, slouží zároveň za ozdobu vlasů, za pláštík a i za vějíř.

Maltezané mají smysl pro obchod. Nalezneme je všude, kde lze něco prodávati nebo kupovati. Jsou pracovití, spořiví, podnikaví, střízliví, avšak i prchlí, mstiví a žárliví. Tvrdí se tak ovšem hlavně jen o lidu nižších tříd, jehož povahu pozorovatel nejlépe může studovati.

Mluví nářečím, jehož základem jest arabština, památka to z dobytí Malty po úpadku byzantského císařství. Řeč jejich jest živá, pohnutá a malebná a hodí se výborně pro přirovnání, básnické obrazy a pro poesii vůbec. Maltezané jsou výteční námořníci, když je někdo upoutati dovede, a odvážní rybáři, kteří při četných a prudkých bouřích okolního moře uvykli nebezpečí.

Na tomto ostrově vykonával tedy Ludvík Ferrato živnost svoji, a sice stejně odvážné, jako by byl rodilým Maltezanem; ostatně žil zde se sestrou svojí Marií skorem již patnáct let.

Svrchu mluvilo se o La Valettě a „obcích sousedních“. Ležíť totiž kolem obou přístavů: Velké Marsy a přístavu karanténního, asi šest měst. Floriana, La Senglea, La Cospiqua, La Victoriosa, La Sliema a La Misida, nejsou pouhá předměstí ani jen skupiny domů, obývaných chudší třídou, nýbrž jsou to pravá města s nádhernými domy, hotely a kostely, kteréž sloužily by k okrase i samému městu hlavnímu, jež má pětadvacet tisíc obyvatelů, a v němž lze obdivovati se palácům, kteréž se zovou hospici provençskou, kastilskou, auvergnskou, italskou a francouzskou.

Ludvík Ferrato a sestra jeho bydlili v La Valettě. Slušelo by vlastně říci pod La Valettou, neboť bydlili ve čtvrti takřka podzemní, kteráž se zove Manderaggio, a k níž jest přístup z ulice sv. Marka. Tam našli byt, jenž byl v poměru k jejich malým příjmům, tam uvedl též Ludvík doktora Antekirtta i Petra Bathoryho, když yachta v přístavu zakotvila.

Všichni tři vystoupili na nábřeží, když byli odmítli množství bárek, které se jim ke službě nabízely. Porta della Marina zůstala za nimi, a když minuli i tvrz s dvojími kasematami, vystupovali dále po jakési příkré rampě a na to po stupních úzké ulice jsouce omámeni hlaholem zvonů, jenž jako vzduch plný tónů nad La Valettou se vznáší. Kráčejíce mezi vysokými domy, rozžatými lampičkami opatřenými, přišli konečně před hlavní chrám sv. Jana, kol něhož stále víří lid, jenž nejvíce snad ze všech národů libuje si v hluku a lomozu.

Když nedaleko chrámu dostoupili výše pahrbku, sestupovali pak opět, směřující ku přístavu karantennímu; v polovici svahu stanuli však před schodištěm, jež po pravé straně vede k níže ležícím částem města.

Manderaggio jest čtvrt města, jež se táhne až pode zdi pevnostní. Uličky její jsou úzké tak, že slunce do nich nikdy ani nevniká; vysoké žluté, po obou stranách vystupující zdi jeví na tisíce malých nepravidelných otvorů, oken to, jež dílem jsou otevřena,

dílem zamřížována. Všude nalézáme otáčivé schody, nízké, vlhké a špinavé dvěře, příkopy podobné roklím a tmavé tunely, kteréž nezaslouží ani jména ulic.

A všude v otvorech, do domů vedoucích, ve dveřích i v oknech, v předsíních s půdou vyšlapanou a nerovnou i na stupních viklajících se vidíme lid hrozný na pohled: staré ženy s obličejem čarodějnic, matky s obličejem vybledlým, jichž chudokrevnost způsobena byla nedostatkem čerstvého vzduchu, dívky každého stáří, zahalené v cáry, polonahé hochy, chorobného vzhledu, kteří se v kalu válejí, žebráky, kteří rány své na odiv staví, muže, nosiče a rybáky s divokým vzezřením, ochotné ke každému činu špatnému — a uprostřed tohoto lidu lhostejné strážníky, kteří oněm neuvěřitelným, odstrašujícím postavám již uvykli a nejen s nim jsou seznámeni, nýbrž i spříbuzněni.

V jednom z domů této čtvrti a sice v nejvyšším poschodí bydlili Ludvík Ferrato a sestra jeho Marie. Byt jejich skládal se jen ze dvou komor. Doktor Antekirtt dojat byl podivně chudobou zde se jevící, avšak i úzkostlivou čistotou. Bylo všude viděti stopy činnosti pečlivé hospodyně, kteráž kdysi řídila i domácnost rybáře rovinjského.

Když Antekirtt i Petr vstoupili, povstala Marie a rychle obrátivši se k Ludvíku, zvolala radostně:

„Mé dítě! Můj Ludvíku!“

Lze pochopiti, v jaké úzkosti strávila poslední bouřlivou noc vědouc, že bratr její ve chvíli té dlí na moři.

Ludvík objal sestru svoji a představil jí své průvodce.

Doktor Antekirtt vyprávěl několika slovy, za jakých okolností Ludvík život svůj vydal v nebezpečí, aby zachránil parník, zkáze již propadlý.

Mezitím co mluvil, pozorovala jej Marie tak bedlivě, že doktor Antekirtt jednu chvíli právem se obával, že poznala v něm hraběte Matyáše Sandorfa. Oči dívčiny podivně se zaleskly, ale blesk ten opět rychle vyhasl. Jakž by byla jej mohla poznati po patnácti letech, zvláště když tehdy — v Rovinji — na útěku svém byl jen několik hodin hostem otce jejího?

Dcera Ondřeje Ferrata byla nyní třiatřicet let stará. Pro ryzost tahů v obličejí a pro ohnivý zrak svůj mohla býti zvána dosud krásnou. Jen několik šedých vlasů, kteréž se vloudily v černé její kadeře, nasvědčovalo tomu, že krutější měly pro ni následky útrapy života nežli dlouhá řada let.

Stáří nezavinilo, že vlas její počal šedivěti: práce namáhavá, strádání a zármutek, kteréž od smrti rybáka rovinjského stále provázely život její, byly tím vinny.

„Od nynějška bude věcí mojí starati se o vaši budoucnost!“ Slovy těmi skončil doktor Antekirtt své vypravování. „Nezůstali-li moji přátelé dlužníky Ondřeje Ferrata? Vy tedy, Marie, zajisté svolíte, aby se Ludvík již od nás neodloučil?“

„Bratr můj, pánové, vykonal v této noci jen, co vykonal musil,“ odvětila Marie, „a děkuji Bohu, že vnukl mu tuto myšlenku. Ludvík jest synem muže, jenž nezapomněl nikdy, co káže povinnost.“

„Také my nezapomínáme povinnosti své,“ odtušil doktor Antekirtt, „jež velí zapraviti dluh vděčnosti dítkám muže, jenž...“

Nedomluvil. Marie pohledla naň znovu, jako by pohledem tím chtěla duši jeho proniknouti. Obával se, že snad řekl příliš mnoho.

Petr Bathory ujal se na to sám slova a pravil:

„Marie, vy nemáte zajisté ničeho proti tomu, aby se stal Ludvík mým bratrem?“

„A svolíte jistě též, bych vás směl zváti svojí dcerou?“ dodal doktor Antekirtt, podav jí ruku.

Marie musila vyprávěti život svůj od odjezdu z Rovinje. Líčila, jak v městě tom obklopeni byli stále vyzvědači a jak se proto odhodlali raději vystěhovati se na Maltu, kdež Ludvík doufal zdokonaliti se v námořnictví a při tom provozovati i dále živnost rybářskou. Vyprávěla potom, jak dlouhou řadu let musili zápasiti s bídou, poněvadž skrovné jich úspory z dřívějších let záhy byly vyčerpány.

Ludvík však vyrovnal se záhy smělostí a obratností i Maltezanům, kteří vlastnostmi těmito vynikají. Stal se výtečným plavcem jako oni a byl by se mohl skorem měřiti s pověstným Nikolou Pesciem, rodákem lavaletským, jenž, jak se vypráví, proplul moře eolské, nesa dopisy z Neapole do Palerma. Ludvík, jsa rybářem odvážným, nikdy neprchal s lodicí svojí před větrem, když se jednalo o to, aby roztáhl své síť. Protož i minulého dne, ač bouře hrozila, vyplul na lov do zálivu meleaského, kdež uslyšel pak pronikavý zvuk píšťaly parníku „Ferrato“.

Na Maltě nalézti lze sice ptáky mořské, ryby i měkkýše v počtu velkém, cena jejich jest však velmi malá, a následkem toho i bohatý lov co do počtu jest málo výnosný. Ludvík proto přes všechnu horlivost svoji sotva vydělal tolik, aby mohl krýti výdaje malé své

domácnosti, ač také Marie šitím oděvů přispívala k výdělku. Bylo proto nutno, neměl-li rozpočet jich vykazovati velký schodek, najati byt v bídné té čtvrti Manderaggio.

Mezitím, co Marie vyprávěla o všech těchto útrapách, odešel Ludvík do své jizby a vrátil se po chvíli, nesa jakýsi list v ruce. Byly to řádky, jež Ondřej Ferrato před smrtí svojí napsal svým dítkám.

„Marie,“ stálo v listu tom, „doporučuji péči tvé bratra tvého! V době nedlouhé bude míti toliko tebe na světě. Dítka mé! Toho, co jsem učinil, nelituji — toliko mne bolí, že jsem nemohl zachrániti ty, kteří se ochraně mé svěřili, ač jsem jim svobodu i život svůj obětoval! Co jsem vykonal, učinil bych nyní opět! Nezapomeňte nikdy svého otce, jenž umírá posílaje vám poslední svůj pozdrav!
Ondřej Ferrato!“

Petr Bathory nemohl skrýti své pohnutí, když tyto řádky četl, kdežto doktor Antekirtt odvrátil svoji tvář, aby unikl pohledu Marie.

„Ludvíku,“ pravil pak doktor náhle, obraceje zúmyslně rozmluvu na jiný předmět, „vaše barka rozbila se dnes nárazem o moji yachtu.“

„Byla to již stará loď, pane doktore,“ odvětil Ludvík Ferrato, „a pro každého jiného nežli mne nebyla by ztráta ta velikou!“

„Snad, Ludvíku, dovolíte však, bych nahradil ji lodí jinou, totiž touže, kterou jste zachránil?“

„Jak že?“

„Chcete býti druhým důstojníkem na „Ferratu“? Mám zapotřebí mladého muže, slovem: dobrého námořníka!“

„Přijmi, Ludvíku, nabídku tu,“ zvolal Petr, „přijmi!“

„Avšak . . . sestra má?“

„Sestra vaše stane se členem veliké té rodiny, jež obývá můj ostrov Antekirttu!“ odvětil doktor „Jest povinností mojí, starati se o budoucí život váš i učiním jej tak šťastným, že nebudete musiti litovati toho, co v minulosti se událo, smrt otce vašeho ovšem vyjímaje“

Ludvík přistoupil záře radostí k doktorovi a stiskl mu vděčně ruku; Marie však nemohla projeviti vděčnost svoji než slzami

„Zejtra budu vás očekávati na palubě!“ dodal ještě doktor Antekirtt

Poněvadž však nemohl ovládati déle již své pohnutí, vyšel rychle z jizby, pokynuv Petrovi, aby ho následoval.

„Ach, jak blaží to, synu můj,“ děl jemu, „můžeme-li někoho odměniti!“

„Ano, je to větším štěstím, nežli trestati!“ odvětil Petr.

„Avšak i trestati káže spravedlnost!“

Druhého dne očekával doktor Antekirtt na palubě parníku svého příchod Marie a Ludvíka Ferrata

Zatím učinil již kapitán Köstrik opatření, aby parní stroje yachty byly neprodleně opraveny. Práce ta pokračovala rychle, neboť byla svěřena výbornému závodu v třídě levantské. Přes to však, měla-li býti důkladnou, bylo potřebí as pěti nebo šesti dnů, aby byla dokonána.

Odklad tento nebyl ovšem příliš vhod doktoru Antekirttovi, jenž byl velice netrpěliv a přál si býti již u břehů sicilských. Pomýšlel proto chvíli již i na to, aby povolal k Maltě yachtu „Savarenu“, vzdal se však úmyslu toho. Bylo lépe sečkati několik dnů, nežli odplouti na Sicilii na lodi méně rychlé a málo ozbrojené.

Z opatrnosti však a pro všechny případy zaslána byla na Antekirttu depeše podmořským drátem, který ostrov doktorův s Maltou pojil. V depeši té dán byl rozkaz, aby loď „Elektrika č. 2“ ihned odplula a aby křižovala podél břehů sicilských na blízkou mysu Portio di Palo.

O desáté hodině dopraveni byli Ludvík Ferrato a sestra jeho lodicí na parník. Oba přijati byli doktorem Antekirttem co nejprívětivěji. Ludvík představen byl kapitánu a mužstvu co příští druhý důstojník — muž, jenž dosud úřad ten na parníku vykonával, měl býti přesazen na loď „Elektriku č. 2“, jakmile by tato připlula k jižním břehům sicilským.

Kdokoli pohlédl na Ludvíka Ferrata, poznal ihned, že jest tento námořníkem tělem i duší. O odvaze i smělosti své podal šestatřicet hodin před tím v zálivu melleaském důkazy, kterým se mužstvo yachty parní dosud obdivovalo. Byl proto přijat s jásotem. Petr, jenž byl mu již oddán vřelým přátelstvím, i kapitán Köstrik, provedli jej na to po celé lodi, jejíž zařízení přál si podrobně poznati.

Mezitím hovořil doktor Antekirtt s Marií a mluvil o bratru jejím slovy chvalnými, jež velice ji dojímal.

„Ano . . . podobá se zcela svému otci!“ pravila.

Doktor nabídl jí, aby zůstala buď na lodi až do konce zamýšlené výpravy, aneb aby se odebrala přímo na ostrov Antekirttu, kam slíbil dáti ji dopravit. Marie vyžádala si, aby směla bratra doprovázeti až na Sicilii.

Ujednáno tudíž, že zatím, nežli stroj lodi bude opraven, uspořádá některé své záležitosti a že prodá neveliký svůj majetek, vyjímaje ovšem některé předměty, jež jí byly drahými jako památka po otci, — načež že den před odjezdem lodi bude na této uchystána pro ni zvláštní kajuta.

Doktor Antekirtt nezatajil Marii své záměry, jichž úplné provedení vytkl si za úkol životní. Část jich byla již uskutečněna, neboť dívky Ondřeje Ferrata nemusily se obávat již o svoji budoucnost. Zbývalo však ještě naléztí Silasa Toronthala a Sarkanya, jakož i Karpenu a zmocniti se jich. Doktor důvěřoval, že se mu to konečně podaří. Stopy prvých dvou doufal naléztí na Sicilii. Po Karpenovi pak mělo se na všech stranách úsilně pátrati.

Když se však doktor o Španělu tom zmínil, projevila Marie přání promluvit s ním mezi čtyřma očima.

„Co vám hodlám sdělití,“ pravila, „skrývala jsem dosud z opatrnosti před svým bratrem. Nebyl by mohl přemoci dle všeho svůj hněv, a nové dny neblahé byly by nám nastaly.“

„Ludvík prohlíží právě zařízení lodi,“ odvětil doktor Antekirtt. „Sestupme však do salonu. Tam budete moci mluvit bez obavy, že vás někdo uslyší!“

Když se dvěře salonu za nimi zavřely, usedli oba na pohovku, a Marie pravila:

„Karpena, pane doktore, jest zde!“

„Na Maltě?“

„Ano, již po několik dnů.“

„V La Valettě?“

„V Manderaggiu samém — tamže, kde i my bydlíme!“

Doktor byl tím, co slyšel, překvapen a zároveň i uspokojen. Ujav se opět slova, pravil:

„Nemýlíte se, Marie?“

„Nikoli, nemýlím se! Tvář i postava muže toho vryly se mi dobře v paměť. I kdyby sto let uplynulo od posledního setkání se s ním, poznala bych jej přece okamžitě! . . . Jest zde!“

„Ludvík o tom neví?“

„Neví o ničem, a vy, pane doktore, pochopíte zajisté, proč jsem mu ničeho nesdělila! Byl by nepochybně Karpenu vyhledal, hádku s ním vyvolal a snad . . .“

„Učinila jste dobře, Marie! Chci sám si s člověkem tím vše vyřídití! Avšak, myslíte, že vás poznal?“

„Nevím,“ odvětila Marie. „Dvakráte neb třikráte potkala jsem jej na ulici v Manderaggiu, i obrátil se při tom a pohlížel na mne

s jakousi nedůvěřivou pozorností. Sledoval-li mne nebo dotazoval-li se po mém jménu, pak ovšem ví, kdo jsem!“

„Neoslovil vás nikdy?“

„Nikdy!“

„Nevíte též, proč přišel do La Valetty a co zde od příchodu svého tropil?“

„Vše, co mohu říci, jest, že žije a pohybuje se mezi nejzlotřilejší luzou v Manderaggiu. Neopouští skorem ani krčem pověsti nejšpatnější a vyhledává společnost nejhorších ničemů. Poněvadž, jak se zdá, má dosti peněz, mám za to, že chce najati několik bídáků, aby provedl s nimi nějaký špatný kousek.“

„Zde?“

„Nevím, pane doktore!“

„Avšak já se toho dovím!“

V okamžiku tom Petr vstoupil do salonu, jsa následován mladým rybákem, a protož rozmluva tato ukončena.

„Nuže, Ludvíku,“ tázal se doktor Antekirtt, „jste spokojen s tím, co jste viděl?“

„„Ferato“ jest obdivuhodná loď!“ odvětil Ludvík.

„Těší mne, že se vám líbí, zvláště když bude též vaší péči svěřena. Snad za nedlouho budu moci z vás učiniti kapitána!“

„O, pane doktore! . . .“

Hovor skončen. Marie a Ludvík rozloučili se s doktorem Antekirttem i s Petrem, chystajíce se vrátiti do svého příbytku. Bylo totiž umluveno, že i Ludvík nastoupí službu na parníku teprve, až i jeho sestra na loď se přesídlí. Nebylo radno zanechat Marii samu v Manderaggiu, a doktor Antekirtt nechtěl sám tomu, zvláště když se dověděl, že se Karpena v městě nalézá.

Jakmile bratr a sestra odešli, povolal doktor k sobě Pointa Pescada, s nímž chtěl mluvit v přítomnosti Petrově.

Pointe Pascade přišel ihned a postavil se před doktora jako člověk, jenž očekává rozkazy a jest hotov okamžitě je provésti.

„Pointe Pescade,“ děl mu doktor Antekirtt, „mám tebe potřebí.“

„Mne i Kapa Matifua?“

„Nikoli, zatím jen tebe.“

„Co mám vykonati?“

„Dáš se dopraviti ihned na břeh, odebereš se do Manderaggia, jedné to z čtvrtí města La Valetty, a najmeš si tam nějaký byt, komoru neb jizbu, a sice i v uličce nejbídnější!“

„Učiním tak!“

„Potom bdíti budeš nade všemi kroky jistého muže. Jest velice důležité, abys ho nespustil s očí a abys mne zpravoval o všem, co činí a podniká. Nikdo však nesmí věděti, že my dva sebe známe. Proto dle potřeby se přestrojíš.“

„Učiním, co bude radno!“

„Muž ten, jak mi bylo sděleno,“ pokračoval doktor Antekirtt, „chce najati za plat největší ničemy ze zmíněné čtvrti. Pro koho a za jakým účelem to činí — nevím, bude proto úkolem tvým vypátrati to co nejdříve.“

„Vypátrám to!“

„Až budeš věděti, oč se jedná, nevracej se na palubu, mohl bys býti sledován. Pošli mi toliko několik řádek poštou a ustanov, o kolikáté hodině večer mohl bych se setkaťi s tebou, a sice nikoli v La Valettě, nýbrž v sousedním městě La Senglee. Dostavím se jistě.“

„Stane se, jak díte!“ odvětil Pointe Pescade. „Avšak dle čeho poznám onoho muže!“

„To nebude nesnadno, Pointe Pescade. Jsi vtipný a spoléhám proto hlavně na tvůj důvtip!“

„Avšak mohu zvědět i aspoň, jak výtečný muž ten se jmenuje?“

„Zove se Karpena!“

Petr Bathory, slyše jméno to, vykřikl:

„Jakže? Španěl ten jest zde?“

„Ano,“ odvětil doktor Antekirtt, „a bydlí právě v té čtvrti, jako dítky Ondřeje Ferrata, kterého za úplatek na smrt vydal.“

Doktor vyprávěl nyní vše, co Marie mu sdělila. Pointe Pescade pochopil, jak důležité a naléhavo jest prohlédnouti hru Španělovu, jenž zajisté chystal se v peleších lavalettských k nějakému skutku bídnému.

Za hodinu na to opustil Pointe Pescade loď. Aby zmátl slídiče, kdyby náhodou jimi byl sledován, toulal se po několik hodin v Královské třídě, jež táhne se od tvrze Elmské ke Florianě, a teprve večer zaměřil k Manderaggiu.

Kdo chtěl shromáždit kol sebe četnu ničemů, ochotných stejně ke vraždě jako k loupeži, nebyl by nikdy tak snadno našel lid k tomu vhodný, jako v této spustlé čtvrti. Žijí zde lidé sběhnuvší se sem z celého světa: zlosynové ze zemí západních i východních, uprchlí námořníci z lodí obchodních a sběhové z obrněnců válečných; předem však Maltezané tříd nejnižších a nejspustlejších, bandité to, kteří mají v žilách dosud krev pirátů, předků to svých, kteří na moři podnikali daleké výpravy lupičské.

Karpena, jemuž bylo uloženo, aby našel dvanáct mužů odhodlaných — odhodlaných ke všemu — měl zde bohatý výběr. Od příchodu svého neopouštěl téměř ani krčem v nejbídnějších uličkách čtvrti té, setkává se zde s ničemy všeho druhu, z nichž nejsmělejší chtěl vyvoliti. Pointe Pescade snadno jej poznal, tíže bylo však zvědět, na čí účet Karpena, kapsy máje naplněné penězi, sem byl vyslán.

Bylo jisto, že neutrácí zde své peníze. Pět tisíc zlatých, kteréž byl v Rovinji dostal jako odměnu za zradu svoji, zajisté již dávno promrhal. Byv vypuzen z Přímoří nátlakem všeobecného opovržení a vyhnán byv ze všech soliváren, toulal se Karpena po té celým světem. Když peníze své při prostopášném způsobu života rychle promarnil, stal se bídák tento ještě bídnějším a klesl na stupeň nejhlubší.

Vstoupil do služeb spolčených několika zlosynův, pro něž najati měl jistý počet spolehlivých mužů, kteříž nahraditi měli mezery v četě lupičské, způsobené provazem, jímž u některých banditů chycených dáno spravedlnosti dostiučinění.

Za příčinou tou přibyl Karpena na Maltu a dlel hlavně ve čtvrti Manderaggiu. Bídák tento střehl se však říci, do kterého kraje hodlá četu svoji vésti, neboť nemohl ničemu jím najímaným ani za mák důvěřovati. Těmto bylo to však lhostejno. V očekávání, že budou dobře placeni, a že kořist lupičských jich výprav bude bohatá, byli by za novým vůdcem svým kráčeli kamkoli, třeba na konec světa.

Dlužno dodati, že Karpena byl nemálo překvapen, když v Manderaggiu na ulici setkal se opět s Marií Ferratovou. Ač neviděl jí už patnáct let, poznal ji přece ihned dobře, právě tak jako ona jej poznala. Nebyl ovšem příliš potěšen přítomností její v tomto městě, neboť obával se, že mohla by zvědět, co jej sem přivedlo.

Pointe Pescade musil tu jednati velice obratně i opatrně, chtěl-li vypátrati vše, co pro doktora Antekirtta bylo tak důležité zvědět, a co Španěl tak pečlivě tajil.

Avšak Karpena ocitl se záhy v pasti mu naličené. Jak nebyl by měl upozorovati a pak pro četu svoji hledět získati Pointe Pescada, když tento tak výborně hrál úlohu smělého bandity, jenž k Španělovi zdánlivě lnul a v přátelství jeho se vtíral — jenž opovrživě hleděl na vyvrhel ostatní, chlubě se celou řadou zločinů, z nichž každý skorem byl by jej na Maltě uvedl pod šibenici, aneb

v Itálii na guillotinu. A Pointe Pescade před Karpenou spílal zbabelců všem ničemům maltézským, kteří již pohledem na strážníka byli poděšeni. Pravý to bandita tělem duší, a Karpena, jenž byl znalcem v tomto oboru, dovedl jej oceniti.

Takým způsobem, touto hrou výtečně prováděnou, dospěl Pointe Pescade nepochybně k cíli, neboť 26. srpna ráno doktor Antekirtt obdržel lístek, jímž zván byl k dostaveníčku na odlehlé místo města Sengee. V posledních dnech správka stroje na palubě „Ferrata“ rychle pokračovala. Ve třech dnech práce ty mohly býti skončeny, a parník mohl po té vyplouti opět na moře.

Ještě večer téhož dne, kdy lístek dostal, odebral se doktor Antekirtt na místo Pointem Pescadem mu určené. Měli se setkati pod arkadami v okružní ulici na konci zmíněného města.

Bylo osm hodin. As padesát osob dlelo v místech těchto, kde jest též bazar, jenž dosud nebyl uzavřen.

Doktor Antekirtt procházel se mezi těmito muži a ženami, již byli téměř vesměs původu maltézského, když náhle ucítil ruku na levém svém rameni. Spatřil podle sebe chlapíka zjevu odporného, ošuměle oděného a se starým děravým kloboukem na hlavě.

Muž tento podával mu šátek, řka:

„Ukradl jsem jej Vaší milosti! Po druhé račte dáti lepší pozor na své kapsy!“

Byl to Pointe Pescade, kterého v jeho přestrojení bylo naprosto nemožno poznati.

„Bídný hlupáku!“ děl doktor Antekirtt.

„Hlupáku, budiž! Bídný však nejsem, pane doktore!“

Doktor teprve nyní poznal Pointa Pescada a bezděčně musil se usmáti. Na to se tázal přímo:

„A Karpena?“

„Snaží se skutečně najati as tucet nejprohnanějších ničemů z Manderaggia.“

„Pro koho?“

„Pro jakéhosi Zirona.“

Pro Zirona, Sicilana a druha Sarkanya? Jaké styky mohli míti tito bídníci s Karpenou?

Doktor Antekirtt vysvětlil si je následujícím způsobem a nemýlil se: Sarkanya musil pochopitelným způsobem dověděti se o zradě Karpenově, kterouž útěk spiklenců terstských byl zmařen. Hleděl potom nepochybně vyhledati Španěla. Když tento později zbaven byl opět všech prostředků, najal jej prostřednictvím Zironovým do

svých služeb. Karpena přivedl tudíž doktora Antekirtta opět na stopu Sarkanya, podle které dále bezpečně mohl pátrati.

„Víš, k jakému účelu Karpena muže ty najímá?“ tázal se Pointe Pescada.

„Pro lupičskou četou, jež znepokojuje Sicilii.“

„Sicilii? Ano, tam nepochybně jest dějiště jejich činnosti! . . . Avšak v kterém kraji?“

„V části východní, v území mezi Syrakusami a Katanií.“

Nebylo pochyby, pravá stopa byla nalezena.

„Jak dověděl jsi se o tom všem?“

„Od Karpeny samého, jenž mne považuje za svého přítele, a kteréhož Vaší Milosti vřele doporučuji.“

Doktor Antekirtt odpověděl pokynem hlavy a dodal po chvíli:

„Nyní můžeš vrátiti se na loď a odíti se v oblek poněkud slušnější.“

„Nemohl bych se k tomu odhodlati, poněvadž tento nejlépe se mi hodí.“

„A proč?“

„Poněvadž mám čest býti jedním z banditů v četě řečeného Zirona!“

„Příteli, měj se na pozoru,“ pravil doktor Antekirtt, „vydáváš hrou tou život svůj v nebezpečí.“

„Činím tak ve vašem zájmu, pane doktore,“ odvětil Pointe Pescade, „a jsem tím vám povinen!“

„Hodný hochu!“

„Jsem však také zlomyslným, a ničemové oni zakusí této mé zlomyslnosti, ač nechci se již předem chlubití . . .“

Doktor Antekirtt pochopil, že za okolností takých Pointe Pescade mohl by velice prospěti jeho záměrům. Obratným jednáním svým získal si důvěry Karpenovy takou měrou, že mu tento svěřil i své tajemství. Bylo proto radno nechat Pointa Pescada jednati dále.

Když byli as pět minut hovořili, rozloučili se doktor Antekirtt a Pointe Pescade, nechtějíce, aby někdo nepovolaný je spolu spatřil. Pointe Pescade ubíral se po nábřeží senглеjském a na konci jeho najal lodici, kterou dal se dopraviti opět do Manderaggia.

Mezi tím vrátil se doktor Antekirtt na palubu své parní yachty. Tam sdělil Petru Bathorymu vše, co se od Pointa Pescada dověděl. Uznal za vhodné oznámiti i Kapu Matifuovi, v jak nebezpečný podnik Pointe Pescade v zájmu dobré věci se uvázal.

Obr sklonil pouze hlavu a asi třikráte otevřel a zavřel opět mohutné ruce, řka sám sobě polohlasem:

Když Zirone do skryše vstoupil, byli všichni již více méně opilí . . .
(Str. 304.)

„Ať nechybí mu ani jediného vlásku, až se vrátí, ano, ni jediného, aneb . . .“

Poslední tato slova lépe dala výraz myšlenkám Kapovým, nežli byly by mohly učiniti dlouhé frase, kdyby byl obr schopen býval je pronášeti.

VI.

V okolí Katanie.

Kdyby bylo bývalo uloženo některému člověku, aby utvořil kouli zemskou, byl by tak učinil dle všeho jedním rázem, mechanicky jako kouli pro kulečnick, s povrchem rovným, na němž nebyl by nechal ni jediné vyvýšeniny nebo prohlubně. Avšak díla toho ujal se Stvořitel sám. Protož neschází též na podivuhodném pobřeží sicilském mezi Aci-Realem a Katanií ni mysů, útesů, jeskyň, skalních kuželů a hor.

V této části Tyrrhenského moře počíná mořský průliv Mesinský, jehož protější břeh věnčen jest řetězem Kalaberských hor. Jakými byly tento průliv, pobřeží a hory tyto, nad nimiž Etna vyniká, za časů Homerových, takými jsou dnes — totiž velkolepými.

Ač zmizel les, v němž Eneáš našel Achemenida, zůstaly přece jeskyně Galatey i Polyféma, ostrovy kyklopů a poněkud dále k severu skály Scylly a Charybdy na dějinném svém místě, i lze ještě vstoupiti na břeh, kdež hrdina trojanský chystal se založiti novou svou říši.

Musíme doznati ostatně, že obr Polyfémes prováděl kousky, kteréž Kap Matifu nebyl by mohl napodobiti. Za to měl Kap Matifu výhodu, že byl na živu, kdežto Polyfémos nejméně tři tisíce let jest již mrtev — žil-li totiž vůbec, ač to Odysseus tvrdí. Spisovatel Reclus pronesl velmi pravděpodobné tvrzení, že kyklopem tím míněna byla prostě Etna, „jejíž jícen při výbuchu na vrcholu září jako obrovské, otevřené oko, a kteráž z nejvyšších míst příkrých strání svých vrhá balvany, kteréž tvoří potom ostrůvky a útesy mořské, jako ony, jež zovou se Faragliony.“

Tyto leží několik set metrů před břehem a před silnicí katanskou, podél kteréž vede nyní dráha ze Syrakus do Messiny: jsou to dřívější ostrovy kyklopův. Jeskyně Polyféмова není od nich příliš

vzdálena a podél celého pobřeží tohoto jest slyšeti ohlušující hluk, kterýž vlny mořské v basaltových jeskyních působí.

Uprostřed skal těchto hovořili dne 29. srpna večer spolu dva lidé, jejichž zjev nenasvědčoval tomu, že by se na místech těchto zabývali historickými upomínkami, hovořili o věcech, kteréž sicilští četníci zajisté rádi byli by zvěděli.

Jeden z mužů těchto, jenž po delší dobu byl již čekal na příchod druhého, byl Zirone. Druhý, jenž objevil se na silnici vedoucí z Katanie, byl Karpena.

„Konečně jsi tu,“ oslovil jej nevrle Zirone. „Očekávali jsme tebe již dávno. Myslíl jsem opravdu již, že Malta, jako kdysi sousední ostrov Julia, zmizela pod hladinou mořskou, a že se stala z tebe již na dně moře Středozevního paštika rybám vítaná.“

Jak jest viděti, byl druh Sarkanya dosud velkým mluvku, ač o patnácte let již sestárl, a také vrozená mu drzost ni v nejmenším se nezmenšila.

S kloboukem na stranu pošnutým, s hnědým pláštěm, na ramenou zavěšeným a s obuví přivázanou k nohám podobal se v celém zjevu svém tomu, čím skutečně byl a býti nepřestal — banditovi.

„Nemohl jsem se vrátiti dříve,“ odvětil Karpena, „teprve dnes ráno přibyl jsem parníkem do Katanie.“

„Sám aneb se svými lidmi?“

„S několika druhy!“

„Kolik jich jest?“

„As tucet.“

„Jenom?“

„Ano, avšak jsou to znamenití chlapíci.“

„Z Manderaggia?“

„Jsou z různých krajů světa, nejvíce však z Malty.“

„Jsou to tedy dobré síly, přece však není jich dost, neboť od několika měsíců jest řemeslo kruté a velmi nebezpečné,“ pravil Zirone. „Člověk myslil by skorem, že četníci nyní na Sicilii se rojí; všude je jich plno. Leč co na tom? Je-li zboží tvé skutečně dobré jakosti...“

„Myslím tak, Zirone,“ odvětil Karpena, „a ty sám po prvním pokusu, který s nimi učiníš, nejlépe budeš moci o tom souditi. Přivádím ostatně s sebou znamenitého chlapíka, jenž býval kdysi provazolezcem, obratného a vtipného, kterého podle potřeby lze i v dívku proměnit. Myslím, že koňati nám bude výtečné služby.“

„Co činil na Maltě?“

„Kradl hodinky, naskytla-li se mu příležitost a šátky kapesní, nemohl-li se dostat k hodinkám.“

„Jak se jmenuje?“

„Pescador.“

„Nuže,“ pravil Zirone, „má-li tolik dobrých schopností i důvtipu, vykořistíme je. Kde zanechal jsi však četu svoji?“

„Ve skryši v Santa Grottě nad Nicolosim.“

„Převezmeš opět úkol dozorce naší skryše . . .“

„Zítř!“

„Nikoli, ještě dnes večer,“ odvětil Zirone, „jakmile obdržím nové rozkazy. Čekám zde, až vlak messinský kolem pojedje. Oknem posledního vozu hozen má býti mi lístek s několika řádky.“

„Lístek . . . od něho?“

„Ano . . . od něho! Neměl dosud co ženich štěstí, svatba se opět odložila, a protože mne nutí, abych tím horlivěji pracoval, by mohl žít! Co neučinil by však člověk pro tak smělého druha?“

V této chvíli bylo slyšeti na straně k Messině vzdálený rachot, jenž lišil se zřejmě od hukotu vln. Byl působen vlakem, jež Zirone očekával. Karpena i on vystoupili po skalách a v několika okamžicích ocitli se podle trati, která nebyla plotem ohrazena.

Dvojí zapísknutí parostroje před vjezdem do malého tunelu nasvědčovalo, že vlak, jenž jel nyní jen mírnou rychlostí, se blíží; v brzku bylo lze rozeznati dobře i rachot, parostrojem působený; svítlny vlaku zářily v soumraku bílým světlem svým, a kolejnice leskly se na značnou dálku před strojem.

Zirone sledoval zraky svými velmi pozorně vlak, jenž na tři kroky před ním po kolejích ku předu letěl.

Krátce před tím, nežli poslední vůz měl jej minouti, spuštěn byl rámeček okna a jakási žena vystrčila hlavu z okna.

Jakmile spatřila Siciliana na místě, vyhodila rychle oranži, jež se kutálela po cestě, na níž Zirone stál, a nedaleko od něho se zastavila.

Žena ona byla Namira, vyzvědačka Sarkanyova.

Několik okamžiků na to zmizela s vlakem směrem k Aci-Reale.

Zirone spěchal, aby zvedl oranži, či spíše obě polovice slupky oranžové, jež pevně byly spojeny. Po té vrátil se s Karpenou touže cestou, kterou byli přišli, a ukryl se za vysokou skalou. Tam rozžal Zirone malou svítlnu, oddělil obě slupky a našel uvnitř lístek, na němž napsána byla tato zpráva:

„On doufá, že v pěti nebo šesti dnech přibude do Nikolosi. Nedůvěřujte hlavně jakémusi doktoru Antekirttovi!“

Sarkany dověděl se v Dubrovniku, že tajemná osoba, kteráž budila v městě tom tak velice zvědavost obyvatelstva, dvakráte neb třikráte učinila návštěvu v domě paní Bathoryové. Tím ovšem dobrodruh, který již ze zvyku vůči každému choval nedůvěru, nemálo byl znepokojen. Protož také soudruhu svému Zironovi zaslal zmíněnou zprávu prostřednictvím Namiry, neboť nezdálo se mu vhodným, použití v případě tomto pošty.

Zirone schoval lístek do kapsy a shasl pak svoji svítilnu.

Obrátiv se potom ke Karpenovi, tázal se ho:

„Slyšel jsi někdy již mluviti o doktoru Antekirttovi?“

„Nikoli,“ odvětil Španěl, „avšak snad zná jej malý Pescador. Chytrý hoch ten ví o všem!“

„Uvidíme,“ odvětil Zirone. „Rci, Karpeno, nebojíš se přece v noci cestovati?“

„Bojím se méně v noci nežli ve dne, Zirone,“ odtušil Španěl.

„Ano, pravdu díš . . . Ve dne setkává se člověk všude s četníky, kteří nejsou pranic šetrnými. Nežli uplynou tři hodiny, musíme býti v Santa Grottě!“

Oba překročili na to trať železniční a dali se stezkou, Zironovi dobře známou, kteráž se táhne podél svahů Etny.

Před osmnácti lety utvořila se na Sicilii, zvláště v hlavním městě Palermu, společnost zločinců, jež celý ostrov naplňovala postrachem. Spolek ten organisován byl na způsob loží zednářských a měl několik tisíc členů. Účelem společnosti té, zvané „Maffia“, bylo prováděti krádeže a podvody všemi možnými prostředky. Velký počet kupcův a průmyslníků platil jí ročně poplatek, aby živnosti a obchody jich nebyly rušeny.

V době té — a sice před spiknutím terstským — byli Sarkany a Zirone vynikajícími členy společnosti té a náleželi těž k nejčinnějším z nich.

Avšak čím více jevil se pokrok ve všech směrech, čím více správa měst, byť i nikoli okresů venkovských, se zlepšovala, tím účinněji mařena byla činnost onoho bratrstva. Poplatky a příjmy jeho se zmenšovaly. Valná část členů odloučila se od spolku toho a hledala potom v loupežích podnik výnosnější.

Zatím změnila se těž vládní soustava v Itálii následkem skutečného sjednocení národa pod jediným panovníkem.

Sicilie musila právě tak jako ostatní země podrobiti se společnému osudu, musila uznati nové zákony a zvláště podrobiti se jhu konskripce. Nový tento pořádek věcí učinil však z mnohých Sicilanů buřiče, kteří novým zákonům podrobiti se nechtěli a slou-

žiti se vzpírali. Mezi nimi bylo mnoho lidí, kteříž nedbali výčitek svého svědomí, a čtyry jich plenily celé kraje.

Zirone stál v čele jedné takové čety, a když podíl, kterýž Sarkany za udavačství své ze statků hraběte Matyáše Sandorfa byl obdržel, byl stráven, oddali se oba opět životu zločinnému, čekajíce, že některým zdařeným podnikem domohou se opět jmění.

Příležitost k tomu se naskytla: byl to zamýšlený sňatek Sarkanya s dcerou Silasa Toronthala. Jest však známo již, jak neúspěšny až dosud byly veškeré kroky, které Sarkany ve věci té podnikl.

Sicilie jest země lupičství neobyčejně příznivá, a sice až po dnešní den. Co vše skýtá ostrov tento, zvaný kdysi Trinacria, ve svém obvodu, čítajícím sedm set dvacet kilometrů: mezi třemi rohy trojúhelníka, jehož tvar má totiž mezi mysem Faro na severovýchodu, mysem Marsalou na západu a mysem Pessarem na jihovýchodu? Nalézáme tu pohoří pelorské a nebrodské, samostatnou skupinu sopečných hor, Etnu, řeky a potoky, mezi nimi Giarellu, Cantaru a Platoniu, bystřiny, údolí, roviny, města, kteráž mezi sebou jen bídě komunikacími prostředky jsou spojena, vesnice, k nimž jest přístup nejvýše nesnadný, osady, kteréž vystavěny jsou na strmých horách, kláštery na skaliskách a svazích hor, konečně množství skrýší a jeskyní, do nichž lze snadno pro případ pronásledování se uchýliti, a nespočetné zálivy a zátoky, kteréž skýtají tisícírou příležitost k útěku po moři.

Slovem, nevelké toto území sicilské jest jaksi obrazem celé naší země, neboť shledáváme zde vše, co na zeměkouli jest viděti: hory, sopky, údolí, roviny, řeky, potoky, jezera, víry, města, vesnice, rejdy, přístavy, zálivy, předhoří, mysy, útesy a skalnaté břehy.

A vše to jest majetkem as dvou millionů obyvatelů, kteříž bydlí na prostore šestadvaceti tisíc čtverečních kilometrů.

Která země mohla by býti pro rejdy čet lupičských místem příhodnějším?

Ačkoli nyní čet těchto ubývá, neboť se zdá, že se sicilští i kalabrésští bandité již přežili, — ač dány jsou v klatbu — aspoň moderní literaturou — ačkoliv konečně počíná se stále více uznávati, že z práce kyne větší požehnání nežli z krádeže a loupeže, — přece jest radno, aby cestovatel, jenž toulá se po této zemi, opatrně si počínal.

V posledních letech podnikli sicilští četníci, kteří stále jsou na strážích a lupičům pořád v patách, několik šťastných výprav proti banditům ve východních krajích. Několik lupičských čet bylo jimi napadeno a decimováno.

Také četu Zironovu, jež neměla více než třicet mužů, stihl stejný osud. Odtud vznikl záměr, aby dodáno jí bylo něco cizí, zvláště maltezské krve. Zirone věděl, že v peleších v Manderraggiu, v kterých dříve také dlíval, naléztí lze na sta banditů nezaměstnaných. Protož poslán byl Karpena do La Valetty a přivedl-li odtamtud toliko tucet lidí, byli to za to mužové pečlivě vyvolení.

Nedivme se tomu, že Španěl byl Zironovi tak velice oddán! Život banditů velice se mu zalíbil, poněvadž však byl zbabělcem, hleděl při výpravách, při nichž každé chvíle ozvati se mohl třaskot pušek, zůstatí pokud možno v bezpečném ústraní. Proto spokojil se tím, že vymýšlel plány k výpravám a řídil „domácnost“ lupičů v jejich skrýši santagrottské, hrozné to jeskyni lupičské, jež skryta jest v dolní části sopky, ano téměř na jejím úpatí.

Ačkoliv Sarkany a Zirone věděli z minulosti Karpenovy vše, co se Ondřeje Ferrata týkalo, nevěděl Španěl naproti tomu nic o událostech terstských. Měl za to, že zapředl styky s pravými bandity, kteří již po mnoho let v horách sicilských řemeslo své prováděli.

Zironovi a Karpenovi na cestě jejich od skal Polyfémových až ku Nikolosi, osm italských mil dlouhé, nepřišlo se žádné nemilé dobrodružství: to jest nesetkali se tu se žádným četníkem. Kráčeli obtížnou, málo schůdnou stezkou mezi lesíky olivovými a citronovými, a prodírali se mezi duby korkovými a indickými fíky. Častěji přestoupili řečiště vysušených bystrin, kteráž podobají se z dálky šterkovaným silnicím, na nichž kamení válci dosud do půdy vtlačeno nebylo.

Na to prošli Sicilan i Španěl vesnicemi San Giovanni a Tramestieri, kteréž leží již ve značné výši nad hladinou moře středozemního. As o půl jedenácté přibyli ku Nikolosi. Jest to městečko, ležící ve středu nesmírné kotliny, kterouž ohraničují na severu a západu sopečné kužele: Monpilieri, Monti Rossi a Serra Pizzuta.

Městečko toto má klášter, jenž stojí pod ochranou sv. Mikuláše Arenského, a dva hostince, což zvláště důležitost jeho naznačuje.

V těchto dvou hostincích však Zirone a Karpena neměli co činiti. Skrýše santagrottská očekávala je v dálce ještě asi jedné hodiny, jsouc skryta v jedné z nejtemnějších a neodlehlejších rozsedlin mohutné Etny. Došli k ní dříve ještě, než půlnoc odbila na věžích nikoloských.

V Santa Grottě dosud bylo živo. Večeřelo se zde za stálého křiku a hádky. Bandité, Karpenou nově najatí, dleli v této skrýši. Nejstarší z nich, stařec zvaný Benito, byl zatím jich náčelníkem.

Ostatní bandité, jistý to počet horalů a sběhů, dleli v době té as dvacet mil odtud na západě, konajíce obhlídku na protějším svahu Etny, měli však co nejdříve s novou četou se spojit.

V Santa Grottě bylo tudíž nyní jen dvanáct Maltezanů, které Španěl najal. Ve společnosti té Pescador — aneb Pointe Pescade, jak se dříve zval — účastnil se živě hádek a křiku. Při tom však bedlivě poslouchal a vše pozoroval, aby mu neuniklo nic, co mohlo by mu býti užitečno. Povšiml si proto dobře i slov, kteréž Benito k banditům krátce před příchodem Karpenovým a Zironovým promluvil, aby křik jich poněkud ztišil:

„Mlčte přece u ďábla, Maltezané, jinak uslyší vás až v Cassone, kam pan komisař, bedlivý správce tohoto okresu, poslal četou karabiníků!“

Žertovná to výhrůžka, neboť Cassone leží dosti daleko od Santa Grotty. Avšak bandité, neznajíce dobře těchto míst, domnívali se skutečně, že by křik jich mohl proniknouti až k uším karabiníků, kteříž konají službu četnickou v této zemi. Ztišili proto své hlasy a všiml si za to tím více lahví vína, kteréž Benito jim naléval. Když Zirone do skryše vstoupil, byli všichni již více méně opilí.

„Pěkní hoši!“ zvolal Zirone. „Karpena učinil šťastnou volbu, a vidím, že hostitel váš také se činil.“

„Statní chlapíci tito umírali žízni,“ omlouval se Benito.

„A poněvadž smrt taková jest ze všech nejhorší,“ usmál se Zirone, „chtěl jsi je před ní zachrániti! Dobře! Nechť nyní spí! Zítřka se s nimi seznámím!“

„Proč čekati do zítřka, když státi se tak může dnes!“ zvolal jeden z banditů nově najatých.

„Poněvadž jste příliš opilí, než abyste mohli mi rozuměti a poslechnouti!“ odvětil Zirone.

„Opilí! . . . Opilí! . . . proto snad, že vyprázdnil jsem několik lahví vašeho vína? Prosím, my v krčmách lavalettských byli jsme zvyklí lepším nápojům.“

„Kdo jest to?“ tázal se Zirone.

„Malý Pescador!“ odpověděl mu Karpena.

„A kdo jest tento muž?“ tázal se nyní Pescador, ukazuje prstem na Sicilana.

„Zirone!“ odvětil Španěl.

Zirone pozorně prohlížel banditu, kteréhož Karpena tak velice vychválil a jenž se mu tak nenuceně představil. Shledal v něm

nepochybně chlapíka důvtipného a smělého, neboť pokynul vlídně hlavou. Na to pravil Pescadorovi:

„Pil jsi tedy jako ostatní?“

„Více než ostatní!“

„A zůstal jsi při rozumu?“

„V takové trošce se můj rozum neutopí!“

„Slyš, malý,“ pokračoval Zirone. „Karpena děl mi, že mohl bys mi podati zprávu, které mám zapotřebí.“

„Zadarmo?“

„Chytej!“

A Zirone hodil Pescadorovi půl piastru, ježž tento rychlým pohybem skryl ve svém kabátci, tak jako kejklíř činívá s penízem.

„Podivuhodná obratnost!“ pravil Zirone.

„Velmi podivuhodná!“ dodal sebevědomě Pescador. „Oč se však jedná?“

„Znáš dobře Maltu?“

„Maltu, Itálii, Dalmacii, Přímoří a moře Jaderské vůbec znám velmi dobře!“ odvětil Pescador.

„Cestoval jsi?“

„Velmi mnoho, avšak vždy na své útraty!“

„Přál bych ti, abys vždy tak cestoval, neboť jinak platí vláda sama útraty!“

„Ty zaplatil bych draze!“ prohodil Pescador.

„Tak jest!“ odvětil Zirone, jsa okouzlen novým tímto druhem, s nímž bylo možno aspoň si pohovořiti.

„Nuže — co dále?“ tázal se důvtipný Pescador po této odchylce od vlastního předmětu rozmluvy.

„Ach, ano,“ děl Zirone, „chtěl jsem se tě vlastně tázati, zda jsi na svých cestách neslyšel někdy mluviti o jakémsi doktoru Antekirttovi?“

Přes všechnu chytrost svoji nebyl Pointe Pescade na otázku tuto přichystán, dovedl se však příliš dobře ovládati, než aby dal znáti, jak jest překvapen.

Jak mohl Zirone, jenž nedlel v Dubrovníku, když „Savarena“ tam kotvila, a jenž nebyl přítomen ani v La Valettě za pobytu doktorova tamže, dověděti se o doktorovi Antekirttovi? Jak mohl znáti jméno jeho?

Pointe Pescade při bystrozrakosti své pochopil ihned, že teprve prvá odpověď, již musil neprodleně dáti, může mu dále pomoci a protož bez váhání odvětil:

„Doktor Antekirtt? . . . Ah ano! . . . O tom mluví se po celém pobřeží moře Středozevního! . . .“

„Viděl jsi jej již někdy?“

„Nikdy!“

„Víš aspoň, kým vlastně doktor Antekirtt jest?“

„Ubohým chudákem, jenž nemá více nežli asi sto millionů, jak se totiž o něm vypráví, a jenž cestuje, aniž by zastrčil aspoň jeden million do každé kapsy cestovního obleku — a tento oblek má šest kapes! Jest to nešťastník, jenž z rozmaru stal se lékařem a nyní buď na své yachtě neb na svém škuneru vozí léky pro všech dvacet tisíc nemocí, jimiž lidské plémě jest stíženo!“

Šašek z dřívějška ozval se opět v Pointu Pescadovi, a dobrý rozmar jeho okouznil právě tak Zirona jako Karpenu, jenž pravil:

„Výborná to síla, není-liž pravda?“

Pescador umkl, když byl si rozžehl cigaretu, při čemž dým její dral se mu dle jeho přání, jak se zdálo, nosem, očima, ano i ušima.

„Pravil jsi, že doktor Antekirtt jest velice bohat?“ tázal se po malé chvíli opět Zirone.

„Bohat tak, že mohl by koupiti Sicilii a zaměnit ji v sad anglický!“ odvětil Pescador.

Tu namanula se mu myšlenka, že právě nyní jest vhodná chvíle, aby Zirona přivedl tam, kde jej chtěl míti, měly-li se plány jeho zdařiti.

„Slyšte, kapitáne Zirone,“ pravil, „neviděl-li jsem doktora Antekirtta samého, viděl jsem aspoň jednu z jeho yacht. Praví se ostatně, že pro své výlety po moři má celé veliké loďstvo!“

„Jednu z jeho yacht?“

„Ano, jeho „Ferrata“! Znamenitá, krásná loď! Přál bych si, abych mohl s yachtou takou křižovati v zálivu neapolském, jsa provázen při tom jednou nebo dvěma princeznami rodu královského!“

„Kde viděl jsi yachtu tu?“

„Na Maltě!“ odvětil Pescador.

„A kdy?“

„Předevčírem, v La Valettě! Když jsme se chystali s vůdcem svým Karpenou odplouti, kotvila ještě v přístavu. Pravilo se však, že odpluje za čtyřadvacet hodin po nás!“

„Kam?“

„Do Sicilie a sice do Katanie.“

„Do Katanie?“ odvětil Zirone.

Tato shoda mezi odjezdem doktora Antekirtta z Malty a mezi výstrahou, kterou obdržel, vzbudila u soudruha Sarkanyova jisté podezření.

Pointe Pescade pochopil, že se Zirone zabývá v duchu tajnou jakousi myšlenkou. Kterou však? Nemoha to uhodnouti, odhodlal se tajemství to ze Zirona obratně vylákati.

Protož, když Zirone po chvíli opět pravil:

„Co hodlá as doktor Antekirtt činiti v Sicilii a zvláště v Katanii?“
odvětil Pointe Pescade:

„Co by chtěl jiného? Nejspíše jen prohlédnouti si město a vystoupiti na Etnu? Cestuje jako boháč světem, aby si jej prohlédl!“

„Pescadore,“ pravil Zirone, v němž chvílemi vznikala jakási nedůvěra, „zdá se mi, že o doktoru Antekirttovi víš mnohem více!“

„Nic více, než co jsem pravil, to však stačí, abych věděl, co činiti, kdybych se s ním zde setkal!“ odvětil klidně Pointe Pescade.

„Co pravíš?“

„Pravím jen, kdyby doktor Antekirtt zavítal sem k nám mezi skaliska a rokle, což jest velice možno, že musil by nám vyplatiti slušný obnos jako výkupné!“

„Myslíš?“ odvětil prostě Zirone.

„Stálo-li by jej to million nebo dva, vyvázl by přece ještě velmi lacině!“

„Soudíš tak?“

„A proto i v případě tom musil bych nazvati Zirona a soudruhy jeho přece ještě jen hlupáky!“

„Výborně!“ smál se Zirone. „Díky za tuto poklonu. A nyní můžeš jíti spat!“

„Těším se již na spánek,“ odvětil Pescador, „neboť vím, o čem budu snít!“

„O čem?“

„O millionech doktora Antekirtta! Budou to v pravdě zlaté sny!“

Pescador odhodil cigaretu a odebral se pak ke svým soudruhům, spící v pozadí skrýše, kdežto Karpena vyhledal lože své, jež poněkud stranou dále i pohodlněji pro něj bylo zařízeno.

Pointe Pescade však místo, co by spal, přemítal v duchu o všem co slyšel: uvažoval a srovnával.

Prospěl jednáním svým od okamžiku toho, kdy Zirone počal s ním k velikému úžasu jeho mluvit o doktoru Antekirttovi, zájmům, jež mu byly svěřeny? Plnil svědomitě úkol, který si byl vytkl? Suďme o tom z následujícího:

Doktor Antekirtt přibyl proto do Sicilie, poněvadž doufal tam nalézt Sarkanya i Silasa Toronthala, dleli-li totiž oba pospolu, což bylo možno, poněvadž oba společně Dubrovnik opustili. Kdyby však Sarkanya tam nezastihl, chtěl stíhati aspoň druha jeho, totiž Zirona, zmocniti se ho a hrozbami i sliby přiměti jej k tomu, aby udal místo, kde Sarkanya a Silas Toronthal prodlévají.

Takým byl záměr jeho. Způsob, jakým jej hodlal provést, budiž v následujícím vylíčen.

Doktor Antekirtt cestoval v mladých letech svých častěji po Sicilii a zvláště v okolí Etny. Znal různé cesty, po nichž turisté na sopky vystupují a z nichž cesta, jež nejčastěji bývá sledována, vede pod domem, jenž vystavěn jest na svahu nejvyššího kužele sopky a „domem Angličanů“ („Casa Inglese“) se zove.

Právě nyní potulovala se četa Zironova, pro niž Karpena nové mužstvo na Maltě najímal, na svazích Etny. Bylo nepochybně, že příjezd tak proslulé osoby, jakou byl doktor Antekirtt, vzbudí jako jinde i v Katanii velký rozruch.

Poněvadž pak doktor Antekirtt hlásati dal všude co možno nápadně svůj úmysl, totiž že na Etnu vystoupiti hodlá, mohlo se bezpečně souditi, že Zirone o tom se doví, zvláště když i Pointe Pescade ve směru tom se přičiní.

Viděli jsme již, že z počátku přál záměrům těm zdar větší než jak se mohlo očekávati, neboť byl to Zirone sám, jenž počal se Pescadora po tajemné osobě doktorově dotazovati.

Pasť, do níž měl Zirone býti vlákán, byla nalíčena následovně (i mohlo se s jistotou očekávati, že se Zirone v ní ocitne):

Z rána přede dnem, v který doktor Antekirtt chtěl vystoupiti na Etnu, mělo se odebrati dvanáct dobře ozbrojených lidí z mužstva „Ferrata“ potají do „domu Angličanů“. Příštího dne hodlal pak doktor, provázen jsa Ludvíkem, Petrem Bathorym a průvodčím, opustiti Katanii a ubírat se obyčejnou cestou, na Etnu vedoucí, a sice tak, aby „domu Angličanů“ o osmé hodině u večer dostihl, by tam noc strávit mohl.

Činí tak veškerí turisté, kteří chtějí viděti východ slunce nad horami kalaberskými.

Nebylo pochyby, že Zirone, jsa k tomu Pointem Pescadem pobízen, pokusí se zmocniti se doktora Antekirtta, poněvadž bude se domnívati, že v „domě Angličanů“ nalezne pouze jej a dva nebo tři jeho průvodce. Sotva však by náčelník lupičů učinil útok na dům tento, bude patřičně přivítán ozbrojenými námořníky „Ferrata“,

a každá obrana neb odpor z jeho strany budou marnými. Takým byl plán doktorův.

Pointe Pescade, jenž plán ten znal, dovedl využitkovati obratně okolností i podněcoval v Zironovi stále přání, zmocniti se doktora Antekirtta. Zirone považoval doktora za bohatou kořist, kterou nelze nechati ujíti, poněvadž jen zřídka kdy se naskytne.

Protože bídník ten mimo to podle instrukcí Sarkanyových tajemné osobě doktorově měl nedůvěřovati, bylo nejlépe zmocniti se jí, i kdyby výkupné nebylo možno obdržeti.

Zirone odhodlal se tudíž k tomu, chtěje pak po provedení záměru svého dalších rozkazů od Sarkanya vyčkati. Aby mohl cíle svého bezpečněji dosíci, chtěl přepadnouti doktora Antekirtta, poněvadž rozptýlenou četou svoji nemohl na rychlo spojití, pomocí nově najatých Maltezanů. Okolnost tato neznepokojovala ostatně Pointa Pescada, poněvadž důvěřoval, že námořníci z „Ferrata“ tucet oněch ničemů hravě přemohou.

Zirone neponechával ostatně nic náhodě.

Poněvadž dle výpovědi Pescadových parní yachta hned druhého dne po příchodu Maltezanů měla do Katanie připlouti, opustil hned z jitra skrýši santagrottskou a sestoupil do Katanie. Nebyl v místě tom znám a nevydával se tím tudíž v žádné nebezpečí.

Yachta však již po několik hodin kotvila před Katanií. Zaujalaf místo nikoliv na blízku nábřeží, jež stále loďmi jest obklopeno, nýbrž před vchodem do hlavního přístavu, kdež hráz černých balvanů, které výbuchem v r. 1669 až do moře byly vrženy, tvoří jakýsi menší, přední přístav.

Již časně z rána Kap Matifu a jedenáct mužů z posádky „Ferrata“ pod velením Ludvíkovým vystoupili na břeh katanijský, načež, odloučivše se od sebe, vystupovali jednotlivě k „domu Angličanů“.

Zirone nevěděl o tom, neboť, jak řečeno, přibyl o několik hodin později do Katanie. Nemohl viděti též, ani co dělo se na palubě „Ferrata“, poněvadž yachta tato kotvila v značné vzdálenosti od země.

O šesté hodině večer dopravila štíhlá lodice z yachty dvě osoby na břeh. Byl to doktor Antekirtt s Petrem Bathorym. Oba ubírali se ulicí sloricorskou a dále třídou, podle sopky nazvanou, k sadům veřejným, snad nejkrásnějším v Evropě, kdež zrak vábí skupiny krásných květin, rozkošné terasy, velikými stromy zastíněné, zurčivé potůčky a vodotrysky a zvláště mohutná sopka, jež v pozadí se zdvíhá a jejíž vrchol obklopen jest parami.

Zirone kráčel za oběma muži, nepochybuje o tom, že jeden z nich jest pověstným doktorem Antekirttem. Ve množství lidu, kteréž naslouchalo hudbě v sadech, podařilo se mu k oběma cizincům dostatečně se přiblížiti.

Doktor Antekirtt a Petr Bathory zpozorovali však též podezřelého muže, jenž nápadným způsobem je sledoval.

Byl-li to Zirone, naskytovala se tu vhodná příležitost, vlákati jej ještě bezpečněji v past, kteráž mu byla nalíčena.

Protož as o jedenácté hodině večer, když oba opouštěli sady, aby vrátili se na palubu yachty, pravil doktor hlasitě Petrovi:

„Jest tedy ujednáno! Zítřa opustíme Katanii a noc strávíme v „domě Angličanů“.“

Slídič slyšel, co chtěl věděti, a okamžik na to zmizel.

VII.

Pod sopečným jícnem.

Druhého dne o jedné hodině odpoledne chystali se doktor Antekirtt a Petr Bathory opustiti palubu „Ferrata“.

Lodice očekávala je, aby je dopravila na břeh, avšak dříve, nežli doktor Antekirtt do ní vstoupil, rozkázal kapitánu Köstrikovi, aby bděl, až loď „Elektrika“ č. 2., jež každým okamžikem byla očekávána, připluje, a by odeslal ji ke skaliskům Polyfémovým. Kdyby se záměr doktorův podařil, kdyby totiž Sarkany aneb aspoň Zirone a Karpena byli jím zajati, měla je rychlolod dopraviti na Antekirttu, kdež doktor mohl o osudu zrádců dle libosti své rozhodnouti.

Lodice odrazila od parníku. V několika minutách stál již doktor Antekirtt s Petrem Bathorym na nábrežních schůdkách.

Oba oděni byli jako turisté, kteří vědí, že budou musiti snášeti teplotu, jež z třiceti stupňů nad nulou — takou jest totiž u moře — klesá na sedm neb osm stupňů pod nulou. Vůdce, jehož opatřila sekce alpinského klubu, očekával je s koni, kteří měli býti v Nicolosi zaměnění za mezky, výtečná i trvalá to zvířata s jistým, bezpečným krokem.

Výletníci projeli záhy městem Katanií, jehož šířka v poměru k délce jest dosti malou. Doktor nepozoroval, že jsou sledováni.

Za nedlouho vystupovala již společnost domnělých turistů po nejnižších svazích mohutné skupiny sopečné, kterouž Sicilané zovou Mongibello, a jejíž průměr obnáší pětadvacet mil.

Cesta byla ovšem velmi příkrá a klikatá. Musí činiti časté zatáčky, aby se vyhnula proudům lávy, basaltovým skalám, jejichž neobyčejná tvrdost jest dílem milionů let, a vysušeným řečištěm, jež se z jara mění v divoké bystřiny.

V těchto divoce romantických místech bují však dosud rozkošné stromoví, olivy, oranže i chléb svatojanský, ano shledati lze zde i silné kmeny révy, jejíž výhony vinou se kol blízkých stromů. Území to jest prvním ze tří pásem, jimiž musí turista projíti, chce-li dostoupiti vrcholu hory Etny, kterouž geologové jisté doby, kdy ještě ani nebylo vědy geologické, zvali „hřebíkem země a sloupem nebes“.

Po dvou hodinách mohli doktor Antekirtt s Petrem při krátkém odpočinku, jehož bylo zvířatům více potřebí nežli jezdcům, shlédnouti pod nohama svými celé město Katanii, krásnou to soupeřku Palerma, jež má pětasedmdesát tisíc obyvatelů. Viděli rovnoběžné ulice, kteréž na nábreží končí, zvonice a věže sta kostelů, četné, malebné kláštery, domy stavěné v půvabném slohu šestnáctého století — a celou tuto směsici obepjatou nejbohatším pasem zeleně, jaký kdy město některé kol boků si ovinulo.

Dále vpředu shlédli cestovatelé přístav, jemuž Etna sama postarala se o ochrannou hráz, když jej byla za hrozného výbuchu v roce 1669 částečně zasypala. Výbuch tento zničil čtrnáct vesnic a městeček, vyžádal si osmnáct tisíc životů lidských a vychrlil v kraj tento přes miliardu kostkových metrů lávy.

V devatenáctém století jest Etna méně činnou. Máť ostatně již právo na odpočinek. Za doby křesťanské známo jest přes třicet výbuchů. Jestliže Sicilie dosud při nich nepodlehla, dlužno to přičísti pevným, solidním základům jejím. Připomenouti sluší dále, že sopka neutvořila si ni jediný stálý jícen. Mění je dle své libosti.

Hora rozštěpila se na místě, kdež vylévá se z ní jeden z proudů ohnivých, jimiž vytéká láva, mezi boky její nashromážděná. Tím vzniká řada menších vulkánů, pahrbkův a jícnů sopečných, mezi nimiž uvádíme Monte-Rossi, dvojitý to pahrbek, jenž při výbuchu v roce 1669 z lávy, popela a balvanů vyvržených se utvořil, dále jícný Frumento, Stornello a Quisinco, nevzpomínaje ani jícnů, utvořených v letech 1809, 1811, 1819, 1838, 1852, 1865 a 1879, jichž nálevkovité otvory na hlavním kuželi připomínají nám buňky, jež v úlu včelním vídáváme.

Když byli cestovatelé naši projeli městečkem Belvederem, dal se vůdce kratší, vedlejší cestou, by dosáhl silnice, vedoucí do Tramateri, pak oné do Nicolosi. Zde nalézali se dosud v prvním, plodném pásmu Etny, kterýž se táhne skorem až ku městu, posledně zmíněnému, tudíž do výše dvou tisíc a sto dvacetí stop.

Byly as čtyři hodiny, když se objevilo Nicolosi, aniž cestovatelům po celé cestě z Katanie, patnáct kilometrů dlouhé, nějaké dobrodružství se přihodilo. Musili urazit ještě dvacet kilometrů, aby „domu Angličanů“ dostoupili.

„Jak dlouho hodlá Vaše Milost zde prodlíti?“ tázal se vůdce.

„Pokud možno dobu nejkratší, tak abychom do deváté hodiny k cíli svému došli!“ odvětil doktor Antekirtt.

„Nuže, čtyřicet minut?“

„Budiž!“

Čas ten stačil úplně, aby mohli pojísti v jednom ze dvou hostinců městských, které kuchařskému umění Sicilianův činí větší čest než hostince v některém jiném větším městě sicilském. Budiž to řečeno ke cti obyvatelstva nicoloského, jež se páčí na tři tisíce duší, čítaje v to i žebráky, kteří tu v hojném počtu žijí. Dostati lze v hostincích oněch maso kůzlečí, ovoce, hrozny, oranže a víno San Placidské, jež se těží v okolí Katanie. V Itálii jsou četná větší města, kdež hostinský nemohl by nabídnouti hostům ani tolik, co hostinští v Nicolosi a ocitl by se v nesnázích, kdyby to na něm bylo žádáno.

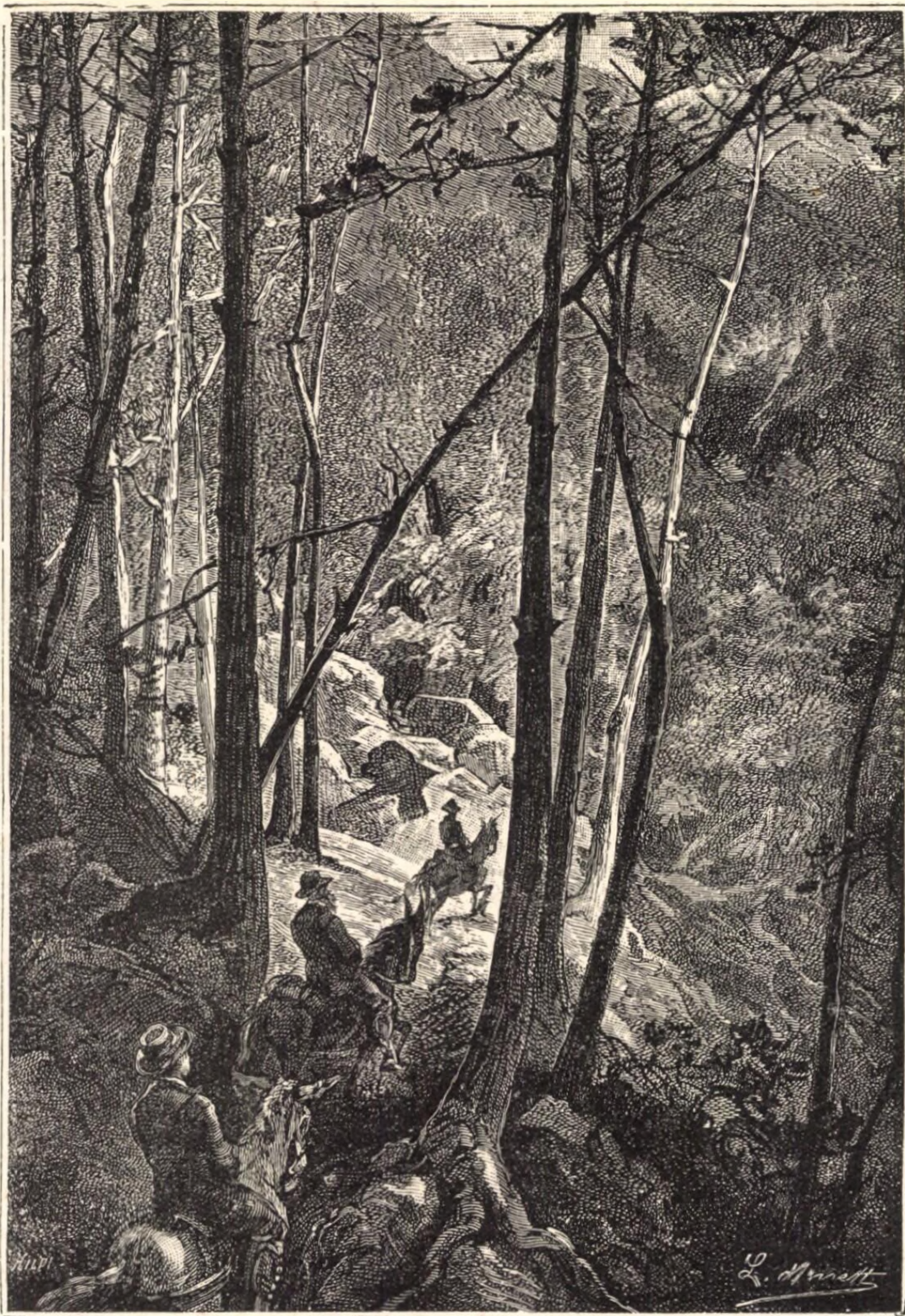
Před pátou hodinou vsedli doktor Antekirtt, Petr Bathory a jejich vůdce na mezky, a zvířata tato vystupovala pak s břemenem svým dále nahoru, druhým pásmem, lesním. — Stromy nejeví se zde však zraku v počtu tak četném, jak by se dle názvu pásma zdálo, neboť i zde, jako všude, kácejí se stromy a ničí se nemilosrdně staré krásné lesy, kteréž záhy budou jen bájnou vzpomínkou.

Přes to rostou dosud tu a tam, ve skupinách aneb o samotě, podél proudů lávy a na krajích propasti duby, buky a fíky s listy téměř černými, dále nahoře pak jedle, smrky a břízy. Ano i z popela, smísí-li se tento částečně s prstí, vyrůstají křoviska, pod nimiž zelená se hustý trávník.

O osmé hodině večer nalézali se doktor Antekirtt a Petr Bathory již ve výši tří tisíc metrů, jež tvoří skorem již hranici věčného sněhu. Na svazích Etny jest tolik sněhu že stačil by pro celou Sicilii a Itálii.

Cestovatelé naši ocitli se nyní v pásmu černé lávy a popela, jež se táhne zevně podél boků ohromné prohlubiny, obrovského to

V těchto romantických místech bují rozkošné stromoví . . .
(Str. 311.)

eliptického cirku Valle del Bove. Jednalo se nyní o to, minouti některá vysoká skaliska, vztyčující se do výše tisíce až tři tisíc metrů, kteráž se skládají z vrstev trachytův a čedičů, proti nimž živly marně bojují.

Naproti třem našim turistům zdvíhal se tu vlastní mohutný kužel sopky, na němž některé rostliny tvořily tu a tam skupiny zeleně. Tato střední skupina pahrbků a jícnu sopečných končí nejvyšším vrcholem svým ve výši tři tisíc tři set šestnácti metrů nad hladinou mořskou.

Země trásla se výletníkům zde již pod nohama. Chvění, způsobené vulkanickou činností, jež uvnitř Etny neustává, šířilo se na povrchu i pod pokrývkou sněhovou. Sirné páry, kteréž vítr od otvoru jícnu před sebou pudí, nakupují se často až na úpatí kužele, a roj jisker a žhavých drobounkých trusek padá na bělostný, sněžný koberec, kdež za sykotu uhasíná.

Vzduch byl již citelně chladným — teploměr zde ukazoval několik stupňů pod bodem mrazu — a jevily se již i obtíže při dýchání, jež vznikají následkem zředěného vzduchu. Cestovatelé naši musili se zahaliti úžeji ve své pláště. Ostrý vítr, jenž nahoře vál, unášel s sebou vločky sněhové, jež ve vzduchu vířily.

S výše této, pod hlavním jícnem, z něhož vyšlehovaly chvílemi jazyky plamenné, viděti bylo jiné menší a vedlejší jícny, úzké to otvory sirné nebo temné, nedohledné jámy, v jichž nitru podzemní oheň plápolá. Slyšeti bylo temný, stálý hluk, jenž mnohdy vzrůstal v děsivý rachot, tak jako by sopka byla ohromným kotlem, v němž pára při napětí přílišném záklopky s lomozem nadzdvihuje.

Výbuchu však nebylo se třeba obávati, a hněv živlů podzemních jevil se jen rachotem v nejvyšším jícnu a výpary v sopečných otvorech, kteréž zejí na hlavním kuželi.

Bylo devět hodin večer. Na nebi stkvělo se tisíce hvězd, kteréž následkem zředěného vzduchu v této výši zdály se ještě třpytnějšími a zářivějšími. Vycházející měsíc nořil se na západě z hladiny moře aeolského. Na jiné hoře, jež v nitru svém nebyla by skrývala činnost sopečnou, byl by klid nádherné noci této býval velebným.

„Musíme se ocitnouti přece již brzy u cíle?“ tázal se doktor Antekirtt.

„Tamo jest již „dům Angličanů“!“ odvětil vůdce.

Ukázal při tom na stěnu domu, v níž mimo dvěře otvírají se dvě okna a jež ve vzdálenosti as padesáti kroků na levo zrakům cestovatelů se objevila. Poloha domu toho chrání jej před sněhem. Leží čtyři sta osmadvacet metrů pod okrajem hlavního jícnu a vy-

stavěn byl v roku 1811 od anglických důstojníků na rovné ploše lávou utvořené a „Piano del Lago“ zvané.

Dům tento udržován byl po dlouhou dobu v dobrém stavu nákladem pana Gemellara, bratra proslulého geologa téhož jména; v nové době upraven byl pak opětně péčí alpinského klubu.

Nedaleko odtud jeví se zrakům cestovatelů jakési zříceniny, původu římského, jimž lidem dán název „Věž mudrcova“. Odtamtud vrhl se, jak pověst praví, Empedokles do jícnu sopky.

V pravdě bylo by třeba k tomu nesmírně mnoho filosofie, aby někdo mohl snést osm dní samotu v těchto místech a pochopíme proto čin proslulého filosofa Agrigentského.

Doktor Antekirtt, Petr Bathory a jejich vůdce obrátili se přímo ku „domu Angličanů“. Zakleпали na dvěře, jež se ihned otevřely.

Okamžik na to ocitli se mezi svými lidmi.

„Dům Angličanů“ má jen tři jizby, jež opatřeny jsou stoly, stolicemi a kuchyňským náradím; zařízení to stačí však turistům, kteří až do této výše projítí musí za stálého stoupání vzdálenost dvou tisíc osmi set a pětadesáti metrů. Jsou proto spokojeni, mohou-li v domě tomto aspoň odpočinouti a pokrm si upravit.

Až do této doby, totiž do příchodu doktorova, nechtěl Ludvík Ferrato rozdělati ohně, ač zima byla velmi citelná, obávaje se, že by se tím lupičům prozradila přítomnost malé čety v domě. Nyní nebylo však již potřebí této opatrnosti, neboť Zirono věděl už, že doktor Antekirtt hodlá strávití noc v „domě Angličanů“. Naloženo tudíž na ohniště několik kusů dříví, jež přineseny byly z dřevárny. Několik okamžiků na to rozšířil praskající oheň dosti tepla i světla, kteréhož dosud se nedostávalo.

Doktor Antekirtt odvedl Ludvíka stranou a tázal se ho, zdaž se od příchodu jeho mužstva neudála žádná zvláštní příhoda.

„Žádná!“ odpověděl Ludvík. „Obávám se toliko, že příchod náš nebyl tak tajným, jak jsme si přáli!“

„A proč?“

„Poněvadž od Nicolosi, neklamu-li se, sledování jsme byli nějakým mužem, jenž však zmizel, když dostihli jsme úpatí hlavního kužele.“

„To by bylo, Ludvíku, ovšem velmi mrzuté! Zironovi, když by zvěděl, kolik nás zde jest, mohla by zajít chuť. by nás přepadl! Od soumraku nepotuloval se však nikdo v okolí domu?“

„Nikdo, pane doktore.“ odvětil Ludvík. „Já z opatrnosti prohledal jsem zříceniny „věže mudrcovy“; nebylo tam naprosto nikoho!“

„Vyčkávejme tedy zatím, nechť však jeden z mužů stojí stále na stráži u dveří! Jest viděti dosti daleko, poněvadž jest noc jasná, a záleží na tom, abychom nebyli překvapeni.“

Rozkaz doktorův byl ihned vykonán, a když doktor usedl na lavici u ohniště, ulehla družina jeho kolem něho na slamníky, by na chvíli odpočinula před dílem, jež snad jí nastávalo.

Kap Matifu přistoupil však k doktorovi. Hleděl naň, aniž se promluvit odvážil. Bylo však možno snadno pochopiti, co jej znepokojovalo.

„Přeješ si dověděti se, co se stalo s Pointem Pescadem?“ pravil doktor Antekirtt. „Buď však jen trpěliv! Vráti se za nedlouho opět, ač provádí nyní hru, jež by jej mohla hrdlo státi...“

Uplynula zatím hodina, aniž hluboký klid v okolí domu něčím byl porušen. Žádný stín neobjevil se na bílé ploše, rozkládající se před rovni, Piano del Lago zvanou, na níž se „dům Angličanů“ vztyčuje. Následkem toho v doktoru Antekirttu i v Petru Bathorym vzrůstala netrpělivost i znepokojení, jež nemohli již ovládati. Kdyby se byl Zirone přece dověděl o přítomnosti ozbrojené čety v tomto domě, nebyl by se nikdy odvážil, jak soudili, k útoku.

Záměr jejich byl by tím zmařen! A přece bylo nutno zmocniti se aspoň spoluvinníka Sarkanyova, a vynutiti z něho pak tajemství, kde Sarkany se nalézá.

O desáté hodině zarachotila však rána z pušky ve vzdálenosti as půl míle (italské) pod „domem Angličanů“.

Všichni vyšli před dům, neviděli však ničeho podezřelého.

„Není pochyby, že byla to rána z pušky!“ pravil Petr Bathory.

„Snad vypálil ji na úbočí hory některý lovec orlů nebo divokých kanců.“

„Vejděme opět do domu, neboť nikdo nás nesmí zde spatřiti!“

Všichni opět vstoupili.

Čtvrt hodiny na to však muž, jenž venku stál na stráži, vběhl rychle do vnitř a zvolal:

„Rychle! Zpozoroval jsem...“

„Několik mužů?“ tázal se Petr Bathory.

„Nikoli, jediného!“

Doktor Antekirtt, Petr Bathory, Ludvík a Kap Matifu vyšli kvapně před dům, pečující o to, by zůstali ve stínu.

Vskutku, jakýsi člověk, běžící a skákající jako kamzík, kvapil sem přes proud stvrdlé lávy, jenž u roviny, na níž dům stál, končil. Několik skoků ještě a muž ten klesl do náručí, jež se mu vstříc rozpialo, — do náručí Kapa Matifua.

Byl to Pointe Pescade.

„Rychle . . . rychle . . . do domu! . . .“ volal.

Všichni vešli rychle do domu, jehož dveře se ihned uzavřely.

„A Zirone?“ tázal se doktor Antekirtt . . . „Co se stalo? Proč jsi jej opustil?“

„Bych vás zpravil . . .“

„Nehodlá nás přepadnouti?“

„Ve dvaceti minutách bude zde!“

„Tím lépe!“

„Nikoli! Tím hůře! . . . Nevím, jak se mohl dovědět o tom, že jste sem před sebou vyslal tucet mužů.“

„Nejspíše zvěděl to od muže, jenž nás následoval!“ děl Ludvík Ferrato.

„Nechť tak či onak, ví o tom!“ pravil Pointe Pescade. „A pochopil, že mu chystáte léčku!“

„Nechť přijde tedy!“ zvolal Petr Bathory.

„Přijde zajisté, pane Petře. Avšak ke dvanácti mužům, jež najal na Maltě, připojil se zbytek čtyř jeho, jenž se vrátil dnes do Santa Grotty!“

„Kolik jest s ním tedy banditů?“ tázal se doktor Antekirtt.

„As k padesáti!“ odvětil Pointe Pescade.

Situace doktora a malé družiny jeho, která se skládala pouze z jedenácti námořníkův, Ludvíka, Petra, Kapa Matifua a Pointa Pescada — celkem tudíž z šestnácti mužů proti padesáti — byla velice povážlivou. Mělo-li se státi rozhodnutí nějaké, nebo měly-li se vykonati přípravy k obraně, musilo se to státi rychle.

Avšak předem chtěl doktor Antekirtt zvědět od Pointe Pescada, co se během dne událo, i dověděl se následující:

Ráno téhož dne vrátil se Zirone z Katanie, kdež byl večer před tím dlel, a byl to v pravdě on, kterého doktor viděl toulati se v sadech katanských. Když přibyl Zirone do skrýše santagrottské, oznámil mu jeden ze slídičů jeho, že as tucet mužů, vystupujících po různých stezkách, odebralo se do „domu Angličanů“.

Zirone pochopil dosti snadno situaci. Nebyl to již on, jenž vlákati chtěl doktora Antekirtta do pasti, nýbrž doktor sám chtěl tak učiniti vůči němu. Právem radil Sarkany svému druhu, aby doktoru Antekirttovi nedůvěřoval!“

Pointe Pescade však přes to naléhal na Zirona, aby „dům Angličanů“ přepadl, dokládaje, že Maltezané jeho snadno přemohou hrstku mužstva doktorova.

Zirone však byl nerozhodným, nevěda, co má činiti.

Ano, naléhání Pescadovo zdálo se mu býti nápadným, a proto dal rozkaz, aby byl Pescade střežen, — což ostatně Pointu Pescadovi neušlo. Nepochybně byl by se Zirone za takých povážlivých okolností úplně vzdal záměru, kdyby odpoledne as o třetí hodině nebyl k němu přirazil i druhý oddíl čtyř jeho. Maje takto as padesát mužů pod svým velením, nerozpakoval se již ni chvíli a k večeru opustila celá četa skrýši santagrottskou, aby zaměřila k „domu Angličanů“.

Pointe Pescade pochopil, že doktor Antekirtt a družina jeho byli by ztraceni, kdyby je nezpravil o všem včas, tak aby mohli buď uprchnouti aneb aspoň býti na strážích před hrozícím nebezpečím. Čekal jen, až by bandité ocitli se na blízku „domu Angličanů“, jehož polohu neznal.

Po deváté hodině večer uzřel ve vzdálenosti sotva dvou mil před sebou světlo na svahu Etny, jež, jak právem soudil, vycházelo z oken zmíněného domu.

Vybočil skokem z řad banditů a letěl spíše nežli běžel k „domu Angličanů“. Rána, kterou za ním Zirone z pušky vypálil a již slyšela též družina doktorova, jej nezastihla. Díky přirozené své hbitosti byl záhy mimo dosah pušek lupičů a nedlouho na to sklesl v náručí Kapa Matifua, předstihnuv takto bandity jen as o dvacet minut.

Když skončil vypravování, děkoval doktor Antekirtt smělému a důvtipnému hochu stisknutím ruky. Na to rokováno o tom, co vůči velikému nebezpečí dlužno činiti.

Opustiti dům tento a nastoupiti za noci ústup po svahu sopky, kdež Zirone a druhové jeho znali všechny stezky a úkryty, značilo tolik, jako vydati se v jistou zkázu. Stokrát lépe bylo vyčkati dne v tomto domě, zatarasiti se a brániti se v něm jako ve tvrzi až do svítání.

Až by den nastal, provedl by se ústup, kdyby se jevil nezbytným, aspoň za jasného světla, a nebylo by nebezpečí, jež při ústupu nočním hrozilo, že někdo z družiny doktorovy, která tento kraj sopečný neznala, za tmy se sřítí do propasti.

Rozhodnuto tudíž zůstati a brániti se.

Přípravy k obraně ihned byly vykonány.

Nejprve uzavřena byla úplně obě okna domu a uvnitř byla pevně opřena; za střílny měly sloužiti otvory, kteréž trámy krovu ponechávaly mezi střechou a zdí průčelní.

Každý muž opatřen byl rychlostřelnou puškou a dvaceti náboji. Doktor Antekirtt, Petr Bathory a Ludvík Ferrato měli jim střelbou ze svých revolverů pomáhati. Kap Matifu neměl než svá ramena. Pointe Pescade neměl než své ruce. Snad byli však přes to nebezpečnějšími než kdokoli z ostatních!

Uplynulo as čtyřicet minut, aniž učiněn bandity útok na „dům Angličanů“.

Vzdal se Zirone, jenž věděl, že doktor Antekirtt, byv zpraven Pointem Pescadem, překvapen již býti nemůže, svých záměrů? Sotva as, neboť na straně jeho byla veliká přesila, mimo to i výhoda, že znal dobře místa tato, takže musil míti jistou čáku na vítězství.

Náhle o jedenácté hodině muž, stojící na stráži, rychle vstoupil do domu. Četa mužů blížila se, rozptýlivši se tak, aby dům na třech stranách mohla obklíčiti; čtvrtá stěna domu hraničila s prohlubní i nebylo možno tudíž obklíčeným tudy uniknouti.

Doktor Antekirtt, pochopiv úmysl banditů, kázal dvéře uzavřítí a zatarasiti; na to každý zaujal místo u jednoho otvoru ve střeše, maje rozkaz, aby střílel vždy jen na jisto.

Zirone však i četa jeho blížili se jen zvolna a velmi opatrně, skrývajíce se za skály, až by dosáhli takto okraje malé planiny, na níž byl dům vystavěn. Na okraji tom nakupeny byl velké balvany čedičové a trachytové. Lupiči hodlali se jimi prodrati a pak rázem hnáti útokem na dům, vypáčiti dvéře a zmocniti se, jsouce v přesile, doktora Antekirtta a jeho druhů.

Náhle zarachotila rána. Lehký dým rozptyloval se nad střechou domu. Jeden z lupičů, smrtelně jsa raněn, klesl. Celá četa uskočila ihned několik kroků nazpět a skryla se za skalami. Zirone však, používaje záhybů terrainu, dovedl ji opět až na planinu.

Mezitím as na dvanáct výstřelů osvětlilo stěny domů a učinilo neškodnými ještě dva z lupičů.

Tu však dal již Zirone povel k útoku.

Celá četa jeho, nedbajíc, že ji to bude státi ještě několik raněných, hnala se k domu. Vystřeleno několikrátě proti dveřím, a dva námořníci, stojící uvnitř za nimi, byli raněni, ač nikoli těžce, i musili odstoupiti.

Zápas stával se velmi tuhým. Sekerami a dýkami podařilo se útočníkům rozštěpiti dvéře a prolomiti jedno okno.

Bylo nutno učiniti výpad za prudké střelby s obou stran. Ludvík měl klobouk prostřelený, a Petr, kdyby nebylo bývalo Kapa Matifua, byl by býval probodnut jedním z banditů. Avšak obr zachytil ránu a vyrvav dýku lupiči, skolil jej jedinou ranou.

Při výpadu tom Kap Matifu byl hrozným, poráží vše kol sebe. Dvacetkrát bylo naň mířeno, avšak ni jediná kule ho nezastihla. Kdyby Zirone zvítězil, smrt Pointa Pescada byla by jistou. Myšlenka ta zvyšovala zuřivost obrovu. Před takým tuhým odporem byli bandité nuceni po druhé ustoupiti.

Doktor Antekirtt a družina jeho mohli vstoupit opět do domu a uvažovati o situaci.

„Kolik nábojů zbylo?“ tázal se doktor Ludvíka Ferrata.

„Deset až dvanáct pro každého z nás!“ odvětil mladý muž.

„A kolik jest hodin?“

„Skorem již půlnoc.“

Svítání mělo nastati teprve za čtyry hodiny.

Bylo nutno proto spořiti velice náboji, aby ráno střelbou ústup mohl býti kryt.

Avšak jak měli obklíčení přátelé doktorovi brániti se před lupiči, jak zabrániti dobytí domu, když by bandité útok svůj opětovovali? A skutečně četa Zironova tak učinila asi za čtvrt hodiny, když byla během přestávky této odnesla raněné do úkrytu, chráněného balvany za stuhlým proudem lávy.

Na to lupiči, rozzuřeni jsouce odporem i ztrátou pěti nebo šesti mužů, kteří v řadách jejich byli raněni, přešli proud lávy, překročili prostor, jež je dělila od balvanů na okraji pláň a objevili se na této.

Ani jediný výstřel nebyl v době té vyslán z obklíčeného domu proti banditům. Zirone soudil, a sice právem, že družině doktorově počalo se nedostávat nábojů.

Vedl tudíž znovu četou svou k útoku proti domu. Myšlenka zmocniti se osoby stonásobného milionáře dodávala zlosynům slepé odvahy.

Útok jejich byl tenkrát tak prudký, že se ocitli již ve dveřích i v oknech a byli by dobyli nepochybně celého domu, kdyby nový hromadný výstřel, vypálený proti nim zcela z blízka, nebyl srazil pět nebo šest z nich k zemi.

Musili ustoupiti znovu pod pláň. Při druhém útoku tomto byli však raněni opět dva námořníci z družiny doktorovy, a sice dosti těžce, takže musili ustoupiti z řad zápasníků.

Každému z obránců domu zbývalo nyní nábojů nejvýše již jen pro čtyry nebo pět ran.

Situace v „domě Angličanů“ stala se nejvýše nebezpečnou. Také ústup byl nyní, ano i později za jasného dne, skorem již nemožným.

Hodil Žirona do propasti . . . (Str. 324.)

Všichni nahlédli, že jsou ztraceni, jestliže nedostane se jim nenadále pomoci. Odkud však měla pomoc ta přijíti?

Na neštěstí nemohli obklíčení doufati, že by se Zirone a druhové jeho vzdali svého záměru. Lupičů bylo skorem ještě čtyřicet i byli dobře ozbrojeni. Mimo to věděli bandité, že v krátké době nebude moci družina doktorova již výstřely je přivítati a chystali se proto znovu k útoku.

Náhle veliké balvany, valící se dolů po svahu od pláně jako laviny, rozdrtily tři z lupičů, kteří neměli již času se jim vyhnouti.

Byl to Kap Matifu, jenž uvedl v pohyb čedičové balvany a vrhal je z okraje pláně.

Avšak tento prostředek obranný nemohl stačiti. Brzy musilo se nedostávat i balvanů. Četa doktorova musila podlehnouti nebo musilo se jí dostat pomoci odjinud.

Pointu Pescadovi namanula se tu myšlenka, o níž nechtěl se zmiňovati doktorovi, jenž nebyl by mu snad dal svého svolení. Avšak sdělil ji příteli svému, Kapu Matifuovi.

Věděl, neboť byl to slyšel v lupičské skrýši santagrottsklé, že oddělení četníků nalézá se v Cassone. Do Cassone byla toliko hodina cesty a zpět tolikéž.

Zdaž nebylo možná požádati četnické oddělení toto za pomoc? Ano, avšak dříve byl by musil Pescade proraziti řadami banditů, aby se dal pak podle úbočí hory směrem na západ.

„Je třeba, abych se prodral bandity, učiním tedy tak, nechť již způsobem jakýmkoli!“ pravil Pointe Pescade. „U ďábla! Nebyl jsem nadarmo clownem!“

I sdělil Kapu Matifuovi způsob, jakým se chtěl dostat za záda banditů, aby pak mohl přivolati pomoc.

„Avšak . . .“ pravil Kap Matifu, „vydáváš se v nebezpečí . . .“

„Chci tomu!“

Odporovati Pointu Pescadovi Kap Matifu by se nikdy nebyl odvážil.

Oba doplížili se pak k místu na pravo od domu ležícímu, kdež byl sníh nakupen ve velkém množství.

Deset minut na to, mezi tím co zápas mezi lupiči a obklíčovými dále trval, objevil se Kap Matifu opět, i válel před sebou ohromnou kouli sněhovou. Po té zároveň mezi balvany, kterých nyní všichni námořníci kouleli na útočníky, svrhl Kap též kouli sněhovou, jež se kutálela po svahu, porazila řady banditů a zastavila se padesát kroků za nimi v nehluboké rozsedlině půdy.

Jsouc nárazem téměř v půli rozštěpena, rozevřela se koule nyní zcela, a z ní vystoupil hbitě, avšak i opatrně, jakýsi mužik.

Byl to Pointe Pescade. Dav uzavřítí se v ztvrdlý tento obal sněhový, nechal se skutáletí s ním po svahu, vydávaje se takto, ač nebojácně, v nebezpečí, že se i s koulí sřítí do některé propasti.

Jsa nyní sněhového svého vězení sprostěn a nejsa lupiči pozorován, spěchal stezkami podél úbočí Etny směrem ke Cassone.

Bylo právě půl hodiny po půlnoci.

Ve chvíli té doktor Antekirtt, nevida Pointa Pescada, jat byl obavou, že jest týž raněn.

Volal naň.

„Pryč jest!“ odvětil Kap Matifu.

„Pryč?“

„Ano, odešel, by přivolal pomoc.“

„A jak mohl zmizeti?“

„V kouli sněhové!“

Kap Matifu vyprávěl nyní doktoru Antekirttovi, co Pointe Pescade učinil.

„Hodný, šlechetný to hoch!“ zvolal doktor. „Nepozbývejme odvahy, přátelé, bandité nás nedostanou!“

Balvany válely se dále na lupiče. Avšak i tento prostředek obranný musil býti konečně vyčerpán.

O třetí hodině z rána doktor Antekirtt, Petr Bathory, Ludvík a Kap Matifu, jsouce následováni lidmi svými, musili opustiti „dům Angličanů“, jehož se Zirone na to zmocnil.

Dvacet mužů z čtyř lupičské bylo zabito a přece byla dosud veliká přesila na její straně. Malá družina doktorova nemohla tudíž prorazití řadami lupičů a musila ustupovati vzhůru po stvrdlé lávě a mezi popelem ke kráteru, kdež zela ohnivá propast.

Odnášejíce raněné své vystupovali druhové doktorovi stále výše, Z tří set metrů — tak jest hlavní kužel sopečný vysokým — měli již dvěstěpadesát metrů pod sebou, i musili stoupati dále, jsouce obklopeni sirnými parami, jež vítr k nim srážel.

Den počal již svítati, a vrcholy kalabreských hor počaly se již objevovati na druhé straně průlivu messinského.

Avšak v situaci, v jakéž doktor a družina jeho se nalézali, neznačil den spásy pro ně. Musili ustupovati stále a slézati dosti příkré stěny, při čemž vystříleli poslední své náboje, tak že Kapu Matifuovi nezbývalo než svalovati balvany, kteréž se mu při ústupu v cestě naskytly, na lupiče, což činil velmi obratně i horlivě.

Již měl se však doktor Antekirtt za ztracena, když náhle na úpatí kužele zarachotil třeskot pušek.

Na okamžik jevila se v četě lupičské nerozhodnost. Na to všichni dali se na útěk, prchajíce podél úbočí hory. Poznali četníky, kteří přicházeli směrem od Cassone, majíce v čele Pointa Pescada.

Smělý hoch tento nemusil dojíti ani do řečené vesnice. Četníci, zaslechnuvše střelbu z pušek, byli se vydali již na cestu, když se setkal s nimi Pointe Pescade, jenž je vedl směrem ke známému již „domu Angličanů“.

Nyní bylo na družině doktorově pronásledovati prchající lupiče. Kap Matifu — jako by se lavina řítila — vrhl se na nejbližší, srazil dva, kteří neměli již času uprchnouti, k zemi, a dostihl Zirona.

„Výborně, Kape, znamenitě!“ volal Pointe Pescade, jenž sem kvapil. „Chop se ho! Do křížku! Pozor, pánové, hle, uzříte zápas mezi Zironem a Kapem Matifem!“

Zirone slyšel slova Pointa Pescada a obrátiv se k němu, vystřelil po něm z revolveru.

Tu udála se věc hrozná. Kap Matifu chopil se Zirona a svíraje jej za hrdlo, vlácel jej za sebou, aniž bandita, jsa zpola zardousen, mohl nejmenšího odporu klásti.

Nadarmo doktor, jenž chtěl dostati lupiče živého, volal na Kapa, aby šetřil života jeho! Nadarmo Petr a Ludvík za obrem spěchali! Kap Matifu nemyslíl na nic jiného, nežli že Zirone ranil, snad smrtelně, Pointa Pescada. I neměl již vlády nad sebou, neviděl nic, neslyšel nic a nehleděl ani na člověka, ježž vlekl.

Konečně učiniv poslední skok, ocitl se u jícnu sopečného a hodil Zirona do ohnivé propasti.

Pointe Pescade, jenž byl dosti povážlivě raněn, opíral se o koleno doktora Antekirtta, jenž prohlížel jeho ránu. Když Kap Matifu se vrátil, kanuly velké slzy z očí jeho.

„Neměj strachu o mne, Kape!“ děl mu však Pointe Pescade. „To nic není! Nepatrná rána!“

Kap Matifu vyzdvihl druha svého a nesl jej v náručí jako děcko. Doktor Antekirtt s Petrem Bathorym a družinou svojí sestupoval po svahu sopky, kdežto četníci pronásledovali četlu lupičskou. Šest hodin na to doktor Antekirtt s přáteli svými dlel již opět na palubě „Ferrata“.

Pointe Pescade byl uložen na lože v pohodlné kajutě. Doktor Antekirtt byl jeho lékařem, a Kap Matifu jeho věrným strážcem, dostávalo se mu tedy péče nejbedlivější! Ostatně rána — kule zaryla se mu po l rámě — nebyla smrtelnou.

Vyhojení jeho nebylo než otázkou času. Když bylo nutno, aby spánkem pookrál, Kap Matifu, jenž opatroval jej jako dítě, vyprávěl mu bajky, a Pointe Pescade byl takto vždy záhy ukolébán v klidný spánek. Doktorovi Antekirttovi však, jak jsme viděli, záměr jeho se nezdařil. Byl by málem padl do rukou Zironových a když i unikl tomuto nebezpečí, nepodařilo se mu přece zmocniti se druha Sarkanyova, jehož byl by zajisté donutil k vyzrazení pobytu zrádců terstských. Zavínil to Kap Matifu, leč mohl-li mu doktor proto činiti výčitky? Doktor Antekirtt prodlel ještě jistou dobu v Katanii, avšak o Sarkanyem nedostalo se mu žádné zprávy. Zamýšlel-li tento setkati se se Zironem na Sicilii, změnil nepochybně své záměry, když zvěděl o smrti starého svého druha.

Parník „Ferrato“ vyplul tudíž osmého září opět na moře, zaměřiv k Antekirttě, kam po velmi rychlé plavbě za krátko přibyl.

Ocitnuv se opět na svém ostrově, uvažoval doktor Antekirtt s Petrem Bathorym a Ludvíkem Ferratem, co dlužno činiti, aby záměry jejich konečně dospěly k zdárnému konci. Jednalo se o to, zmocniti se Karpeny, jenž zajisté asi též věděl, kde nalézají se Sarkany i Silas Toronthal.

Španělu, jenž se ocitl v rukou četníků, kteříž překvapili četú Zironovu — neboť byl zůstal v skrýši santagrottské — nepřálo přes to na dlouho štěstí.

Deset dní na to oznámili zřízcenci doktora Antekirtta svému pánu, že byl Karpena zatčen v Syrakusách, nikoli však proto, že byl spoluvinníkem Zironovým, nýbrž pro vraždu, které se byl dopustil patnáct let před tím v Almayatě ve Španělsku a pro niž tehdy vlast opustil a do Rovinje se vystěhoval.

Tři neděle na to odsouzen byl Karpena, jenž vydán byl úřadům španělským, do žaláře doživotního a dopraven byl na španělské území na pobřeží marockém do Ceuty, kdež jest hlavní španělská trestnice pro vězně, k doživotní nucené práci odsouzené.

„Nuže, konečně úpí též jeden z těchto bídáků v žaláři, a sice pro celý život!“ zvolal Petr Bathory, zvěděv o tom.

„Pro celý život? ... Nikoli! ...“ odvětil doktor Antekirtt. „Skonal-li Ondřej Ferrato v trestnici, Karpena nesmí v žaláři zemřít!“

DÍL IV.

ODPLATA.

I.

Ceuta.

Dne 21. září, tři neděle po událostech právě vyličených, jež se odehrály v kraji katanském na Sicilii, plula krásná yachta — byl to parník „Ferrato“ — puzena jsouc severovýchodním větríkem, mezi jižním výběžkem Evropy, jenž, ač patří k poloostrovu španělskému, jest majetkem Anglie a mezi předhořím alminským, kteréž, ač jest částí marockého území, patří Španělům.

Vzdálenost mezi předhořím evropským a africkým obnáší čtyry míle. Lze-li věriti bájesloví, byl to Herkules, předchůdce Lessepsův, jenž otevřel tuto průchod proudům Atlantického oceánu v území moře Středozevního, proraziv kyjem pás země, pojící Evropu s Afrikou.

Pointe Pescade nebyl by zajisté opomenul vyprávěti to Kapu Matifuovi, při čemž na severu byl by jej upozornil na skálu gibraltarskou, na jihu na horu Hacho. Calpe a Abyla jsou oba sloupy, kteréž se zde po obou stranách vztyčují. Kap Matifu, kdyby byl slyšel o díle Herkulově, byl by je nepochybně pochválil, aniž by závist skromnou mysl jeho byla hlodala. Provençalský obr byl by se zajisté s úctou sklonil před synem Joviše a Alkmeny.

Avšak Kap Matifu nenalézal se na palubě „Ferrata“, ano také Pointe Pescade nedlel na yachtě. Jeden dosud churavěl, druhý musil o něho pečovati, zůstali tedy oba na Antekirttě. Kdyby později

bylo snad pomoci jejich potřebí, měli býti rychle depeší telegrafickou přivoláni a z Antekirtty některou z rychlolodí „Elektrik“ do Maroka dopraveni.

Doktor Antekirtt a Petr Bathory nalézali se sami na palubě yachty, kterou řídili kapitán Köstrik jako prvý a Ludvík Ferrato jako druhý důstojník.

Poslední výprava, která podniknuta byla do kraje katanského za tím účelem, aby byla objevena opět stopa Sarkanya a Silasa Toronthala, minula se s výsledkem žádoucím, poněvadž při ní Zirone zahynul. Jednalo se proto nyní opět o to, aby stopa, již se nepodařilo na Sicilii nalézt, jinde byla vyhledána, i musil býti hlavně Karpena donucen, aby prozradil vše, co o Silasu Toronthalovi a soudruhu jeho věděl. Poněvadž však Karpena, byv odsouzen k doživotní nucené práci, do Ceuty, jež jest španělskou osadou, byl dopraven, musil býti tam vyhledán, neboť jen tam mohl se doktor Antekirtt ocitnouti s ním ve styku.

Ceuta jest malé, opevněné město, ležící na východních svazích hory Hacho, kteréž lze nazvati skorem španělským Gibraltarem. Před přístavem Ceuty manevrovala řečeného dne as o 9. hodině z rána yachta „Ferrato“, a sice as ve vzdálenosti tří mil od pobřeží.

Na celém pobřeží moře Středozevního není snad bodu více oživeného, nežli jest toto přímořské místo. Zde moře Středozevní napájí se vodou z oceánu Atlantického. Tudy plují tisíce lodí, přicházející ze severní Evropy i z obou polovic Ameriky, kteréž stům měst na pobřeží moře Středozevního dodávají života. Průlivem tím volí cestu veliké zámořské parníky a lodi válečné, kterým geniální Francouz otevřel bránu z moře Středozevního do oceánu Indického a Jižního.

Není snad nic malebnějšího nežli tento úzký průliv mořský, jenž jest ohraničen skupinami horskými, tak různý pohled skýtajícími. Na severu viděti jest obrysy Sierr Andaluských. Na jihu, nad pobřežím malebně rozervaným, vztyčují se od mysu Spartelského až ku předhoří Alminskému černé hroty hor bullonských, „Hora opic“ a vrcholky „Sedmi bratří“. V levo i v pravo objevují se malebná města, mezi nimiž Tarifa, Algeiras, Tanger a Ceuta. Města tato vystupují v pozadí zálivu na nejnižších svazích pohoří; domy jejich táhnou se podél nízkého pobřeží, jež v pozadí ovládají mohutné stěny skalní.

Mezi tímto pobřežím africkým i evropským, mezi velkými parníky, jejichž běh víchř ni proud opačný zastaviti nedovede, a mezi lodmi plachetními, kteréž západní vítr zde při ústí do oceánu atlan-

tického často po stech zadržuje, rozkládá se hladina vodní, jež barvy své stále mění; zde jeví se oku šedou a rozvlněnou, tam modrou a klidnou. Nikdo nemohl by zůstatí nedojetým tolika krásami, kteréž Evropa i Afrika zde v průlivu gibraltarském ve dvojnásobné panorama rozvíjejí.

„Ferrato“ blížil se rychle pobřeží africkému. Záliv, v jehož pozadí město Tanger leží, zmizel již zrakům cestovatelů na yachtě se nalézajících, kdežto skály ceutské počaly se stále více objevovati, čím více se pobřeží k jihu zatáčelo. Území ceutské jevílo se oku stále osamělejším, tak jako poloostrov, jenž na úpatí mysu některého se rozkládá a jen úzkým pruhem země s pevninou jest spojen.

Nahoře, téměř u vrcholu hory Hacho, objevila se zrakům malá tvrz, jež povstala na místě někdejší tvrže římské, a v níž jest stále četa vojinů, jež má úkol stříci průliv a zvláště území marocké, s nímž Ceuta hraničí. Tato podobá se v místopisném ohledu téměř zcela knížectví monackému, jež územím francouzským jest obklíčeno.

O 10. hodině z rána zakotvil „Ferrato“ v přístavu, v dosti veliké však vzdálenosti od nábřeží, o kteréž vlny v celé své šíři se rozbíjejí. Máť Ceuta vlastně jen otevřenou rejdu, jež jest vydána bez ochrany příboji Středozevního moře. Na štěstí mohou lodi, nedovoluje-li jim bouřlivé moře kotviti na západě od Ceuty, vyhledati útulku na druhé straně skály, kdež chráněny jsou i před větry východními.

Když zdravotní komise palubu opustila, a když papíry byly povrchně prohlédnuty a v pořádku shledány, dal se doktor Antekirtt, jsa provázen Petrem Bathorym, as o jedné hodině dopraviti na břeh a vystoupil z lodice na malé nábřeží pode zdmi městskými. Nemůže býti pochyby, že měl pevný záměr, zmocniti se Karpény a že k vůli tomuto účelu cestu tuto konal.

Leč jakým způsobem měl býti záměr ten proveden? O tom chtěl doktor Antekirtt rozhodovati teprve, až by místní poměry seznal. Chtěl jednati podle okolností a zmocniti se Karpény buď násilím nebo dopomoci mu k útěku, by pak sám jej zajal. Tentokráte doktor Antekirtt nesnažil se šířiti kol své osoby všemožné tajemství. Úředníci, kteří přišli na palubu lodi, rozšířili ihned zprávu o příjezdu proslulé osobnosti. Kdož v zemích arabských od průplavu suezského až k mysu spartelskému nebyl by znal aspoň dle jména učeného lékaře, jenž nyní žil v ústraní na svém ostrovu v zálivu syrtském? Maročané uchystali mu slavné přijetí. Ostatně přístup

na yachtu doktorovu nebyl zakázán, a proto mnoho lodic míhalo se stále mezi ní a nábřežím.

Tento ruch, jež příjezd jeho vzbudil, hodil se zajisté doktorovi. Jeho proslulost měla tentokráte přispěti k uskutečnění jeho záměrů. Petr Bathory ni on nesnažili se proto uniknouti všeobecné zvědavosti.

V otevřeném voze, kterýž najal v jednom z předních hotelů ceutských, vyjel si doktor Antekirtt s mladým přítelem svým nejprve na prohlídku města. Ulice Ceuty ohraničeny jsou domy smutného vzhledu, kteréž nevynikají ani tvarem, ni něčím jiným. Tu a tam rozkládá se malé náměstí, porostlé zakrnělými, prachem pokrytými stromy, jež zastíňují hostince podezřelého rázu. Mimo to shlédnouti lze tam ještě jednu nebo dvě budovy vládní, kteréž se podobají kasárnám.

Slovem: Ceuta nemůže se chlubití ničím zajímavým nebo zvláštním, vyjímaje snad jen maurskou čtvrt, odkudž malebnost ještě zcela nevymizela.

O třetí hodině dal doktor Antekirtt rozkaz, aby byl dovezen ke guvernérovi osady, jemuž chtěl učiniti návštěvu — čin to přirozené zdvořilosti se strany vynikajícího cizince.

Guvernér ceutský není ovšem osobou civilní. Ceuta jest především osadou vojenskou; má asi deset tisíc důstojníků, prostých vojínů, kupců, rybákův a námořníků na lodích pobřežních službu konajících; v městě samém bydlí as právě tolik lidí, jako na úzkém pruhu země, jenž zde Španělům náleží a jenž se na východ poněkud prodlužuje.

V Ceutě byl tehdy velitelem plukovník Guyarre. Vyššímu důstojníku tomuto přiděleny byly tři prapory pěchoty, jež jsou částí kontinentální armády a kteréž jistou dobu v africké službě stráviti musejí, dále pluk trestnický, jenž jest stále v Ceutě posádkou, a konečně dvě batterie dělostřelectva, setnina ženijní a setnina Maurův, jejichž rodiny obývají zvláštní čtvrt. Počet trestníků obnáší skorem dva tisíce.

Měl-li vůz doktorův jeti k domu guvernérovu, musil se dáti silnicí, kteráž vede mimo zdi městské a probíhá osadou až k východnímu jejímu konci.

Úzký pruh země po obou stranách silnice, jenž jest ohraničen na jedné straně úpatím pohoří, na druhé straně bařinami, přílivem moře způsobenými, jest, díky pracovitosti obyvatelů, kteříž statečně zápasí se špatnou jakostí půdy, dobře vzdělán. Nescházejí

zde plodiny polní všelikého druhu ni stromy ovocné; dlužno dodati ovšem, že sil pracovních je tu dosti.

Odsouzenci sem vyvezení mohou totiž býti zaměstnáváni nejen se strany státu, nýbrž i od osob soukromých. Ve službě státu pracují v různých dílnách, při pracích opevňovacích neb i silnicích a cestách, jichž udržování stálé péče vyžaduje, ano bývají používáni i k službám městské policie, když dobrým chováním svým přivedli to tak daleko, že lze učiniti z nich policejní zřízence i úředníky, kteříž stráž konají a sami jsou střeženi. I osoby soukromé mohou, jak řečeno, trestníky, kteří dvacet neb více let v osadě této stráviti musejí, najímati, ovšem za určitých podmínek, kteréž guvernér sám stanoví.

Při prohlídce města Ceuty spatřil doktor Antekirtt již několik trestníků, kteří volně ulicemi procházeli; největší mezi nimi byl ovšem počet těch, kteří domácí práce vykonávali. Leč doktor měl uzříti ještě větší počet jich mimo obvod města, na cestách a polích.

Především bylo důležitěto zvědět, ke kterému druhu neb oddělení jich Karpena náleží.

Záměr doktorův byl by se dal ovšem snáze provést, kdyby Španěl byl zaměstnán u některého soukromníka a nikoli ve službách státních.

„Dle všeho,“ pravil doktor Antekirtt Petru Bathoryu, „nepoužívá Karpena ještě výhod, jež poskytují se starším trestníkům, kteří byli se dobře chovali, neboť byl teprve nedávno odsouzen.“

„A je-li stále uvězněn?“ tázal se Petr Bathory.

„V případě tom bude únos jeho nesnadnější, zmocniti se ho však musíme, a proto nechť se děje cokoliv, stane se tak.“

Zatím vůz ujížděl zvolna dále po silnici. Asi dvě stě kroků od opevnění zaměstnán byl jistý počet trestníků, střežených dozorců, při šterkování silnice.

Bylo tu as padesát trestanců, z nich někteří roztloukali kamení, jiní rozváželi je po silnici a mnozí opět těžkými, železnými válci vtlačovali je do měkké půdy silniční.

Vůz doktorův musil odbočiti poněkud stranou, aby se vyhnul místu, kdež se silnice upravovala.

Náhle chopil se doktor Antekirtt ramene Petrova.

„On!“ pravil mu hlasem ztlumeným.

Jakýsi muž stál tu, vzdálen jsa as dvacet kroků od ostatních svých druhův a opíraje se o svůj nástroj

Byl to Karpena.

Doktor Antekirtt poznal dělníka ze soliváren přímořských v trestnickém oděvu jeho i po patnácti letech právě tak rychle, jako jej byla poznala Marie Ferratova v oděvu maltézském v ulicích Manderaggia. Trestníka toho, příliš líného a neobratného při každé práci, nemohli použiti ani ve státních dílnách ceutských, hodil se nanejvýše ještě jen k roztloukání kamení na silnicích.

Ostatně toliko doktor Antekirtt poznal Karpenu, neboť Španěl tento byl by sotva mohl v doktoru poznati hraběte Sandorfa. Byl spatřil tohoto jen zběžně a pouze pro okamžik v domě rybáka Ondřeje Ferrata, když tam byl strážníky s sebou přivedl.

Avšak i on byl slyšel o příjezdu doktorově do Ceuty. Proslulý tento muž byl — Karpena věděl to dobře — onou osobou, o níž Zirona mluvil s ním na Sicilii u skalisek Polyfémových a kterých Sarkany sám tehdy nedůvěřoval. Byl to onen milionář, k vůli němuž četa Zironova podnikla nezdařený útok na „dům Angličanů“ pod jícnem sopky.

Co se dalo v duchu Karpenově, když se ocitl tak nedaleko tváří v tvář doktorovi? Jaký dojem, jaká představa tiskla se v jeho mozek s pronikavou stálostí, jež jistým fotografickým výkonům jest vlastní?

Bylo by dosti nesnadno to říci. Španěl cítil náhle, že se doktor celé jeho bytosti jakousi mravní silou a převahou zmocňuje, že se jeho bytost rozplývá v nivec před bytostí doktorovou, a že cizí vůle, mocnější, než vůle jeho vlastní, v něm vítězí.

Marně chtěl se opíratí tomu: nemohl odolati mocnému to-muto vlivu.

Doktor, dav zastaviti vůz, hleděl na Španěla déle s pronikavou utkvělostí. Zářivý bod zraků jeho působil v mozku Karpenově zvláštním, neodolatelným účinkem. Španěl ztrácel pozvolna smysly v tupém bezvědomí. Víčka jeho se zachvěla a zavřela, chvějíce se však chvíli ještě křečovitě. Vědomí zmizelo zcela, a Karpena sklesl k zemi na kraji silnice, aniž druhové jeho to zpozorovali.

Byl uspán v magnetický spánek, z něhož jej nikdo z nich probuditi nemohl.

Doktor Antekirtt dal na to rozkaz, aby povoz jel dále k obydlí guvernérovu. Výstup onen netrval déle nežli půl minuty. Nikdo — mimo jediného Petra Bathorya — nemohl zpozorovati, co se událo mezi doktorem a Karpenou.

„Nyní jest muž ten zcela mým,“ pravil doktor Petrovi, „a mohu jej donutiti . . .“

„Aby vám sdělil vše, co ví o Toronthalovi a Sarkanyovi?“ tázal se Bathory.

„Nikoli — avšak aby učinil vše, co budu chtít, a sice nevědomky. Při prvním pohledu, který jsem vrhl na bídňáka toho, cítil jsem, že jej mohu úplně ovládati a že mohu nahradit vůli jeho vůlí svojí.“

„Muž ten není však přece nemocen!“

„Domníváš se, že účinky hypnotické lze vzbuditi jen u osoby, stížené chorobou nervů? Nikoli, Petře, právě osoby duševně choré účinkům těm nejvíce odolávají. Jest nutno totiž, aby osoba, u níž účinky ty mají se objeviti, měla též vlastní vůli, a okolnosti mi přály, že v Karpenovi jsem našel povahu, vůli mé dosti snadno se podrobující. Karpena bude spáti tak dlouho, až uznám za vhodné sám zakročiti a jej probuditi!“

„Budiž,“ pravil Petr, „avšak co je to vše platno, když ani ve stavu, v němž se nyní nalézá, nemůžeme jej přiměti, by sdělil nám, co si přejeme věděti?“

„Tak jest!“ odvětil doktor Antekirtt. „Jest zřejmo, že jej nemohu přivést k tomu, aby vyprávěl věci, jichž já sám neznám. Avšak v moci mé jest, donutiti jej ke všemu, co budu chtít, a kdykoli se mi to zlíbí, aniž by se vůle jeho tomu mohla opřít. Na příklad zítra, pozítří, za týden, za půl leta, i když bude ve stavu úplně bdělém, opustí tuto osadu trestnickou, budu-li chtít, aby tak učinil!“

„Opustí osadu? bez překážky . . . volně?“ tázal se Petr Bathory, jsa překvapen prohlášením doktorovým. „Avšak k tomu bylo by potřeba, aby také strážci jeho k tomu přivolili! Účinky hypnotické čili tajemný vliv váš na člověka toho nemůže přece přiměti jej k tomu ani umožniti mu, aby rozdrtil řetězy, prolomil dvěře žalární aneb aby přešel zeď nepřestupnou? . . .“

„Nikoli, Petře,“ odvětil doktor Antekirtt, „nemohu jej přiměti k tomu, aby učinil něco, co sám bych nemohl vykonati. Právě pro tuto příčinu však chci navštívit guvernéra ceutského.“

Doktor Antekirtt nepřeháněl. Nahrazení vůle u člověka některého vůlí cizí čili podkládání vlastní vůle osobě jiné, čehož dosíci lze ve stavu hypnotickém, jest zjev, jenž nenáleží, jak se již dokázalo, v říši bájek. Práce a zkoumání Charcota, Brown-Séquarda, d'Azama, Richeta, Dumontpalliéra, Maudsleye, Bernheima, Hacka, Tucka, Riegra a jiných učenců, nepřipouštějí žádných v té věci pochybností. Na svých cestách v zemích východních mohl doktor Antekirtt pozorovati a studovati případy velmi zajímavé a doplniti toto odvětví fyziologie řadou nových pozorování a zkušeností. Byl

tedy obeznámen důkladně se zjevy těmi i s výsledky, kterých bylo možno pomocí jich docílit. On sám obdařen byl ve velké míře zvláštní tou mocí, kterouž lze vůli vlastní vnutiti osobám cizím na místě jejich vůle; této moci své používal častěji v Malé Asii a pomocí její hodlal se zmocniti nyní Španěla — an tento náhodou, jak se právě ukázalo, neobyčejně snadno mohl býti cizímu vlivu tomuto podroben a odolati mu naprosto nemohl.

Doktor mohl tedy vlásti úplně Karpenou a mohl jej přiměti, aby se řídil dle jeho vůle a aby činil, co by si doktor přál, a sice v kterékoli době. Avšak k tomu bylo potřebí, aby měl vězeň úplnou volnost pohybu, když by nastal okamžik, v němž by doktor přiměti jej chtěl k některému činu nebo výkonu. K tomu bylo však svolení guvernéra nezbytným. Svolení toto doufal však doktor Antekirtt dosíci od plukovníka Guyarra, maje ovšem úmysl dopomoci potom Karpenovi k útěku.

Deset minut na to přijel povoz ke vchodu do velikých kasáren, jež jsou vystavěny téměř na konci území španělského, a zastavil se před domem guvernerovým.

Plukovník Guyarre byl již zpraven o příjezdu doktora Antekirtta do Ceuty. Slavný muž tento, jenž získal si proslulost svoji učeností i svým bohatstvím, byl vítán všude na cestách svých s poctami, jakéž téměř jen panovníkům bývají údělem. Také guvernéra přijal jej i přítele jeho Petra Bathorya velmi okázale a uvedl je pak do svého salonu.

Nabídl se jim, že je bude provázeti všude při jejich návštěvě osady španělské, „tohoto kousku země, jenž Španely tak šťastně, byl urván říši marocké.“

„Přijímáme rádi vaši nabídku, pane guvernére,“ odvětil doktor Antekirtt španělsky, kteroužto řeč mluvil Petr Bathory právě tak plyně jak on. „Avšak nevím, budeme-li míti času, abychom laskavosti vaší mohli použiti.“

„Ó, osada naše není veliká, pane doktore,“ odpověděl guvernéra. „Za půl dne můžeme ji shlédnouti celou! Nehodláte zde ostatně delší dobu prodlíti?“

„Snad jenom ještě čtyři nebo pět hodin,“ odtušil doktor Antekirtt. „Musím odplouti ještě dnes večer do Gibraltaru, kdež zítra ráno jsem očekáván!“

„Odplouti ještě tento večer!“ zvolal guvernéra. „Dovolte, bych se tomu vzpíral! Věřte, doktore Antekirtte, že naše osada vojenská zaslouží, aby důkladně byla poznána. Viděl i pozoroval jste zajisté

„Co se stalo?“ tážal se guvernér. (Str. 340.)

již mnoho na svých cestách, avšak již jen z ohledu na svoji soustavu trestnickou zaslouží Ceuta pozornosti učencův a badatelů!“

Guvernéra vedla ovšem ke chvále osady též sebeláska. Avšak nepřeháněl v ničem, neboť ceutská soustava trestnická jest, co se týče hmotného stavu trestníkův i nápravy mravní, jednou z nejlepších Starého i Nového světa.

Guvernér přál si proto, aby muž tak učený, jakým byl doktor Antekirtt, odložil svůj odjezd a aby návštěvou svojí poctil trestnici a prohlédl si celé její zařízení.

„Odložiti odjezd svůj nemohu, pane guvernére. avšak dnes patřím vám zcela!“ pravil doktor Antekirtt.

„Jsou již čtyři hodiny,“ odtušil plukovník Guyarre, „a zbývá nám tedy málo času . . .“

„V pravdě,“ odtušil doktor, „a lituji toho tím více, poněvadž tak jako vy přál jste si, bych trestnici vaši navštívil, byl bych býval i já rád tomu, kdybyste byl se mnou na yachtu moji se odebral.“

„Nemůžete, pane doktore Antekirtte, odročiti odjezd svůj do Gibraltaru aspoň o jeden den?“

„Učinil bych tak rád, pane guvernére, kdyby mne dostaveníčko, které jsem si tam pro zítřejší den dal, nenutilo, abych odplul ještě dnes večer!“

„Lituji toho opravdu velice,“ odvětil guvernér, „a nebudu moci nikdy oželeti toho, že nemohl jsem vás zde déle pozdržeti! Leč mějte se na pozoru! Yachta vaše nalézá se v dosahu mých děl a závisí jen ode mne, abych vás zbavil naděje, že na ní můžete mi uniknouti.“

„A což odvěta za porušení práva mezinárodního?“ smál se doktor. „Či chtěl byste se vydati, pane guvernére, v nebezpečí války s královstvím antekirttským?“

„Vím, že bych se tím vydal v zápas velice nebezpečný!“ odvětil guvernér tímtež tonem rozmarným. „Avšak čeho bych se neodvážil jen proto, abych vás u sebe aspoň na čtyřadvacet hodin zdržel?“

Petr Bathory, jenž se nesúčastnil této rozmluvy, tázal se v duchu, zda doktor má na mysli dosud cíl, jehož chtěl dosíci. Rozhodnutí jeho, že opustí Ceutu ještě večer, budilo jeho podivení. Jak mohl v krátké, ještě zbývající době nastrojiti vše, aby útěk Karpenův umožnil? V několika hodinách musili býti odvedeni odsouzenci do trestnice a zde přes noc uvězněni. Za okolností takových zjednati Španělu možnost, by mohl uprchnouti, zdálo se Petrovi podnikem přes míru obtížným, ne-li zcela nemožným. Avšak mladý muž pochopil, že doktor sleduje určitý plán, jakmile jej slyšel odpověděti:

„Opravdu, pane guvernére, mrzí mne velice, že nemohu přání vašemu vyhověti — aspoň pro dnešek! Avšak snad dá se příště věc jinak zařídit?“

„Mluvte, doktore Antekirtte, mluvte!“

„Poněvadž musím zítra ráno býti v Gibraltaru, jest nutno, abych odplul ještě dnes večer. Avšak myslím, že pobyt můj pod skalou anglickou nebude trvati déle dvou neb tří dnů. Dnes jest čtvrtek; na místě abych pokračoval v cestě své podél severního pobřeží Středoziemního moře, mohu v neděli připlouti opět do Ceuty!“

„Ano, tak bude nejlépe,“ odvětil guvernér, „a budu vám velice povděčen. Lichotilo by mi, kdybyste si osadu naši pečlivě prohlédl! Kdo nebyl by na tomto světě poněkud marnivým? Jest tedy ujednáno, doktore Antekirtte, v neděli se opět ujríme?“

„Ano, avšak s jednou podmínkou!“ děl doktor Antekirtt.

„Nechť jest jakákoli, přijímám ji už předem!“

„Podmínka ta zní, že posnídáte se svým pobočníkem na palubě „Ferrata“.“

„Slibuji vám to, doktore Antekirtte. Učiním tak, však též s jednou podmínkou!“

„Tak jako vy, pane guvernére, podrobuji se jí též já už předem!“ odvětil doktor Antekirtt.

„Přání mé jest,“ děl plukovník Guyarre, „abyste potom vy i pan Bathory poobědvali u mne!“

„Budiž, je tedy ujednáno!“ souhlasil doktor Antekirtt. „Mezi snídaní a obědem pak . . .“

„Použiji své moci a ukážu vám veškeré divy a památnosti svého království!“ dodal guvernér s úsměvem, tiskna ruku doktorovi.

Petr Bathory přijal rovněž, ukloniv se, pozvání, jež přívětivým a ochotným guvernérem ceutským bylo právě proneseno.

Doktor Antekirtt chystal se na to k odchodu, a Petr mohl čísti již v jeho očích, že plán jeho se mu daří.

Guvernér přál si doprovoditi hosty své až do města. Všichni zaujali proto místa v povozu, který ujížděl zpět jedinou cestou, kteráž dům guvernérův s městem pojí.

Vzpomeneme-li si na známou národní hrdost Španělů, nebudeme se zajisté diviti, používal-li guvernér Guyarre příležitosti této, aby doktora upozorňoval na více nebo méně opravdové krásy malé osady a aby mluvil o opravách, kteréž po stránce vojenské i občanské hodlá tu zavésti.

Připomněl, že poloha hory Abyly není o nic horší, nežli skály Calpy, ležící na druhé straně průlivu, ano tvrdil dokonce, že bylo

by lze učiniti z Ceuty nový Gibraltar, stejně nedobytný jako Gibraltar anglický, při čemž protestoval proti nestoudnému prý výroku jistého Angličana, že Ceuta musí se státi majetkem Anglie, poněvadž Španělé nedovedou z ní nic učiniti, ani ji uhájiti. Guvernér byl ovšem velice rozčilen nad těmito snahami Angličanů, kteří prý sotva nohou někam vstoupí, již chtěli by tam býti domovem a pevně se tam usaditi.

„Nechť raději,“ zvolal plukovník, „pomýšlejí, by si Gibraltar udrželi, nežli obrátí své chtivé zraky na Ceutu. Španělsko by mohlo snadno jednou onu skálu svrhnouti jim na lebky!“

Doktor Antekirtt netázal se, jakým způsobem Španělové by to provedli, a nechtěl odporovati též tomuto tvrzení, pronesenému s celou vášnivostí španělskou. Ostatně rozmluva byla přerušena, poněvadž vůz se náhle zastavil.

Kočí musil zadržeti povoz před davem asi padesáti trestníků, kteří se kupili na silnici.

Guvernér pokynul jednomu ze strážců, aby přistoupil. Tento přikročil ihned k povozu, načež, vzpřímiv se v celé své postavě, pozdvihl ruku k čapce, zdravě velitele svého po vojensku.

Ostatní z davu, trestníci i strážcové, seřadili se po obou stranách cesty.

„Co se stalo?“ tázal se guvernér.

„Excellence!“ odvětil strážník, „jeden z trestanců nalezen byl ežící na silnici. Zdá se, že jenom spí, ale přes to nelze jej probudit!“

„Jak dlouho jest již v tomto stavu?“ tázal se plukovník Guyarre.

„Již asi hodinu.“

„A pořád spí?“

„Pořád, Excellence. Jest tak bez citu, jakoby byl mrtvým! Trásli jsme jím, štípali jej i bodali špendlíkem, ano vystřelili jsme mu bambitku u uší: neslyší však a necítí!“

„Proč neposlali jste pro lékaře?“ tázal se guvernér vyčítavě.

„Poslal jsem pro něj, Excellence, avšak nebyl doma; čekáme, až jej najdou a zatím nevíme, co s mužem tím činiti.“

„Doneste jej do nemocnice!“ velel plukovník Guyarre.

Strážník chystal se vykonati tento rozkaz, když doktor Antekirtt ujal se náhle slova, právě plukovníkovi:

„Dovolíte, pane guvernére, abych jako lékař zkoumal stav výtečného spáče toho? Přál bych si jej viděti zblízka!“

„Ah, ano, jest to vaše povolání!“ odvětil guvernér žertovně.

„Zločinci dostane se lékařské pomoci doktora Antekirtta! Nebude si moci v pravdě stěžovati!“

Všichni tři sestoupili s povozu, a doktor Antekirtt přistoupil k trestníku, ležícímu dosud na okraji cesty. Život u tohoto bylo lze poznati jen podle dýchání a rychlého pohybu tepny.

Doktor dal znamení, aby ostatní poněkud dále odstoupili.

Na to sklonil se nad tělem spícího, šeptal mu cosi a hleděl mu utkvěle do očí, jako by chtěl převést do mozku jeho některý projev své vůle.

Povstav pak, pravil:

„Muži tomu vlastně nic není! Upadl prostě ve spánek magnetický!“

„Opravdu?“ pravil guvernér. „Jest to věc podivná! Můžete jej však ze spánku toho probuditi?“

„Nic není snazšího nežli to!“ odvětil doktor Antekirtt.

Dotknuv se pak čela Karpenova, pozdvihl zvolna víčka očí jeho a děl mu:

„Probud' se! . . . Chci tomu!“

Karpena pohnul sebou a otevřel oči, zůstal však ve stavu polo bezvědomém a ospalém. Doktor přešel mu několikrát v šikmém směru rukou po tváři, a Španěl počal se zvolna z omámení probouzeti.

Konečně povstal a ustoupil, nemaje vědomí o tom, co se bylo s ním dělo, v řady svých soudruhů.

Guvernér Guyarre, doktor Antekirtt a Petr Bathory vstoupili na to opět do vozu, jenž jel dále k městu.

„Mám-li pravdu říci,“ pravil guvernér, „myslím, že chlapík tento byl pořádně napilým!“

„Nesoudím tak,“ odvětil doktor Antekirtt. „Zdá se mi, že jest tu co činiti se somnambulismem.“

„Avšak, kdež jest příčina jeho?“

„Na to ovšem nemohu odpověděti, pane guvernére. Snad muž ten jest náchylným stavu takovému. Leč nyní snad se záchvat ten nebude tak záhy opěťovati!“

Nedlouho na to dojel povoz k opevnění, minul je, vjel do města, projel několika ulicemi a zastavil se na nábřeží.

Doktor Antekirtt a plukovník Guyarre rozloučili se tu velmi srdečně.

„Hle, tam kotví „Ferrato“,“ pravil doktor Antekirtt, ukazuje na yachtu, jež se kolébala půvabně na vlnách. „Nezapomeňte tedy, pane guvernére, že jste mi slíbil, že s námi v neděli ráno na palubě posnídáte!“

„Nezapomenu, doktore Antekirtte, doufám však, že i vy nezapomenete, že v neděli očekávám vás k obědu!“

„Splním svůj slib!“ děl doktor.

Oba stiskli si na to naposled ruce, avšak guvernér neopustil nábřeží, dokud neviděl, že lodice, odvázející doktora s Petrem, nepřirazila k yachtě.

Když doktor vystoupil opět na palubu, pravil Petru, jenž se ho tázal, zdaliž se mu dařilo vše, jak si přál:

„Ano! . . . V neděli večer bude Karpna s dovolením guvernéra na této yachtě!“

O osmé hodině odplula yachta směrem severním a hora Hacho, jež ovládá tuto část pobřeží marokánského, zmizela záhy v temnotách a mlhách večerních.

II.

Experiment doktorův.

Cestovatel, jemuž by nic nebylo známo o směru a cíli lodi, nevěděl by ani, na kterém bodu zeměkoule se ocitl, když by za takých okolností v Gibraltaru přistal.

Nejprve objeví se nábřeží, prolomené několika malými přístavy, v nichž lodi zakotviti mohou, na to spatřiti lze věž hradební, v níž se branka otevírá, a dále nepravidelnou prostoru, ohraničenou kasárnami, opírajícími se o úbočí hory a konečně část dlouhé, úzké a klikaté ulice, zvané Main-Street.*)

V ulici té, jejíž dlažba za každého počasí vlhkou zůstává, mihají se mezi nosiči, podloudníky, cídiči bot, prodavači doutníkův a sirek, dále mezi karami, povozy a vozíky s ovocem a plodinami polními v pestré směsi Maltézané, Maročané, Španělé, Vlachové, Arabové, Francouzi, Portugalci, Němci — slovem, zástupci všech národů, ano i občané Spojených států amerických. Jsme ovšem v Gibraltaru!

Řečená ulice, Main-Street zvaná, probíhá celým městem, neboť počíná u „mořské“ brány a vede ke bráně alamedské a odtud prodlužuje se dále ještě k jihu. Po stranách jejích spatřiti lze rozkošné letohrádky a zelenající se sady, květinové zahrádky i batterie s děly všech druhův a skupiny stromů každého pásma. Délka ulice

---

*) Čti Mén-strit.

obnáší čtyry tisíce tři sta metrů, čili skorem právě tolik jako délka celé skály gibraltarské, jež se podobá velbloudovi bez hlavy, do písku skrčenému, jehož ohon splývá do moře Středozevního.

Mohutná tato skála vystupuje do výše čtyř set pět a dvaceti metrů z pevniny, kterouž ohrožuje sedmi sty děly, jimž Španělové přezdívali „zuby stařeny“ a jejíž jícny zejí nesčíslnými střílnami kasemat a skalních kobek.

Dvacet tisíc občanů a šest tisíc mužů posádky obývá dolní svahy hory, kterou vlny zálivu omílají. Mimo to žije tu velký počet čtyrnožců: bezocasých opic, potomků to starších pokolení, kteráž byla pravými majiteli půdy této, a jejichž potomci nyní obývají namnoze již jen výšiny staré Calpy.

S úbočí i s vrcholu hory této lze ovládati mořský průliv, stříci pobřeží marocké a shlédnouti na jedné straně značnou část moře Středozevního, na druhé straně kousek okeánu Atlantického. Dalekohledy Angličanův objímají tu obzor, mající dvě stě kilometrů v průměru, a v obvodu tom neujde jejich bystrozrakosti ni sebe skrytější místečko! A jak bystře i horlivě pozorují!

Kdyby parník „Ferrato“ šťastnou náhodou byl o dva dny dříve přibyl do rejdy gibraltarské, a kdyby doktor Antekirtt i Petr Bathory byli vystoupili na malé nábřeží, prošli branou „mořskou“, kráčeli ulicí Main-Street a minuli i bránu alamedskou, aby došli krásných sadů, jež rozkládají se na levém svahu až do poloviční výšky hory, byly by snad měly události, tuto líčené, průběh jiný i rychlejší.

Dne 19. září odpoledne seděly totiž na jednom ze sedátek, které u větším počtu v anglickém sadu jsou rozestaveny, ve stínu košatých stromů dvě osoby, jsouce zády obráceny k dělům, průliv střehoucím. Byli to Sarkany a Namira, kteří spolu horlivě hovořili, dbajíce však, aby od osob, kolem se procházejících, slyšení nebyli.

Čtenář nezapomněl zajisté dosud, že se Sarkany chtěl setkat s Namirou na Sicilii v době, kdy právě lupičská četa podnikla výpravu proti „domu Angličanů“, kteráž smrtí Zironovou skončila. Sarkany, byv o tom zpraven, změnil rychle svůj úmysl, což mělo za následek, že doktor Antekirtt marně po osm dní před Katanií kotvil, očekávaje příchod zrádce na Sicilii.

Také Namira, obdrževši příslušné rozkazy od svého velitele, opustila neprodleně Sicilii a vrátila se do Tetuanu, kde tehdy byla domovem. Z Tetuanu odebrala se do Gibraltaru, kdež měla se setkat se Sarkanym, jenž 18. září do Gibraltaru připlul a den na to již opět odejeti hodlal.

Namira, divoká tato družka Sarkanyova, byla mu oddána tělem a duší. Ona to byla, jež vychovala jej v peleších tripolských, jako by byla jeho matkou. Neopustila ho nikdy, ani když konal nepěkné služby „makléřské“, jsa zároveň ve spojení s mocnými náčelníky společnosti „Senusistů“, jejichž záměry, jak svrchu již bylo pověděno, čelily k dobytí Antekirtty

Namira byla v myšlenkách i v skutcích k Sarkanymu poutána jakousi láskou mateřskou a byla mu snad více oddána nežli Zirone, jeho soudruh v bídě i v radosti. Na pokyn jeho byla odhodlána k zločinu, na rozkaz jeho nebyla by váhala vrhnouti se smrti v náruč.

Sarkany mohl tudíž k Namiře míti důvěru úplnou a nezvratnou. Povolal ji do Gibraltaru, aby promluvil s ní o Karpenovi, od něhož musil se nyní všeho obávati.

Rozmluva tato byla první, kterou oba od příchodu svého do Gibraltaru měli, a měla býti též poslední. Byla vedena jazykem arabským. Sarkany zahájil rozhovor otázkou, na niž následovala rychlá odpověď, kterou oba skutečně též za nejdůležitější považovali, neboť budoucnost jejich závisela od ní.

„Sava?“ tázal se Sarkany.

„Jest ukryta bezpečně v Tetuanu,“ odpověděla Namira. „V tomto ohledu nemusíš se ničeho obávati“

„Avšak za tvé nepřítomnosti?“ doložil tázavě Sarkany, jenž přes tuto odpověď nebyl prost znepokojení.

„Za mé nepřítomnosti jest dům, v němž jest ukryta, svěřen dohledu jisté staré židovky, kteráž ji ani na okamžik neopustí. Jest podoben skorem vězení, do něhož nikdo vniknouti nemůže, a z něhož nikomu není možná uniknouti! . . . Sava ostatně neví, že jest v Tetuanu, nezná mne, a pokud soudím, neví ani, že jest ve tvé moci!“

„Hovoříš s ní někdy o svatbě se mnou?“ tázal se Sarkany.

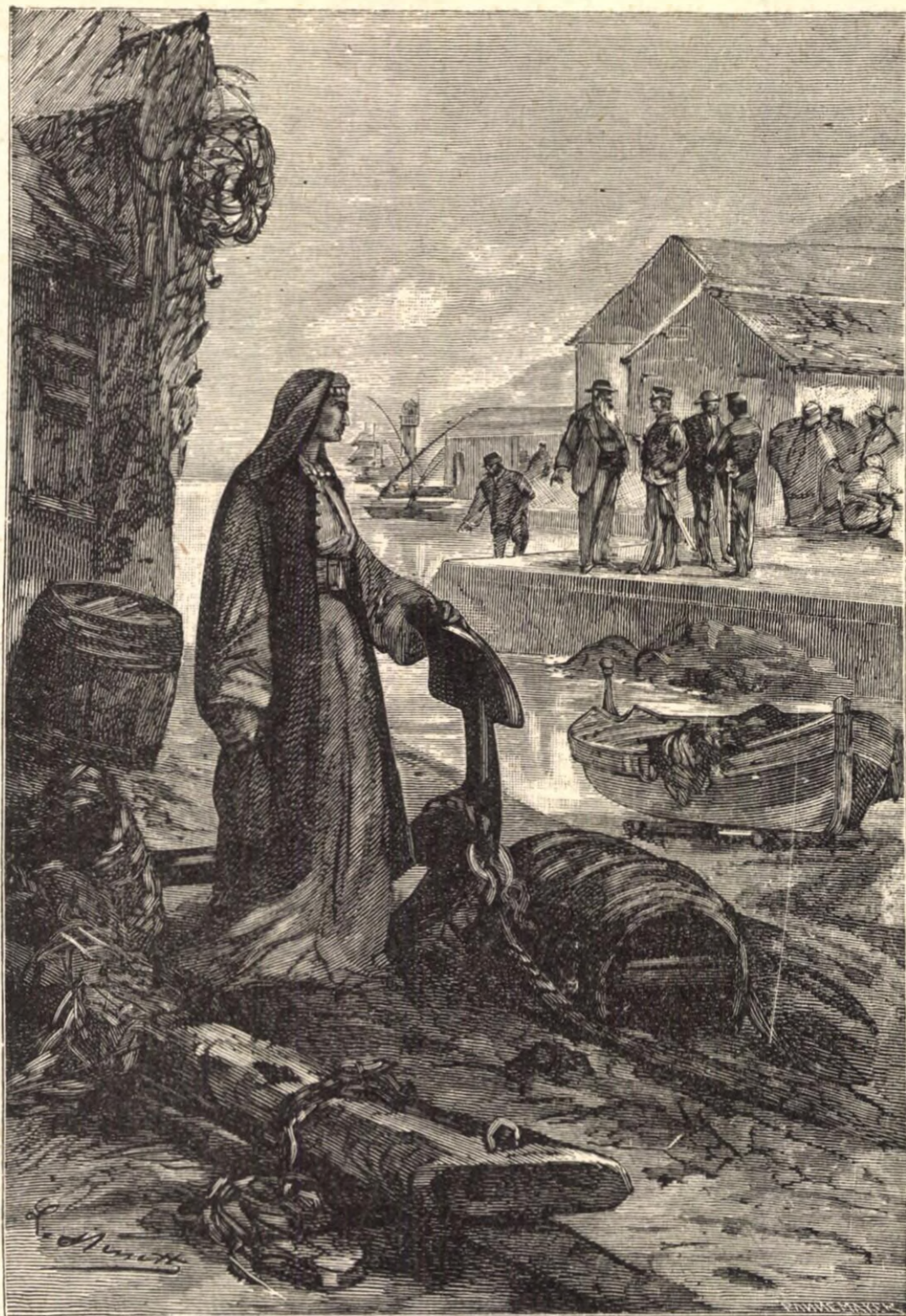
„Ano,“ odvětila Namira. „Dbám, aby neodvykla myšlence, že státi se má tvojí ženou a že se jí skutečně stane!“

„Je toho třeba, Namiro, a sice tím spíše, poněvadž ze jmění Toronthalova mnoho již nezbývá! . . . V pravdě, ubohý Silas nemá ve hře žádného štěstí!“

„Nebudeš míti bankéře ani potřebí, abys se stal bohatším, nežli jsi kdykoliv byl!“

„Vím to, Namiro, avšak den, do něhož svatba moje se Savou musí býti uskutečněna, mají-li se záměry mé zdařiti, kvapem se blíží. Jest nutno, aby dobrovolně ke sňatku svolila, a bude-li trvati ve svém odporu . . .“

Namira sledovala bedlivě doktora . . . (Str. 350.)

„Donutím ji, aby se podrobila!“ odvětila Namira. „Ano, přinutím ji ke svolení tomu, urvu jí je! Můžeš spoléhati na mne, Sarkany!“
 Jest nesnadno představit si tvář, jevící výraz divočejší a rozhodnější, než jaký zobrazil se v obličejí Maročanky, když slova tato pronášela.

„Dobře, Namiro!“ odvětil spokojeně Sarkany. „Konej jen dále bedlivě stráž svoji. Přibudu za nedlouho za tebou!“

„Nepomýšlíš na to, abychom Tetuan v brzku opustili?“ tázala se Namira.

„Nikoli, dokud nebudu k tomu nucen, neboť v Tetuanu nikdo Savy nezná a nemůže ji znáti. Kdyby však bylo nutno, abyste se jinam odebrali, zpravím tě o tom v čas!“

„Nyní řekni, Sarkany,“ pravila na to Maročanka, „proč vlastně jsi mne povolal do Gibraltaru?“

„Poněvadž jsem chtěl promluvit s tebou o jisté záležitosti, o níž není příliš radno si dopisovati!“ odvětil dobrodruh.

„Nuže, mluv tedy, Sarkany, a jedná-li se o rozkaz sebe obtížnější, provedu jej bez váhání.“

„Slyš tedy! Stav okolností jest nyní následující: Paní Bathoryová zmizela, a syn její Petr jest mrtev! Od této rodiny nemusím se již ničeho obávati! Paní Toronthalová jest taktéž již mrtva, a Sava jest v mé moci. Také s této strany nehrozí mi tudíž nebezpečí. Dvě jiné osoby, kteréž znaly celé tajemství mé minulosti, nemohou mi taktéž léčku nastrojiti: Silasa Toronthala, spoluvinníka svého, mohu úplně ovládati, a Zirone zahynul při poslední výpravě na Sicilii. Ze všech těch tedy, které jsem jmenoval, nikdo mluvit nemůže, nikdo nepromluví!“

„Čeho se tedy obáváš?“ tázala se Maročanka.

„Obávám se jedině zakročení dvou osob, z nichž jedna zná část minulosti mé, a druhá, jak se zdá, má úmysl starati se o nynější záležitosti mé více, nežli mi jest milo! . . .“

„Jednou z osob těch jest dle všeho Karpena?“ doložila Maročanka tázavě.

„Ano,“ odvětil Sarkany, „a druhou osobou jest doktor Antekirtt, jehož styky s rodinou Bathoryů v Dubrovníku zdály se mi vždy podezřelými! Ostatně Benito, správce skrýše santagrottské, sdělil mi, že muž ten, jenž jest mnohonásobným milionářem, nastrojil na Etně léčku Zironovi, a sice pomocí Pescadora, jenž nepochybně byl v jeho službách. Leč proč by tajemný doktor onen tak byl činil, než aby, nemaje mne ve své moci, zmocnil se aspoň osoby Zironovy a aby jej násilím přiměl, by vyžradil veškerá tajemství!“

„Soudíš nepochybně zcela správně!“ odvětila Namira. „V každém případě musíme však se míti před doktorem Antekirttem na pozoru . . .“

„Proto jest nutno, abychom věděli, pokud možno, vše, co činí a kde se v každém okamžiku nalézá!“

„To nebude snadno. Sarkany!“ odvětila Maročanka. „Slyšela jsem v Dubrovniku, že jeden den jest na jednom konci Středozemního moře a druhý den již opět na konci druhém!“

„Ano, člověk ten má, jak se zdá, dar všudybylství!“ zvolal Sarkany. „Nechť však neočekává, že klidně přihlížeti budu k tomu, jak plete se do mých záležitostí a záměrů. Kdyby nutno bylo, abych jej vyhledal až na jeho ostrově, učiním tak, mohu tak učiniti . . .“

„Stane-li se svatba tvoje se Savou skutkem,“ přerušila Namira hněvivá slova Sarkanyova, „nebudeš se musiti obávati ničeho od něho ni od někoho jiného!“

„Zajisté, Namiro . . . avšak do té doby . . .“

„Do té doby budeme na stráži před každým nebezpečím. Ostatně výhoda bude vždy na naší straně: budeme věděti nepochybně v každé době, kde se nalézá, kdežto jemu nebude známo, kde dlíme! Mluvme však nyní o Karpenovi. Čím může tobě býti, Sarkany, tento muž nebezpečným?“

„Karpena ví, jaké byly mé styky se Zironem! Po několik let již byl zapleten v různé podniky a výpravy, k nimž jsem dal podnět a může prozraditi . . .“

„Souhlasím, avšak Karpena jest nyní v trestnici ceutské a jest, jak ti jest známo, odsouzen k doživotní nucené práci?“

„Právě to mne, Namiro, znepokojuje! . . . Ano! . . . Karpena, aby zlepšil osud svůj, aby dosáhl zmírnění trestu svého . . . může odhaliti vše, co ví. Víme-li my, že dopraven byl do Ceuty, ví o tom nepochybně také jiní. A kdyby nikdo jiný nevěděl, jaké byly jeho styky se Zironem, ví o nich dle všeho Pescador, jenž jej tak obratně na Maltě oklamal. Doktor Antekirtt pomocí důvtipného tohoto sluhu svého může proniknouti ke Karpenovi i na Ceutě a může se snažiti, aby za každou cenu tajemství jeho z něho vylákal! Ano, může se pokusiti též, aby mu k útěku dopomohl. Vše to, Namiro, jest pravděpodobné i možné tak, že divím se, proč doktor Antekirtt tak dosud neučinil.“

Sarkany, jsa velice důvtipným a bystrozrakým, uhodl přesně, jaké záměry doktor Antekirtt vůči Karpenovi chová, a pochopil též, čeho se sám musí od něho obávati!

Namira musila doznati, že Karpena za poměrů, v jakých se nyní nalézal, mohl se státi velice nebezpečným.

„Proč,“ zvolal Sarkany, „nezmizel raději on místo Zirona v jícnu sopečném, proč raději prokletý ten Španěl nezahynul?“

„Co nestalo se na Sicilii, může se snad státi v Ceutě!“ prohodila chladně Maročanka.

O to se nyní bídníkům jednalo.

Namira vysvětlila Sarkanymu, že jest velice snadno docházeti tak často, jak je milo, z Tetuanu do Ceuty. Obě města vzdálena jsou od sebe sotva dvacet mil, neboť Tetuan leží poněkud v pozadí od trestnické osady, na jih od pobřeží marockého.

Trestníci v Ceutě pracují na cestách neb chodí volně ulicemi městskými, bylo by tedy snadno — tak uvažoval Sarkany — aby on, bývalý velitel Karpenův s tímto se mohl setkati a jemu namluviti, že hodlá pomoci mu k útěku, aneb aby mohl trestníku doručiti po př. peníze i nějaký pokrm na přilepšenou. Kdyby pak se stalo, že by kus chleba neb ovoce jed v sobě choval, kdož by se znepokojoval smrtí Karpenovou, kdož by pátral po příčinách její?

Guvernér ceutský nepřikládá by zajisté velikou důležitost tomu, že v trestnici ceutské jest o jednoho vězně méně. Sarkany nemusil by se pak ničeho obávati od Španěla ani od pokusů doktora Antekirtta, jenž, jak bylo zřejmo, pátral po jeho tajemstvích.

Výsledek rozmluvy mezi Sarkanym a Namirou byl tento: Mezitím co doktor Antekirtt připravoval by útěk Karpenův, dobrodruh s družkou svojí hleděl by jej učiniti nemožným, a sice tím, že by Španěla na rychlo odeslal tam, odkud by nikdy již uprchnouti nemohl, totiž — na onen svět!

Když vše bylo umluveno, vrátili se Sarkany a Namira do města a rozloučili se.

Ještě večer téhož dne opustil Sarkany Gibraltar, aby odebral se k Silasu Toronthalovi, a druhého dne vstoupila i Namira na jednu z lodí, kteréž konají pravidelnou službu mezi Evropou a Afrikou, aby se dala přepraviti do Algesirasu.

Právě když loď z přístavu vyplula, setkala se v zálivu gibraltarském se zábavnou yachtou, jež se chystala do přístavu vplouti. Byl to parník „Ferrato“.

Namira, která jej viděla, když v Katanii kotvil, poznala jej ihned.

„Doktor Antekirtt je zde!“ prohodila, překvapena jsouc, sama k sobě, „Sarkany měl pravdu: hrozí nám nebezpečí, a sice nebezpečí blížké!“

Několik hodin na to vystoupila Maročanka v Ceutě z lodi. Avšak dříve, nežli se odebrala do Tetuanu, odhodlala se učiniti pokus, aby se mohla sejítí se Španělem. Záměr její byl prostý a mohl se snadno zdařiti.

Avšak naskytla se překážka, které se Namira nenadála. Karpena následkem známé události za prvního pobytu doktorova v Ceutě vydával se za chorého, a ač jím v pravdě nebyl, bylo mu přece dovoleno, aby se uchýlil do nemocnice trestnické.

Namíře nezbývalo proto nic nežli toulati se kolem nemocnice, aniž se jí podařilo, se Španělem se setkati. Těšila se však nadějí, jestliže jí nebylo dopřáno Španěla uzříti, že také doktor Antekirtt a zřízení jeho nebudou jej moci spatřiti dříve nežli ona. Soudila proto, že z průtahu nevzniklo nebezpečí, zvláště když měla za nemožný útěk Karpenův, dokud by Španěl nebyl nucen na silnici pracovati.

Namira však v očekávání svém se mýlila. Okolnost, že Karpena dlel v nemocnici, byla přízniva záměrům doktorovým a mohla zdar jich jen usnadniti.

„Ferrato“ zakotvil v pozadí zálivu gibraltarského, v němž hladina vodní často bývá rozčeřena větry východními a jihovýchodními. Doktor Antekirtt a Petr Bathory vystoupili na to na břeh a odebrali se na poštu v ulci zvané „Main-Street“, kdež leželo pro ně několik listů.

V jednom z nich oznamoval jistý sicilský zřízenec doktorův tomuto, že od odjezdu „Ferrata“ Sarkany neobjevil se v Katanii, ni v Syrakusách nebo Messině.

V jiném listě, kterýž Petru Bathorymu zaslal Pointe Pescade, psal tento, že vede se mu již velmi dobře a že po ráně jeho nezbylo ani stopy. Doktor Antekirtt — psal dále Pescade — může použiti již opět služeb jeho a povolati jej, kdykoli za dobré uzná, k sobě zároveň s Kapem Matifuem, jenž doktorovi i Petru posílal nejuctivější svůj pozdrav.

Třetí konečně list, zasláný Marií, patřil Ludvíkovi. Byl to list více nežli sesterský, byl to list psaný s péčí a láskou mateřskou.

Kdyby šestatřicet hodin před tím doktor Antekirtt a Petr Bathory byli se procházeli v sadech gibraltarských, byli by tam našli Sarkanya s Namirou.

Dne toho použito se k tomu, aby zásobárny „Ferrata“ naplněny byly opět uhlím, kteréž dodáno bylo z plovoucích skladišť v rejdě zakotvených. Rovněž doplněna byla zásoba vody pro kotly parníku i pro jiné potřeby.

Vše bylo tedy připraveno, když doktor Antekirtt a Petr Bathory, kteří byli poobědvali v jednom z hotelů na obchodním náměstí, k večeru na palubu se vrátili. Nedlouho na to rána z děla oznámila uzavření přístavu města, v němž vládne kázeň právě tak přísná, jako na příklad v trestnici norfolkské neb v trestnické osadě cayennské.

Avšak „Ferrato“ nevytáhl večera toho kotvy. Poněvadž za dvě hodiny mohl přeplouti průliv gibraltarský, odplul z přístavu teprve druhého dne před osmou hodinou ranní.

Když byl podjel pod batteriemi anglickými, plul plnou parou k Ceutě. O půl desáté hodině byl již pod horou Hacho, poněvadž však vítr vál ze severovýchodu, nemohl zakotviti na místě, kde tři dny před tím byl kotvil. Kapitán dal proto rozkaz, aby loď plula na druhou stranu města, do malého, úzkého zálivu, jenž polohou svojí chráněn jest před větrem. „Ferrato“ spustil zde kotvy ve vzdálenosti dvou délek kabelových od břehu. Čtvrt hodiny na to doktor Antekirtt vystoupil na přístavní hráz.

Namira, kteráž pozorovala příjezd yachty, sledovala bedlivě doktora. Doktor Antekirtt nemohl poznati Maročanku, neboť kdysi mohl spatřiti tvář její jen za temna v bazaru kotorském. Namira však, která doktora Antekirtta byla několikráte viděla v Gruži i v Dubrovniku, poznala jej ihned zcela dobře. Umínila si, že bude mu stále v patách, dokud vůbec v Ceutě dlíti bude.

Vystoupiv na břeh, spatřil tam doktor guvernéra osady Guyarra a jednoho jeho pobočnicka, kteří příjezd yachty očekávali.

„Dobrý den, milý doktore!“ zvolal guvernér. „Buďte nám srdečně vítán! Dostál jste slovu! Patříte nyní mně aspoň po celý den . . .“

„Nebudu patřiti vám dříve, pane guvernére,“ odpověděl doktor Antekirtt, „dokud vy nebudete mým hostem. Nezapomeňte, že snídaně očekává vás na palubě „Ferrata“.

„Očekává-li, bylo by nezdvořilé, kdybychom ji nechali dlouho čekati!“ odvětil rozmarně plukovník Guyarre.

Malá lodice dopravila doktora a hosty jeho na palubu yachty. Snídaně byla bohatá i vybraná, a hostitel i přátelé jeho s chutí se do ní dali.

Mezi snídaním hovořilo se nejvíce o správě osady, o mravech a obyčejích obyvatelů jejích a poměru obyvatelstva domorodého k živlu španělskému.

Doktor Antekirtt, jakoby mimochodem, zmínil se pak o trestníku, kterého byl probudil ze spánku magnetického několik dní před tím na cestě, vedoucí k domu guvernérovu.

„Nepamatuje se nepochybně na nic?“ tázal se plukovníka Guyarra.

„Neví o ničem, co se s ním dělo,“ odvětil guvernér, „avšak nyní už není zaměstnán při pracích na silnici.“

„A kde jest?“ tázal se doktor Antekirtt, jsa poněkud znepokojen, čehož však všiml si toliko Petr Bathory.

„Jest v nemocnici!“ odvětil guvernér. „Zdá se, že případ onen otrásl drahocenným jeho zdravím!“

„Kdo jest vlastně člověk ten?“

„Jmenuje se Karpena a jest to sprostý vrah, jenž nezaslouží ani, že se o něho, doktore Antekirtte, zajímáte. Kdyby zemřel, nebyla by to, věřte, velká ztráta pro osadu.“

Potom se mluvilo o jiných věcech. Aby se guvernérovi věc ta nezdála nápadnou, nechtěl doktor naň naléhati otázkami o Karpenovi, jenž za několik dní jako úplně vyléčený musil nemocnici opustiti.

Když posnídali, vyšli všichni na palubu, kdež ve stanu v pozadí roznášena káva. Zapáleny doutníky a cigarety, z nichž dým v obláčkách se vznášel. Za nedlouho na to prohodil doktor Antekirtt guvernérovi, že jest ochoten nyní loď opustiti a s ním do Ceuty se odebrati. Patřil mu nyní zcela a přál si osadu španělskou v celém zařízení jejím důkladně seznati. Návrh jeho byl s potěšením přijat. Do oběda zbývalo plukovníku Guyarrovu dosti času, aby vznešenému hostu svému celé město i okolí jeho ukázal.

Doktor Antekirtt a Petr Bathory byli tedy svědomitě prováděni po celé osadě. Nebyla jim odpuštěna žádná maličkost ani v kasárnách, ani v trestnici.

Dne toho — bylať neděle — nebyli trestníci zaměstnáni při obyčejných svých pracích, a doktor mohl je pozorovati tedy za okolností jiných — svátečních. Také Karpenu uzřel, avšak jen mimochodem, v jedné síni nemocnice; jak se zdálo, Španěl si navštěvovatelů hrubě ani nevšiml.

Doktor Antekirtt hodlal odplouti ještě v noci, aby se odebral opět na Antekirttu, avšak přál si celý večer strávit ve společnosti guvernérově. O šesté hodině tudíž vstoupili všichni opět do domu guvernérova, kdež je očekával výtečný oběd, jenž měl býti znamenitou odpovědí k snídání na palubě.

Netřeba podotýkati, že na procházce uvnitř i vně zdí městských byl doktor sledován Namirou, netuše ovšem, že jest bedlivě pozorován.

Při obědě vládl výtečný rozmar. Pozváno bylo k němu i několik vynikajících osob z osady, někteří důstojníci a jejich ženy

a dva nebo tři bohatí obchodníci. Všichni netajili se potěšením, že doktor Antekirtt, jehož přítomnost byla pro ně velkou ctí, dlí mezi nimi.

Doktor mluvil, jak rád činíval, o svých cestách na Východě, v Syrii, v Arabii i v severních zemích afrických. Po té uvedl rozhovor na záležitosti ceutské a blahopřál guvernérovi, že tak výborně spravuje osadu španělskou.

„Avšak,“ dodal, „střežení odsouzenců musí vám působiti někdy veliké starosti!“

„A proč soudíte tak, milý doktore?“ tázal se plukovník Guyarre.

„Poněvadž hledí každý as odtud uprchnouti. Vezeň pomýšlí obyčejně na to, jak by mohl utéci, kdežto strážcové obyčejně nepřemýšlejí, jak by mohli útěku zabrániti. Je tudíž výhoda na straně vězňů, a nedivil bych se, kdyby někdy večer při přehlídce některý z nich scházel!“

„Nikdy!“ zvolal guvernér. „Nikdy se tak státi nemůže! Kam by ostatně trestníci ti prchli? Po moři jest útek nemožným. Prchnouti po zemi mezi divoké kmeny marocké bylo by nebezpečno! Trestníci zůstávají proto raději v osadě, ne-li ze záliby, aspoň z opatrnosti!“

„Přidávám se k vašemu mínění, pane guvernére,“ pravil doktor Antekirtt, „a blahopřeji vám k těmto příznivým okolnostem; obávám se však, že v budoucnosti stane se střežení vězňů mnohem nesnadnějším!“

„Z jaké příčiny, pane doktore?“ tázal se jeden z účastníků hostiny, kterého rozmluva tato zvláště zajímala, neboť byl řiditelem trestnice.

„Z té příčiny, pane řiditeli,“ odvětil doktor Antekirtt, „že zkoumání zjevů magnetických učinilo veliký pokrok, a že každý skorem k nim může dáti podnět, slovem: že nahrazení vůle osoby některé vůlí cizí stává se zjevem stále častějším, při němž člověku na místě bytosti jeho nastupuje jaksi bytost zcela cizí, jejíž vůli musí volky nevolky vykonávati.“

„A je-li tomu tak?“ nadhodil plukovník Guyarre.

„Je-li tomu tak,“ odvětil doktor Antekirtt, „pak jest nutno, jak za to mám, stříci dobře vězně; neméně radno však jest, stříci jejich strážce. Na svých cestách, pane guvernére, byl jsem svědkem tolika neobyčejných zjevů, že mám v tomto oboru vše za možné. Protož v zájmu svém nezapomínejte na toto: jestliže některý vězeň volky nevolky může prchnouti, jednaje pod vlivem vůle cizí, může se státi též, že strážce, jsa podroben témuž vlivu, může trestníka nechat bez překážky prchnouti!“

„Chtěl byste nám vysvětliti tento zjev?“ tázal se řiditel trestnice doktora Antekirtta.

„Milerád, pane. Uvedu příklad, z něhož vše nejlépe seznáte. Dejme tomu, že by některý strážce již přirozenou povahou svojí byl přístupen vlivu magnetickému nebo hypnotickému, což jest jedno, a mějme na mysli, že by některý vězeň byl schopen vliv ten na něm vykonávati... Nuže, od okamžiku toho vězeň dovede ovládati strážce, přinutí jej nepozorovaně ke všemu, co chce, aby činil, ano přiměje i k tomu, aby otevřel dvéře vězení, kdykoli se mu uzdá myšlenku takou ve strážci vyvolati!“

„Budiž,“ namítl řiditel, „avšak teprve, když jej byl před tím uspal.“

„V tom se mýlíte, pane řiditeli!“ odvětil doktor Antekirtt. „Čin ten lze provésti i ve stavu bdělém, aniž by měl strážce o tom vědomost.“

„Vy tak tvrdíte? ...“

„Ano, tvrdím tak a dodávám: maje taký vliv na strážce, maje moc přenést na něj neviditelně vůli svoji, může vězeň jemu němě rozkázati: V den ten, v tu a tu hodinu, učiníš to či ono, a strážce tak učiní! V den ten a ten přineseš mi klíče kobky žalární, a strážce je přinese! V den ten otevřeš bránu trestnice, a strážce ji otevře! V den ten půjdu kolem tebe, a ty nesmíš, nebudeš viděti, že odcházím!“

„I když bude bdíti? ...“

„Ano, i když strážce bude bdíti!“

Tato odpověď doktora způsobila veliké pohnutí ve společnosti, a mnozí netajili ani, že tvrzení tomu nevěří.

„A přece je to zcela pravdivé,“ prohodil Petr Bathory, „neboť já sám byl jsem svědkem podobných výjevů.“

„Lze tedy,“ pravil plukovník Guyarre, „pouhým pohledem zrušiti vůli a bytost osoby cizí?“

„Ano,“ pravil doktor, „mocným vlivem tím lze u některých osob zmásti i smysly tak, že budou míti sůl za cukr, mléko za ocet anebo vodu obyčejnou za minerální vodu hořkou. V říši illusí a klamných představ nic není nemožno, jestiž možno podrobiti mozek každému vlivu!“

„Doktore Antekirtte,“ pravil guvernér Guyarre, „musím vám říci a dávám tím zajisté výraz mínění všech svých hostů — že věci takové dlužno především viděti, má-li se jim vůbec uvěřiti!“

„Ano i potom není veškerá pochybnost vyloučena,“ pravil jeden z hostů, jenž měl za nutno, výhradu tu pronésti.

„Musím proto litovati,“ dodal plukovník Guyarre, „že vzhledem ke krátké době, po kterou nás chcete společností svojí poctíti, nemůžete nás skutkem o pravdě tvrzení svého přesvědčiti.“

„Avšak . . . mohu to učiniti!“ odvětil doktor Antekirtt.

„Nyní?“

„Ihned, chcete-li!“

„Jak to? . . . Prosím, mluvte jen!“

„Nezapomněl jste zajisté, pane guvernére,“ odvětil doktor Antekirtt, „že jeden z trestníků osady nalezen byl as před třemi dny na cestě, vedoucí k domu vašemu, spící, a sice, jak jsem vám řekl, spánkem magnetickým?“

„Ano, tak tomu jest,“ pravil řiditel trestnice, „a člověk ten nalezá se nyní v nemocnici.“

„Pamatujete se též,“ pokračoval doktor Antekirtt, „že jsem to byl já, jenž jej probudil, když žádnému strážci nemohlo se to zdařiti!“

„Pamatuji se!“ doložil přísvedčivě plukovník Guyarre.

„Nuže, a to stačí, aby mezi mnou a mezi trestníkem tím . . . jak se jmenuje? . . .“

„Karpena.“

„. . . Aby mezi mnou a Karpenou vznikl neviditelný svazek, jenž jej úplně vůli mé podřídí!“

„Bude-li státi vám totiž tváří v tvář?“ . . . doložil guvernér Guyarre.

„I když budeme odloučeni jeden od druhého!“ vysvětloval klidně doktor Antekirtt.

„I když vy budete zde, v mém salonu, a když Karpena bude dlíti daleko odtud, v nemocnici vězenské?“ tázal se nedůvěřivě plukovník Guyarre.

„Ano, i v tomto případě!“ odvětil doktor. „Dáte-li rozkaz, aby muži tomu, Karpenovi, dopřána byla úplná volnost, ano, a aby otevřeli před ním dvěře nemocnice i východ z trestnice, víte, co učiní? . . .“

„Nuže, uprchne!“ odvětil, směje se guvernér.

Smích jeho byl tak nakažlivý, že celá společnost dala se jím strhnouti.

„Nikoli, pánové,“ odvětil doktor Antekirtt velmi vážně, „Karpena neuprchne, leda bych sám chtěl, aby se dal na útěk, nýbrž učiní to, čemu já budu chtíti.“

„Co, prosím, na příklad?“

„Na příklad, až opustí trestnici, mohu mu přikázati, aby se dal směrem k vašemu domu, pane guvernére!“

„Aby přišel sem?“

„Ano, přímo sem, a budu-li chtíti, bude naléhati, aby byl předpuštěn k vám!“ odvětil doktor Antekirtt.

„Ke mně?“

„Ano, k vám, a nebudete-li to míti za nevhodné — neboť bude řídit se toliko vůlí mojí — vzbudím v mysli jeho myšlenku, že nejste guvernérem, nýbrž jinou osobou: bude vás na příklad považovati za krále Alfonse XII.“

„Za Jeho Veličenstvo krále španělského?“ prohodil s podivením plukovník Guyarre.

„Ano, pane guvernére; a jakmile bude předpuštěn, bude vás žádati . . .“

„Za milost?“

„Tak jest, za milost. A nebudete-li proti tomu ničeho namítati, požádá vás dokonce i za řád Isabellin.“

Celá společnost vypukla opět v smích po těchto slovech doktora Antekirtta.

Za několik okamžiků tázal se ředitel trestnice:

„A člověk ten učiní vše to ve stavu bdělém?“

„Bude bdělým právě tak jako my!“ odvětil doktor Antekirtt.

„Nikoli! . . . Nikoli! . . . To není možná, tomu nelze uvěřiti!“ zvolal nedůvěřivě plukovník Guyarre.

„Přejete-li si, přesvědčíte se! . . . Rozkažte, aby byla ponechána Karpenovi úplná volnost . . . Pro jistotu však můžete poručiti, aby vězeň tento následován byl z povzdálečí jedním nebo dvěma strážníky . . . Nařídíte-li tak, přesvědčíte se, že učiní vše, co jsem vám pravil.“

„Budiž, souhlasím!“ přisvědčil guvernér. „Určete však sám dobu . . .“

„Nyní jest skorem již osm hodin,“ děl doktor Antekirtt, dívaje se na hodinky, „Je-li vám vhod, mohli bychom zvoliti hodinu devátou!“

„Souhlasím i s tím. Avšak až bude experiment ukončen?“ tázal se guvernér.

„Až bude vše odbyto, vrátí se Karpena klidně do nemocnice a nezachová si ni jediné upomínky na to, co se s ním dělo. Opakuji — a to jest jediné vysvětlení, jakéž lze o zjevu takém dáti, — že Karpena bude jednati toliko pod hypnotickým vlivem, ode mne

vycházejícím, takže ve skutečnosti nebude to vlastně on, jenž vše to učiní, nýbrž já!“

Guverner, jenž netajil se nikterak nedůvěrou vůči podobným experimentům, napsal lístek, v němž rozkázal náčelníku stráže trestnické, aby od půl deváté hodiny ponechal Karpenovi plnou volnost a aby jej toliko z jisté dálky následoval. Lístek ten byl donesen jedním ze sluhů guvernérových náčelníku stráže.

Když hostina byla u konce, povstali hosté od stolu a odebrali se na vyzvání guvernérovo do jiného salonu.

Jest pochopitelné, že všichni rozmlouvali o různých experimentech magnetických nebo hypnotických, jež daly podnět již k tolika sporům a kteréž osoby, o věci ty se zajímající, rozdělily v tábory nevěrců i věřících.

Doktor Antekirtt mezi tím, co roznášeny byly čísky s kávou, a co páni kouřili doutníky nebo cigarety, jimiž Španělové nepovrhují, vypravoval as o dvaceti podobných experimentech, jichž za svého působení lékařského buď byl svědkem aneb i původcem. Nikdo nemohl slova jeho vyvrátiti a přece tato nikoho nemohla přesvědčiti.

Doktor připomněl dále, že experimenty tyto vzbuzují také již pozornost zákonodárců, soudců a právníků, poněvadž moci hypnotické mohlo by se použití též k účelům zločinným. Nelze popříti, že způsobem tím lze dáti podnět k zločinům, jejichž původce bylo téměř nemožno objeviti.

Náhle o osmé hodině a třiatřiceti minutách pravil doktor Antekirtt, přerušiv své vypravování:

„Karpena opouští v okamžiku tomto nemocnici vězenskou!“

A za minutu na to dodal:

„Nyní vyšel z brány trestnice!“

Tón, jakým doktor slova tato pronesl, učinil veliký dojem na všechny hosty.

Toliko guverner potřásl nedůvěřivě hlavou.

Celá společnost hovořila na to velmi čile o experimentu doktora, někteří připouštěli možnost zdaru jeho, jiní tomu odpírali. Všichni skorem mluvili najednou, když tu — scházelo ještě pět minut do hodiny deváté — doktor přerušil je slovy:

„Karpena se ocitl na prahu tohoto domu!“

Okamžik na to vstoupil již sluha do salonu a ohlásil guvernerovi, že jakýsi muž, oděný v šat trestnický, přeje si naléhavě s ním mluvit.

Karpena zaměřil ke guvernérovi, před nímž poklekl... (Str. 358.)

„Nechť vstoupí!“ odvětil guvernér, jehož nedůvěra počala nyní již vůči skutkům samým ochabovati.

Odbíjelo právě devět hodin, když se Karpena objevil ve dveřích salonu. Zdálo se, že nepozoruje nikoho z přítomných hostů, ač měl oči zcela otevřené, neboť zaměřil přímo ke guvernérovi Guyarrovi, před nímž poklekl.

„Sire, prosím vás o milost!“ pravil pevným hlasem.

Guvernér, jsa velice překvapen, jako by sám stal se obětí hallucinace, nemohl pronést slova.

„Udělte mu milost!“ pravil doktor Antekirtt, usmívaje se. „Můžete tak učiniti bez obavy, neboť nezasáhová si žádné upomínky na tuto událost!“

„Dávám ti milost!“ děl nyní guvernér Guyarre Karpenovi hlasem povznešeným a důstojným, jako by vskutku sám byl králem všech Španělů.

„A k této milosti, sire,“ pravil opět Karpena, „připojte, prosím, dobrotivě i rád Isabelly! . . .“

„Udílím ti jej!“

Karpena natáhl na to ruku, aby přijal předmět, jenž mu guvernérem byl podáván, a učinil posunek, jako by domnělý tento rád si připínal na kabátec. Na to povstal a vyšel, jsa při tom zády ke dveřím obrácen, ze salonu.

„Půjdu za ním, rád bych viděl, jak se vrátí do nemocnice!“ zvolal guvernér, jenž zápasil sám s sebou, jako by nechtěl přiznati, že se poddává a že jest skutkem tím přesvědčen.

„Nuže, pojďte!“ odpověděl mu klidně doktor Antekirtt.

Na to guvernér Guyarre, Petr Bathory, doktor Antekirtt a několik ještě jiných hostů opustilo salon i dům. Dali se touže cestou jako Karpena, jenž krácel již ku městu.

Namira, která jej byla sledovala, jakmile byl vyšel z trestnice, až k domu guvernérově, ukryla se rychle v stínu, aby nebyla upozorována, spěchala však z povzdálení rovněž za Karpenou s celou společností.

Noc byla dosti temná. Španěl krácel ku předu krokem pravidelným, nerozmýšleje se ani na okamžik. Guvernér, doktor i ostatní následovali jej, jsouce od něho as třicet kroků vzdáleni. S nimi šli i strážníci, kteří měli rozkaz, aby Karpenou ani na okamžik nespouštěli s očí.

Silnice zatáčí se zde na blízku samého města kolem zálivu, jenž tvoří tuto, na druhé straně skály ceutské, malý přístav. Na nehybné a černé hladině vodní odrážela se záře dvou-nebo tří světél.

Světlo to vycházelo z oken kajut a ze signálových svítilen „Ferrata“, jehož tvar neurčitě a temnotou zdánlivě jsa zvětšen, nad vodami ve tmách se zdvíhal.

Karpena, přišed k tomuto místu — a sice právě naproti lodi — opustil náhle silnici a dal se na pravo ke skalnímu výstupku, jenž se vztyčuje as ve výši dvanácti stop nad mořem. Dle všeho nějaký posunek doktorův, kteréhož nikdo nezpozoroval, anebo jen prostý projev vůle doktorovy přiměl Španěla, aby se uchýlil od původního směru.

Strážníci jevíli již chuť zrychliti kroky, aby dohonili Karpenu a aby jej uvedli opět na pravou cestu: guvernér však, věda, že na této straně není útěk možný, rozkázal jim, aby jej nechali volně jednati.

Karpena se zastavil v té chvíli již na okraji výstupku skalního, jako by jej neviditelná moc k místu tomu nehybně poutala. I kdyby byl chtěl nohy zdvihnouti a sebou hnouti, nebyl by mohl tak učiniti.

Vůle doktorova takřka jej přikovala k tomuto skalisku.

Guvernér pozoroval jej několik okamžiků, na to obrátiv se k doktoru Antekirttu, pravil mu:

„Nuže, milý doktore, chtěj nechtěj musím vůči tomu všemu se poddati.“

„Jste tedy nyní konečně přesvědčen, pane guvernére?“

„Ano, jsem přesvědčen, že se dějí věci, pro něž není vysvětlení. Nyní však, doktore Antekirtte, přimějte člověka toho, aby se vrátil neprodleně do trestnice. Alfons XII. vám to prikazuje!“

Sotva guvernér dokončil tuto větu, vrhl se náhle Karpena, aniž pronesl jediného výkřiku, do moře.

Byla to náhoda? Učinil tak dobrovolně? Unikl snad následkem neznámé jakési příčiny moci doktorově? Nikdo nemohl na to dáti odpověď.

Všichni spěchali ihned na skalní výstupek, kdežto strážníci tak rychle, jak mohli, sestoupili na břeh malé zátoky, kterou moře v místech těch utvořilo.

Po Karpenovi nebylo ani stopy. Několik rybářských loděk připlulo rychle v tato místa; také z yachty „Ferrata“ vyslány sem na kvap lodice.

Všechno bylo marno. Nebyla nalezena ani mrtvola vězně, kterouž snad proud odnesl v širé moře.

„Pane guvernére,“ pravil doktor Antekirtt, „lituji velice, že experiment můj měl konec tak tragický. Nemohl jsem se toho nadíti!“

„Avšak jak vysvětlujete si to, co se stalo?“ tázal se plukovník Guyarre doktora.

„Tím snad, že vliv hypnotický, jehož účinky nyní nemůžete upříti, v některých okamžicích přece bývá přerušen! Muž tento unikl z moci mé, o tom jsem přesvědčen, jen na okamžik, avšak v okamžiku tom sřítíl se již se skály, nechť následkem závratě nebo z jiné příčiny. Jest to událost politování hodná, zvláště když ztratili jsme tím muže, pro experimenty podobné velmi draho-cenného!“

„Ztratili jsme jednoho zlosyna, nic více!“ odpověděl s filosofickým klidem plukovník Guyarre.

To byla jediná pohřební řeč, věnovaná památce Karpenově! Ve chvíli té rozloučili se zároveň doktor Antekirtt a Petr Bathory s plukovníkem Guyarrem, neboť musili odplouti ještě přede dnem k Antekirttě.

Děkovali hostiteli svému srdečně za přívětivé přijetí, jakéhož dostalo se jim v osadě španělské.

Guvernér stiskl ruku doktorovu a přál mu, aby plavba jeho byla šťastnou, ano vymohl na něm ještě slib, že někdy zase Ceutu navštíví.

Na to plukovník Guyarre vrátil se opět do svého obydlí.

Snad řekne se, že doktor Antekirtt zneužil poněkud důvěry guvernéra ceutského. Budiž! Nechť posuzuje a kritisuje se jednání doktorovo v této příčině. Nechť se však též nezapomíná, jakému cíli zasvětil hrabě Matyáš Sandorf celý život svůj i všechnu činnost svoji, a nechť soudci jeho připomenou si také slova, která kdysi pronesl: „Tisíc cest . . . jeden cíl!“

Při jednání svém v Ceutě zvolil doktor Antekirtt jednu z těchto tisíců cest.

Několik okamžiků na to dopravila loďka doktora Antekirtta i Petra Bathorya na palubu yachty.

Ludvík Ferrato očekával je na můstku, aby je uvítal.

„Karpena?“ tázal se spěšně doktor Antekirtt, vystoupiv na palubu.

„Dle vašeho rozkazu,“ odvětil Ludvík Ferrato. „očekávala jej lodice naše v úkrytu pod výstupkem skalním, a když se vrhl do moře, byl na ni vytažen a na yachtu dopraven. Jest uzavřen v jedné z předních kajut.!“

„Nepromluvil ničeho?“ tázal se nyní Petr Bathory.

„Jak by byl mohl promluvit? Jest vestavu skoro takém, jako by spal a není si vědom svého jednání!“

Mezi těmito hráči jevílo se veliké pohnutí . . . (Str. 362.)

„Dobře!“ děl spokojeně doktor Antekirtt. „Chtěl jsem, aby Karpna spadl se skály, a on spadl! . . . Chtěl jsem, aby usnul, a on spí! . . . Až budu chtít, by se probudil, probudí se! . . . Nyní, Ludvíku, dej vytáhnouti kotvy, nechť loď pluje ke svému cíli!“

Stroj uveden byl rychle v pohyb, a kotvy vytaženy. Několik minut na to byl již „Ferrato“ na širém moři a zaměřil k Antekirttě.

III.

Sedmnáctkrát!

„Sedmnáctkrát? . . .“

„Sedmnáctkrát!“

„Ano . . . „Červená“ sedmnáctkrát za sebou . . . nevyhrála!“

„Je to možné?“

„Zdá se to snad nemožným, avšak je tomu tak!“

„A hráči na ni stále sázeli?“

„Tak jest! . . . Banka shrábla zisk devět set tisíc franků!“

„Sedmnáctkrát! . . . Sedmnáctkrát! . . .“

„Při ruletě nebo při „trente et quarante“?“

„Při „trente et quarante“!“*)

„Po celých patnáct let se cosi takového neudálo!“

„Po patnáct let, tři měsíce a čtrnáct dní!“ opravoval chladně starý jeden hráč. „Ano, pane, bylo to v létě, 16. června roku 1867, kdy se tak naposled stalo! . . . Já mohl bych o tom vyprávět!“

Takové byly výkřiky, jež se ozývaly v předsíni, ano i v slouporádí „cerklu cizinců“ v Monte Carlu večer dne 3. října, tudíž osm dní po útěku — čili lépe řečeno: po únosu — Karpny z trestnice ceutské. Mezi těmito hráči, v davu mužů i žen všech národností, každého věku a všech tříd jevílo se veliké pohnutí. Byli by nejraději barvu červenou slavili tak jako slaví se kuň, jenž při dostizích na závodišti longchampském neb eponském dobyt si nejvyšší ceny.

V pravdě, pro tento lid stěhovavý, davy hráčů, které starý i nový svět denně do knížectví monackého vysílá, měla věc důle-

---

*) „Trente et quarante“, vyslov trántekaránt, jest název hazardní hry, kteráž vedle „rouge et noire“ zvláště v hernách monackých jest velice oblíbena.

žitost takou jako veliká událost politická, jež by rovnováhu evropskou porušila.

Jest pochopitelno, že tato tvrdošijnost „červené“ vyžádala si četné oběti mezi hráči, neboť zisk banky byl obrovský. Skorem milion — pravilo se ve skupinách hráčů, což nasvědčovalo tomu, že téměř všichni k zisku tomu ze svých kapes musili přispěti.

Zvláště dva cizinci utrpěli největší ztráty při nenadálém tomto průběhu hry. Oba kráčeli nyní předsíní ke schodišti. Jeden z nich jevil výraz zcela chladný, ano příkrý, ač i on prožítí musil bouřlivý život, jehož stopy jevily se dosud na bledém jeho obličejí. Druhý zdál se býti velice rozčileným; vlasy jeho byly rozčuchány a pohled jeho prozrazoval zoufalství, ne-li šílenství. Cizinci tito uchýlili se nyní do stínu terasy, pro střelbu holubů zřízené.

„Prokletá ta o hra stála nás více než čtyry sta tisíc franků!“ prohodil starší z nich.

„Můžete říci čtyřstatřináct tisíc!“ odvětil mladší mluvě tónem pokladníka, jenž byl právě klidně řadu číslic sčel.

„Nyní zbývá mi právě již jen dvě stě tisíc franků!“ prohodil opět první hráč.

„Sto a sedmaosmdesát tisíc jenom!“ opravoval druhý s nezměnitelnou lhovostí.

„Ano . . . jenom! . . . ze dvou milionů, kteréž jsem ještě skoro měl, když jste mne donutil, abych vás následoval!“

„Z jednoho milionu, sedmi set a pětasedmdesáti tisíc franků!“

„A to vše ztratil jsem ve dvou měsících!“ posteskl si prvý.

„V jediném měsíci a v šestnácti dnech!“ opravil jej opět druhý.

„Sarkany!“ zvolal starší, kterého lhovost druhá jeho rozčilovala neméně nežli podrobné a ironické tyto údaje o výši ztrát.

„Nuže, Silase?“

Silas Toronthal a Sarkany byli to tedy, kteří takto spolu hovořili.

Po odjezdu svém z Dubrovníku, v krátké době tří měsíců, pozbyli téměř celého svého jmění! Sarkany, když byl promrhal obnos, jež získal jako cenu zrady své, byl přišel do Dubrovníka, aby obnovil opět styky se Silasem Toronthalem. Potom, jak nám známo, opustili oba i se Savou ono dalmatské město. Sarkany naučil Toronthala hře. Při malém štěstí, jež tento měl, jmění jeho v krátké době rychle se scvrklo.

Dlužno říci ostatně, že Sarkanymu nebylo nesnadno, učiniti z bývalého bankéře vášnivého hráče a pravidelného navštěvovatele klubů a pověstných heren. Jevil Toronthal, jenž vždy byl smělym

spekulantem a jenž často ve finančních spekulacích, kde toliko náhoda rozhodovala, celé jmění v sázku dával, vždy velikou přichylnost ke hře.

Jak byl by mohl bankéř ostatně odolati? Nebyl nyní ještě více než kdykoli jindy v moci bývalého svého makléře tripolského, jehož vlivu a radám marně se vzpouzel? Ač bývaly mezi nimi prudké výstupy a ačkoli v Toronthalu často vybuchl odpor proti druhu jeho, dovedl Sarkany přece bývalého bankéře neodolatelnou mocí k sobě opět připoutati.

Bídník ten klesal stále hlouběji a neměl již ani síly vzepříti se a vyšinouti. Sarkany neměl proto obav, že by někdy moci jeho mohl uniknouti, byť i někdy bankéř byl činil chabé pokusy za tím účelem.

Brutální odpovědi dobrodruhovy a železná logika jeho přiměly ke konci vždy Silasa Toronthala, že opět sklonil šíji pode jho. Když oba opustili Dubrovnik za okolností, kteréž jsou čtenáři zajisté ještě v dobré paměti, bylo prvou péčí jejich dopraviti Savu na bezpečné místo a svěřiti ji dohledu Namiry.

Nyní, když byla skrývána v Tetuanu, na hranicích říše marocké, bylo skutečně nepadno, ne-li nemožno ji vypátrati.

Tam přešla Namira, necitelná družka Sarkanyova, na se úkol zlomiti vůli dívčinu a vynutiti od ní svolení k sňatku s tripolským dobrodruhem. Sava, jejíž odpor proti Sarkanymu spíše ještě vzrostl nežli se zmenšil, a již vzpomínka na Petra dodávala síly, odolala až dosud každému nátlaku. Zdali vytrvá i přistě?

Zatím Sarkany neustával pobízeti druhu svého, aby se oddával nejodvážnějším hrám hazardním, nedbaje na to, že v nich může promrhati celé své jmění. Ve Francii, Italii a Monaku, ve velkých střediskách hlučného života, všude, kde náhoda v jakékoli podobě má roli hlavní: na burse, při dostizích, v klubech velkoměstských i ve všelikých lázních poslouchal Silas Toronthal rady Sarkanyovy, a jmění jeho ztenčilo se záhy jen na několik set tisíc franků.

Toronthal prohrával své jmění vlastní; Sarkany pak dával v sázku jmění bankéřovo. Takto spěli oba rychleji ke zkáze. Osud, kterým hráči pošetile omlouvají nezdar svůj ve hře, nebyl jim přízniv, nechť zkoušeli štěstí své při jakékoli hře. Konečně, když byla ztracena větší část milionů, pocházejících ze statků hraběte Matyáše Sandorfa, musil Silas Toronthal prodati i nádherný dům svůj v Stradonské třídě v Dubrovniku.

Oba dobrodruzi odvažovali se potom do pokoutních, skrytých heren, kdež podvodná hra jest téměř zvykem, a když i zde jmění jejich rychle se scvrkalo, odhodlali se, zvolivše poslední prostředek,

hledati štěstí při ruletě a „trente et quarante“. Byli-li i zde oloupeni, mohli klásti to jen sobě za vinu, poněvadž vlastní jejich tvrdošijnost pudila je, aby dále zápasili ve hře proti osudu, byť se jim byl tento stokrát již ukázal nepříznivým.

Z příčiny této dleli v Monte Carlu již po tři neděle.

Neopustili téměř ani na okamžik stoly klubů.

Zkoušeli hry nejspolehlivější, sázeli dlouho, stále na totéž pole, zkoumali otáčivé pohyby válce rulety, když v poslední čtvrt hodině ruka „krupiera“ (zřízenec banky) umdlévá, prohrávali rychle za sebou veliké obnosy, poslouchali rad starých hráčů, z nichž stali se takřka „professoři hry“, činili pokusy nejpošetilejší, uchýlovali se dokonce i ku prázdným čarodějným formulcám a výpočtům, kteréž vřaďují hráče mezi dítě, jež dosud rozumu nemá a mezi blbce, jenž ho již pozbyl.

Nebyla by to ještě bývala ztráta největší, kdyby byli dávali v sázku toliko své peníze, oslabovali však i ducha svého tím, že si vymýšleli nejnepřirozenější výpočty a ztráceli na osobní své vážnosti a důstojnosti v důvěrných stycích s touto společností, z celého světa se sem seběhnuvší. Slovem, po onom večeru osudném, jenž v dějinách herny však stal se dnem slavným a proslulým, nezbylo oběma druhům následkem nerozvážné, ano šílené hry nic více nežli as dvě stě tisíc franků. To jest bída a nouze číhaly již v blízké budoucnosti.

Utrpěli-li však ohromných ztrát na svém jmění, nepozbyli aspoň rozumu. Mezi tím, co hovořili na terase, spatřili jakéhosi hráče, jenž, nemaje klobouku na hlavě, prchal do sadu, volaje:

„Točí se ještě! . . . Točí se ještě!“ . . .

Nešťastník byl pronásledován myšlenkou, že vsadil na jisté číslo, jež mělo vyjít, a že válec puzen jsa jakousi mocí nadpřirozenou, točil se stále, stále a že točiti se měl až na konec světa!

Ubožák byl šíleným!

„Jste nyní již klidnějším, Silase Toronthale?“ tázal se Sarkany svého druha, jenž nemohl rozvahy nabyti. „Učte se od tohoto chlapíka,“ dodal, ukazuje na šílence, „že nemáte nikdy mysli pozbývati! Štěstí nám nepřálo, pravda, ale bude nám opět přát, ano, musí se vrátiti, aniž bychom je vyhledávali! . . . Nesnažme se čáky zlepšiti! Bývá to nebezpečno, ostatně je to i zbytečno! . . . Jest marno, hleděti změnití osud, ukazuje-li se nepříznivým a žádné úsilí nemůže jej zkaliti, chce-li býti přívětivým! . . . Vyčkávejme tedy, až se štěstí samému zráčí na nás se usmáti, a potom je při hře plnou měrou vykořistíme!“

Naslouchal-liž Silas Toronthal těmto radám — pošetilým, jako bývá všechno rozumování hráčů, kdykoli se jedná o hru hazardní?

Nikoli! Byl úplně sklíčen, a žila v něm jediná již jen myšlenka: aby unikl ovládajícímu jej vlivu Sarkanyovu, aby prchl — prchl tak daleko, by minulost jeho nemohla se proti němu opět obrátit!

Avšak nesamostatný, nikde opory nenalézající duch jeho nemohl vytrvati dlouho při tomto náhlém rozhodnutí. Mimo to bděl nad Silasem Toronthalem zblízka bídný druh jeho Sarkany, jenž chtěl dříve, nežli by jej ponechal sobě samému, uskutečnit sňatek svůj se Savou. Potom odloučil by se — tak počítal — od Toronthala, zapomněl by na něj a nevzpomínal by ani, že tato bytost slabá někdy žila, a že oba měli kdysi zájmy společné! Avšak až do té doby, až do svatby, bylo nutno, aby bankéř Silas zůstal po boku jeho, jsa od vůle jeho odvislým!

„Silase,“ ujal se Sarkany opět slova, „dnes byli jsme příliš neštěstím pronásledováni, než aby osud nemusil se měnit opět v prospěch náš zítra... Ano, zítra musí nám štěstí opět přát!“

„A ztratím-li ještě i vše to, co mi dosud zbývá?“ namítal Silas Toronthal, jenž se marně bránil proti bídáckým radám svého druha.

„Potom zbývá nám ještě Sava Toronthalová!“ odvětil živě Sarkany. „Je to nejvyšší trumf v naší hře a není možná, aby jej někdo přebil!“

„Ano!... zítra!... zítra!...“ odvětil bankéř, jenž byl v takové náladě duševní, v níž hráč veškeré rozvahy, ne-li i rozumu, pozbývá.

Oba vrátili se na to do svého hotelu, jenž leží v polovici cesty, vedoucí z Monte Carla do Condamine.

Přístav Monacký, jenž se rozkládá od předhoří Foncinany až ke tvrzi Antonínské, má podobu rejdy dosti otevřené, jež vydána jest větrům severovýchodním a jihovýchodním. Přístav tento zakrouhluje se mezi skalisky, na nichž stojí hlavní město knížectví monackého a mezi plání, na níž vystavěny jsou hotely a letohrádky Monte Carla. Nad nimi vztyčuje se mohutný vrch Mont Agel, s jehož vrcholu, ve výši jedenácti set metrů, naskytá se velkolepý a malebný rozhled po pobřeží ligurském.

Město Monako, mající dvanáct set obyvatelů, rozkládá se na skaliskách, omílaných se tří stran mořem a mizejících skorem pod věčnou zelení palem, stromů granátových, sykomor, pepřovníků, oranží, citrovníků, eukalyptů, aloí a myrt, kteréž rostou tu i tam, slovem všude, v malebné, čarovné směsi.

Na druhé straně přístavu, naproti hlavnímu městu knížectví, rozkládá se Monte Carlo, podivuhodná to směsice domů obydlených, kteréž stavěny jsou po veškerých výstupcích hor a podél úzkých křivolakých a pahrbkovitých ulic i cest. Monte Carlo podobá se šachovnici, jejíž jednotlivá pole zaujímají zahrady věčně se zelenající i kvetoucí aneb rozkošné domky rodinné všech s'ohů a letohrádky všech druhů, z nichž některé v pravém slova smyslu visí nad stále jasnými vlnami tohoto zálivu moře Středozevního.

Mezi Monakem a Monte Carlem, v pozadí přístavu, od pobřeží až k místu, kdež údolí, skupiny horské dělicí, se zúžuje, rozkládá se třetí město: Condamine.

Nad ním na pravo vztyčuje se mohutný vrch, jehož profil, k moři obrácený, zjednal mu název „Hlava psí“. Na této „hlavě“, jež jest vysoká pět set dvaatřicet metrů, vystavěna jest tvrz, o níž se praví, že jest nedobytnou, a kteréž čest, moci se zvatí francouzskou, jest údělem. Na této straně končí totiž nevelké knížectví monacké, a počíná již území francouzské.

Z Condamine do Monte Carla mohou vozy jeti po krásné rampě. Na hořejší části její vystavěny jsou po různu tu a tam jednotlivé domy a hotely.

V jednom z nich bydleli Silas Toronthal a Sarkany. Z oken komnat svých mohli hleděti daleko přes Condamine ano i přes Monako. Dalšímu rozhledu bránila však „psí hora“, podobná hlavě buldoka, kteráž hledí tázavě na moře Středozevní, jako sfinx na poušti libycké.

Sarkany a Toronthal uchýlili se do svých komnat, kdež uvažovali hodlali o své situaci, ovšem každý se svého stanoviska.

Když Sarkany vstoupil do svého pokoje, našel tam dopis, jenž byl zaslán z Tetuanu.

Otevřel jej ihned.

V několika řádcích psala mu Namira o dvou veledůležitých věcech, kteréž budily jeho největší zájem: předem podávala mu zprávu o smrti Karpenově, jenž v přístavu ceutském za okolností zvláštních, ano neobyčejných, utonul; potom sdělovala mu též, že doktor Antekirtt objevil se náhle na onom bodu afrického pobřeží, psala, jaký styk měl s Karpenou, i že na to doktor náhle opět zmizel.

Když Sarkany list onen přečetl, otevřel okno své komnaty a nachýliv se přes pažení, hleděl, bloudě nejistým zrakem kolem, o posledních událostech souvisle přemýšleti.

„Karpenu mrtev? . . .“ mluvil sám k sobě. „Smrt jeho přichází právě vhod! . . . Nyní tajemství jeho utonulo s ním! . . . V tomto ohledu mohu býti nyní klidným! S této strany nemusím se tedy ničeho bát! . . .“

Na to utkvěly myšlenky jeho při druhé části listu.

„Co se příchodu doktora Antekirtta do Ceuty týče, jest věc ta již povážlivější . . . Kdo jest vlastně onen člověk? . . . Záleželo by mi málo na něm, kdybych po jistou dobu nepozoroval, že má přímé nebo nepřímé účastenství ve všem, co mne se týká! . . . V Dubrovníku měl styky s rodinou Bathoryovou . . . V Katanii, na Etně, nalíčil léčku na Zirona . . . Sotva se v Ceutě objevil, stálo to Karpenu život! . . . Tam byl blízko Tetuanu, nezdá se však, že by zamýšlel se tam odebrati, ani že by znal ukryt Savin! . . . To bylo by pro mne ranou nejhroznější a nebezpečí to není dosud odvráceno! . . . Uvidím ostatně, lze-li ránu tu odraziti pro nynějšek i pro budoucnost . . . Senusisté budou míti záhy v moci své celé území cyrenské, a potom stačí jen přeplouti úzký průliv mořský a zmocniti se Antekirtty! . . . Bude-li nutno vybídnouti je k tomu, učiním tak! . . .“ Není tedy pochybnosti již, že na obzoru života Sarkanyova objevovaly se černé body, Při bídných plánech jeho, kteréž sledoval krok za krokem, před samým cílem, jehož hodlal dosíci a od něhož nebyl již příliš vzdálen, byla by stačila nejmenší rána, aby jej byla k zemi srazila tak, že by již nebyl povstal. Avšak znepokojovalo ho nejen zakročení doktora Antekirtta, také situace, v jakéž se Silas Toronthal nyní nalézal, budila v něm vážné starosti! „Ano,“ pravil sám k sobě, „on i já přitlačeni jsme ke zdi . . . Zítra dáme vše v sázku! . . . Buď praskne banka nebo naše jmění! . . . Bude-li Silas Toronthal finančně zničen, nebudu i já míti peněz, avšak na tom nazáleží mnoho, dovedu si již dále pomoci! . . . Avšak Silas, to jest něco zcela jiného! Může se potom státi nebezpečným, může mluvit, může odhaliti tajemství, na němž spočívá nyní celá moje budoucnost! . . . Až dosud byl jsem pánem jeho, potom se může on podle všeho státi pánem mým!“

Situace byla v pravdě takovou, jak ji Sarkany posuzoval. Nemohl si činiti žádných illusí o mravní ceně svého spoluvinníka Poučovalť jej sám dříve v tom ohledu, a Silas Toronthal použij by zajisté učení jeho, když by neměl již co ztratiti.

Sarkany proto v duchu uvažoval, co by bylo radno činiti.

Byl ponořen tak v přemítání, že neviděl nic z toho, c se dáloo při vchodu do přístavu monackého, jen několik set stop d nímod.

V neveliké vzdálenosti od pobřeží plula loď bez stěžňů, mající podobu vřetenovitou a vyčnívající nad hladinu jen dvě neb tři stopy. V brzku, když se byla přiblížila k předhoří Focinane, vplula pod terasou, na níž společnosti z Monte Carla holuby střílívají, ve vody klidnější.

Hned na to objevil se podle neviditelné skorem lodi malý člun ze železného plechu. Tři muži usedli do něho. Několik úderů vesel stačilo, aby přirazili k nízkému místu pobřeží, načež dva vystoupili na břeh, kdežto třetí muž vesloval s člunem opět k lodi.

Několik minut na to tajemná loď tato, jež přítomnosti svojí neprozradila hlukem ni signálovými světly, zmizela opět v temnotách.

Oba muži, kteří z člunu vystoupili, kráčeli, když byli opustili břeh, podél skalisek k nádraží a zaměřili pak do „avenue*) de Spelugnes“, jež vede kolem zahrady Monte Carla.

Sarkany ničeho nepozoroval. Myšlenky jeho zalétaly v té chvíli daleko od Monaka, k Tetuanu . . .

Při tom hovořil potichu sám k sobě:

„Silas . . . mým pánem? . . . Silas měl by mi jediným slovem zabrániti, abych svého cíle dosáhl? . . . Nikdy! . . . Nevrátí-li nám zítra hra opět, co nám vzala, dovedu jej již přinutit, aby mne následoval! . . . Ano! . . . aby mne následoval až do Tetuanu, a tam na území marockém, kdo bude se starati o Silasa Toronthala, zmizí-li?“

Jak známo, nebyl Sarkany muž, jenž by se lekal zločinu, zvláště když okolnosti: vzdálenost země, divoké mravy obyvatelů a nemožnost pátrati po vinníku a vyhledati jej, usnadňovaly provedení jeho.

Když takto uzrál v něm pevný záměr, zavřel Sarkany okno, ulehl a usnul ihned, aniž mu svědomí činilo nejmenších výčitek.

U Silasa Toronthala nebylo tomu tak. Bankéř strávil noc hroznou. Co mu zbývalo z někdejšího jmění jeho? Sotva dvě stě tisíců franků, ušetřených hrou, a ještě těchto nebyl skorem ani již pánem. Byla to sázka pro příští poslední hru. Tak tomu chtěl spoluvinník jeho, tak tomu chtěl on sám! Ochablý mozek jeho, naplněný všelikými pošetilými výpočty, nedovoloval mu přemýšleti chladně a střízlivě.

Byl neschopen dokonce — aspoň v tom okamžiku — uvážiti celou situaci svoji, jak učinil Sarkany. Nepomněl na to, že role

---

*) Avenue (aveny) = třída, ulice.

obou jsou nyní změněny, že má tripolského dobrodruha ve své moci, jako jej tento dříve dlouho míval.

Viděl jen přítomnost a nepomýšlel ani na den příští, jenž měl jej buď obohatiti opět anebo svrhnouti na poslední stupeň bídy.

Takou byla noc obou soudruhů. Dopřála-li jednomu aspoň několik hodin klidného spánku, nechala prožiti druhého veškeré úzkosti bezesných hodin.

Druhého dne, o desáté hodině ranní, přišel Sarkany opět k Silasu Toronthalovi. Bankéř sedě u stolu, psal na papír před sebou celé řady číslic.

„Nuže, Silase,“ pravil Sarkany rozmarným tónem člověka, jenž nechce svízelům tohoto světa přičítati více důležitosti nežli jí mají, „dal jste ve svých snech přednost „červené“ nebo „černé“?“

„Nespal jsem ani okamžiku! . . . nikoli! ani okamžiku!“ odvětil bankéř Toronthal.

„Tím hůře, Silase, tím hůře! Dnes třeba jest míti chladnou krev a několik hodin klidného spánku bylo by vám prospělo! Vizte mne! Nepozbyl jsem klidu a jsem schopen zápasiti se Štěstěnou! Tato jest jako žena: miluje toho, kdo ji dovede ovládati!“

„Zradila nás však!“

„Bah! . . . Pouhý rozmar její! . . . Rozmar ten zmizel, i bude nám nyní opět příznivou!“

Silas Toronthal ničeho na to neodpověděl. Rozuměl vůbec tomu, co pravil Sarkany? Snad nikoli, neboť zraky jeho upíraly se stále na papír, ježž plnil zbytečnými svými výpočty.

„Co jste to činil?“ tázal se Sarkany. „Počítal? . . . U ďábla . . . Zdá se mi, že jste přece nemocen, milý Toronthale! . . . Náhodu nelze vypočítati, a jen tato rozhodne dnes buď pro nás aneb proti nám!“

„Nuže, staniž se!“ pravil Silas Toronthal, když byl papír roztrhal.

„Není pochyby o tom, Silase!“ pokračoval Sarkany, dodav ironicky: „Neznám než jediný způsob, jakým by se mohla „náhoda“ při hře řídit. Leč pro to nejsou studia naše dokonalá a nejsme v ohledu tom dosti cvičenými! Nezbyvá nám tedy, než spoléhati jen na štěstí! . . . Včera přálo bance, jest možno tedy, že bude přátel dnes nám! . . . A bude-li tomu tak, Silase Toronthale, nabudeme opět hrou, co jsme ztratili!“

„Vše!“

„Ano, vše, Silase! Avšak nepozbývejte jen odvahy! Dobré mysli a chladné krve jest potřebí!“

„A budeme-li večer zničeni?“ odvětil bankéř, hledě Sarkanymu přímo do očí.

„Nuže, v případě tom opustíme Monako!“ děl klidně dobrodruh.

„Leč kam máme jít potom, kam?“ zvolal rozčileně Silas Toronthal. „Proklet budiž den, kdy jsem vás poznal, kdy jsem vaše služby přijal, Sarkany! . . . Bez vás nikdy bych nebyl tam, kde dnes jsem!“

„Jest pozdě vzpomínati nyní toho,“ odvětil nestoudný dobrodruh, „a není ani slušno proklínati lidi, jichž jsme ku prospěchu svému použili!“

„Mějte se na pozoru!“ zvolal Silas Toronthal.

„Ano! . . . budu se míti na pozoru!“ prohodil Sarkany polohlasně pro sebe.

Tato hrozba Toronthalova utvrdila jej v záměru učiniti bankéře neškodným.

Po té ujav se opět slova, pravil Sarkany:

„Milý můj Toronthale, nečičme si výtek a nehněvejme se! K čemu to! . . . Rozčilili bychom se zbytečně a dnes nesmí býti nikdo z nás rozčileným! . . . Mějte důvěru ve štěstí a nezoufejte, když i já nezoufám! . . . Jestliže však osud proti nám se obrátí, nezapomínejte, že jiné miliony mne očekávají a že budete míti na nich podíl!“

„Ano! . . . ano! . . . Hra musí nás opět pomstíti!“ odvětil Silas Toronthal, v němž pud hráče se opět probudil. „Ano, včera měla banka ohromné štěstí, dnes večer . . .“

„Dnes večer budeme my bohati, velice bohati,“ zvolal Sarkany, „a slibuji vám, Toronthale, že tentokrát nepozbudeme opět ve hře, co získáme! Nechť se stane cokoli, zítra opustíme Monte Carlo! . . . Odjedeme!“

„Kam?“

„Do Tetuanu, kde půjde o větší sázku, kterou vyhraje, vyhrátí musíme!“

IV.

Poslední sázka.

Salony „Klubu cizinců“ — obyčejně „kasino“ zvaného — v Monte Carlu byly otevřeny od jedenácti hodin dopoledne. Ač počet hráčů byl ještě malý, hrála se již na několika stolcích ruleta.

Roveň stolů těchto byla dříve bedlivě upravena, neboť musí býti přesně vodorovná. Každá nerovnost, která by měla vliv na pohyb koule, hozené do točícího se kotouče, byla by rychle zpozorována a v neprospěch banky vykládána i využita.

Na každý stolec ruletový položeno bylo šedesát tisíc franků ve zlatě, ve stříbře nebo v bankovkách; na každý pak z obou stolků, na nichž se hrála ruleta, stopadesát tisíc franků.

Je to před zahájením hlavní sezony obyčejná sázka banky, a stává se zřídka, že by banka byla nucena sázku tu obnoviti. Čáky hry jsou totiž velmi nerovné, a sice na prospěch banky, tak že hra ta je nejen nemravnou, nýbrž — se strany hráčů — i nesmyslnou.

Kolem každého stolu s ruletou zaujali „krupierové“ již svá místa, a po boku jich stáli neb seděli hráči a diváci. Síněmi procházeli se dozorcí hry, pozorující stejně bedlivě hráče i „krupieri“, kdežto sluhové míhali se mezi davy hráčů, jsouce obecenstvu i správě herny pohotově k službám. Čítáť správa herny stopadesát zřízenců a úředníků.

O půl jedné hodině přivezl vlak z Nizzy obvyklý kontingent hráčů. V den ten přibyli tito v počtu ještě mnohem četnějším nežli dříve. Včerejší průběh hry byl mocným lákadlem, a všichni, kteří žijí od náhody, dostavili se, aby ještě vášnivěji oddali se hře.

Hodinu na to byly síně naplněny. Hovořilo se nejvíce stlučeným hlasem o včerejším neobyčejném průběhu hry.

Nic není smutnějšího než tyto obrovské síně přes to, že bohatě jsou pozlaceny a fantastickými okrasami ozdobeny, vzdor tomu, že zařízení jejich jest nádherné a luxuriózní. Krásné lustry vysílají moře světla, nehledě k olejovým lampám se zelenými stínítky, kteréž stolky, na nichž se hraje, zvláště ještě osvětlují.

Zvuky, jež tu převládají, nejsou, přes to, že rostou stále davy navštěvovatelů, směsicí různých hlasů, nýbrž je to cinkot zlatých a stříbrných peněz, kteréž se počítají a na zelené sukno kladou, i šelestění bankovek a stálé, jednotvárným hlasem pronášené, vyvolávání zřízenců, kteří hru řídí a průběh její oznamují. Jak jest vše to smutné!

Dva z hráčů, kteří prosluli tím, že včera nejvíce ztratili, neobjevili se dnes dosud v těchto síních. Již pokusili se někteří hráči připoutati k sobě štěstí při různých hrách, při ruletě, i při „trente et quarante“. Avšak zisk a ztráty celkem se vyrovnávaly a nezdálo se, že by se opětovaly události včerejšího dne.

Teprv ke třetí hodině vstoupili Sarkany a Silas Toronthal do „kasina“. Dříve nežli vešli do heren, procházeli se v předsíni, kdež

byli předmětem zvědavosti obecnstva. Lidé je pozorovali, stavěli se jim do cesty a tázali se, nepodniknou-li dnes opět zápas s osudem, jenž včera tolik je byl stál.

Někteří „professoři“ hry byli by rádi použili této příležitosti a podali jim několik svých tabulek s pošetilými výpočty o hře, kdyby oba mužové byli bývali dnes rozmluvám takým přístupni. Bankéř, jehož výraz jevil velké rozčilení a napětí, neviděl ani, co se kolem něho děje. Myšlenky obou soustředěny byly na poslední pokus, který hodlali podniknouti.

Mezi osobami, které pozorovaly je s onou zvědavostí, s jakou hledívá se na pacienty a odsouzence, byl zvláště jistý cizinec, jenž, jak zdálo se, byl odhodlán nevzdálosti se od nich ani na okamžik.

Byl to mladý muž, v stáří dvaadvaceti neb třiaadvaceti let, s jemnými rysy v obličejí, s chytrým výrazem ve tváři a se špičatým nosem — jedním z oněch nosů, kteréž, jak zdá se, zároveň i vidí. Oči jeho, velice živé, skrývaly se za skly, kteréž, jak se zdálo, nenosil z potřeby.

Skrýval stále ruce své v kapsách svrchníku, a nohy jeho, když stál, měly polohu takou, jako by stále hledal pevnou oporu. Byl oděn slušně a přiměřeně, aniž se řídil nejnovější modou hejsků; v jednání jeho nebylo nic nuceného, ač, jak se zdálo, necítil přílišné pohodlí v oděvu, k tělu jeho těsně přiléhajícím.

To vše nemůže vzbuditi údiv náš, neboť mladý muž ten byl Pointe Pescade.

Na blízku, v sadech, očekával jej věrný přítel jeho, Kap Matifu.

Osoba, na jejíž podnět přišli oba za zvláštním úkolem v tento ráj aneb v toto peklo — byl doktor Antekirtt.

Loď, kteráž dopravila je den před tím do Monte Carla, náležela k loďstvu ostrova Antekirtty, bylať to „Elektrika č. 2.“. Příčina, pro jakou sem byli přibyli, byla tato:

Dva dni po uvěznění svém na palubě „Ferrata“ vysazen byl Karpena na zemi a byl zavřen přes svůj odpor a přes své protesty v kobce žalární na ostrově Antekirttě. Tam poznal, když byl unikl z trestnické osady španělské, že vlastně zaměnil jeden žalář za druhý.

Nenáležel již mezi trestníky, podřízené dozoru plukovníka Gayarra, byl však, aniž to věděl, v moci doktora Antekirtta. Na kterém místě? Ani to nebyl by mohl říci. Značila změna tato zlepšení jeho osudu? Kládl si sám tuto otázku nikoli bez obav. Byl však hotov učiniti vše, čím by osud svůj mohl zlepšiti. Protož při prvé otázce, učiněné mu doktorem Antekirttem, neváhal odpověděti zcela upřímně.

Znal Silasa Toronthala a Sarkanya?

Silasa Toronthala nikoli, Sarkanya ano, avšak viděl jej jen zřídka kdy.

Měl Sarkany styky se Zironem a s četou jeho, když tato prováděla rejdy své v okolí Katanie?

Ano, neboť Sarkany byl očekáván Zironem na Sicilii a byl by tam jistě přibyl, kdyby výprava proti „domu Angličanů“ nebyla skončila tak nešťastně, a kdyby Zirone nebyl při ní zahynul!

Kde dlí nyní Sarkany?

V Monte Carlu, ovšem neopustil-li zatím toto místo, jež již od doby dosti dlouhé byl zvolil za své sídlo, a sice dle všeho ve společnosti Silasa Toronthala.

Karpena nevěděl více, avšak co byl doktoru Antekirttovi sdělil, stačilo, aby tento zahájil novou akci.

Netřeba podotýkati, že Španěl neznal, jaký zájem má doktor Antekirtt na tom, by jej odvedl z Ceuty a by zmocnil se osoby jeho, netušil ani, že zrada jeho, již byl spáchal na Ondřeji Ferratovi, jest známa tomu, jenž kladl mu tyto otázky. Ovšem nebylo mu známo též, že Ludvík jest synem rybáře rovinjského.

Na Antekirttě byl Karpena mnohem přísněji střežen nežli v trestnické osadě ceutské a nemohl stýkati se s nikým. Vyčkával, až osud jeho bude rozhodnut.

Jeden ze zrádců tudíž, kteří byli příčinou krvavého konce spiknutí terstského, byl nyní již v rukou doktora Antekirtta. Zbývalo zmocniti se ostatních dvou, a Karpena sdělil doktorovi sám, kde nepochybně lze je nalézt.

Poněvadž však Silas Toronthal znal doktora Antekirtta, Sarkany pak znal nejen doktora, nýbrž i Petra, bylo radno, aby tito dva nezakročovali osobně, dokud by tak nemohli učiniti s pevnou nadějí na úspěch. Nyní však, kdy nalezeny byly opět stopy obou spiklenců, bylo velice důležité, nespouštěti jich už s očí, dokud by okolnosti nedovolily, přikročiti přímo k činu.

Proto posláni byli Pointe Pescade a nerozlučný druh jeho Kap Matifu do Monaka. Pointe Pescade měl sledovati zrádce všude, kamkoli by se odebrali, a Kap Matifu měl propůjčiti mu, kdyby bylo potřebí, silných svých paží.

Doktor Antekirtt, Petr Bathory a Ludvík měli jich dostihnouti na „Ferratu“, když by nastal okamžik rozhodný.

Oba přátelé připruli za večera ke břehům monackým a ihned jali se konati, co jim bylo uloženo. Nebylo jim nesnadno zvědět, v kterém hotelu Silas Toronthal a Sarkany bydlí.

Druhého dne, mezi tím, co Kap Matifu procházel se v okolí, vyčkávaje večera, dlel Pointe Pescade stále na blízku hotelu na číhané a spatřil odpoledne as o jedné hodině vycházeti z něho Toronthala i Sarkanya. Zdálo se mu, že bankér jest velice sklíčen, neboť mluvil velmi málo, kdežto Sarkany velmi živě hovořil.

Již z rána byl se Pointe Pescade dověděl, co se událo den před tím v „Klubu cizinců“ i jak četné oběti si hra ta vyžádala: slyšel též jmenovati mezi těmi, kteří největších ztrát utrpěli, hlavně Sarkanya a Silasa Toronthala.

Soudil proto, že hovor obou týká se této nehody, jež je včera stihla. Poněvadž však mimo to byl slyšel též, že tito dva hráči vůbec v poslední době ohromných ztrát utrpěli, domyslíl se, a sice zcela správně, že jmění jejich jest již skorem úplně vyčerpáno a že snad jest již nedaleký okamžik kdy by doktor Antekirtt s úspěchem mohl zakročiti.

Vše to, co se byl dosud dověděl, shrnul Pointe Pescade v depeši, kterou, nepodepsav ji, zaslal do telegrafické stanice v La Valettě na Maltě, odkud zvláštním drátem měla býti odeslána na Antekirttu.

Když Sarkany a Silas Toronthal vstoupili do předsíně „kasina“, Pointe Pescade vešel tam za nimi; když zmizeli ve dveřích, vedoucích k hernám, vešel tam i on.

Byly právě tři hodiny odpoledne. Hra počala se stáovati již velice živou.

Bankér Toronthal a soudruh jeho obešli nejprve všemi hernami a na několik okamžiků stavěli se před různými stolky, pozorující hru, nesúčastnili se jí však.

Pointe Pescade procházel se semo tamo, jako divák a zvědavec, nespouštěl však obou s očí.

Ano, měl za radno, aby nečinná přítomnost jeho nezdála se nápadnou, vsaditi si několikráte po pěti nebo deseti francích, kteréž ovšem prohrál, zůstáváje při tom však zcela chladnokrevným. Proč ostatně neposlechl výborné rady, kterou dal mu jistý starý a zkušený professor hry.

„Chce-li, pane, někdo míti štěstí, musí přivykati tomu, že malé sázky ztratí a velké vyhraje! V tom leží celé umění!“

Bily čtyry hodiny, když Sarkany a Silas Toronthal soudili, že nastal vhodný okamžik, aby štěstí své zkusili u jednoho stolku, kdež se hrála ruleta, a kde bylo několik míst neobsazeno.

Oba usedli jsouce k sobě tváří v tvář obráceni. Úředník herny, jenž hru řídil, byl záhy obklopen nejen hráči, nýbrž i diváky, kteří

byli žádostivi zvědět, zdaž dnes podaří se oběma proslulým hráčům nahraditi, co včera pozbyli.

Pointe Pescade, jak se samo sebou rozumí, zaujal místo v prvních řadách diváků a byl zajisté z těch zvědavců, kteréž průběh hry největší měrou zajímal.

V první hodině výhry a ztráty obou hráčů se vyrovnávaly. Silas Toronthal a Sarkany, aby se sázky lépe rozdělily, nehráli společně. Sázel každý zvláště a dosti velké obnosy, dbajíce tu prostých, tu složitých kombinací, jež při hře té jsou možny, — nebo zároveň obou.

Až dosud nebyl jim osud celkem ani přízniv ani nepřízniv.

Avšak mezi čtvrtou a šestou hodinou počalo jim štěstí přát. Sázel nejvyšší obnos, jenž je při hře s ruletou obvyklým, totiž šest tisíc franků, a vyhráli několikráte za sebou, shrábnuvše zisk, jenž byl ovšem mnohonásobně větší sázky.

Ruce Silasa Toronthála se třásly, když je kladl na zelené sukno, aby na ně sázku složil aneb aby z rukou „krupiera“ přijal zlaťáky a bankovky, jež vyhrál.

Sarkany, jenž se dovedl vždy ovládati, neprozradil ni jediným hnutím obličeje dojem, jaký v něm hra tato budí. Dodával toliko pohledem odvalu Silasu Toronthalovi, jemuž, jak zdálo se, štěstí vytrvale přálo.

Pointe Pescade, ač poněkud zmaten stálým přesunováním bankovek a zlata, neustal oba bedlivě pozorovati. Vida, že jmění jim pod rukama roste, uvažoval v duchu, zdaliž dovedou si je též uchrániti, totiž zda ve vhodný okamžik ustanou ve hře.

Na to namanula se mu myšlenka, že kdyby Sarkany a Silas Toronthal skutečně byli tak moudřími — o čem ostatně pochyboval — že by mohlo vzniknouti v nich pokušení, opustiti Monte Carlo a uchýliti se do jiného kouta Evropy, kam by bylo nutno je následovati. Jakmile by měli dosti peněz, nemohl by se jich doktor Antekirtt již tak snadno zmocniti.

„Uvážím-li vše,“ soudil Pointe Pescade, „jest lépe, prohrají-li vše a nemýlím-li se, jest Sarkany sotva člověkem takovým, aby ustal sázeti, kdy se mu osud zdá býti dnes přízniv!“

Avšak zatím, co Pointe Pescade takto přemýšlel a doufal, neopouštělo štěstí oba soudruhy. Ano, třikráte byli by shrábli celý vklad banku, kdyby jej úředník herny nebyl doplnil vždy dvaceti tisíci franky.

Byla to opět veliká událost pro hráče, jichž většina byla na straně obou hráčů. Nebyla-li to pomsta za včerejší velké ztráty,

Pointe Pescade kvapil za nimi . . . (Str. 382.)

které všichni utrpěli, a které právě banky přišly velice k duhu?

O půl sedmé hodině, když ustali hráti, Silas Toronthal a Sarkany zaznamenávali zisk více než dvaceti tisíců louisdorů. Povstali a opustili stolec, kdež se hrálo.

Silas Toronthal kráčel krokem nejistým, jako by byl poněkud opilý — snad byl opojen rozčilením a zimničnou činností mozku. Druh jeho, jež nic nemohlo pohnouti, bděl nad bankéřem, obávaje se, aby neprobudilo se v něm pokušení, uprchnouti s několika těmi sty tisíců franků, tak nesnadno získanými, a vymknouti se moci jeho.

Oba, aniž slova promluvili, prošli předsíní, sestoupili na to po schodišti a zaměřili ke svému hotelu.

Pointe Pescade následoval je opatrně zpovzdálí.

Když byl budovu herny opustil, spatřil Kapa Matifua, sedícího na lavičce poblíže kiosku zahradního.

Pointe Pescade přistoupil k němu.

„Nastal už rozhodný okamžik? . . .“ tázal se Kap Matifu.

„Jaký okamžik?“

„Aby . . . abych . . .“

„Abys ty zakročil? . . . Nikoli, můj milý Kape! . . . Dosud nikoli! . . . Zůstaň ještě za kulisami . . . Obědval jsi již?“

„Ano, Pointe Pescade!“

„Šťastný člověče! . . . Můj žaludek jest prázdný! — Nejedl jsem od rána ničeho! . . . Avšak naplním jej opět, jakmile budu mít čas . . . Nehýbej se tedy odtud, dokud se s tebou opět ne-setkám!“

„Učiním tak, Pointe Pescade!“ přisvědčil Kap Matifu, ke všemu vždy ochotný.

A Pointe Pescade spěchal na to po rampě, po níž i Silas Toronthal a Sarkany ke svému hotelu kráčeli.

Když se byl přesvědčil, že oba druhové dali si přinést pokrm do svých komnat, zasedl konečně sám ke stolu. Byl již nejvyšší čas, neboť žaludek upomínal jej již citelně na povinnosti, jakéž vůči němu měl. Avšak za půl hodiny upokojil Pointe Pescade toto něžné ústrojí svého těla plnou měrou.

Na to Pointe Pescade vyšel, zapáliv si výtečný doutník, z hotelu a postavil se na blízku jeho na číhanou.

„Rozhodně,“ pravil sám k sobě, „měl jsem zvoliti jiné povolání. Byl bych býval výborným strážníkem!“

Jediná otázka, kterou si kladl, byla tato: vrátí se oba druhové večer do herny čili nic?

O 8. hodině večerní objevili se Silas Toronthal a Sarkany ve dveřích hotelu.

Pointe Pescade slyšel, že hovoří spolu velmi živě, ano rozčileně. Bylo zřejmo, že bankéř snaží se odolati posledně svému spoluvinníku a radám i pobádání jeho, neboť Sarkany pravil na konec hlasem velitelským:

„Musí to býti, Toronthale! Chci tomu, Silase!“

Oba pak kráčeli směrem k hernám v Monte Carlu. Pointe Pescade je sledoval, nemohl však — k velikému politování svému — ničemu z rozmluvy jich rozuměti.

Co však Sarkany pravil tónem, jenž nepřipouštěl odmluvy, bankéři Toronthalovi, jehož odpor stále ochaboval, bylo toto:

„Upustiti nyní od hry, Silase, když osud jest nám přízniv, bylo by šílenstvím! . . . Zdá se mi nejinak, než jako byste byl pozbyl smyslu! . . . Jak! Když nám štěstí nepřálo, napiali jsme ve hře veškeré síly, a nyní, když nám přeje, měli bychom se ho mocí odříkati . . . Jakže? Nyní naskýtá se nám příležitost, jediná snad, — příležitost, jež se snad nikdy nevrátí — abychom se stali pány osudu, abychom získali statisíce, a my bychom si je měli nechat ujíti . . . Silase, což nevíte, že osud . . .“

„Kdož ví, neobráti-li se nyní proti nám?“ přerušil jej Silas Toronthal.

„Nikoli! stokráte nikoli!“ odětil Sarkany. „Nelze to dokazovati ovšem, avšak člověk to cítí. Vědomí to proniká jej až do kostí. Milion očekává nás tento večer na stolcích kasina! . . . Ano, milion, a já nedám si jej ujíti! . . .“

„Hrajte tedy sám, Sarkany!“

„Já sám?! . . . Nikoli! . . . Chci hráti s vámi, Silasi! . . . Ano! . . . A kdyby se voliti mělo mezi námi, ponechal bych vám místo . . . Štěstí připoutáno jest toliko k vaší osobě, ukázalo se tak zřejmě! . . . Hrajte tedy a vyhrávejte! . . . Chci tomu!“

Slovem, Sarkany chtěl, aby Silas Toronthal nespokojil se několika sty tisíci franků, kteréž byly by v něm budily stále pokušení, aby se moci a vlivu svého spoluvinníka vymknul. Chtěl, aby bankéř stal se buď opět milionářem, jakým dříve býval, aneb aby — všeho jmění pozbyl a na mizinu byl uveden.

Kdyby hrou získal milion nebo více, mohli by opět vésti život, jaký dříve vedli. Kdyby se octl v bídě a v nouzi, byl by nucen ná-

sledovati Sarkanya, kam by tento chtěl. V obou případech nemusil se bídný dobrodruh tripolský ničeho od něho obávat.

Silas Toronthal, ač se ještě poněkud vzpíral, cítil, jak probouzí se v něm veškeré vášně hráče. V bídném tom stavu duševním, do něhož byl upadl, pocítoval zároveň obavu i chuť vstoupiti do heren.

Slova Sarkanyova vlévala mu ohně do žil. V pravdě — děl si v duchu — Štěstěna zvolila jej za svého miláčka a lnula k němu v posledních hodinách tak vytrvale, že bylo by hříchem, odříkati se jí.

Šílenec! Jako všichni hráči, jemu podobní, mátl si minulost s přítomností! Místo co měl si říci: „Měl jsem štěstí!“ — což bylo by pravdou — pravil si: „Mám štěstí!“, což bylo klamem.

A přece v mozku všech téměř hráčů, kteří počítají s náhodou, vznikají obyčejně takové myšlenky a úvahy. Zapomínají pravidelně, co pravil jeden z velikých matematiků francouzských:

„Náhoda má vrtochy a rozmary, nikdy však nepřivyká!“

Sarkany a Silas Toronthal přišli před kasino, jsouce následováni stále ostražitým Pointem Pescadem.

Tam zastavili se na okamžik.

„Toronthale,“ pravil Sarkany k svému druhu, „neváhejte déle. Rozhodl jste se přece hráti?!“

„Ano, jsem odhodlán odvážiti se všeho, dáti vše v sázku!“ odvětil bývalý bankéř terstský, jenž zachvácen byl neodolatelnou, vášní hráčskou, jakmile se ocitl na prvních stupních schodiště.

„Co se volby hry týče, nechci vám raditi,“ pravil Sarkany. „Řiďte se sám svým uznáním, nikoli mým! Vy nejlépe můžete tušiti, kde asi nás štěstí opět čeká! Snad zvolíte ruletu . . .“

„Nikoli! . . . „trente et quarante“!“ odpověděl Silas Toronthal, vstoupiv do předsíně.

„Budiž! Čiňte, jak vám libo, Toronthale, a nedbejte cizích rad! . . . Při ruletě vyhráli jsme skorem již celé jmění! . . . Při „trente et quarante“ získáme ostatní!“

Oba vstoupili na to do vnitřních síní herny a chvíli se tu procházeli.

Deset minut na to viděl Pointe Pescade, jenž jim byl stále v patách, jak usedají k jednomu stolku, kdež se hrála „trente et quarante“.

Při hře této činiti lze sázky nejsmělejší. Možno ji sehráti jen několikráte, aby se objevily již ohromné rozdíly mezi ziskem a ztrátou. Proto „velcí“, vášniví hráči tuto hru zvláště si oblíbili. Lze tu nabýti bohatství nebo pozbyti všeho jmění s rychlostí takovou, že by

v příčině té bursa pařížská, londýnská neb newyorská mohly býti žárlivými!

Silas Toronthal zapomněl při hře záhy na všechno dřívější své váhání. Nyní nehrál již „ze strachu“, nýbrž z vášně jako člověk, jenž hrátí musí za každou cenu.

Bankéř hrál ostatně pod bdělým okem Sarkanyovým, jenž při hře této měl zájem dvojnásobný, nechť by výsledek její byl jakýkoli.

Po celou prvou hodinu výhry a ztráty Toronthalovy opět se skorem vyrovnávaly.

Tu náhle zdálo se však, jakoby štěstí přichýlilo se na stranu Silasa Toronthala.

Bankéř i Sarkany domnívali se, že nyní Štěstěna jich už neopustí a že zasype je svými dary. Pozbývali rozvahy a sázeli již jen největší obnosy, jakéž se při hře té připouštějí.

Avšak brzy se štěstí obrátilo na stranu banky.

Řiditele jeho nikdy chladnokrevnost neopouští, oni neznají slepé vášně, jež hráče všeho klidu zbavuje, a tím užitečným spojencem banku se stává.

Ztráty bankéřovy byly ohromné. Všechny peníze, jež Silas Toronthal odpoledne vyhrál, pomalu se rozplynuly. Bankéř vida to, držel se pevně okraje stolu nebo svíral, zatím co zraky jeho zděšeně hleděly vpřed, bankovky a zlaťáky, jako by jich nechtěl se vzdáti a ruka jeho, když sázky ztrácel, činila pohyby křečovité, jako by tonul a chtěl se zachytiti!

A nebylo tu nikoho, kdo by jej zastavil na okraji propasti! Nikoho, kdo by mu podal ruky pomocné, aby jej zadržel! Sarkany neučinil ni jediný pokus, aby jej odvedl z těchto míst dříve, nežli by záhuba nebyla úplnou, než by hlava jeho zmizela ve vlnách ztrát!

O desáté hodině večer učinil Silas Toronthal poslední sázku svoji, vsadiv nejvyšší obnos, při „trente et quarante“ obvyklý. Vyhrál, a na to opět prohrál.

Když povstal, maje vlas divoce rozčuchaný, vzklíčilo v duši jeho přání, aby veškeré tyto síně se sřítily a aby v troskách svých pohřbily vše, co se v nich nalézalo — neboť neměl již nic — nic z oněch milionů, kteréž mu byl bankovní závod jeho, miliony hráběte Sandorfa oživený, kdysi vynesl.

Silas Toronthal opustil v průvodu Sarkanya, jenž zdál se býti jeho žalárníkem, herny, prošel kvapně předsíní a sběhl se schodů. Po té spěchali oba sady a po stezkách, jež vedou k obci Turbii.

Pointe Pescade kvapil za nimi, při tom však přivolal i Kapa Matifua, jehož byl rychle vzbudil, neboť obr byl si zdřiml na lavičce v sadech, kdež čekal.

„Rychle!“ zvolal naň Pointe Pescade. „Za mnou a pozor!“

Kap Matifu a druh jeho byli na stopě, kterou nesměli již ztratiti. Silas Toronthal a Sarkany kráčeli dále podle sebe a vystupovali po stezkách, jež v četných záhybech vedou podle úbočí hory mezi zahradami olivovými a oranžovými.

Pointe Pescade a Kap Matifu neztráceli jich s očí, nemohli však slyšeti, co spolu hovoří.

„Vraťte se do hotelu, Silase!“ opakoval stále velitelským hlasem Sarkany. „Vraťte se a upokojte se!“

„Nikoli! . . . Jsme zničeni! . . . Rozlučme se! . . . Nechci vás již viděti! . . . Nechci . . .“

„Rozloučiti se? . . . Proč? . . . Vy musíte mne následovati, Silase! . . . Zítra opustíme Monako; máme ještě tolik peněz, abychom se mohli dostat do Tetuanu! Tam dokončíme své dílo!“

„Ne! . . . Nikoli! . . . Nechte mne, Sarkany, nechte mne!“ odvětil vášnivě Silas Toronthal.

A odstrčil prudce druh svého, když ho tento chtěl za ruku chopiti. Na to kvapil tak rychle ku předu, že ho Sarkany stěží mohl dohoniti.

Nejsa si vědom ani, co činí, ocitoval se Silas Toronthal v stálém nebezpečí, že učiní chybný krok a sřítí se do jedné z bystřin, po jejíchž okraji táhla se síť stezek. Jediná myšlenka ovládala nyní celou duši jeho, myšlenka prchnouti z Monte Carla, kde se zkáza jeho dovršila, uprchnouti z dosahu Sarkanya, jehož rady uvedly jej v náruč bídy, slovem: prchnouti kamkoli, nechť by se stalo z něho cokoli!

Sarkany poznával, že přestává již ovládati svého spoluvinníka, a že tento moci a vlivu jeho již uniká!

Ah! kdyby bankéř Toronthal neznal tajemství, jež by mohlo zničiti aneb aspoň zmařiti a ohroziti poslední podnik jeho, jímž se opět vyšinouti hodlal, málo by se byl staral o člověka, kterého dohnal sám na kraj propasti. Avšak Silasu Toronthalovi mohl by se vydrati z prsou dříve, než by se vrhl do této propasti, jediný poslední výkřik, a tento výkřik jeho bylo nutno utlumiti, zameziti!

A tu od myšlenky zločinu, jež v dobrodruhu vznikla, ku přímému provedení její nebyl než krok, a Sarkany neváhal jej učiniti.

Kdož mu bránil, aby to, co chtěl provésti v okolí Tetuanu, v odlehlém kraji marockém, neučinil již nyní, této noci a v těchto

místech, kdež záhy nebude dlíti na blízku ni jediná duše živá, jež by jej mohla zpozorovati?

V této hodině dlelo ovšem ještě několik opozděných chodců na cestě mezi Monte Carlem a Turbií, kteří kráčeli vzhůru po návrší nebo sestupovali do nížiny. Silas Toronthal mohl by je jediným výkřikem přivolati ku pomoci, zákeřník ch'ěl však provésti zamýšlený zločin za okolností takých, aby nemohl býti nikterak podezříván.

Proto bylo nutno vyčkati. Výše, nad Turbií, za hranicí knížetství monackého, na cestě, jež ve výši dvou tisíc metrů vtesána jest do úbočí nejnižších výběžků Alp přímořských, tam mohl Sarkany provésti záměr svůj docela na jisto a bezpečně. Kdo by byl tam oběti ku pomoci přispěl? Kdo by byl našel mrtvolu Toronthalovu na dně roklí a propastí, jež zejí podél cesty?

Avšak Sarkany chtěl se ještě jednou pokusiti, aby Silasa Toronthala k sobě připoutal a přiměl, aby se této noci vrátil s ním do Monte Carla.

„Vrať se, Silase, vrať!“ děl mu, dostihnuv ho a chopiv se ho za rámě. „Zítřa počneme znovu . . . Mám ještě peníze . . .“

„Nikoli! . . . Nechte mne! . . . zvolal Silas Toronthal u výbuchu nezkracené zuřivosti.

A kdyby byl měl dosti síly, aby mohl zápasiti se Sarkanym, kdyby byl býval ozbrojen, snad nebyl by váhal pomstiti se bývalému svému agentu tripolskému za vše zlo, kteréž mu tento způsobil.

Rukou svojí, kteréž hněv dodával síly, odstrčil Silas Toronthal znovu Sarkanya, načež spěchal k poslednímu záhybu cesty a překročil několik stupňů, jež vtesány jsou do skály mezi terasami malých zahrad.

Záhy dostihl i hlavní cesty, vedoucí úzkým průsmykem, jenž dělí „Hlavu psí“ od hory Agelu a jenž tvořil kdysi hranici mezi Itálií a Francií.

„Jdi tedy, Silase!“ zvolal naposled Sarkany. „Jli, avšak nepůjdeš daleko!“

Na to, dav se na pravo, přešel Sarkany nízkou zeď, proběhl rychle terasovitou zahrádkou, aby Silasa Toronthala na cestě předešel.

Pointe Pescade a Kap Matifu nerozuměli sice ani slova z hovoru dobrodruha a bankéře, viděli však, jak Silas Toronthal odstrčil prudce svého druha, i že tento zmizel ve stínu.

„U ďábla!“ zvolal Pointe Pescade. „Snad právě ten hlavní nám unikne!... Kdybychom však váhali jen chvíli, učiní tak i druhý!... Ostatně i Silas Toronthal jest dobrá kořist, není-li lepší po ruce!... Nemáme však času, si vybírat!... Ku předu, můj Kape, ku předu!“

Oba se rozběhli a přiblížili se za několik okamžiků opět Silasu Toronthalovi.

Tento vystupoval rychle po cestě vedoucí k osadě Turbii. Když byl zanechal v levo malý pahrbek, kterýž ovládá „Věž Augustovu“, kvapil podél domů již uzavřených a ocitl se konečně na cestě vedoucí do Cornichi.

Pointe Pescade a Kap Matifu byli as padesát kroků za ním.

Pointe Pescade nemohl ovšem již pomýšleti na to, aby také druhého zrádce, Sarkanya totiž, se zmocnil.

Soudilť, že tento dal se buď dále po okraji výšin v pravo, nebo že druha svého na dobro již opustil a zpět do Monte Carla sestoupil.

Cesta vedoucí do Corniche, jež jest zbytkem staré římské silnice, sestupuje, počínajíc od Turbie, k Nizze a vede as v poloviční výši hor podél velkolepých útvarů skalnatých, podél osamělých roklí a hlubokých propastí, jež spadají až ku náspu železničnímu, jenž vede podél pobřeží mořského k Nizze.

Za jasné hvězdné noci této, při záři měsíce, na východu vystupujícího, viděti bylo z cesty té v mlhových obrysech několik zálivů, poloostrov lagaroupský, ústí Varu, mys Antibes, záliv Ivanův, ostrovy Cerinské, záliv canneský a v pozadí pohoří esterelské. Tu a tam míhala se světla přístavní a sice v přístavu Beaulieu a v přístavu villefranském, který hora Leuza ovládá, a dále od nich skvěla se nad hladinou, světlem měsíčním ozářenou, signálová světla rybářských lodí, plujících po klidném moři.

Půlnoc byla již minula.

Silas Toronthal, vystoupiv z osady Turbie, opustil nyní silnici ke Cornichi se vinoucí a dal se po úzké cestě k osadě Eze, podobné orlímu hnízdu, kam civilisace dosud snad ani nepronikla, jež však jinak rozkošně položena jest na skalách mezi háji piniovými.

Cesta ona byla úplně pusta. Bankéř kvapil po ní bez rozmyslu, aniž krok svůj zvolnil aneb se ohlédl.

Náhle zahrnul se však v levo a vstoupil na úzkou stezku, jež vede po vrcholcích skalisk pobřežních, jimiž dráha i silnice tunelem prostupují.

Pointe Pescade a Kap Matifu spěchali zpovzdálí za bankéřem. Sto kroků dále Silas Toronthal náhle stanul.

Byl vystoupil na skálu nad propastí takřka visící, pod níž v hloubce několika set stop příboj mořský o skalní stěnu se rozbíjel.

Co chtěl Toronthal činiti?

Proletla myšlenka na sebevraždu mozkiem jeho, chtěl ukončiti bídný život svůj a vrhnouti se do propasti?

„Tisíc ďáblů!“ zvolal Pointe Pescade.

„Je třeba dostati ho živého! . . . Chop se ho, Kape, a nepouštěj ho!“

Oba neučinili však ani dvacet kroků, když spatřili, jak v pravo od stezky objevil se člověk, jenž na svahu prodíral se křovisky a a stromovím a chtěl, jak zřejmo bylo, vydrápati se nepozorovaně na skálu, na níž stál Silas Toronthal. Byl to Sarkany!

„Proklatě!“ zvolal Pointe Pescade. „Chce zajisté soudruhu svému zasaditi ránu poslední a odeslati jej na onen svět! . . . Kape Matifu, chop se jednoho, o druhého se postarám já!“

Sarkany však se zastavil . . .

Spatřil též oba muže a obával se, že by mohl býti poznán.

Pronesl polohlasně kletbu jakousi a obrátiv se na to rychle v pravo, zmizel v křovinách, dříve nežli ho Pointe Pescade mohl dostihnouti.

Okamžik na to, právě když Silas Toronthal chtěl se vrhnouti do propasti, chopil se ho Kap Matifu ze zadu a strhl ho zpět na cestu.

„Nechte mne!“ volal bankéř rozčileně. „Nechte mne!“

„Měl bych vás nechat, byste učinil chybný krok, pane Toronthale?“ odvětil Pointe Pescade. „Nikdy! Život váš jest mi příliš drahý!“

Důvtipný mužík nebyl přichystán na tuto událost, kterouž doktor Antekirtt, když mu rozkazy udílel, nemohl předvídati. Prchl-li však Sarkany na dobro, byl aspoň Silas Toronthal zajat, a jednalo se již jen o to, aby byl dopraven na ostrov Antekirttu, kdež by byl přijat se vši ctí, na niž měl právo a nároky.

„Chceš se postarat o to, aby pán tento byl dopraven na místo určené, na naše útraty?“ tázal se Pointe Pescade druha svého, Kapa Matifua.

„Rád tak učiním!“

Silas Toronthal neměl již téměř ani vědomí o tom, co se s ním děje a protož nekladl též odporu sebe slabšího.

Pointe Pescade dal se dosti příkrou stezkou, jež vedla od vrcholku podél propasti ku břehu mořskému, a Kap Matifu ná-

sledoval jej, chvílemi táhna a chvílemi nesa necitné nyní ke všemu tělo bankéřovo. Sestup byl velice nesnadný, ano nebezpečný. Jen proslulé švižnosti a obratnosti Pointa Pescada a neobyčejné síle soudruha jeho měli co děkovati, že se nesřítili oba s některých zvláště příkrých míst do propasti.

Konečně, když dvakrát život jich byl tonul v nebezpečí, dostihli posledních skalisk u samé hladiny mořské.

Břeh tvořen jest v místech těchto řadou malých zálivů a zátok, kteréž příroda rozmarně vtesala v massy pískovce. Zátoky ty ovroubeny jsou červenavými stěnami skalními, jež v nám o ně se tříštícím dodávají nádechu krvavého.

Den počal již svítati, když Pointe Pescade nalezl uvnitř jedné z těchto zátok nevelkou jeskyni, jež snad stálým nárazem vln mořských byla utvořena. V jeskyni té mohli býti Silas Toronthal uschován, a Kap Matifu u něho na strážci ponechán.

„Zůstaneš zde, Kape, a vyčkáš, až se opět objevím!“ pravil Pointe Pescade k obrovskému svému příteli.

„Zůstanu zde, dokud třeba bude, Pointe Pescade!“ přisvědčil ochotně Kap Matifu.

„Třeba i dvanáct hodin, nebudu-li moci dříve přijíti?“

„Třeba i dvanáct hodin!“

„Byť bys i nejedl?“

„Nebudu-li dnes snídati, budu aspoň obědvati... za dva!“

„A nebudeš-li moci obědvati za dva, budeš večeřeti za čtyry!“

Kap Matifu usedl na to na skálu tak, aby měl vězně svého stále na očích.

Pointe Pescade rozloučil se s ním a kráčel po skalnatém břehu zátok, až spatřil Monako před sebou.

K návratu svému nepotřeboval však ani tolik času, jak se domníval. Ve dvou hodinách ocitl se přímo proti lodi „Elektrice“, jež kotvila v jedné z opuštěných zátok, jsouc chráněna zde proti velkým vlnám mořským. Hodinu na to dostihla loď tato úzkého zálivu, v jehož pozadí objevil se Kap Matifu, připomínaje zjevem svým bájného Protea, jenž hlídal stáda Neptunova.

Okamžik na to Silas Toronthal a Kap Matifu byli na palubě.

„Elektrika“ zaměřila po té, nebyvši zpozorována celníky ani rybáři a plujíc s rychlostí největší, k ostrovu Antekirttě.

V.

List Borikův.

Budiž nám dovoleno rozhlédnouti se nyní poněkud opět po osadě Antekirttě.

Silas Toronthal a Karpena byli nyní v moci doktorově, a tento vyčkával vhodně jen příležitosti, aby se mohl dáti po stopách Sarkanyových. Zřízencům jeho bylo uloženo, aby pátrali zatím po paní Bathoryové, což činili velice horlivě, avšak — až dosud marně.

Od té doby, kdy matka jeho zmizela, nemajíc k podpoře své než starého Borika, nemohl Petr Bathory zbaviti se trudných, ano zoufalých myšlenek. Leč jakou útěchu mohl dáti doktor Antekirtt tomuto srdci, dvakrát zlomenému?

Když Petr mluvil mu o své matce, cítil, že mluví též o Savě Toronthalové, ač jméno její nikdy nebylo mezi nimi proneseno

V malém hlavním městě Antekirtty obývala Marie Ferratova nedaleko radnice jeden z nejrozkošnějších domků artenackých. Tam chtěl doktor Antekirtt zabezpečiti jí pro vždy život blažený i bezstarostný. Bratr její žil u ní, nedlehl-li právě na moři jako velitel některé lodi, kteréž doktor k různým břehům za všelikými účely vysílal. Byl-li však Ludvík Ferrato doma přítomen, neuplynulo téměř jediného dne aby nebyl navštívil se sestrou svojí doktora Antekirtta, aneb aby nebyl přijal jeho návštěvu. Láska tohoto k oběma dětem rybáře rovinjského vzrůstala tím více, čím více je poznával.

„Jak bychom byli šťastni!“ opakovala často Marie, „kdyby jím i Petr mohl býti!“

„Nebude jím dříve,“ odpovídal Ludvík, „dokud nenalezne matky své! Avšak nepozby jsem veškeré naděje, Marie. S prostředky, jakými vládne doktor Antekirtt, podaří se snad konečně přece vypátrati, kam Borik odvedl paní Bathoryovou, když oba Dubrovník opustili!“

„Nevzdávám se také naděje této, Ludvíku! Avšak když by mu i matka byla vrácena, mohl by býti Petr již šťastným? . . .“

„Nikoli, Marie, neboť není možno, aby se Sava Toronthalova stala kdy jeho ženou.“

„Ludvíku,“ odvětila Marie, „jest i Bohu nemožno, co se zdá nemožným lidem?“

Když Petr Bathory byl řekl Ludvíkovi, že oba jsou bratry, neznal dosud Marie Ferratovy, nevěděl dosud, jak oddanou a něžnou sestru v ní nalezne!

Když ji poznal a povahu její ocenil, neváhal svěřiti se jí se vším, co ho mučilo. Bylo to proň útěchou mohl-li s n hovořiti o všem, co mu bylo drahé, slova její vlévala často klid a naději v rozbouřenou duši jeho. Co nechtěl říci doktorovi, o čem s n m nemohl hovořiti, o tom mluvíval s Marií.

Nalezl v ní srdce vřelé, jež bylo přístupno všem citům hlubokým, srdce, jež mu rozumělo, jež těšilo a jež nikdy naděje nepozbývalo. Když Petr nejvíce trpěl, když bylo potřebí, aby bolesti své ulevil, spěchal k Marii, a dívka tato kolikráte dovedla v něm oživit naději v budoucnost.

Leč nyní dlel na Antekirttě ve vězení muž, jenž věděti musel, kde Sava prodlévá a je-li dosud v moci Sarkanya. Muž ten, jenž zval ji dcerou svojí, byl Silas Toronthal.

Z úcty k památce otce svého nebyl by však Petr nikdy chtěl s bankérem o dceři jeho mluvit.

Ostatně od doby té, kdy byl zajat, byl Silas Toronthal v takovém stavu duševním i fysickém, že nebyl by ni slova prozradil, i kdyby zájem jeho tak byl kázal.

Také on nevěděl, že upadl v moc doktora Antekirtta, a netušil též, že Petr Bathory dlí živ a zdráv na tomto ostrovu Antekirttě, jehož jméno bylo mu ostatně též neznámo.

Mohl tudíž, jak pravi a Marie Ferratova, toliko Bůh rozřešiti veškeré tyto záhady.

Pominuli bychom zajímavých zpráv o osadě antekirttské, kdybychom se nezmínili při tom přehledu nejdůležitějších osob jejich též o tom, jaký život vedli nyní Pointe Pescade a nerozlučný jeho druh Kap Matifu.

Ač se Sarkanyu podařilo uniknouti, ač stopa jeho byla skorem ztracena, mělo zajetí Silasa Toronthala přece význam tak veliký, že doktor Antekirtt neskrblił díky Pointu Pescadovi. Řídě se toliko vlastním svým důvtipem, učinil hodný hoch tento vše, co za takých okolností učiniti se dalo. Když i doktor Antekirtt byl s činností obou přátel zcela spokojen, byli by tito bývali pošetilými, kdyby sami sebou byli snad nespokojenými.

Po návratu svém na ostrov Antekirttu ubytovali se tudíž Pointe Pescade a Kap Matifu opět v dřívějším rozkošném svém obydlí a vyčkávali, až by opět bylo potřebí jejich služeb. doufajíce, že ještě mnohým skutkem svým mohou dobré věci prospěti.

Při příchodu svém na Antekirttu Pointe Pescade a Kap Matifu navštívili Marii Ferratovu a bratra jejího Ludvíka, na ež vykonali též návštěvu několika vynikajícím osobnostem artenackým. Všude byli srdečně přivítáni, neboť si získali lásky všech.

Rozmilo bylo viděti při takých příležitostech slavnostních Kapa Matifua, jenž vždy byl v rozpacích vzhledem k neobvyklému objemu těla svého, kterým skorem celou komnatu vyplňoval.

„Jsem tak drobný, že se to opět vyrovnává!“ pravil v takých chvílích Pointe Pescade.

Co se jeho týče, byl potěšením celé osady, kterou bavil svými vtipy, jichž zdroj byl nevyčerpatelný. Svojí hbitosti a obratnosti byl ochoten použiti vždy ve prospěch všech. Ach! kdyby se vše rozřešilo ku všeobecnému uspokojení, jaké slavnosti v městě i v okolí by sestavil!

Ano, kdyby toho bylo potřebí, nebyli by Kap Matifu a Pointe Pescade ani okamžik váhali, věnovati se opět dřívějšímu svému umění krkolomnému, jen aby vzbudili obdiv obyvatelstva artenackého a zjednali mu zábavu!

Vyčkávající těchto dnů šťastnějších, okrašlovali Pointe Pescade a Kap Matifu zatím rozkošnou svoji zahradu, v kteréž vzácné stromoví milý stín šířilo, i svůj letohrádek, jenž v zeleni a květech téměř se ztrácel.

Také práce na malém zálivu počaly nabývati již určitějších tvarů. Kdož viděl Kapa Matifua, jak odlamuje a přenáší veliké balvany skalní, musel doznati, že provençalský obr nepozbyl dosud ničeho z báječné své síly.

Mezitím pátrali zřízenci doktora Antekirtta úsilně po paní Bathoryové, snaha jejich neměla však dosud výsledku; také agenti, kteří měli vyhledati opět Sarkanya, nebyli v pátrání svém šťastnější. Žádný z nich nemohl zvěděti, kam se bídník tento po odchodu svém z Monte Carla uchýlil.

Věděl snad Silas Tosonthal, kde bývalý druh jeho, Sarkany, nyní prodlévá? Sotva, uvážíme-li okolnosti, za jakých oba soudruhové na cestě do Nizy se byli odloučili.

Ostatně byť i bankér znal nynější sídlo Sarkanyovo, bylo jisto, že dá se přiměti, aby je prozradil?

Doktor Antekirtt čekal proto netrpělivě až Silas Toronthal bude s to, by mohl na otázky, jež mu měly býti kladeny, odpovídati. Karpena a bankér Toronthal uvěznění byli v přísné odloučenosti v malé tvrzi, zřízené na severozápadním konci Artenaku. Oba znali

se toliko dle jmen, neboť bankéř nebyl se nikdy přímo míchal do sicilských záležitostí Sarkanyových.

Doktorem dán byl též přísný rozkaz za tím účelem, aby nemohli ani zdaleka tušiti, že jsou oba uvězněni společně v téže čtvrti. Obývali dvě kobky, odlehlé od sebe, a vycházeli z nich jen občas, aby mohli pookřáti na zdravém vzduchu ve dvorech od sebe odloučených. Doktor Antekirtt mohl spoléhati na věrnost i ostražitost těch, kteří je střežili, byliť to dva poddůstojníci antekirttské milice, i mohl si býti tudíž jist, že mezi oběma vězni nebude žádných styků.

Nebylo se proto třeba obávati žádného prozrazení, ano ještě více: na veškeré otázky, kteréž Silas Toronthal a Karpena kladli strážcům v příčině místa, kde jsou uvězněni, nebyla a nesměla jim býti dána nikdy žádná odpověď.

Nic nemohlo tudíž vzbuditi v nich domněnku, že upadli v moc tajemného onoho doktora Antekirtta kterého bankéř Toronthal znal, poněvadž se byl s ním setkal několikráte v Dubrovníku.

Doktor myšl však nyní stále jen na to, aby našel opět Sarkanya, a aby jej dal unést, jak učinil již s dvěma jeho spoluvinníky. Protož dne 16. října, když se shledalo, že Silas Toronthal jest nyní s to, aby odpovídal rozumně na otázky, jež by se mu kladly, odhodlal se doktor Antekirtt podrobiti jej výslechu.

Dříve odbývala se však v příčině té porada, kteréž účastnili se doktor Antekirtt, Petr Bathory a Ludvík Ferrato, k nimž připojil se ještě Pointe Pescade, jehož náhledy bylo radno též seznati.

Doktor Antekirtt oznámil shromážděným svůj záměr.

„Avšak,“ namítal Ludvík Ferrato, „dáme-li Silasu Toronthalovi na jevo, že si přejeme zvědět, kde se Sarkany nalézají, neuhodne, že záměrem naším jest zmocniti se také jeho druha?“

„Což na tom,“ odvětil doktor Antekirtt, „zví-li to Silas Toronthal nyní, když nemůže nám již uniknouti?“

„Z jedné příčiny není to radno, pane doktore!“ odtušil Ludvík Ferrato. „Silas Toronthal bude se pak domnívati, že jest to v jeho zájmu, aby neřekl ničeho, čím by Sarkanymu mohl škoditi!“

„A proč?“

„Poněvadž by tím škodil sobě samému!“ doložil Ludvík.

„Mohu pronést nějakou poznámku?“ tázal se Pointe Pescade, jenž stál — ze skromnosti — poněkud stranou.

„Zajisté, milý příteli!“ odvětil doktor Antekirtt, obrátiv se k němu.

„Pánové,“ ujal se slova Pointe Pescade. „ze zvláštních okolností, za jakých se oba tito pěkní chlapíci rozloučili, soudím, že žádný z nich nemá již zájem na tom, aby druhého šetřil. Pan Toronthal nenávidí zajisté z celé duše Sarkanya, poněvadž byl jím přiveden na mizinu. Ví-li tudíž pan Toronthal, kde Sarkany nyní prodlévá, nebude váhati to říci, jak aspoň z dobrých příčin soudím. Neřekne-li to, bude to důkazem, že o nynějším pobytu Sarkanyově opravdu neví!“

Toto tvrzení nebylo prosto jisté oprávněnosti. Bylo velice pravděpodobno, že bankéř Toronthal v případě, že by v pravdě věděl, kde Sarkany jest, neměl by se za povinna zachovati o tom mlčení, když by bylo zájmem jeho, aby je porušil.

„Dovíme se ještě dnes, na čem jsme,“ odvětil doktor Antekirtt. „Musí mi býti jasno, ví-li Silas Toronthal o pobytu Sarkanyově nebo nechce-li nic říci. Poněvadž však nesmí ještě zvědět, že jest v moci doktora Antekirtta, poněvadž musí býti zachován i v nevědomosti o tom, že Petr Bathory jest na živu, žádám Ludvíka, aby sám bankéře výsledku podrobil!“

„Učiním dle vašeho přání, pane doktore,“ odvětil ochotně mladý muž.

Ludvík odebral se na to do zmíněné tvrže a byl uveden do kobky, jež byla Silasu Toronthalovi vězením.

Bankéř seděl v koutu za stolem. Byl právě lože své opustil.

Duševní stav jeho jen poněkud se zlepšil. Nemyslil nyní na to, že jest ožebračen, ani na Sarkanya. Znepokojovala ho toliko nejistota, kde se nalézá, proč byl unesen a kteráž mocná osoba měla zájem na tom, se ho zmocniti. Myšlenky jeho zabývaly se jen tím, čeho se má příště obávati.

Když vstoupil Ludvík Ferrato, povstal, leč na pokyn jeho usedl ihned opět na své místo.

Na to počal velmi krátký výslech, jenž měl tento průběh:

„Vy jste Silas Toronthal, byl jste kdysi bankéřem v Terstu a v poslední době sídlil jste v Dubrovníku?“

„Nemusím odpovídati k této otázce. Ti, kdož mne vězní, musí věděti, kdož jsem!“

„Oni to vědí!“

„A kdož jsou oni?“

„Dovíte se o tom později!“

„A kdož jste vy?“

„Člověk, jemuž bylo uloženo, aby vás výsledku podrobil!“

„Kým bylo vám to uloženo?“ tázal se Silas Toronthal.

„Těmi, kterým máte účty skládati!“ odvětil Ludvík Ferrato.

„Ještě jednou: kdo jsou lidé ti?“

„Není povinností mojí, abych vám to sdělil!“ odtušil mladý muž.

„V případě tom neodpovím též na otázky vaše!“ děl bankéř.

„Vy jste dlel,“ ujal se přes to Ludvík Ferrato slova, „v Monte Carlu s jistým člověkem, kterého již dlouhou dobu znáte a kterýž neopustil vás od té chvíle, kdy jste z Dubrovníka odjel. Člověk ten, rodem Tripolčan, nazývá se Sarkany. Zmizel právě v té chvíli, když vy jste stanul na cestě do Nizzy. Nuže, nač se vás mám tázati, je toto: Víte, kde prodlévá nyní člověk ten, a víte-li to, chcete to říci?“

Silas Toronthal váhal odpověděti. Chtěli-li věznitelé jeho zvěděti, kde Sarkany prodlévá, zamýšleli zajisté zmocniti se i jeho osoby, právě tak: jako se zmocnili již osoby bankéřovy.

Avšak za jakým účelem? Jednalo se tu o společnou činnost bankéře a Sarkanya v dobách minulých, dokonce snad též o jejich účastenství při spiknutí terstském? Avšak jakým způsobem prozrazeny byly kroky, které Toronthal a Sarkany tehdy v Terstu podnikli, a kdož mohl míti zájem na tom, pomstít hraběte Matyáše Sandorfa a oba jeho přátele Štěpána Bathorya a hraběte Ladislava Zathmara, kteří již po patnácte let v hrobě odpočívali?

Tak uvažoval bankéř, takové otázky kladl si nejdříve. Ovšem musil souditi ze všech okolností, že není v moci obyčejných, státních soudců, a že jiní jsou to soudci, kteří nyní hodlají tresty stíhati jej i jeho spoluvinníka. To znepokojovalo jej měrou ještě větší.

Protož ač nepochyboval o tom, že Sarkany uchýlil se do Tetuanu a že dlí v domě Namiry, kdež zamýšlel v době snad již krátké uskutečniti poslední svůj záměr, byl bankéř odhodlán nezmíniti se o tom ani slovem. Kdyby později prospěch jeho mu kázal, by vše prozradil, mluvil by. Do té doby měl však za nutné, aby zachoval naprostou mlčelivost

„Nuže? . . .“ tázal se Ludvík Ferrato, když byl bankéři ponechal dosti času ku přemýšlení

„Pane,“ odvětil Silas Toronthal, „mohl bych vám odpověděti, že vím, kde jest Sarkany, o němž mi mluvíte, že však vám to říci nechci. Mám-li však pravdu říci: nevím, kde jest!“

„Jest to vaše jediná odpověď?“ táza se mladý muž naposled vězně.

„Jediná a pravdivá!“

Na to Ludvík Ferrato odešel, aby sdělil doktoru Antekirttovi obsah rozmluvy své se Silasem Toronthalem. Poněvadž v odpovědi bankéřově nebylo vlastně nic závadného, bylo dlužno zatím

Antekirttské „Elektriky“ dostaly rozkaz křižovati v moři
Syrtském . . . (Str. 394.)

se s ní spokojiti. Měl-li nynější pobyt Sarkanyův býti objeven, nezbývalo, nežli zdvojnásobiti horlivost při pátrání a nešetřiti peněz ani práce.

Doktor Antekirtt vyčkává, až by některý šťastný objev dovolil mu pokračovati v přerušném zatím provádění těchto záležitostí, zabýval se mezi tím otázkami, které týkaly se bezpečnosti ostrova Antekirtty.

Z území cyrenského zaslány mu byly v poslední době důvěrné varovné zprávy. Zřízenci jeho radili mu, aby bděl pečlivě nad vším, co se děje na pobřeží zálivu siderského.

Dle zpráv oněch mocné bratrstvo Senusistů soustřeďovalo, jak se podle četných známek soudit dalo, síly své na hranicích tripoliských. Všeobecné hnutí šířilo se stále směrem ke břehům syrtským.

Mezi náčelníkem bratrstva a ostatními jeho předáky v severní Africe vyměňovány byly četné zprávy a příkazy prostřednictvím rychlých posílů. Zásilky zbraní, dodávaných z ciziny, objednávaly a přijímaly se na účet bratrstva. Hlavní soustřeďování sil jeho dalo se zcela zřejmě ve vilajetu Ben-Gazijském, tudíž v samém téměř sousedství ostrova Antekirtty.

Předvídaje nebezpečí, jež mohlo každé chvíle státi se skutkem, musil doktor Antekirtt pomýšlet na veškerá opatření, jež opatrnost kázala. Po tři poslední neděle říjnové Petr Bathory a Ludvík Ferrato podporovali jej velice horlivě v jeho díle, a také veškerí obyvatelé osad obětavě mu pomáhali. Několikrát byl Pointe Pescade poslán tajně na pobřeží cyrenské, aby vešel ve styk s agenty doktorovými, i shledal, že nebezpečí, kteréž ostrovu hrozilo, bylo opravdové.

Námořní lupiči z Ben-Gazi, sesílení pravou mobilisací všech svých přívrženců z celé provincie, chystali se k výpravě, jejíž předmětem měl býti ostrov Antekirtta. Mělo dojíti k výpravě té v době nejbližší? O tom nebylo si možno zjednatí jistotu. Náčelníci Senusistů dleli aspoň ještě v jižních krajích provincie a bylo pravdě podobno, že nepřikročí se k žádné veliké výpravě, dokud oni nepřibudou, aby ji řídili.

Antekirttské lodi „Elektriky“ dostaly však přes to doktorem rozkaz, aby křižovaly v moři syrtském, by na jedné straně pozorovaly pobřeží cyrenské i tripolské a na druhé straně břehy tuniské až k mysu Bonu.

Obranné prostředky a opevnění ostrova Antekirtty nebyly dosud, jak známo, dokončeny. Nebylo-li však možno dokončiti je

v době vhodné, dopravovány aspoň do zbrojnice antekirttské ve velkém množství zásoby munice všeho druhu.

Antekirtta, jsouc vzdálena od břehů cyrenských as dvacet mil, byla by ostrovem úplně osamělým v těchto končinách zálivu, kdyby malý ostrůvek, mající jméno Keukrof a měřící v objemu as jen sto metrů, nebyl se nořil blíže ní z vod mořských, jsa od jihovýchodního konce jejího jen as dvě míle vzdálen.

Doktor Antekirtt určil původně ostrůvek ten k deportaci zločinců, kdyby vůbec některý obyvatel Antekirtty zasloužil býti vyveženu, což státi se mělo ovšem teprve, když by pro zločin nějaký soudy antekirttskými k tomu byl odsouzen. Protož na ostrovu Keukrofu zřízeno bylo za tím účelem několik baráků.

Jinak však ostrůvek tento nebyl nijak opevněn a kdyby nepřátelské loďstvo nějaké chystalo se k útoku na Antekirttu, byl by Keukrot pro ni již svojí polohou skýtal vážné nebezpečí. Nepřítel mohl naň vysaditi své mužstvo a učiniti z ostrůvku toho pevný základ svých operací.

Když by na Keukrofu byly nahromaděny zásoby munice a potravin, když by tu umístěna byla, což snadně bylo možno, batterie, mohl ostrůvek ten býti útočníkům vážnou oporou, a protož bylo by bývalo lépe, když nebylo času jej opevniti a proti nepříteli po případě takto uhájiti, aby nebyl raději z vln mořských se nořil.

Poloha ostrůvku Keukrofu a výhody, jež mohl poskytnouti nepříteli při dobývání ostrova Antekirtty, znepokojovaly stále doktora. Odhodlal se proto, vše dobře uváživ, zmařiti jej, avšak zároveň použití zničení jeho k úplnému potření několika set námořních lupičů, kteří by se odvážili naň vystoupiti

Ku provádění projektu toho ihned se přikročilo. Půda ostrůvku prokopala a zpracovala se tak, že Keukrof byl záhy změněn v ohromný podkop, látkou výbušnou naplněný, jenž byl podmořským drátem spojen s ostrovem Antekirttou. Stačilo, aby proud elektrický, jenž dal se řídit z Antekirtty, proběhl tímto drátem, aby z ostrůvku onoho nad hladinou ani stopy nezůstalo.

Doktor Antekirtt nepoužil k naplnění velikého podkopu ani obyčejného prachu střelného, ni bavlny střelné, ba ani dynamitu. Znalť složení látky výbušné, nedávno objevené jejíž účinek jest tak mocný, že jest k účinku výbuchu dynamitu v poměru as takém, jako dynamit sám ku prachu střelnému.

Látka tato jest bezpečnější než nitroglycerin a dá se též snadněji přenášeti, neboť vyžaduje jen upotřebení dvou tekutin, které se smísí teprve v okamžiku, kdy jich má býti použito. Mrazu odolá

spíše nežli dynamit, neboť tuhne teprve při dvaceti stupních pod nulou, kdežto dynamit tuhne již při pěti nebo šesti stupních pod nulou.

Mimo to jest třeba velmi silného nárazu, aby vybuchla. Při všech těchto vlastnostech jest látka ta právě tak bezpečnou jako hroznou, má-li býti výbuchu jejího použito. Obě tekutiny, z nichž se látka ta skládá, jsou neškodny, dokud se nespíší. Z obou lze učiniti v určitém poměru v libovolném množství jedinou směs, právě tak prostě, jako spíší-li se voda s vínem. Veškeré nebezpečí při výkonu tom jest vyloučeno. Takou jest látka ta, jež se zove „pankrasit“ což značí „vše drtící“. V pravdě rozdrťí vše.

Tato látka ničivá vložena byla tedy v půdu pustého ostrůvku Keukrofu. Pomocí drátu spojovacího a zvláštního zařízení elektrického, kterým každý z jednotlivých podkopů byl opatřen, mohl býti výbuch okamžitě způsoben.

Poněvadž však mohlo se státi, že by vodivý drát, z Antekirtty na ostrov Keukrof položený, pro některou nenádálou nebo nahodilou překážku přestal účinkovati, byl do půdy ostrůvku zapuštěn hojný počet zvláštních přístrojů, kteréž mezi sebou navzájem četnými dráty podzemními byly spojeny. Stačilo, aby noha náhodou na povrchu země byla se dotkla plíšku některého přístroje, a již byl by řetěz uzavřen, proud elektrický vzbuzen, i nastal by výbuch.

Úplné zničení ostrůvku Keukrofu mohlo se tudíž snadno uskutečniti, když by naň veliký počet útočníků vystoupil.

Různé práce tyto značně pokročily v prvních dnech listopadu, když udál se případ, jenž donutil doktora Antekirtta, aby ostrov na několik dnů opustil.

Dne 3. listopadu zakotvil parník, jenž obyčejně dovážel uhlí z Cardiffu, v přístavu antekirttském. Na cestě jeho donutilo jej bouřlivé počasí, aby se zdržel v Gibraltaru. Tam našel kapitán jeho na poště list (poste restante), adresovaný na doktora Antekirtta, ježž pošty na pobřeží moře Středozemního po jistou dobu semo tamo zasílaly, aniž mohl adresáta zastihnouti.

Doktor Antekirtt chopil se listu toho, na jehož obálce razítkem byly vyraženy názvy měst La Valetty, Katanie, Dubrovníku, Ceuty, Otranta, Malagy, Gibraltaru. Nadpis psán byl velikým písmem, a, jak viděti bylo, rukou se chvějící — rukou, jež byla odvykla snad ani neměla již síly, napsati pevně několik řádek. Ostatně obálka měla jen tento stručný nadpis:

„Doktor Antekirtt

V rukou Božích“

Doktor roztrhl rychle list, otevřel složený v něm papír — se-
žloutlý již — a četl následující:

„Ctěný pane doktore!

Nechť Bůh uvede list tento v ruce Vaše! . . . Jsem již velice
stár . . . Mohu zemřít! . . . Ona bude pak zcela opuštěnou na
světě! . . . Pro utrpení její, kteréž bylo tak veliké, mějte soucit
s paní Bathoryovou! . . . Přispějte jí ku pomoci! . . . Přijďte!

Oddaný Váš sluha

Borik.“

V rohu papíru bylo napsáno „Karthago“ a pod tím slova „Vla-
dařství tuniské“.

Doktor Antekirtt dlel sám v síni radnice, když dopis tento četl.
Výkřik radosti i zoufalství zároveň ozval se z úst doktorových —
radosti, neboť našel konečně stopy paní Bathoryové, — a zoufalství,
či spíše obavy, neboť známky na listu nasvědčovaly, že byl dán
již před měsícem na poštu!

Ludvík byl ihned povolán.

„Ludvíku!“ pravil doktor Antekirtt, „oznam kapitánu Köstri-
kovi, aby přichystal vše, by „Ferrato“ mohl odplouti ve dvou
hodinách!“

„Ve dvou hodinách bude přichystán, by mohl vyplouti na
moře!“ odpověděl přisvědčivě Ludvík.

„Hodláte odplouti vy, pane doktore?“

„Ano!“

„Jedná se o dlouhou plavbu?“

„Jen o tři nebo čtyry dny!“

„Odjedete sám, pane doktore?“ tázal se dále Ludvík.

„Nikoliv! vyhledej laskavě Petra a rci mu, by byl pohotově
doprovázeti mne!“

„Petr není přítomen, avšak, než uplyne hodina, vrátí se
z ostrůvku Keukrofu, kdež přihlíží ku pracím.“

„Přeji si, Ludvíku, aby také sestra tvoje odplula s námi. Nechť
vykoná ihned přípravy k odjezdu.“

„Oznámím jí to.“

Ludvík ihned na to odešel, aby vykonal rozkazy, jež mu dok-
torem Antekirttem byly uděleny.

Hodinu na to přišel Petr Bathory do radnice.

„Čti! děl mu doktor Antekirtt.“

A podal mu list Borikův.

VI.

Zjev.

Parník „Ferrato“ odplul z přístavu před samým polednem, maje za velitele kapitána Köstrika a Ludvíka Ferrata. Z „cestujících“ dleli na něm toliko doktor Antekirtt, Petr Bathory a Marie, jež měla zůstatí po boku paní Bathoryové pro případ, že by bylo nemožno tuto ihned z Kartaga na Antekirttu dopravití.

Lze pochopiti, jak úzkostlivé obavy choval Petr Bathory. Věděl, kde dlela matka jeho a měl jí opět spatřiti . . . Leč proč Borik odvedl jí tak náhle z Dubrovníku a sice na vzdálené pobřeží tuniské? V jaké as bídě očekávali oba své ochránce?

Na stesky a obavy Petrovy, se kterými se jí svěřil, odpovídala Marie jen slovy potěšnými a nadějí v budoucnost. Viděla v okolnosti té, že doktor Antekirtt šťastně list obdržel, zakročení Prozřetelnosti.

Doktor dal rozkaz, aby „Ferrato“ plul s největší rychlostí. Pomocí přístrojů svých vyvinul rychlost až patnácti mil za hodinu.

Vzdálenost mezi zálivem ciderským a mezi mysem Bonem, jenž leží na severovýchodním výběžku území tuniského, obnáší toliko tisíc kilometrů, vzdálenost mezi mysem Bonem a Golettou může pak rychlá paroloď proplouti za půl druhé hodiny. Celkem mohl „Ferrato“, když by je bouře neb jiná náhoda nezdržela, za třicet hodin doplouti ke svému cíli. Moře onoho zálivu bylo rozkošné, vítr vál ze severozápadu, nic však nenasvědčovalo, že by měl vzrůstí. Kapitán Köstrik zaměřil poněkud pod mys Bon, aby spíše mohl se uchýliti pod ochranu břehů, kdyby vítr náhle přese vše sesílil.

Z lodi nemohl býti spatřen proto ostrov Pantellaria, jenž leží na polovici cesty mezi mysem Bonem a Maltou, neboť parník, jak bylo ustanoveno, měl obeplouti mys, pokud možno, zemi nejbliže. Vně zálivu ciderského zaokrouhluje se země a táhnouc se na západ, opisuje křivku s velikým poloměrem. Tam rozkládá se území tri-polského vladařství, které sahá až k zálivu habešskému, mezi ostrovem Džerbou a městem Sfaxem. Na to obrací se pobřeží poněkud na východ k mysu Diniosu, kde tvoří záliv hammawetský, a rozkládá se pak směrem severním až k mysu Bonu.

„Ferrato“ dal se přesně směrem k zálivu hammawetskému.

Tam měl se k pevnině přiblížiti a plouti těsně kol ní až ke Golettě.

Po celý den 3. listopadu i následující noci vlny na širém moři stále očividně vzrůstaly. Stačil jen vítr dosti slabý, aby rozbouřil toto moře syrtské, v němž stýkají se nejrozumnější proudy Středo-zemního moře.

Druhého dne byla však spozorována již o osmé hodině ranní země právě ve výši mysu Diniosu. Pod ochranou vyvýšeného pobřeží mohla loď plouti pohodlněji a rychleji.

„Ferrato“ plul v dálce as dvou mil od břehu, i mohlo se s něho dobře pobřeží sledovati. Za zálivem hammawetským naproti Kelibii plul ještě těsněji kol malé rejdy sidi-jusufské, chráněné na severu dlouhou řadou skalisk.

V pozadí rozkládá se písčité břeh, z něhož dále v zadu vystupuje řada skalisk porostlá malým, zakrsalým stromovím. Toto vyrůstá z půdy, kteráž jest bohatší kamením nežli prstí. Tato návrší připojují se ještě ku vnitřnímu pohoří země. Tu a tam objevuje se opuštěný některý marabut jako bílá skvrna v zeleni vzdálených hor.

V popředí spatří zrak tvrz, nalézající se v zříceninách, dále nahoře vystupuje jiná tvrz ve stavu lepším, jež vystavěna jest na pahorku, uzavírajícím na severu záliv sidi-jusufský.

Místa tato nebyla nikterak pusta. Pod ochranou blízkých skalisk kotvilo několik lodí levantských v nevelké vzdálenosti od břehů nad hloubkou as pěti nebo šesti provazů.

Jasnost těchto vod byla však tak veliká, že viděti bylo zcela dobře na dno moře, skládající se z černých skalisk, jež tu a tam pokryta byla slabou vrstvou písku, a v nichž zapuštěny byly kotvy lodí. Lom paprsků dodával jim tvarů fantastických.

Podél pobřeží, nedaleko malého návrší, porostlého tamaryšky a lentišky, zřízen byl velký počet stanů z látky nebílené, s odstínem do žluta.

Osada tato podobala se velikému plášti arabskému, pohozenému na břeh. Vně záhybů pláště toho pásli se skopci a kozy, podobající se zdaleka hejnu černých, velkých havranů, kteréž by jediná rána z pušky mohla rozplástiti.

As tucet velbloudů, z nichž někteří leželi v písku, jiní pak stáli vztyčeni nehybně, jako by byli zkameněli, skupilo se podle úzké řady skalisk, jež mohla sloužiti za nábreží výlodní.

Doktor Antekirtt, když „Ferrato“ plul kolem rejdy sidi-jusufské, mohl pozorovati, jak z lodí vykládají se zbraně, munice, ano i několikmalých polních děl. Jsouc odlehlou a vzdálenou od středu

vladařství tuniského, hodila se rejda sidi-jusufská velmi dobře k tomuto způsobu podloudnictví.

Také Ludvík upozornil doktora Antekirtta, že se na břehy ty zbraně dopravují.

„Ano, Ludvíku“ odpověděl tento, „nemýlím-li se jsou to Arabové, kteří tu zásilky zbraní přijímají. Vím již příliš mnoho, než abych se domníval, že zbraně ty jsou určeny pro horaly, aby odráželi jimi vojsko francouzské, na území tuniské vstoupivší. Myslím spíše, že válečné prostředky ty objednány byly na účet četných stoupenců senusismu, kteří si libují v loupežích na pevnině i na moři a kteří nyní soustřeďují se v území cyrenském! Skutečně zdá se mi, že mezi těmito Araby rozeznávám více domorodců z vnitra Afriky nežli obyvatelů krajů tuniských.“

„Avšak, jak jest to možno,“ tázal se Ludvík Ferrato, „že úřady tuniské, anebo aspoň úřady francouzské neprotiví se tomuto vykládání zbraní a munice?“

„V Tunisu nevědí vůbec, co se děje na této straně mysu Bonu,“ odvětil doktor Antekirtt. „Ano, i když Francouzové budou zcela pány Tunisu, třeba se obávat, že tento kout moci jejich ještě dlouho bude unikati! Nechť tomu jest tak či onak, tento ruch zdá se mi býti podezřelým, a kdyby rychlost „Ferrata“ nechránila nás před každým útokem, mám za to, že ono loďstvo nebylo by váhalo obořiti se na nás!“

Měli-li k tomu Arabové chuti, jak pravil doktor Antekirtt, nebylo skutečně třeba žádného nebezpečí se obávat. Parník zmizel za půl hodiny z dozoru rejdy Sidi-Jusufské.

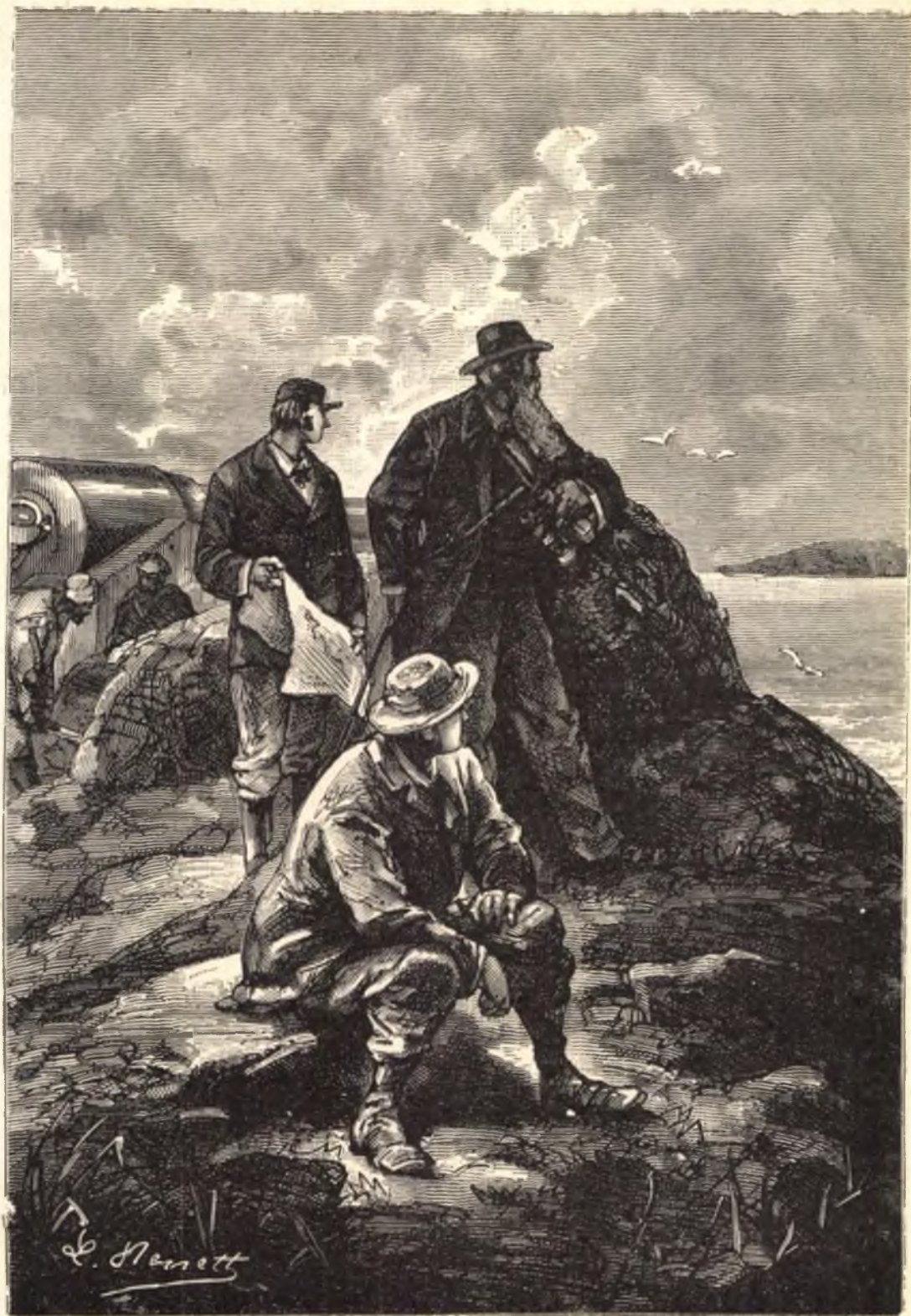
Na to, když byl dostihl konec mysu Bonu, jenž massivně z pevniny tuniské vystupuje, obeplul maják na krajním výběžku předhoří, vztyčující se na mohutných skaliskách, z vln vyčnívajících.

„Ferrato“ plul nyní s největší rychlostí zálivem tuniským, jenž leží mezi mysem Bonem a mezi mysem Kartagem.

Na levo rozvíjely se před okem svahy pohoří Bon-Karninského, pohoří Rossa i pohoří zaghanského s několika osadami, jež tulily se ke stráním hor. V pravo rozkládalo se v plné záři sluneční svaté město arabské Sidi-Bu-Said, jež bylo kdysi snad jedním z předměstí starobylého Karthaga. V pozadí Tunis, tonoucí v moři světla, vystupoval z jezera Bahirského poněkud za ramenem, kteréž Goletta vztyčuje vstříc všem, kdož z lodí evropských na břeh vystupují.

Ve vzdálenosti as dvou nebo tří mil od přístavu kotvilo loďstvo francouzské, poněkud dále kolébaly se na vlnách lodi obchodní, jejichž různé vlajky dodávaly celému obzoru veliké pestrosti.

Poloha ostrůvku Keukrofu stále doktora znepokojovala . . .
(Str. 395.)

Byla as jedna hodina odpoledne, když „Ferrato“ zakotvil v nevelké vzdálenosti od přístavu golettského. Když formality, vyžadované úřadem zdravotním, byly odbyty, bylo cestovatelům z parní yachty volno na břeh vystoupiti.

Doktor Antekirtt, Petr Bathory, Ludvík Ferrato i sestra jeho zaujali na to místo v lodici, jež od parníku ihned odrazila. Když byl člun obeplul ochrannou zeď přístavní, veplul do úzkého průplavu, kde musel proplétati se mezi všelikými loďmi, řadícími se po obou stranách nábřeží, a připlul konečně k nepravidelné, stromy posázené prostoře, kolem níž zřízeny jsou letohrádky, závody obchodní i kavárny, a na níž — před vchodem do hlavní ulice golettské — míhají se stále v malebném rejci postavy Arabů, Židů Maltezanů, vojáků francouzských i domorodců.

List Borikův datován byl z Karthaga a jméno to s několika zříceninami, jež zůstaly na povrchu země, jest vše, co zbylo z města Hannibalova.

Má-li se cestovatel vydati ke břehům Karthaginským, není třeba, aby použil malé železnice italské, vedoucí z Goletty a z Tunisu a zatáčející se kol jezera bahirského. Může se dáti buď po pobřeží, jehož jemný a tvrdý písek skýtá pevnou oporu, nebo může po cestě pravé, poněkud dále v pozadí pevniny zřízené, dojíti taktéž k úpatí pahrbku, na němž nalézá se kaple svatého Ludvíka a klášter misionářů anglických.

V době té, kdy doktor Antekirtt a druhové jeho vystoupili na břeh v Golettě, stálo tam na volné prostoře pohotově několik vozů, do nichž zapřaženi byli malí koně. Vstoupiti do jednoho z těchto vozů a dáti kočímu rozkaz, aby jel cvalem ke Karthagu, bylo dílem jediného okamžiku.

Vůz, když byl se dal v největším kvapu hlavní třídou golettskou, jel dále mezi krásnými letohrady, kteréž v době velkých veder obývají bohatí Tunisané, a minul pak paláce Keredinovy a Mustafovy, kteréž se vztyčují na pobřeží před bývalými přístavy Karthaga. Před dvěma tisíci lety pokrývala tato mocná soupeřka Říma celé pobřeží mezi ostrovem Golettským a mezi mysem, jenž má její jméno. Kaple svatého Ludvíka vystavěna jest na malém pahrbku, vysokém as dvě stě stop, a sice, jak se za to má, právě na místě, kde roku 1270 zemřel francouzský král téhož jména. Kaple stojí ve středu nevelké ohražené prostory, v níž spatřiti lze více památek starobylých i zlomků staveb, částí soch, nádob, sloupů a hlavic, nežli stromů a keřů.

V pozadí stojí klášter misionářů, jehož převorem byl tehdy učený archaeolog Delatre. S této výše naskytá se vábný rozhled po pobřeží mořském, od mysu Kartaga až k prvním domům golettským.

Na úpatí tohoto pahrbku vztyčují se některé paláce, stavěné ve slohu arabském, kteréž průčelím svým obráceny jsou k moři, k němuž sáhají i svým schodištěm, tak že čluny přímo k tomuto mohou přistati. A dále rozkládá se tu před zraky velkolepý záliv, jehož veškerá místa, veškeré pahrbky, i když na nich nezbylo zřícenin, jsou historicky památné.

Avšak, ač táhnou se řady paláců a letohrádků až k starým přístavům: válečnému i obchodnímu, lze spatřiti tu a tam podél pahrbků, mezi kameny poházenými a na půdě, ku vzdělávání téměř neřchopné, též malé domky, v nichž žijí chudšasové zdejší.

Většina z nuzáků těchto nemá jiného zaměstnání, nežli že hledá na povrchu nebo v nejhořejší vrstvě země více méně draho-cenné zbytky z doby karthaginské: zlomky bronzu, staveb, nádob, peníze a medaile, kteréž klášter kupuje od nich více z útrpnosti nežli z potřeby — pro své museum starožitností.

Doktor Antekirtt a druhové jeho kráčeli od jednoho bídného domku ke druhému, prohlíželi je a hledali obydlí paní Bathoryové, nechtíce ani uvěřiti, že byla by sklesla na tak hluboký stupeň bídy.

Náhle stanuli před jakýmsi polozbořeným obydlím, jehož dveře podobaly se spíše díře, proražené ve zdi rostlinami polo zakryté.

Stařena jakási, mající hlavu černým čepcem pokrytou, seděla před těmito dveřmi.

Petr ji poznal!

Vzkřikl! . . . Bylať to jeho matka! . . .

Spěchal k ní, vrhl se před ní na kolena a sevřel ji ve svém náručí! . . . Ona však neodpovídala, neopětovala jeho celování, ano, jak se zdálo, nepoznávalo ho!

„Matko! . . . matičko má! . . .“ volal Petr, zatím co doktor Antekirtt, Ludvík Ferrato a Marie kol něho se seskupili.

Zatím v otvoru polozbořeniny objevil se stařec jakýsi.

Byl to Borik.

Poznal nejprve doktora Antekirtta a zapotácel se.

Na to spatřil i Petra . . . Petra, za jehož rakví byl kráčel až na hřbitov dubrovnický! . . .

To bylo příliš pro něj, než aby to byl mohl pochopiti! Sklesl bez vědomí, ze rtů vydrala se mu tu ještě slova:

„Ona jest šílenou!“

V okamžiku tedy, kdy syn našel matku svoji, to, co zbylo z ní, bylo již jen tělo citu prosté! Ani pohled na syna, o němž domnívali se musila, že jest mrtev, a jenž náhle zrakům jejím se objevil, nemohl vrátit jí upomínky na minulost.

Paní Bathoryová, z jejíchž zraků nevytěžil dosud všecken lesk, povstala a vstoupila na to, aniž něčeho si všimla neb jediného slova pronesla, do domku, kam na pokyn doktorův Marie ji následovala. Petr zůstal státi nehybně přede dveřmi, aniž se odvážil, aniž mohl učiniti jediný krok!

Zatím staříčkový Borik, díky péči doktora Antekirtta, nabyl opět vědomí a zvolal:

„Vy! . . . Petře! . . . Vy . . . A živ?“

„Ano!“ odpověděl Petr. „Ano! . . . Živ, ač by bylo lépe, abych byl mrtev!“

Několika slovy uvědomil doktor Antekirtt věrného Borika o tom, co se událo po pohřbu Petrově na hřbitově dubrovnickém. Na to též staříčkový sluha, nikoli bez dojmů trudných, vyprávěl o dvou měsících bídy, kteréž společně s paní Bathoryovou strávili.

„Především však rcete,“ tázal se doktor Antekirtt, „zdaž byla to smrt Petrova, jež paní Bathoryovou rozumu zbavila?“

„Nikoli, pane doktore!“ odpověděl Borik.

I vyprávěl následující:

„Paní Bathoryová, když byla na světě téměř osaměla, opustila Dubrovnik a odebrala se do vesnice Vinticello, kdež měla několik příbuzných a kdež na dále hodlala bydleti. Zatím měl býti prodán skrovný nábytek v domku dubrovnickém, poněvadž matka Petrova nechtěla jej více obývati.

Šest neděl na to vrátila se v mém průvodu do Dubrovniku, aby uspořádala své záležitosti, a když přišla do bývalého bytu svého, našla list, jenž vložen byl do skřínky přede dveřmi.

Když list tento přečetla, vzkřikla paní Bathoryová, jako by dopis ten byl po prvé rozumem jejím otřásl, vyběhla na ulici, spěchala do třídy Stradonské, kdež stanula před vráty domu Toronthalova, kteráž se, když na ně zaklepała, ihned otevřela.“

„Domu Toronthalova!“ opakoval s úžasem Petr Bathory.

„Ano,“ odpověděl Borik, „a když se mi podařilo matku vaši dostihnouti, nepoznala mne již! . . . Byla . . .“

„Avšak, proč odebrala se matka má do domu Toronthalova? Ano! . . . proč?“ opakoval Petr, pohlížeje na staříčkého sluhu, tak, jako by věc tu nemohl naprosto pochopiti.

„Chtěla nepochybně mluvit s panem Toronthalem,“ odpověděl Borik, „avšak pan Toronthal dva dny před tím opustil Dubrovnik s dcerou svojí, aniž sdělil sluhům, kam se odebral.“

„A onen list! . . . onen list?!“

„Nemohl jsem jej nalézt, pane Petře,“ odpověděl stařec, „snad jej paní Bathoryová ztratila neb jej sama zničila, anebo jí byl odňat: slovem, nedověděl jsem se nikdy, co obsahoval!“

Nebylo pochyby: ve věci té skrývalo se veliké tajemství. Doktor Antekirtt, jenž naslouchal vypravování Borikovu, aniž slova pronesl, nevěděl, jak vysvětliti si jednání paní Bathoryové. Jaký mocný důvod pudil ji k onomu domu v třídě Stradonské, od něhož vše ji mělo spíše oddalovati, a proč zpráva, že Silas Toronthal odjel, učinila na ni dojem tak mocný, že zšílela?

Starý sluha dokončil po malé chvíli své vypravování. Podařilo se mu zatajiti pravý stav paní Bathoryové i uspořádal sám její poslední záležitosti. Mírné a tiché šílenství nešťastné vdovy dovolovalo mu jednati, aniž vzbudil podezření. Nepřál si tehdy ničeho jiného, nežli opustiti Dubrovnik a uchýliti se kamkoli, jen když by byl pokud možno daleko od tohoto města prokletého!

Několik dní na to podařilo se mu odplouti s paní Bathoryovou na jednom z malých parníků, které obstarávají dopravu toliko na pobřeží moře Středozevního, a takto dostal se do Tunisu či spíše do Goletty. Rozhodl se tam zůstat.

V tomto domku opuštěném a chatrném věnoval se věrný stařec zcela péči, jakéž vyžadoval duševní stav paní Bathoryové, kteráž, jak se zdálo, s rozumem zároveň pozbyla mluvy. Jmění obou bylo však tak nepatrné, že blízký byl již okamžik, kdy oba octli by se v úplném nedostatku všeho.

Za těchto okolností vzpomněl si starý Borik na doktora Antekirtta i na zájem, jaký tento jevil vždy vůči rodině Štěpána Bathorya.

Borik nevěděl však, jaké jest obvyklé sídlo doktorovo. Psal mu však přes to a svěril list, jenž obsahoval poslední zoufalý výkřik o pomoc Prozřetelnosti. Zdá se, že Prozřetelnost jevila skutečně tentokráte neobyčejnou péči o dopravu poštovní, neboť list došel konečně do rukou pravých.

Bylo na snadě, co třeba nyní činiti. Paní Bathoryová dovedena byla, aniž se tomu vzpírala, k vozu, v němž zaujala místo se svým synem, s Borikem i s Marií, kteříž neměli ji už nikdy opustiti. Na to, mezitím co vůz dal se cestou, vedoucí ke Golettě, kráčeli doktor Antekirtt a Ludvík Ferrato k témuž cíli pěšky podél samého pobřeží. Hodinu na to všichni vstoupili na palubu „Ferrata“, jenž byl

k odjezdu stále připraven. Kotva byla vytažena a parník sotva oplul mys Bon, octl se v dosahu světél ostrova Pantellarie.

Druhého dne v prvních hodinách ranních zakotvil již v přístavu Antekirttském!

Paní Bathoryová dopravena byla na břeh a dovedena do Artenaku, kdež v radnici připravena byla pro ni zvláštní komnata. Marie opustila své obydlí, aby na dále s matkou Petrovou bydlela a ji ošetřovala.

Petr Bathory měl novou příčinu k zármutku. Matka jeho zbavena byla rozumu a sešilela za okolností, kteréž měly zůstatí na vždy nevysvětlitelnými. Snad, kdyby aspoň příčina šílenství byla známa, bylo by možno vyvolati příznivý obrat! Avšak příčina ta byla neznáma, a nikdo nemohl tajemství to proniknouti.

„Jest třeba ji vyléčiti! Ano! . . . Musí se tak státi!“ děl sám sobě doktor Antekirtt, jenž snaze té nyní zcela se věnoval.

Avšak byla to snaha nesnadná, poněvadž paní Bathoryová i na dále zůstávala v úplném bezvědomí o skutcích svých a nikdy vzpomínka na minulost nekmitla se duší její.

Leč nebylo možná v případě tomto použití oné moci hypnotické, kterouž doktor byl nadán a o níž podal již tolik důkazů, nebylo možno pomocí její změnití duševní stav paní Bathoryové? Nemohl v ní působením vlivu magnetického vzbuzen býti rozum a udržován, až by i přirozený obrat nastal?

Petr Bathory zapřísahal doktora Antekirtta, aby pokusil se o vše — snad i o nemožné — by matku jeho vyléčil.

„Nikoli,“ odpovídal doktor, „i tento prostředek osvědčil by se marným. Právě pomatení odolávají nejvíce vlivu hypnotickému. Kdyby tento, Petře, měl na matku tvoji míti vliv, bylo by nutno, aby matka ještě měla vlastní vůli, kterouž bych svojí mohl nahraditi. Opakuji ti: každý pokus taký zůstal by bez účinku!“

„Nikoli, nemohu to připustiti!“ odvětil Petr, jenž nechtěl se vzdáti veškeré naděje. „Nemohu připustiti, že matka má nikdy by neměla již poznati syna — syna, ježž má za mrtvého!“

„Ano, ježž má za mrtvého!“ doložil doktor Antekirtt. „Avšak . . . kdyby měla tě za živého . . . anebo spíše, kdyby přivedena byvši před tvůj hrob . . . viděla v něm tebe jako živého se objeviti . . .“

Doktor Antekirtt umkl, zabýváje se touto myšlenkou. Proč taký otřes duševní, když stal by se za okolností příznivých, měl by zůstatí bez dojmu na paní Bathoryovou?

„Pokusím se o to,“ děl doktor.

A když řekl Petrovi, o jaký základ opírá naději svoji, že paní Bathoryová přece může býti vyléčena, sklesl mu mladý muž do náruče. Ode dne toho bylo předmětem vší péče, aby zjednány byly okolnosti, za jakých by se pokus onen mohl provéstí. Jednalot se o to, aby v paní Bathoryové oživen byl dojem vzpomínek, jež nynějším stavem jejím byly vymýtěny, a sice za okolností tak uchvacujících a působivých, že by v duši její mohl nastati příznivý obrat.

Doktor Antekirtt dovolával se pomoci Borika a Pointa Pescada, žádaje, aby pořídili s dostačující přesností náhrobek, tvarem svým podobný onomu, jakýž na hřbitově dubrovnickém klenul se nad hrobem rodiny Bathoryových.

Na štěstí na hřbitově ostrova, nedaleko od Artenaku vzdáleném, vztyčovala se pod skupinou zelených stromů kaple, podobná téměř zcela náhrobku na hřbitově dubrovnickém. Bylo třeba jen tu a tam něco přičiniti, aby podoba stala se ještě nápadnější.

Na to do zdi v pozadí vložena byla deska z černého mramoru, na níž vyryto bylo jméno „Štěpán Bathory“ a rok smrti jeho: 1867.

Dne 13. listopadu zdála se býti doba vhodnou, aby se přikročilo k pokusům přípravným, jimiž — při sotva patrném stupňování dojmu — měl býti rozum paní Bathoryové vrácen.

K 7. hodině večerní Marie, jsouc provázena Borikem, chopila se vdovy za ruku, a když ji byla vyvedla z radnice, vedla ji městem a plání až ke hřbitovu.

Tam, před prahem malé kaple, zůstala paní Bathoryová zamklou a necitelnou ke všemu, jakou stále byla, ač při světle lampy, jež hořela uvnitř kaple, mohla čísti jméno Štěpána Bathorya, vyryté na desce mramorové. Avšak když Marie a Borik poklekli na stupni, mihl se ve zraku jejím jakýs záblesk, jenž však ihned uhasl.

Hodinu na to paní Bathoryová vracela se již opět do radnice a s ní všichni, kteří z blízka nebo z dálky sledovali ji při prvním tomto pokusu.

Dne druhého i dny následující pokračovalo se v pokusech, kteréž nevedly však až dosud k žádoucímu výsledku. Petr sledoval je s pohnutím stále vzrůstajícím a zoufal již nad jich zdarem, ač doktor Antekirtt opakoval mu, že čas musí býti nejučinnějším jeho pomocníkem. Nechtěl se tudíž odhodlati k pokusu poslednímu, dokud by paní Bathoryová nebyla dostatečně připravena, by celý mocný dojem jeho pocítila.

Avšak při každé návštěvě na hřbitově jakási změna, které nebylo možno si nevšimnouti, jevila se v duševním stavu paní Bathoryové. Tak kdysi večer, když Borik a Marie poklekli na

stupni kaple, matka Petrova zůstala poněkud pozadu, přiblížila se zvolna, položila ruku na mřížku a hleděla upřeně na desku, v pozadí lampou osvětlenou a odstoupila potom náhle od náhrobku.

Marie, přikročivši k ní, zaslechla, jak několikrátě zašeptala jakési jméno. Bylo to po prvé, kdy po dlouhé době rty paní Bathoryové pootevřely se, aby promluvily!

Avšak, jaké bylo tu udivení — ba více nežli udivení: úžas všech, kteříž slyšeli prvé slovo z úst její splynouti!

Slovo to nebylo jméno syna jejího nebylo to jméno Petrovo! . . . Bylo to jméno Savy! . . .

Kdož pochopí, co cítil ve chvíli té Petr Bathory, kdož mohl by vylíčiti, co odehrávalo se v duši doktora Antekirtta při tomto neočekávaném pronesení jména Savina? Nepromluvil však ani slova a nedal znáti též, jaký dojem na něho událost ta učinila.

Jiný večer pokus byl opětován.

Tentokrátě paní Bathoryová sama — jako by ji vedla jakási ruka neviditelná — poklekla na stupeň před hrobkou. Hlava její se nachýlila, z prsou vydral se hluboký vzdech a slza kanula jí z oka. Avšak ni jediné slovo nesplynulo jí se rtů a mohlo se souditi, že jméno Savino již opět zcela zapomněla.

Když však paní Bathoryová dovedena byla opět do svého bytu, zachváčena byla neobyčejným rozčilením, které u ní dosud nebylo pozorováno. Klid, jenž až dosud byl charakteristickou známkou duševního stavu jejího, ustoupil velikému rozechvění. V mozku jejím síla životní as pracovala takou měrou, že naděje na příznivý obrat velice vzrostla.

Noc skutečně byla velice nepokojná. Paní Bathoryová opětně pronesla ze spaní několik slov, jimž Marie nemohla porozuměti: bylo však zřejmo, že dřímající sní. Snila-li, bylo to zároveň důkazem, že rozum počíná se jí vraceti, to jest, že bude vyléčena, zachová-li rozum i ve stavu bdělém!

Doktor Antekirtt odhodlal se proto učiniti příštího dne nový pokus za okolností ještě dojemnějších a účinnějších.

Po celý den dne 18. listopadu byla paní Bathoryová v nesmírném rozčilení duševním. Marie byla tím velice překvapena, a Petr, jenž trávil po celou skorem dobu tu u lože matčina, pociťoval v duši cosi jako šťastnou předtuchu.

Nastala noc — noc temná, bez jediného vánku, jež následovala po parném dnu, jaké bývají obvyklými při této poloze ostrova Antekirtty. Paní Bathoryová, provázena jsouc Marií a starým Borikem, opustila radnici o půl deváté hodině.

„Synu můj, synu můj!“ zvolala paní Bathoryová . . .
(Str. 410.)

Doktor Antekirtt následoval je z povzdálí s Ludvíkem Ferratem a Pointem Pescadem. Celá malá osada očekávala úzkostlivě účinek nového pokusu.

Několik pochodní, rozžatých pod velikými stromy, vrhalo kolem matné světlo. V dálce, v pravidelných mezerách vyzváněl zvon na věži chrámu artenackého jakoby ku pohřbu.

Petr Bathory jediný nebyl přítomen v tomto průvodu, jenž zvolna postupoval pláni ke hřbitovu. Byl jej předešel a měl objeviti se teprve v okamžiku rozhodném.

Bylo as devět hodin, když paní Bathoryová přišla na hřbitov. Vymknula se náhle z ruky Marie Ferratovy a spěchala k malé kapli.

Průvodkyně její nechala ji pod dojmem nových citů, kteréž, jak se zdálo, zcela ji ovládaly, volně jednati.

Za hrobového ticha, přerušovaného toliko smutným hlaholem zvonu, stanula paní Bathoryová nehybně před kaplí.

Na to poklekla na malý stupeň, sklonila hlavu i bylo slyšet ji plakati . . . V okamžiku tom mřížka kaple se zvolna otevřela.

Petr oděn jsa bílým rubášem, jako by z hrobu byl povstal, jevil se v plné záři světla . . .

„Synu můj! . . . Synu můj!“ zvolala paní Bathoryová, rozpiavši rámě a klesla bez vědomí k zemi!

To nevadilo již! Vzpomínky a myšlenky oživly opět v duši její! Matka probudila se v ní! Poznala svého syna!

Péčí doktorovou probuzena byla z mrákot, a když nabyla opět vědomí a když oči její setkaly se se zraky synovými, zvolala:

„Živ! . . . Petře můj! . . . Živ jsi! . . .“

„Ano, živ, živ pro tebe, matko má; živ jsem, bych tebe miloval! . . .“

„I ji! . . .“

„Ji? . . .“

„Ano ji! . . . Savu! . . .“

„Savu Toronthalovu?“ zvolal doktor Antekirtt.

„Nikoli! . . . Savu Sandorfovu!“ — — — — —

Paní Bathoryová vyňala z kapsy své smačkaný list, jenž obsahoval poslední řádky, kteréž umírající paní Toronthalová byla napsala, a podala jej doktoru Antekirttovi.

Řádky ty nemohly nechatí již žádných pochybností o původu a narození Savině! . . .

Sava byla dítětem, jež uneseno bylo ze zámku artenackého. Sava byla dcerou hraběte Matyáše Sandorfa.

KONEC DÍLU ČTVRTÉHO.

1934

DÍL V.

K NOVÉMU ŽIVOTU.

I.

Stisk ruky Kapa Matifua.

Hrabě Matyáš Sandorf chtěl, jak známo, zůstatí doktorem Antekirttem, ne-li pro Petra, tož aspoň pro ostatní členy své osady. Shodovaloť se s jeho záměry, aby zachoval toto tajemství, až by dílo své úplně dovršil.

Protož, když jméno dcery jeho bylo proneseno náhle paní Bathoryovou, měl dosti nadvlády nad sebou, že pohnutí svého na jevo nedal. Srdce jeho přestalo však na okamžik bítí, a kdyby nebyl měl tolik moci nad sebou samým, byl by klesl na prahu kaple, jako by byl k zemi bleskem sražen.

Dcera jeho tudíž žila!

A milovala Petra i byla jím milována!

A on sám, Matyáš Sandorf, učinil vše, aby přetrhal pásky, vížící milující k sobě! A toto tajemství, jež mu Savu vracelo, nebylo by bývalo nikdy odhaleno, kdyby paní Bathoryová nebyla jako zázrakem opět rozumu nabyla.

Avšak co se událo patnáct let před tím v zámku artenackém?

Nyní bylo vše dostatečně objasněno! Děcko ono, jež bylo zůstalo jedinou dědičkou polovice statků hraběte Matyáše Sandorfa, děcko ono, jehož smrt nemohla býti nikdy nepochybně zjištěna, bylo uneseno a odevzdáno pak zcela do rukou Silase Toronthala! — A nedlouho na to, když bankéř ubytoval se v Dubrovníku, paní Toronthalová musela vychovati Savu Sandorfovu jako svoji dceru.

Takové byly pikle nastrojené Sarkany a vykonané družkou i spoluvinnicí jeho, Namirou.

Sarkany věděl, že Sava dosazena bude ve vlastnictví značného jmění, jakmile dosáhne věku osmnácti let. Když by se stala chotí jeho, dovedl by již toho, aby uznána byla za dědičku hraběte Matyáše Sandorfa. To mělo býti korunováním bídného díla jeho a takým způsobem stal by se pánem druhé polovice statků arternackých. Nebyl hnusný plán ten dosud uskutečněn? Nepochybně, neboť jakmile byl by sňatek uzavřen, byl by si Sarkany pospíšil, aby nabyt výhod, z něho mu kynoucích.

Jak litoval nyní doktor Antekirtt jednání svého! Nebyl to on, jenž přivedl vše k takovému rozřešení nejdříve tím, že pomoci své Petrovi odepřel a že nechal Sarkanymu od doby té, kdy setkal se s ním v Kotoru, volnost, aby jednal jak mu libo, a konečně i tím, že paní Bathoryové nevrátil syna jejího, kterého byl smrti vyrval?

Skutečně, jak mnohé neštěstí nebylo by se stalo skutkem, kdyby Petr byl dlel podle své matky, když list, adresovaný na paní Bathoryovou, byl jí doručen do bytu v ulici Marinella!

Petr věda, že Sava jest dcerou hraběte Matyáše Sandorfa, byl by ji zajisté dovedl ochrániti před násilím Sarkanya i Silasa Toronthala!

Nyní jednalo se však předem o to: kde jest Sava Sandorfova? Zajisté v moci Sarkanyově!

Avšak na kterém místě ji skrýval? Jak mu ji vyrvati?

V několika nedělích dcera hraběte Matyáše Sandorfa měla dosáhnouti osmnáctého roku — lhůta to určená vládou rakouskou, do níž neměla pozbyti nároků na dědictví po svém otci — a okolnost tato pobádala nepochybně Sarkanya ke krajním prostředkům, by vynutil na ní svolení ke hnusnému sňatku tomu.

V několika okamžicích utvořil si doktor Antekirtt úsudek o těchto věcech. Když byl v duchu přehlédl celou tuto minulost, jak také paní Bathoryová a syn její učinili, pociťoval výčitky, ovšem nezasloužené, kteréž by mu snad vdova Štěpána Bathorya a syn její činiti mohli.

Avšak když by byly věci takového rázu, jak si je dříve, ač klamně, představoval, mohl tehdy připustiti, aby Petr sňatkem spojil se s onou, kteráž pro něj i pro všechny zvala se Savou Toronthalovou?

Nyní bylo však zapotřebí nalézti za každou cenu Savu, dceru jeho — jejíž jméno ve spojení s jménem hraběnky Rény, chotí

jeho, dáno bylo yachtě „Savarena“, tak jako jiné yachtě dostalo se jako názvu jména rybáře rovinjského.

Co Savy se týče, nesměl ni jediný den býti ztracen, měla-li býti otci svému šťastně vrácena.

Paní Bathoryová dlela již opět v radnici, když také doktor Antekirtt, provázen jsa Petrem, jenž chvílemi v zoufalství upadal, se tam vrátil, aniž až dosud jediného slova pronesl.

Paní Bathoryová, jsouc velice seslabena účinkem, jakýž na ni měly události na hřbitově, jinak jsouc však vyléčena — zcela vyléčena, seděla ve své komnatě, když doktor Antekirtt a syn její Petr tam vstoupili.

Marie pochopivši, že jest vhodno, aby nechala je o samotě, odebrala se do velké síně radnice.

Doktor Antekirtt přikročiv k vdově a vloživ ruku svoji na rámě Petrovo, pravil:

„Paní Bathoryová! Učinil jsem již syna vašeho svým. Avšak je-li až dosud synem mým jen z přátelství, učiním vše, aby stal se jím i skutečně . . . láskou otcovskou, totiž by pojal za choť . . . Savu . . . dceru mou . . .“

„Dceru vaši?“ zvolala s úžasem paní Bathoryová vztyčivši se.
„Jsem hrabě Matyáš Sandorf!“

Paní Bathoryová povstala náhle se sedadla, rozpiála ruce a klesla do náručí svého syna. Nemohla-li však mluvit, slyšela aspoň.

V několika slovech sdělil jí Petr vše, co nevěděla, totiž jak hrabě Matyáš Sandorf zachráněn byl oddaností rybáře rovinjského, Ondřeje Ferrata, proč chtěl, aby po patnáct let považován byl za mrtvého, a jak objevil se v Dubrovníku pod jménem doktora Antekirtta. Petr vypravoval též, co učinili Sarkany a Silas Toronthal za tím účelem, aby spiklence terstské prozradili, zmínil se rovněž o zradě, jejíž obětí byli Ladislav Zathmar a otec jeho Štěpán, jakož i o tom, jak doktor Antekirtt unesl jej ze hřbitova dubrovnického, aby přidružil jej k dílu, jež chtěl vykonati.

Dokončil vypravování své tím, že matce své sdělil, že oba bídníci, bankéř Silas Toronthal a Španěl Karpena, jsou již v moci doktora Antekirtta, že však třetí, Sarkany, se jí dosud vymyká — týž Sarkany, jenž chtěl Savu Sandorfovu učiniti ženou svojí!

Zároveň v krátké době jedné hodiny doktor Antekirtt, paní Bathoryová a syn její Petr, kteříž v budoucnosti měli býti vřelou láskou vzájemnou spojeni, uvážili veškeré podrobnosti, týkající se mladé dívky.

Měli za to, že Sarkany nebude se lekati žádného prostředku, by donutil Savu k sňatku, jenž měl mu zajistiti jmění hrabat Sandorfů. Zkoumali proto důkladně tuto situaci. Byly-li záměry Sarkanyovy nyní odhaleny, nebyly dosud zmařeny.

Především bylo proto nutno naléztí Sávu, i kdyby měl býti prohledán každý koutek země!

Bylo umluveno, že i na příště toliko paní Bathoryová a Petr mají věděti, že hrabě Matyáš Sandorf skrývá se pod jménem doktora Antekirtta. Odhaliti tajemství toto bylo by tolik, co přiznati, že Sava jest dcerou jeho, v zájmu dalšího pátrání, k němuž mělo se přikročiti, bylo však radno, aby věc tato zůstala tajemnou rouškou zahalena.

„Avšak kde jest Sava? . . . Kde ji hledati? . . . Kde ji naléztí?“ tázala se paní Bathoryova.

„Dovíme se toho,“ odvětil Petr, u něhož zoufalství ustoupilo zmužilosti, jež neměla již ochabnouti.

„Ano! . . . dovíme se toho! . . .“ odvětil doktor Antekirtt, „a neví-li Silas Toronthal, kam Sarkany se uchýlil, ví aspoň — a musí věděti — kde bídník ten skrývá moji dceru!“

„A ví-li to, musí to prozraditi!“ zvolal Petr Bathory.

„Ano! . . . musí mluvit!“ doložil doktor Antekirtt.

„Ihned!“

„Okamžitě!“

Doktor Antekirtt, paní Bathoryová a Petr nemohli déle setrvati v takové nejistotě!

Ludvík, jenž dlel s Pointem Pescadem a Kapem Matifuem ve velké síni radnice, kdež i Marie se s nimi setkala, byl ihned povolán. Byl mu dán rozkaz, aby odebral se v průvodu Kapa Matifua do tvrze, a aby přivedl Silase Toronthala.

Čtvrt hodiny na to bankéř opustil kobku, jež mu byla vězením, a kráčel ulicemi artenackými. Kap Matifu držel ho pevně za ruku.

Ludvík, kterého bankéř se tázal, kam jej vedou, nechtěl dáti žádné odpovědi. Protož vzrůstaly v Toronthalovi obavy každým krokem, a sice tím spíše, an nemohl dosud zvědět, která mocná osoba jej vězní. Bankéř vstoupil do síně v radnici.

Před ním kráčel Ludvík Ferrato; Kap Matifu svíral stále pevně jeho ruku. Silas Toronthal spatřil nejdříve Pointa Pescada, nikoli však paní Bathoryovou nebo syna její, kteří poodstoupili stranou.

Náhle ocitl se však tváří v tvář doktoru Antekirttu, s nímž v Dubrovniku marně se snažil styky zapřísti.

„Vy . . . vy zde!“ zvolal udiven.

Brána byla již zavřena. (Str. 422.)

Na to, vzpamatovav se poněkud, pravil s nuceným klidem: „Ach, jest to tedy doktor Antekirtt, jenž mne dal na území francouzském proti všemu právu zatknouti! . . . On tedy mne vězní proti všemu právu . . .“

„Avšak nikoli proti spravedlnosti! . . .“ děl doktor Antekirtt.

„A co jsem vám učinil?“ tázal se bankéř, jemuž přítomnost doktorova dodávala zřejmě jakési důvěry. „Ano, co jsem vám učinil?“

„Mně? . . . Dovíte se toho!“ odvětil doktor Antekirtt. „Avšak především tažte se, Silase Toronthale, co jste učinil této nešťastné ženě? . . .“

„Paní Bathoryová!“ zvolal bankéř, ustoupiv zděšen na krok před vdovou, která vystoupila ze svého úkrytu a k němu přikročila.

„A syn její!“ dodal doktor.

„Petr! . . . Petr Bathory . . .“ mumlal Silas Toronthal.

Byl by jistě klesl, kdyby Kap Matifu jej nebyl pevně držel a opíral. Tedy Petr Bathory, jež měl za mrtvého, Petr, jehož pohřeb sám viděl, Petr, jenž pohroben byl na hřbitově dubrovnickém Petr stál před ním, jemu tváří v tvář, jako příšerný zjev, jenž z hrobu vystoupil!

Přítomností jeho byl Silas Toronthal neobyčejně zděšen. Počal pochopovati, že nemůže již uniknouti trestu za své viny!

Cítil, že jest ztracen!

„Kde jest Sava?“ tázal se náhle doktor Antekirtt hlasem hněvem se chvějící .

„Dcera moje? . . .“

„Nikoli! . . . Sava není dcerou vaší! . . . Sava jest dcerou hraběte Matyáše Sandorfa, kteréhož Sarkany i vy uvedli jste v objetí smrti, když byli jste z bídné ziskuchtivosti udali jej i oba soudruhy jeho, Štěpána Bathorya a Ladislava Zathmara!“

Přímou tou obžalobou bankéř Toronthal byl zničen! Doktor věděl tudíž nejen, že Sava není dcerou jeho, nýbrž věděl též, že jest dcerou hraběte Matyáše Sandorfa! Věděl rovněž, kým a jakým způsobem prozrazení byli spiklenci terstští! Celá hnusná minulost bouřila se nyní proti Silasu Toronthalovi!

„Kde jest Sava?“ tázal se opět doktor Antekirtt, jenž rozčilení své stěží dovedl již přemáhati: „Kde jest Sava, kterou Sarkany, spoluvinník ve všech zločinech vašich, dal před patnácti lety ze zámku artenackého unést? . . . Kde jest Sava, kterou bídník ten skrývá nyní na místě, jež vy zajisté znáte a znáti musíte, aby vy-

nutil na ní svolení k sňatku, jenž ji hnusem musí naplňovati!? . . . Táži se vás naposled: kde jest Sava?“

Ač vystupování doktora bylo rozhodné a slova jeho hrozivá, Silas Toronthal neodpovídal. Pochopil, že věc tato může mu býti prostředkem záchrany. Tušil, že života jeho bude šetřeno, dokud nezjeví poslední své tajemství, dokud neprozradí úkrytu mladé dívky.

„Slyšte,“ ujal se znova slova doktor Antekirtt, jenž nabýval opět chladnokrevnosti: „Slyšte mne, Silase Toronthale! Snad domníváte se, že jste povinen soudruha svého šetřiti! Snad myslíte, že byste jej uvedl v záhubu, kdybyste promluvil! Nuže, vězte toto: Sarkany, aby si zjistil mlčení vaše, Sarkany, když vás byl zničil, zamýšlel i zavraždit vás úkladně, tak jako byl i Petra Bathorya v Dubrovníku přepadl . . . Ano! . . . V okamžiku, když zřízení moji zmocnili se osoby vaší na cestě do Nizzy, chtěl se již na vás vrhnouti . . . A nyní, chcete i na dále mlčeti?“

Silas Toronthal, trvaje tvrdošíjně při myšlence, že mlčelivost jeho jej zachrání, neodpovídal.

„Kde jest Sava? . . . Kde jest Sava?“ zvolal opět doktor Antekirtt, nechávaje se tentokráte hněvem zcela unésti.

„Nevím! . . . Nic nevím!“ odvětil Silas Toronthal, jsa odhodlán, tajemství zachovati.

Náhle však vykřikl, svíjeje se bolestí a snaže se marně vymknouti Kapu Matifuovi.

„Milost! . . . Milost!“ volal.

Kap Matifu, snad nevědomky, stiskl vší silou ruku jeho a drtil ji v ruce svojí.

„Milost!“ opětoval úpěnlivě Silas Toronthal.

„Chcete mluvit?“

„Ano . . . ano! . . . Sava . . . Sava . . .“ děl bankéř Toronthal, jenž nemohl odpovídati než slovy přerývanými. „Sava . . . Sava . . . ukryta . . . v domě Namiry . . . vyzvědačky Sarkanyovy . . . v Tetuanu!“

Kap Matifu pustil ruku Silasa Toronthala, jež sklesla jako bez vlády.

„Odveďte vězně!“ kázal doktor Antekirtt. „Víme, co jsme chtěli zvědět.“

Ludvík Ferrato vyvedl Silasa Toronthala z radnice a dovedl jej opět do jeho vězení!

Sava v Tetuanu!

Když doktor Antekirtt a Petr Bathory před dvěma měsíci přibyli do Ceuty, aby se zmocnili Španěla Karpeny, byli tudíž vzdáleni jen několik mil od místa, kdež Marokánka mladou dívku skrývala!

„Petře, ještě této noci odjedeme do Tetuanu!“ pravil nyní prostě doktor Antekirtt.

II.

Pozdě!

V době té nevedla ještě dráha přímo z Tunisu ke hranicím marockým. Měl-li tudíž doktor Antekirtt přibytí do Tetuanu v době co možno nejkratší, bylo radno, aby odplul na jedné z nejrychlejších lodí antekirttských.

Ještě před půlnocí „Elektrika“ č. 2. vytáhla kotvy a zaměřila přes moře syrské.

Na palubě její dleli toliko doktor Antekirtt, Petr Bathory, Ludvík Ferrato, Pointe Pescade a Kap Matifu.

Petra Sarkany znal. Ostatních nikoli.

Až by přibyli do Tetuanu, uvážili by dle okolností, co dlužno činiti, měli jednati lstí nebo raději násilím? To záviselo od toho, za jakých poměrů žil Sarkany v tomto městě, zcela marokánském, jaký byl dům Namiry, a kolik osob jej obývalo.

Především však bylo nutno, přibytí co nejdříve do Tetuanu.

Z Tunisu ke hranici marocké čítá se as dva tisíce pět set mil čili skorem třináct set padesát mil námořních.

Loď „Elektrika“ č. 2., plula-li největší rychlostí, mohla urazit skorem sedm a dvacet mil za hodinu. Jak mnohé vlaky železniční nemají rychlosti takové. Dlouhá tato loď ocelová, o niž vítr se nemohl opírat, jež jako šíp letěla vlnami a kterouž ni sebe prudší vlnobití mořské nedovedlo zadržeti, mohla býti v padesáti hodinách u cíle!

Druhého dne, ještě před svitáním, „Elektrika č. 2.“ ztratila z dohledu mys Bon a záhy na to, když byla vyplula ze zálivu tuniského, i výběžek bizetský. Na to ve dnech 20. a 21. listopadu rozvíjelo se před zraky cestovatelů, aniž zvláštní příhoda se udála, rozkošné panorama břehů afrických, na nichž postupem vystupovala města Calle a Bone, mys Železný, jehož kovové nitro odchyluje, jak

se dí, střelku magnetickou od pravého směru; — dále města Stora, Bougie, Dellys, Alžír, Cherchell, Mostaganem, Oran, Nemours, předhoří mellilské, jež náleží Španělům, jako Ceuta a mys Tres-Forcas, od něhož pevnina zaokrouhluje se až k mysu Negro.

Nikdy lodní stroj, uváděný v pohyb elektrickými proudy z akkumulátoru, neprovedl podobného výkonu. Byla-li „Elektrika“ pozorována, jak plula podél pobřeží nebo napříč zálivů, museli pozorovatelé domnívati se, že před sebou vidí loď báječnou, kteréž žádný parník nebyl by mohl na povrchu moře Středozevního dostihnouti.

O osmé hodině večer doktor Antekirtt, Petr Bathory, Ludvík Ferrato, Pointe Pescade a Kap Matifu vystoupili na břeh při ústí malé řeky Tetuanské, v níž loď jejich zakotvila.

Asi sto kroků dále od břehu našli uprostřed karavanseraje mezky a arabského průvodčího, jenž nabídl se, doprovoditi je do města, jež bylo vzdáleno nejvýše čtyry míle. Cena žádaná byla bez okolku přijata a malý hlouček mužů vydal se ihned na cestu.

V této části území marockého nemusí se Evropané obávat žádného příkoří se strany domorodců ani od kočujícího lidu, zemí se potulujícího. Kraj tento jest ostatně málo obydlen, a půda není tu téměř pranic vzdělána.

Cesta vine se rovinou, porostlou řídkým křovím. Ovšem byla cesta tato spíše zřízena a vyznačena kopyty soumarů nežli přičiněním ruky lidské. Na jedné straně rozlévá se řeka s četnými malými zátokami svými, z nichž ozývá se skřehot žab a cvrkot cvrčků. Několik barek rybářských kotví uprostřed proudu, jiné jsou vytaženy na břeh. Na druhé — pravé — straně táhne se poněkud v povzdálí řetěz kamenitých pahrbků, jenž pojí se s pohořím, dále na jih ležícím.

Noc byla nádherná. Celý kraj koupal se ve svitu měsíčním; odražen byv zrcadlem řeky, dodával svit tento horám na obzoru severním měkších obrysů. V dáli bělalo se město Tetuan jako zářivá skvrna uprostřed mlh v pozadí krajiny.

Arab vedl dobře malý svůj hlouček. Dvakráte nebo třikráte bylo nutno stanouti před osamělými domky strážními, z jichž oken na straně měsícem neosvícené dralo se žlutavé světlo, rozptylující stíny. Dva nebo tři Maročané vyšli pak z těchto domků, nesouce svítilnu, a hovořili s průvodčím cestujících. Když byli s ním několik slov promluvili, vydala se společnost opět na další cestu.

Doktor i druhové jeho nemluvili. Ponořeni jsouce v myšlenky nechali mezky, kteří ostatně cestu dobře již znali, kráčet, kam by

jim bylo libo; soumaři však místům, jež byla pahrbkovitá nebo kamenitá, nebo kdež kořeny přes cestu se táhly, sami opatrně se vyhýbali.

Toliko právě nejsilnější z mezků zůstával pravidelně pozadu. Nelze však mu to zajisté ve zlé vykládati: nesl Kapa Matifua.

Okolnost tato vzbudila v Pointu Pescadu myšlenku:

„Snad bylo by více záhodno, aby Kap Matifu nesl mezka, místo mezek Kapa!“

O půl desáté hodině zastavil se Arab před velkou bílou zdí, z níž vystupují věže se střelnými, a kteráž na této straně město hájí.

Ve zdi této otvírá se nízká, arabeskami dle marokánského způsobu ozdobená brána. Četnými střelnými, nad ní zřízenými, zejí příchozím vstříc jícny děl, kteréž podobají se krokodilům, spícím klidně při svitu měsíce.

Brána byla již zavřena.

Musilo se vyjednávat s penězi v ruce, měl-li býti vstup možen. Když se to zdařilo, dostala se společnost naše do klikatých úzkých, na mnoze překlenutých uliček. Uzavřeny byly na mnohých místech rovněž brankami, jež jen pomocí těchže prostředků mohly býti zotvírány.

Čtvrt hodiny na to přibyli doktor Antekirtt a druhové jeho konečně před jakousi noclehárnu, „fonda“ nazývanou, jedinou v tomto městě; jistý žid vydržoval ji, a jednooká dcera jeho obsluhovala hosty.

Nedostatek všeho pohodlí v tomto hostinci, jehož malé skromné pokojíky vedly vesměs do vnitřního dvora, lze vysvětliti si tím, že jen málo cestujících odváží se až do Tetuanu. V městě tomto dlí toliko jediný zástupce evropských států, totiž konsul španělský, jenž žije zcela odloučeně uprostřed obyvatelstva, čítajícího několik tisíc duší, v němž domorodý živel převládá.

Ač doktor byl by se velice rád ihned otázal, kde jest dům Namiry, a ačkoliv přál si toužebně, by tam byl ihned uveden, upustil od toho.

Bylo záhodno jednati co nejopatrněji. Únosu mohly se naskytnouti za okolností, za jakých Sava byla vězněna, veliké, ano nepřemožitelné překážky. Veškeré důvody pro i proti byly doktorem Antekirttem a Petrem bedlivě zkoumány a uváženy. Snad bylo by lépe vykoupiti za cenu, byť sebe vyšší, svobodu mladé dívky?

Nutno však bylo, aby doktor Antekirtt a Petr varovali se toho, by byli poznáni — zvláště Sarkanym, jenž dlel snad v Tetuanu, v rukou jeho Sava byla i pro budoucnost veledůležitým rukojmím.

kteréhož by se zajisté tak snadno nezbavil. Neboť zde nebyly poměry, jako ve vzdělaných státech evropských, kdež soudy nebo policie byly by mohly prospěšně zakročiti. Jak dokázati v této zemi otrokářské, že Sava není oprávněným vlastnictvím Maročanky? Jak dokázati tu, že jest dcerou hraběte Sandorfa, když nebylo jisto, že by list paní Toronthalové a přiznání bankěřovo uznány byly pravdivými?

Domy v městech arabských jsou bedlivě uzavřeny a téměř nepřístupny. Vstupu do nich nelze snadno vymoci. Za takých okolností bylo by i zakročení kadiho*) ceny pochybné, předpokládaje, že by vůbec kadi byl ochoten tak učiniti.

Doktor Antekirtt rozhodl tudíž, že dům Namiry má býti, jakmile bude vypátrán, co nejbedlivěji střežen, ovšem tak, aby nezbudilo se podezření ni nejmenší.

Z rána měl se Pointe Pescade odebrati na výzvědy s Ludvíkem Ferratem, jenž za pobytu svého na kosmopolitické takřka Maltě přiučil se poněkud jazyku arabskému. Oba měli hleděti, by se dověděli, v které čtvrti a v které ulici bydlí Namira, jejíž jméno bylo nepochybně v městě dobře známo. Na to by se vše uvážilo a — jednalo.

„Elektrika č. 2.“ měla býti zatím ukryta v jedné z úzkých zátok při ústí řeky tetuanské, a měla vyplouti na prvé znamení.

Noc tato, jež byla neskonale dlouhou pro doktora Antekirtta i pro Petra Bathorya, strávena byla tudíž v chatrném hostinci.

Druhého dne Ludvík Ferrato a Pointe Pescade odebrali se záhy do bazaru, v němž proudila již jistá část obyvatelstva tetuanského. Pointe Pescade znal Namiru, kterou byl aspoň dvacetkrát spatřil v ulicích dubrovnických, když konala Sarkanymu služby vyzvědačské. Mohlo se tudíž státi, že by se setkal s ní, poněvadž však ona ho neznala, nevadilo by to nikterak. Ano, v případě tom bylo by stačilo, aby Pointe Pescade ji sledoval až k domu jejímu.

Hlavní bazar (tržiště) tetuánský jest skupinou nízkých, úzkých a místy i špinavých bud, krámků a baráků. Plátno různě zbarvené a na provaze natažené chrání jej před palčivými paprsky slunečními.

Všude po stranách jeví se oku tmavé klenby, v nichž se vykládají na prodej látky hedbávím propletané, roucha v křiklavých barvách, turecké střevíce, sáčky na peníze, pláště, zboží hliněné, klenoty, náramky, prsteny i svítilny, slovem vše, co dostati lze v jednotlivých závodech a krámech velkých měst evropských.

---

*) Mohamedánský soudce.

V bazaru bylo již plno lidu. Kupující chtěli použití chladnějšího jitra.

Ženy maurské, majíce tvář zastřenu až po oči, židovky s tváří nezastřenu, Arabové, Kabylové a Maročané chodili semo tamo bazarem, v němž také několik cizinců se procházelo. Přítomnost Ludvíka Ferrata a Pointa Pescada nebyla tudíž nápadnou.

Po celou hodinu pátrali oba, zdaž by nespátrili v pestré této společnosti Namiry.

Marně však! Marokánky této nikde nebylo viděti, Sarkanya tím méně.

Ludvík Ferrato otázel se tudíž několika polonahých hochů — smíšenců to všech možných kmenů afrických, stýkajících se od moře Středoziemního až po Saharu, — kteří se v bazaru potulovali. První, ku kterým se obrátil, nemohli mu dáti žádoucí odpovědi. Konečně jeden z nich, dvanáctiletý hošík kabylský, podobný zjevem svým zcela hochům z ulic pařížských, ujistil cizince, že zná obydlí Maročanky, a nabídl se, když mu několik penězů bylo vtisknuto do ruky, že Evropany dovede k domu jejímu.

Všichni tři kráčeli potom pletivem klikatých ulic, kteréž pa-prskovitě vybíhají k opevněním městským. V deseti minutách došli do čtvrtě, skorem pusté, v níž pořídku jen bylo domů, všech oken na vnější straně prostých.

V době té doktor Antekirtt a Petr Bathory čekali se zimničnou netrpělivostí na návrat Ludvíka Ferrata a Pointa Pescada. Dvacetkrát měli již chuť vyjítí a sami po úkrytu Savině pátrati.

Sarkanya a Maročanka znali však dobře Petra i doktora. Kdyby se tito byli tudíž objevili na ulicích tetuanských, byli by se snadno mohli setkati s některým z nich, vzbuditi podezření a pobídnouti je takto, by hleděli dosahu jejich uniknouti. Protož zůstal doktor Antekirtt s druhem svým raději v hostinci, ač oba nejistotou byli mučeni.

Bylo již devět hodin, když Ludvík Ferrato a Pointe Pescade vrátili se do „fondy“.

Výraz tváře jejich pravil příliš jasně, že přinášejí zprávy neveselé.

Skutečně: Sarkanya a Namira, provázeni jsouce mladou dívkou, kteréž však nikdo z obyvatelů tetuanských neznal, opustili Tetuan před pěti nedělemi, zanechavše v domě jakousi stařenu, by jej střežla.

Doktor Antekirtt a Petr Bathory neočekávali této poslední rány: byliť v prvé chvíli jako by zdrceni!

„A přece lze pochopiti snadno, proč odjeli!“ namítl Ludvík Ferrato. „Sarkany musel se zajisté obávat, že by Silas Toronthal mohl ze msty nebo z jiných příčin úkryt Savin prozraditi.“

Dokud se jednalo pouze o to, zrádce pronásledovati, nepozbýval doktor Antekirtt nikdy naděje, že dílo své dokoná. Avšak nyní, kdy šlo o to, vyrvati dceru jeho z rukou Sarkanyových, neměl již téže důvěry!

On však i Petr Bathory souhlasili v tom, že dlužno se odebrati neprodleně do domu Namiřina.

Snad naleznou tam více, nežli mnohou upomínku na Savu? Snad budou moci z některých známek seznati, co se z ní stalo? Snad též stará židovka, kteréž bylo svěřeno opatrování domu toho, bude jim moci dáti, nebo vlastně prodati zpráv, jichž k dalšímu pátrání budou míti zapotřebí?

Ludvík Ferrato uvedl protož ihned doktora Antekirtta a Petra do domu Namiřina.

Doktor, jenž mluvil arabsky tak dokonale, jako by byl zrozen v některé pustině africké, vydával se za přítele Sarkanyova. Privil, že cestuje náhodou Tetuanem, že byl by býval šťasten, kdyby jej mohl opět spatřiti a že přál si aspoň dům jeho navštívit.

Stařena činila z počátku nesnáze, avšak hrst zlaťáků docílila toho, že stala se ochotnější a vlídnější. Teprve nyní odhodlala se odpovídati na otázky, kteréž kladl jí doktor Antekirtt, jenž, jak se zdálo, vřele se zajímal o jejího pána.

Mladá dívka. — vysvětlovala stařena. — již Maročanka s sebou odvedla, měla se státi ženou Sarkanyovou. Bylo tak rozhodnuto již od doby delší a svatba tato byla by se stala nepochybně již v Tetuanu skutkem. kdyby nebylo bývalo náhlého odjezdu onoho.

Od příchodu svého, to jest as od tří měsíců, dívka ona ni krokem domu neopustila. Pravilo se sice, že jest původu arabského, přes to však stařena domnívala se, že jest rodem Evropankou. Ostatně neviděla ji, jen kdysi na chvíli, když Maročanka náhodou byla nepřítomna, a nemohla proto více sdělit.

Na otázku, kam Sarkany odvedl Savu i Namiru, nemohla stařena dáti odpověď. Vše, co věděla, bylo, že odcestovali již asi před pěti nedělemi s karavanou, jež ubírala se k východu.

Ode dne toho zůstal dům jedině pod jej ochranou, i měla jej střežiti až po okamžik, až by se Sarkanymu podařilo najíti proň kupce, což nasvědčovalo tomu, že nehodlá se do Tetuanu již vrátiti.

Doktor Antekirtt vyslechl chladně toto odpovědi a podle potřeby překládal je Petru Bathorymu.

Celkem bylo jisto jen, že Sarkany neměl za radno odplouti s některým parníkem, kteréž staví v Tangeru, a rovněž že nepoužil železnice, jejíž konečným bodem jest nádraží Oranské.

Připojil se tudíž k některé karavaně, jež opustila Tetuan, aby se odebrala . . . Kam? . . . Byla cílem její některá oasa v poušti, nebo směřoval Sarkany ještě dále, do území polodivokých kmenů a národů, kdež by mu Sava musela býti úplně po vůli?

Jak to zvědět? Na cestách severoafrických lze právě tak nespodno najít stopy celé karavany, jako jednotlivého cestujícího!

Doktor Antekirtt naléhal tudíž opět na starou židovku. Privil, že dostal důležité zprávy, jež by zajímaly Sarkanya a jež týkaly se právě tohoto domu, jehož se hodlal zbaviti.

Avšak cokoli činil, nemohl od stařeny obdržeti žádných zpráv dalších. Bylo zřejmo, že stařena tato skutečně neví nic o novém útulku, do něhož Sarkany se uchýlil, by urychlil rozřešení dramatu.

Doktor Antekirtt, Petr Bathory a Ludvík Ferrato přáli si tudíž prohlédnouti aspoň celý dům zařízený po způsobu arabském, jehož jednotlivé komnaty měly okna do pravoúhlého nádvoří, kol něhož vedla galerie.

Celá společnost ocitla se konečně i v komnatě, v níž Sava bydlila a jež v pravdě podobala se kobce žalární. Kolik hodin trapných ubohá dívka strávila zde, jsouc vydána myšlenkám zoufalým a nemohouc odnikud pomoci očekávati!

Doktor Antekirtt a Petr Bathory rozhlíželi se po této jizbě, aniž slova pronesli, hledali však zraky nejmenší známku, jež by mohla uvést je na stopu, po níž pátrali.

Náhle doktor Antekirtt přistoupil k měděnému stojanu, v koutě stojícímu, jenž na vrcholu svém nesl svícen. Pod stojanem tímto pohozeno bylo několik zbytků papíru, plamenem zničeného, nikoli však úplně spáleného. Psala snad Sava někomu? Byvši pak překvapena náhlým, nuceným odjezdem, odhodlala se spáliti lístek ten, dříve než by Tetuan opustila? Anebo snad — což bylo možno — lístek ten, nalezený u Savy, byl zničen Sarkanym anebo Namirou?

Petr stíhal zraky doktora Antekirtta, jenž se shýbl u stojanu. Co tam viděl?

Na oněch zbytcích papíru, kteréž fouknutí mohlo v popel změnit, jevílo se několik černých tahů, zbytků to písmen, mezi nimiž na neštěstí neúplná slova: „Mad . . . Bath . . .“

Pokusila se snad Sava, nevědouc, že paní Bathoryová zmizela z Dubrovníka, psáti jí jakožto jedině, jejíž pomoci dovolávati se mohla?

A za jménem paní Bathoryové jiné slovo mohlo se rozluštit: bylo to jméno syna jejího . . .

Petr, zadržuje dech svůj, hleděl nalézt ještě některé slovo čitelné! Avšak zrak jeho se zakalil! . . . Neviděl ničeho!

A přece bylo na zbytcích papíru ještě jedno slovo, jež mohlo vésti na stopu mladé dívky . . . slovo, kteréž doktor Antekirtt shledal téměř zcela neporušeným . . .

„Tripolis,“ zvolal.

Tedy do vladařství tripolského, do své rodné země, kde mýnil býti v úplné bezpečnosti, chtěl Sarkany se uchýlit! Do této země zaměřila tedy karavana, s kterou se po pět neděl již ubíral!

„Do Tripolisu!“ zvolal opět doktor Antekirtt, jsa ihned rozhodnut. Ještě téhož večera loď „Elektrika č. 2.“ vyplula na moře.

Jestliže Sarkany byl již dostihl hlavní město vladařství tripolského, mohl doktor Antekirtt s přáteli svými najisto doufati, že přibude tam jen několik dní po něm.

III.

Slavnost v Tripoli.

Dne 23. listopadu poskytovala planina sung-ettelatská, jež se rozkládá za hradbami města Tripole, podivný pohled.

Je-li planina ta úrodná nebo pustá, kdo by to mohl v den ten říci? Na povrchu jejím vztyčeny byly četné pestrobarevné stany, s jichž vrcholů vlály chocholy, a jež ozdobeny byly i praporci křiklavých barev. Jiné chudší stany skytaly pohled méně lákavý; schátralou a spravovanou látkou chránily obyvatele své nepochybně jen velmi málo proti suchému větru z jihu vanoucím a „gibly“ zvanému.

Tu a tam na planině stály skupiny koní s bohatými ozdobami arabskými, jinde bylo viděti malé osly, velké tak asi jako velcí psi bývají, a velké psy, rozměry svými malým oslům se rovnající, dále byli zde v četném počtu mezkové, osedlaní velikým sedlem arabským, jež tvarem svým podobno jest hrbolům na hřbetě velbloudově.

Jezdci a muži projížděli se davy lidu, majíce kolena zdvižena téměř až k prsům, pušku na zádech a šavli kol pasu připiatu; nohy pak vězely jim v třmenech, podobných tureckým trepkám. Jezdci vjížděli mezi ženy a děti, nedbajíce, zda někoho povalí nebo zraní.

Viděti zde bylo i množství domorodců oděných skorem stejnotvárně zvláštním druhem oděvu „huly“ zvaného, v němž nebylo by možno skorem rozeznati muže od ženy, kdyby muži nespojovali záhyby volného tohoto oděvu na prsou měděnou sponkou, kdežto ženy hořejším cípem jeho pokrývají hlavu tak, že lze viděti jen levé jich oko.

Kroj tento mění se podle tříd a zámožnosti: chudí odívají se pouhým vlněným pláštěm, pod nímž jest tělo nahé; lidé zámožní oblékají se ještě v kabátce a široké spodky, arabští boháči pak nepohrdají košilí na okrajích zlatem opletanou a mimo to i kroj svůj, v němž lesk hedvábí mísí se s matným odleskem látky vlněné, různými ozdobnými přívěsky kráší.

Plnili však planinu tuto pouze Tripoliťané?

Nikoli! Tísnilo se zde před městem samým i kupci z Gadamesu a ze Sokny s průvodem četných otroků svých; mimo to viděti bylo zde židy a židovky z venkova, poslední s tváří odhalenou — tlusté, jak se to sluší v této zemi

Nescházeli zde též černochové, kteří přišli z vesnic sousedních, když byli opustili bídné své chyše, z rákosí a z palem vystavěné, aby se zúčastnili veřejných těchto radovánek. Měli na sobě méně látky nežli „skvostů“: hrubě totiž pracovaných náramků měděných, „rivier“ ze zubů zvířecích a stříbrných prstenů v uších i v nosu. Bylo zde viděti i Avaguiry, kteří sídlí na pobřeží Velké Syrty a jimž datlovník, na jejich území rostoucí, poskytuje víno, plody i chleba.

Mezi touto směsicí Maurů, Berberů, Turků, Beduinů, ano i Evropanů procházeli se vážně pašové, šejkové a kadikové, slovem hodnostáři místa tohoto, vcházejíce mezi davy prostého lidu, jenž pokorně a opatrně rozstupoval se před vytasenou šavlí vojínů nebo před holí strážců, když ve své vznešené lhostejnosti přicházel generální guvernér tohoto okrsku afrického čili této provincie turecké, jejíž správa odvislou jest od sultána cařihradského.

V tripolském vladařství jest více nežli patnáct set tisíc obyvatelstva, mezi čímž jest šest tisíc vojínů, z čehož tisíc pro Džebel a pět set pro území cyrenské.

Město Tripolis samo nečítá však více nežli dvacet až pětadvacet tisíc duší. V tento den možno však páčiti, že se počet ten aspoň zdvojnásobil návaem zvědavců, kteříž přispěchali ze všech konců území tripolského.

„Venkované“ tito ovšem nehledali útulku v samém hlavním městě vladařstva. Za hradbami opevněného obvodu nebyly by mohly pojeti taký nával lidu ani domy, kteréž špatná jakost jich

staviva záhy mění ve zříceniny, ani hrbolaté, nedlážděné a úzké ulice, takže v nich není téměř ani oblohy viděti; pro tyto davy nebylo by místa ani ve čtvrti s přístavem sousedící, kdež se nalézají konsuláty, ani ve čtvrti východní, kam se uchýlilo obyvatelstvo židovské, ani v onom zbytku města, kdež Mohamedáné živoří.

Avšak planina sung-ettelatská byla dosti rozsáhlou, aby mohla pojeti všechno to množství diváků, kteří přispěchali, aby viděli „slavnost čapí“, kteráž ve východních zemích afrických ode dávna se již slavívá. Planina tato, kus to Sahary se žlutým pískem, po kterémž mnohdy vlny mořské při větrech východních se rozlijí, obklopuje město na třech stranách a jest široká as jeden kilometr.

Živý kontrast tvoří ku planině této na jižním jejím konci oasa Menchijská se svými domky o stěnách běloskvoucích, se svými zahradami, zalévanými kolem zavodňovacím, jímž krávy pohybují, se svými lesíky oranží, citrovníků i datlovníků, se svými skupinami stromoví a květin, s antilopami, gazellami a plameňáky. V rozsáhlé oase této kupí se obyvatelstvo, jehož počet není menší tří tisíc.

Za oasou jest poušť, kteráž na žádném místě Afriky nepřibližuje se tak blízko moři Středozevnímu jako zde, — poušť se svou nesmírnou hladinou písku, „na níž“, praví baron Kraft, „vítr zdouvá vlny právě tak snadno jako na moři“, — oceán to lybický, jemuž neschází ni mlhy z písku nesmírně drobounkého.

Území tripolské — veliké skorem tak jako Francie — rozkládá se mezi vladařstvem tuniským, Egyptem a Saharou, Délka pobřeží jeho obnáší asi tři sta kilometrů.

Do této tedy země, jedné z nejméně známých v severní Africe, kdež možno jest býti dlouho ukrytu před jakýmkoli pátráním, uchýlil se Sarkany, když byl Tetuan opustil.

Jsa původem z Tripolisu, kdež první rejdy své prováděl, vrátil se takto vlastně jen do své země rodné. Mimo to byl, jak známo, spřízněn s mocnou severoafrickou sektou mohamedánskou, a mohl tudíž v každém případě nalézt vydatné podpory senusistů, jichž agentem byl i v cizině, objednával pro ně zbraně a střelivo.

Protož, když přibyl do Tripolisu, mohl se ubytovati v domě Sidi Hazama, pověstného náčelníka těchto sektářů v okrsku tripolském.

Po únosu Silasa Toronthala na cestě do Nizy — únosu to, kterýž si dosud nemohl vysvětliti — opustil Sarkany Monte Carlo. Několik tisíc franků, kteréž při posledních výhrách svých byl ukryl a jež z opatrnosti nedal v poslední sázku, dovolilo mu uhraditi

veškeré výlohy cestovní, i zbyla mu ještě slušná částka, aby mohl přichystati se na všechny eventualy.

Musel se skutečně obávat, že Silas Toronthal, zachvácen jsa zoufalstvím, bude jat pokušením pomstíti se jemu tím, že by odhalil jeho minulost, anebo že by prozradil, kde jest Sava ukryta. Bankéř věděl totiž, že Sava dopravena byla do Tetuanu a že jest v rukou Namiřiných.

Protož odhodlal se Sarkany opustiti Marokko v době nejkratší a odvésti s sebou i Savu.

Skutečně jednal dobrodruh takto velice opatrně a předvídavě, neboť, jak známo, Silas Toronthal po jistém váhání prozradil skutečně, v kterém místě Sava pod dozorem Maročanky jest skryta.

Sarkany odhodlal se proto uchýliti se do vladařství v Tripolisu, kdež by měl dosti prostředků k jednání i dosti prostředků k případné obraně. Odebrati se tam však buď po některém parníku pobřežním anebo po dráze alžírské bylo by značilo, jak Sarkany — a také doktor Antekirtt — pochopil, tolik, co vydati se mnohému nebezpečí a nepředvídané, nemilé nějaké náhodě.

Dal tudíž Sarkany přednost tomu, cestovati s karavanou Senusistů, kteráž ubírala se do území cyrenského, přibírajíc na cestě nové přívržence v předních okresích marockých, alžírských a tuniských.

Karavana tato, jež rychle měla uraziti pět set mil cesty mezi Tetuanem a Tripolem a jež hodlala ubírat se podél severní hranice pouště africké, opustila Tetuan 12. února.

Nyní byla Sava vydána zcela na milost a nemilost svým únoscům!

Pevné rozhodnutí její nebylo však tím změněno, odpor její nebyl zlomen. Ani hrozby Namiřiny, ni hněv Sarkanyův neměly na ni účinku.

Při odchodu z Tetuanu čítala karavana již as padesát osob rozdělených pod vedením imama ve skupiny a vojensky organizovaných. Ostatně nejednalo se o to ubírat se územím, Francouzy ovládaným, kdež by se karavaně byly mohly klásti všeliké překážky v cestu.

Pevnina africká tvoří pobřežím tuniským a alžírským oblouk až k západnímu břehu Velké Syrty, jež náhle pak k jihu se obrací. Vidno jest z toho, že nejpřímější cesta z Tetuanu do Tripolisu vede směrem čáry, jež oblouk ten přetíná, a nejsevernější bod její neleží severněji nežli Lagut, jedno z posledních měst na kraji Sahary, Francouzi ovládaných.

Karavana, opustivši území marocké, ubírala se nejprve podél hranic bohatých provincií oné části Alžírsko, která zove se Novou Francií, a kterouž skutečně lze považovati za kousek Francie větším právem — neboť sotva 30 hodin cesty po moři dělí je od území francouzského — nežli jakým Nová Kaledonie, Nové Holandsko a Nové Skotsko pojmenovány jsou po Kaledonii, Holandsku a Skotsku.

V Beni-Matanu, v Oulad-Nailu a Charfat-El-Hamelu připojilo se ke karavaně ještě mnoho přívrženců sekty Senusistů.

Počet osob putujících s karavanou, obnášel proto více než tři sta, když dospěla ku pobřeží tuniskému, ku břehům Velké Syrty. Zbývalo jí nyní již jen ubírat se podél pobřeží, a když byla ve střed svůj přijala nové poutníky v různých městech území tohoto, přibyla 20. listopadu ke hranici vladařstva tripolského, byvši šest neděl na cestě.

V okamžiku tedy, kdy slavena byla v Tripolisu s velikou okázalostí řečená „slavnost čapí“, byli Sarkany a Namira teprve tři dny hosty Sidi-Hazama, jehož obydlí bylo nyní Savě Sandorfové žalářem.

Obydlí toto, ovládané štíhlým minaretem, s bílými stěnami svými, v nichž bylo zřízeno několik střílen, s terasami, opatřenými cimbuřími s úzkou a nízkou brankou svou, podobalo se — nemajíc též oken na vnější straně — malé pevnosti.

Bylať to skutečně malá tvrz, ležící mimo obvod města, na konci písčité pláně a na kraji menchijské oasy. Zahrady Sidi-Hazamovy, ohražené vysokou zdí, sáhaly skutečně již na území oasy. Uvnitř byl dům tento rozčleněn po způsobu arabském, měl však trojí nádvoří. Kolem nádvoří těchto vedly v čtverhranném půdorysu galerie se sloupy a s arkadami, do nichž vcházeti se mohlo z různých komnat, namnoze nádherně zařízených a skvostným nábytkem opatřených.

V pozadí druhého dvora shledali hosté nebo navštěvovatelé Sidi-Hazamovi rozsáhlou „skifu“, jakousi to předsíň čili síň, v níž konala se již nejedna porada pod řízením Sidi-Hazama.

Dům tento chráněn byl netoliko přirozeně vysokými zdmi svými, nýbrž choval uvnitř též slušný hlouček mužů, jenž mohl jej vydatně hájiti pro případ útoku polodivokých útočníků neb i proti úřadům tripolským, které snažily se Senusisty udržeti v jistých mezích.

Celkem bylo v domě Sidi-Hazamově shromážděno as padesát stoupenců zmíněné sekty, kteří byli dobře ozbrojeni jak pro útok, tak pro obranu.

Jediná branka vedla do tohoto domu, avšak branka ta, jsouc jinak i velmi těsnou, byla pevně uzavřena. Nebylo snadno ji prolomiti, avšak i kdyby se to bylo zdařilo, nebylo by bývalo snadno, proniknouti jí dále do vnitř.

Sarkany nalezl tudíž u Sidi-Hazama spolehlivý a bezpečný útulek. V tomto domě zamýšlel dovršiti své bidné dílo!

Sňatek se Savou měl zjednati mu velmi značné jmění a pro případ potřeby mohl spolehati i na přispění bratrstva Senusistů, kteréž mělo též zájem na tom, aby dílo jeho provázeno bylo úspěchem.

Co se týče přívrženců sekty té, přibývších do Tetuanu s karavanou a z různých částí území severoafrického přispěchavších, roztýlili se tito v oase menchijské, jsouce připraveni, na prvý povel se opět shromážďiti.

Zmíněná „slavnost čapí“ měla — úřady tripolské ostatně o tom nepochybovaly — přispěti též ke zdaru věci Senusistů. Tam — na planině sung-ettelatské — při příležitosti té měli přívrženci sekty, shromážďení zde, dostati pokyny, jakým způsobem měli by se soustřediti v území cyrenském a utvořiti tam pravou říši lupičů námořních, jež by podřízena byla mocné autoritě vyvoleného kalifa.

Okolnosti byly tomu příznivy, neboť právě v okrsku ben-gazi ském (v území cyrenském) měla sekta tato největší početl přívrženců.

V den, kdy „slavnost čapí“ slavena byla ve vladařství tripolském, procházeli se tři cizinci mezi davy lidu na planině sung-ettelatské.

V cizincích těchto nebyl by nikdo pod jejich krojem arabským poznal Evropany. Nejstarší z nich nosil kroj tento ostatně tak přirozeně, že vysvětliti si to lze jen dlouhým návykem.

Byl to doktor Antekirtt provázený Petrem Bathorym a Ludvíkem Ferratem.

Pointe Pescade a Kap Matifu zůstali ve městě, kde konali jisté přípravy a neměli dle všeho objeviti se dříve, dokud by nemuseli bezprostředně přikročiti k vykonání úkolu sobě svěřeného.

„Elektrika č. 2.“ byla teprve před čtyřiceti hodinami — odpoledne — zakotvila v úkrytu skalisk, které tvoří v přístavu tripolském přirozenou hráz přístavní.

Cesta z Tetuanu byla vykonána právě tak rychle jako cesta tam. Toliko na tři hodiny zakotvila loď ve Philippevillu v malé zátocce filfilské. Čas ten měl stačiti jen, aby společnost naše opatřila si kroj arabský

Vztyčil rámě své, v němž držel tyč . . . (Str. 439.)

Na to loď neprodleně odplula, takže přítomnost její v zálivu numidském nebyla téměř ani zpozorována.

Když tudíž doktor Antekirtt a soudruzi jeho vystoupili na břeh — a to nikoli na nábřeží tripolsk m, nýbrž na skalnatém břehu mimo přístav — nebylo to pět Evropanů, kteří vstoupili na půdu vladařství tripolského, nýbrž bylo to pět Orientálů, jejichž kroj nemohl vzbuditi u domorodců pozornosti.

Petr Bathory a Ludvík Ferrato, nejsouce zvyklí přestrojení tomu, byli by se snad prozradili před bystrým pozorovatelem, avšak Pointu Pescadu a Kapu Matifuovi, kteří při kejklářských výkonech svých často musili se přestrojovati, nepůsobil kroj rozpaků ani nesnáží.

Co se „Elektriky“ týče, ukryla se za noci mimo přístav v jedné z malých rejd tohoto málo střeženého pobřeží. Tam měla býti přichystána v každém okamžiku, dnem i nocí, k odplutí.

Doktor Antekirtt a soudruhové jeho, když vystoupili na břeh, dali se skalnatým pobřežím směrem k nábřeží, vešli do „brány mořské“ a ocitli se v úzkých ulicích města. První hostinec, který našli — mnoho nebylo jich na výběr, — zdál se jim býti dostatečným pro několik dní, ne-li pro několik hodin. Počínali si v něm jako lidé nezámožní, vydávajíce se za prosté kupce tuniské, kteří na cestě své Tripolisem přáli si shlédnouti „slavnost čapí“.

Poněvadž doktor Antekirtt mluvil arabsky právě tak správně, jako i jiné řeči, jimiž se mluví na pobřeží moře Středozemního, nemohla jej ani řeč jeho prozraditi.

Majitel hotelu přijal pět cestujících velmi vlídně, jsa zřejmě potěšen, že se u něho ubytovali. Byl to statný, vysoký muž a velmi hovorný. Hovoře s ním zvěděl doktor Antekirtt záhy věci, které jej přímo zajímaly.

Předem dověděl se, že přibyla před několika dny jakási karavana z Marokka do Tripolisu, zvěděl též, že Sarkany, jenž byl ve vladařství tripolském dobře znám, s karavanou tou přišel a že pociťává pohostinství v domě Sidi-Hazama.

Doktor Antekirtt, Petr Bathory a Ludvík Ferrato vmísili se proto již několik hodin na to, učinivše vhodná opatření, aby nebyli poznáni, mezi lid, rozložený na planině sung-ettelatské. Procházejíce se, pozorovali dům Sidi-Hazama na okraji oasy menchijské. Tam tedy byla uvězněna Sava Sandorfova.

Od oné doby, kdy dlel doktor Antekirtt v Dubrovníku, nikdy otec a dcera nebyli si tak blízko! V okamžiku tomto však je dělily nepřestupné zdi.

Zajisté byl by se Petr Bathory odhodlal i vyjednávat i a shodnouti se se Sarkanym, aby mu Savu mohl vyrvati! Hrabě Matyáš Sandorf i on byli ochotni zřici se veškerého jmění a odevzdati je Sarkanymu, jenž po něm tak dychtil!

Nesměli však zapomínati, že mají vykonati též pomstu na zrádci Štěpána Bathorya a Ladislava Zathmara.

Za okolností, jakéž tu shledali, naskytovaly se téměř nepřemožitelné překážky úmyslu jejich: zmocniti se Sarkanya a unésti Savu z domu Sidi-Hazama. Nemohli-li cíle svého dosíci násilím, měli užiti lsti? Skýtala jim slavnost příštího dne k tomu příležitosti?

Ano, na tom spočíval jejich plán, kterýž doktor Antekirtt, Petr Bathory a Ludvík Ferrato po celý večer uvažovali, a jehož původcem byl Pointe Pescade. Při vykonávání jeho dával tento hodný muž život svůj v sázku, avšak kdyby podařilo se mu vniknouti do obydlí Sidi-Hazama, zdaž nebylo mu možno unésti Savu odtamtud? Při odvaze a obratnosti jeho nic nebylo mu nemožným!

Protož druhého dne, schválivše tento plán, odebrali se doktor Antekirtt, Petr a Ludvík Ferrato o třetí hodině odpolední na planinu sung-ettelatskou, odkud mohli dům Sidi-Hazama stále pozorovati, kdežto Pointe Pescade a Kap Matifu připravovali se k úkolu, jenž mohl státi je hlavu.

V této hodině bylo na planině ještě dosti klidno, a nic nepředvídalo hluk a ruch, jakýž nastává večer při svalu bezčetných pochodní.

V těchto davech lidu bylo sotva pozorovati procházející se zde Senusisty, oděné v kroje velmi prosté, kteříž sdělovali si pouhými pokyny a znamenými rozkaz svých náčelníků.

Avšak jest vhodné, abychom seznámili čtenáře s legendou východní, či spíše africkou, jejíž hlavní momenty nalézají výrazu v průběhu této „slavnosti čapí“, kteráž jest mocným lákadlem pro obyvatelstvo mohamedánské.

Na pevnině africké žil kdysi kmen Džinů. Pod jménem Bulhebrové Džinové tito sídlili na rozsáhlém území, ležícím na kraji pouště hammadské mezi Tripolem a říší Fezzanskou.

Byl to lid četný, velmi mocný a zlé pověsti. Byl nespravedlivý, lstivý, bojovný a útočný. Žádný panovník africký nedovedl jej zkrotiti.

Stalo se jednoho dne, že prorok Sulejman pokusil se Džiny nikoli napadnouti, nýbrž mysl jejich obrátiti. Poslal k nim za tím účelem jednoho ze svých věrných, aby jim kázal lásku k dobrému a zášť ke zlému. Zbytečná práce, marná snaha!

Tyto divoké hordy zmocnily se posla a vydaly jej na smrt!

Jevili-li Džinové tolik odvahy, bylo to proto, že věděli, že v jich zemi, odloučené a nesnadno přístupné, žádný král sousední neodvážil by se vejíti v zápas s jejich zbraněmi.

Myslili ostatně, že žádný posel a nikdo vůbec nebude moci sděliti proroku Sulejmanovi, jaké přivítání uchystali děrnému jeho druhu. mýlili se však!

V zemi žil veliký počet čápů. Jsou to, jak známo, ptáci velice dobromyslní, důvtipu neobyčejného a velice šlechetní, neboť, jak legenda praví, neobývají nikdy kraje, jehož jméno vyraženo jest na penízi — poněvadž peníze jsou původem všeho zla a nejmocnějším vodítkem, jež láká člověka v propast špatných vášní.

Čáповé titó, vidouce nešlechetnou mysl, jakou Džinové na jevo dávali, slétli se jednoho dne na poradu a odhodlali se vyslati jednoho ze středu svého ku proroku Sulejmanovi, aby spravedlivé pomstě jeho vyzradili vrahy jeho posla.

Prorok ihned, obdržev smutnou zvěst tu, vyslal jednoho z ptáků svých, jehož za posla užíval, do oblak nebe afrického, aby veškeré čápy přivolal

Rozkaz vykonán ihned a nescíslná hejna čapí shromáždila se před prorokem Sulejmanem „Tvořili mrak tak nesmírný,“ praví legenda, „že byl by zastínil celou zemi mezi Merdou a Murzukem.“

Tu každý z ptáků těchto, když byl pojal kámen do zobáku, zaměřil letem k území Džinů. A vznášejíce se nad zemí touto, kamenovali zlý lid ten, jehož duše nyní uzavřeny jsou na věčnost v nitru země pod pouští hammadskou.

Památka této bájně události měla býti slavena v den dnešní.

Několik set čápů bylo uzavřelno v nesmírných sítích, roztažených na planině sung-ettelatské. Tam stojíce na jedné noze, očekávali čapí chvíli, kdy pout svých budou sproštěni, a klepajíce čelistmi svými naplňovali vzduch stále zvukem podivně dojímavým.

Na dané znamení měli odlétnouti ve volný, nekonečný prostor, vznésti se do výšiny a nechati dolů padati měkké a lehké hroudy za jásavého pokřiku davů a řinkotu nástrojů, za střelby pušek a mnohobarevných pochodní!

Pointe Pescade znal program této slavnosti — a právě tento program budil v něm myšlenku, že dalo by se ho použití k uskutečnění záměrů doktorových. Za podmínek takových bylo by snad možno vniknouti do vnitř domu Sidi-Hazamova.

V okamžiku, kdy slunce zapadlo, rána z děla vypálená ve tvrzi tripolské dala znamení, očekávané tak netrpělivě davy lidu na planině sung-ettelatské.

Doktor Antekirtt, Petr Bathory a Ludvík Ferrato, ohlušení z počátku divým pokřikem, kterýž se všech stran se ozýval, byli oslepeni pak i tisíce světly a plameny, jež zazářily na všech stranách planiny.

V okamžiku, kdy rána zazněla, zabýval se lid tento ještě večerí. Zde pečen byl skopec nebo připravováno kuře s rýží pro ty, kdož byli Turky a chtěli se jimi znáti, tam v oleji vařeno maso pro Arabů poněkud zámožné; jinde prostá „bazina“, jakási to kaše ječmenná, promísená olejem a určená pro ubožáky, v jichž kapsách bylo více penízků měděných, nežli zlatých; konečně všude i v nadbytku nápoj ze šťávy datlovníků připravený, „lagby“ zvaný a nanejvýš opojný.

Několik minut po ráně z děla muži, ženy, děti, Turci, Arabové a černochové byli již takřka jako všech smyslů zbaveni. Nástroje divokého tototo orchestru musely míti zvučnost neobyčejně velikou, aby mohly býti slyšeny při tomto pokřiku a této vřavě davů.

Tu a tam projížděli se cvalem jezdcí, vystřelující dlouhé své pušky a bambitky, kdežto umělé ohňostroje vybuchovaly a vysílaly do vzduchu své plameny a paprsky. Všude křik, jásot a vřava nevyličitelná.

Zde při světle pochodní, při úderech bubínku a za jednotvárného zpěvu jakýsi černocho, pitvorně oděný a maje tvář skrytu pod příšernou maskou, pobízel k tanci as třicet tmavých svých soudruhů, skákajících uprostřed kroužku černošek, zpěvem tím unesených a rukama tleskajících.

Tam opět divocí Aissassuové v nejvyšším zanícení náboženském a jsouce opojeni, majíce retы pěnou pokryté, oči z důlků téměř vyvalené a drtíce v zubech kusy dřeva, rozdírali si kůži a prováděli nebezpečné kousky s řevavým uhlím a ovíjeli se hady, kteříž kousali je do retů a tváří, a jimž spláceli měrou stejnou, zarývajíce zuby do jejich ocasů.

Za chvíli však valil se lid již s neobyčejným chvatem k domu Sidi-Hazamovu, jakoby nové jakési divadlo jej tam lákalo.

Dleli tam dva muži, jeden obrovský, druhý malý a drobný, — dva to akrobati, jejichž výkony, svědčící o síle a obratnosti, budily u zástupů, seřaděných kol nich do čtverhranu, nejhluchnější pochvalu, jakáž kdy vyjítí může z úst Tripolitanů.

Byl to Pointe Pescade a Kap Matifu!

Zvolili za místo pro své výkony a umělecké kousky prostoru, vzdálenou toliko několik kroků od domu Sidi-Hazama. Oba při příležitosti této vrátili se k bývalému svému umění. Ozdobivše arabský

kroj svůj třsáněmi a tretkami, zjednávali si nyní po delší době opět hlučný, bouřlivý úspěch.

„Nezrezavěly ti údy?“ tázal se dříve z opatrnosti Pointe Pesca věrného druha svého Kapa Matifua. de

„Nikoli, Pointe Pescade,“ odvětil spokojeně Kap Matifu.

„A nezhrozíš se ani sebe smělejšího kousku, abys nadchl tyto hlupáky?“ dotazoval se opět drobný mužik.

„Já . . . a zhroziti se? . . .“

„I když bys musel kousati křemínky a hady požírati?“

„Vařené?“ tázal se Kap Matifu.

„Nikoli . . . syrové!“

„Syrové?“

„A živé!“ doložil Pointe Pescade s úsměvem.

Kap Matifu učinil posunek, jenž svědčil, že tento pokrm neprobudil by v něm právě zvláštní chuť, byl však odhodlán, když by to nutno bylo, požírati i hady, jako mnohý z divokých Aissassů.

Doktor Antekirtt, Petr Bathory a Ludvík Ferrato, vmísivše se mezi diváky, nespouštěli očí s obou druhů.

Nikoli! Údy Kapa Matifua nechal, y! Nepozbyl ničeho z podivuhodné své síly. V brzku pět nebo šest svalovitých a silných Arabů, kteříž odvážili se v zápas s ním, válelo se na zemi.

Pak byly to kousky kejklířské, jež údivem naplňovaly Araby, zvláště když rozžaté pochodně lítaly z rukou Pointe Pescada do rukou Kapa Matifua, opisující křivé čáry.

Obecenstvo toto nedalo se však snadno výkony uspokojiti. Byl mezi ním velký počet obdivovatelů polodivých Tuaregů, „jichž obratnost a čilost rovná se obratnosti nejdivočejších zvířat těchto krajů“, jak oznamovaly plakáty proslulého uměleckého družstva Bracco.

Znalci tito obdivovali se již výkonům neohroženého Mustaly, Samsona pouště a „člověka divotvorce“, jehož královna anglická dala požádati svým komorníkem, aby výkonů svých neopakoval, poněvadž by se mohlo přihoditi neštětí.

Avšak Kap Matifu byl ve všech svých výkonech nevyrovnatelným a nemusel se obávati žádného soka.

Poslední kousek měl nadšení a údiv kosmopolitického obecnstva, obklopujícího evropské umělce, přivésti na stupeň nejvyšší. Kousek ten ukazuje se často v arenách evropských, divákům tripolským byl však dle všeho neznám. Všichni tlačili se k oběma umělcům, kteří „pracovali“ při záři pochodní, jen aby nic ze zajímavého výkonu toho zrakům jich neušlo. Kap Matifu chopil se tyče, dlouhé pětadvacet až třicet stop a držel ji svisle pěstmi, o prsa pevně opřenými.

Pointe Pescade vyšplhal se s opičí čilostí na hořejší konec tyče té a prováděl tam nejsmělejší pohyby, při čemž konec tyče ohýbal se tak, že v obecnstvu vzbuzen byl opravdový strach.

Kap Matifu stál zde však, ani brvou nehýbaje a pohybuje se chvílemi jen sem a tam, aby zachoval rovnováhu.

Když však se ocitl těsně podle zdi domu Sidi-Hazama, měl ještě dosti síly, že vztyčil rámě své, v němž držel tyč, na jejíž konci Pointe Pescade zaujal postavení vítězného umělce, posílaje obecnstvu polibky.

Davy Arabův a černocho, jsouce uneseny tímto výkonem, hlučely pochvalu, tleskaly rukama a dupaly nohama. Nikdy nevyšinul se Samson pouště, neohrožený Mustafa, nejsmělejší z Tuaregů, do takové výše!

V okamžiku tom zahučela opět rána z děla z náspů tvrze tripolské. Na znamení toto sta čápů, puštěných ze sítě, v nichž dosud byli věznění, vzlétlo do výše a pravé krupobití kamínků počalo padati za ohlušujícího nadpozemského koncertu, jakýž čápi klepáním zobáků působili, a jenž na zemi budil vřavu neméně ohlušující.

To byl vrchol slavnosti. Mnohý byl by řekl, že všechny ústavy choromyslných ve Starém světě otevřely dvěře své, a že šilenci vyhrnuli se na pláň sung-ettelatskou.

Avšak jako by vše bylo v něm hlucho a slepo, dům Sidi-Hazamův zůstal tvrdošíjně uzavřen po celou dobu radovánek veřejných, a ni jediný z přívrženců sekty Senusistů neobjevil se ve brance nebo na terasách.

Avšak jaký zázrak!

V okamžiku, kdy pochodně uhasínaly a když čápi ve vzduchu se rozptylovali, Pointe Pescade zmizel, jako by byl odlétl do výšin s věrnými ptáky proroka Sulejmana.

Co se s ním stalo?

Kap Matifu aspoň, jak se zdálo, neznepokojoval se touto otázkou. Když byl vymrštil tyč svoji do výše a opět ji zachytil, počal s ní rychle točiti a pohrávati, jako kapelník činívá se svojí taktovkou. Zmizení Pointa Pascada zdálo se mu věci zcela přirozenou — obyčejným kouskem kejklířským.

Avšak úžas diváků byl dosáhl vrcholu, a nadšení jich ulevilo si v mohutném „hurra!“, kteréž rozléhalo se daleko do oasy.

Nikdo z nich nepochyboval ni v nejmenším, že obratný akrobat zmizel ve vzduchu, by zalétl v říši čápů.

Neokouzluje-li davy nejvíce to, co nemohou pochopiti?

IV.

Dům Sidi-Hazamův.

Bylo skorem již devět hodin večer.

Střelba, hluk, hudba, výkřiky — vše náhle utichlo. Davy lidu počaly se rozptylovati: někteří vraceli se do Tripolisu, jiní uchýlovali se do oasy menchijské a do vesnic sousedních. Za hodinu byla pláň sung-ettelatská prázdná a tichá.

Stany byly sbořeny a táboření skončeno; černoši a Arabové nalézali se již na cestě do svého domova v různých krajích vladarstva tripolského, kdežto Senusisté obraceli se k území cyrenskému a hlavně k okrsku ben-gazijskému, aby soustředili tam veškeré své síly. Jedině doktor Antekirtt, Petr Bathory a Ludvík Ferrato neměli opustiti míst těchto po celou noc. Připraveni jsouce, když byl Pointe Pescade zmizel, na každou příhodu, postavili se na stráž pod samými zdmi domu Sidi-Hazamova.

Avšak Pointe Pescade, když se byl vymrštil mohutným skokem právě v okamžiku, kdy Kap Matifu držel tyč ve vztyčené ruce, spadl na okraj jedné z teras přímo pod minaretem, kterýž ovládal různé dvory domu.

Za temné noci nemohl ho viděti nikdo z venčí ni uvnitř — ba ani ze „skify“, ležící v pozadí druhého dvora, v níž shromážděn byl na rozkaz Sidi-Hazamův jistý počet sektářů, dílem spících, dílem však bdících.

Pointe Pescade nemohl ovšem, jak lze pochopiti, stanoviti do nejmenších podrobností plán svůj, který tolik nahodilých a nepředvídaných okolností mohlo změnit. Vnitřní rozčlenění domu Sidi-Hazamova bylo mu neznámo, a nevěděl též, ve kterém místě mladá dívka byla zavřena, aniž mohl tušiti, byla-li sama nebo byla-li střežena nebo nedostává-li se jí tělesných sil k útěku.

Protož jednati musil jen na zdař bůh!

Učiniv onen skok, pravil sám k sobě:

„Především — lstí nebo násilím — jest nutno, abych pronikl až k Savě Sandorfově. Nebude-li mne moci následovati neprodleně, nebudu-li ji moci unésti ještě této noci, bude radno, aby zvěděla aspoň, že Petr Bathory jest živ, že jest zde, na úpatí těchto zdí, že doktor Antekirtt a soudruhové jeho jsou hotovi přispěti mu ku pomoci . . . Bude-li nutno odložití útěk ještě o nějakou dobu, odolá aspoň všem hrozbám! . . . Ovšem jest možno, že budu překvapen nežli budu

moci k ní proniknouti! . . . Avšak pak bude vždy ještě čas abych se o jiném rozhodl!"

Na to přešel Pointe Pescade zábradlí, kteréž opatřeno bylo cimbuřím, a prvou péčí jeho bylo nyní rozvinouti tenký, uzly opatřený provazec, kterýž měl pod lehkým svým oděvem ukrytý; jeden konec provazu toho přivázal k cimbuří, tak že zvenčí visel až k zemi. Učinil tak z opatrnosti pro každý případ a dlužno opatrnost takou jen schvalovati.

Když tuto práci byl vykonal, ulehl Pointe Pescade, dříve nežli se dále odvážil, celou délkou těla na okraji. V této poloze, kterouž mu kázala ostražitost, vyčkával, ani se nehýbaje. Byl-li viděn, vystoupí lidé Sidi-Hazamovi v několika okamžicích na terasu a v případě tom nebylo by mu zbývalo, než použití na záchranu svoji provazce, kterýž měl býti po úmyslu jeho prostředkem k útěku Savy Sandorfovy.

Úplné ticho vládlo v domě Sidi-Hazamové.

Poněvadž ani Sidi-Hazam, ani Sarkany, ni kdokoli jiný z lidí jejich nezúčastnili se „slavnosti čapí“, neotevřela se branka domu vůbec od východu slunce.

Když byl několik minut čekal, doplazil se Pointe Pescade ke koutku, z něhož vystupoval minaret. Schodiště, kteréž vedlo k horní části minaretu, prodlužovalo se nepochybně směrem dolů, až k půdě prvního nádvoří.

Skutečně dvířka, jež se otvírala z minaretu na terasu, dovolovala sestoupiti s této ku vnitřním dvorům

Avšak dvěře tyto uzavřeny byly uvnitř, nikoli klíčem, nýbrž závorou, kterou zvenčí nebylo možno otevřítí. leda že by se učinil otvor do křídla dveří.

Práci tuto byl by Pointe Pescade nepochybně vykonal, neboť měl v kapse s sebou nůž, opatřený nebozískem i jinými ještě nástroji, drahocenný to dar doktora Antekirtta, kterýž byl by mu tuto výtečně posloužil.

Avšak práce tato byla by dle všeho dlouho trvala a nebyla by se dala provésti za úplného ticha. Nebylo jí však potřebí!

Tři stopy nad terasou nalézalo se ve zdi minaretu okénko, mající tvar střílny. Ovšem okénko to bylo malé, avšak Pointe Pescade nebyl velikým. Ostatně nebyl-liž obratným též jako kočka, jež, jak známo, prodlužuje tělo a protáhne se i tam, kdež by to nikdo neočekával?

Pointe Pescade pokusil se proto provléci se otvorem, a sku-

tečně ocitl se takto po chvíli, utrživ jen několik odřenin na rameni, uvnitř minaretu.

„Cos takového nebyl by Kap Matifu nikdy dovedl!“ prohodil sám k sobě s nemalým uspokojením.

Na to, hmataje rukama po zdích, sestoupil ke dveřím, u nichž vytáhl závoru, aby měl volný a pohodlný východ pro případ, že by se musil touže cestou vrátiti.

Sestupuje po otáčivém schodišti uvnitř minaretu, šplhal se více mezi zdmi dolů, nežli se opíral nohou o dřevěné schůdky, kteréž při pevnějším vykročení mohly zapraskati. Sestoupiv až dolů, ocitl se Pointe Pescade přede druhými dveřmi, kteréž však bez překážky otevřel.

Dveře tyto vedly do galerie, sloupy věnčené, kteráž vedla kolem prvního dvora, z něhož vejíti se mohlo do komnat, po stranách jeho ležících. Kdežto na schodech v minaretu byla temnota úplná, bylo v nádvoří tomto více jasno.

Ostatně nebylo viděti uvnitř ni světélka a nebylo slyšeti nikde lomozu ni nejmenšího.

Ve středu dvora nalézal se okrouhlý bassin s vodotryskem, kol něhož rozestaveny byly různé stromky, pepřovníky, palmy, vavříny a kaktusy, jichž hustá zeleň tvořila kolem bassinu takřka malý lesík. Pointe Pescade obešel po špičkách galerii, zastaviv se před každou komnatou. Zdálo se, že nejsou obývány.

Avšak nikoli — ne všechny! Za jedněmi z dveří rozeznal Pointe Pescade zřetelně zvuky lidských hlasů.

Pointe Pescade učinil z počátku krok na zpět. To byl hlas Sarkanyův — hlas, kterýž slyšel několikráte v Dubrovníku; avšak ač přiložil ucho k samým dveřím, nemohl ničeho rozuměti z toho, co se v jizbě oné mluvilo.

V okamžiku tom ozval se silnější hluk a Pointu Pescadovi zbýval sotva čas, uskočiti nazpět a skrýti se do stínu lesíku kol bassinu.

Sarkany vyšel z komnaty Jakýsi Arab vysoké postavy jej doprovázel.

Oba, procházejíce se galerií, kolem dvora vedoucí, pokračovali ve své rozmluvě.

Na neštěstí nemohl Pointe Pescade rozuměti, co pravil Sarkany a soudruh jeho, neboť oba mluvili jazykem arabským, kteréhož on neznal.

Toliko dvě slova — či spíše dvě jména — utkvěla mu v mysli, totiž jméno Sidi-Hazama — a byl to skutečně Sidi Hazam sám,

jenž rozmlouval se Sarkanym — a jméno ostrova Antekirtty, kteréž během rozmluvy několikrát bylo opakováno.

„Je to při nejmenším podivné,“ pravil si v duchu Pointe Pescade. „Proč mluví o Antekirttě? . . . Pomýšlí snad Sidi-Hazam, Sarkany a ostatní lupiči tripolští na výpravu proti našemu ostrovu? . . . Tisíc ďáblů! a já nemohu rozumět ničemu z toho, co bídníci ti si povídají!“

A Pointe Pescade snažil se zachytiti některé slovo podezřelé, ukryv se zcela mezi stromky a keře, když tu Sarkany a Sidi-Hazam přiblížili se k bassinu. Avšak noc byla příliš temná, než aby jej byli mohli upozorovati.

„Kdyby ještě,“ pravil dále Pointe Pescade sám k sobě, „Sarkany dlel sám na tomto dvoře, snad bych mohl se naň vrhnouti a učiniti jej na vždy pro nás neškodným! . . . Avšak to by nezachránilo Savy Sandorfovy, a pro ni učinil jsem nebezpečný krok! . . . Buď trpělivým, brachu! . . . Na Sarkanya dojde řada později!“

Rozhovor Sidi-Hazama a Sarkanya trval as dvacet minut. Jméno Savy proneseno bylo taktéž několikrát, a sice ve spojení s jiným slovem arabským, kteréž Pointe Pescade již jindy slýchal a o němž věděl, že značí „zasnoubiti“.

Sidi-Hazam nepochybně znal záměry Sarkanyovy a byl ochoten k uskutečnění jich přispěti.

Na to odešli oba mužové dveřmi v rohu dvora, kteréž galerii tuto nepochybně spojovaly s jiným křídlem domu.

Jakmile oba zmizeli, plížil se Pointe Pescade podle galerie a zastavil se poblíže těchto dveří. Otevřel je a ocitl se před úzkou chodbou, kterou opatrně vpřed kráčel, hmataje po zdi.

Na konci její rozkládala se v kruhu dvojí arkáda, podepřená středním sloupem, kterou vcházelo se do druhého dvora.

Světlo dosti jasné vnikalo sem otvory „skify“, jež vedla do druhého dvora, a odráželo se na podlaze.

V okamžiku tomto nebylo radno dvůr přejíti. Hukot silných hlasů bylo slyšeti za dveřmi oné síně.

Pointe Pescade váhal okamžik. Co on hledal, byla komnata, v níž Sava Sandorfova byla uvězněna, a mohl spolehati, že jen náhoda pomůže mu ji nalézt.

Náhle zazářilo jasné světlo na druhém konci dvora. Jakási žena, jež nesla arabskou svítlnu s měděnými okrasami, vyšla z komnaty, ležící v jednom z protějších rohů, a kráčela glerií, do níž se dvéře skify otevíraly.

Pointe Pescade poznal ihned tuto ženu . . . Byla to Namira!

Poněvadž bylo možno, že Maročanka ubírala se do komnaty, v níž dlela mladá dívka, bylo nutno, aby Pointe Pescade vymyslel si prostředek, by ji mohl následovati a především, aby nechal ji kolem sebe projíti, aniž by byl zpozorován.

Tento okamžik musel rozhodnouti o zdaru smělého pokusu jeho a o osudu Savy Sandorfovy.

Namira se přibližovala.

Svítilna její, visící téměř u samé země, zanechávala hořejší část galerie v temnotě tím větší, čím jasněji mosaikové dláždění bylo osvětleno. Poněvadž bylo nutno, aby Maročanka prošla taktéž arkádou, nevěděl Pointe Pescade, co činiti, když tu paprsek se svítilny ukázal mu, že hořejší část arkády skládá se z prolamovaných arabesek po způsobu maurském.

Vyšplhati se do výše po středním sloupu, zachytiti se jedné z arabesek, vyšinouti se napětím svalů v ramenu, ovinouti se kolem hořejší části sloupu a setrvati nehybně v této poloze — bylo pro Pointa Pescada dílem jediného okamžiku.

Namira prošla pod arkádou, aniž jej zpozorovala a několika kroky ocitla se na protější straně galerie.

Přibyvši přede dveře skify, otevřela je.

Oslňující světlo rozlilo se dvorem a zmizelo okamžitě, když dveře se opět zavřely. Pointe Pescade počal přemýšleti, a zdaž nehodilo se místo jeho znamenitě ku přemítání?

„Je to tedy Namira,“ pravil v duchu sám k sobě, „jež vstoupila do oné síně. Jest zřejmo, že nevstoupila do komnaty Savy Sandorfovy! Snad vyšla však z ní, v případě tom leží komnata ta v onom koutu dvora? Musím se přesvědčiti!“

Pointe Pescade čekal ještě několik okamžiků, nežli opustil své místo.

Světlo uvnitř skify zdálo se pozbývati oslňující záře, kdežto hukot hlasů měnil se v pouhé mumlání. Nepochybně nastala chvíle, kdy veškeré služebnictvo Sidi-Hazamovo dopřávalo si na několik hodin odpočinku.

Okolnosti byly tedy příznivé, by se počalo jednati, poněvadž v této části domu zavládne nepochybně — jak Pointe Pescade soudil — v malé chvíli úplné ticho, byť i snad poslední paprsek dosud nevyhasl. Stalo se tak skutečně po malé chvíli.

Pointe Pescade svezl se po sloupu arkády, vstoupil na dlaždice v galerii, minul dveře skify, obešel dvůr a přišel v protějším rohu ke dveřím komnaty, z které Namira byla vyšla.

Pointe Pescade otevřel dvěře tyto, keré nebyly uzavřeny klíčem. A tu při světle arabské lampy, jež vydávala matné světlo jako noční kahan, mohl prohlédnouti rychle komnatu.

Několik látek a pokryvek, jež visely na stěnách, tu a tam podnožky maurského tvaru, polštáře v rozích složené, dvojí koberce, položené na podlahu mosaikovou, nízký stůl, na němž byly ještě zbytky pokrmů, divan, pokrytý látkou vlněnou — vše to viděl Pointe Pescade nejdříve.

Vstoupil a uzavřel dvěře.

Ženská postava, odpočívajíc více nežli dřímajíc, spočívala na pohovce, jsouc zcela zahalena v pokryvku, do jakéž Arabové obyčejně celé tělo od hlavy k patě zavinují.

Byla to Sava Sandorfova!

Pointe Pescade poznal též okamžitě mladou dívku, kterou spatřil několikráte v ulicích dubrovnických. Avšak jak byla nyní změněna! Byla bleďa tak jako v okamžiku, kdy povoz, jenž odvážel ji k oltáři, setkal se s pohřebním průvodem Petrovým. Trudný výraz ve tváři její a bolestné opojení svědčily, že mnoho v poslední době vytrpěla. Leč ani okamžik nesměl býti nyní ztracen!

Dvěře nebyly uzavřeny na klíč — což bylo známkou, že Namira vrátí se snad k Savě v malé chvíli. Snad střežla ji Maročanka dnem i nocí?

Avšak i kdyby mladá dívka byla mohla opustiti komnatu tuto, ak by se jí byl mohl zdařiti útek bez přispění zvenku?

Nebyl-li dům Sidi-Hazama ohražen a uzavřen jako vězení?

Pointe Pescade sklonil se nad divan.

Jak užasl, když zpozoroval nyní, nevšimnuv si věci té dříve, nápadnou podobu mezi Savou Sandorfovou a doktorem Antekirttem! Dívka otevřela oči.

Spatřivši cizince, jenž stál zde chýle se nad ní, prst maje ke rtům významně přiložený, zrak prosebný a jenž postavy byl pitvorné — zděsila se zpočátku!

Vzchopila se na loži, byla však dosti chladnokrevnou, aby nevzkřikla.

„Tiše!“ pravil Pointe Pescade. „Ode mne nemusíte se ničeho obávati! . . . Přicházím, abych vás zachránil. Za těmito zdmi očekávají vás přátelé, kteříž učiní vše, a odváží se všeho, aby vyrvali vás z rukou Sarkanyových! . . . Petr Bathory žije . . .“

„Petr . . . žije!“ zvolala Sava, potlačujíc tlukot srdce svého.

„Čtěte!“

A Pointe Pescade podal mladé dívce lístek, jenž obsahoval jen tato slova:

„Savo, důvěrujte tomu, kterýž dal život svůj v sázku, by pronikl až k vám, by vás zachránil . . . Žiji, jsem zde! . . .

Petr Bathory.“

Petr žije tedy! . . . Dlí za těmito zdmi!
Jakým divem? . . . Doví se toho později!
Avšak Petr jest zde!

„Prchněme!“ zvolala Sava, jejíž hlavou prolétly myšlenky ty v jediném okamžiku

„Ano, prchněme,“ odvětil Pointe Pescade, „avšak dříve dlužno zabezpečiti zdar útěku našeho! . . . Jedinou otázku: Tráví Namira obyčejně noc v této komnatě?“

„Nikoli!“ odvětila Sava.

„Uzavírá vás, vzdálí-li se na okamžik?“ tázal se dále Pointe Pescade.

„Ano!“

„Vrátí se tedy nepochybně za několik okamžiků opět do této komnaty?“

„Ano! . . . Prchněme!“

„Ihned!“ odvětil Pointe Pescade.

Především bylo nutno dojíti opět ke schůdkám minaretu a vystoupiti takto na terasu, jež se otvírala na pláň sung-etelatskou.

Jakmile by dostihli této terasy, dal by se útěk snadno umožniti pomocí provazu, jenž na zevnější straně visel až k zemi.

„Pojďte!“ pravil Pointe Pescade, pojav nyní Savu Sandorfovou za ruku.

Přistoupil ke dveřím komnaty, aby je otevřel, když zaslech náhle kroky na dlaždicích galerie!

V okamžiku tom proneseno venku i několik slov tónem velitelským.

Pointe Pescade poznal hlas Sarkanyův a stanul na prahu komnaty.

„On! . . . on to jest! . . .“ zašeptala zděšeně dívka. „Jste ztracen, nalezne-li vás zde!“

„Nenalezne mne zde!“ odvětil Pointe Pescade hlasem jistým.

A v okamžiku tom obratný mužik vrhl se na zem a jediným rychlým pohybem, jakýmž uvykl si při nebezpečných výkonech svých v různých arenách, zavinul se do jednoho z koberců, ležících na zemi, načež kutálel se do nejtemnějšího kouta komnaty.

Sotva tak učinil, otevřely se dvěře, a Sarkany s Namirou vstoupili dovnitř, dvěře za sebou opět zavřevše.

Sava byla zaujala opět místo své na divanu. Proč v této chvíli Sarkany k ní přicházel?

Chtěl znovu naléhati, aby odpor její přemohl?

Avšak Sava byla nyní silnou! Věděla, že Petr žije, že očekává ji za těmito zdmi.

Pod kobercem, jenž jej pokrýval, Pointe Pescade nemohl ničeho viděti, mohl však všechno slyšeti!

„Savo,“ pravil Sarkany, „zejtra ráno opustíme tento dům a odebereme se do jiného města. Nechci však odejítí odtud, dokud nesvolíte ke sňatku našemu, dokud svatba naše nebude odbyta. Všechno je přichystáno a v okamžiku . . .“

„Ani nyní, ani později!“ odvětila mladá dívka hlasem stejně chladným jako rozhodným.

„Savo!“ ujal se Sarkany opět slova, jako by chtěl přeslechnouti tuto odpověď. „V zájmu nás obou jest nutno, aby svolení vaše bylo dobrovolné, rozumíte: v zájmu nás obou! . . .“

„Nemáme a nebudeme míti nikdy zájmů společných!“ odvětila Sava Sandorfova.

„Mějte se na pozoru! . . . Připomínám ostatně, že svolení to dala jste již v Dubrovniku . . .“

„Z důvodů, kteréž pozbyly dnes již platnosti!“ odtušila pevně dívka.

„Slyšte mne, Savo,“ pokračoval Sarkany, jenž klidem svým špatně zakrýval vášnivý hněv, „je to naposled, co žádám vás za vaše svolení!“

„Kteréž vám však odepru vždy, pokud budu míti síly tak učiniti!“

„Nuže, zbavíme vás síly té!“ zvolal vášnivě Sarkany. „Nedohánějte mne k nejhoršímu! Ano, tuto sílu, kteréž proti mně používáte, dovede Namira již zlomiti — přes všechen odpor váš — bude-li třeba! . . . Nevzpírejte se, Savo! . . . Imam jest zde, očekává nás, aby posvětil sňatek tento podle zvyků země této, jež jest mým domovem! . . . Následujte mne tedy!“

„Bídňíku!“ zvolala dívka.

„Musíte mne následovati! . . . Musíte jíti se mnou!“ volal vášnivě Sarkany, jenž nedovedl již hněv svůj přemoci.

„Nikdy!“

„Ať! mějte se na pozoru!“

A Sarkany, uchopiv dívku za rámě, táhl ji pomocí Namiry za sebou, aby ji dovlekl do skify, kdež imam a Sidi-Hazam oba očekávali.

„Ku pomoci! . . .“ volala zděšeně Sava. „Ku pomoci! . . . Petře Bathory! . . .“

„Petře Bathory!“ zvolal posměšně Sarkany. „Voláš mrtvého na pomoc!“

„Nikoli! . . . On žije! . . . Ku pomoci! Petře můj! . . . Zachraň mne!“

Odpověď tato účinkovala jako neočekávaná rána na Sarkanya, kterého i zjevení se obětí jeho nebylo by více poděsilo!

Avšak vzpamatoval se opět rychle. Petr Bathory žije! . . . Petr, ježž byl probodl rukou svojí, jehož mrtvolu viděl odnášeti na hřbitov dubrovnícký! . . .

V pravdě mohla tak tvrditi jen dívka šílená a jest možno, že Sava, zachvácená byvši v nejvyšší míře zoufalstvím, pozbyla rozumu.

Pointe Pescade vyslechl celou tuto rozmluvu. Sdělivši Sarkanymu, že Petr Bathory žije, dala Sava život svůj — jak jisto bylo — v sázku.

Protož byl Pointe Pescade připraven pro případ, že by Sarkany chtěl provésti násilí, objeviti se s nožem v ruce! Kdož by myslil, že Pointe Pescade není schopen vraziti nůž ten do těla bídníkova, nebyl by ho znal.

Nedošlo však k tomu!

Sarkany náhle pokynul Namiře a odvedl ji s sebou.

Na to uzavřely se dvěře komnaty na klíč za dívkou, jejíž osud měl se nyní rozhodnouti.

Skokem shodil Pointe Pescade koberec se sebe a objevil se opět před Savou.

„Pojďte!“ pravil jí.

Poněvadž zámek dveří nalézal se na straně, do komnaty obrácené, odstranil jej obratný mužik pomocí svých nástrojů snadno, tiše a rychle.

Jakmile byl dvěře takto otevřel a opět za sebou uzavřel, plížil se Pointe Pescade, jsa následován mladou dívkou, podle galerie dvora.

Bylo as půl dvanácté v noci.

. . . plížil se podle galerie dvora . . . (Str. 448.)

Několik paprsků padalo ještě otvory skify do dvora. Pointe Pescade vyhnul se jim a zaměřil ku protějšímu rohu, kdež malá chodba měla uvésti je do prvního dvora.

Oba došedše ku chodbě té, kráčeli jí opatrně až ke konci.

Měli učiniti již jen několik kroků, aby dostihli schůdků v minaretu, když Pointe Pescade náhle se zastavil a zadržel Savu, jejíž ruku ze své nebyl pustil.

V prvním dvoře kolem bassinu procházeli se tři muži. Jeden z nich — byl to Sidi-Hazam — dával jakési rozkazy dvěma druhým. Ihned na to tito zmizeli po schůdkách minaretu, kdežto Sidi-Hazam vstoupil do jedné z pobočných komnat.

Pointe Pescade pochopil, že Sidi-Hazam rozkázal, aby východy domu byly střeženy. V okamžiku tudíž, když by on a Sava objevili se na terase, byla by tato již obsazena a střežena mužstvem Sidi-Hazamovým.

„Třeba se všeho odvážiti — děj se cokoli!“ pravil Pointe Pescade.

„Ano — všeho!“ odvětila Sava Sandorfova odhodlaně.

Když byli prošli galerií, dostihli schodů, po nichž stoupali s největší opatrností.

Pointe Pescade vystoupiv na poslední stupeň, zastavil se.

Na terase bylo úplné ticho, nebylo slyšeti ni kroku strážce.

Pointe Pescade otevřel pomalu dvěře a jsa následován Savou, plížil se opatrně podél cimbuří

Náhle ozval se na výši minaretu výkřik, pronesený stráží tam umístěnou. V okamžiku tom jiný strážce skočil k Pointu Pescadovi, kdežto Namira přikvapila na terasu. Bylo slyšeti, jak služebnictvo Sidi-Hazamovo pobíhá uvnitř dvorů.

Sava měla se nechat opět zajati?

Nikoli! . . . Kdyby se octla opět v moci Sarkanyově, byla by ztracena! . . .

Stokráte milejší byla jí proto smrt sama!

Protož, poručíc duši svoji Bohu, kvapila neohrožená dívka na okraj terasy a neváhajíc ani na okamžik, vrhla se dolů.

Pointe Pescade neměl času tomu zabrániti; mrštiv však člověkem, s nímž zápasil, o zem, chopil se v okamžiku na to provazu a ve dvou vteřinách svezl se k zemi.

„Savo! . . . Savo!“ byl první jeho výkřik, když cítil půdu opět pod nohama.

„Slečna jest zde!“ odpověděl mu hlas dobře známý. „Neporušená! Byl jsem tu, abych . . .“

Hněvivý výkřik, následovaný temnou ranou, přerušil slova Kapa Matifua.

Namira v návalu divokého hněvu nechtěla pustit kořist, jež jí unikala, i vrhla se rovněž s terasy a roztránila si údy.

Stejný osud byl by stihl Savu, kdyby ji dvě mohutné paže nebyly v pádu zachytily.

Doktor Antekirtt, Petr Bathory a Ludvík Ferrato dostihli Kapa Matifua a Pointa Pescada, kteříž prchali směrem ku pobřeží. Kap Matifu, nesa Savu na ramenou, necítil ani lehkého tohoto břemene. Několik okamžiků na to Sarkany asi s dvaceti ozbrojenými muži vyrazil z branky a kvapil za prchajícími.

Když četa tato přibyla k malé rejdě, kdež čekala „Elektrika“, byl doktor Antekirtt s druhy svými již na palubě a několikeré otočení šroubu lodního stačilo, aby se loď ocitla mimo dosah moci Sidi-Hazamovy.

Sava, zůstavši sama s doktorem Antekirttem a Petrem Bathorym, nabyla opět vědomí, jehož při pádu byla pozbyla.

Zvěděla, že jest dcerou hraběte Matyáše Sandorfa! . . .

Spočívala opět v náručí otce svého! . . .

V.

Na Antekirttě.

Patnáct hodin na to, když byla „Elektrika č. 2.“ opustila pobřeží tripolské, signalisována byla pobřežními strážemi antekirttskými a odpoledne zakotvila v přístavu.

Lze si snadno představit, jak přivítání byli doktor Antekirtt a soudruhové jeho!

Ačkoliv Savě nehrozilo nyní žádné nebezpečí, bylo umluveno, že bude zachováno úplné tajemství o tom, jaké svazky pojí ji k doktorovi Antekirttovi.

Hrabě Matyáš Sandorf chtěl zůstatí neznámým až do té doby, až by dílo své úplně dokonal. Stačilo však, že Petr, jehož učinil svým synem, byl zasnouben se Savou Sandorfovou aby radost obyvatelstva antekirttského jevila se v dojemných projevech v malém městě Artenaku i na venkově.

Lze si pomyslití též, jakou radost pocítila paní Bathoryová, když Sava, po tolika trapných zkouškách, uvedena byla jí v náručí

Dívka zotavovala se rychle a několik dní štěstí stačilo, aby po všech útrapách pookřála.

Co se týče Pointa Pescada, nebylo pochybno, že týž odvážil se života, aby Savu zachránil. Poněvadž však dobrý muž tento měl to za věc zcela přirozenou, bylo nemožno projevit mu i prostou vděčnost jinak nežli slovy.

Petr Bathory přitiskl jej vřele na svá prsa, a doktor Antekirtt pohlédl naň s takým výrazem uznání, obdivu a vděčnosti, že Pointe Pescade o ničem jiném nechtěl již slyšeti. Ostatně příkládal — po svém zvyku — veškerou zásluhu při tomto dobrodružství Kapu Matifuovi.

„Jemu třeba za vše děkovati!“ opakoval stále. „On vše umožnil! Kdyby nebyl jevil Kap Matifu tolik obratnosti a síly při pohrávání tyčí, nikdy bych nebyl mohl skočiti do domu bídáka Sidi-Hazama, a Sava byla by se při pádu zajisté zabila, kdyby nebyl Kap čekal pode zdí a ji zachytil!“

„O prosím . . . nelichoť, Pointe Pescade! . . . Přeháníš . . . myslíš-li . . .“

„Jen umlkni, příteli Kape!“ odpovídal Pointe Pescade. „Žádnou skromnost! U ďábla! Já nejsem dosti silným, abych mohl snést takové pochvaly a lichocení, kdežto ty . . . Avšak pojďme pracovat do naší zahrady!“

A Kap Matifu umlkl a odebral se se soudruhem svým do rozkošného svého letohrádku a přijímal konečně i blahopřání, jimiž byl zasypáván, aby se nestal neposlušným malému svému Pescadovi!

Bylo ujednáno, že svatba Petra Bathorya a Savy Sandorfové slaviti se má v době nedlouhé, totiž devátého listopadu. Petr Bathory, až by se stal chotěm Savy Sandorfové, měl se domáhati toho, aby nároky choti jeho na dědictví hraběte Matyáše Sandorfa byly uznány.

List paní Toronthalové nemohl zanechatí žádné pochybnost o původu a rodu dívčině, a když by bylo nu'no, dovedl by již doktor Antekirtt vymoci od bankéře určité prohlášení.

Není potřeba podotýkati, že původ Savy konstatován měl býti ve lhůtě určené, avšak Sava Sandorfova měla teprve za šest týdnů dosíci věku osmnácti let, kdy byla oprávněna činiti nároky na dědictví hraběte Sandorfa, totiž na polovici statků artenackých v Sedmihradsku.

Dlužno dodati, že se za patnáct let poměry politické změnily na prospěch hraběte Sandorfa, a že nebylo se třeba obávati velikých překážek ve věci této.

Co se Španěla Karpeny a bankéře Silasa Toronthala týče, měl býti osud jich rozhodnut teprve, až by i Sarkany přidružen byl k soudruhům svým v kasematech antekirttských. Potom teprve bylo by dílo spravedlnosti dovršeno!

Avšak v téže době, kdy doktor Antekirtt přemítal o prostředcích, jimiž by cíle svého dosáhl, musel zároveň z důvodů naléhavých pečovati o bezpečnost své osady.

Zřízenci jeho v území cyrenském a tripolském oznamovali mu, že hnutí senusistické nabývá rozměrů velice vážných, a sice právě v okrsku ben-gazijském, kterýž jest ostrovu nejbližší.

Zvláštní poslové udržovali stále spojení mezi podřízenými náčelníky senusistickými v provincii a mezi Džerbubem, „novým tímto polem světa mohamedánského“, jak pan Duveyrier tuto Mekku tripolskou nazval, kdež sídlil tehdy Sidi-Mohamed El Mahedi, velmistr řádu Senusistů.

Poněvadž Senusisté jsou důstojnými nástupci starých, barbarských lupičů námořních, kteříž ke všemu evropskému chovali smrtelnou zášť, byl doktor Antekirtt nucen býti stále na stráži před hrozivým nebezpečím.

Senusistům dlužno právě přičítati veškeré vraždy, jež průběhem dvaceti let v Africe byly spáchány.

Jest jich řada nemalá. Zahynul-li Beurman v Kanemu roku 1863, Van der Decken a soudruhové jeho na řece Džubě roku 1865, slečna Alexina Tinnéova a družina její v Nadi-Abedžu roku 1865, Dournaux), Duperré a Joubert nedaleko studen in-arharských v roce 1874, duchovní Paulmier, Bouchard a Ménoret nedaleko In-Kalahu v roce 1876, duchovní Richard, Morat a Pouplard z missie gadamské na sever od Azdžeru, plukovník Flatters, setníci Masson a de Dianous, doktor Guiard a inženýři Beringer a Roche na cestě do War-Gly v roce 1881 — bylo příčinou smrti jejich, že krvelační spojenci sekty oné přenesli nauky Senusistů do života praktického na úkor smělých cestovatelů.

Doktor Antekirtt mluvil o věci této velmi často s Petrem Bathorym, Ludvíkem Ferratem, kapitány svého loďstva, s náčelníky milice a s vynikajíc mi osobami ostrova.

Mohla Antekirtta odolati útoku nepřátelskému? Ano, nepochybně — ačkoliv opevnění založená nebyla dosud dokončena — ovšem s podmínkou, že by počet útočníků nebyl příliš značný.

S druhé strany bylo nutno se tázati, měli-li Senusisté zájem na tom, zmocniti se ostrova? Ano — neboť z Antekirtty dal se ovlá-

dati celý záliv siderský, kterýž tvoří — zaokrouhlující se -- břehy cyrenské a tripolské.

Jak známo, nalézal se na jih od ostrova Antekirtty ve vzdálenosti as dvou mil ostrůvek Keukraf. Ostrůvek ten, kterýž opevniti času nezbylo, tvořil stále nebezpečí pro Antekirttu, pro případ, že by jej nepřátelské loďstvo zvolilo za oporu svých operací. Doktor Antekirtt dal učiniti z něho proto ohromný podkop. Výbušné látky u velkém množství vloženy byly nyní v skalnaté jeho nitro.

Stačila jediná jiskra elektrická, jež by poslána byla podmořským drátem, kterýž pojil Keukraf s Antekirttou, aby onen ostrůvek zničen byl se vším, co se nalézalo na jeho povrchu.

Také v jiném ohledu pokračovalo se horlivě v obranných přípravách.

Pobřežní batterie byly úplně vyzbrojeny, a zbývalo již jen povolati k obsluze jich vojiny milice, kteříž pro ně byli určeni. Tvrz na středním pahorku ostrova byla hotova a mohla šířiti z dalekonosných děl svých zkázu na všechny strany. Četnými torpedy měl býti uzavřen vchod do malého přístavu ostrovního.

„Ferrato“ a „Elektriky“ číslo první, druhé a třetí, byly přichystány a vyzbrojeny pro všechen případ, buď aby opřely se útoku, neb aby samy útok provedly na loďstvo nepřátelské.

Avšak slabá stránka ostrova nalézala se na jihozápadní straně jeho.

Na této části pobřeží, kteráž nemohla býti chráněna střelbou z batterie pobřežních, ani ze tvrze, mohlo nepřátelské loďstvo mužstvo své snadno na břeh vysaditi.

Tam tedy hrozilo nebezpečí a snad bylo již pozdě podnikati nyní práce ochranné.

Avšak bylo zcela jisto, že Senusisté zabývají se záměrem provésti útok na Antekirttu? Byl to celkem podnik odvážný a výprava nebezpečná, kteráž vyžadovala velikých příprav a velikých prostředků.

Ludvík Ferrato proto pochyboval ještě o hrozícím nebezpečí. Prohodil tak kdysi, když s doktorem Antekirttem a s Petrem Batherym prohlížel opevnění ostrova.

„Jsem jiného náhledu!“ odvětil doktor Antekirtt. „Antekirtta jest ostrov bohatý a ovládá pobřeží syrského zálivu. Protož, i kdyby jiných důvodů nebylo, stane se dříve nebo později předmětem útoku, neboť Senusisté mají již z těchto příčin veliký zájem na tom, aby se jí zmocnili.“

„Nic není jistějšího nežli to,“ doložil Petr Bathory, „a protože třeba na případ ten všemožně se chystati. Buďme tudíž na stráži!“

„Avšak obávám se z jiných ještě příčin, že útok chystaný proveden bude co nejdříve,“ pokračoval doktor Antekirtt. „Sarkany jest jedním z nejhorlivějších spojenců Senusistů, ano vím též, že byl i v cizině vždy v jejich službách a jejich agentem. Pamatujete se, přátelé, zajisté, že Pointe Pescade vyslechl v domě Sidi-Hazamové rozmluvu mezi tímto a Sarkanyem. V rozmluvě té proneseno bylo několikráté jméno ostrova Antekirtty. Sarkany ví, že ostrov ten náleží doktoru Antekirttovi, kterého se obává a kterého prostřednictvím čtyř Zironovy dal přepadnouti pod jícnem Etny. Nuže, tam na Sicilii — dílo se mu nezdařilo, bude se tedy snažiti, aby povedlo se mu zde za příznivějších proň okolností.“

„Chová proti vám osobně tak velikou zášť, pane doktore?“ tázal se Ludvík Ferrato.

„Zná vás?“

„Jest možno, že mne viděl v Dubrovníku,“ odtušil doktor Antekirtt. „V každém případě jest mu však nepochybně známo, že v městě onom udržoval jsem styky s rodinou Bathoryových. Mimo to zvěděl v oné chvíli, kdy se Pointe Pescade chystal unésti Savu z domu Sidi-Hazamova, že Petr Bathory žije. Veškeré tyto okolnosti uvedl zajisté v mysli své v souvislost a nepochybuje proto asi, že Petr Bathory a Sava našli útulku a ochrany na ostrově Antekirttě. Má tedy více než dosti příčin, aby proti nám popudil divoké čtyři Senusistů, kteříž, kdyby se ostrova zmocnili, sotva by nám zde poskytli místečka k živobytí!“

Důvody tyto byly příliš jasné, než aby druhové doktorovi nemuseli k nim přisvědčiti.

Sarkany nevěděl dosud — o tom nebylo pochyby — že doktor Antekirtt jest vlastně hrabětem Matyášem Sandorfem, avšak záleželo mu velice na tom, aby vyrval mu dědičku statků antekirttských. Není tudíž divu, že pobízel náčelníka Senusistů všemožně, aby podnikl výpravu proti osadě antekirttské.

Zatím však nastal již den 8. prosince, aniž známky nějaké nasvědčovaly tomu, že by se útok měl státi v době blízké.

Ostatně radost nad tím, že všichni konečně jsou sloučeni a sdruženi, ukolébala všechny v krásný sen; toliko doktor Antekirtt nedal se mýliti.

Myšlenka na chystanou svatbu Savy Sandorfovy s Petrem Bathoryem naplňovala veškeré duše a mysle. Vzhledem k této blízké

a radostné události namlouvali si všichni, že dny útrap a úzkosti již minuly a že nikdy již se nevrátí.

Pointe Pescade a Kap Matifu sdíleli — dlužno to doznati — všeobecný pocit úplné bezpečnosti.

Přátele tyto štěstí ostatních těšilo tak, že žili stále v jakémisi blaženém opojení a že všechny věci viděli ve světle růžovém.

„Nelze tomu skorem ani věřit!“ prohodil jednoho dne Pointe Pescade k obrovskému svému příteli.

„Čemu nelze uvěřiti?“ tázal se Kap Matifu, pohlédnuv na druhá svého.

„Že jsi se stal zámožným měšťákem, Kape můj. Rozhodně musím již pomýšleti na to, abych tě oženil!“

„Mne oženiti?“

„Ano — s rozkošnou maloučkou ženuškou . . .“ doložil Pointe Pescade, usmívaje se.

„Proč s maloučkou?“

„Tak bude tomu nejlépe! Hodíte se výtečně k sobě! Slyšte, paní Kapová? Nezní-li to, brachu, líbezně tvému sluchu? — Anebo máme hledati pro tebe žínku mezi Patagonci?“

Vyčkávaje svatby Kapa Matifua, pro nějž byl by nepochybně našel důstojnou družku, zabýval se Pointe Pescade zatím vážně svatbou Petra Bathorya a Savy Sandorfovy.

Doktor Antekirtt svolil na žádost Pescadovu, aby tento v den svatby uspořádal velikou slavnost lidu s veřejnými hrami, pěveckými produkcemi a tanci a střelby z děl z pevnosti, s velikou hostinou pod širým nebem, se zastaveníčkem novomanželům, s průvodem pochodňovým a s ohňostrojem. Na Pointa Pescada bylo možno při pořádání slavnosti úplně se spoléhati. Bylť to jeho živel.

Nepochybně vystrojil by slavnost nádhernou a velkolepou! Mělo se o ní celý rok hovořiti! Po léta mělo se na ni vzpomínati!

Veškeré tyto přípravy byly však přerušeny náhle jinými událostmi!

VI.

Útok na ostrov.

V noci ze dne 3. na 4. prosince — za noci tiché, avšak pro těžké oblohu zahalující mraky neobyčejně temné — ozval se náhle v pracovním pokojíku doktorově na radnici elektrický signál.

Bylo deset hodin večer.

Na tento signál doktor Antekirtt a Petr Bathory opustili salon, v němž trávili večer s paní Bathoryovou a se Savou Sandorfovou.

Vstoupili do komnaty doktorovy i seznali, že signál tento dán byl stráží, umístěnou na středním pahrbku antekirttském.

Pomocí telefonického přístroje vyměněny rychle otázky a odpovědi. Stráž oznamovala, že na východní straně ostrova blíží se loďstvo, jehož počet však za velké temnoty nelze poznati.

„Dlužno svolati ihned radu válečnou!“ pravil doktor Antekirtt.

Deset minut na to sestoupili se doktor Antekirtt, Petr Bathory, Ludvík Ferrato, kapitáni Narsos a Ködrik i náčelníci milice na radnici. Tam sdělil doktor Antekirtt, co stráž s místa svého byla zpozorovala a oznámila.

Čtvrt hodiny na to odebrali se všichni do přístavu a stanuli na nejkrajnějším konci velké hráze přístavní, kde vztyčuje se maják se zářivým světlem svým.

S tohoto, jen málo nad hladinou moře povýšeného místa bylo by bývalo nemožno rozeznati loďstvo, kteréž stráž, umístěná na vysokém pahorku, ovšem mohla spatřiti. Avšak kdyby se osvětlil obzor jihovýchodní, bylo by nepochybně možno poznati počet blížícího se loďstva jakož i seznati, za jakých okolností chce k ostrovu přiraziti. Nebylo však nebezpečno, prozraditi takto polohu ostrova?

Doktor Antekirtt tak nesoudil. Byl-li to nepřítel očekávaný, nepřicházel zajisté na slepo a znal polohu Antekirtty, tak že nic nemohlo mu vaditi, aby přímo k ní zaměřil.

Přístroje osvětlovací přichystány tudíž i uvedeny v činnost, a, díky paprskům elektrickým, vrženým směrem k širému moři, osvětlil se náhle obzor v šíři značné.

Stráž se nemýlila!

Při nejmenším dvě stě lodí blížilo se v široké řadě k ostrovu, mezi nimi šebeky, trabacola, a jiné lodi druhu podřízeného. Nebylo pochyby, že to bylo loďstvo Senusistů, kteréž lupiči námořní shromáždili z celého pobřeží.

Vítr nevál, a protož nepřátelské lodi blížily se pomocí vesel k ostrovu. Krátkou poměrně vzdálenost mezi pevninou a ostrovem Antekirttou mohly snadno přeplouti, aniž větru k tomu potřebovaly. Ano klid moře sloužil právě jejich záměru, neboť dovoloval jim, aby mohly za okolností velmi příznivých přistati a mužstvo na břeh vysaditi.

V okamžiku tom bylo loďstvo ještě čtyři nebo pět mil od ostrova na jihovýchod vzdáleno.

Nemohlo tudíž přistati dříve, nežli po východu slunce, nechť již zamýšlelo vynutiti si vchod do přístavu nebo přiraziti k jižnímu břehu antekirttskému, kterýž byl, jak řečeno, jen slabě opevněn.

Když byl počet loďstva pomocí světla elektrického seznán, shasly opět přístroje elektrické a obzor zahalil se opět v temno. Nezbyvalo nežli vyčkati dne.

Na rozkaz doktora Antekirtta shromáždili se však na kvap veškerí mužové milice a zaujali místa určená.

Bylo nutno, aby obranci ostrova byli přichystáni na první ránu, neboť tato mohla snad rozhodnouti o výsledku zápasu a osudu Antekirtty.

Nyní bylo aspoň jisto, že útočníci nemohou pomýšleti na to, ostrov překvapiti, neboť pomocí světla elektrického bylo možno seznati směr jich loďstva i jeho počet.

V posledních hodinách noci pozornost obranců ostrova byla zdvojnásobena.

Několikráte ještě byl obzor elektrickým světlem osvětlen, tak že bylo možno seznati ještě přesněji rozlohu loďstva.

Že útočníci byli četní, o tom nebylo pochyby. Méně jisto bylo, měli-li dostatečných prostředků, aby mohli odpovídati stejně důrazně palbě pobřežních baterií antekirttských. Ano, snad jim dělostřelectvo docela scházelo!

Avšak počtem bojovníků, kteréž mohl náčelník výpravy dáti vysaditi na břeh současně na několika stranách ostrova, byli se-nusistší nepřátelé velice nebezpečnými.

Konečně počalo zvolna svítati, a první paprsky slunce rozptylovaly husté mlhy na obzoru.

Veškeré zraky obrátily se k širému moři na východ a na jih od ostrova Antekirtty.

Loďstvo rozvínovalo se nyní v dlouhé křivé čáře, jejíž konce hleděly přiblížiti se k ostrovu.

Bylo možno napočísti přes dvě stě lodí, z nichž mnohé o třiceti až čtyřiceti tunách. Na palubě jejich mohlo býti patnáct set až dva tisíce mužů.

O páté hodině ranní nalézalo se loďstvo v jedné čáře s ostrůvkem Keukrafem.

Přistanou útočníci k ostrovu a obsadí jej dříve, nežli odhodlají se k útoku na Antekirttu? To byla otázka, kteráž tkvěla na všech rtech.

Kdyby tak nepřátelé učinili, bylo by to příznivou okolností. Výbuch podkopů způsobený podmořským drátem elektrickým,

nebyl-li by zápas ihned ozhodl, učinil by aspoň zdrcující dojem na Senusisty a byl by podniknutí jejich v samém počátku ohrozil.

Uplynulo půl hodiny v trapném očekávání...

Mohlo se za to míti, že z lodí, kteréž zvolna jedním koncem řady své k ostrůvku Keukrafu se přiblížily, vysazeno bude naň mužstvo...

Nestalo se tak!

Žádná loď ku břehu nepřirazila. Čára loďstva nepřátelského rozvinula se více směrem na jih, ostrůvek zůstal na pravo...

Bylo nyní zřejmo, že Senusisté provedou útok přímo na Antekirttu, a že ostrov tento za hodinu bude obklíčen!

„Nyní nezbývá nic, než brániti se!“ pravil doktor Antekirtt k vůdci milice ostrovní.

Dáno znamení a veškeré mužstvo, pokud dlelo ještě na venkově, spěchalo do města, kdež každý zaujal místo, jež mu bylo vykázáno. Na rozkaz doktora Antekirtta přejal Petr Bathory velitelství jižních opevnění, Ludvík Ferrato velitelství opevnění východních. Obránci ostrova — čítali nejvýše pět set mužů — byli rozděleni tak, aby opřítí se mohli nepříteli všude, kdež by tento chtěl přístup do města si vynutiti.

Doktor Antekirtt soudil, že co se jeho týče, bude nejlépe, objeví-li se střídavě všude tam, kde přítomnosti jeho bude potřebí, a kde nebezpečí bude největší.

Paní Bathoryová, Sava Sandorfova a Marie Ferratova měly prodlíti po celou dobu zápasu ve velké síni na radnici.

Ostatní ženy měly pro případ, že by město bylo přepadeno, uchýliti se — tak bylo usneseno — s dětmi do vnitřních prostor kasemat, kdež nemusily se ničeho obávati, byť i nepřátelé měli několik děl. Když byla rozhodnuta otázka, týkající se ostrůvku Keukrafu — a sice v neprospěch osady antekirttské — zůstávala nerozřešenou ještě otázka přístavu.

Kdyby si nepřátelské loďstvo hledělo vynutiti vstup do přístavu, dovedla by je nepochybně odraziti křížová palba z děl tvrzí na obou stranách přístavu, jakož i palba z lodí „Ferrata“ a „Elektriky“, nehledě ani k torpedovým lodicím a k torpedům, ponořeným do moře při vchodu do přístavu. Ano, bylo by to bývalo pro obrance okolností velice příznivou, kdyby měl býti útok veden na této straně.

Avšak — jak zdálo se nyní býti zřejmým — náčelník výpravy senusistické znal dokonale obranné prostředky Antekirtty, a bylo mu nepochybně též známo, že se útok dá provésti nejsnáze proti jižní straně ostrova. Pokusiti se o přímý útok na přístav bylo by

tolik, co jíti samovolně vstříc jisté záhubě a úplnému zničení. Protož učiněno nepříteli rozhodnutí, že má býti mužstvo vysazeno na jižním pobřeží ostrova, kteréž pokusu tomu jevílo se nejpriznivějším.

Náčelník výpravy dal proto loďstvu svému rozkaz, aby minulo vchod do přístavu, právě tak jak pominut byl ostrůvek Keukraf, a by pomocí vesel plulo v celém počtu svém k nejslabšímu místu ostrova Antekirtty.

Doktor Antekirtt — sotva prohlédl plán nepřitele, dal rozkazy, jakých okolnosti vyžadovaly. Kapitáni Ködrik a Narsos vstoupili každý do jedné lodi torpedové, v nichž dlelo několik námořníků, a vypluli s nimi z přístavu.

Čtvrt hodiny na to vyrazily „Elektriky“ právě do středu nepřátelského loďstva, prolomily jeho čáru, vyhodily pět nebo šest lodí do povětří a potopily as tucet jiných.

Počet útočníků byl však tak veliký, že se obě lodi musily obávat, že budou obklíčeny a nepřátelským mužstvem zaplaveny. Protož musily se na kvap vrátiti pod ochranu hrází přístavních.

Zatím však zaujal „Ferrato“ příznivou polohu a počal prudkou palbu proti nepřátelskému loďstvu; avšak kule jeho, ač vydatně byl podporován palbou z baterií pobřežních, nemohly zabrániti, aby množství útočníků nepokusilo se přistati.

Veliký počet jich zahynul, dvacet as lodí nepřátelských bylo učiněno k boji neschopnými — avšak přes to asi tisíci útočníků zdařilo se vystoupiti na skaliska na jižním břehu, zvláště když klidné moře usnadňovalo nepříteli tento pokus.

A tu shledáno též, že Senusisté měli také dělostřelectvo. Největší z lodí — šebeky — měly několik polních děl, položených na pohyblivé podstavce. Děla tato byla vysazena rovněž na tuto část pobřeží a umístěna byla mimo dosah děl z města, ano i mimo dosah děl, jimiž tvrz na středním pahorku ostrovním byla ozbrojena. Doktor, jenž zaujal místo na výstupku nepříteli velmi blízkém, sledoval celý jeho pokus. Opřítí se mu nemohl vzhledem na velmi malý počet mužstva, kteréž měl po ruce.

Avšak byl silným v zápase za hradbami svými a protož se úkol oblehatelů, byť byli v počtu sebe čtenějším, stával nyní neshodným.

Tito, tahající s sebou lehké své dělostřelectvo, rozdělili se na dvě oddělení.

Postupovali vpřed, nekryjíce se ani, se známou bezstarostnou statečností a fanatickou odvahou Arabů, kteří smrti naučili se

povrhovati podněcování jsouce nadějí na kořist a smrtelnou záští proti Evropanům.

Když se přiblížili na dostřel, vychrlily batterie na ně své kule a granáty. Více než sto z nich kleslo, avšak ostatní neustoupili ni o krok.

Jejich polní děla byla postavena a počala dělati průlom ve zdi, kteráž tvořila roh nedokončeného ještě jižního náspu.

Jejich vůdce, zůstává klidným, když kolem něho celé řady klesaly, řídil boj.

Sarkany, stoje podle něho, pobízel jej, aby vyslal do průlomu několik set mužů k útoku na obrance.

Doktor Antekirtt a Petr Bathory jej poznali. On poznal je též!

Avšak massa útočníků postupovala nyní k oné části zdi, kdež otvor děly způsobený poskytoval jim průchod. Kdyby se jim zdařilo proniknouti tímto průlomem, kdyby zaplavili město, obležení, jsouce příliš slabí, než aby mohli jim odolati, byli by nuceni, opustiti bojiště.

Při známé krvelačné a divoké povaze námořních lupičů bylo by mělo vítězství jejich v zápětí všeobecné ubíjení a drancování.

Boj muže proti muži na tomto místě byl hrozným!

Pod velením doktora Antekirtta, neohroženého v tomto nebezpečí a jakoby nezranitelného uprostřed deště kulí, Petr Bathory a soudruzi jeho konali divy statečnosti.

Pointe Pescade a Kap Matifu pomáhali jim s odvahou, kteréž se vyrovnala toliko jejich obratnost, s jakou se každé ráno vyhýbali. Obr Kap, maje v jedné ruce nůž a v druhé sekeru, prázdnil stále místo kolem sebe.

„Výborně, Kape! Znamenitě!... Jen statečně!... Jen do toho!... Pobij vše!“ podněcoval jej stále Pointe Pescade, jehož revolver stále nabíjený a vystřelovaný, rachotil uprostřed divoké vřavy jako malá mitraljeza.

Avšak nepřítel neustupoval!

Když byl několikráte z průlomu zapuzen, již již pronikal jím, město bylo již neodvratně téměř ztraceno, když vzadu jeho nastalo náhle nápadné hnutí, ne-li zmatek.

„Ferratu“ podařilo se připlouti na této straně ke břehu ve vzdálenosti asi tří provazců!

A na to s místa toho zaměřil palbu svoji proti Senusistům a ničil je střelbou z lodních děl svých, umístěných po jedné straně, z Hotkinsových děl revolverových a z mitraljéz Galltingsových, kteréž porážely útočníky k zemi jako posekané obilí; napadl je

vzadu, chrлил záhubu a vnášel smrt v řady jejich na pobřeží a zároveň drtil a ničil lodi jejich, zakotvené nebo přivázané u břehu.

To byla hrozná a neočekávaná rána pro Senusisty!

Nejen že byli napadeni v zádech nýbrž měly jim býti odňaty i veškeré prostředky k útěku v případě, že by projektily „Ferratovy“ lodě jim v kusy rozbily.

Útočníci stanuli tudíž v průlomu, jež milice nyní tím tvrději bránila.

Již více než pět set z nich našlo smrt na pobřeží, avšak počet útočníků přes to zmenšil se poměrně jen velmi málo.

Náčelník výpravy pochopil, že jest nutno dosáhnouti neprodleně opět moře, nemá-li druhy a mužstvo své vydati úplně, neodvratné zkáze.

Marně Sarkany hnál davy Arabů proti městu — byl dán rozkaz, aby se vrátily rychle ke břehům a Senusisté provedli tento ústup svůj stejně klidně, jako by se byli dali lhostejně zabít do posledního, kdyby jim byl dán rozkaz, aby na bojišti zemřeli.

Avšak bylo nutno dáti lupičům těmto na pamětnou tak, aby chvíle tyto nevymizely jim dlouho z mysli.

„Ku předu!... přátelé!... Ku předu!...“ zvolal doktor Antekirtt ke svému chrabrému mužstvu.

Pod velením Petra Bathorya a Ludvíka Ferrata vrhlo se asi sto mužů milice na prchající, kteří ke břehu kvapili a jsouce v křížovém ohni — mezi palbou děl „Ferrata“ a střelbou z hradebních děl městských — neodvratně ustupovati musili.

Nepořádek v řadách jejich změnil se ve všeobecný zmatek, i bylo viděti, jak s divokým kvapem uchylují se do sedmi neb osmi lodí, kteréž palbou „Ferrata“ byly ještě více méně ušetřeny.

Petr a Ludvík snažili se v této vřavě zmocniti se jediného jen člověka — Sarkanya!

Chtěli jej míti živého a jen divem unikli ranám z revolverů, kteréž bídník tento chvílemi proti nim vysílal.

Avšak zdálo se, že osud dopřeje mu uniknouti ještě jednou mstitelům.

Sarkany a náčelník Senusistů, sledováni jsouce as deseti svými druhy, vstoupili šťastně již na jednu z malých lodí, kteráž byla kotvu svou již vytáhla a manévrovala, aby širého moře dostihla.

„Ferrato“ byl příliš vzdálen, než aby se mu mohlo dáti znamení, by loď onu pronásledoval.

Sarkany unikal tudíž opět!

V okamžiku tom spatřil Kap Matifu polní dělo, kteréž — jsouc podstavce zbaveno — leželo v písku.

Vrhnouti se na nabitě ještě dělo, vložití je s nadlidskou silou na skalisko a opřítí je, aby se s místa svého neposunulo, bylo dílem jediného okamžiku. V téže chvíli zvolal také již Kap Matifu hromovým svým hlasem:

„Ke mně, Pointe Pescade, ke mně!“

Pointe Pescade uposlechl ihned volání Kapa Matifua, viděl, co přítel jeho vykonal, pochopil vše, zamířil dělo, jež se opíralo o živou lafettu, na prchající loď a vystřelil . . .

Kule dělová zasáhla zadní část lodi a rozdrtila ji . . . Obr sotva pocítil, jak dělo při ráně nazpět odskočilo.

Velitel výpravy senusistické a druhové jeho ponořili se do vln, při čemž většina z nich zahynula.

Sarkany zápasil ještě s příbojem, když Ludvík Ferrato vrhl se již rychle do moře.

Okamžik na to přijaly široké ruce Kapa Matifua Sarkanya a uzavřely se nad ním.

Vítězství bylo úplné.

Z dvou tisíc nepřátel, kteříž ostrov napadli, uniklo jen několik set zkáze a dostihlo opět domácích svých břehů.

Nyní mohlo se doufati, že Antekirtta v budoucnosti po leta nebude již předmětem útoků těchto lupičů.

VII.

Soud.

Hrabě Matyáš Sandorf splatil Marii Ferratové a bratru jejímu Ludvíku dluh vděčnosti. Paní Bathoryová, syn její Petr a Sava byli konečně sloučeni.

Když byli všickni odměněni, zbývalo ještě trestati.

Ve dnech následujících, po porážce Senusistů, zabývali se členové osad tím, aby uvedli na ostrově vše opět v dřívější stav. Až na několik nepatrných ran byli Petr Bathory, Ludvík Ferrato, Pointe Pescade a Kap Matifu — tudíž ti, kdož jsou v úzkém styku s rozvojem tohoto dramatu — zdrávi a neporušeni. Že však v boji se nešetřili, o tom víme již.

Byla to však radost, když se do radnice k Savě Sandorfové, Marii Ferratové, paní Bathoryové a ku starému Borikovi vrátili!

Když byla padlým prokázána poslední čest, mohla se malá osada vrátiti opět v klidné koleje bezstarostného života, z něhož v budoucnosti nepochybně neměla býti již vyrušena. Porážka Senusistů rovnala se jejich zničení, a Sarkany, jenž je k výpravě proti Antekirttě povzbudil, nedlel již mezi nimi, aby je podněcoval myšlenkou msty a — záště.

Doktor Antekirtt trval však přes to při úmyslu svém, aby obranná soustava ostrova v nejkratší době byla dokončena. Artenak měl se státi bezpečným na příště před každým přepadením, také však ostrov neměl poskytovat již mezery, kde bylo by možno snadno přistati. Také bylo usneseno, aby na ostrov povoláni byli noví osadníci, kterýmž úrodnost půdy poskytovala záruku šťastného, bezstarostného života.

Nyní nemohlo sňatku Petra Bathorya se Savou Sandorfovou již nic překážeti. Původně ustanovena byla svatba na 19. prosince, měla býti tudíž toho dne skutečně slavena!

Pointe Pescade ujal se proto znovu horlivě příprav ke slavnostem a radovánkám, které útokem afrických lupičů tak náhle byly přerušeny. Avšak nesmělo se odkládati také dále s rozhodnutím o osudu Sarkanya, Silasa Toronthala a Karpeny.

Tito, jsouce uvězněni každý zvláště v tvrzi antekirttské, nevěděli ani, že všichni tři nalézají se v moci doktora Antekirtta.

Dne 6. prosince, dva dny po porážce Senusistů, dal je uvést doktor Antekirtt do velké síně v radnici, kdež v ústraní očekával je s Petrem Bathorym a Ludvíkem Ferratem.

Zde uviděli se zajatci po prvé, ocitnuvše se před soudem artelnackým, jenž skládal se z nejvyšších úředníků osady. Vězňové byli tu obklopeni a střeženi četou milice.

Karpena zdál se býti znepokojen, tvář jeho nepozbyla však dosud nikterak potměšilého výrazu; vrhal v pravo i v levo skryté pohledy a neodvážil se soudcům svým do očí pohleděti.

Silas Toronthal, jenž zdál se býti velice sklíčeným, sklonil hlavu a vyhýbal se instinktivně dotyku s bývalým svým soudruhem.

Sarkany zachvácen byl jediným jen pocitem, vztekem, že upadl v ruce tohoto doktora Antekirtta, Ludvík Ferrato postavil se nyní před soudce a ujal se slova.

Obrátil se ke Španělovi a pravil: „Karpeno, jsem Ludvík Ferrato, syn rybáře rovinjského Ondřeje, kterého udavačství tvoje uvedlo do žaláře steinského, kdež zemřel!“

Nesmírný kotouč dýmu a plamene vystupoval k obloze . . .
(Str. 468.)

Karpena vztyčil se v prvním okamžiku. Hnul sebou hněvivě a krev vstoupila mu do očí.

Byla to tedy přece Marie, kterou domníval se poznati v uličkách v Manderaggiu na Maltě, a byl to bratr její, kterýž vznesl proti němu tuto obžalobu.

Petr Bathory na to přistoupil a namířiv předem rámě proti bankéřovi, pravil:

„Silase Toronthale! Jsem Petr Bathory, syn Štěpána Bathorya, vlastence uherského, kteréhož jste společně se Sarkanym, spoluvinníkem svým, bídně k vůli zisku udal a ježž jste smrti v náruč uvedl.“

Na to obrátiv se ku Sarkanyu, děl Petr Bathory bídníku tomu:

„Jsem Petr Bathory, kteréhož přepadl jste a bodl dýkou v ulicích dubrovnických! Jsem snoubenec Savy, dcery hraběte Matyáše Sandorfa, kterouž dali jste před patnácti lety unésti ze zámku artenackého!“

Silasu Toronthalovi bylo, jako by kyj byl dopadl na hlavu jeho a omráčil ho, když poznal Petra Bathorya, ježž měl za mrtvého!

Sarkany skřížil ruce, a toliko brvy jeho lehce se chvěly, jinak zachoval však obvyklou drzost svoji.

Ani Silas Toronthal ani Sarkany neodpověděli slova. A co by byli mohli odvětit oběti své, kteráž, jak se zdálo, z hrobu povstala, aby je obžalovala!

Jinak bylo, když doktor Antekirtt, povstav rovněž, pravil hlasem vážným:

„A já jsem soudruh Ladislava Zathmara a Štěpána Bathorya, kteří vámi byvše zrazeni, ve věži pazinské byli zastřeleni! Jsem otec Savy, kterouž jste unesli, by jste se zmocnili i druhé polovice jejího jmění! . . . Jsem hrabě Matyáš Sandorf.“

Tentokráte dojem prohlášení toho byl tak mocný, že se kolena Silasa Toronthala zachvěla, div že neklesl, kdežto Sarkany sklonil se, jako by chtěl sám v sobě se skrýti.

Obžalovaní byli na to vyslýcháni jeden po druhém.

Vina jejich byla takou, že ji nemohli zapírat, a že nebylo možno ji prominouti.

Předseda soudu připomněl Sarkanyu útok na ostrov, kterýž podnikl jen v zájmu ryze osobním a jenž vyžádal si četných obětí, jejichž krev volala po pomstě. Na to, když jim byl ponechal úplnou volnost, aby se hájili, odvolal se k zákonu a podle práva, jakéž mu toto pravidelné soudní líčení dávalo, pronesl rozsudek:

„Silasi Toronthale, Sarkany, Karpeno,“ děl, „vy zavinili a způsobili jste smrt Štěpána Bathorya, Ladislava Zathmara a Ondřeje Ferrata: Jste odsouzeni k smrti!“

„Jak vám libo!“ odvětil Sarkany, jenž nabyl opět dřívější své drzosti.

„Milost!“ zvolal zbaběle Karpena.

Silas Toronthal neměl síly promluvit.

Všichni tři odsouzenci odvedeni do kobek žalářních, kdež bedlivě byli střeženi.

Jak měli býti bídnicí tito odpraveni?

Měli býti zastřeleni v některém koutě ostrova? To značilo by potřísnutí Antekirttu krví zrádců! Bylo tedy usneseno, že poprava vykonána bude na ostrůvku Keukrafu.

Téhož ještě večera jedna z „Elektrik“, na niž vstoupilo deset mužů pod velením Ludvíka Ferrata, přijala odsouzence na palubu a dovezla je na ostrůvek Keukraf, kdež měli čekati, až zasvitne den trestu.

Sarkany, Silas Toronthal a Karpena tušili, že nastala pro ně hodina smrti. Protož, když byli vysazeni na břeh, Sarkany, přikročiv přímo k Ludvíku Ferratovi, tázal se ho:

„Bude to ještě dnes večer?“

Ludvík neodvětil.

Odsouzenci byli ponecháni o samotě. Byla již noc, když se „Elektrika“ vrátila k Antekirttě.

Ostrov byl nyní zbaven přítomnosti zrádců. Z ostrůvku Keukrafu, jenž vzdálen byl na dvacet mil od pevniny, nemohli tito uprchnouti.

„Do zejtrka nepochybně jeden druhého požere!“ prohodil Pointe Pescade.

„Fu!“ odtušil Kap Matifu s posunkem odporu.

Noc minula klidně.

Toliko v radnici pozorovali, že hrabě Matyáš Sandorf neuložil se ni na okamžik k odpočinku. Jsa uzavřen ve své komnatě, nepustil jí až o páté hodině ranní, kdy vstoupil do velké síně, kam byli Petr Bathory a Ludvík Ferrato ihned povoláni.

Četa milice čekala na dvoře, až by jí dán byl rozkaz, by odplula na ostrůvek Keukraf.

„Petře Bathory, Ludvíku Ferrato,“ pravil hrabě Sandorf, „je to zcela spravedливо, že zrádci oni odsouzeni byli k smrti?“

„Ano, zaslouží plně trestu takového!“ odvětil Petr Bathory.

„Ano!“ doložil Ludvík Ferrato, „nezaslouží soucitu ni milosrdnosti!“

„Staniž se tedy spravedlnosti zadost, a necht' Bůh dopřeje jim svého odpuštění, kteréhož lidé neměli práva jim dáti!“

Hrabě Sandorf domluvil sotva, když ohromný výbuch zachvěl radnicí i celým ostrovem, takou měrou, jako by bylo nastalo země-třesení.

Hrabě Matyáš Sandorf, Petr Bathory a Ludvík Ferrato spěchali ven, mezitím co též obyvatelstvo artenacké vybíhalo z domů.

Nesmírný kotouč dýmu a plamene, promísený balvany a deštěm kamení, vystupoval v nesmírné výši k obloze. Na to padaly massy ty kol ostrova zpět do moře a rozbouřily vlny jeho, kdežto hustý mrak zůstal ve vzduchu viseti.

Nezbývalo již ni jediné stopy po ostrůvku Keukrafu ani po odsouzencích, jejichž životy byly výbuchem zničeny.

Co se událo?

Čtenář pamatuje se zajisté, že na pustém ostrůvku zařízeny byly rozsáhlé podkopy pro případ, že by Senusisté na něj vystoupili, a pro případ, že by drát, spojující Keukraf s Antekirttou, činnost vypověděl, že do půdy ostrůvku samého zapuštěny byly elektrické přístroje; bylo zapotřebí jen, aby noha dotkla se některého z nich, a veškeré podkopy, naplněné výbušnou látkou pankrasitem, byly by vyletěly do povětří.

Náhodou zavadil snad některý z odsouzenců nohou o taký přístroj. Následek toho byl okamžitý výbuch a úplné zničení ostrůvku.

„Bůh chtěl nám uspořiti hrůzy popravu!“ pravil hrabě Matyáš Sandorf.

VIII.

Závěrek.

Tři dny na to slavena byla svatba Petra Bathorya a Savy Sandorfovy ve chrámu artenackém.

Při té příležitosti podepsal se doktor Antekirtt po prvé opět pravým jménem svým: hrabě Matyáš Sandorf. Nyní, kdy spravedlnosti bylo učiněno zadost, nemusil se ho již odříkati.

Několik slov stačí, abychom skončili vypravování toto.

Tři neděle na to uznána byla Sava Bathoryova za dědičku vyhražené polovice statků hraběte Sandorfa.

List paní Torothalové, prohlášení, již dříve ve vězení od bankéře písemně učiněné, v němž odhalovaly se okolnosti únosu jakož i účel jeho, stačily, aby mohla býti zjištěna totožnost osoby pravé dědičky. Poněvadž Sava v době té neměla dosud osmnáct let, byla jí vrácena polovice, jež zbyla z karpatských statků v Sedmihradech. Ostatně hrabě Sandorf byl by mohl nastoupiti sám dědictví, neboť úplná amnestie byla udělena všem politickým odsouzencům uherským. Avšak prohlásil-li se veřejně opět hrabětem Matyášem Sandorfem, chtěl nicméně zůstatí přece hlavou milé své osady antekirttské. Život jeho uplynouti měl v středu všech těch, jež tak velice miloval. Mladá osada, dík novým přistěhovalcům, stále vzrůstala. Ještě nežli rok uplynul, zdvojnásobil se počet osadníků.

Učenci a vynálezci přicházeli tam, jsouce povoláni hrabětem Matyášem Sandorfem, aby uvedli tam v praxi své vynálezy, kteréž bez rady a peněžných prostředků hraběte Matyáše Sandorfa nikdy snad by nebyly bývaly vykořistěny.

Tak stala se Antekirtta brzy nejdůležitějším bodem moře syrtského, a když též práce obranné byly dokonány, byla bezpečnost její úplně zaručena. Co říci máme dále o paní Bathoryové, o Marii a Ludvíku Ferratových, co o Petru a Savě? Vše to lze spíše cítit a tušiti, nežli pověděti.

Co vyprávěti však ještě o Pointu Pescadu a Kapu Matifuovi, kteříž čítali se mezi nejznamenitější osoby osady antekirttské?

Litovali-li něčeho, bylo to pouze to, že nemohli se obětovati na dále za muže, který jim uchystal život tak blažený.

Hrabě Matyáš Sandorf splnil svůj úkol a nebýti vzpomínky na druhy jeho, Štěpána Bathorya a Ladislava Zathmara, byl by býval tak šťastným, jak jím může býti jen člověk, jenž kolem sebe štěstí rozsévá. Nechť nikdo nehledá v celém moři středozemním, ni v jiném moři země naší — ale ani ve skupině ostrovů Šťastných — ostrov, jenž by rozkvětem a zdarem svým mohl měřiti se s Antekirttou!

Byla by to práce marná!

Když Kap Matifu opojen štěstím, kdysi prohodil:

„Zasloužíme opravdu veškerou tuto blaženost?“

„Nikoli, můj Kape! .. Leč co dělat? ... Třeba se podati!“
odvětil mu Pointe Pescade.

KONEC

OBSAH.

Díl I.

Útěk z vězení.

	Strana:
I. Poštovní holub	9
II. Maďarský hrabě	24
III. Dům Toronthalův	34
IV. Tajemný lístek	47
V. Před soudem, při něm a po něm	62
VI. Žalář nad propastí	76
VII. Ve vlnách podzemní řeky	88
VIII. Stíhání	99
IX. V domku rybářově	106
X. Poslední úsilí v posledním zápasu	120

Díl II.

Záhadný doktor.

I. Pescade a Matifu	129
II. Jak byla loď na moře spuštěna	140
III. Doktor Antekirtt	151
IV. Vdova odsouzenčova	165
V. Různé příhody	179
VI. V Boce Kotorské	195
VII. Zápletky	210
VIII. V den svatby	222

Díl III.

Mstitelé.

	Strana
I. Středozemní moře	232
II. Minulost a přítomnost	243
III. Co se událo v Dubrovniku	256
IV. V bouři	268
V. Na Maltě	283
VI. V okolí Katanie	298
VII. Pod sopečným jícnem	310

Díl IV.

Odplata.

I. Ceuta	329
II. Experiment doktorův	342
III. Sedmáctkrát!	362
IV. Poslední sázka	371
V. List Borikův	387
VI. Zjev	398

Díl V.

K novému životu.

I. Stisk ruky Kapa Matifua	413
II. Pozdě!	420
III. Slavnost v Tripoli	427
IV. Dům Sidi-Hazamův	440
V. Na Antekirttě	451
VI. Útok na ostrov	456
VII. Soud	463
VIII. Závěrek	468

Part II

Section I

I. Introduction	137
II. Methods	141
III. Results	145
IV. Discussion	155
V. Conclusions	163
VI. References	168
VII. Appendix	170

Part III

Section II

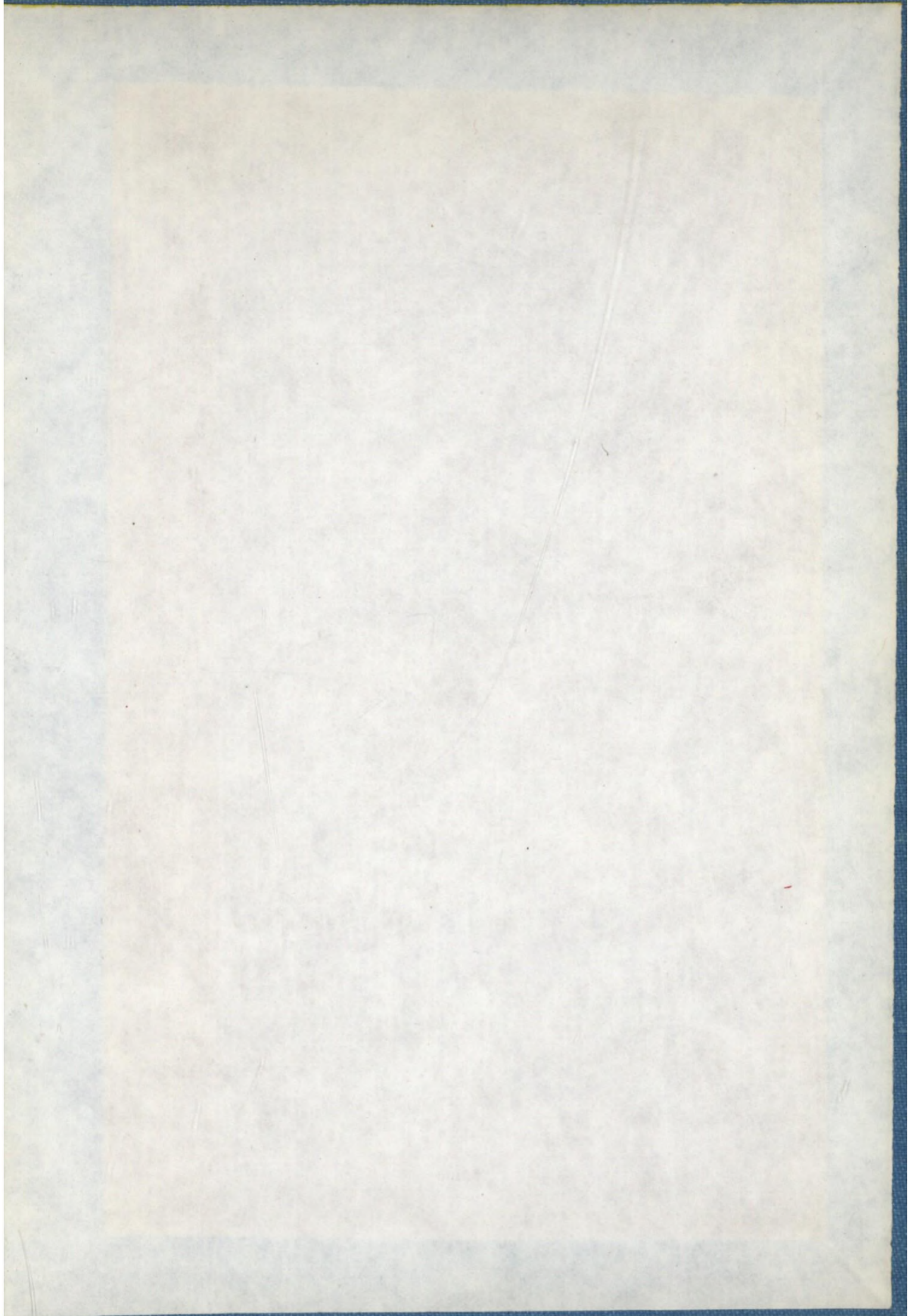
I. Introduction	179
II. Methods	183
III. Results	187
IV. Discussion	197
V. Conclusions	205
VI. References	208

Part IV

Section III

I. Introduction	213
II. Methods	217
III. Results	221
IV. Discussion	231
V. Conclusions	239
VI. References	244
VII. Appendix	248

JULIUS VERNE

NOVÝ HRABÉ MONTE KRISTO